ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
АПАС ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

КАРАРЫ

2020 ел, 25 май №248

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең генераль планын раслау турында

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 24 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Апас шәһәр җирлеге Советы **карар итте**:

1.Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең генераль планын расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында һәм Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының рәсми сайтында җирлек бүлегендә бастырып чыгарырга.

3. Әлеге карарның үтәлешен үзем тикшереп торам.

«Апас шәһәр тибындагы поселогы»
Муниципаль берәмлеге Башлыгы
Апас шәһәр җирлеге Советы Рәисе Р.Ф. Хисамутдинов

Татарстан Республикасы
Апас муниципаль районы
Апас шәһәр җирлеге Советының
2020 елның 25 маендагы
248 номерлы карары белән расланган

Татарстан Республикасы
Апас муниципаль районы «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге генераль планы

1 Том

Раслана торган өлеш

Аңлатма

Казан 2020 ел.

Эчтәлеге

КЕРЕШ **6**
1. АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ "АПАС ШӘҺӘР ТИБЫНДАГЫ ПОСЕЛОГЫ" МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ БУЕНЧА ФЕДЕРАЛЬ, РЕГИОНАЛЬ ҺӘМ ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ **8**
1.1. Гомуми оештыру чаралары 8
1.2. Сәнәгать җитештерүен һәм коммуналь-склад хуҗалыгын үстерү буенча чаралар 8
1.3. Агросәнәгать комплексын үстерү чаралары 12
1.4. Урман комплексын үстерү буенча чаралар 14
1.5. Торак инфраструктурасын үстерү буенча чаралар 14
1.6. Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары системасын үстерү буенча чаралар 16
1.6.1. Мәгариф системасын үстерү буенча чаралар 16
1.6.2. Сәламәтлек саклау системасын үстерү буенча чаралар 16
1.6.3. Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре системасын үстерү буенча чаралар 17
1.6.4. Физик культура һәм спорт объектлары системасын үстерү чаралары 17
1.6.5. Сәүдә, җәмәгать туклануы, көнкүреш һәм торак-коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары системасын үстерү чаралары 17
1.6.6. Кредит-финанс оешмалары һәм элемтә бүлекләре системасын үстерү чаралары 18
1.6.7. Җәмәгать тәртибен саклауны үстерү чаралары 18
1.6.8. Дини объектларны үстерү буенча чаралар 19
1.6.9. Административ-эшлекле билгеләнештәге объектлар системасын үстерү буенча чаралар 19
1.6.10. Җәмәгать җыештыру урыннарын урнаштыру буенча чаралар 19
1.7. Коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары (зиратлар) системасын үстерү).. 25
1.8. Туристик-рекреацион территорияләрне үстерү буенча чаралар. Җирле халыкның ял итү урыннарын оештыру 27
1.9. «Апас шәһәр тибындагы поселогы » муниципаль берәмлегенең транспорт инфраструктурасын үстерү чаралары 30
1.10.«Апас шәһәр тибындагы поселогы» " муниципаль берәмлегенең торак пунктларының чикләрен билгеләү буенча чаралар 34
1.11.Экологик хәлне оптимальләштерү чаралары 45
1.12.Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары 48
1.12.1 су белән тәэмин итү 48
1.12.2. Канализация 50
1.12.3. Территорияне санитар чистарту 51
1.12.4. Җылылык белән тәэмин итү 52
1.12.5. Газ белән тәэмин итү 54
1.12.6. Электр белән тәэмин итү 55
1.12.7. Эз токлы челтәрләр 56
1.13.Территорияне инженер әзерләү чаралары 57

1.14.Гражданнар оборонасы чаралары, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары исемлеге ... 58
2. 1. ТЕРРИТОРИЯНЕ ЗАМАНЧА КУЛЛАНУ ... 248
3. 2. ТАБИГЫЙ ШАРТЛАР ҺӘМ РЕСУРСЛАР ... 249
3.1. 2.1. Рельеф һәм геоморфология ... 249
2.2. Геологик төзелеш ... 249
3.2. 2.3. Тектоника һәм сейсмиклык ... 249
3.3. 2.4. Файдалы казылмалар ... 250
3.4. 2.5. Гидрогеологик шартлар ... 250
3.5. 2.6. Өслек сулары ... 252
3.6. 2.7. Климат характеристикасы ... 252
3.7. 2.8. Территорияне инженер-геологик бәяләү ... 254
3.8. 2.9. Ландшафтлар, туфрак покры, үсемлекләр, хайваннар дөньясы ... 255
4. 3. ӘЙЛӘНӘ-ТИРӘ МОХИТ ТОРЫШЫН БӘЯЛӘҮ ... 258
4.1. 3.1. Атмосфера һавасының торышы ... 258
4.2. 3.2. Су ресурсларының торышы ... 259
4.3. 3.3. Туфрак катламының һәм җир ресурсларының торышы ... 261
4.4. 3.4. Җитештерү һәм куллану калдыклары ... 262
4.5. 3.5. Физик йогынты факторлары ... 265
4.6. 3.6. Яшел утыртмаларның торышы ... 266
4.7. 3.7. Аеруча саклана торган табигый территорияләр ... 267
4.8. 3.8 халык сәламәтлегенең медик-демографик күрсәткечләре ... 267
5. 4. МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАР ... 275
5.1. 4.1. Санитар-яклау зоналары ... 275
5.2. 4.2. Минималь рөхсәт ителгән зона арасы һәм торбаүткәргеч транспортның сак зоналары ... 280
5.3. 4.3. Инженерлык инфраструктурасы объектларыннан һәм челтәрләреннән минималь ераклык ... 283
5.4. 4.4. Газ бүлү челтәрләренең сак зоналары ... 284
5.5. 4.5. Электр тапшыру линияләренең һәм подстанцияләрнең сак зоналары284
5.6. 4.6. Өске су объектларының сак зоналары ... 285
5.7. 4.7. Эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналары ... 288
5.8. 4.8. Урман фонды җирләре ... 291
5.9. 4.9. Аеруча саклана торган табигый территорияләр ... 292
5.10.4.10. Табигать чикләүләре зоналары ... 294
5.11.4.11. Файдалы казылма ятмаларының тау бүлекләре ... 296
5. ӘЙЛӘНӘ-ТИРӘЛЕКНЕ САКЛАУ БУЕНЧА ЧАРАЛАР ... 298
5.12.5.1. Территорияне файдалануның махсус шартлары булган объектларны һәм зоналарны урнаштыруны оптимальләштерү чаралары ... 299
5.13.5.2. Атмосфера һавасын саклау буенча чаралар ... 304
5.14.5.3. Җир өсте һәм җир асты суларын саклау чаралары ... 305
5.15.5.4. Җир фондын саклау һәм территорияне инженерлык яклау чаралары307
5.16.5.5. Калдыклар белән эш итү системасын үстерү чаралары ... 307
5.17.5.6. Физик факторлардан саклау буенча чаралар ... 309

5.18.5.7. Табигый-экологик каркас системасын формалаштыру 309
5.19.5.8. Хайваннар дөньясын саклау чаралары 310
5.20.5.9. Аеруча саклана торган табигый территорияләрне саклау буенча чаралар 311
5.21.5.10. Халыкның медик-экологик иминлеген тәэмин итү 311
Файдаланылган әдәбият исемлеге 312
5.22.1нче кушымта 314

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең генераль планы, проектны эшләү биреме нигезендә, 2017 елның 17 февралендә кабул ителгән 8223-ПР номерлы контракт нигезендә эшләнгән.

Генераль план-территориаль планлаштыру документы, шәһәр төзелеше стратегиясен, яшәү мохитен формалаштыру шартларын, җирлек территорияләренең үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, җирлек составындагы торак пунктларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү, территорияләрне функциональ зоналаштыру, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга карата шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитар иминлекне билгели.

Генераль планны эшләү территорияләрнең тотрыклы үсешен тәэмин итү, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, гражданнар һәм аларның берләшмәләре, Россия Федерациясе субъектлары, муниципаль берәмлекләр мәнфәгатьләрен исәпкә алуны тәэмин итү максатларында территорияләрне билгеләүгә юнәлдерелгән.

Генераль план аны гамәлгә ашыруның киләсе вакыт кысаларына эшләнгән:

2025 елга кадәр Генераль планны гамәлгә ашыру буенча беренчел чаралар билгеләнгән беренче чират;

Генераль планның барлык төп проект карарлары планлаштырылган исәп-хисап вакыты-2040 елга кадәр.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясы нигезендә муниципаль берәмлекнең генераль планы проекты үз эченә түбәндәгеләрне ала:

1 өлеш (раслана) текст һәм график материаллар составында:

Текст материаллары-территориаль планлаштыру турында Нигезләмә, аңа территориаль планлаштыру максатлары һәм бурычлары, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеге һәм генераль планны гамәлгә ашыру этаплары буенча аларны үтәү эзлеклелеге керә.

График материалларда территориаль планлаштыру карталары (схемалары).

2 өлеш территориаль планлаштыру тәкъдимнәрен нигезләү һәм аңлату максатларында, авыл җирлегенең генераль планын раслау процессын килештерү һәм тәэмин итү өчен, текст һәм график материаллардан торган проектны нигезләү буенча материаллар.

Текст материаллары җирлек территориясе торышын, аның комплекслы үсеше проблемаларын һәм юнәлешләрен анализлауны, территориаль һәм пространство-планлаштыру үсешен нигезләүне, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеген, аларны тормышка ашыру этапларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы булган төп факторлар исемлеген үз эченә ала.

График материалларда җирлекнең генераль планы проектын нигезләү схемалары.

Апас муниципаль районының "Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлегенең генераль планын эшләгәндә түбәндәге материаллар файдаланылды:

- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.02.2011 ел, № 134 карары (Министрлар Кабинетының 15.12.2018 ел, № 1145 карары редакциясендә) белән расланган Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы.
- Апас муниципаль район Советының 2014 елның 7 ноябрендә кабул ителгән 227 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы;
- Апас муниципаль район Советының 30.12.2013 ел, № 29 карары белән расланган Апас ш. т. п. генераль планы

– Апас муниципаль районы һәм аның составына керүче «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге администрациясе тарафыннан бирелгән рәсми мәгълүматлар.

Шәһәр җирлегенең генераль планын әзерләгәндә Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы территориясендә эшләп килүче социаль-икътисади үсеш буенча республика һәм муниципаль программалар материаллары файдаланылды.

1. АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ "АПАС ШӘҺӘР ТИБЫНДАГЫ ПОСЕЛОГЫ" МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ БУЕНЧА ФЕДЕРАЛЬ, РЕГИОНАЛЬ ҺӘМ ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ

1.1. Гомуми оештыру чаралары

«Апас ш.т.п.» МБнең үсеш юнәлешен билгеләгәндә Татарстан Республикасының, Апас муниципаль районының социаль-икътисади үсеш программалары, региональ һәм федераль тармак программалары исәпкә алынды.

Моннан тыш, Апас муниципаль районының «Апас шәһәр тибындагы поселогы» МБ генераль планын эшләү Татарстан Республикасының 2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Законы белән расланган Татарстан Республикасының 2030 елга кадәр социаль-икътисадый үсеше Стратегиясенә, шулай ук Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына социаль-икътисадый үсеш стратегиясенә (алга таба – Апас МР СЭР стратегиясе) таяна.

Татарстан Республикасының расланган Социаль-икътисадый үсеш стратегиясе кысаларында Апас муниципаль районы «калдыклар белән эш итү системасы»проектын тормышка ашыру территориясе булып тора.

1.2. Сәнәгать җитештерүен һәм коммуналь-склад хуҗалыгын үстерү буенча чаралар

Җитештерү территорияләре, эчке ресурсларны рациональ куллануга йөз тотып, сыйфатлы итеп үзгәртеп корылырга һәм сәнәгать мәйданчыкларын куллануның интенсивлыгын арттырырга тиеш.

"Апас ш. т.п.» МБ генераль планы нигезендә, санитар-саклау зоналарын исәпкә алып, җирле әһәмияттәге түбәндәге чараларны үткәрү тәкъдим ителә:

- гамәлдә булмаган пилораманы аның территориясендә күп функцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын урнаштыру белән үзгәртеп кору (8 нче квартал);
- Апасның төньяк-көнчыгыштан (3.2 нче санлы) гамәлдә булмаган казылык цехы территориясен рекультивацияләү;
- күпфункцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын аның территориясендә урнаштыру белән гамәлдә булмаган гомумтар складны үзгәртеп кору (1 квартал));
- төзелеш материалларының гамәлдә булмаган складын аның территориясендә күп функцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын урнаштыру белән үзгәртеп кору (7 нче квартал);
- гамәлдән чыккан җитештерү-склад базасын аның территориясендә күп функцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын урнаштырып үзгәртеп кору (17 нче квартал);
- күпфункцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын аның территориясендә урнаштыру белән гамәлдә булмаган гомумтовар складны үзгәртеп кору (10 нчы квартал);
- аның территориясендә күп функцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын урнаштыру белән гамәлдән чыккан тәэмин итү складын үзгәртеп кору (4 нче квартал);

– аның территориясендә күп функцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын урнаштыру белән гамәлдә булмаган гомумтовар складын үзгәртеп кору (9 нчы квартал);

– аның территориясендә күп функцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын урнаштыру белән гамәлдән чыккан төзелеш-склад базасын үзгәртеп кору (9 нчы квартал);

– аның территориясендә мәктәп урнаштырылган гамәлдәге гомумтовар складын үзгәртеп кору.(5 нче квартал)

«Апас ш.т.п.» МБ территориясендә сәнәгать җитештерүе һәм коммуналь-склад хуҗалыгын үстерү буенча чаралар исемлеге 1.2.1 таблицасында тәкъдим ителгән.

1.2.1 нче таблица

«Апас ш. т. п.» МБнең сәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1.	Апас штп, Кызыл Армия ур., 58, экспликация буенча № 1.57, № 8 квартал	гамәлдән чыккан пилорама территориясе	күпфункцияләү	га	0,15	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
2.	Апас ш. т. б., Апас ш. т. п. төньяк-көнчыгышта	гамәлдән чыккан колбаса цехы территориясе	рекультивация	га	0,15	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
3.	Апас штп, Төзелеш ур., 18а йорт, экспликация буенча № 1.57, № 9 квартал	гамәлдән чыккан гомуми гомумтовар складры территориясе	күпфункцияләү	га	1,18	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәл дәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
4.	Апас штп, Заводская ур., 9д, № 1.57 экспликация буенча, № 1 квартал	гамәлдән чыккан гомуми гомумтовар складлы территориясе	күпфункцияләү	га	0,75	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
5.	Апас штп, Ленин ур., 47, экспликация буенча № 1.57, № 7 квартал	төзелеш материаллары складлы территориясе	күпфункцияләү	га	0,44	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
6.	Апас штп, Кызыл Армия ур., 65б йорт, экспликация буенча № 1.57, № 10 квартал	гамәлдән чыккан гомуми гомумтовар складлы территориясе	күпфункцияләү	га	0,11	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
7.	Апас ш. т. п., һ. Такташ ур., 1, № 1.57 экспликация буенча, № 4	тәэмин итү складының гамәлдән чыккан территориясе	күпфункцияләү	га	1,71	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
8.	Апас штп, Молодежная ур. ,1б йорт, экспликация буенча № 1.57, № 10 квартал	гамәлдән чыккан төзелеш-склад базасы территориясе	күпфункцияләү	га	1,34	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәл дәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
9.	Апас штп, Төзелеш ур., 52, № 1.65, № 5 квартал	гамәлдән чыккан гомуми гомумтовар склады территориясе	күпфункцияләү	га	1,36	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

1.3. Агросәнәгать комплексын үстерү чаралары

«Апас ш.т. б.» МБ генераль планы нигезендә, 0,48 га мәйданлы гамәлдәге ат ишегалды территориясен күп функцияле иҗтимагый-эшлекле объектлар өчен үзгәртеп кору күздә тотыла. (кара табл.1.3.1).

1.3.1 Таблица

«Апас ш. т. п.» МБнең агросәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Апас штп, 17 нче квартал	гамәлдән чыккан-ат ишегалды территориясе	күпфункцияләү	га	0,48	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

1.4. Урман комплексын үстерү буенча чаралар

Урман хуҗалыгы өлкәсендәге чараларга урманнарны яңадан торгызу, янгыннардан, пычратудан, пычратудан (шул исәптән радиоактив матдәләрдән) һәм башка тискәре йогынтыдан саклау, шулай ук зарарлы организмнардан саклау, шәһәр һәм торак пунктларның яшел зоналары мәйданнарын саклау һәм үстерү буенча чаралар керә, шулай ук урман фонды һәм урман хуҗалыгы мәнфәгатьләренә кагылышлы башка өлкәләрдәге эшчәнлекнең кайбер чараларын үз эченә ала. Татарстан Республикасының барлык урманнары Россия Федерациясе милке булып торганга күрә, барлык чаралар да федераль әһәмияткә ия һәм федераль дәрәҗәдә контрольдә тотылырга тиеш.

«Апас ш.т.п.» МБ генераль планы белән урман комплексын үстерү буенча чаралар тәкъдим ителми.

1.5. Торак инфраструктурасын үстерү буенча чаралар

<u>Беренче чиратта</u>, генераль планны гамәлгә ашыру (2025 елга кадәр) торак фондын үстерү буенча түбәндәге чаралар күздә тотыла:

1) Усадьбалы төзелеш өчен бүлеп бирелгән гомуми мәйданы 11,3 га булган, торак төзелеше 10,6 мең кв. м тәшкил иткән индивидуаль торак йортлар (кварталлар) территорияләрен үзләштерү№№ 1, 7, 14, 19).

2) Күп фатирлы йортлар өчен бирелгән 0,93 га мәйданда, торак фонды 4,45 мең кв. метр булган күпфатирлы торак йортлар (10 нчы квартал) территориясендә азкатлы торак йортлар төзелешен тәмамлау.

3) 9 кварталда 1,87 га мәйданлы торак төзелешен формалаштыру коммуналь-склад хуҗалыгының гамәлдәге территориясе урынында, әлеге территориядә гомуми мәйданы 9,0 мең кв. м булган күпфатирлы торак йортлар төзү күздә тотыла.

Шулай итеп, Генераль планның гомуми күләме беренче чиратта 24,0 мең кв. метр тәшкил итәчәк, шул исәптән индивидуаль торак – 10,6 мең кв. м, күп фатирлы торак – 13,4 мең кв. м.

<u>Генераль планны тормышка ашыруның </u>исәп-хисап <u>чорына (2026-2040 еллар) торак мәйданчыкларын урнаштыру каралмаган.</u>

1.5.1 Таблица

«Апас ш. т. п.» муниципаль берәмлегендә торак инфраструктурасын үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	«Апас ш.т.п»,	торак фонды	яңа төзелеш	мең кв. м.	-	24,0	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

1.6. Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары системасын үстерү буенча чаралар

Җирлекнең социаль инфраструктурасын үстерү буенча чаралар эшләгәндә түбәндәге чаралар исәпкә алынды:

− Татарстан Республикасы һәм Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемалары (алга таба – Татарстан Республикасы һәм Апас МР җирле үзидарә органнары);

− Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына социаль-икътисадый үсеш стратегиясе (алга таба-Апас МР Сэт стратегиясе).

Район дәрәҗәсендәге объектларның (хастаханәләр, ашыгыч медицина ярдәме станцияләре, Үзәк китапханәләр, балаларга өстәмә белем бирү оешмалары, бассейннар) яңа төзелешенә ихтыяҗны исәпләү өчен Апас муниципаль районы халкына тулаем исәп-хисап ясарга кирәк.

1.6.1. Мәгариф системасын үстерү буенча чаралар

Хәзерге вакытта Иске Әнәле авылында «башлангыч мәктәп - балалар бакчасы» комплексы төзелә, анда 15 урын бар, балалар бакчасында 15 урын.

Әлеге чараны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, исәп-хисап нигезендә, Апас ш.т. б. мәктәпкәчә белем бирү оешмаларының яңа төзелешенә ихтыяҗ 116 урын тәшкил итәчәк, исәп-хисап буенча гомуми белем бирү оешмаларының яңа төзелешенә ихтыяҗ 96 урын тәшкил итәчәк.

Белем бирү объектларын урнаштырганда аларның җәяүлеләр өчен мөмкин булган радиусы исәпкә алынды, ул торак төзелешендә артмаска тиеш:

− шәһәрләрдә мәктәпкәчә белем бирү оешмалары өчен 300 м дан артык түгел, ә азкатлы йортлар төзелеше районнарында 500 м дан артык түгел;

− шәһәрләрдә гомуми белем бирү оешмалары 500 м дан артык түгел, азкатлы торак төзелеше районнарында 750 м дан артык түгел.

Шулай итеп, «Апас ш. т. б. » МБ генераль планы белән җәяүлеләр өчен исәпләнгән ихтыяҗ һәм радиустан чыгып, түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

− 80 урынлы балалар бакчасы төзелеше (типлаштырылган проект буенча) 9 кварталда;

− 5 нче кварталда 50 урынлы балалар бакчасы төзелеше (типик проект буенча);

− 5 кварталда 216 урынга исәпләнгән гомуми белем бирү мәктәбе төзелеше.

Генераль план кысаларында үткәрелгән исәп-хисап нигезендә, 2040 елга Апас муниципаль районында Балаларга өстәмә белем алу белән 4858 укучы шөгыльләнергә тиеш. Апаста өстәмә белем бирү оешмалары челтәрен (мәгариф оешмалары каршындагы балалар иҗаты түгәрәкләрен дә кертеп), шулай ук районның эре торак пунктларында да киңәйтергә кирәк.

Апас МР СЭР стратегиясе белән балалар-яшүсмерләр спорт мәктәпләре һәм спорт корылмалары каршындагы инвалидлар белән эшләү буенча спорт төрләре буенча бүлек булдыру тәкъдим ителә.

1.6.2. Сәламәтлек саклау системасын үстерү буенча чаралар

Хәзерге вакытта район үзәк хастаханәсенең стационарын һәм сырхауханәсен капиталь ремонтлау эшләре төгәлләнеп килә.

Исәп-хисап нигезендә 2025 елга Апас муниципаль районында больничный оешмаларының яңа төзелешенә ихтыяҗ 175 койка тәшкил итәчәк, 2040 елга – өстәмә 8 койка.

«Апас ш.т. п.» МБ генераль планы белән, беренче чиратта, үзәк район хастаханәсенең йогышлы авырулар корпусын сүтү һәм аның урынында 183 койка егәрлеге булган корпус төзү тәкъдим ителә.

1.6.3. Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре системасын үстерү буенча чаралар

Исәп-хисап чорына «Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлегендә мәдәни-ял учреждениеләрен һәм һәркем өчен мөмкин булган китапханәләрне яңа төзүгә ихтыяҗ юк.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге администрациясе биргән мәгълүматларга караганда, үзәк китапханәгә капиталь ремонт ясау, шулай ук музей экспонатларының һәм коллекцияләренең сакланышын тәэмин итү максатларында 100 кв. метр мәйданлы фондларны саклау өчен музей бинасын киңәйтү зарур.

1.6.4. Физик культура һәм спорт объектлары системасын үстерү чаралары

Спорт заллары

Хәзерге вакытта Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 26 декабрендәге 3597-р номерлы боерыгы белән расланган «спорт объектларын төзү» программасы нигезендә (алга таба – РКМ № 3597-р) Апас штп аның составында 720 кв. м куәтле спорт заллары булган спорт комплексы төзелеше тәмамлана. Аннары.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы нигезендә, Иске Әнәле авылында спорт залы булган "башлангыч мәктәп-балалар бакчасы" комплексы төзелеше тәмамлана.

Әлеге чараларны тормышка ашыруны исәпкә алып, «Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлегендә яңа спорт залларына ихтыяҗ беренче чиратта исәп-хисап вакыты да юк.

Генераль план нигезендә, беренче чиратта, 162 кв. м мәйданлы спорт залы булган гомуми белем бирү мәктәбен төзү тәкъдим ителә.

Яссы корылмалар

Хәзерге вакытта Апас штпда 8400 кв. м егәрлекле стадион төзелеше бара.

Беренче чиратта, «Апас ш. т. п.» МБ генераль планын 7278 кв. м мәйданлы спорт үзәген сүтү тәкъдим ителә.

Әлеге чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, яссылык корылмаларын яңа төзүгә ихтыяҗ юк.

Йөзү бассейннары

Хәзерге вакытта, ТР №3597-р РКМ нигезендә, Апас ш. т. п. да, егәрлеге 225 кв. м булган йөзү бассейны төзелеше тәмамлана.

«Апас ш.т. п.» МБ генераль планын тормышка ашыруның исәп – хисап чорына Апас муниципаль районында йөзү бассейннарының норматив күрсәткечләренә ирешү, югары исәп-хисап ихтыяҗларына бәйле рәвештә мөмкин түгел-1,5 мең кв. м дан артык су көзгесе.

«Апас ш.т. п.» МБ генераль планы белән Апас ш. т. п. 10 кварталда социаль инфраструктура объектлары өчен проект территориясе тәкъдим ителә (№1.43 экспликация буенча).

Апаста «балалар һәм яшүсмерләр спорт мәктәбе»МБУ каршындагы ярышларда катнашучыларны урнаштыру өчен кунакханә төзү тәкъдим ителә.

1.6.5. Сәүдә, җәмәгать туклануы, көнкүреш һәм торак-коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары системасын үстерү чаралары

2040 елга «Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлегендә сәүдә, туклану предприятиеләрен һәм торак-эксплуатация оешмаларын яңа төзүгә ихтыяҗ юк. Яңа көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренә ихтыяҗ 40 һәм 1 эш урыны булачак, беренче чиратта-исәп-хисап вакыты.

Генераль план нигезендә гомуми егәрлеге 41 эш урыны булган көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләрен төзү тәкъдим ителә.

Функциональ зоналаштыру нигезендә, «Апас ш.т.п.» МБ генераль планы нигезендә, гомуми мәйданы 6,73 га булган күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары өчен территорияләр урнаштыру тәкъдим ителә (к. табл. 1.6.1).

1.6.1 Таблица

Проектлана торган күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары

№ п/п	квартал №	Объект	Мәйданы, га
1	1	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,75
2	1	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	1,74
3	4	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	1,71
4	5	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,26
5	5	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,01
6	5	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,03
7	7	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,16
8	7	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,04
9	7	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,44
10	7	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,12
11	8	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,15
12	8	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,16
13	8	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,01
14	8	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,16
15	9	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,13
16	10	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,11
17	10	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,01
18	10	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,01
19	13	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,03
20	13	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,11
21	14	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,08
22	14	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,01
23	14	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,01
24	17	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,003
25	20	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,49
Барлыгы			**6,73**

Генераль планның исәп-хисап чорына яңа мунчага ихтыяҗ 30 урын тәшкил итәчәк. Халык кирәк булганда, мунчада эшләп булмаган объект бинасында Мунча оештыру мөмкин. Химчистка куәте турында мәгълүматлар булмау сәбәпле, әлеге объектларның яңа төзелешенә ихтыяҗны бәяләү мөмкин түгел. 2040 елга кер юу бүлмәсен яңа төзүгә ихтыяҗ сменага 723 килограмм тәшкил итәчәк. Кирәк булганда, әлеге объект күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары территорияләрендә урнашырга мөмкин (к. табл. 1.3).

2040 елга «Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегендә яңа кунакханәләр төзү ихтыяҗы 25 урын тәшкил итәчәк. Кунакханәләр күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары территорияләрендә урнашырга мөмкин.

1.6.6. Кредит-финанс оешмалары һәм элемтә бүлекләре системасын үстерү чаралары

Гамәлдәге кредит-финанс оешмалары һәм элемтә бүлекләре муниципаль берәмлек халкының фаразланган ихтыяҗларын тулысынча канәгатьләндерә.

1.6.7. Җәмәгать тәртибен саклауны үстерү чаралары

Полиция биналарын яңа төзү һәм участок полиция хезмәткәрләре санын арттыру ихтыяҗы беренче чиратта исәп-хисап чорында юк. «Апас ш.т.п.» МБ генераль планы буенча хокук саклау объектлары буенча чаралар тәкъдим ителми.

1.6.8. Дини объектларны үстерү буенча чаралар

«Апас ш.т. п.» МБ генераль планы белән мәдәни объектлар буенча чаралар тәкъдим ителми.

1.6.9. Административ-эшлекле билгеләнештәге объектлар системасын үстерү буенча чаралар

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 27 ноябрендәге 3057-р номерлы карары (алга таба – 3057-р номерлы Татарстан Республикасы РКМ) белән расланган «2018 елда Татарстан Республикасы муниципаль районнарында авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәләре биналарын капиталь ремонтлау» программасы нигезендә авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәсе бинасына капиталь ремонт ясау планлаштырыла.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегенең генераль планы белән иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге зоналарны (экспликация буенча№ 1.16) – Апас ш. т. б. - 2,01 га, Иске Әнәле авылында 0,43 га) урнаштыру тәкъдим ителә (1.6.2 таблицаны карагыз).

1.6.2 Таблица

Иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге проектлана торган объектлар

№ п/п	квартал №	Объект	Мәйданы, га
1	Апас штп, 13	иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объект	0,07
2	Апас штп, 20	иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объект	0,85
3	Апас штп, 20	иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объект	0,38
4	Апас штп, 20	иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объект	0,71
5	Иске Әнәле авылы	иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объект	0,1
6	Иске Әнәле авылы	иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объект	0,33
	Барлыгы		**2,44**

1.6.10. Җәмәгать җыештыру урыннарын урнаштыру буенча чаралар

Беренче чиратта җәмәгать уракларына ихтыяҗ 6 приборны тәшкил итә.

Иҗтимагый җыештыру эшләре торак пунктларда киләсе урыннарда урнашырга тиеш:

а) мәйданнарда, транспорт магистральләрендә, зур җәяүлеләр хәрәкәте булган урамнарда;

б) вокзал янындагы мәйданнарда, барлык тимер юл станцияләрендә, диңгез һәм елга пристаньларында, автостанцияләрдә һәм аэровокзалларда;

в) шәһәр читендәге һәм шәһәр эчендәге паркларда, зур бульварларда, хезмәт ияләренең күпләп ял итү урыннарында (парклар, урман массивлары һ. б.));

г) сәүдә үзәкләре, Колхоз базарлары территориясендә;

д) стадионнарда, пляжларда, су спорт корылмалары урыннарында һәм мондый төрдәге башка объектларда;

е) автострадларда, күргәзмәләрдә, ачык кинотеатрларда һ. б.

Апас ш. т. п. «муниципаль берәмлегендә хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү буенча чараларның йомгаклау исемлеге 1.6.3 таблицасында тәкъдим ителде

1.6.3 Таблица

Апас ш. т. п. муниципаль берәмлегендә хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү буенча чаралар исемлеге»

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Мәгариф оешмалары									
1	Апас штп, 5, 1.66 экспликация буенча	балалар бакчасы	яңа төзелеш	урын	-	50	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
2	Апас штп, 9, 1.69 квартал экспликация буенча	балалар бакчасы	яңа төзелеш			80	+		«Апас штп » МБ генераль планы
3	Апас штп, 5 нче квартал, 1.65 экспликация буенча	гомуми белем бирү мәктәбе	яңа төзелеш	урын	-	216	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
4	Иске Әнәле авылы, 2.5 экспликация буенча	башлангыч мәктәп-балалар бакчасы " комплексы»	төзелешне тәмамлау	урын	-	15/15	+	-	Апас МР СТП
5	Апас штп, Иске Әнәле авылы	мәгариф оешмаларында балалар иҗаты түгәрәкләре	оештыру чаралары	урын	-	866	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
					-	1196	-	+	
Медицина оешмалары									
1	Апас штп, Кызыл Армия ур., 93	"Апас үзәк район хастаханәсе" ГАУЗ йогышлы	җимерү	объект	1	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
		авырулар корпусы»							
2		"Апас үзәк район хастаханәсе" ГАУЗ корпусы»	яңа төзелеш	койка	-	183	+	-	
3	Апас штп, Кызыл Армия ур., 93	"Апас үзәк район хастаханәсе" ГАУЗ сырхауханәсе»	капиталь ремонтны тәмамлау	сменага бару	421	-	+	-	РКХ № 3219-р от 09.12.2017 ел.
4	Апас штп, Кызыл Армия ур., 93	"Апас үзәк район хастаханәсе «ГАУЗ стационары»	капиталь ремонтны тәмамлау	койка	91	-			Апас МР СТП
Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре									
1	Апас штп, Совет ур., 1	Апас районы «Үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» МБУ	капиталь ремонт	мең данә	63,7	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
2	Апас штп, Кызыл Армия ур., 97	Апас туган якны өйрәнү музее " МБМУ	100 кв. метр мәйданлы фондларны саклау өчен бина киңәйтелгән	объект	1	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
Физик культура һәм спорт объектлары									

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
1	Апас ш. т. б. Кызыл Армия ур., 65	спорт үзәге	җимерү	кв. м мәйдан идән	7278	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
2	Апас штп, 5 нче квартал, 1.65 экспликация буенча	гомуми белем бирү мәктәбе составындагы спорт залы	яңа төзелеш	кв. м мәйдан идән	-	162	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
3	Апас штп, 10 нчы квартал, 1.42 эксплиция буенча	йөзү бассейны	төзелешне тәмамлау	кв. м су көзгесе	-	225	+	-	РКХ № 3597-р от 26.12.2017
4	Апас штп, 11, 1.42 экспликация буенча	төзелә торган спорт комплексы составындагы спорт заллары	төзелешне тәмамлау	кв. м мәйдан идән	-	720	+	-	РКХ № 3597-р от 26.12.2017
5	Апас штп, экспликация буенча 20, 1.67 квартал	стадион	төзелешне тәмамлау	кв.м.	-	8400	+	-	Апас МР СТП
6	Иске Әнәле авылы, 2.5 экспликация буенча	башлангыч мәктәп-балалар бакчасы " төзелә торган комплексы составындагы спорт залы»	төзелешне тәмамлау	кв.м.	-	162	+	-	Апас МР СТП
7	«Апас ш.т.п»,	балалар һәм яшүсмерләр	яңа төзелеш	урын		32			Апас муниципаль

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
		спорт мәктәбе каршындагы кунакханә»							районы Башкарма комитетының 2813/И № 14.11.2019 хаты
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре									
1	«Апас ш.т.п»,	көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	яңа төзелеш	эш урыны	13	40	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
						1	-	+	
Торак-коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре									
1	«Апас ш.т.п»,	кунакханә	яңа төзелеш	урыннар	-	25	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
Идарә оешмалары һәм учреждениеләре									
1	Апас штп, Гагарин ур., 11	Татарстан Республикасы Авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Апас муниципаль районы авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәсе	капиталь ремонт	объект	1	-	+	-	РКХ № 3057-р, 27.11.2017 ел.
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Җәмәгать бәдрәфләре									

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
1	«Апас ш.т.п»,	җәмәгать бәдрәфләре	яңа төзелеш	әсбап	-	6	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

1.7. Коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары (зиратлар) системасын үстерү)

«Апас ш.т.п.» МБ генераль планы белән Апас һәм Иске Әнәле авылларында зиратларның бер өлешен ябу тәкъдим ителә (к. табл.3.5.2.1). Әлеге чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, зиратларның мәйданы 13,75 га тәшкил итәчәк. Хәзерге вакытта тулыланмаган территориянең мәйданы 2,96 га тәшкил итә. «Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге халкының исәп-хисап чорына ихтыяҗы 1,45 га тәшкил итәчәк, шулай итеп, 2040 га «Апас ш. т. б.» муниципаль берәмлеге зиратларының өстәмә территорияләренә ихтыяҗ юк.

Моннан тыш, Генераль план нигезендә, зиратлардагы җирләрне территориянең функциональ кулланылышына яраклаштыру, атап әйткәндә, зираттагы җир кишәрлеген «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радио, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр» яки «торак пункт җирләре» билгеләү күздә тотыла. «Ритуаль эшчәнлек».

1.7.1 Таблица

Апас ш. т. п. коммуналь хезмәт күрсәтү объектларын үстерү буенча чаралар исемлеге»

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	«Апас ш.т.п»,	Зират	0,66 га зират мәйданын ябу*	га	9,37	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
2	Иске Әнәле авылы	Зират	0,26 га зират мәйданын ябу*	га	5,30	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

* зиратларның ябык өлешен тутыру буенча мәгълүматлар юк.

1.8. Туристик-рекреацион территорияләрне үстерү буенча чаралар. Җирле халыкның ял итү урыннарын оештыру

Татарстан Республикасы һәм Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемалары чараларын исәпкә алып тәкъдим ителгән чаралар 1.8.1 таблицасында күрсәтелгән.

1.8.1 Таблица

Апас ш. т.п. «муниципаль берәмлегендә туристик-рекреация системасын үстерү буенча чаралар»

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә кую вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2021-2035 еллар)	
РЕГИОНАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	«Апас ш. т. п.»	"Татарстан – Шәһәрләр иле» (Идел алды шәһәрләре буенча)	маршрутны оештыру	-	-	-	+	+	Татарстан Республикасы ТПС
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	«Апас ш. т. п.»	Апас туристик-рекреацион зонасы проекты	оештыру чарасы (эшләү)	-	-	-	+		Апас МР СТП
2	«Апас ш. т. п.»	су объектларында (рәсми пляжларда) рекреация зоналарын оештыру проектлары)	оештыру чарасы (эшләү)	-	-	-	+	+	Апас МР СТП
3	«Апас ш.т.п»,	кунакханә базасында туристик мәгълүмат үзәге	оештыру чарасы	-	-	-	+	+	Апас МР, «Апас ш. т. п.» МБ Генераль планы
4	«Апас ш. т. п.»	«Апас ягы »	маршрутны	объект	-	1	+	+	Апас МР СТП

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә кую вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2021-2035 еллар)	
		мәдәни-танып-белү маршруты	оештыру						
5	«Апас ш. т. п.»	«Тау иле» мәдәни-ландшафт маршруты	маршрутны оештыру	объект	-	1	+	+	Апас МР СТП
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	«Апас ш.т.п»,	парк	төзекләндерү	объект	1	-	+	-	Апас МР СТП
2	Апас штп, Иске Әнәле авылы	Яшелләндерү гомуми файдалану	Яшел үсентеләр системасын оештыру	-	-	-	+	+	«Апас штп » МБ генераль планы
3	«Апас ш. т. п.»МБ	Су объектлары	Иҗтимагый рекреацион зоналар булдыру белән яр буйларын һәм якын-тирә территорияне төзекләндерү	-	-	-	+	+	«Апас штп » МБ генераль планы

1.9. «Апас шәһәр тибындагы поселогы » муниципаль берәмлегенең транспорт инфраструктурасын үстерү чаралары

1.9.1. Автомобиль юлларының тышкы челтәрен үстерү буенча чаралар транспорт бүлеге

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең перспективалы транспорт каркасы федераль, региональ автомобиль юлларыннан һәм җирле әһәмияттәге юллардан формалашачак.

Федераль әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы чаралары белән, Генераль план нигезендә, хисап чорына 6,6 км озынлыкта «Казан-Буа-Ульяновск» автомобиль юлы участогын реконструкцияләү каралган.

Пассажирлар транспорты үсеше

Апас муниципаль районы администрациясе тарафыннан «Апас-Азбаба» муниципаль маршруты буенча «Казан –Ульяновск»-Апас-«Олан-Каратун»төбәк автомобиль юлы буйлап пассажир автобусы йөртеләчәк.

Маршрутның озынлыгы 36 км.

Әлеге маршрутның элемтәсе булып түбәндәге торак пунктлар торачак: Апас ш. т. п. (соңгы тукталыш пункты), п. Зөя, Югары Ындырчы, Үтәмеш, Сатмыш, Карамасар, Югары Аккуҗа, Азбаба авыллары (ахыргы тукталыш пункты).

1.9.1 Таблица

«Апас ш. т. п.» муниципаль берәмлегенең транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Төр чаралар	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә кую вакыты		Чыганак чаралар
					Гамәлдәге	Яңа (кушымта)	Беренче чират (2017-2025 еллар.)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
ФЕДЕРАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Автомобиль юллары									
1	«Апас ш. т. п.»МБ	"Казан-Буа-Ульяновск автомобиль юлы участогы»	Реконструкция	км	6,6	-		+	Апас муниципаль районы башкарма комитеты, «Апас ш. т. п.» МБ Генераль планы

1.9.2. Урам-юл челтәрен һәм поселок транспорты бүлеге үстерү буенча чаралар

«Апас ш.т.п.» МБ Генераль планы проектында урамнар челтәре саклана. Апас ш.т. п. торак пунктында торак төзелеше өчен мәйданчыклар урнаштыру белән бәйле рәвештә, проектлана торган территорияләрдә урам челтәре торак районнарның үзара да, халыкның хезмәт һәм мәдәни-көнкүреш тыгызлыгы булган урыннар белән дә, шулай ук хәзерге вакытта барлыкка килгән урамнар һәм юллар системасын исәпкә алып, уңайлы җәяүлеләр һәм транспорт элемтәсен оештыру таләпләреннән чыгып эшләнгән.

Транспорт инфраструктурасы картасы нигезендә Генераль план нигезендә магистраль һәм җирле әһәмияттәге урамнар һәм юллар бүлеп бирелә. СНиП нигезендә 2.07.01-89* табл. 9 классификация урамнар һәм юл категорияләре буенча тәкъдим ителгән:

Магистраль урамнар (төп поселок урамнары). Бистәнең магистраль урамнары буенча поселок эчендәге төп транспорт агымнарын үткәрү тәэмин ителә.

а) Апас ш. т. п. киң юнәлештәге поселокларның төп урамнары:
- Ленин ур., 1040 М);
- Октябрь ур., 140 м);
- Кызыл Армия урамы (250 м участок);
-Мелиораторлар - Шоссейная ур. - 2040 м);

б) Апас ш. т. п. территориаль юнәлештәге төп поселок урамнары:
- М.Җәлил ур., 1485 м);
- Октябрь ур., 330 м);
- Рим Абзалов урамы (1225 м).

Апас ш. т. б. магистраль урамнарның һәм юлларның (төп урамнарның) гомуми озынлыгы 6510 м тәшкил итә.

Иске Әнәле авылындагы төп урамның гомуми озынлыгы 712 м тәшкил итә.

Апас ш. т.п. проектлана торган торак төзелешендә урамнарның гомуми озынлыгы 14080 м тәшкил итә.

Урам челтәренең гомуми озынлыгы 46,91 км һәм Апас бистәсе территорияләренең мәйданы 6,57 кв. км генплан буенча урам челтәренең тыгызлыгы 7,14 км/кв. км тәшкил итә.

Иске Әнәле авылы территорияләренең гомуми озынлыгы 6,06 км булганда, генплан буенча 0,90 кв. км урам челтәренең тыгызлыгы 6,73 км/кв. км тәшкил итә.

Хәзерге вакытта Апас район үзәгендә поселок эчендәге пассажир транспорты юк. Бу торак төзелешендә чагыштырмача аз ара һәм халыкның аз булуы белән аңлатыла.

Апас ш. т.п. шәхси җиңел автомобильләрнең гомуми саны 7.10 таблицасында китерелә

1.9.2 Таблица

№ п/п	Күрсәткечләр	2017 ел.	2025 ел.	2040 ел.
1	Халык саны 1000 кешегә исәпләнгән автомобильләр саны	- *	312,9**	512,9**

*Мәгълүмат бирелмәгән

** Күрсәткечләр шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары «нигезендә кабул ителде»

Генераль *планны* тормышка ашыруның исәп-хисап чорына (2040 ел) автомобильләрнең *дәрәҗәсе якынча 1000* кешегә 512,9 *җиңел автомобиль, ә беренче* чиратта (2025 ел) *1000 кешегә 312,9 җиңел* автомобиль тәшкил итәчәк.

Проект нигезендә шәхси файдаланудагы автотранспорт чараларын урнаштыру өчен гаражлар урнаштыру күздә тотыла. Шул ук вакытта усадьбада яшәүче халык өчен шәхси файдалану машиналары аерым урнашкан гаражларда, йорт яны участокларында, машиналарның гомуми санынна - *77%,* беренче чиратта *76%* - *исәп*-хисап *чорына* саклана *дип кабул ителә.* Калган шәхси файдаланудагы машиналар гаражларда беренче *чиратта 23%* исәбеннән *һәм җәяүлеләр йөри алырлык 800 метрны* исәпкә алып, исәп-хисап чорына 24% исәбеннән саклана.

Беренче чиратта, төзелешнең фаразланган гаражлар урынына ачык автостоянкалар урнаштыру күздә тотыла.

Генераль *планны* тормышка ашыруның исәп-хисап чорына ябык типтагы парковкаларны төзү, шулай ук сәүдә үзәкләрен проектлаганда һәм төзегәндә җир асты һәм цоколь катларында автомобильләр кую урыннарын карарга кирәк.

Автомобильләрне һәм инвалидларга караган башка мототранспорт чараларын саклау өчен тукталышларны җәяүлеләр өчен мөмкин булган радиуста торак йортларга керүдән 50 м дан да артмаска тиеш.

Автозаправка станцияләре (АЗС).

АЗС һәм АГЗС төзелешендә ихтыяҗ юк.

<u>Автомобильләргә техник хезмәт</u> күрсәтү станцияләре.
СТО урнаштыру тәкъдим ителми.

1.10. «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең торак пунктларының чикләрен билгеләү буенча чаралар

Россия Федерациясе Җир кодексының 84 статьясындагы 1 өлешенең 1 пункты нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү яки үзгәртү тиешле муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан торак пунктлар чикләрен чагылдыра торган шәһәр округының, җирлекнең генераль планын раслау яисә үзгәртү булып тора.

«Җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында» 21.12.2004 ел, № 172-ФЗ Федераль законның 8 статьясындагы 1 өлеше нигезендә (алга таба – торак пунктларның чикләрен билгеләү яки үзгәртү, шулай ук җир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләренә кертү йә торак пунктлар чикләренә кертү яисә мондый җирләр составындагы җирләрне башка категориягә күчерү яисә мондый җирләр составындагы җирләрне башка категориягә күчерү.

Шулай итеп, дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең 2010 елның 16 июнендәге 14-4692-Г номерлы хаты нигезендә, әгәр муниципаль берәмлекнең генераль планын раслау процедурасы бозылмаган булса, генераль планны раслау турындагы акт Җир һәм җир кишәрлекләрен күчерү турындагы акт булып тора.

Апас ш.т. п. ның гамәлдәге чикләре буларак, Апас муниципаль район Советының 30.12.2013 ел, № 29 карары белән расланган Апас шәһәр тибындагы поселогы Генераль планы нигезендә, «торак пункт җирләре»категориясендәге җир кишәрлекләре чикләрен исәпкә алып, чикләр кабул ителде. Иске Әнәле торак пункты өчен гамәлдәге чикләр буларак, кадастр кварталларының чикләрен исәпкә алып, «торак пунктлар җирләре» категориясендәге җир кишәрлекләре чикләре буенча үткәрелгән чикләр кабул ителде.

Торак пунктларның чикләрен билгеләгәндә торак пунктның һәм тулаем җирлекнең социаль, рекреацион, җитештерү һәм транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү өчен кирәкле социаль-икътисади шартлар исәпкә алынды.

Апас ш. т. п. чикләрендә җирләрнең гомуми мәйданы 788,9405 га, иске Енәле авылы 96,517 га тәшкил итә.

Апас ш. т. п. тәкъдим ителә торган чик кысаларында җирләрнең гомуми мәйданы 656,6746 га, иске Енәле авылы 90,3033 га тәшкил итәчәк.

Җир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләренә кертү яки төшереп калдыру турындагы карарлар «Апас ш.т.п.»МБ генераль планының планлаштырылган карарлары нигезендә башкарылды.

Җир кишәрлекләре һәм аларның өлешләре, шулай ук кадастр исәбенә куелмаган, торак пунктлар чикләренә кертү һәм »Апас ш.т. б.» муниципаль берәмлеге торак пунктлары чикләреннән чыгару өчен тәкъдим ителә торган җирләр исемлеге 1.10.1 таблицасында күрсәтелгән.

Торак пунктлар чикләренә кертелә торган һәм төшереп калдырыла торган җирләрне категорияләр буенча һәм кадастр исәбенә кую буенча йомгаклау бүленеше 1.10.2 таблицасында бар.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге торак пунктларының чикләрен билгеләү буенча чаралар исемлеге 1.10.3 таблицасында тәкъдим ителде.

1.1.1 нче Таблица

Чиккә кертелә торган һәм торак пунктлар территориясе чикләреннән чыгарыла торган җирләр Исемлеге

№ п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырыла торган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
«Апас ш.т.п»,							
КЕРТЕЛӘ ТОРГАН ҖИР КИШӘРЛЕКЛӘРЕ							
1	16:08:020103:22	Торак пункт җирләре	Сәнәгать объектларын урнаштыру өчен	4007	251	Торак пунктлар җирләре	Транспорт
2	16:08:020127:11	Торак пункт җирләре	Шәхси торак төзелеше өчен	211527	7469	Торак пунктлар җирләре	запас
3	16:08:020106:158	Торак пункт җирләре	Торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	18685	252	Торак пунктлар җирләре	Гомуми файдаланудагы җир кишәрлекләре (территорияләр)
4	16:08:020103	-	-	-	1617	Торак пунктлар җирләре	Гомуми файдаланудагы җир кишәрлекләре (территорияләр)
5	16:08:020106	-	-	-	10936	Торак пунктлар җирләре	Гомуми файдаланудагы җир кишәрлекләре (территорияләр)
6	16:08:020107	-	-	-	12907	Торак пунктлар җирләре	Гомуми файдаланудагы җир кишәрлекләре (территорияләр)
7	16:08:020301	-	-	-	14	Торак пунктлар җирләре	Гомуми файдаланудагы җир

№ п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырыла торган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
							кишәрлекләре (территорияләр)
Апас ш. т.п кертулүче территоряләр				**234219**	**33446**		
ТӨШЕРЕП КАЛДЫРЫЛА ТОРГАН ҖИР КИШӘРЛЕКЛӘРЕ							
1	16:08:020301:19	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	-	64	64	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү
2	16:08:020301:20	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм	-	10	10	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус	Коммуналь хезмәт күрсәтү

№ п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырыла торган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
		башка махсус билгеләнештәге җирләр				билгеләнештәге җирләр	
3	16:08:020301:21	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	-	10	10	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү
4	16:08:020301:34	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен	167	167	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге	Транспорт

№ п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырыла торган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
		билгеләнештәге җирләр				җирләр	
5	16:08:020301:13	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	-	10	10	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү
6	16:08:020301:14	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге	-	10	10	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү

№ п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырыла торган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
		җирләр					
7	16:08:020301:15	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	-	10	10	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү
8	16:08:020301:17	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	-	10	10	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү

№ п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырыла торган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
9	16:08:020301:18	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	-	10	10	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү
10	16:08:020301:2	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Сәнәгать объектларын урнаштыру өчен	1401497	520801	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
11	16:08:020301:25	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы җитештерүе өчен	45104	4326	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
12	16:08:020301:27	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы җитештерүе өчен	3389	2590	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
13	16:08:020401:19	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы җитештерүе өчен	275951	3480	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
14	16:08:020401:34	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге	Авыл хуҗалыгы җитештерүе өчен	8618	1875	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге	Авыл хуҗалыгы кулланышы

№ п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырыла торган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
		җирләр				җирләр	
15	16:08:020401:50	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы җитештерүгә өчен	9484	5957	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
16	16:08:020401:11	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы җитештерүгә өчен	1459060	814523	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
17	16:08:020301	-	-		2252	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
Апас ш. т. п. буенча нәтиҗәләр				**3203404**	**1356105**		
Иске Әнәле авылы							
ТӨШЕРЕП КАЛДЫРЫЛА ТОРГАН ҖИР КИШӘРЛЕКЛӘРЕ							
1	16:08:020201:198	Авыл хуҗалыгы җитештерүгә өчен	Торак пункт җирләре	9432	9432	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
2	16:08:000000:780	Торак пункт җирләре	Зиратларны урнаштыру өчен	43707	43707	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге	Ритуаль эшчәнлек

№ п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырыла торган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
						җирләр	
3	16:08:020201	-	-		8998	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	запас
Иске Әнәле авылыннан ТӨШЕРЕП КАЛДЫРЫЛА ТОРГАН ҖИР КИШӘРЛЕКЛӘРЕ				**53139**	**62137**		

* дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе (Росреестр идарәсе) мәгълүматлары буенча

** РФ Икътисадый үсеш министрлыгының «җир кишәрлекләрен рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында " 2014 елның 1 сентябрендәге 540 номерлы боерыгы нигезендә»

1.10.2 Таблица

Торак пунктларның чикләрен билгеләү буенча тәкъдимнәр

Торак пункт	Торак пунктлар территорияләренең гамәлдәге чикләрендә җирләр	Торак пунктларның гамәлдәге чикләрен төшереп калдыруга тәкъдим ителә торган җирләр				Торак пунктларның проект чикләренә кертү өчен тәкъдим ителгән җирләр		Торак пунктларның проект чикләрен формалаштыру			
		Кадастр исәбенә куелган торак пункт җирләре	Кадастр исәбенә куелган авыл хуҗалыгы җирләре	Кадастр исәбенә куелган сәнәгать җирләре	Кадастр исәбенә куелмаган җирләр	Кадастр исәбенә куелган торак пункт җирләре	Кадастр исәбенә куелмаган җирләр	Торак пунктларның проект чикләре чикләрендә җирләр	Торак пунктлар территорияләренең гамәлдәге чикләрендә җирләр	Торак пунктларның гамәлдәге чикләрен төшереп калдыруга тәкъдим ителә торган җирләр	Торак пунктларны җирләргә күчерүне таләп итүче җирләр
«Апас ш.т.п»,	788,9405	0	135,355	0,0301	0,2252	0,7972	2,5474	656,6746	788,9405	135,611	3,3446
Иске Әнәле авылы	96,517	4,3707	0,9432	0	0,8998	0	0	90,3033	96,517	6,2137	0
Барлыгы	**885,4575**	**4,3707**	**136,298**	**0,0301**	**1,125**	**0,7972**	**2,5474**	**746,9779**	**885,4575**	**141,824**	**3,3446**

1.10.3 Таблица

Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге торак пунктларының чикләрен билгеләү буенча чаралар исемлеге»

№ п/п	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	«Апас ш.т.п»,	торак пункт территориясе	читләргә кертү	га	-	3,3446	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
2	«Апас ш.т.п»,	торак пункт территориясе	чиктән чыгару	га	135,611	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
3	Иске Әнәле авылы	торак пункт территориясе	чиктән чыгару	га	6,2137	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

1.11. Экологик хәлне оптимальләштерү чаралары

«Апас ш. т. п.» МБ генераль планы белән тормышка ашыру өчен тәкъдим ителә торган әйләнә - тирә мохитне саклау чаралары исемлеге

Объектларның исеме	**Чараның төре**	**Төзелеш чираты**		**Искәрмә**
		1нче Чират	**исәпләү вакыты**	
Торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасы күләмен киметү максатыннан ЖБИ, тимерчыкны оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
Санитар-яклау зонасы күләмен торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан ат фермасын оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
Торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасы күләмен киметү максатыннан «Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ АГРСЫН оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
Санитар-яклау зонасы күләмен торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан «Кайнар икмэк» ҖЧҖ пекарнясын оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
Санитар-яклау зонасы күләмен торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатында пилораманың сарык тиреләрен җыю һәм сату мәйданчыгын оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
Санитар-яклау зонасы күләмен торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан «Энергосервис» ҖЧҖ промбазасын оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
"Татнефтепродукт» ягулык салу станциясен торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасы күләмен киметү максатларында оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
«Апас АТП» ҖЧҖ автобус паркын торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасы күләмен киметү максатыннан оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
Торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасы күләмен киметү максатларында футбол стадионын оптимизацияләү	инженер-техник чара	+		
Табарка елгасының су саклау зонасында урнашу сәбәпле, Апас ш. т.	оештыру чарасы	+		

Объектларның исеме	Чараның төре	Төзелеш чираты		Искәрмә
		1нче Чират	исәпләү вакыты	
б. зираты территориясен ябу				
Табарка елгасы кушылдыгының су саклау зонасында урнашу сәбәпле, Иске Әнәле авылы зираты территориясенең бер өлешен ябу	оештыру чарасы	+		
10 метр күләмендә су башнясын урнаштыруга тәкъдим ителә торган санитар саклау зонасын оештыру	оештыру чарасы	+		
«Газпром трансгаз Казан» җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятенең «Буа газы» эксплуатация-җитештерү идарәсе Апас РЭГСЫНЫҢ исәп-хисап санитар-яклау зонасын раслау һәм аннан соң оешма	оештыру чарасы	+		
"Татнефть-АЗС Центр» ҖЧҖ АЗСларының исәп-хисап санитар-яклау зонасын раслау һәм аны алга таба оештыру	оештыру чарасы	+		
«Таттелеком» ҖАҖ Апас РУЭСЫН оптимальләштерү, киләчәктә анда торак төзелеше территорияләре урнашуга бәйле рәвештә, расланган санитар-яклау зонасы проектына төзәтмәләр кертү белән бәйле	оештыру чарасы	+		
Апас РЭСЫН «Челтәр компаниясе» АҖ филиалы Буа электр челтәрләрен оптимальләштерү, анда торак төзелеше территорияләре урнашуга бәйле рәвештә, исәп-хисап санитар-яклау зонасы проектына төзәтмәләр кертү белән бәйле.	оештыру чарасы	+		
Канализация-насос станциясен урнаштыру өчен 15 метр күләмендә санитар-яклау зонасын оештыру	оештыру чарасы	+		
Биотермик чокырлар санитар-яклау зонасын (бетерү) киметү буенча чаралар үткәрү	оештыру чарасы	+		
Себер үләт базының санитар-яклау зонасын киметү буенча чаралар комплексын үткәрү	оештыру чарасы	+		
Яр буе полосалары чикләрендә халыкның су объектларына керүен тәэмин итүне оештыру	оештыру чарасы	+		
Магистраль торбаүткәргечләр һәм торбаүткәргеч транспорт объектларының минималь рөхсәт	оештыру чарасы	+		

Объектларның исеме	Чараның төре	Төзелеш чираты		Искәрмә
		1нче Чират	исәпләү вакыты	
ителгән аралары зоналарын оештыру һәм үтәү буенча чаралар үткәрү 36.13330.2012 СП тарафыннан билгеләнгән				
Зиратларның санитар-яклау зонасында урнашкан торак төзелешен үзгәртеп кору	оештыру чарасы			фи-зик тузу буенча
Яшелләндерү системасын оештыру	яңа төзелеш	+		

1.12. Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары

1.12.1 су белән тәэмин итү

Су белән тәэмин итү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
1	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су алу	Яңа төзелеш	$м^3$/тәүлек	1800,0	+	+	«Апас штп » МБ генераль планы
2	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Артезиан скважиналары	Яңа төзелеш	шт	6	+		«Апас штп » МБ генераль планы
3	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су башнясы	Яңа төзелеш	шт	4	+		«Апас штп » МБ генераль планы
4	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су башнясы	Капиталь ремонт	шт	6	+		«Апас штп » МБ генераль планы
5	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су белән тәэмин итү челтәрләре	Капиталь ремонт	км	19,38	+		«Апас штп » МБ генераль планы

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
6	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су белән тәэмин итү челтәрләре	Капиталь ремонт	км	-	+		"2014-2020 елларга Татарстан Республикасы халкын сыйфатлы торак һәм торак-коммуналь хуҗалык хезмәтләре белән тәэмин итү" дәүләт программасы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2014 елның 30 апрелендәге N 289 Карары")
7	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су белән тәэмин итү челтәрләре	Яңа төзелеш	км	15,64	+		«Апас штп » МБ генераль планы
8	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су куллануны исәпкә алу узеллары	Оештыру	шт	-	+		«Апас штп » МБ генераль планы

1.12.2. Канализация

Канализация буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
1	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Канализация насос станциясе	Яңа төзелеш	шт	1	+	+	«Апас штп » МБ генераль планы
2	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су бүлү челтәрләре	Капиталь ремонт	км	8,0	+		«Апас штп » МБ генераль планы
3	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су бүлү челтәрләре	Яңа төзелеш	км	6,0	+	+	«Апас штп » МБ генераль планы
4	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Канализация насос станциясе	Капиталь ремонт	шт	1	+		«Апас штп » МБ генераль планы
5	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Автоном канализация системасы	Яңа төзелеш	шт	-	+	+	«Апас штп » МБ генераль планы
6	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су исәпләү узеллары	Оештыру	шт	-	+		«Апас штп » МБ генераль планы

1.12.3. Территорияне санитар чистарту

Санитар чистарту буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
1	Муниципаль берәмлек территориясен	планлы-даими санитар чистарту	Оештыру	шт.	1	+	+	Апас штп " МБ генераль планы
2	Муниципаль берәмлек территориясен	Контейнерлар	Яңа төзелеш	Контейнерлар , шт	113	+		Апас штп " МБ генераль планы
3	Муниципаль берәмлек территориясен	Контейнерлар	Яңа төзелеш	Контейнерлар , шт	125		+	Апас штп " МБ генераль планы
4	Муниципаль берәмлек территориясен	Утиль чималны кабул итүнең стационар пункты	Яңа төзелеш	Утиль чималны кабул итүнең стационар пункты, шт	1	+		Татарстан Республикасында калдыклар белән, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема

1.12.4. Җылылык белән тәэмин итү

Җылылык белән тәэмин итү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
1	Апас штп, 5 нче квартал	120 урынга исәпләнгән балалар бакчасы өчен 1 нче блок-модульле котельный	Яңа төзелеш	шт.	1	+		«Апас штп » МБ генераль планы
2	Апас штп, 5 нче квартал	216 урынлык гомуми белем бирү мәктәбе өчен 2-нче номерлы блок-модульле котельный	Яңа төзелеш	шт.	1	+		«Апас штп » МБ генераль планы
3	Апас штп, Кызыл Армия ур., 93	«Апас үзәк район хастаханәсе»ГАУЗ корпусы өчен 3 нче блок-модуль котельные 183 койкага исәпләнгән	Яңа төзелеш	шт.	1	+		«Апас штп » МБ генераль планы
4	Апас штп территориясе	25 урынлык кунакханә өчен 4-нче номерлы блок-модульле котельный	Яңа төзелеш	шт.	1	+		«Апас штп » МБ генераль планы

<table>
<tr><th rowspan="2">№ п/п</th><th rowspan="2">Урнашкан урыны</th><th rowspan="2">Объектның атамасы</th><th rowspan="2">Чараның төре</th><th rowspan="2">үлчәү берәмлеге</th><th rowspan="2">Егәрлек</th><th colspan="2">Гамәлгә ашыру вакыты</th><th rowspan="2">Чара чыганагы</th></tr>
<tr><th>Беренче чират (2025 елга кадәр)</th><th>Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)</th></tr>
<tr><td colspan="9">ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР</td></tr>
<tr><td>5</td><td>Апас штп территориясе</td><td>балалар һәм яшүсмерләр спорт мәктәбенең 32 урынга исәпләнгән кунакханә өчен 5-нче номерлы блок-модульле котельный</td><td>Яңа төзелеш</td><td>шт.</td><td>1</td><td>+</td><td></td><td>«Апас штп » МБ генераль планы</td></tr>
</table>

1.12.5. Газ белән тәэмин итү

Газ белән тәэмин итү буенча чаралар исемлеге

1.10.5 Таблица

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
1	«Апас ш.т.п»,	Газ белән тәэмин итү челтәрләре	Төзелеш	км	-	+	+	Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ
2	Иске Әнәле авылы	Тимер юл аркылы чыгу урыны: 160, L=0,176 км; Д 110, L=0,196 км	Реконструкция	км	-	+		«2017 елга Татарстан Республикасын газлаштыру программасы " (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 9 декабрендәге N 912 карары)

1.12.6. Электр белән тәэмин итү

Электр белән тәэмин итү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
1	Апас ш. т.п. территориясе	10 (6)/0,4 кВ көчәнешле комплект трансформатор подстанциясе(КТП)	Яңа төзелеш	кВА	4362,57	+	+	Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ
2	Апас ш. т.п. территориясе	10(6)/0,4 кВ көчәнеш трансформатор подстанциясе (КТП, БКТП))	Реконструкция	шт.	-	+	+	Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ
3	Апас ш. т.п. территориясе	10(6) кв. электр тапшыру линияләре 0,4 кВ.	Яңа төзелеш	км	-	+	+	Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ
4	Апас ш. т.п. территориясе	10(6) кв. электр тапшыру линияләре 0,4 кВ.	Реконструкция	км	-	+	+	Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ

1.12.7. Эз токлы челтәрләр

аз токлы челтәрләр буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
1	Апас ш. т.п. территориясе	Җепселле-оптик элемтә линияләре (ВОЛС)	Яңа төзелеш	км	-	+	+	Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ
2	Апас ш. т.п. территориясе	Автоматик телефон станциясе (АТС)	Яңа төзелеш	-	-	+		Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ
3	Апас ш. т.п. территориясе	Телефоны	Оештыру	Проектлаштырыла торган торак төзелешенә телефоннар саны	1139	+		Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ

1.13. Территорияне инженер әзерләү чаралары

Таблица 1.13.1

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәм леге	Егәрлеге		Гамәлгә кую вакыты		Чара чыганагы
						гамәл дәге	яңа (өстәмә)	беренче чират (2025 елга кадәр)	исәп-хисап вакыты (2025-2040 еллар)	
Җирле әһәмияттәге чаралар										
1	Апас ш. т. п. территориясе»		Куркыныч табигать процессларының күренешләренә Мониторинг	Оештыручан				+	+	«Апас штп» генераль планы
2	Апас ш. т. п. территориясе»		Район территориясен куркыныч табигый процесслардан саклау буенча чаралар эшләү	Оештыручан				+	+	«Апас штп» генераль планы

1.14. Гражданнар оборонасы чаралары, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары исемлеге

Таблица 1.14.1

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
							1нче Чират	Исәпләү вакыты	
Региональ әһәмияттәге чара									
1	Апас ш. т. п. территориясе»	Янгын депосы	Янгын депосын төзү буенча чара	Яңа төзелеш	берәмлек	1	+	-	"2014-2020 елларга Татарстан Республикасында халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тәэмин итү" дәүләт программасы (утв. 2013 елның 2 ноябрендәге ТР МК N 837 карары)
Җирле әһәмияттәге чара									
2	Апас ш. т. п. территориясе»	Сөйләм сирена урнаштыру (РСУ)	Хәбәр итү системасын булдыру,	Оештыру, яңа төзелеш	шт.	3	+	+	«Апас штп » МБ генераль планы

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
							1нче Чират	Исәпләү вакыты	
3	Апас ш. т. п. территориясе»	Потенциаль куркыныч объектлар	Локаль хәбәр итү системасын булдыру һәм(яки) ярдәм итү	Оештыру, яңа төзелеш	шт.	2	+	+	Россия Федерациясенең дәүләт программасы "Халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тәэмин итү" (РФ Хөкүмәтенең N 300 Карары белән 2014 елның 15 апреле расланган)

№ п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
							1нче Чират	Исәпләү вакыты	
4	Апас ш. т. п. территориясе»	Янгын пирсы	Янгын пирсы төзелеше	Яңа төзелеш	шт.	2	+	+	2014-2024 елларга Татарстан Республикасында халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тәэмин итү " дәүләт программасы" (ТР Министрлар Кабинетының 2013 елның 2 ноябрендәге N 837 карары)
5	Апас ш. т. п. территориясе»		Куркыныч табигать процессларының күренешләренә Мониторинг	Оештыру					«Апас штп » МБ генераль планы
6	Апас ш. т. п. территориясе»		Район территориясен куркыныч табигый процесслардан саклау буенча чаралар эшләү	Оештыру					«Апас штп » МБ генераль планы

Татарстан Республикасының дәүләт унитар предприятиесе
"ТАТИНВЕСТГРАЖДАНПРОЕКТ «Баш территориаль проект-тикшеренү фәнни-җитештерү фирмасы»

№ 7936 заказ
Заказ бирүче:Татарстан Республикасы "Төп инвестиция-төзелеш идарәсе» Дәүләт казна учреждениесе
.

Татарстан Республикасы
Апас муниципаль районы «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге
Генераль планы
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

2 Том

Проектны нигезләү буенча материаллар

Аңлатма

Казан шәһәре 2018 ел.

Эчтәлеге

КЕРЕШ **6**

1. АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ "АПАС ШӘҺӘР ТИБЫНДАГЫ ПОСЕЛОГЫ" МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ БУЕНЧА ФЕДЕРАЛЬ, РЕГИОНАЛЬ ҺӘМ ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ **8**

1.1. Гомуми оештыру чаралары 8

1.2. Сәнәгать җитештерүен һәм коммуналь-склад хуҗалыгын үстерү буенча чаралар 8

1.3. Агросәнәгать комплексын үстерү чаралары 12

1.4. Урман комплексын үстерү буенча чаралар 14

1.5. Торак инфраструктурасын үстерү буенча чаралар 14

1.6. Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары системасын үстерү буенча чаралар 16

1.6.1. Мәгариф системасын үстерү буенча чаралар 16

1.6.2. Сәламәтлек саклау системасын үстерү буенча чаралар 16

1.6.3. Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре системасын үстерү буенча чаралар 17

1.6.4. Физик культура һәм спорт объектлары системасын үстерү чаралары 17

1.6.5. Сәүдә, җәмәгать туклануы, көнкүреш һәм торак-коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары системасын үстерү чаралары 17

1.6.6. Кредит-финанс оешмалары һәм элемтә бүлекләре системасын үстерү чаралары 18

1.6.7. Җәмәгать тәртибен саклауны үстерү чаралары 18

1.6.8. Дини объектларны үстерү буенча чаралар 19

1.6.9. Административ-эшлекле билгеләнештәге объектлар системасын үстерү буенча чаралар 19

1.6.10. Җәмәгать җыештыру урыннарын урнаштыру буенча чаралар 19

1.7. Коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары (зиратлар) системасын үстерү).. 25

1.8. Туристик-рекреацион территорияләрне үстерү буенча чаралар. Җирле халыкның ял итү урыннарын оештыру 27

1.9. «Апас шәһәр тибындагы поселогы » муниципаль берәмлегенең транспорт инфраструктурасын үстерү чаралары 30

1.10.«Апас шәһәр тибындагы поселогы» " муниципаль берәмлегенең торак пунктларының чикләрен билгеләү буенча чаралар 34

1.11.Экологик хәлне оптимальләштерү чаралары 45

1.12.Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары 48

1.12.1 су белән тәэмин итү 48

1.12.2. Канализация 50

1.12.3. Территорияне санитар чистарту 51

1.12.4. Җылылык белән тәэмин итү 52

1.12.5. Газ белән тәэмин итү 54

1.12.6. Электр белән тәэмин итү 55

1.12.7. Эз токлы челтәрләр 56

1.13.Территорияне инженер әзерләү чаралары 57
1.14.Гражданнар оборонасы чаралары, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары исемлеге 58
2. 1. ТЕРРИТОРИЯНЕ ЗАМАНЧА КУЛЛАНУ 248
3. 2. ТАБИГЫЙ ШАРТЛАР ҺӘМ РЕСУРСЛАР 249
3.1. 2.1. Рельеф һәм геоморфология 249
2.2. Геологик төзелеш 249
3.2. 2.3. Тектоника һәм сейсмиклык 249
3.3. 2.4. Файдалы казылмалар 250
3.4. 2.5. Гидрогеологик шартлар 250
3.5. 2.6. Өслек сулары 252
3.6. 2.7. Климат характеристикасы 252
3.7. 2.8. Территорияне инженер-геологик бәяләү 254
3.8. 2.9. Ландшафтлар, туфрак покры, үсемлекләр, хайваннар дөньясы 255
4. 3. ӘЙЛӘНӘ-ТИРӘ МОХИТ ТОРЫШЫН БӘЯЛӘҮ 258
4.1. 3.1. Атмосфера һавасының торышы 258
4.2. 3.2. Су ресурсларының торышы 259
4.3. 3.3. Туфрак катламының һәм җир ресурсларының торышы 261
4.4. 3.4. Җитештерү һәм куллану калдыклары 262
4.5. 3.5. Физик йогынты факторлары 265
4.6. 3.6. Яшел утыртмаларның торышы 266
4.7. 3.7. Аеруча саклана торган табигый территорияләр 267
4.8. 3.8 халык сәламәтлегенең медик-демографик күрсәткечләре 267
5. 4. МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАР 275
5.1. 4.1. Санитар-яклау зоналары 275
5.2. 4.2. Минималь рөхсәт ителгән зона арасы һәм торбаүткәргеч транспортның сак зоналары 280
5.3. 4.3. Инженерлык инфраструктурасы объектларыннан һәм челтәрләреннән минималь ераклык 283
5.4. 4.4. Газ бүлү челтәрләренең сак зоналары 284
5.5. 4.5. Электр тапшыру линияләренең һәм подстанцияләрнең сак зоналары 284
5.6. 4.6. Өске су объектларының сак зоналары 285
5.7. 4.7. Эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналары 288
5.8. 4.8. Урман фонды җирләре 291
5.9. 4.9. Аеруча саклана торган табигый территорияләр 292
5.10.4.10. Табигать чикләүләре зоналары 294
5.11.4.11. Файдалы казылма ятмаларының тау бүлекләре 296
5. ӘЙЛӘНӘ-ТИРӘЛЕКНЕ САКЛАУ БУЕНЧА ЧАРАЛАР 298
5.12.5.1. Территорияне файдалануның махсус шартлары булган объектларны һәм зоналарны урнаштыруны оптимальләштерү чаралары 299
5.13.5.2. Атмосфера һавасын саклау буенча чаралар 304
5.14.5.3. Җир өсте һәм җир асты суларын саклау чаралары 305
5.15.5.4. Җир фондын саклау һәм территорияне инженерлык яклау чаралары 307
5.16.5.5. Калдыклар белән эш итү системасын үстерү чаралары 307
5.17.5.6. Физик факторлардан саклау буенча чаралар 309

5.18.5.7. Табигый-экологик каркас системасын формалаштыру 309
5.19.5.8. Хайваннар дөньясын саклау чаралары 310
5.20.5.9. Аеруча саклана торган табигый территорияләрне саклау буенча чаралар 311
5.21.5.10. Халыкның медик-экологик иминлеген тәэмин итү......................... 311
Файдаланылган әдәбият исемлеге.. 312
5.22.1нче кушымта 314
5.ПРОЕКТЛАУ ӨЧЕН БАШЛАНГЫЧ МӘГЪЛҮМАТЛАР...........................274

1. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының "Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлегенең Генераль планы проектын эшләү буенча бирем-6 бит..274

2. Җир кишәрлеген торак пункты чикләренә кертү турында хат.№303/И от 16.02.2018 - 1бит...280

2. Җир кишәрлеген торак пункты чикләренә кертү турында хат.№вн-5869 от 28.11.2018 - 1бит...281

3. Эшендә исәпкә алу өчен хат. № 1600/И от 29.06.2009 – 2 бит....................282

4.Эшендә исәпкә алу өчен хат. № 2813/И от 14.11.2019-2 бит............284

5. «Дәүләт теркәве, кадастры һәм картографиясе федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча Федераль кадастр палатасы» ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы белән алдан килешү. № 8144-15, 11.12.2019-2 бит...........................286

6. «Дәүләт теркәве, кадастры һәм картографиясе федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча Федераль кадастр палатасы» ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы белән алдан килешү. № 8258-15, 16.12.2019-2 бит.......................288

7. Гражданнар оборонасы буенча чаралар, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеген эшләү өчен беренчел мәгълүматлар һәм таләпләр № 196, 29.05.2018-3 бит...290

8.Эшендә исәпкә алу өчен хат. № 1693 / И 10.07.2009-1 бит............293

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең генераль планы, проектны эшләү биреме нигезендә, 2017 елның 17 февралендә кабул ителгән 8223-ПР номерлы контракт нигезендә эшләнгән.

Генераль план-территориаль планлаштыру документы, шәһәр төзелеше стратегиясен, яшәү мохитен формалаштыру шартларын, җирлек территорияләренең үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, җирлек составындагы торак пунктларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү, территорияләрне функциональ зоналаштыру, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга карата шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитар иминлекне билгели.

Генераль планны эшләү территорияләрнең тотрыклы үсешен тәэмин итү, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, гражданнар һәм аларның берләшмәләре, Россия Федерациясе субъектлары, муниципаль берәмлекләр мәнфәгатьләрен исәпкә алуны тәэмин итү максатларында территорияләрне билгеләүгә юнәлдерелгән.

Генераль план аны гамәлгә ашыруның киләсе вакыт кысаларына эшләнгән:

2025 елга кадәр Генераль планны гамәлгә ашыру буенча беренчел чаралар билгеләнгән беренче чират;

Генераль планның барлык төп проект карарлары планлаштырылган исәп-хисап вакыты-2040 елга кадәр.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясы нигезендә муниципаль берәмлекнең генераль планы проекты үз эченә түбәндәгеләрне ала:

1 өлеш (раслана) текст һәм график материаллар составында:

Текст материаллары-территориаль планлаштыру турында Нигезләмә, аңа территориаль планлаштыру максатлары һәм бурычлары, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеге һәм генераль планны гамәлгә ашыру этаплары буенча аларны үтәү эзлеклелеге керә.

График материалларда территориаль планлаштыру карталары (схемалары).

2 өлеш территориаль планлаштыру тәкъдимнәрен нигезләү һәм аңлату максатларында, авыл җирлегенең генераль планын раслау процессын килештерү һәм тәэмин итү өчен, текст һәм график материаллардан торган проектны нигезләү буенча материаллар.

Текст материаллары җирлек территориясе торышын, аның комплекслы үсеше проблемаларын һәм юнәлешләрен анализлауны, территориаль һәм пространство-планлаштыру үсешен нигезләүне, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеген, аларны тормышка ашыру этапларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы булган төп факторлар исемлеген үз эченә ала.

График материалларда җирлекнең генераль планы проектын нигезләү схемалар.

Апас муниципаль районының "Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлегенең генераль планын эшләгәндә түбәндәге материаллар файдаланылды:

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.02.2011 ел, № 134 карары (Министрлар Кабинетының 15.12.2018 ел, № 1145 карары редакциясендә) белән расланган Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы.

Апас муниципаль район Советының 2014 елның 7 ноябрендә кабул ителгән 227 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы;

Апас муниципаль район Советының 30.12.2013 ел, № 29 карары белән расланган Апас ш. т. п. генераль планы

Апас муниципаль районы һәм аның составына керүче «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге администрациясе тарафыннан бирелгән рәсми мәгълүматлар.

Шәһәр җирлегенең генераль планын әзерләгәндә Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы территориясендә эшләп килүче социаль-икътисади үсеш буенча республика һәм муниципаль программалар материаллары файдаланылды.

"АПАС ШӘҺӘР ТИБЫНДАГЫ ПОСЕЛОГЫ" МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ»

Җирлекнең генераль планы-территориаль планлаштыру документы.

Генераль план халык һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә яшәеш мохитен формалаштыру шартларын, җирлекләрнең үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, территорияләрне зоналаштыру, инженер, транспорт һәм социаль инфраструктураны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга карата шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитар иминлекне билгели торган төп шәһәр төзелеше документы булып тора.

«Апас шәһәр тибындагы поселогы " муниципаль берәмлегенең генераль планын эшләгәндә территориаль планлаштыруның төп максатлары булып торалар:

федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъекты законнары нигезендә территория үсеше белән идарә итүнең нәтиҗәле инструментын булдыру;

муниципаль берәмлек буларак шәһәр җирлегенең бөтенлеген территориаль планлаштыру чаралары белән тәэмин итү;

инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы үсешен исәпкә алып, муниципаль берәмлекнең рекреацион һәм социаль-икътисадый потенциалын максималь рәвештә ачуга туры килә торган шәһәр төзелешен зоналаштыру, территорияне функциональ зоналаштыру буенча рациональ карарлар эшләү.

Генераль планның проект карарлары планлаштыру структурасын оештыру, җирлекнең территориаль, инфраструктура һәм социаль-икътисади үсеше мәсьәләләрен комплекслы хәл итү, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен эшләү, территориаль зоналардан файдалануның хокукый режимын билгеләүче, инвестицион үсеш зоналарын билгеләү өчен нигез булып тора.

Әлеге максатларны тормышка ашыру территориаль планлаштыруның түбәндәге бурычларын хәл итү юлы белән гамәлгә ашырыла:

торак пунктлар территорияләренең шәһәр төзелеше үсеше проблемаларын ачыклау, әлеге проблемаларны хәл итүне тәэмин итә торган, муниципаль мохит параметрларын, яшәешне тәэмин итүче гамәлдәге ресурсларны анализлау, шулай ук кабул ителгән аерым шәһәр төзелеше карарларын анализлау;

территорияне функциональ зоналаштыру (функциональ зоналарның планлаштырылган чикләрен чагылдыру);

торак пунктларның оптималь функциональ-планлаштыру структурасын эшләү, алга таба шәһәр төзелешен зоналаштыру, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен әзерләү өчен территорияләрне гармонияле һәм тотрыклы үстерү өчен алшартлар тудыра торган;

шәһәр төзелеше, инфраструктура, табигать, социаль һәм рекреация компонентларының үзара килешенгән һәм балансланган динамикасын тәэмин итүче» Апас шәһәр тибындагы поселогы " муниципаль берәмлегенең үсеш параметрларын билгеләү;

әйләнә-тирәлекне саклау шартларында шәһәр җирлегенең инвестицион җәлеп итүчәнлеген тәэмин итү буенча беренчел чаралар һәм гамәлләр исемлеген әзерләү;

капиталь төзелеш объектларын планлаштырыла торган урнаштыру, сәнәгать, энергетика, транспорт һәм элемтә җирләренең гамәлдәге һәм планлаштырылган чикләре.

АПАС ШӘҺӘР ТИБЫНДАГЫ ПОСЕЛОГЫ " МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯСЕНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ ҺӘМ КУЛЛАНЫЛЫШЫ»

Икътисадый-географик урыны. Апас шәһәр тибындагы поселогы «муниципаль берәмлеге территориясеннән заманча файдалану»

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге чиге (алга таба – Апас шәһәр тибындагы поселогы) «Апас муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында «2005 елның 31 гыйнварындагы 8-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә кабул ителде (2008 елның 20 ноябрендәге, 2014 елның 30 декабрендәге үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

«Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлеге составына, әлеге закон нигезендә, Апас шәһәр тибындагы поселогы һәм аның янәшәсендәге территорияләр, Иске Әнәле авылы территориясен дә кертеп, керә.

"Апас ш. т. п." МБнең гомуми мәйданы 3247,88 га тәшкил итә. Торак пунктларның гомуми мәйданы 885,4575 га тәшкил итә, шул исәптән 788,9405 га - Апас ш.т. б., 96,517 га – Иске Әнәле (картографик материал буенча).

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасының көньяк-көнбатыш өлешендә, Апас муниципаль районының үзәк өлешендә урнашкан һәм Чүри-Бураш, Ишеево, Табар Черкене авыл җирлекләре белән чиктәш.

Апас шәһәр тибындагы поселогы-Апас муниципаль районының административ үзәге.

Апас штпда административ-идарә оешмалары, мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, физик культура һәм спорт, сәүдә, туклану, көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары һәм Апас районы һәм «Апас ш.т. п.»муниципаль берәмлеге халкына хезмәт күрсәтүче башка оешмалар урнашкан.

Татарстан Республикасының «2020 елга кадәр һәм 2030 елга кадәрге чорга кластерлы якын килү нигезендә Татарстан Республикасы Җитештерү көчләрен үстерү һәм урнаштыру» программасы кысаларында үткәрелгән икътисадый районлаштыру нигезендә, Апас муниципаль районы сәнәгать җитештерүе (җиңел сәнәгать һәм агач эшкәртү), авыл хуҗалыгы үсеше перспективалары белән Татарстан Республикасының Көнбатыш икътисадый районы составына керә.

Авыл җирлеге икътисады агросәнәгать комплексы предприятиеләрендә урнашкан. «Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегендә, нигездә, авыл хуҗалыгы чималын эшкәртү, кырчылык, сөт терлекчелеге белән бәйле сәнәгать үсеш алган.

Апас ш. т.п. район үзәге Апас туган якны өйрәнү музее базасында мәдәни-танып-белү, экскурсия, спорт-күңел ачу туризмы үзәге, мәдәни мирас объектлары, шәһәрдә рекреацион зона һәм туристлык-рекреацион хезмәт күрсәтү инфраструктурасы (кафе, кунакханәләр челтәре) буларак эшли.

Халыкны күчерү системасында роле

«Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлеге Казан шәһәреннән 109 км, Каратун тимер юл станциясеннән 11 км көньяк-көнчыгышка таба һәм Тәтеш пристаненнан 37 км ераклыкта урнашкан.

Планировка каркасының нигезен еш кына бердәм коридорда салынган коммуникацияләр (автомобиль юллары трассалары, торбаүткәргечләр, ЛЭП) тәшкил итә.

Казан шәһәре белән элемтә тимер юл буйлап һәм Р-241 «Казан-Буа-Ульяновск» федераль автомобиль юлы буйлап алып барыла, ул Апас ш.т. б. көньяк-көнчыгыштан уза.

Апас ш.т. п. Каратун тимер юл станциясеннән «Казан-Ульяновск-Апас-Олан-Каратун»төбәк әһәмиятендәге автомобиль юлы буенча элемтә алып барыла.

Торак пунктларның бер-берсе белән, җирлек үзәкләре һәм Апас муниципаль районы үзәге белән элемтәләре гамәлгә ашырыла торган юллар челтәре мөһим фактор булып тора. Гамәлдәге юлларның сыйфатлы торышы (каплануы) район торак пунктларының яртысына тоткарлыксыз керү мөмкинлеге бирә.

«Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлеге халкының тыгызлыгы 1 кв. м мәйданда 177,9 кеше тәшкил итә. Апас муниципаль районында авыл халкы санының күпчелек өлеше булган территория буенча халыкның тигез бүленеше күзәтелә.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегенең халыкка күчерү системасы ике ранглы характерга ия.

Беренче рангны Апас ш.т. б. административ үзәге алып тора, анда район әһәмиятендәге күпчелек мәгариф, сәламәтлек саклау, сәүдә һәм мәдәни-көнкүреш объектлары тупланган (үзәк район хастаханәсе, балаларга гомуми һәм өстәмә белем бирү оешмалары, үзәк китапханә, район мәдәният йорты һәм башкалар).

2018 елның 1 гыйнварына Апас ш. т. п. халкы 5360 кеше тәшкил иткән. Хәзерге вакытта Апас ш.т. п.ның алга таба үсеш өчен районның башка торак пунктлары алдында өстенлекләре барлыгын исәпкә алып, ул район әһәмиятендәге үсеш ноктасы булып тора.

Икенче рангта халык саны 419 кеше булган Иске Әнәле авылы урнашкан. Иске Әнәле авылында модульле фельдшер-акушерлык пункты бар, хәзерге вакытта «башлангыч мәктәп – балалар бакчасы»комплексы төзелә.

Җир фонды характеристикасы

Җир фондын категорияләр буенча бүлү һәм территорияне функциональ файдалану

Теге яки бу территория чикләрендә урнашкан барлык җирләр дә аның җир ресурслары буларак карала, алар йә хуҗалык әйләнешенә кертелгән, йә аннан файдаланылырга мөмкин.

Җир Кодексы буенча җир фонды төп максатчан билгеләнеше буенча бүлеп бирелә торган һәм билгеле бер хокукый режимга ия булган 7 Категория белән тәкъдим ителгән:

авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр;

торак пунктлар җирләре;

сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр;

аеруча саклана торган территорияләр һәм объектлар җирләре;

урман фонды җирләре;

су фонды җирләре;

запас җирләр.

«Апас ш.т. п.» МБнең гомуми мәйданы 3247,88 га тәшкил итә, шул исәптән 788,9405 га - Апас ш. т. б., 96,517 га – Иске Әнәле авылы мәйданы (картографик материал буенча).

Урман фонды җирләре 555,08 га мәйданны били, бу «Апас ш.т. б.» муниципаль берәмлеге мәйданының 17,1% ын тәшкил итә (картографик материал буенча).

Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе (Росреестр) мәгълүматлары буенча 2017 елның 1 гыйнварына «Апас ш.т. б.» муниципаль берәмлегенең кадастр исәбенә куелган җир мәйданы 2943,23 га (муниципаль берәмлек территориясеннән 90,6%) һәм 304,65 га (9,4%) кадастр исәбенә куелмаган җирләрнең (к. табл. 2.2.1.1).

Таблица 2.2.1.1

Апас ш. т. п. " МБ җир категорияләре буенча
җир фондын бүлү»

п/п	Категория	2017 елның 1 гыйнварына хәзерге торышы	
		га	%
	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	39 2,03	1 2,1
	Торак пунктлар җирләре	45 4,77	1 4,0
	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	4, 57	0, 1
	Урман фонды җирләре	55 5,08	1 7,1
	Җирләрнең категориясе билгеләнмәгән	15 36,78	4 7,3
	Кадастр исәбенә куелмаган җирләр	30 4,65	9, 4
	Административ чикләрдә җирләрнең нәтиҗәләре	32 47,88	1 00

«Апас ш. т. б.» МБ чикләрендә түбәндәге функциональ зоналар бүлеп бирелде:

Торак зоналар;

Иҗтимагый-эшлекле зоналар;

Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы зоналары;

9
Авыл хуҗалыгы кулланышындагы зоналар;
Рекреацион билгеләнештәге зоналар;
Махсус билгеләнештәге зоналар;
Акваторияләр зонасы;
Башка зоналар.

Торак зоналар күп фатирлы торак төзелеше, шәхси торак төзелеше, йорт яны кишәрлекләре белән тәкъдим ителгән.

Иҗтимагый-эшлекле зоналар эшлекле, иҗтимагый һәм коммерция билгеләнешендәге, социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары белән тәкъдим ителгән.

Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы зоналары сәнәгать предприятиеләре һәм коммуналь-склад хуҗалыгы объектлары тарафыннан тәкъдим ителгән, үз эченә автомобиль юллары, урам-юл челтәре, хезмәт күрсәтү һәм юл буе сервисы объектлары, инженерлык инфраструктурасы объектлары.

Рекреацион билгеләнештәге зоналар гомуми файдаланудагы яшел үсентеләр (парклар, скверлар), Чишмә, урманнар территорияләрен үз эченә ала.

Авыл хуҗалыгы кулланышындагы зоналарга авыл хуҗалыгы җирләре, бакчачылык һәм яшелчәчелек өчен җирләр, авыл хуҗалыгы предприятиеләре керә.

Махсус билгеләнештәге зоналар зиратлар, үләт базлары һәм биотермик чокырлар территорияләре белән тәэмин ителгән.

Акваторияләр зонасы өслек су объектларын үз эченә ала.

Башка зоналар бозылган рельефлы, ябык урыннар булган территорияләр белән тәкъдим ителгән.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге территориясеннән заманча функциональ файдалану балансы 2.2.1.2 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 2.2.1.2

Апас ш. т. п. территориясендә функциональ файдалану балансы (башлангыч ел))

№ п/п	Территориянең исеме	Мәйданы	
		га	%
	"Апас ш. т. п." муниципаль берәмлеге территориясенең гомуми мәйданы, шул исәптән:	3247,88	100
1	Апас ш. т. п., шул исәптән:	788,941	24,3
1.1	Торак зоналар, шул исәптән:	327,44	10,1
	шәхси торак йортлар төзү зонасы	314,13	9,7
	азкатлы торак йортлар төзү зонасы	13,31	0,4
1.2	Иҗтимагый-эшлекле зоналар, шул исәптән:	40,25	1,2
	махсуслаштырылган иҗтимагый төзелеш зонасы	27,48	0,8
	күпфункцияле иҗтимагый-эшлекле зона	12,77	0,4
1.3	Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары зоналары, шул исәптән:	25,84	0,8
	җитештерү зонасы	1,09	0
	коммуналь-склад зонасы	8,86	0,3
	инженерлык инфраструктурасы зонасы	3,97	0,1

№ п/п	Территориянең исеме	Мәйданы	
		га	%
	транспорт инфраструктурасы зонасы	11,92	0,4
1.4	Авыл хуҗалыгы кулланышы зоналары, шул исәптән:	146,83	4,5
	авыл хуҗалыгы җирләре зонасы	133,88	4,1
	авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы	7,07	0,2
	авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зоналар	5,88	0,2
1.5	Рекреацион билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	24,963	0,8
	ял зонасы	0,003	0
	гомуми кулланылыштагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)	24,8	0,8
	башка рекреацион зоналар	0,16	0
1.6	Махсус билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	9,37	0,3
	зиратлар зонасы	9,37	0,3
1.7	Акватория зонасы	2,31	0,1
1.8	Башка зоналар	211,938	6,5
2	Иске Әнәле авылы территорияләре, шул исәптән:	96,517	3
2.1	Торак зоналар, шул исәптән:	63,71	2
	шәхси торак йортлар төзү зонасы	63,71	2
2.2	Иҗтимагый-эшлекле зоналар, шул исәптән:	1,19	0
	махсуслаштырылган иҗтимагый төзелеш зонасы	1,06	0
	күпфункцияле иҗтимагый-эшлекле зона	0,13	0
2.3	Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары зоналары, шул исәптән:	2,1	0,1
	инженерлык инфраструктурасы зонасы	0,37	0
	транспорт инфраструктурасы зонасы	1,73	0,1
2.4	Авыл хуҗалыгы кулланышы зоналары, шул исәптән	0,94	0
	авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы	0,94	0
2.5	Махсус билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	4,37	0,1
	зиратлар зонасы	4,37	0,1
	махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы	0	0
2.6	Рекреацион билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	6,28	0,2

№ п/п	Территориянең исеме	Мәйданы	
		га	%
	гомуми кулланылыштагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)	6,28	0,2
2.7	Акватория зонасы	0,38	0
2.8	Башка зоналар	17,547	0,6
3	Торак пунктлардан читтә, шул исәптән территорияләр:	2362,422	72,7
3.1	Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары зоналары, шул исәптән:	5,31	0,1
	җитештерү зонасы	1,05	0
	инженерлык инфраструктурасы зонасы	3,64	0,1
	транспорт инфраструктурасы зонасы	0,62	0
3.2	Авыл хуҗалыгы кулланышы зоналары, шул исәптән	1761,162	54,3
	авыл хуҗалыгы җирләре зонасы	1743,832	53,8
	авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы	17,33	0,5
3.3	Махсус билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	0,99	0
	зиратлар зонасы	0,93	0
	калдыкларны саклау һәм күмү зонасы	0,06	0
3.4	Рекреацион билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	584,73	18
	урманнар зонасы	584,73	18
3.5	Акватория зонасы	2,95	0,1
3.6	Башка зоналар	7,28	0,2

Милек рәвешләре буенча җир фондын бүлү

Гамәлдәге законнар нигезендә бүгенге көндә түбәндәге милек төрләре бүлеп бирелә:

дәүләт милке (федераль һәм республика милке);

муниципаль милек;

шәхси милек.

Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгы тарафыннан бирелгән мәгълүмат буенча, Федераль милектә булган яисә аренда хокукында рәсмиләштерелгән җир кишәрлекләренең гомуми мәйданы 1,64 га тәшкил итә (к.табл. 2.2.2.1).

Моннан тыш, Урман кодексының 8 статьясы нигезендә, урман кишәрлекләре урман фонды җирләре составында Федераль милектә тора. Шулай итеп, «Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлеге чикләрендә 555,08 га урман җирләренең гомуми мәйданы Федераль милектә.

ТР Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы мәгълүматларына караганда, «Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге территориясендә республика милкендә булган җирләр бар, аларның гомуми мәйданы 211,82 га тәшкил итә (к. табл. 2.2.2.2).

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге территориясе чикләрендә кадастр исәбенә куелган җир фонды дәүләт һәм муниципаль милектә дә, шулай ук шәхси милектә дә. Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, күчемсез милек дәүләт кадастрының җир кишәрлекләре арасында милек чикләре чикләнмәгән җирләр дә бар.

Таблица 2.2.2.1

Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге чикләрендә федераль җирләр Исемлеге»

№ п/п	Кадастр номерлары	Җир кишәрлеге хуҗасы, муниципаль район исеме	Җир кишәрлегенең урнашу урыны	Мәйданы (га)	Җир категориясе	Әлеге җир кишәрлегеннән фактта файдалану турында мәгълүмат
1	16:08:020401:26	Апас муниципаль районы, «ТР Мәгълүмат һәм элемтә министрлыгының радиотелевизион тапшыру үзәге " ФДУП»	Апас районы, " Әнәле «АХК»	0,45	сәнәгать җирләре	Элемтә, радиотапшырулар, телевидение һәм информатика объектлары астында
2	16:08:020111:29	Апас муниципаль районы, ТР Милли китапханәсе, Буа РКЦ	Апас пгт Апас, Октябрь ур., 44	0,13	торак пунктлар җирләре	Административ бииналар астындагы җирләр
3	16:08:020126:4	Апас муниципаль районы, ФДУ Прокуратурасы	Апас пгт пгт, Шоссейная ур., 6	0,45	торак пунктлар җирләре	Административ биналар астындагы җирләр
4	16:08:020126:3	Апас муниципаль районы, РФ Югары судының ТР буенча Суд департаменты идарәсе	Апас пгт Апас, Шоссейная ур., 7	0,61	торак пунктлар җирләре	Административ биналар астындагы җирләр
Барлыгы				1,64		

Таблица 2.2.2.2

Татарстан Республикасы милкендә булган «Апас ш. т. п» муниципаль берәмлеге чикләрендәге җирләр Исемлеге

п/п	Кадастр номерлары	Җирдән файдаланучы	Җир кишәрлегенең урнашу урыны	Мәйданы (га)	Җир категориясе	Әлеге җир участогыннан файдалану рөхсәт ителә
	16:08:020126 :0001	Халыкка социаль хезмәт күрсәтү үзәге	Апас районы, ш.т.п. Апас, Шоссейная Ур., 5	1,52 64	Торак пункт җирләре	-
	16:08:020122 :0027	Йолдыз «газетасы редакциясе»	Апас районы, ш.т.п.Апас, Яшьләр Ур., 1	0,21 2	Торак пункт җирләре	Иҗтимагый-эшлекле әһәмияткә ия объектлар өчен
	16:08:020104 :0034	Апас районы гражданнар оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләр идарәсе	Апас районы, ш.т.п. Апас, Ленин ур., 59б	0,14 72	Торак пункт җирләре	Административ биналар урнаштыру өчен
	16:08:020104 :0045	Апас районы гражданнар оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләр идарәсе	Апас районы, ш.т.п. Апас, Ленин ур., 59б	0,03 31	Торак пункт җирләре	Башка сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика объектларын урнаштыру, космик эшчәнлекне тәэмин итү, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге башка объектларны урнаштыру өчен
	16:08:020301 :0002	92 нче һөнәр училищесы	Апас районы радио-реклама станциясе ориентирыннан төньяк-көнчыгышка таба 70 м юнәлеш	140, 1675	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Сәнәгать объектларын урнаштыру өчен

п/п	Кадастр номерлары	Җирдән файдаланучы	Җир кишәрлегенең урнашу урыны	Мәйданы (га)	Җир категориясе	Әлеге җир участогыннан файдалану рөхсәт ителә
			буенча уза			
	16:08:020301:0001	93 нче һөнәр училищесы	Апас районы, якынча 50 м юнәлеш буенча көньяк-көнбатышка таба, Апас ш. т. б. юнәлеш буенча	60,4637	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Сәнәгать объектларын урнаштыру өчен
	16:08:020124:18	92 нче һөнәр училищесы	Апас районы, ш.т.п. Апас, Полевая ., 3в	0,337922	Торак пункт җирләре	Гомуми файдалану өчен (урам челтәре)
	16:08:020124:19	93 нче һөнәр училищесы	Апас районы, ш.т. б.Апас, Полевая ., 3а	8,25597	Торак пункт җирләре	Гомуми файдалану өчен (урам челтәре)
	16:08:020104:0039	ТР Апас районы эчке эшләр бүлеге	Апас районы, ш.т. п. Апас, Ленин Ур., 63	0,2379	Торак пункт җирләре	-
0	16:08:020104:0040	ТР Апас районы эчке эшләр бүлеге	Апас районы, ш.т.п.Апас, Ленин ур., 63а	0,2921	Торак пункт җирләре	-
1	16:08:020111:0013	Татарстанның агробизнес кадрларын яңадан әзерләү институтының Апас районара укыту-методик үзәге	Апас районы, ш.т.п.Апас, Октябрь Ур., 31	0,177833	Торак пункт җирләре	Гомуми файдалану өчен (урам челтәре)
2	16:08:020119:0012	Ветеринария дәваханәсе	Апас районы, ш.т.п. Апас, Совет Ур., 5	0,4619	Торак пункт җирләре	Иҗтимагый-эшлекле әһәмияткә ия объектлар өчен
3	16:08:020201:206	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Иске Әнәле	0,732075	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм

п/п	Кадастр номерлары	Җирдән файдаланучы	Җир кишәрлегенең урнашу урыны	Мәйданы (га)	Җир категориясе	Әлеге җир участогыннан файдалану рөхсәт ителә
						эксплуатацияләү өчен
4	16:08:020123:32	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Апас штп	0,07197	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен
5	16:08:020122:103	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Апас штп	1,363384	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен
6	16:08:020126:7	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Апас штп	0,014927	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен
7	16:08:020124:14	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Апас штп	1,414558	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен
8	16:08:020109:54	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Апас штп	0,267564	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен
9	16:08:020121:280	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Апас штп	1,491275	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен

п/п	Кадастр номерлары	Җирдән файдаланучы	Җир кишәрлегенең урнашу урыны	Мәйданы (га)	Җир категориясе	Әлеге җир участогыннан файдалану рөхсәт ителә
0	16:08:020108:91	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Апас штп	0,079652	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен
1	16:08:020115:35	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Апас штп	0,008926	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен
2	16:08:020117:90	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Апас штп	1,727577	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен
3	16:08:020201:205	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Иске Әнәле	0,713856	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен
4	16:08:020114:46	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Апас штп	0,373332	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен
5	16:08:020102:42	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Апас штп	0,51858	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен
	16:08:020125	«Главтатдортран	Апас районы,	0,62	Сәнәгать	Автомобиль

п/п	Кадастр номерлары	Җирдән файдаланучы	Җир кишәрлегенең урнашу урыны	Мәйданы (га)	Җир категориясе	Әлеге җир участогыннан файдалану рөхсәт ителә
6	:64	с» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас штп	3095	җирләре	транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен
7	16:08:020102:43	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Апас штп	0,048048	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен
8	16:08:020108:90	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Апас штп	0,144422	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен
9	16:08:000000:338	«Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	Апас районы, Апас штп	17,376723	Сәнәгать җирләре	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен

Территориянең социаль-икътисади потенциалы

Демографик потенциал

Демографик фактор территорияне хуҗалык итеп үзләштерү һәм җәмгыятьнең икътисадый үсешенә зур йогынты ясый.

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге үзәге Апас муниципаль районының үзәге булып тора, анда район халкының 26,6% ы тупланган.

Муниципаль берәмлек администрациясе биргән мәгълүматларга караганда, 2018 елның 1 гыйнварына Апас ш.т. б. халкы – 5360 кеше, Иске Әнәле авылында 419 кеше.

2.3.1.1 Таблица

Халык саны үзгәрү динамикасы

Апас ш. т. п. 2015-2018 еллар чорында

Территориянең исеме	Ел башы				
	2014	2015	2016	2017	2018
«Апас ш. т. п.»МБ	5718	5729	5738	5750	5779
«Апас ш.т.п»,	5287	5306	5325	5340	5360
Иске Әнәле авылы	431	423	413	410	419

Каралган 2015-2018 еллар чорында «Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегендә яшәүче халык саны 61 кешегә, ягъни 1,1% ка арту күзәтелә (к. табл. 2.3.1.1). Эшкә яраклы халык саны-3275 кеше, ягъни халыкның гомуми санынннан 56,7%. Демографик йөкләмә эшкә яраксыз 100 кешегә 76,5 кеше тәшкил итте. Моннан тыш, эшкә яраксыз яшьтәге халык саны буенча эшкә яраклы яшьтән өлкәнрәк кешеләрнең күпчелеге начар түгел. Эшкә яраклыдан яшьрәк кешеләр саны 1111 кеше яки 19,2%, эшкә яраклыдан өлкәнрәк-1393 кеше яки 21,4% тәшкил итә.

2.3.1.2 таблицасыннан күренгәнчә, «Апас ш.т. б.» муниципаль берәмлегендә каралган чор дәвамында халыкның табигый артуы күзәтелә. Шул ук вакытта бөтен чорда уңай миграцион үсеш күзәтелә. 2014, 2016 һәм 2017 еллар чорында халыкның табигый артуының тискәре күрсәткечләрен халыкның миграцион артуы компенсацияләде.

2.3.1.2 Таблица

2015-2018 еллар чорында «Апас ш. т.п.» МБнең демографик структурасы һәм халык хәрәкәте

Торак пункт исеме	Ел башына							
	2015		2016		2017		2018	
	Апас Апас штп	Иске Әнәле авылы	Апас Апас штп	Иске Әнәле авылы	Апас Апас штп	Иске Әнәле авылы	Апас Апас штп	Иске Әнәле авылы
Халык саны, барлыгы	5306	423	5325	413	5340	410	5360	419
Сабыйлар яшендә:	989	63	1016	65	1036	64	1044	67
1 яшькә кадәр	88	5	74	3	62	1	64	2
1-6 яшь	410	23	423	24	422	26	423	27
7-15 яшь	491	35	519	38	552	37	557	38
Эшкә яраклы:	3122	247	3063	241	3018	241	3025	250
16-17 яшь	123	9	107	7	106	4	108	5
18-54 яшь хатын-кызлар өчен	1399	108	1392	107	1352	113	1353	117
18-59 яшь ирләр өчен	1600	130	1564	127	1560	124	1564	128
Хезмәткә сәләтсез яшьтәге:	1195	113	1246	107	1286	105	1291	102
55 яшьтән өлкәнрәк хатын-кызлар өчен	837	85	861	82	887	78	889	78
60 яшьтән өлкәнрәк ир-атлар өчен	358	28	385	25	399	27	402	24
Халык саны артуы	64	1	28	5	19	0	121	1
Табигый	10	-2	19	1	4	-1	-	-4

Торак пункт исеме	Ел башына							
	2015		2016		2017		2018	
	Апас Апас штп	Иске Әнәле авылы	Апас Апас штп	Иске Әнәле авылы	Апас Апас штп	Иске Әнәле авылы	Ап ас Ап ас штп	Ис ке Әнәле авылы
							22	
Яралу	75	5	73	3	64	1	6	1
улү	65	7	54	2	60	2	28	5
Механик	54	3	9	4	15	1	14 3	5
Килү	147	4	140	4	138	1	28 5	5
Китү	93	1	131		123	0	14 2	0

Халыкның тормыш дәрәҗәсе. Халыкны эш белән тәэмин итү

Тормыш дәрәҗәсе – халыкның керемнәре һәм чыгымнарын, ихтыяҗларны канәгатьләндерү, мөмкинлекләр һәм сәләтләрен, белем һәм квалификация дәрәҗәсен, кешенең оештыру сәләтен һәм мотивациясен, кешеләрнең тормыш эшчәнлеге шартларын һәм әйләнә-тирә мохит торышын чагылдыручы катлаулы социаль-икътисадый категория.

Халыкның социаль халәтенең катлаулы интеграль характеристикасы буларак, тормыш дәрәҗәсен бәяләү күп факторларны исәпкә алу зарурлыгына бәйле. Бу бүлектәге күрсәткечләр буларак түбәндәге күрсәткечләр кулланыла: эре һәм урта предприятиеләрдә эшләүчеләрнең уртача айлык хезмәт хакы, хезмәткәрләрнең исемлек буенча уртача саны, социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары белән тәэмин ителеш.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге буенча Эре һәм урта предприятиеләр хезмәткәрләренең хезмәт хакы һәм исемлек буенча уртача саны турында мәгълүматлар юк.

Хезмәт базары үсешен характерлаучы иң мөһим күрсәткечләрнең берсе-эшсезләр саны күрсәткече.

2.3.2.1 Таблица

Апас ш. т.п. эшсезләр саны (ел башына)*

Күрсәткечнең атамасы	Үлчәү берәмлеге	2015	2016	2017
Рәсми рәвештә теркәлгән эшсезләр саны, кеше.	кеше	24	27	29

* мәгълүматлар Апас ш. т.п. администрациясе тарафыннан бирелде»

2.3.2.1 таблицасыннан күренгәнчә, Апас ш.т. б. муниципаль берәмлегендә рәсми рәвештә теркәлгән эшсезләр саны арту тенденциясе күзәтелә. 2014 ел белән чагыштырганда рәсми рәвештә теркәлгән эшсезләр саны 2017 елның 1 гыйнварына 20,8% ка арткан.

2.3.2.2 таблицасында «Апас ш.т. б.» муниципаль берәмлеге администрациясе тарафыннан предприятиеләр һәм оешмалар киселешендә эшләүчеләр саны китерелә.

2.3.2.2 Таблица

Апас ш. т.п. предприятиеләрендә һәм оешмаларында эшләүчеләр саны»

Предприятие, оешмалар исеме	Эшләүчеләр саны, кеше
Җитештерү һәм коммуналь-склад предприятиеләре	
Эшкәртү производстволары	
«Альянс-ПРО» ҖЧЖ	7
"Строймаркет плюс" ҖЧҖ»	3
АПАС АГРОСӘНӘГАТЬ КОМПЛЕКСЫ ИК «ҖЧҖ»	14
"Строймаркет" ҖЧЖ»	12
"Альтаир" ҖЧҖ»	7
Кайнар Икмэк " ҖЧЖ»	56
"АПАС-1" ҖЧҖ»	1
"Татмедиа» АЖ филиалы «Йолдыз" газетасы редакциясе»	8
Электр энергиясе, газ һәм су җитештерү һәм бүлү	
"Энергострой" ҖЧҖ»	1
"Энергосервис" ҖЧЖ»	3
"ПСК Стройинвест" ҖЧҖ»	40
"Газпром Трансгаз Казан" магистраль газүткәргечләр линия җитештерү идарәсе Константиновский линия эксплуатация хезмәте	32
Апас РЭСы Буа электр челтәрләре филиалы Челтәр компаниясе " ААҖ	46
ГазпромТрансГаз " җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятенең Буа газ-электр челтәрләре предприятиесе	69
Җитештерү һәм коммуналь-склад предприятиеләре буенча нәтиҗәләр	299

Предприятие, оешмалар исеме	Эшләүчеләр саны, кеше
Агросәнәгать комплексы предприятиеләре	
АПАС РДВБ «ДБУ»	38
"Свияга" АХП ҖЧҖ	1313
Агросәнәгать комплексы предприятиеләре буенча нәтиҗәләр	1351
Инфраструктура предприятиеләре һәм учреждениеләре	
Мәгариф оешмалары	
ГАПОУ «Апас аграр көллияте»	59
МБОУ«Апас урта мәктәбе»	97
Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының «Салават күпере» гомуми үсеш бирүче балалар бакчасы	33
Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы МБМББУ "Апас «Кояшкай» балалар бакчасы"	44
"Сәләт «балалар һәм яшүсмерләр иҗаты үзәге»«МБУ»	93
Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы "ДЮСШ" МБМУ	38
Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы МБУ ДО «АДШИ»	11
ТР ДОСААФ Апас мәктәбе	9
Апас "Алтын Алка" балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе	33
Белем бирү оешмалары буенча нәтиҗәләр	417
Медицина оешмалары, социаль тәэмин итү учреждениеләре, спорт һәм физкультура-сәламәтләндерү корылмалары	
Апас РҮХ " ГАУЗ	312
Медицина оешмалары буенча нәтиҗәләр	312
Мәдәният һәм сәнгать объектлары	
«АКМ» мәдәният йорты (туган якны өйрәнү музее)	8
Апас МБУ «ЦБС	45
Апас МБУ "ЦКС"»	148
Мәдәният һәм сәнгать объектлары буенча нәтиҗәләр	201
Сәүдә, җәмәгать туклануы һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	
«Агроторг» җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте	1
Кибет	119
Бар Браво	3
Апас таннары рестораны	10
Ләззәт Кафесы	3
Бәхет Кафесы	2
Кафе 116 регион	2
Суши Кафесы	2
чәчтараш	1
чәчтараш	1
Чәчтарашханә, матурлык салоны	1
Чәчтарашханә, матурлык салоны	1
чәчтараш	3
чәчтараш	1
чәчтараш	1
чәчтараш	1
Тегү эше	1
Тегү эше	1
Тегү эше	1
Сәүдә, җәмәгать туклануы һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре буенча нәтиҗәләр	133

Предприятие, оешмалар исеме	Эшләүчеләр саны, кеше
Идарә оешмалары һәм учреждениеләре, проект оешмалары, кредит-финанс учреждениеләре һәм элемтә предприятиеләре	
"Таттелеком" ГАЖ, Апас РУЭСы	28
Буа РПп Россия почтасы ФГУП филиалы Татарстан Почтасы	13
Татарстан Республикасы Апас муниципаль районында авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәсе	12
Апас районы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау үзәге»	59
Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Апас шәһәр тибындагы поселогы башкарма комитеты	8
Апас районы ФБП " МКУ»	8
Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Советы	14
Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы башкарма комитеты	31
Апас районы ПИИЗО " МКУ»	5
Апас МКУ «Үзәкләштерелгән бухгалтерия»	18
Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Контроль-хисап палатасы	3
Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеге «	18
Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы УГЗ " МКУ	5
ТР Апас һәм Кайбыч районнары ГУ ВК	16
Татэнергосбыт " АҖнең Буа филиалының Апас клиент хезмәте күрсәтү офисы»	6
Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы Казначылык департаментының Апас районы территориаль бүлеге	11
Россия Пенсия фондының ТР буенча Апас районындагы бүлеге	19
ТР буенча Федераль казначылык идарәсенең 8 нче бүлек	4
Россия Эчке эшләр министрлыгының Апас районы буенча бүлеге	66
Апас районы прокуратурасы	5
Идарә оешмалары һәм учреждениеләре, проект оешмалары, кредит-финанс учреждениеләре һәм элемтә предприятиеләре буенча нәтиҗәләр	349
Коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре һәм торак-коммуналь хуҗалык учреждениеләре	
Апас ЕРЦ «ҖЧҖ»	2
«Чиста районы» ҖЧҖ	25
Коммуналь хезмәт күрсәтү һәм торак-коммуналь хуҗалык предприятиеләре буенча нәтиҗәләр	27
Транспорт-коммуникация инфраструктурасы предприятиеләре	
Профсервис " ҖЧҖ»	15
"Апас АТП" ҖЧҖ»	21
Транспорт-коммуникация инфраструктурасы предприятиеләре буенча нәтиҗәләр	36
Апас ш. т.п. барлык предприятиеләр һәм оешмалар буенча нәтиҗәләр»	2826

Апас ш.т. п. яртысына диярлек (47,8%) эш белән тәэмин итү структурасы Агросәнәгать комплексында эшләүчеләрнең, 37,6% ы социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү өлкәсендәге хезмәткәрләрдән тора.

2.3.2.3 Таблица

Апас ш. т.п. кече предприятиеләр эшчәнлеге»

Эшчәнлек төрләре	Үлчәү берәмлеге	2017 ел башы
Барлыгы теркәлгән кече предприятиеләр	берәмлек	102
Авыл хуҗалыгы, ау һәм урман хуҗалыгы	берәмлек	14
Файдалы казылмалар чыгару	берәмлек	-
Эшкәртү производстволары	берәмлек	7
Электр энергиясе, газ һәм су җитештерү һәм бүлү	берәмлек	3
Төзелеш	берәмлек	10
Күпләп һәм ваклап сату; автотранспорт чараларын, мотоциклларны, көнкүреш әйберләрен һәм шәхси куллану предметларын ремонтлау	берәмлек	53
Кунакханәләр һәм рестораннар	берәмлек	-
Транспорт һәм элемтә	берәмлек	2
Финанс эшчәнлеге	берәмлек	-
Күчемсез милек белән операцияләр, арендалау һәм хезмәт күрсәтү	берәмлек	7
Сәламәтлек саклау һәм социаль хезмәтләр күрсәтү	берәмлек	-
Башка коммуналь, социаль һәм шәхси хезмәтләр күрсәтү	берәмлек	-
Башка	берәмлек	6

2.3.2.3 таблицасыннан күренгәнчә, 2017 ел башына «Апас ш.т. б.» муниципаль берәмлегендә теркәлгән кече предприятиеләрнең гомуми саны 102 берәмлек тәшкил иткән. Алар арасында зур өлешне кече предприятиеләр алып тора:

- автотранспорт чараларын, мотоциклларны, көнкүреш әйберләрен һәм шәхси куллану предметларын ремонтлау-52,0 %;

авыл хуҗалыгы, аучылык һәм урман хуҗалыгы – 13,7 %.

Сәнәгать җитештерүе һәм коммуналь-склад хуҗалыгы

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегендә түбәндәге сәнәгать секторлары тәкъдим ителгән: эшкәртү сәнәгате; электр энергиясе, газ һәм су җитештерү һәм бүлү.

Эшкәртү производстволары

"Апас ш. т.п." МБ территориясендә түбәндәге җитештерү предприятиеләре эшли:

«Кайнар икмәк» ҖЧҖ һәм икмәк-күмәч эшләнмәләре җитештерү белән шөгыльләнүче «Апас-1» ҖБ (Апас ш. т. б.) азык-төлек сәнәгате предприятиеләре (№I) экспликция буенча);

Урман һәм агач эшкәртү сәнәгате предприятиесе – пилорама, Апас ш. т.п. (II нче экспликация буенча);

Апас ш. т. п. тимер-бетон эшләнмәләр җитештерү белән шөгыльләнә торган металл эшкәртү предприятиесе (ЭКСПЛИКАЦИЯ буенча III нче номерлы).

Апас штпда «Альянс-про» ҖЧҖ, «Строймаркет плюс» ҖЧҖ, «АПК Апас» ИК «ҖЧҖ,» Строймаркет «ҖЧҖ,»Альтаир " ҖЧҖ төзелеш оешмалары эшли.

«Апас ш.т.п.» МБ территориясендә эшләп килмәгән җитештерү предприятиеләре бар: Апас ш. т. п. пилорама (ЭКСПЛИКАЦИЯ буенча IV нче номерлы), Апас ш. т. б. дан Көнчыгыш колбаса цехы (экспликация буенча 3.2 нче номерлы).

Электр энергиясе, газ һәм су җитештерү һәм бүлү

Җирлектә электр энергиясе, газ һәм су җитештерү һәм бүлү белән «Энергострой» ҖЧҖ, «Энергосервис» ҖЧҖ, «ПСК Стройинвест» ҖЧҖ, «Газпром Трансгаз Казан» магистраль газүткәргечләр линия җитештерү идарәсенең Константинов линия-җитештерү идарәсе, Апас РЭСы филиалы «Челтәр компаниясе» ААҖ, «Буа газы»ЭПУ, "ГазпромТрансГаз" ҖЧҖ Апас РЭГСы шөгыльләнә.

Апас ш. т. п. территориясендә коммуналь-склад территорияләре түбәндәге объектлар белән тәкъдим ителә::

«Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ Апас РЭГСы «Буа газы» ЭКСПЛИЦИЯ буенча№VII склады);

җиһаз склады (№VIII экспликация буенча);

җиһаз җыю цехының җитештерү базасы (№IX экспликация буенча);

сарык тиреләрен җыю һәм сату склады (№X экспликация буенча);

"Энергосервис" ҖЧҖ склады (№V эксплиция);

«Газпром трансгаз Казан» җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятенең Константиновка ЛПУМГЫНЫҢ Апас ЛЭСЫ җитештерү-склад базасы (ЭКСПЛИКАЦИЯ буенча№VI).

Моннан тыш, Апас ш. т.п. территориясендә гамәлдәге объектлар бар:

"Апастрой» ЯАҖ (№XIV экспликация склады);

«Татспиртпром» ААҖ тәэмин итү склады (ЭКСПЛИЦИЯ буенча № XII);

"Строймаркет» ҖЧҖ һәм «Альянс-про» ҖЧҖ (№XV экспликация буенча);

"Жилстрой" ҖЧҖ (№XI экспликация буенча);

ике гомумтар склад (№XIII, XVIII экспликация буенча);

«Альтаир-1» ҖЧҖ, «Альтаир-строй» фәнни-җитештерү берләшмәсе» ҖЧҖ, «Строймаркет плюс» ҖЧҖ (ЭКСПЛИКАЦИЯ буенча№XVI) төзелеш материаллары склады.

Агросәнәгать комплексы

Агросәнәгать комплексы азык-төлек продуктлары җитештерү һәм халыкны алар белән тәэмин итү, авыл хуҗалыгы өчен җитештерү чаралары җитештерү һәм авыл хуҗалыгына хезмәт күрсәтү белән шөгыльләнүче макроикътисад тармаклары җыелмасыннан гыйбарәт.

Үсемлекчелек һәм терлекчелек тармаклары агросәнәгать комплексының мөһим тармаклары булып тора.

Үсемлекчелек билгеле бер төркем мәдәни үсемлекләр үстерү белән бәйле тармакларга бүленә. Төп хуҗалыклар-ашлык хуҗалыгы, бәрәңге һәм яшелчә үстерү, техник культуралар үстерү, азык җитештерү (азык культуралары үстерү) һәм бакчачылык.

Терлекчелек берничә тармактан тора-терлекчелек (мөгезле эре терлек үрчетү), дуңгызчылык, сарыкчылык, кошчылык, ат үрчетү, мехлы җәнлекчелек һәм умартачылык.

Әлеге тармаклар буенча «Апас ш.т. б.» муниципаль берәмлеге территориясендә «Свияга» ҖЧҖ Авыл хуҗалыгы предприятиесе (экспликация буенча№3.1) һәм Апас ш. т. б. теплица хуҗалыгы (экспликация буенча№1.61) эшли.

Моннан тыш, Апас ш.т. п. да гамәлдә булмаган ат ишегалды (№1.62 экспликация буенча) бар.

Хайваннарның йогышлы һәм йогышлы булмаган авыруларын кисәтү һәм бетерү буенча гомуми һәм махсус дәвалау-профилактика, ветеринария-санитария, оештыру чараларын, шулай ук диагностик тикшеренүләрне гамәлгә ашыру өчен Апас район дәүләт ветеринария берләшмәсе «ДБУ (№1.20 экспликация буенча) бар.

Муниципаль берәмлектә авыл хуҗалыгы җирләре сөрүлекләр, көтүлекләр, печәнлекләр һ. б. дан гыйбарәт. Картографик материал буенча аларның гомуми мәйданы 1945,39 га тәшкил итә.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 23 декабрендәге 3056-р номерлы күрсәтмәсе нигезендә «Апас ш. т. п.» муниципаль берәмлеге территориясендә аеруча кыйммәтле продуктив авыл хуҗалыгы җирләре фәнни оешмаларның тәҗрибә-җитештерү бүлекчәләренең һәм югары белем бирү мәгариф оешмаларының укыту-тәҗрибә бүлекчәләренең авыл хуҗалыгы җирләре белән тәкъдим ителде:

кадастр номеры 16:08:020301:001 60,4 га булган җир кишәрлеге;

кадастр номеры 16:08:020301:002 140,0 га булган җир кишәрлеге

Урман комплексы

Россия Федерациясе Урман кодексы, шулай ук Россия Федерациясе Җир кодексы нигезендә, урман фонды җирләренә урман белән капланмаган һәм урман белән капланмаган җирләр керә.

Россия Федерациясе Җир кодексы нигезендә, урман фонды җирләренә урман җирләре (урман үсемлекләре белән капланган һәм аның белән капланмаган җирләр, ләкин аны торгызу өчен билгеләнгән җирләр – кисү, гари, Ватан, прогалин һәм башкалар) һәм урман хуҗалыгын алып бару өчен билгеләнгән урман булмаган җирләр (кисүләр, юллар, сазлыклар һәм башкалар) керә. Барлык урманнар, оборона җирләрендә һәм торак пункт җирләрендә урнашкан урманнардан, шулай ук урман фондына кермәгән урман утыртмаларыннан тыш, урман фонды барлыкка килә.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге чикләрендә урман фонды җирләре 555,07 га мәйдан били, бу муниципаль берәмлекнең барлык мәйданының 17,1% ын гына тәшкил итә.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге территориясендә »Буа урманчылыгы» ДКУ урманчылары урнашкан.

Максатчан билгеләнеше һәм яклау категорияләре буенча урман фондын бүлү

Урман фонды җирләрендә урнашкан урманнар максатчан билгеләнеше буенча саклагыч, эксплуатацион һәм резерв урманнарына бүленә.

«Апас ш.т.п.» МБ чикләрендә урнашкан барлык урман фонды эксплуатацион урманнар белән тәкъдим ителгән.

Эксплуатацион урманнар агач әзерләү өчен билгеләнгән. Мондый урманнар югары сыйфатлы агач һәм башка урман ресурсларын, аларны эшкәртү продуктларын тотрыклы, максималь нәтиҗәле алу, урманнарның файдалы функцияләрен саклап калу максатларында үзләштерелергә тиеш.

Урман фондыннан тыш, муниципаль берәмлек территориясендә 29,66 га мәйданда урман фондына кермәгән урман җирләре һәм урман утыртмалары урнашкан.

Торак фонды

Бүгенге көндә халыкның тормыш дәрәҗәсе һәм икътисадының иң мөһим характеристикаларының берсе-торак белән тәэмин итү һәм торак төзелеше масштабы.

Апас муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан бирелгән мәгълүматларга караганда, 2018 елның 1 гыйнварына «Апас ш. т. б.» муниципаль берәмлегенең торак фонды 164,5 мең кв. м тәшкил итә.

2.3.6.1 Таблица

Апас ш. т. п. «МБнең гамәлдәге торак фонды (01.01.2018 ел)

№	корылма	Җитешлек, кв.м / кеше	Торак фонды, мең кв. м.
1	"Апас ш. т.п.МБ, шул исәптән	28,5	164,5
	Апас ш. т. п., шул исәптән:	28,4	152,3
	- күпфатирлы торак фонды	-	29,6
	- шәхси торак фонды	-	122,7
	Иске Әнәле авылы, шул исәптән:	29,1	12,2
	- шәхси торак фонды	29,1	12,2

Апас муниципаль районы Башкарма комитеты биргән мәгълүматларга караганда, шәһәр җирлегендә тузган һәм авария хәлендәге йортлар юк.

Тормыш дәрәҗәсен һәм сыйфатын характерлый торган күрсәткечләрнең берсе-халыкны торак белән тәэмин итү (бер кешегә гомуми мәйданның квадрат метрлары саны).

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге буенча 2018 елның 1 гыйнварына бер кешегә 28,5 кв. м гомуми торак мәйданы туры килә, шәһәр җирлегендә халыкның торак белән тәэмин ителешенең уртача республика күрсәткече – бер кешегә 24,3 кв. м гомуми торак мәйданы.

Апас ш.т.п. һәм Иске Әнәле авылы кварталлары киселешендә «Апас ш. т. б.» муниципаль берәмлегенең гамәлдәге торак фондының тулырак характеристикасы 2.3.6.2 таблицасында бирелгән.

2.3.6.2 Таблица
Гамәлдәге торак фондының характеристикасы
01.01.2018 елга» Апас ш. т. б. «МБ

№ квартал , мкр	Төзелеш тибы	Катлылык	Территория, га	Торак фонды мәйданы (кв. м)	Халык саны-(кеше.)
1	усадьба		2,11	989,74	35
2	усадьба		24,76	11614,18	409
3	усадьба		8,07	3785,40	133
4	усадьба		19,09	8954,55	315
	күпфатирлы	2	0,07	1296,2	46
5	усадьба		17,97	8429,19	297
	күпфатирлы	2	0,13	2471,80	87
6	усадьба		6,85	3213,13	113
7	усадьба		19,44	9118,72	321
	күпфатирлы	2	0,05	981,60	35
8	усадьба		20,85	9780,11	344
9	усадьба		10,15	4761,06	168
	күпфатирлы	2-3	0,48	12318,77	434
10	усадьба		6,61	3100,55	109
	күпфатирлы	2-3	0,53	10674,13	376
12	усадьба		12,64	5929,05	209
13	усадьба		9,14	4287,30	151
14	усадьба		19,82	9296,97	327
	күпфатирлы	2	0,04	714,2	25
15	усадьба		12,37	5802,40	204
16	усадьба		21,67	10164,75	358
17	усадьба		11,39	5342,71	188
	күпфатир	2	0,06	1110,	39

№ квартал , мкр	Төзелеш тибы лы	Кат лылык	Терри тория, га	Тора к фонды мәйданы (кв. м) 20	Хал ык саны-(кеше.)
18	усадьба		18,19	8532, 39	300
19	усадьба		20,21	9479, 91	334
20	усадьба		0,23	107,8 9	3
Апас ш. т.п. буенча, шул исәптән:			262,92	152 2 56,9	5 360
усадьба			261,56	122 6 90,00	4 318
күпфатирлы			1,36	29 566,9	1 042
Иске Әнәле авылы	усадьба		46,09	12 200,00	419
Иске Әнәле авылы буенча, шул исәптән:			46,09	12 200,00	419
усадьба			46,09	12 200,00	419
Апас ш. т.п. буенча, шул исәптән:			309,01	164 4 56,90	5 779
усадьба			307,65	134 8 90,00	4 737
күпфатирлы			1,36	29 566,9	1 042

Торак фондының торышы дәрәҗәсе торак биналарның инженерлык коммуникацияләре белән тәэмин ителеше дәрәҗәсе белән характерлана. Татарстан Республикасы буенча Дәүләт статистикасы федераль хезмәтенең территориаль органы җыентыкларының 2017 елның 1 гыйнварына бер үк вакытта су, канализация, үзәк җылылык, газ, кайнар су белән тәэмин итү белән тәэмин ителгән мәйданның чагыштырма авырлыгы 54,9% тәшкил итә; шәһәр җирлеге буенча уртача республика күрсәткече – 90,1 %.

Апас ш.т.п. «муниципаль берәмлегендә күп фатирлы һәм индивидуаль йортлар төзү темпы 2.3.6.3 таблицасында күрсәтелгән.

2.3.6.3 Таблица

Апас ш. т. п. 2012-2017 еллар өчен торак төзелеше»

ллар	Территори янең исеме	Йортлар саны		Фатир мәйданы, кв. м		
		Күпф атирлы, секцияле	Уса дебные	Б арлыгы	Күпф атирлы, секцияле	Уса дебные
012	«Апас ш. т. п.»МБ	6	35	1 0554,8	6457,8	409 7
	«Апас ш.т.п»,	6	33	1 0349,8	6457,8	389 2
	Иске Әнәле авылы	0	2	2 05	0	205
013	«Апас ш. т. п.»МБ	1	45	5 871	1076,3	479 4,7

ллар	Территориянең исеме	Йортлар саны		Фатир мәйданы, кв. м		
		Күпфатирлы, секцияле	Усадебные	Барлыгы	Күпфатирлы, секцияле	Усадебные
	«Апас ш.т.п»,	1	41	5 486,3	1076,3	4410
	Иске Әнәле авылы	0	4	384,7	0	384,7
014	«Апас ш. т. п.»МБ	1	42	5 716,4	1076,3	4640,1
	«Апас ш.т.п»,	1	39	5 448,8	1076,3	4372,5
	Иске Әнәле авылы	0	3	267,6	0	267,6
015	«Апас ш. т. п.»МБ	0	48	5 044	0	5044
	«Апас ш.т.п»,	0	44	4 652	0	4652
	Иске Әнәле авылы	0	4	392	0	392
016	«Апас ш. т. п.»МБ	1	50	7 739,27	1481,37	6257,9
	«Апас ш.т.п»,	1	47	7 452,57	1481,37	5971,2
	Иске Әнәле авылы	0	3	286,7	0	286,7
017	«Апас ш. т. п.»МБ	1	36	3 897	1512,6	2384,4
	«Апас ш.т.п»,	1	36	3 897	1512,6	2384,4
	Иске Әнәле авылы	0	0	0	0	0
арлыгы	«Апас ш. т. п.»МБ	10	256	3 8822,47	11604,37	27218,1
	«Апас ш.т.п»,	10	240	3 7286,47	11604,37	25682,1
	Иске Әнәле авылы	0	16	1 536	0	1536

Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең хезмәт күрсәтү объектларына булган халык ихтыяҗы гамәлдәге демографик структурага туры китереп, шулай ук шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативларына, «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның җирле нормативларына, «СНиП 2.07.01-89 "СНиП 2.07.01-89" СНИПЫНА туры китереп исәпләнде. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» һәм башка тармак нормалары белән билгеләнгән.

Мәгариф оешмалары

Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегендә 280 урынлы 2 балалар бакчасы эшли (экспликация буенча№1.23, 1.24), тәрбияләнүчеләр саны – 302 кеше, уртача тулылык-108 %, бу

муниципаль берәмлектә балалар бакчаларында урыннарның җитәрлек булмавы турында сөйли (к. табл.2.3.7.1).

Шәһәр төзелеше проектларының республика нормативларына туры китереп, 1-6 яшьлек балаларның 85% ы мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында урыннар белән тәэмин ителергә тиеш. Шулай итеп, «Апас ш.т. б.» муниципаль берәмлеге буенча балалар бакчаларына ихтыяҗ 383 урын тәшкил итә, тәэмин ителеш – 73,1%.

2.3.7.1 Таблица

Апас ш. т.п. гамәлдәге балалар бакчаларының характеристикасы»

п/п	квартал №	Оешма атамасы	Адресы	сыйдырышлык, урын	Укучылар саны, кеше	Физик халәт
	0	Апас «Салават күпере» балалар бакчасы	Апас штп, Яшьләр ур., 35	110	110	дөрес
	8	Апас «Кояшкай » балалар бакчасы	Апас штп, Кызыл Камай ур., 66	170	192	дөрес

Гомуми белем бирү оешмалары

Бүгенге көндә Апас ш.т.п. 10 кварталда Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының “Аерым предметларны тирәнтен өйрәтүче Апас урта гомуми белем бирү мәктәбе” муниципаль бюджет мәгариф учреждениесенең 1 гомуми белем бирү оешмасы (Кызыл Армия, 65 йорт, 1.22, № экспликация буенча) эшли. Оешманың гомуми проект сыйдырышлыгы-775 урын, укучылар саны-661 кеше. Объектның физик халәте нормаль.

Апас ш.т. п. урта белем алу өчен Апас муниципаль районының түбәндәге торак пунктларыннан 78 бала автобус белән йөри: Иске Әнәле, Иске Юмралы, Чүри-Барыш, Кормаш, Болын-Балыкчы, Мазиково, Танай-Турай, Идрис-Тенкәй, Починок-Енай, Ябалак, Каратун тимер юл станциясе.

Шәһәр төзелеше проектларының республика нормативларына туры китереп, 7-17 яшьлек балаларның 100% ы гомуми белем бирү оешмаларында урыннар белән тәэмин ителергә тиеш. Апас ш.т.п. мәктәп яшендәге балалар саны 665 кеше, шулай ук мәктәп автобусы белән йөртелә торган 78 укучы тәшкил итә. Муниципаль берәмлектә гомуми белем бирү оешмалары белән тәэмин ителеш 104,3% тәшкил итә.

Иске Әнәле авылында физик хәле тузган башлангыч мәктәп - балалар бакчасы бар. Хәзерге вакытта Иске Әнәле авылында башлангыч мәктәп – балалар бакчасы төзелә, анда 15 урын, балалар бакчасында 15 урын бар.

Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары

Бүген балаларга өстәмә белем бирү системасы югары социаль һәм һөнәри мобильлек һәм адаптивлык, төрле эшчәнлек төрләрен алмаштыруга һәм берләштерүгә сәләтле булган заманча шәхес әзерләүдә зур роль уйный.

Хәзерге вакытта Апас муниципаль районында Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары эшли, аларда 2796 укучы шөгыльләнә. Балаларга өстәмә белем бирүнең махсуслаштырылган оешмалары « Апас штп» муниципаль берәмлегендә тупланган (к. табл.2.3.7.2)

2.3.7.2 Таблица

Гамәлдәге өстәмә белем бирү оешмаларының характеристикасы

«Апас ш. т. п.»МБ

п/п	квартал №	Оешма атамасы	Адресы	Укучылар саны, кеше
	13	"Сәләт" балалар иҗаты үзәге " МБУ»	Апас штп, Октябрь ур., 55	1711
	13	Балалар һәм	Апас штп,	607

		яшүсмерләр спорт мәктәбе»	Октябрь ур., 55а	
	10	«Алтын алка» «балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе " МБМУ»	Апас штп, Кызыл Армия ур., 65	277
	13	МБУ " Апас балалар сәнгать мәктәбе»»	Апас штп, Октябрь ур., 55	201

Балаларга өстәмә белем бирү оешмаларының һәр җирлектә эшләмәвен һәм район хезмәт күрсәтү дәрәҗәсенә ия булуын исәпкә алып, ул Апас муниципаль районының мәктәп яшендәге (7-17 яшь) халыкка исәпләнгән (2205 кеше).

Шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативларына туры китереп, 7-17 яшьлек балаларның 120% - ы балаларга өстәмә белем бирү оешмаларында (2646 укучы) урыннар белән тәэмин ителергә тиеш.

Шулай итеп, Апас муниципаль районы буенча Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары 105,7% - ны колачлый.

Урта махсус белем бирү оешмалары

Апас ш.т. п. 480 урынга исәпләнгән «Апас аграр көллияте» дәүләт автоном һөнәри белем бирү учреждениесе (Полевая ур., 3а йорт) эшли. Анда укучылар саны 294 кеше тәшкил итә. Көллияткә 12 укучы автобус белән йөри, шул исәптән Кама Тамагы һәм Кайбыч муниципаль районнарыннан. Көллиятнең физик торышы әйбәт.

Медицина оешмалары һәм социаль хезмәт күрсәтү объектлары

Апас муниципаль районында медицина оешмалары челтәре Апас ш.т. б. ашыгыч медицина ярдәме станциясе, Урта Балтай авылында 1 табиб амбулаториясе, шулай ук авыл җирлекләре үзәкләрендә һәм районның эре торак пунктларында фельдшер-акушерлык пунктлары белән тәкъдим ителгән.

Үзәк район хастаханәсе стационарының койка фонды 91 хастаханә койкасына тиң, поликлиниканың куәте– 421 сменага бару, махсуслаштырылган ашыгыч медицина ярдәме автомобильләренең гомуми саны – 4 берәмлек, Иске Әнәле авылындагы ФАПның көче – сменага 25,2 кеше.

2.3.7.3 Таблица

Апас ш. т. п. " МБ территориясендә урнашкан медицина оешмаларының характеристикасы»

Объектның атамасы	Адресы	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Физик халәт
"Апас үзәк район хастаханәсе" ДАСУ (№1.18 экспликация буенча)»:				
стационар	Апас ш. т. п., Кызыл Армия ур., 93	койка	91	капиталь ремонт бара
ашыгыч медицина ярдәме станциясе	Апас ш. т. п., Кызыл Армия ур., 93	автомобиль	4	дөрес
поликлиника	Апас ш. т. п., Кызыл Армия ур., 93	сменага бару	421	капиталь ремонт бара
ФАП	Иске Әнәле авылы, Совет ур., 6	сменага бару	25,2	дөрес

Койка фонды белән тәэмин ителеш Апас муниципаль районы халкына (20172 кеше), районда гомуми санны исәпкә алып (район үзәк хастаханәсе каршындагы 91 койка, шулай ук табиб амбулаториясе каршындагы 3 койка) исәпләнә.

Моннан чыгып, Апас муниципаль районы буенча тулаем алганда, хастаханә койкалары белән тәэмин ителеш бүгенге көндә 34,6% тәшкил итә.

Ашыгыч медицина ярдәме станциясе шулай ук район хезмәт күрсәтү дәрәҗәсенә ия, шуңа бәйле рәвештә районда тәэмин ителеш 200% тәшкил итә (1000 кешегә 1 махсуслаштырылган автомобиль исәбеннән).

«Апас ш.т.п.» МБнең амбулатор-сырхауханә оешмаларына сменага килүләрнең гомуми саны 446,2 кешене тәшкил итә, бу «Апас ш. т. п.» МБДА яшәүчеләрнең амбулатор-поликлиника оешмаларында булган ихтыяҗын тулысынча канәгатьләндерә (425,4% ка).

Апас ш.т.п. администрациясе биргән мәгълүматларга караганда, муниципаль берәмлектә 5 даруханә (экспликация буенча№1.41) үз эшчәнлеген алып бара, бу халыкның ихтыяҗларын тулысынча канәгатьләндерә.

Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре

Бүгенге көндә «Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегендә район мәдәният йорты (экспликация буенча№10), Апас туган якны өйрәнү музее (экспликация буенча№21), үзәк китапханә, балалар сәнгать мәктәбе (экспликация буенча№4), Иске Әнәле авыл клубы (экспликация буенча№2.1) эшчәнлек алып бара.

Таблица 2.3.7.4

Гамәлдәге мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре характеристикасы

«Апас ш. т. п.»МБ

п/п	квартал №	Объектның атамасы	Адресы	Үлчәү берәмлеге	гәрлеге	Искәрмә
	13	ТР Апас муниципаль районы «Үзәкләштерелгән клуб системасы» МБУ Апас Район мәдәният йорты	Апас штп, Гагарин ур., 9	урын	00	Капиталь ремонт кирәк
	10	Апас туган якны өйрәнү музее " МБМУ»	Апас ш. т. б., Кызыл Армия ур., 97	экспонат	әгълүматлар юк	Фондларны саклау өчен 100 кв. метр мәйданлы бинаны киңәйтергә кирәк
	14	Апас районы «Үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» МБУ	Апас штп, Совет ур., 1	нөсхә	3726	капиталь ремонт, куәтләрне киңәйтү зарур
	13	МБУ " Апас балалар сәнгать мәктәбе»»	Апас штп, Октябрь ур., 55	укучы	01	
	-	Иске Әнәле авыл клубы	Иске Әнәле авылы, Совет ур., 43	урын	00	

Шәһәр төзелеше проектлаштыру буенча республика нормативлары нигезендә, 10000 кешегә кадәр халкы булган шәһәр җирлекләре клуб учреждениеләренең куәте 1000 кешегә 70

тамашачы урыны нормативына туры килергә тиеш. Шулай итеп, «Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге халкының клубларда урыны белән тәэмин ителеше 123,5% тәшкил итә.

Шәһәрләрдә басма басмаларны, басмаларны электрон чыганакларда сатып алу күләме, шулай ук булдырыла торган яки гамәлдәге китапханә өчен аудиовизуаль документларны Россия китапханә ассоциациясе тарафыннан кабул ителгән Халык китапханәсе эшчәнлегенең модель стандартына туры китереп, 1 кешегә 5-7 данәгә кадәр исәпләнә.

Шул ук вакытта районның бөтен территориясендә халыкка хезмәт күрсәтүче үзәк китапханәсе, бер кешегә өстәмә 0,5 дән 2 данәгә кадәр исәп-хисап ясап, Фондның арттырылган күләме булырга тиеш.

«Апас ш.т. б.» муниципаль берәмлегендә китапханә фонды 63,7 мең данә булган 1 китапханә эшли. Китапханә фондына гомуми норматив ихтыяҗ 41,9 мең данә тәшкил итә:

«Апас ш. т.п. " муниципаль берәмлеге халкы өчен 34,7 мең данә (һәр шәһәр кешесенә 6 данә исәбеннән));

җирлекара үзәк һәм балалар китапханәсен исәпкә алып, өстәмә 7,2 мең данә (Апас муниципаль районының һәр авыл кешесенә 0,5 данә исәбеннән).

Шулай итеп, китапханә фонды белән тәэмин ителеш 152 % тәшкил итә.

Апас муниципаль районы администрациясе биргән мәгълүмат буенча, туган якны өйрәнү музеена капиталь ремонт кирәк.

Физик культура һәм спорт объектлары

Апас ш.т.п. «МБнең гамәлдәге физик культура һәм спорт объектларының характеристикасы 2.3.7.5 таблицасында күрсәтелгән.

2.3.7.5

Апас ш. т.п. " муниципаль берәмлегендә гамәлдәге физик культура һәм спорт объектлары характеристикасы»

Оешманың исеме һәм адресы	Объектның атамасы	Мә йданы, кв.м	Физик халәт
«Алтын алка» «балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе» МБМУ, Апас ш. т. б., Кызылармия ур., 65, 10 нчы квартал	спорт залы	288	дөрес
	спорт залы	162	дөрес
	спорт үзәге	727 8	иске
Кызыл Армия урамы, 65в йорт, 10 нчы квартал	боз аренасы	330 6	дөрес
ТР Апас муниципаль районының “Аерым фәннәрне тирәнтен өйрәтүче Апас урта гомуми белем бирү мәктәбе” МБМУ ТР Апас муниципаль районы, Апас ш. т. п., Кызылармия ур., 65, 10 нчы квартал	спорт залы	162	дөрес
"Апас аграр көллияте» дәүләт автоном һөнәри белем бирү учреждениесе, Апас ш. т. б., Полевая ур., 3а, 20 нче квартал	спорт залы	288	дөрес
«Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе» МБМУ, Апас ш. т. б., Октябрь ур., 55а , 10 нчы квартал	йөзү бассейны	348, 2	дөрес
Апас штп, Полевая ур.,	спорт залы	388	дөрес

Оешманың исеме һәм адресы	Объектның атамасы	Мәйданы, кв.м	Физик халәт
3, № 20	4 нче Универсаль спорт мәйданчыгы	741	дөрес
	5 нче Универсаль спорт мәйданчыгы	364	дөрес
Апас ш. т. п, Кызыл Армия ур., 63в, № 10	4 нче Универсаль спорт мәйданчыгы	741	дөрес
	5 нче Универсаль спорт мәйданчыгы	364	дөрес
Апас ш. т.п., Кызыл Армия ур., 66, № 8	6 нчы универсаль спорт мәйданчыгы	623	дөрес
Апас ш. т.п. Вәлиди ур., 1, № 15	6 нчы универсаль спорт мәйданчыгы	623	дөрес
Апас ш. т. п., Яшьләр ур., 37, № 9	6 нчы универсаль спорт мәйданчыгы	623	дөрес
Апас штп, Яшьләр ур., 35, № 9	6 нчы универсаль спорт мәйданчыгы	623	дөрес
	6 нчы универсаль спорт мәйданчыгы	623	дөрес

2.3.7.5 таблицасыннан күренгәнчә, районның эре спорт объектларына түбәндәгеләр керә:

боз сарае;

йөзү бассейны ДЮСШ.

Бүгенге көндә Апас муниципаль районында халыкка хезмәт күрсәтү өчен бары тик 1 йөзү бассейны гына эшли, ул Апас ш.т. б. 348,2 кв. м мәйданлы, су көзгесе.

"Апас ш. т. п." муниципаль берәмлегендә спорт залларының гомуми мәйданы 1288 кв. м, яссыз Корылмалар 5325 кв. м тәшкил итә.

Спорт объектлары белән тәэмин ителеш норматив таләпләргә җавап бирми һәм түбәндәге күрсәткечләр тәшкил итә:

спорт заллары – 63,7 %;

яссылык корылмалары-111,9 %;

йөзү бассейннары белән район буенча тулаем алганда-23 %.

Хәзерге вакытта түбәндәге объектлар төзелә:

Апас ш. т. п. 225 кв. м куәтле ябык йөзү бассейны;

комплекс составындагы спорт залы, Иске Әнәле авылында 162 кв. м куәтле башлангыч мәктәп – балалар бакчасы;

Апас ш. т. п. 720 кв. м куәтле спорт залы булган ябык спорт комплексы.

Апас ш.т. п. төньяк-көнчыгыш өлешендә 100 берәмлек инвентарь егәрлеге булган чаңгы базасы бар.

Сәүдә, җәмәгать тукланувы, көнкүреш һәм торак-коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре

Апас ш.т.п. «муниципаль берәмлеге өчен сәүдә һәм җәмәгать туклануы өлкәсенең югары үсеш дәрәҗәсе хас (к. табл.2.3.7.6 һәм 2.3.7.7 димәк).

2.3.7.6

Апас ш. т.п. сәүдә предприятиеләре»

п/п	Сәүдә объектының исеме	Урнашкан урыны	Сәүдә мәйданы, кв. м
	Кибет	Ленин ур., 117а	50,3
	Кибет	Октябрь ур., 42а	65,05
	Кибет	Ленин ур., 21а	190,5

п/п	Сәүдә объектының исеме	Урнашкан урыны	Сәүдә мәйданы, кв. м
	Кибет	Завод ур., 11д	146,25
	Кибет	Аркылы урам, 16	27,9
	Кибет	Ленин ур., 21а	40,5
	Кибет	Ленин ур., 19	157,6
	Кибет	М. Җәлил	60
	Вакытлыча эшләми торган кибет	Садри Заляла, 21а	19,1
0	Кибет	Төзелеш ур., 16а	72,5
1	Кибет	М. Җәлил ур., 8в	56
2	Кибет	М. Җәлил ур., 8б	93,7
3	Вакытлыча эшләми торган кибет	Яшьләр ур., 40а	21
4	Кибет	Яшьләр ур., 37а	65,5
5	Кибет	Октябрь ур., 43	652,56
6	Вакытлыча эшләми торган кибет	М. Җәлил ур., 2а	47,2
7	Кибет	Кызыл Армия ур., 33а	60
8	Кибет	Аркылы урам, 1а	17
9	Кибет	Ленин ур., 88а	64
0	Кибет	Кызыл Армия ур., 95	47,9
1	Кибет	М. Җәлил ур., 45а	114,4
2	Кибет	Октябрь ур., 27а	69,3
3	Кибет	Октябрь ур., 43а	33
4	Кибет	Ленин ур., 22б	400
5	Кибет	Аркылы, 4б	82,3
6	Кибет	Ленин ур., 100	921,4
7	Кибет	М. Җәлил ур., 22а	107,6
8	Кибет	М. Җәлил ур., 23а	400
9	Кибет	Кооператив ур., 47а	200
0	Кибет	Ленин ур., 26а	125,9

п/п	Сәүдә объектының исеме	Урнашкан урыны	Сәүдә мәйданы, кв. м
1	Кибет	Октябрь ур., 45	232,7
2	Кибет	Кооператив ур., 1	96,48
3	Кибет	Яшьләр ур., 1а	73,9
4	Кибет	Кооператив ур., 35	342,7
5	Кибет	Гагарин ур., 4	140
6	Кибет	Совет ур., 3	25
7	Кибет	Октябрь ур., 57а	300
8	Кибет	Кооператив ур., 35а	448,3
Барлыгы			6067,54

Гамәлдәге кибетләрнең гомуми сәүдә мәйданы (эксплакция буенча № 1.53, 1.54) 6067,54 кв. м. тәшкил итә. Әлеге сәүдә мәйданы норматив тәэмин ителешнең 375,0 % ын тәшкил итә.

Апас ш. т. п. кибетләрдән тыш түбәндәге сәүдә объектлары бар: азык-төлек һәм Әйбер базары, ике төзелеш материаллары базары, мебель базары, төзелеп килүче төзелеш материаллары базары.

Апас ш.т.п. җәмәгать туклануы предприятиеләре эшли. Җәмәгать туклануы предприятиеләре белән тәэмин ителеш норматив ихтыяҗлардан артып китә (140,3 %).

Таблица 2.3.7.7

Апас ш. т. п. туклану предприятиеләре»

п/п	Җәмәгать туклануы объекты исеме	Урнашкан урыны	Утырту урыннары саны
	Бар «Браво»	Ленин ур., 82	80
	Апас таннары " рестораны»	Ленин ур., 98	160
	Ләззәт " Кафесы»	М. Җәлил, 31А	24
	«Бәхет» Кафесы	Гагарин ур., 9	26
	«116 регион» кафесы	Кызыл Армия	16
	Суши " Кафесы»	Октябрь ур., 45	18
	Барлыгы		324

Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренең гомуми проект егәрлеге нибары 13 эш урыны тәшкил итә (к. табл.2.3.7.8).

2.3.7.8

Апас ш. т. п. көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре»

п/п	Көнкүреш хезмәте күрсәтү объектының исеме	Урнашкан урыны	Кеше саны	Белгечлек
	ШЭ Гыйсматуллина Т.	Апас штп, Октябрь ур., 45	1	чәчтараш
	Шәхси	Апас штп, Кызыл	1	чәчтараш

п/п	Көнкүреш хезмәте күрсәтү объектының исеме	Урнашкан урыны	Кеше саны	Белгечлек
	эшмәкәр Билалова Л.	Армия ур., 65		
	ШЭ Мөхәммәтҗанова Г.	Апас штп, Ленин ур., 81	1	Чәчтараш ханә, матурлык салоны
	ШЭ Корбангалиева А.	Апас штп, Кызыл Армия ур., 112	1	Чәчтараш ханә, матурлык салоны
	Шәхси эшмәкәр Сәмигуллина Р.	Апас штп, Ленин ур., 66	3	чәчтараш
	Шәхси эшмәкәр Сафиуллина Л.	Апас штп, Совет ур., 3	1	чәчтараш
	ХЭ Әхмәтҗанова М.	Апас штп, Төзелеш ур., 18	1	чәчтараш
	ШЭ Зыятдинова З.	Апас штп., Ленин ур. 22б йорты	1	чәчтараш
	ШЭ Нәбиуллина Р.	Апас штп, Кызыл Армия ур., 82	1	Тегү эше
0	ИП Тимербулатова Р.	Апас штп, Гагарин ур., 4	1	Тегү эше
1	ШЭ Гатауллина Г. И.	Апас штп, М. Җәлил ур., 7б	1	Тегү эше
	Барлыгы		13	

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегенең халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре белән тәэмин ителеш норматив дәрәҗәнең 25% ына гына җитә.

Хәзерге вакытта Апас штпда «Апас ЕРЦ» ҖЧҖ (18 квартал) һәм «Чистай районы» ҖЧҖ (14 квартал) эшли, бу Апас шәһәр тибындагы поселогы һәм Апас муниципаль районы халкының торак-эксплуатация оешмаларындагы ихтыяҗларын тулысынча канәгатьләндерә.

Апас штпда 11 урынлы «Шерхан» кунакханәсе (экспликация буенча№ 1.39) һәм 1 Кунак йорты (экспликация буенча№ 1.40) эшли. Хәзерге норматив буенча 1000 кешегә исәпләнгән 6 урын кунакханә белән тәэмин ителеш 31,4% тәшкил итә.

Апас штпда шәхси химчистка (экспликация буенча№ 1.51), гамәлдә булмаган мунча (№ 1.56 экспликация буенча) бар. Апас ш.т.п. кер юу урыны юк.

Кредит-финанс оешмалары һәм элемтә предприятиеләре

Почта элемтәсе бүлекләре (№1.30 экспликация буенча)9-25 мең кешегә 1 ОПС нормативыннан чыгып проектлана (СНиП 2.07.01-89*. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү»темасына). Апас штпда 1 элемтә бүлеге эшли, анда 20 меңгә якын кеше хезмәт күрсәтә, бу норматив күрсәткечкә җавап бирә.

2.3.7.9 Таблица

Почта элемтәсе бүлекләре һәм кредит-финанс оешмалары

«Апас ш. т. п.»МБ

п/п	Объектның атамасы	Урнашу урыны адресы	Хезмәт күрсәтү зонасы	Бинаның мәйданы, кв. м	Тузу, %
	Апас почта бүлекчәсе	Апас штп, Совет ур., 1	Апас муниципаль районы	692,9	32
	ТР Ак Барс банк ГАҖ,	Апас штп, Совет ур., 2а	Апас муниципаль районы	550,5	10
	Буа ОСБ №4672 Россия Саклык банкы ААҖ	Апас штп, Октябрь ур., 48	Апас муниципаль районы	554,1	9%

Банк бүлекләре (№1.12, 1.13 экспликация буенча) 1 операция кассасы нормативыннан чыгып 10-30 мең кешегә урнаштырыла, «Апас ш.т. б.» МБ өчен норматив ихтыяҗ 1 бүлек тәшкил итә. Гамәлдәге объектлар халыкның ихтыяҗларын 200 % ка канәгатьләндерә.

«Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлегендә түбәндәге суд-юридик хезмәт объектлары урнашкан: Апас районы нотариаль конторасы, Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгы составында (Апас ш. т. Б., М. Җәлил ур., 6а йорт), район суды, Татарстан Республикасында Суд департаменты идарәсе (Апас ш. т. б., Шоссейная ур., 7 йорт), Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгы судьясы (Апас ш. т. б., Гагарин ур., 6 йорт), юридик консультация, адвокатлар коллегиясе филиалы (Апас ш. т. б., Ленин ур., 59 йорт).

Полиция

Апас ш.т.п. (Октябрь ур., 56 йорт) полиция участок пункты төзелгән, анда 2 участок полиция хезмәткәре эшли. Объектның физик халәте нормаль.

Норматив күрсәткечтән чыгып, 2,8 мең кешегә 1 участок полиция хезмәткәре, норматив ихтыяҗ-2 участковый. Шулай итеп, тәэмин ителеш 100% тәшкил итә.

Дини объектлар

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге территориясендә гамәлдәге 4 дини объект урнашкан: 2 мәчет (экспликация буенча№ 1.33), 1 мәчет (экспликация буенча№ 02) һәм Иске Әнәле авылы мәчете (№ 2.3).

Җәмәгать бәдрәфләре

Муниципаль берәмлек территориясендә җәмәгать җыештыру биналары юк.

Хезмәт күрсәтү объектларының кирәкле егәрлекләрен исәпләү гамәлдәге нормативлар буенча 2.3.7.10 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 2.3.7.10
«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге халкының тәэмин ителешенә анализ
социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары

корылма	Үлчәү берәмлеге	Кагыйдә	Барлыгы нормалар буенча кирәк	Башлангыч елга гамәлдәге нигезләмә	Җитешлек, %
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урын	1-6 яшьлек балалар 85%	383	280	73,1
Гомуми белем бирү оешмалары	урын	7-17 яшьлек балаларның 100% ы (күрше җирлекләрдән балаларны алып кайтуны исәпкә алып)	708	775	109,5
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары	урын	Бөтен район мәктәпләреннән 120 %	850	2796	328,9
Хастаханәләр*	больничная койка	Барлыгы 1000 кешегә 13,47 койка	271,72	94	34,6
Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре*	автомобиль	1000 кешегә исәпләнгән 1 автомобиль	2	4	200,0
Амбулатор-поликлиника оешмалары	сменага бару	1000 кешегә сменага 18,15 килү	104,89	446,2	425,4
Даруханәләр	объект	1 объект 12 мең кешегә исәпләнгән	1	5	500,0
Гомуми кулланылыштагы спортзаллар	кв. м мәйдан идән	1000 кешегә 350 кв. м.	2023	1288	63,7
Яссы корылмалар	кв.м.	1949,4 кв. м. 1000 кешегә	11266	5325	47,3
Бассейннар*	кв. м су көзгесе	1000 кешегә 75 кв. м.	1513	348,2	23,0
Клублар, мәдәният йортлары	урын	70 урын-1000 кеше	405	500	123,5
Китапханә*	мең данә	Шәһәрдә 1000 кешегә 6 мең данә, авыл җирлекләрендә 1000 кешегә өстәмә 0,5 мең данә өстәмә	41,9	63,7	152,0

корылма	Үлчәү берәмлеге	Кагыйдә	Барлыгы нормалар буенча кирәк	Башлангыч елга гамәлдәге нигезләмә	Җитешлек, %
		0,5 мең данә			
Сәүдә предприятиеләре	сәүдә мәйданы кв. м	280 кв. м. 1000 кешегә	1618,1	6067,54	375,0
Җәмәгать туклануы предприятиеләре	урын	1000 кешегә 40 урын	231	324	140,3
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	эш урыны	1000 кешегә 9 эш урыны	52	13	25,0
Торак-эксплуатация оешмалары	объект	1 объект-20 мең кешегә кадәр микрорайон	1	2	200,0
Мунча	урын	5 урын-1000 кеше	29	0	0,0
Химчистка	сменага әйберләрнең кг	1000 кешегә 11,4 кг.	66	мәгълүматлар юк	-
Кер юу	сменага кием-салым	Бер сменага 120 кг.	693	мәгълүматлар юк	-
Кунакханә	урын	6 урын-1000 кеше	35	11	31,4
Җәмәгать бәдрәфләре	әсбап	1 прибор 1000 кешегә	6	0	0,0
Элемтә бүлекләре	объект	9-25 мең кешегә исәпләнгән.	1	1	100,0
Банклар бүлекләре	объект	1 операция кассасы 10-30 мең кешегә исәпләнгән	1	2	200,0
Җәмәгать тәртибен саклау пункты	объект	1 ОПОП-10-12 мең кешегә	1	2	200,0
Район (шәһәр) судлары	эш урыны	1 судья-30 мең кеше.	1	1	-
Юридик консультацияләр	эш урыны	1 юрист-адвокат-10 мең кешегә	1	1	100,0
Нотариаль конторалар	эш урыны	1 нотариус-30 мең кеше.	1	1	100,0

* Хастаханәләр, ашыгыч медицина ярдәме станцияләре, бассейннар, балаларга өстәмә белем бирү оешмалары, үзәк китапханәләрнең район дәрәҗәсендә хезмәт күрсәтү дәрәҗәсе бар. Әлеге объектлар белән тәэмин ителеш район халкыннан, тулаем алганда, исәпләнә

Коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары (зиратлар)

«Апас ш. т.п.» муниципаль берәмлеге территориясендә гомуми мәйданы 14,67 га булган 2 зират бар.

2.3.8.1 Таблица

Апас ш. т. п. зиратларның характеристикасы»

Урыны	Кадастр Номеры	Территория, га	Дини тартым	Тулылык, %	Функциональлек	Тулыланмаган территория, га
Апас штп, Төньяк өлеш	16:08:000000:781	9,37	катнаш (мөселманнар-православие)	82	Гамәлдәге	1,69
Иске Әнәле авылы, Төньяк өлеш	16:08:000000:780, 16:08:020401:14, 16:08:020401:19, 16:08:020401:36	5,30	мөселман	76	Гамәлдәге	1,27
Барлыгы		14,67	-	-	-	2,96

Гамәлдәге халыкның коммуналь хезмәт күрсәтү объектларына ихтыяҗы халыкның гамәлдәге демографик структурасы нигезендә, шулай ук «СНиП 2.07.01-89 * " СНиП 2.07.2016-СНиП кагыйдәләре җыелмасы тәкъдим иткән нормативлар нигезендә исәпләнде. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» темасына семинар-киңәшмә узды.

«Апас ш. т. п» муниципаль берәмлеге халкының зиратлар территорияләрендә норматив ихтыяҗы 1,39 га тәшкил итте.

Зиратлар белән тәэмин ителеш-212,9 %.

Рекреацион потенциал. Җирле халыкның ялын оештыру

Бүгенге көндә Апас муниципаль районында туристлык-рекреация өлкәсенең барлыкка килгән структурасы һәм оешмасы юк. Район территориясендә теге яки бу туристлык-рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен җәлеп итүче аерым территорияләр һәм объектлар бар.

Апас туган якны өйрәнү музее, шулай ук мәдәни мирас объектлары (Кадыйр Латыйпов йорты, Бөек Ватан сугышында Җиңүнең 65 еллыгы уңаеннан мемориаль комплекс, «хатын-кыз» һәйкәле, В.и. Ленин һәйкәле, ике мәчет) базасында мәдәни-танып-белү, экскурсия туризмы үзәге буларак аерып чыгарыла.

"Апас ш. т. п." МБ территориясендә туристлар өчен иң кызыклы объектлар 2.4.1 таблицасында күрсәтелгән

2.4.1 Таблица

Туризм һәм рекреация өчен җәлеп ителә торган объектлар исемлеге

Апас ш. т. п. муниципаль берәмлегендә

	корылма Атамасы	Урнашкан урыны	тартым	Егәрлеге
Табигать территорияләре һәм аеруча саклана торган табигый объектлар				
	Табигать һәйкәле «Маршалл хохлаткасы яшәү урыны»	«Апас ш. т. п.»		
	Урман фонды урманнары	«Апас ш. т. п.»	Буа урманчылыгы «ДКУ»	555,07 га
	Бүтән өслек су объектлары (күлләр, буалар) акваторияләре)	«Апас ш. т. п.»		
Мәдәни-танып-белү, мәдәни-күңел ачу объектлары истәлекле урыннар				
	Апас туган якны өйрәнү музее	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,	Апас туган якны өйрәнү музее " МБМУ»	5027 экспонат, Елына 5114 килүче
	Кадыйр Латыйпов Йорты	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,		Регионал ь әһәмияттәге мәдәни мирас объекты (архитектура һәйкәле)
	Бөек Ватан сугышында Җиңүнең 65 еллыгына багышланган мемориаль комплекс	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,		Ачыкланг ан мәдәни мирас объекты (тарих һәйкәле)
	«Хатын-Кызга Һәйкәл»	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,		Ачыкланг ан мәдәни мирас объекты (тарих һәйкәле)
	В. И. Ленин Һәйкәле	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,		Ачыкланг ан мәдәни мирас объекты (тарих

	корылма Атамасы	Урнашкан урыны	тартым	Егәрлеге
				һәйкәле)
	Дини (хаҗилар) һәм рухи-агарту объектлары			
	Мәчет	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,		Региональ әһәмияттәге мәдәни мирас объекты (архитектура һәйкәле)
	Мәчет	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,		Ачыкланган мәдәни мирас объекты (архитектура һәйкәле)
	Җирле халыкның ял итү зоналары			
	Апас паркы	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,	«Апас ш. т. п.» Шәһәр җирлеге	Яхшыртылмаган
	«Самавар» Чишмәсе	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,	«Апас ш. т. п.» Шәһәр җирлеге	Төзеклән дерелгән
	«Җиңү» Паркы	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,	«Апас ш. т. п.» Шәһәр җирлеге	Төзеклән дерелгән
	Спорт, спорт-сәламәтләндерү, спорт-күңел ачу объектлары			
	"Алтын алка" боз спорт сарае»	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,	«Алтын алка» «балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе " МБМУ»	298 урын
	«Дулкын» " йөзү бассейны	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,	Балалар һәм яшүсмерләр спорт мәктәбе»	
	Чаңгы базасы	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,	Мәгълүматлар юк	100 берәмлек инвентарь
	Сервис объектлары			
	«Шерхан » Кунакханәсе	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,		11 урын
	Кунак йорты	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,		1 объект
	«Актай» " Рестораны	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,	«Апас »шәһәр җирлеге	140 урын
	Актай «Кафесы»	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,	«Апас »шәһәр җирлеге	50 урын
	«Әл-Хәләл» Кафесы	«Апас ш. т. п.», «Апас ш.т.п»,	хосусый	28 урын

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге спорт, спорт-сәламәтләндерү, спорт-күңел ачу туризмын үстерү өчен потенциалга ия, чөнки анда эре спорт, спорт-сәламәтләндерү объектлары тупланган. Спорт-күңел ачу объектлары челтәрен, спорт юнәлешендәге туристлык базаларын киңәйтү, прокат пунктларын оештыру, әлеге объектларны төрле юнәлештәге туристик маршрутларга кертү туристлык хезмәтләре спектрын киңәйтергә, шул рәвешле туристлар агымын арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

Апас муниципаль районында тарихи рәвештә тире эшкәртү, сәнгатьчә кул туку, ювелир һөнәрчелек, чүлмәк ясау производствосы тәкъдим ителде. Бүгенге көндә өйдә җитештерү

нәтиҗәсендә районда агачны сәнгать белән эшкәртү, декоратив-гамәли сәнгать, кулдан ясалган нәфис әйберләр сакланып калган (к. табл. 2.4.2).

2.4.2 Таблица

Халык сәнгате кәсепләренең традицион көнкүреш урыннары

Апас ш. т.п. территориясендә»

корылма халык сәнгать һөнәрчелеге	Районда халык сәнгате һөнәрчелеге традицион көнкүреш урыны	Җитештерү төрләре	Тибы җитештерү (оешманың атамасы)
Агач эшкәртү	«Апас ш.т.п»,	Агач кисү, мебель ясау	Өйдә социаль хезмәт күрсәтү
Нәфис кул туку (декоратив гамәли сәнгать)	«Апас ш.т.п»,	Чигү, милли баш киемнәре ясау	Өйдә социаль хезмәт күрсәтү

Районның күпмилләтле халкы, шулай ук фольклор һәм халык коллективлары (Апас ш.т.п. – «Непоседа» фольклор коллективы, «Сөде» фольклор ансамбле, Биеш авылында – «Рябинушка» рус ансамбле, түбәк-Күл Черкене авылында «Шурум – Пуш» чуаш халык ансамбле), «Нәүрүз», «Каз өмәсе» татар халык бәйрәмнәрен яңадан торгызу буенча нәтиҗәле эш алып бару, шулай итеп, Апас муниципаль районы территориясенең гореф-гадәтләрен, көнкүрешен, телен, фольклорын торгызу һәм этнографик образын формалаштыруга ярдәм итә.

Апас районы территориясендә тарихи-мәдәни, мәдәни-танып-белү, дини объектлар булу, халык сәнгате кәсепләренең көнкүреш урыннары булу, милли көнкүреш һәм кием-салым әйберләре ясау, фольклор коллективлар эшчәнлеге нәтиҗәсендә халыкларның гореф-гадәтләрен һәм көнкүрешен саклау кебек уңай факторларны комплекслы карау районда этнографик туризмның потенциалы һәм мөмкинлекләре турында сөйли. Туристларны авылларның традицион яшәү рәвешенә җәлеп итү, аларны авыл хуҗалыгы эшләрендә катнашу, җирле аш-су, гореф-гадәтләр, осталык, этнографик туризм белән танышу, халыкның эш белән тәэмин ителеше дәрәҗәсен күтәрү, шулай ук авыл торак пункты инфраструктурасын үстерүгә ярдәм итүче авыл һәм авылларның җирле халкын җәлеп итәргә мөмкинлек бирә.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге территориясенең туристлык-рекреацион потенциалын бәяләүгә җирлекнең көньяк-көнбатышында урнашкан территорияләрнең, су объектларының (елгалар һәм буалар) булуы, әйләнә-тирәлекнең эре пычрану чыганакларының булмавы, аеруча саклаулы табигать территорияләре булу, тарихи-мәдәни объектларның булуы йогынты ясый.

Табигать төрлелеге, аеруча кыйммәтле табигать участокларын саклауны оештыру, аучылык байлыкларының булуы экологик, маҗаралы (ау, балык тоту), су, рекреацион туризм, шулай ук балалар һәм кыска вакытлы ял оештыру һәм үстерү өчен шартлар тудыра.

Тарихи-мәдәни мирас

Татарстан Республикасы территориясе Тарихи җирлекләрнең югары процентын саклап калган тарихи урыннар (тарихи-мәдәни ресурс концентрациясе) буларак характерлана.

Республикада тарихи үткәне, бай язма мирасы һәм мәдәни традицияләре булган халыклар яши. Һәрхәлдә, төрки, фин-угор һәм Славян-РУС, шулай ук төп конфессияләр - ислам, христианлык һәм яһүдиизмның бергә кушылуы Татарстан Республикасы мәдәниятенең үзенчәлеген билгели. Мәдәниятләрнең һәм конфессияләрнең күптөрлелеген саклау һәм үстерү буенча Татарстан моделе бөтен дөнья өчен зур кызыксыну уята.

Татарстан Республикасы территориясе үсешенә тарихи-шәһәр төзелеше анализы күрсәткәнчә, социаль-икътисадый һәм геосәяси процесслар нәтиҗәсендә, төбәк үзенчәлеге буенча уникаль территория барлыкка килгән, анда һәр чор югары потенциалга ия тарихи-мәдәни каркас барлыкка килгән, үз эзләрен калдырган.

«Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә (Дәүләт Думасы тарафыннан 2002 елның 24 маенда кабул ителгән, Федерация Советы тарафыннан 2002 елның 14 июнендә хупланган), Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә) (алга таба - мәдәни мирас объектлары), рәсем сәнгате, скульптура, декоратив-гамәли сәнгать әсәрләре, фән һәм техника объектлары һәм тарихи вакыйгалар нәтиҗәсендә барлыкка килгән башка матди мәдәният предметлары белән бәйле күчемсез мөлкәт объектлары керә.Сәнгать, Фән һәм техника, эстетика, Этнология һәм антропология, социаль мәдәният һәм чорлар һәм цивилизацияләр шаһиты, Мәдәният барлыкка килү һәм үсеше турында чын мәгълүмат чыганагы булып тора.

Татарстан Республикасы территориясендә тарихи-мәдәни мирасны саклау мәсьәләләрен нәтиҗәле хәл итү максатларында Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты 2017-2030 елларга Татарстан Республикасының мәдәни мирасын саклау стратегиясен раслады.

Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы кысаларында билгеләнгән һәм сакланган тарихи-мәдәни мирасны исәпкә алып, тарихи-мәдәни зоналаштыру республиканың тарихи-мәдәни мирасын популярлаштыру дәрәҗәсен арттыру хисабына, мәдәни мирас объектларын торгызу, реконструкцияләү, музейлаштыру һәм башка чаралар юлы белән ныгытылган һәм бай тарихи-мәдәни, интеллектуаль, рухи мохит булдыру максатларында үсеш таләп итә.

Күчемсез тарихи-мәдәни мирасны саклау Татарстан Республикасы Дәүләт мәдәни сәясәтенең өстенлекле юнәлешләренең берсе булып тора.

Тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен саклау һәм куллану мәсьәләләре салым, Җир, шәһәр төзелеше, торак, табигать саклау һәм башка законнарда, дәүләт милкен хосусыйлаштыру, мәдәният һәм сәнгатьне үстерү буенча дәүләт программаларында, социаль һәм икътисади алгарышта чагылыш тапты, анда тарихи шәһәрләрне, авылларны, борынгы утарларны, тарихи-мәдәни һәм табигый-ландшафт комплексларын һәм аерым һәйкәлләрне торгызу проблемаларына мөһим роль бирелде.

Тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен саклау процессында дәүләт исәбе аерым роль уйный, ул түбәндәгеләрне үз эченә ала: объектларны ачыклау, тикшерү, аларның тарихи, фәнни, сәнгать яки башка кыйммәтләрен билгеләү, исәп документларын теркәү һәм өйрәнү, исәпкә алу документларын төзү (паспортлаштыру), күчемсез тарихи һәм мәдәни ядкярләрнең дәүләт исемлекләрен алып бару.

Тарих һәм мәдәният һәйкәлләре булып биналар, корылмалар, шулай ук тулысынча яки фрагментар рәвештә сакланып калган һәм архитектура һәм шәһәр төзелеше, Ландшафт, хәрби-оборона һәм инженер-техник сәнгать әсәрләре, фән һәм техника үрнәкләре, сынлы һәм монументаль сәнгать әсәрләре, археологик объектлар, каберлекләр һәм башка каберлекләр тора.

Тарих һәм мәдәният һәйкәлләренең әһәмиятлелеге һәм җайга салу дәрәҗәсе буенча халыкара (Бөтендөнья), федераль (Гомумроссия), Республика (Татарстан Республикасы) һәм җирле (шәһәр, район) әһәмияткә ия.

Тарих һәм мәдәният һәйкәлләре, алар белән бәйле корылмалар һәм башка объектлар белән берлектә, сакланырга һәм кулланылырга тиеш.

Мәдәни мирас объектының сакланышын тәэмин итү максатларында аның белән бергә территориядә мәдәни мирас объектын саклау зоналары: сак зонасы, төзелеш һәм хуҗалык эшчәнлеген җайга салу зонасы, саклана торган табигать ландшафты зонасы билгеләнә.

Соңгы елларда аерым тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне саклау белән беррәттән тарихи-мәдәни территорияләрне: тарихи шәһәрләр һәм җирлекләр, музей-тыюлыкларны, милли паркларны саклауга зур игътибар бирелде.

Уникаль территорияләрне саклау һәм аларның тулы көченә эшләвен тәэмин итү өчен аларны оештыруның яңа формаларын эзләү алып барыла.

Мәдәни мирас объектларының бер үк вакытта сакланышын тәэмин итү максатларында, аларның тарихи тирәлегендә мәдәни мирас объектлары мәгълүматлары өчен бердәм сак зонасы, төзелеш һәм хуҗалык эшчәнлеген җайга салуның бердәм зонасы һәм сакланыла торган табигый ландшафтның бердәм зонасын (алга таба - мәдәни мирас объектларын саклауның берләштерелгән зонасы) билгеләү рөхсәт ителә.

Мәдәни мирас объектларын саклау буенча берләштерелгән зона составы мәдәни мирас объектларын саклау буенча берләштерелгән зона проекты белән билгеләнә.

Сак зонасы-мәдәни мирас объектының сакланышын тәэмин итү максатларында, аның тарихи ландшафтлы тирәлегендә хуҗалык эшчәнлеген чикли торган һәм төзелешне тыя торган җирләрдән файдалану режимы билгеләнә, мәдәни мирас объектының Тарихи-шәһәр төзелеше һәм табигый мохитен саклауга һәм регенерацияләүгә юнәлтелгән махсус чаралар кулланудан тыш.

Төзелеш һәм хуҗалык эшчәнлеген җайга салу зонасы - төзелешне һәм хуҗалык эшчәнлеген чикләүче җирләрдән файдалану режимы билгеләнә торган территория, гамәлдәге биналарны һәм корылмаларны реконструкцияләүгә таләпләр билгеләнә.

Саклана торган табигый ландшафт зонасы - җирләрдән файдалану режимы билгеләнә торган территория, аның кысаларында хуҗалык эшчәнлеген, гамәлдәге биналарны һәм корылмаларны, елгаларны, сулыкларны, урманнарны һәм мәдәни мирас объектлары белән бәйле ачык киңлекләрне саклау (регенерацияләү) максатларында төзүне һәм реконструкцияләүне тыючы яисә чикләүче территория.

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналары чикләре, шул исәптән мәдәни мирас объектларын берләштерелгән саклау зонасы чикләре, әлеге зоналар территорияләре чикләрендә җирләрдән файдалануның махсус режимнары һәм әлеге зоналар территорияләре чикләрендә шәһәр төзелеше регламентларына таләпләр федераль әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын саклау зоналары проектлары йә мәдәни мирас объектларын берләштерелгән саклау зонасы проекты - Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимияте органы белән килештереп, ә төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объектларын һәм җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын саклау федераль органы белән килештереп, Россия Федерациясе субъектлары законнарында билгеләнгән тәртиптә раслана.

Тарих, шәһәр төзелеше һәм архитектура һәйкәлләре

«Апас ш. т. п.»МБ

Җирлекләрне үстерү, яшәү тирәлегенең сыйфатын яхшырту, төзелеш масштабын үзгәртү, яңа төзелеш материалларын һәм технологияләрен куллану мәдәни мирасны саклау, тарихи үзәкләрне һәм тарихи төзелеш кварталларын саклау зарурилыгы белән бергә алып барыла.

Тарихи-мәдәни мирасны саклау процессына тарихи һәм мәдәни ядкярләрне ачыклау, өйрәнү, саклау, реставрацияләү, куллану һәм популярлаштыру буенча чаралар ярдәм итә.

"Татарстан Республикасында күчемсез тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне өйрәнү, саклау, реставрацияләү һәм куллану. № 2, 3 чыгарылыш. Тарих һәм мәдәният һәйкәлләре. Тарихи-мәдәни территорияләр. Тарихи шәһәрләр" күргәзмәсе кысаларында Апас шәһәр тибындагы бистәсендә шәһәр төзелеше һәм архитектура һәйкәлләре категориясендә 2 һәйкәл (табл) дәүләт сагында тора. 2.5.1).

Бу һәйкәлләрнең берсе-мәчет, XXв."саклау Категориясе – республика, ТР Министрлар Кабинетының 28.01.1993 ел, №39 карары) шулай ук хосусыйлаштырылырга тиеш булмаган

Федераль (Гомумроссия), Республика (Татарстан), җирле (шәһәр, район) әһәмияттәге күчемсез тарихи һәм мәдәни ядкәрләр исемлегендә искә алына (ТР МК 29.04.2000 ел, №300 карары).

Апас ш. т. п. тарих һәм мәдәният һәйкәлләре "тарих һәм мәдәният һәйкәлләре җыентыгы " на кертелгән. Татарстан Республикасы. 1 Том Административ районнар":

- К. Латыйпов йорты (Ш .т. п.)Апас)

Йорт башлангычта төзелгән. XXв. (1908 елда) бай крестьян. Латыйпова.

Ике катлы йорт урамның Кызыл линиясе буенда урнаштырылган. Икенче каттагы урам фасадының алты тәрәзәсе, нәзакәтле һәм нәзакәтле профильле акчада, өчәр, алар астында зур булмаган түшкәләр симметрик рәвештә төркемләнгән. Йортның почмаклары буенча икенче катта киштәләр белән уратып алынган көрәкләр. Күп баскычлы венчалы һәм катлы карнизлар киштәләр һәм поребрик белән бизәлгән. Торак архитектура һәйкәле - "кирпеч" юнәлешендәге провинциаль эклектика стилендәге сәүдәгәрләр йортының характерлы үрнәге.

Апас штпда заманча һәйкәлләр бар, алар Совет урамы буенча торак пункт үзәгендә урнашкан.

1. В. И. Ленин һәйкәле Үзәктә, район хакимияте бинасы каршында урнашкан.

2. Бөек Ватан сугышында Җиңүнең 65 еллыгы уңаеннан мемориаль комплекс Апас штп үзәгендә 2010 елның язында төзелгән. Проектның авторы-район башлыгы Заһидуллин Р. Н...

5 метр биеклектәге мәрмәр дивар ике блокка бүленгән:» Алар Ватан өчен һәлак булган «һәм»алар җиңү белән кайтканнар". Мемориаль комплекста Апас районында туган, Бөек Ватан сугышы кырларында сугышкан 11000 кешенең исемнәре мәңгеләштерелгән.

Пьедесталларның алгы планында алты Советлар Союзы Герое – Дмитрий Горбунов, Рем Абзалов, Салават Кәримов, Андрей Кошкин, Иван Федоров, Михаил Кузьмин бюстлары куелган. Аерым ике дивар Әфганстан һәм Чечня геройларына багышланган. Биредә кайнар нокталарда һәлак булган алты солдат: Тәлгать Фәйзуллин, Николай Михеев, Илдар Нуруллин, Әмир Сабиров, Рәмис Вәлиев, Руслан Җәләлетдинов хөрмәтенә истәлек такталары урнаштырылган.

Комплекс үзәгендә Мәңгелек ут яна, Ватанны саклаучы солдат статусы күтәрелә.

Комплексның аерым элементы – Төньяк диңгез флоты бүләге-якорь.

Тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен куллану үзенчәлекләре

Тарих һәм мәдәният һәйкәлләре мәдәни, туристик, сәламәтләндерү, рекреацион һәм башка максатларда, нигездә, беренчел билгеләнеше буенча һәркем файдалана алырлык булырга тиеш.

Бу максатлар өчен тарихи һәм мәдәни ядкярләрне куллану дәүләт музейлары, китапханәләр, күргәзмәләр, тарихи-мәдәни тыюлыклар челтәре аша, экскурсияләр, туризм һәм һәйкәлләрне пропагандалауның башка рәвешләре аша халыкка ачык булу белән тәэмин ителергә тиеш.

Тарихи һәм мәдәни ядкярләрне туристлык-экскурсия, экспозиция-күргәзмә һәм башка мәдәни-агарту максатларында куллану әлеге һәйкәлләрне, аларның территорияләрен, әйләнә-тирә һәм шәһәр төзелеше һәм табигый мохитне саклауны тәэмин итә торган күләмдә башкарыла.

Күчемсез тарих һәм мәдәният һәйкәлләре (биналар, корылмалар) шулай ук хуҗалык яки башка максатларда кулланылырга мөмкин, әгәр бу аларның сакланышына зыян китерми һәм аларның тарихи-мәдәни кыйммәтләрен бозмый икән.

Апас ш. т. п. археологик мирас объектларын саклау

Археологик һәйкәлләр:

Археология һәйкәлләре-ул өлешчә яки тулысынча яшеренгән яки кеше яшәеше эзләре, шул исәптән, аларга мөнәсәбәте булган барлык күчмә предметлар, археологик казу яки табылдыклар. ("Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) турында"2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль законның 3 статьясы).

Археология һәйкәлләре шәһәрчекләр, курганнар, борынгы җирлекләр, ныгытмалар, производстволар, борынгы каберлекләр, таш диварлар һәм изваяниеләр, борынгы торак пунктларның тарихи катламы участокларын үз эченә ала. Археологик һәйкәлнең үзенчәлеге шунда ки, ул, гадәттә, җир калынлыгында яшеренгән һәм тышкы күренешкә ия түгел. Бу урында аның булуын яки булмавы җирлеккә махсус тикшерүләр үткәрү барышында белгеч-археолог кына билгели ала.

Төп археологик төшенчәләр:

1.Археология һәйкәлләренең төп өлешен борынгы стоянкалар һәм җирлекләр тәшкил итә. Урта гасыр җирлекләре таш һәм бронза – стоянкалар чорындагы авыллар дип атала.

2.Хәзерге кебек үк, борынгы заманнарда кешеләрнең яшәү урыннарында төзелеш чүп-чарының, көнкүреш, җитештерү һәм азык-төлек калдыкларының киң катламнары барлыкка килде. Мондый мәдәни катлам төрле куәткә ия – әгәр җирлек озак булмаган булса, берничә йөз ел дәвамында тупланган берничә сантиметрга кадәр.

Мәдәният өлкәсендә, кагыйдә буларак, борынгы балчык савыт-саба, хайваннарның сөякләре, төрле әйберләр (кадаклар, пычаклар һ.б.) очрый. Торак йортларның, сарайларның, базларның һәм башка корылмаларның калдыклары төрле формадагы чокырлар һәм зурлыклар рәвешендәге мәдәни катламда саклана. Агач конструкцияләр исә берничә йөз ел эчендә эчри. Табылдыкларсыз утырмалар материк дип атала.

3. Борынгы каберлекләр, ягъни кешеләр күмелгән урыннар, өслектә юк-барлыкка килгәндә һәм башка эшләрдә очраклы рәвештә табыла.

4. Җир өслегендә борынгы табылдыклар булса, ә җирдә алар очрамый, ягъни мәдәни катлам юк икән, объект археологик урын буларак теркәлә.

5. Җирлекнең мәдәни булуы һәм датасы археологлар тарафыннан махсус-листлар белән билгеләнә.

6. Археология һәйкәлләре шәһәр һәм авыл чикләрендә, әгәр соңгылары борынгы җирлек урынында төзелгән яки урта гасырдан (мәсәлән, Казан) яшәүләрен дәвам иткән булса, була ала. Бу очракта борынгы җирлекнең мәдәни катламы күптән түгел чыккан катламнар астында (асфальт һәм заманча корылмалар астында).

Саклау һәм куллану режимы:

1. Мәдәни мирас объектының һәм тарихи мохитнең сакланышын тәэмин итү максатларында мәдәни мирас объектын (археология һәйкәлләрен) саклау зоналары билгеләнә. (2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль законның 34 статьясы).

2. Археологик һәйкәлләрне саклау зоналары-ул археологик объектларның һәм әйләнә-тирә тарихи ландшафтның сакланышын тәэмин итү өчен махсус бүлеп бирелгән территорияләр. Аерым һәйкәлләрне, шулай ук археология һәйкәлләре комплексларын саклау зоналары системасын ("изоляцияләнгән яки Берләшкән һәйкәлләр төркемнәре") 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль законның 3 Ст.):

- һәйкәл территориясе;
- сак зонасы;
- төзелеш һәм хуҗалык кулланышын җайга салу зонасы;
- кайбер очракларда саклана торган тарихи ландшафт зонасы аерыла;
- шәһәр яки авыл төзелеше чикләрендә булган археологик объектлар өчен сакланырга тиешле археологик мәдәни катлам зонасы билгеләнә.

3. Һәйкәл территориясе сакланып калган тышкы билгеләр буенча билгеләнә:

- валлар һәм чокырлар белән чикләнгән мәйдан;
- борынгы зиратлар урынында кабер ташлары куелган урын;
- Курган өеме яки берничә Курган өеме булган урын (әгәр алар 50 м дан артык ераклыкта булса, һәр Курган территориясе аерым саналачак).

Тышкы билгеләр булмаган очракта, археологик һәйкәл территориясе борынгы әйберләр табылдыклары буенча яки табылдыклар белән мәдәни катламны археологик разведка юлы белән тарату буенча билгеләнә (шурфовка, казылма).

Табигый чикләр белән чикләнмәгән борынгы каберлекләр мәйданы (Елга яры, чокыр һ.б.) якынча билгеләнә.

4. Археолог-белгечләр тарафыннан археология һәйкәлләре территориясе чикләрен билгеләү башкарыла. Сак зонасы, төзелешне җайга салу һәм хуҗалык кулланылышын җайга салу зонасы һәр һәйкәлнең үзенчәлекләрен һәм аны заманча куллану характерын исәпкә алып билгеләнә.

5. Археология һәйкәлләре мәдәни мирас объектларына зыян китерә торган башка гамәлләрне булдырмау, аларны җимерү, юк итү, алардан файдалану тәртибен бозу, шулай ук аларны әйләнә-тирә мохитнең тискәре йогынтысыннан һәм башка тискәре йогынтылардан саклау максатларында дәүләт саклавына тиеш (2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль законның 33 статьясы).

Мәдәни мирас объектларын дәүләт саклавы да үз эченә ала:

- Законнарның үтәлешенә дәүләт контроле

мәдәни мирас объектларын саклау һәм алардан файдалану;

- Тарихи-мәдәни экспертиза үткәрү;

- Мәдәни мирас объектын җимергән, җимергән яки юк иткән өчен җаваплылык билгеләү;

- Шәһәр төзелеше һәм проект документларын эшләүне контрольдә тоту,

мәдәни мирас объектларын карап тотуны һәм алардан файдалануны гамәлдәге закон таләпләре нигезендә тәэмин итә торган чаралар каралырга тиеш.

Теләсә нинди җир төзелеше, Җир, төзелеш, мелиорация һәм башка эшләрне проектлау һәм үткәрү бары тик мәдәни мирас объектларының файдаланылырга тиешле территориядә булмавы турында тарихи-мәдәни экспертиза бәяләмәсе булганда гына мөмкин (2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль законның 35 статьясы).

Реестрга кертелгән мәдәни мирас объектлары һәм ачыкланган мәдәни мирас объектлары, җир төзелеше, Җир, төзелеш, мелиорация, хуҗалык һәм башка эшләр күрсәтелгән объектлар территориясе чикләрендә урнашкан очракта, мәдәни мирас объектларының яисә ачыкланган мәдәни мирас объектларының сакланышын тәэмин итү буенча мондый эшләр башкару проектларында тарихи-мәдәни һәм дәүләт экологик экспертизасының уңай бәяләмәләрен алган бүлекләр булганда башкарыла.

Апас ш. т.п. археология һәйкәлләре

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының "Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлеге территориясендә түбәндәге ачыкланган археологик мирас объектлары урнашкан:

- Апас авылы (урыны: р.ц.) Апас, ц.елгасыннан көнчыгышка таба 1,8-2км ераклыкта урнашкан.);

-Иске Әнәле шәһәре. (урыны: Иске Әнәле авылы, Авылдан 2,5 км төньяк-көнчыгышка таба).

Торак пункт территориясендә археологик һәйкәлләр булганда, җайга салу зонасы чикләрендә архитектура проектлау һәм төзелеш һәйкәлләр саклау органнары белән килештерелергә тиеш. Җайга салу зонасы чикләрендә ачыла торган һәйкәлләр өчен махсус сак режимы билгеләнә.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегенең археология һәйкәлләренең урнашуы территорияне заманча куллану картасында (1:100000), функциональ зоналар картасында (1:1000) чагылыш тапкан.

Киңәшләр

тарихи-мәдәни потенциалны саклау һәм файдалану буенча

Апас ш. т. п., ТР Апас районы

Мәдәни мирас объектын саклау-мәдәни мирас объектының физик сакланышын һәм тарихи-мәдәни кыйммәтләрен саклауга юнәлдерелгән чаралар, ул мәдәни мирас объектын заманча файдалану өчен консервацияләүне, ремонтлауны, реставрацияләүне, җайлаштыруны күздә тота, аңа фәнни-тикшеренү, эзләнү, проект һәм җитештерү эшләрен, мәдәни мирас

объектын саклау буенча эшләрне башкару белән фәнни җитәкчелек итүне, әлеге эшләрне башкаруга техник һәм авторлык күзәтчелеген үз эченә ала (73-ФЗ номерлы Федераль законның 40 ст.). Мәдәни мирас объекты реестрына кертелгән мәдәни мирас объектын саклауга карата таләпләр 47.2 статьясында билгеләнгән. күрсәтелгән закон.

Федераль, республика һәм җирле дәрәҗәләрдәге мәдәни туризмны үстерү өчен барлык шартлар да бар: төбәкнең тарихи-мәдәни потенциалы, төрле мәдәният һәм конфессияләр булган авыл җирлекләренең милли үзенчәлеген саклап калган төрле табигый ландшафтны актив рәвештә кертергә мөмкин.

Изге урыннарны, усадьба ансамбльләрен һәм археологик һәйкәлләрне карау белән бәйле мәдәни-танып-белү туризмын үстерү тәкъдим ителә. Боларның барысын да туристлар агымы күрсәткечләрен арттыру өчен алшартлар буларак карарга мөмкин.

2.5.1 нче Таблица

Апас ш .т.п. муниципаль берәмлегенең шәһәр төзелеше һәм архитектура һәйкәлләре.

"Татарстан Республикасында күчемсез тарих һәм мәдәният ядкярләрен өйрәнү, саклау, реставрацияләү һәм куллану. Тарих һәм мәдәният һәйкәлләре. Тарихи-мәдәни территорияләр. Тарихи шәһәрләр"күргәзмәсе ачылды. №2, 3 чыгарылыш. Казан, 2001 ел.)

п/п	Һәйкәл исеме	Датировка	Категория саклау	Кәгазь кабул итү турында сак	Баланс тартым	Замандаш кулланыш	Урнашу урыны
	2	3	4	5	6	7	8
	Мәчет	XXг .башы	Р	39	Дини оешма	Гамәлдәге	Апас авылы
	Кадыйр Латыйпов Йорты	XIX г.XX гасыр башы.	Р	599	Апас		Апас авылы

Транспорт-коммуникация инфраструктурасы

Транспорт, башка инфраструктура тармаклары белән беррәттән, социаль һәм икътисадый максатларга ирешүдә мөһим инструмент булып, җәмгыять тормышының база шартларын тәэмин итә.

Транспорт инфраструктурасы-торак пунктларның йөк һәм пассажирлар ташуга булган ихтыяҗларын тәэмин итүче транспорт элемтәләре һәм корылмаларының бердәм системасы.

Транспорт элемтәләре шәһәр, шәһәр яны, тышкы яктан тимер юл, автомобиль, су, торбаүткәргеч транспорт белән гамәлгә ашырыла.

Транспорт корылмаларын үз эченә ала:

тышкы транспортка (автовокзаллар, тимер юл вокзаллары, елга портлары) хезмәт күрсәтүче объектлар, шәһәр һәм шәхси транспорт (гаражлар, стоянкалар, автосервис, юл-эксплуатация хезмәтләре);

күперләр, чишелешләр, эстакадалар, алар хәрәкәтнең өзлексез режимын тәэмин итә һәм торак пункт территорияләренең бердәмлеген тудыра.

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең транспорт структурасы Апас муниципаль районының транспорт структурасының бер өлеше булып тора, ул, үз чиратында, Татарстан Республикасы транспорт челтәренә тоташтырылган.

Тышкы транспорт

Апас шәһәр тибындагы поселогы-Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының административ үзәге.

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең тышкы транспорт элемтәләре хәзерге вакытта автомобиль транспорты белән гамәлгә ашырыла.

Горький тимер юлының иң якындагы Каратун тимер юл станциясе (Ульяновск – Зөя линиясе) Апас район үзәгеннән 11 км төньяк-көнбатышта урнашкан. Каратун станциясе белән элемтә IV категорияле «Казан-Ульяновск-Апас-Олан-Каратун»автомобиль юлы буенча алып барыла.

Якындагы пристань Тәтеш шәһәрендә Апас район үзәгеннән көньяк-көнчыгышка таба 37 км ераклыкта урнашкан. Су транспорты объектлары башка районнар территорияләрендә урнашкан һәм район үзәге территориясен планлаштыруга бернинди йогынты ясамаганлыктан, әлеге проектта бары тик автомобиль транспорты объектлары гына карала.

Пассажир автобусы " Казан-Буа-Ульяновск «федераль автомобиль юлы буйлап» Апас-Кече Болгаер «муниципаль маршруты буенча гамәлгә ашырыла. Маршрутның озынлыгы 41 км.

Әлеге маршрутның тукталыш пунктлары булып Апас (ахыргы тукталыш пункты), Иске Әнәле, Чүри-Барыш, Шонгаты, Зур Күккүз, Әҗем, Әлмәндәр, Борнаш, Олы Болгаер, Кече Болгаер (ахыргы тукталыш пункты) авыллары тора.

Әлеге бүлектә «Апас ш.т.п.» МБ гомуми файдаланудагы автомобиль юллары челтәре милек формасы буенча карала.

Автомобиль юллары һәм транспорт

Гамәлдәге «Апас ш.т.п.» МБ автомобиль юллары федераль һәм төбәк яки муниципальара әһәмияткә ия булган юллар белән тәкъдим ителгән.

Федераль әһәмияттәге «Казан-Буа – Ульяновск» Р – 241 автомобиль юлы булып тора, 6,6 км озынлыктагы асфальт-бетон өслекле I категорияле, муниципаль берәмлекнең көньяк-көнчыгыш өлешендә бара.

Төбәк әһәмиятендәге яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юллары булып тора:

- «Апас – Тәтеш " IV категорияле автомобиль юлы Апас ш.т. б. муниципаль берәмлегенең көнчыгыш өлеше буенча территориаль юнәлештә уза, күрше авыл җирлеге федераль автомобиль юлы белән элемтәне гамәлгә ашыра.

- төбәк юнәлешендәге «Апас - Табар Черкене " IV категорияле автомобиль юлы Табар Черкене авылы белән Апас шәһәр тибындагы поселогы арасында элемтәне гамәлгә ашыра;

- муниципаль берәмлекнең көньяк – көнчыгыш өлешендә уза торган «Казан - Ульяновск» – Апас - «Олан-Каратун» IV категорияле автомобиль юлы төбәкара юнәлештә Иске

Әнәле һәм Апас шәһәр тибындагы поселогы федераль автомобиль юлы белән элемтәсен гамәлгә ашыра.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге чикләрендә автомобиль юлларының исемлеге һәм озынлыгы 2.6.1 таблицасында күрсәтелгән.

2.6.1 Таблица

Апас ш. т. п. " МБ автомобиль юллары исемлеге»

п/п	Юл исеме	Озынлыгы (җирлек чикләрендә) км	шул исәптән		
			асфальт-бетон	күчмә	грунт
Федераль әһәмияттәге автомобиль юллары					
	«Казан – Буа – Ульяновск"»	6,6	6,6	-	-
Төбәк әһәмиятендәге автомобиль юллары					
	Апас – Тәтеш Районы»	0,9	0,9	-	-
	Апас – Табар Черкене Авылы»	3,0	3,0	-	-
	« Казан – Ульяновск "- Апас – "Олан-Каратун"»	0,5	0,5	-	-
	Барлыгы	11,0	11,0	-	-

Торбаүткәргеч транспорт

Торбаүткәргеч транспорты-сыек, газ барлыкка китерүче яки каты ярымпродуктларны торбаүткәргечләр буенча тапшыручы (күчерүче) үзенчәлекле транспорт төре.

Муниципаль берәмлекнең көнчыгыш өлешендә «Апас АГРСЫНА бүлеп бирелгән» һәм «Тәтеш АГРСЫНА бүлеп бирелгән " магистраль газүткәргечләре уза.

Урам-юл челтәре, поселок транспорты

Апас шәһәр тибындагы поселогының, нигездә, рельефның үзенчәлекләре һәм бистәне үстерүнең килеп туган юнәлешләре белән бәйле структур ячейкалар урнаштырылган урамнарның турыдан-туры почмаклы челтәре бар. Бистәнең иң мөһим транспорт магистральләре булып урамнар тора:

Ленин урамы-бистәнең тарихи яктан урнашкан төп урамы;

урам-юл челтәрен үстерүгә «адым» бирә торган көньяктагы Октябрь урамы;

Гагарин урамы-озынлыгы буенча зур булмаган урам, җәмәгать һәм административ функцияләр аеруча күп йөкләнгән, көньяк өлешендә ул-Апас муниципаль районы Башкарма комитеты бинасы каршындагы җәяүлеләр урамы һәм парад мәйданы.;

М. Җәлил урамы-төбәк юнәлешендәге урам, бистә аша Тәтешкә юнәлештә баручы транспорт агымына хезмәт күрсәтә.

Х.Такташ урамы –территориаль «әйләнеч» көнбатыш фрагменты урынында уза. Торак урам кебек тә, сәнәгать предприятиеләре транспортына хезмәт күрсәтүче юл буларак та үз өстенә йөкләнә.

Шоссейная урамы-бистәнең көньягын чолгап ала, М.Җәлил урамыннан башлана, Мелиораторлар урамы дәвам итә, ул көнбатыш өлешендә Буага юнәлешкә чыга.

Күпчелек урамнарның һәм бистә эчендәге юлларның капламалары тибы-асфальт һәм асфальт-бетон; урыны белән-бетон юл плитәләре белән (Завод ур., поселокның көньягында секцион йортлар төзү районындагы юллар). Грунт юллары бар.

Апас ш. т. п. урам челтәренең характеристикасы 7.8 таблицасында китерелә

7.8 нче таблица

№пп	Күрсәткечләр исеме	Берәмлек. улчәм	Күләме
1.	Бистәнең гамәлдәге чиге чикләрендә урам-юл челтәре озынлыгы	км	43,44

2.	Асфальт-бетон өслекле юллар озынлыгы, шул исәптән: магистраль урамнар һәм юллар (төп урамнар))	км	29,40 6,51
3.	Плитә җәелгән юллар озынлыгы (гамәлдәге үзәк зонасы)	км	0,49
4.	Асфальт-бетон өслекле юллар озынлыгы	км	13,55
5.	Радиорелей станциясенә кадәр юл озынлыгы	км	1,85

Гамәлдәге чиктә Апас бистәсе территориясеннән 43,44 км урам челтәренең гомуми озынлыгы-7,89 кв. км урам челтәренең тыгызлыгы 5,51 км/кв. км тәшкил итә.

Иске Әнәле авылы шулай ук, нигездә, структур ячейкалар белән турыпочмаклы урамнар челтәренә ия, ул рельефның үзенчәлекләренә һәм торак пунктны үстерүнең барлыкка килгән юнәлешләренә бәйле. Авылның иң мөһим транспорт магистрале булып, авыл аша Тәтешкә юнәлештә баручы транспорт агымына хезмәт күрсәтүче төп урам тора.

Иске Әнәле авылының урам челтәренең характеристикасы 7.9 таблицасында китерелә

7.9 нче таблица

№ пп	Күрсәткечләр исеме	Берәмлек. улчәм	Күләме
1.	Бистәнең гамәлдәге чиге чикләрендә урам-юл челтәре озынлыгы	км	6,06
2.	Асфальт-бетон өслекле юллар озынлыгы, шул исәптән: магистраль урамнар һәм юллар (төп урамнар))	км	1,88 0,7
3.	Асфальт-бетон өслекле юллар озынлыгы	км	4,18

Иске Әнәле авылы территориясенең гомуми мәйданы 6,06 км булган очракта, гамәлдәге чиктә, гамәлдәге чиктә, урам челтәренең тыгызлыгы 6,31 км/кв. км тәшкил итә.

Хәзерге вакытта Апас район үзәгендә поселок эчендәге пассажир транспорты юк. Бу торак төзелешендә чагыштырмача аз ара һәм халыкның аз булуы белән аңлатыла.

Апас штпда машина йөртергә өйрәтү өчен 2 мәйданчык, шулай ук 5 транспорт чараларына хезмәт күрсәтү пункты (автомобильләргә техник хезмәт күрсәтү станцияләре һәм автомойкалар) эшли.

«Апас автотранспорт предприятиесе» ААҖнең 15 мәктәп автобусы бар.

Бистәдә үзәктә, Гагарин-Октябрь урамнары киселешендә урнашкан көтү залы булган автостанция (җәмәгать транспортының туктаусыз борылу мәйданчыгы) бар.

Апас ш. т.п. территориясендә автозаправка станцияләре бар:

Апас-Тәтеш автомобиль юлында Иске Әнәле авылына керү юлында автомобильләргә ягулык салу станцияләре ачылды;

- «Казан-Буа-Ульяновск» федераль автомобиль юлында автомобильләргә ягулык салу станциясе-Иске Әнәле авылыннан 1,5 км ераклыкта урнашкан.

Ясалма корылмалар

"Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлеге территориясендә алты ясалма корылма бар:

- Апас ш. т. б. Табарка елгасы аша Магистраль урамында (Рим Абзалов ур.);

– Иске Әнәле авылында торак пунктның төп урамында инеш аша күпер;

- Апас штпның төньяк өлешендә Тәбәр елгасы аша Тукай урамында өч күпер бар.

- муниципаль берәмлекнең көнчыгыш өлешендә Әнәлпүс елгасы аша салынган күпер.

Инженерлык инфраструктурасы
Су белән тәэмин итү

» Апас ш. т.п. "муниципаль берәмлегенең генераль планы территориясендә «су белән тәэмин итү" бүлеге нигезендә эшләнде:
проектлау өчен биремнәр;
генераль планның планировка материаллары;
генераль пландагы гамәлдәге һәм проектлана торган төзелешнең характеристикалары;
Апас ш. т. п. Башкарма комитеты тарафыннан бирелгән анкеталар;
«Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы «Апас шәһәре» муниципаль берәмлегенең 2015-2030 елларга су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасы».

"Су белән тәэмин итү" бүлеге таләпләргә туры китереп башкарылган:
СП 31.13330.2012 «су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»;
СП 8.13130.2009 " тышкы янгынга каршы су белән тәэмин итү чыганаклары»;
СП 40-102-2000 «су белән тәэмин итү һәм канализация системаларын полимер материаллардан проектлау һәм монтажлау».

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең су белән тәэмин итү системасы-үзәкләштерелгән, берләштерелгән, тәэмин итүче:
а) торак, коммуналь һәм җәмәгать биналарының хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗлары өчен;
б) предприятиеләрнең хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗлары;
в) эчәргә яраклы сыйфатлы су таләп ителәә торган предприятиеләрнең технологик ихтыяҗлары;
г) янгынга каршы кирәк-яраклар;
д) сусүткәргеч һәм канализация челтәрләрен юдыруга үз ихтыяҗлары һ. б.;
е) территорияләргә су сибү.
Су белән тәэмин итү структурасы түбәндәге төп элементлардан тора:
җир асты суларының су алу җайланмасы (артезиан скважиналары);
Чиста су резервуарлары;
суэтем башнялары;
су челтәрләре;
кулланучылар.
«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге, социаль билгеләнештәге объектлар, сәнәгать предприятиеләре, социаль өлкә предприятиеләре өчен салкын су белән тәэмин итүче оешма - «ЖилКомСервис»ААҖ.

Су белән тәэмин итү чыганаклары
Хәзерге вакытта «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең су белән тәэмин итү чыганаклары булып җир асты сулары тора.
Бистәнең бердәм су алу җайланмасы юк. Халыкка һәм сәнәгать предприятиеләренә су бистәнең төрле өлешләрендә урнашкан артезиан скважиналарыннан бирелә. Бистә буенча барлыгы 13 ялгыз эксплуатацион скважина бар. Скважиналар тирәнлеге 75-80м. Скважиналарның дебиты – 2-3л/с. чагыштырма дебит – 2,0 л/с. скважиналар тарафыннан елына 365 көн югары Казан террик-карбонат комплексы файдаланыла. Су чистарту корылмалары юк. Шулай ук су алу корылмаларында суны исәпкә алу узеллары юк. Су алу скважиналары су белән тәэмин ителгән. Су бүлү системасына су башнялары аша скважина насос станцияләре тарафыннан җибәрелә. Системада Басым су башнялары белән тәэмин ителә.
Скважиналар характеристикасы 2.7.1.1 таблицасында китерелгән.
2.7.1.1 Таблица

Су	Урнашкан	Файд	Сква	Су	Су

алу җайланмасы исеме	урыны	алануга тапшыру елы	җиналар саны	башнясы	алу җайланмасы җитештерү, м3/тәүлек
№1	Киров ур.	1959	1	1х30	268
№2	и. Насыйбуллин ур.	1987	1	1х20	156
№3	Совет урамы	1990	2	1х20	168
№4	Әппяз	1987	2	1х20	348
№5	Кирпеч заводы	1995	2	1х100	480
№6	с. Садыйков ур.	1996	2	1х20	353
№7	Иске Әнәле авылы	2010	1	1х50	180
№8	Төзелеш урамы	2001	1	1х20	168
№9	Полевая ур.	1987	1	1х20	170
№10	Гафурова ур.	Су сыйфаты туры килмәү сәбәпле гамәлдә булмаган			

Хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итүнең перспектив чыганаклары

2007 елда Апас ш.т. п. һәм Апас муниципаль районы торак пунктларын хуҗалык-эчәр су белән тәэмин итү өчен, 2007 елның 16 августындагы 20/2007 номерлы ТКЗ беркетмәсе белән, С2 һәм Р. категорияләре буенча Мурза, Бия һәм Шигай җир асты сулары чыганакларының 42,2 мең м3 күләмендә эксплуатацион запаслары һәм ресурслары расланды. Зөя елгасы үзәнендә табылган Бий участогы шәһәр тибындагы бистәне су белән тәэмин итү проблемасын хәл итү өчен иң перспектив объект булып тора, аның фаразланган ресурслары тәүлегенә 16,3 мең м3 күләмендә бәяләнгән. Бу участок ц елгасыннан 5,5 км төньяктарак урнашкан. Апас төче җир асты сулары чыганагы булып тора, ул структураның чикләнгән мәйданы – югары Пермь муниципаль берәмлекләре терригеналары һәм карбонат-терригеннары арасында ятучы Комлы аллювиаль неоген һәм дүртенчел катламнарның локаль участогына багышланган. Гидрогеологик киселешнең продуктив элементы булып 60 м. га кадәр егәрлекле өзлексез неоген-дүртенче су кертү комплексы тора. Комплексның җир асты суларының сыйфаты СанПиН 2.1.4.1074-01 таләпләренә туры килә, тимернең югары булуыннан тыш (0,8 мг/л га кадәр, ПДК каршындагы - 0,3 мг/л га кадәр).

Суүткәргеч чистарту корылмалары (су)

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегендә артезиан скважиналарыннан чыгарыла торган су, алдан әзерләнмичә, бүлү челтәренә тапшырыла. Зарарсызландыру түгел җитештерелә. Эш программасы һәм килешү нигезендә ел саен барлык скважиналардан эчә торган суның сыйфатына анализ ясала. Кама Тамагы штп муниципаль берәмлегендә су сыйфатына Контроль «Татарстан Республикасында Гигиена һәм эпидемиология үзәге» федераль бюджет сәламәтлек саклау учреждениесенең Буа районы һәм Буа шәһәре филиалы аккредитацияләнгән сынау лаборатория үзәге " федераль бюджет сәламәтлек саклау учреждениесенең Апас филиалы эшли. Үзәк эчә торган суның сыйфатын санитар-эпидемиологик кагыйдәләр һәм «эчә торган су. Үзәкләштерелгән эчә торган су белән тәэмин итү системаларының су сыйфатына гигиеник таләпләр»дигән темага семинар-киңәшмә булып узды. Сыйфат контролен кеше организмына тискәре йогынты ясаган су составында зарарлы матдәләрнең булмавы билгеле.

Эчәргә яраклы су СанПиН 2.1.4.1074-01 " эчәргә яраклы су. сыйфат контроле». Рөхсәт ителгән концентрациянең артуы түбәндәге күрсәткечләр буенча ачыкланган:

- катылык 14,8 (мәйданы 10 мг-экв / литр)
- 617 (мәйданы 500 мг/литр)

- магний 106,9 (мәйданы 65 мг/литр)

Бүлү челтәрләре

Бердәм бистәне су белән тәэмин итү системасы: хуҗалык-эчә торган, җитештерү һәм янгынга каршы.

Кама Тамагы штп сuүткәргеч челтәрләре Апас 63-150 мм диаметрлы корыч һәм полиэтилен трубалардан җәелгән. Суүткәргеч челтәрләрнең гомуми озынлыгы 55,7 км тәшкил итә. Урыссу бистәсенең шәхси секторын су белән тәэмин итүче урам су челтәрләре. Апас, нигездә, 1970 елга кадәр төзелгән һәм алыштыруны таләп итә. Челтәрләрнең югары искерүе сәбәпле, еш кына су белән тәэмин итү линияләрендә өзеклекләр килеп чыга һәм су югала. Суүткәргеч челтәрләре 45шт күләмендә кое белән җиһазландырылган.

Төп торбаүткәргечләр озынлыгы буенча белешмәләр 2.7.1.2 таблицасында тәкъдим ителгән.

2.7.1.2 Таблица

Җәю елы	Диаметр, мм	Озынлыгы, м				Гомуми озынлыгы-м
		корыч	чуен	полиэтилен	асбест.	
	63	1,3	-	1,5	-	2,8
	100	3,2	-	38,7	4,8	46,7
	150	-	-	6,2	-	6,2
Барлыгы						55,7

Хәзерге вакытта үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы Кама Тамагы штпның зур өлешен үз эченә ала. Апас муниципаль районы Үзәкләштерелгән салкын су белән тәэмин ителмәгән территорияләр: Җиңүнең 65 еллыгы районнары һәм төзелеп килүче урамнар - м.Гафуров, Радужная, Җиләкле, Цветочная, в. Садовников.

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге, социаль билгеләнештәге объектлар, социаль өлкә предприятиеләре өчен салкын су белән тәэмин итүне гамәлгә ашыручы оешма - «ЖилКомСервис»ААҖ.

Предприятие тарафыннан планлы рәвештә узган эксплуатацион ресурслы суүткәргеч челтәрләрне алыштыру эшләре алып барыла.

Гамәлдәге техник һәм технологик проблемалар

«Апас ш. т.п. " муниципаль берәмлеген су белән тәэмин итүдә барлыкка килә торган төп техник һәм технологик проблема булып торалар:

Суны иң аз югалтулар белән транспортлый ала торган магистраль су үткәргечләрнең ачык чагылдырылган системасы булмау, бу бер урында су дефицитына һәм башка урыннарда артык күп булуга китерә. Бүлү челтәрендәге ихтыяҗларның балансылылыгы һәм абонентларны максималь су алу сәгатьләрендә су белән тәэмин итү өчен, җитештерү егәрлекләре артык булганда (56,34%) су белән тәэмин итүнең яңа чыганакларын төзү (яңа скважиналар бораулау) зарурлыгы туа. Мондый якын килүдә скважиналар су кытлыгы сизелә торган урыннарда, ягъни хаотик рәвештә урнашкан.

Су белән тәэмин итү объектларының һәм челтәрләрнең тузуының югары проценты.

Су белән тәэмин итү челтәрләренең бер өлеше узган гасырның 70-80 елларында төзелгән. Челтәрләрнең югары искерүе сәбәпле, еш кына су белән тәэмин итү линияләрендә өзеклекләр килеп чыга һәм су югала.

Суда катылык, сульфатлар һәм магний буенча рөхсәт ителгән концентрацияләрнең иң чик микъдарын арттыру.

Су каналы объектларында телемеханика һәм автоматлаштыру системасы булмау.

Булмау, өстәмә су әзерләү.

«Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлеге халкының эчә торган су белән ихтыяҗын тулысынча канәгатьләндерү өчен, суны йомшарту җайланмалары урнаштыру кирәк.
Су белән тәэмин итү тармагының гомуми проблемалары булып тора:
1. Гамәлдәге тарифларның факттагы чыгымнарга туры килмәве сәбәпле, искергән җиһазларны үз вакытында алыштыру һәм корылмаларны ремонтлау өчен финанс чараларының чикле булуы.
2. Югары дәрәҗәсе физик тузу гамәлдәге төп фондлары.
3. Гамәлдәге исәпләү приборларының хәзерге заман таләпләренә туры килмәве.
4. Суның югары булмаган югалтулары
5. Су әзерләү технологияләренең хәзерге норматив таләпләргә һәм су сыйфатына туры килмәве.

Үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү системасы
Хәзерге вакытта «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегендә үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү системасы юк.

Канализация
"Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлегенең генераль планы территориясендә "су бүлү" бүлеге нигезендә эшләнде:
Кама Тамагы штп Башкарма комитеты тарафыннан бирелгән анкеталар Апас;
ЖилКомСервис " ҖЧҖ биргән анкета белешмәләре»;
«Апас муниципаль районы» Апас шәһәр тибындагы поселогы "муниципаль берәмлегенең 2015-2030 елларга су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасы".
"Су бүлү" бүлеге таләпләр нигезендә башкарылган:
- СП 32.13330.2012 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»;
- СП 40-102-2000 «су белән тәэмин итү һәм канализация системаларын полимер материаллардан проектлау һәм монтажлау».
«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең ташландык суларны агызу системасы урам лотоклары, кюветлар һәм канаулар буенча ачык челтәр белән бүлеп бирелгән, ә хуҗалык-көнкүреш агынтылары ябык су белән тәэмин итү челтәре буенча бирелгән тулы булмаган аерым системага керә.
«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу-инженер корылмалары һәм процессларның катлаулы комплексы. Муниципаль берәмлекнең су бүлү системасы башкара торган бурычларны ике өлешкә бүләргә мөмкин:
агынты суларны җыю һәм ташу;
канализация чистарту корылмаларында кергән юынты суларны чистарту һәм агынты суларны утильләштерү.
Биналарның санитар-техник приборларыннан көнкүреш суларын көнкүреш канализациясенең тышкы челтәрләренә чыгару, үзлектән чыгару буенча алып барыла. Түбәнәйтелгән урыннарда рельефның төрлечә булуы сәбәпле, көнкүреш юынты суларын чистарту корылмаларына агып төшкән төп канализация коллекторына күчерү белән насос станцияләре (КНС) каралган.
Коллекторларны трассировкалау түбәнәйтелгән урыннар буенча башкарылды, бу исә аларга кушылучы участокларны минималь тирәнлектә урнаштыруны тәэмин итә.
Апас ш.юынты суларны җыю, ташу һәм чистарту эшләрен «ЖилКомСервис»ААҖ башкара.

Канализация чистарту корылмалары
Чистарту корылмалары Куйбышев тимер юлының төньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан.Апас, Табарка елгасының түбән агымында, 1 км ераклыкта. Биологик чистарту корылмалары Апаста 2002 елдан бирле эшли. БЧСНЫҢ проект егәрлеге - 300 м3/тәүлек.

Чистарту корылмаларына килә торган юынты суларның уртача тәүлеклек күләме 2016 елда 150,96 м3/тәүлек тәшкил итте. Чистарту корылмаларының җитештерү егәрлеге резервы 49,68% бар.

Канализациянең чистарту корылмаларында түбәндәге чистарту алымнары кулланыла: рәшәткәләр һәм ком чүбе ярдәмендә механик чистарту, аэротенкаларда һәм урам утларын чистарту блогында биологик чистарту. Чистартылганнан соң агынты сулар хлор белән контакт резервуарда зарарсызландыру үтә. Чистартылган һәм зарарсызландырылган агынты сулар Табарка елгасына агызыла. Агынты суларны агынты суларны тарату 200 мм диаметрлы һәм 1 км озынлыкта, 1,5 м тирәнлектәге грунтта яшеренгән полиэтилен труба буенча башкарыла.

Артык актив һәм һәркайсы 75м2 мәйданлы 4 уен мәйданчыгына ташлана. Җыелган чүп-чар каты көнкүреш калдыклары полигонына чыгарыла.

Объект 90-нчы еллар проекты буенча, җәйге вакытта эксплуатация өчен төзелгән. Кышын, яңадан суыту нәтиҗәсендә, аэротенкларның эш режимы бозыла (биологик процессларның тулы туктавы), шул рәвешле БС эшенең нәтиҗәлелеге начарлана, димәк, юынты суларны чистартуның сыйфаты кими.

2018 елда ОСК капиталь ремонтланды, ул республика бюджеты акчалары хисабына чистартуның гамәлдәге технологик линиясен саклап калды. Капиталь ремонт вакытында юынты суларны норматив күрсәткечләргә җиткерү, шулай ук җайланмаларны энергиянәтиҗәлелегенә алыштыру мөмкинлеген бирә торган заманча җиһазлар урнаштырылды. ОСК җитештерүчәнлеге тәүлегенә 350 м3 тәшкил итә.

Су бүлү челтәрләре (канализация коллекторлары);

Корылмалар

Хәзерге вакытта Кама Тамагы штп канализация челтәрләренең озынлыгы.Апас 15,9 км тәшкил итә, шуның 13,5 км-канализация үзлектән агучы коллекторлар һәм 2,4 км-КНС нан Октябрьская урамы буенча биологик чистарту корылмаларына кадәр терәк магистраль коллектор.

Гамәлдәге канализация челтәрләренең характеристикасы 2.7.2.1 таблицасында китерелгән

2.7.2.1 Таблица

Челтәр салу елы	Торбалар диаметры, мм	Озынлыгы, км			
		кепрамич	чуен	корыч	полиэтилен
	110 (терәк)	-	-	-	2,4
	160 (үзлектән)	-	-	-	8,6
	225 (үзлектән)	-	-	-	4,9
Барлыгы		-	-	-	15,9
Барлыгы		15,9			

Магистраль хуҗалык-көнкүреш коллекторларының, ишегалды һәм урам челтәрләренең тузуы 26% тәшкил итә. КНСТАН 2 х D110 км лы корыч торбалардан 1,5 км озынлыктагы чистарту корылмаларына кадәр су астында торган коллектор авария хәлендә, торбаүткәргеч диварлары җимерелә. Хәзерге вакытта бер линия генә эшли. Су асты коллекторын тулысынча алыштыру таләп ителә.

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегендә җир рельефыннан һәм күчерелә торган агымнар күләменнән чыгып, 2016 елга 1 канализация насос станциясе эшли.

Канализация насос станциясенең Техник Характеристикалары 2.7.2.2 таблицасында күрсәтелгән.

2.7.2.2 Таблица

КНС атамасы, урнашу урыны	Насос маркасы	Җитештерүчәнлек, м3/сәгать	Саны	Ведомство буйсынуындагы

КНС Октябрь ур.	ГНОМ 40/25	20,0 – проект 10,0 - факттагы	1	"ЖилКомСервис" ААҖ»

КНС Яшьләр, Октябрь, С.Кәримов, Кызыл Армия, Совет урамнарындагы күп фатирлы йортлардан һәм учреждениеләрдән: үзәк район хастаханәсе, администрация, аграр көллият, урта мәктәп, балалар бакчаларыннан үзлегеннән җыелган коллекторларны җыя.

Кама Тамагы штп КНС реконструкцияләү өчен кирәкле чаралар Апас:

1. КНС биналарын капиталь ремонтлау.

2. Энергия саклаучы насос җиһазларын урнаштыру.

3. Насос җиһазлары белән автомат рәвештә идарә итү, КИПиА приборлары белән тәэмин итү.

4. «ЖилКомСервис»ААҖ предприятиесенең диспетчерлык пунктына мәгълүматлар чыгару белән КНС эшен диспетчерлаштыру.

Гамәлдәге техник һәм технологик проблемалар

Су бүлү челтәрләрен үстерүнең төп техник проблемалары:

үзлектән агып чыга торган һәм ныклы канализация торбаүткәргечләрендә эксплуатация срогы чыккан. Магистраль челтәрләрнең тузуы 70-100% тәшкил итә. Бу челтәрләрдә авариягә китерә – канализация линияләрен чүп-чардан арындыру, бу агынты суларны подвал биналарына һәм урамнардагы канализация коелары аша агызуга китерә;

Гамәлдәге ОСК 1990 елгы норматив документлар таләпләре нигезендә проектлаштырылган һәм төзелгән, алар чистартылган агынтыларның күп параметрлары нормалашмаган, ә нормалаштырылган - таләпләр шундый катгый булмаган. Биологик чистартуның гамәлдәге схемасы кышкы чорда юынты суларны чистартуның сыйфатын таләп ителгән нормативларга җиткерергә мөмкинлек бирми, еш кына нитратлар, фосфат һәм башка күрсәткечләр буенча билгеләнгән нормативларның артуы күзәтелә. Чистартылган агынтыларның сыйфатын гамәлдәге нормативларга туры китерү УФ-җайланмаларда дентрификация һәм биологик дефофацияне, шулай ук явым-төшемне механик эшкәртү цехларын тәэмин итә торган яңа чистарту корылмаларын реконструкцияләү (төзү) юлы белән мөмкин.

Кама Тамагы штп муниципаль берәмлеге территориясе Апас үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системасы белән җитәрлек дәрәҗәдә тәэмин ителмәгән.

Кама Тамагы штп үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу белән тәэмин ителмәгән. Апасның Завод ур., 11, 11А, 21 нче йортлар һәм муниципаль берәмлекнең шәхси секторы.

Аны диспетчерлаштыру һәм автоматлаштыру, җиһазларны модернизацияләү һәм бинаны капиталь ремонтлау белән КНС реконструкциясе кирәк.

Территорияне санитар чистарту

2.7.3.1 калдыклар барлыкка килү чыганаклары һәм туплану урыннары

Муниципаль берәмлек территориясендә барлык предприятиеләр һәм торак сектор калдыклар барлыкка килү чыганагы булып тора.

Каты коммуналь калдыклар.

«Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлеге территориясендә каты коммуналь калдыклар барлыкка килү чыганаклары булып, нигездә, торак сектор һәм иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектлар хезмәт итә.

2018 ел башына «Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлегенең торак фонды күләме 148,56 мең кв. м тәшкил итә (муниципаль берәмлек администрациясе биргән мәгълүматларга караганда). Апас ш.т.п. муниципаль берәмлегенең торак фонды Күпфатирлы һәм индивидуаль торак йорт белән тәкъдим ителгән.

Муниципаль берәмлек территориясендә халыктан, шәхси эшмәкәрләрдән һәм юридик затлардан каты коммуналь калдыклар җыю һәм туплану объектларында (контейнер мәйданчыклары) зур габаритлы калдыклар өчен контейнерлар һәм бункерлар белән җиһазландырылган. Муниципаль берәмлек территориясендә каты көнкүреш калдыклары өчен

110 контейнер исәпләнә (күләме 1,1 куб.м). Калдыкларны чыгару «Чиста Район» ҖЧҖ (табл) махсус автотранспорты көче белән башкарыла. 2.7.3.1).

2.7.3.1 Таблица

"Кама Тамагы штп" муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан контейнерлар саны турында мәгълүмат Апас»

пп	Контейнер мәйданчыгы яки бункерның урнашу адресы: КГО	Контейнерлар		
		Контейнерлар көпчәкләре	Контейнер күләме, куб. м	Каты көнкүреш калдыкларын чыгару графигы
	Апас пгт Апас, Яшьләр паркы - Октябрьнең 700 еллыгы-Киров, Х. Такташ - Күлле-Завод - Полдгорная-Шоссейная	28	1,1	көндә ге
	Апас пгт Апас, Совет - Ленин-Гагарин - Октябрьская - М. Җәлил - Тукай Ф. Насретдиновның Кыр-Аркылы-Юбилей	29	1,1	көндә ге
	Апас пгт Апас, Газ - Залялы-З. Вәлиди-Рима Абзалова - Ислам Насыйбуллина-Мунча Вәлиева - Сара Садыкова	27	1,1	көндә ге
	Апас пгт Апас, Урман-Болын-Болын - М. Вахитов-Мелиораторлар-Тыныч - Яңа-Кояшлы-Төзелеш - Татарстан	26	1,1	көндә ге

Сәнәгать калдыклары.

"Апас ш. т. п. «муниципаль берәмлеге территориясендә сәнәгать калдыклары барлыкка килүнең төп чыганаклары-пилорамалар, «Кайнар Икмэк» ҖЧҖ пекарнялары, ЖБИ җитештерү һ. Б. лар.

Терлекчелек калдыклары.

"Апас штп" муниципаль берәмлеге территориясендә ҖЧҖ, Иске Әнәле авылы янында «Свияга»АХП ҖЧҖ ат фермасы урнашкан. Апас штп чикләрендә гамәлдә булмаган ат абзары бар.

Муниципаль берәмлек чикләрендә тирес саклау урыннары юк. Терлекчелек калдыклары вакытлыча йорт яны участокларында, ферма территорияләрендә бортлана, алга таба органик ашлама буларак файдаланыла.

Медицина калдыклары.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегендә халыкка медицина хезмәте күрсәтү «Апас үзәк район хастаханәсе» ДАССОсы башкарыла, аның составына поликлиника, стационар бүлек һәм Иске Енәле авылындагы ФАП керә.

Әлеге учреждениеләр территориясендә фракция составы һәм калдыкларның куркыныч дәрәҗәсе буенча төрле оештырыла:

– А классы-эпидемиологик куркынычсыз калдыклар, состав буенча КККГА якын (IV-V класс куркынычлылык классы), үз эченә түбәндәгеләрне ала: пациентларның биологик сыеклыклары, йогышлы авырулар белән контактлары булмаган калдыклар, канцелярия кирәк-яраклары, упаковка, җиһазлар; агулы элементлар булмаган төзек булмаган диагностика җиһазлары; кәгазь, территорияне чистартудан смета, төзелеш чүп-чары; дәвалау-профилактика оешмаларының барлык бүлекчәләреннән азык-төлек калдыклары.

- Б класслы-эпидемиологик куркыныч калдыклар (III класс куркынычлылык), үз эченә түбәндәгеләрне ала: инфекцияле һәм потенциаль йогышланган калдыклар; бер тапкыр кулланыла торган пластик системалар, шприцлар, скальпельләр; кан яки башка биологик бүленешләр белән пычратылган бәйләү материалы һәм инструментлар; кулланырга яраклы тере вакциналар.

Медицина оешмаларында калдыкларны җыю һәм утильләштерү проблемасы сәнәгать калдыклары белән эш итү проблемасы белән чагыштырганда кискенрәк була. Бөтендөнья сәламәтлек саклау оешмасының медицина калдыклары куркынычлар төркеменә кертелгән, шуңа күрә аларны махсус эшкәртүгә дучар ителергә тиеш, аларны җыю кайбер махсус таләпләрне үтәп башкарылырга тиеш һәм бары зарарсызландырганнан соң гына бу калдыклар куркынычсыз санала ала.

Сыек көнкүреш калдыклары.

Сыек көнкүреш калдыклары (алга таба – ЖБО) бөтен җирдә кеше тормышы процессында барлыкка килә һәм коммуналь комплексның махсуслаштырылган оешмалары зарарсызландырырга тиеш. Сыек көнкүреш калдыкларына (ЖБО) үзәкләштерелмәгән канализациянең фекаль калдыклары керә.

Хәзерге вакытта Урыссу бистәсендә үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы бар. Апасның Завод ур., 11, 11А, 21а йортлары һәм муниципаль берәмлекнең шәхси секторы (шул исәптән Иске Әнәле авылы халкы).

2.7.3.2 барлыкка килә торган калдыклар саны

Каты коммуналь калдыклар.

Муниципаль берәмлек халкының тормыш эшчәнлеге бик күп төрле калдыклар барлыкка килү белән бәйле. Соңгы унъеллыкта куллануның кискен үсеше ККК белем бирү күләмнәренең сизелерлек артуына китерде.

1.2.1 таблицасында «Чистай шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларның исәп-хисап саны буенча белешмәләр бирелгән.

1.2.1 нче таблица

Каты көнкүреш калдыкларының саны турында исәп-хисап мәгълүматлары (гамәлдәге нигезләмә)

Муниципаль берәмлек исеме	Каты коммуналь калдыклар күләме, т/ел					
	Халык саны	ККК	КГО	Халык саны	Нә тиҗәзат юр.	Барлыгы
Барлыгы муниципаль берәмлек буенча	5779	1 388,81	435,10	1823,91	124,75	1948,66
Апас пгт Апас штп	5360	1 275,68	402,00	1677,68	117,44	1795,12
Иске Әнәле авылы	419	113,13	33,10	146,23	7,32	153,55

Елына 1 кешегә калдыклар җыю нормалары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Каты коммуналь калдыклар җыелу нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары нигезендә кабул ителә:

- каты коммуналь калдыклар - елына 10,27 т-шәхси торак йортлар, 0,205 т – күпфатирлы йортлар;

- зур габаритлы калдыклар-елына 10,079 т-шәхси торак йортлар, 0,071 т – күп фатирлы йортлар.

Сәнәгать калдыклары.

"Апас штп" муниципаль берәмлеге территориясендә Апас» күргәзмәсе, «Электрон экология» АИС мәгълүматларына караганда, елына 2734,06 тонна сәнәгать калдыклары, шул исәптән 2734,06 тонна сәнәгать калдыклары барлыкка килә.:

1 класс куркыныч-0,36 тонна;

2 класс куркынычлылык-0,93 тонна;

3 класс куркынычлылык-6,74 тонна;

4 класс куркынычлылык-2726,03 тонна.

Муниципаль берәмлек территориясендә түбәндәге сәнәгать калдыклары (елына 1 тоннадан артык) барлыкка килә: асфальтобетон һәм/яки асфальт-бетон катнашмасы калдыклары; пычратылган чокырлардан һәм хуҗалык-көнкүреш агынтыларыннан калдыклар (явым-төшемнәр); башка коммуналь калдыклар; полиэтиленнан пычрак калдыклар (территориядән сметалар); майлар белән пычратылган юу материалы (майлар 15% тан кимрәк); юынты суларны механик һәм биологик чистартканда калдыклар (яңгыр сулары кушылмалары); көнкүреш калдыклары (яңгыргыр сулары кушылмалары); көнкүреш калдыкларыннан оешмалар биналарыннан сортсыз (зур габаритлы калдыклардан тыш); предприятие территориясеннән смета аз куркынычлы; оешмаларның көнкүреш биналарыннан чүп-чар сортсыз (эре габаритлылардан тыш); металл кордлы покрышкалар; оешмаларның көнкүреш биналарыннан эшкәртелмәгән (зур габаритлыдан тыш) чүп-чар; производствода мондый коммуналь калдыклар (куркыныч компонентлар булган оешма территориясеннән сметалар. - куркынычлылык классы буенча); кухня һәм җәмәгать туклануы оешмалары калдыклары сортировкаланмаган; этиленгликол нигезендә эретмә калдыклары (көнкүреш биналарыннан чүп-чар сортларга яраксыз); галогеннары булмаган гидравлик эшкәртелгән майлар; моторлы эшләнгән майлар; медицина калдыклары.

Медицина калдыклары.

"Апас штп" муниципаль берәмлеге территориясендә Апас үзәк район хастаханәсе " ДАССОда медицина калдыклары елына 94,43 тонна барлыкка килә (таблица 1.2.2).

Таблица 1.2.2

Барлыкка килгән медицина калдыклары саны

Медицина учреждениеләре исемнәре	Медицина калдыклары барлыкка килү күләме, т/ел			
	А Классы	Б Классы		Барлыгы
"Апас үзәк район хастаханәсе" ДАССУ»	84,62	9,83		94,43

2.7.3.3 калдыкларны эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, урнаштыру объектлары

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 26.10.2014 ел, № 893 карары белән, Татарстан Республикасында «2012-2020 еллар чорына Татарстан Республикасында җитештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү концепциясе» расланды, анда әйләнә-тирәлекнең сыйфатын тәэмин итү, җитештерү һәм куллану калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү белән бәйле техник, экологик һәм икътисадый проблемаларны комплекслы хәл итү эшчәнлегенең төп юнәлешләре билгеләнде.

Калдыклар белән эш итү өлкәсендәге эшнең өстенлекле юнәлеше булып калдыкларны күмүдән аларны икенчел ресурслар сыйфатында куллануга күчү, калдыкларны сортларга аеру системасын үстерү, урнаштыруны оптимизацияләү тора.

Икенчел чимал сыйфатында 13 төр калдык: агач калдыклары, макулатура, кара металл калдыклары, терекөмешле калдыклар, эшкәртелгән майлар, нефть шламнары, полимер материаллар калдыклары, резинотехник эшләнмәләр калдыклары, эшкәртелгән аккумуляторлар, электролит, тукыма, пыяла калдыклары мәҗбүри рәвештә җыелырга тиеш.

Апас штп " муниципаль берәмлеге территориясендә булу турында мәгълүматлар Апас " калдыкларны эшкәртү, утильләштерү һәм зарарсызландыру объектлары юк.

Каты коммуналь калдыклар.

Мәгариф үсеше халык саны арту белән генә түгел, ә тормыш дәрәҗәсен арттыру белән дә бәйле. Соңгы унъеллыкта Татарстан Республикасында Мәгариф күләменең шактый артуы һәм аларның әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясавы күзәтелә.

Бүгенге көндә «Кама Тамагы штп " муниципаль берәмлеге территориясеннән каты коммуналь һәм эре габарит калдыклары. Апас» ҖЧҖ «Чистай районы» ҖЧҖ муниципаль берәмлектән төньякка таба 440 м ераклыкта урнашкан каты көнкүреш калдыклары полигонына чыгарыла. Полигон 2000 елда файдалануга тапшырылган. Полигонның гомуми мәйданы-4,2 га, Тулы проект егәрлеге-109,1 мең куб. м. Полигонда үлчәү контроле бар һәм сортировкалау башкарыла. Әлеге полигон калдыкларны урнаштыру объектларының дәүләт реестрына кертелгән, № 16-0110 лицензия.

Калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схеманы эшләү кысаларында, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 26 сентябрендәге 683 номерлы карары белән расланган)гамәлдәге каты көнкүреш калдыклары полигоннарының калдык ресурсын билгеләү буенча инструменталь чаралар үткәрелде. Әлеге үлчәүләр буенча Чистай шәһәре каты көнкүреш калдыклары полигонының кертелгән куәтләреннән калган ресурс 37,253 мең м3 тәшкил итә.

Сәнәгать калдыклары.

Җитештерү калдыкларын вакытлыча саклау һәм ташу сәнәгать предприятиесен үстерү проекты яки калдыклар белән эш итүнең мөстәкыйль проекты белән билгеләнә.

Муниципаль берәмлек чикләрендә сәнәгать калдыкларын эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, урнаштыру объектлары юк.

Медицина калдыклары.

Медицина калдыкларын җыю һәм вакытлыча саклау СанПин 2.1.7.2790-10 «медицина калдыклары белән эш итүгә карата санитар-эпидемиологик таләпләр»таләпләренә туры китереп башкарыла.

Кама Тамагы штп " муниципаль берәмлеге территориясендә медицина калдыклары җыю Апас «ҖЧҖ,» Чиста Район «ҖЧҖ (А класс калдыклары),» Таланид-Эко " ҖЧҖ (Б класс калдыклары) белән шөгыльләнә.

Биологик калдыклар.

Апас муниципаль районы территориясендә иң җитди проблемаларның берсе-биологик калдыкларны утильләштерү мәсьәләсе.

Район дәүләт ветеринария берләшмәсе мәгълүматлары буенча, "Кама Тамагы штп"муниципаль берәмлеге территориясендә Апас районында себерязвасы үләт базы һәм биотермик чокыр урнашкан. Әлеге үләт базлары капиталь төзелеш объектлары буларак, кадастр исәбенә куелган ОКС номеры: себерязвалы үләт базы – 16: 08: 0000000: 608; биотермик чокырлар– 16:08:020402:154; 16:08:020402:155.

Сыек көнкүреш калдыклары.

Муниципаль берәмлек торак пунктларының канализациясез төзелешеннән сыек көнкүреш калдыклары «ЖилКомСервис» ҖЧҖнең Апас ш.т. б. көнчыгыш читендә урнашкан чистарту корылмаларына (БОСК) ассенизация машиналары тарафыннан чыгарыла. Чистарту составына насос станциясе, комлыклар, аэротенкалы беренчел отстойник, чистарту блогының аэротенкалары булган икенчел отстойник, элемтә өчен резервуар, ил тотрыкландыручысы, пылау һәм ком мәйданчыклары керә.

Агынты суларны механик һәм биологик чистарту нәтиҗәсендә явым-төшемнәр (беренчел отстойниклардан утырмалар һәм икенчел отстойникларда бүленеп бирелә торган артык актив ял) барлыкка килә. Чистарту корылмалары утырмаларының дымлылыгы югары (95-98 %), бу аны алга таба куллануны кыенлаштыра. Дымлылык төп фактор булып тора определяющим күләме явым-төшем. Шуңа күрә явым-төшемне эшкәртүнең төп бурычы-аның күләмен су бүлеге һәм транспорт продуктын алу хисабына кимету.

Явым-төшемнең дымлылыгын һәм аның күләмен киметү өчен. Апаста су мәйданчыклары кулланыла. Ләм мәйданчыкларында табигый шартларда киптерү эшләре алып барыла, артык дым дренаж системасына бетерелә. Явым - төшемне зарарсызландыру дымның өслеге белән парлану хисабына бара. Шул ук вакытта явым-төшем күләме кими. Киптерелгән явым-төшем дымлы грунт структурасына ия. Ләм мәйданчыкларында явым-төшемнең дымлылыгы 80% ка кадәр кимергә тиеш. Җәйге чор өчен бер тапкыр бирелә торган явым – төшемне 30 см, кышкы өчен-10 см, киртәләп торучы валикларның өске өлешеннән 10 см. га кадәр җибәрү рөхсәт ителә. 3 ел эчендә явым-төшем табигый процессларга дучар ителә-кышкы вакытта туңдырыла һәм җәйге чорда кояшта җылытыла, шул ук вакытта гельминтлар һәлак була.

Җылылык белән тәэмин итү

Нигездә, «Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлегендә иҗтимагый-эшлекле төзелеш, нигездә, төзелгән яки төзелгән автоном котельныйдан көнкүреш казаны белән җылылык белән тәэмин ителә. Иске Әнәле авылында җылылык белән тәэмин итү системасы буенча мәгълүмат бирелмәде.

Барлык үзәкләштерелгән җылылык чыганаклары, шулай ук усадьба төзелеше өчен, ягулыкның төп төре булып табигый газ карала.

Апас штп «Апас коммуналь челтәрләре " ААҖ балансында булган 3 автоном котельный бар»:

1 нче котельный-Апас урта мәктәбе, Кызыл Армия урамы, 63;

2 нче котельный-Апас үзәк район хастаханәсе, Кызыл Армия ур., 93;

3 нче котельный - аграр көллият, Шоссейная ур., 1.

Казаннарның составы һәм характеристикасы 6.1.1 нче таблицада күрсәтелгән. Пар казаннары өчен табигый газ ягулык булып тора. Торак-коммуналь төзелештәге кайнар су белән тәэмин итү үз фатирларында газ җылыткычларыннан тәэмин ителә.

Шәһәр тибындагы поселокның гамәлдәге котельныйлары Исемлеге Апас штп

2.7.4.1 Таблица

/п	Котельныйлар	Котельный маркасы	Котельный егәрлеге	Котельный саны
	Апас урта мәктәбенең 1 нче котельный	RSA-500	200 г калдан кимрәк	2
	Үзәк район хастаханәсенең 2 нче котельный	RSA-500	200 г калдан кимрәк	2
	3 нче котельный һөнәри училище	RSA-400	200 г калдан кимрәк	2

Газ белән тәэмин итү

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегенең Генераль планының «газ белән тәэмин итү» бүлеге проектлауга бирем нигезендә һәм «газ бүлү системалары»62.13330.2011 СП таләпләренә туры китереп башкарылган.

Газ белән тәэмин итү бүлеген эшләгәндә газ буенча исәп-хисап чыгымнары билгеләнгән, гамәлдәге челтәрләрне һәм корылмаларны исәпкә алып, газ белән тәэмин итү системасын перспективалы үстерү буенча тәкъдимнәр бирелде.

"Апас ш. т.п." МБ газ белән тәэмин итү картасын төзү өчен беренчел күрсәткечләр булып тора:

- «Апас ш. т.п.» муниципаль берәмлегендә яшәүчеләр саны буенча «ТИГП " ДУПнең проектны эшләү буенча исәп-хисап ясау өчен мәгълүматлар (АПМ-5);»);
- шәһәрнең гамәлдәге һәм проектлана торган торак төзелешенең характеристикасы;
- Апас штп газ белән тәэмин итүнең гамәлдәге схемасы.

Апас ш.т.п. кулланучыларга ГРС нигезендә Газ бирелә. Эре сәнәгать һәм авыл хуҗалыгы предприятиеләренә газ бирү югары һәм урта басымлы газүткәргечләр буенча башкарыла. Халыкка газ бирү түбән басымлы бүлү челтәрләре буенча башкарыла. Газ басымын югары һәм уртадан түбәнгә кадәр киметү өчен газ регулятор пунктлары (стационар, блок һәм шкафлар) каралган.

Югары басымлы табигый газ Казан-Горький магистраль газүткәргеченнән газүткәргеч буенча газ бүлү станциясенә (җитештерүчәнлеге 25 мең м3/сәг) килә.

Апас ш.т. п. да газ бүлүнең гамәлдәге системасы өч баскычлы, өч басымлы – югары, урта һәм түбән басымлы кулланучыларга газ белән тәэмин итеп саклана.

Газ басымын уртача Р Р 6кгс/см2 дан 3кгс/см2 га кадәр киметү газ регулятор пунктында (ГРП-2) гамәлгә ашырыла.

Аннары урта басымлы газүткәргечләр белән Кама Тамагы штп буенча бүленә. Апас, ГРП, торак-коммуналь секторның ШРП, сәнәгать предприятиеләре төркеменә керә.

Апас ш. т.п. муниципаль берәмлегенә хезмәт күрсәтүче ГРС характеристикалары

2.7.5.1 Таблица

ГРС исеме	РПроекты (МПа)	Рраcч (МПа)	QПроект, мең м3/сәг	QФакт, мең м3/сәг	QМәсьәлә, мең м3/сәг
Апас	0,6	0,6	10,0	9,3	22,5

Сәнәгать предприятиеләрен газ белән тәэмин итү уртача басымлы Р≤0,6 МП га, гамәлдәге торак секторны газ белән тәэмин итү ГРП һәм ШРПТАН соң түбән басымлы газүткәргечләрдән гамәлгә ашырыла. Газ басымын 0,6 Мптан Түбән басымга кадәр киметү түбәндәге газ җайга салу пунктларында гамәлгә ашырыла:

Гамәлдәге газ җайга салу пунктлары (ГРП), шкаф тибындагы газ җайга салу пунктлары (ШРП, УГШ) Исемлеге 7.1.1 нче таблицага кертелгән

Гамәлдәге газ җайга салу пунктлары исемлеге

2.7.5.2 Таблица

	Объектның атамасы	Җитештерүчәнлек (үткәрү сәләте), м3/сәгать	Искәрмә
	ГРП-2 баш	Мәгълүматлар юк	Апас штп территориясе
	УГШ	1000	Гагарин урамы
	УГШ	1000	Октябрь ур.
	УГШ	400	Совет урамы
	ГРП	Мәгълүматлар юк	Октябрь ур.
	ШРП	1000	Төзелеш урамы
	УГШ	400	Кызыл Армия урамы
	УГШ	400	Шоссейная ур.
	УГШ	400	Шоссейная ур.
0	УГШ	Мәгълүматлар юк	Газ урамы
1	УГШ	1000	с. Садыйкова урамы
2	2 УГШ	2*400	М. Җәлил ур.
3	УГШ	400	Ленин ур.
4	УГШ	1000	Күл урамы
	УГШ	400	Ф. Насретдинов ур.

	Объектның атамасы	Җитештерүчәнлек (үткәрү сәләте), м3/сәгать	Искәрмә
5			
6	УГШ	1000	Лесная ур.

Электр белән тәэмин итү

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегенең электр белән тәэмин итү челтәрләре «Сетевая компания» ААҖ филиалы Казан энергорайонының Буа электр челтәрләре составына керә. Каралган территориянең иң югары көчәнеше 110 кВ, бүлү челтәре кабельле һәм һава башкаруындагы 10 кВ көчәнештә башкарылган. ТП,КТП,СТП һәм БКТП 10/0, 4 кВ төрле секцияләрдән РУ-10 кВ ПС 110/35/10 кВ «Апас» (7.2.6.2 Таблица) линияләре буенча туклана. «Апас» подстанциясеннән торак секторның трансформатор подстанцияләре, хуҗалык-көнкүреш һәм коммуналь ихтыяҗлар өчен һәм Апас шәһәре муниципаль берәмлегенең гамәлдәге сәнәгать предприятиеләре туклана. Апас ш.т. п. муниципаль берәмлегендә электр белән тәэмин итүнең ышанычлылыгын тәэмин итү таләпләре буенча, нигездә, электр белән тәэмин итүнең 3 һәм 2 категорияле кулланучыларга карыйлар.

2.7.6.1 Таблица

п/п	ПС атамасы	Подстанциялэрнең көчәнеше (кВ)	Номиналь егәрлек (кВА)	ПС(кв) егәрлек резервы)
	Апас штп ПС	110/35/10	6300/6300	6801,3

Апас муниципаль берәмлеге территориясендә түбәндәге электр челтәре хуҗалыгы объектлары урнашкан:

"Апас" ПС тукландыручы линия - Апас-Каратун 110 кВ ВЛ;

"Апас" ПС тукландыручы линия - Буа - Апас 110 кВ ВЛ;

- ВЛ-10 кВ №4 Апас-Бибки;
- ВЛ-10 кВ №5 Апас-Үтәмеш;
- ВКЛ 10 кВ Апас ПС ф. 06;
- ВЛ-10 кВ №7 Апас-Чури-бураш;
- ВЛ-10 кВ №10 Апас-ЛТЦ-36;
- ВЛ-10 кВ №12 Апас-Күккүз;
- ВЛ-10 кВ №13 Апас - Болгаер .;
- ВЛ-10 кВ №13 Каратун-Пенькозавод;
- ВЛ-10 кВ №14 Апас-Карьер;
- Апас-Иске Юмралы-10 кВ;
- ВЛ-10 кВ №16 Апас-РРС;
- ВЛ-10 кВ №17 Апас-су сибү.

Апас ш. т. п. трансформатор подстанцияләре характеристикалары

2.7.6.2 Таблица

	Көчәнеше, кВ	Электр белән тәэмин итү системасын картада билгеләү	Егәрлек ТП, кВА	2017 елга КТП егәрлекләре резервы, кВА
Апас пгт Апас штп				
	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 1 СПТУ	250	358,00
	10/0, 4 кВ	Дисп. №40	63	86,00

	Көчәнеше, кВ	Электр белән тәэмин итү системасын картада билгеләү	Егәрлек ТП, кВА	2017 елга КТП егәрлекләре резервы, кВА
	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 49 Халык	250	352,00
	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 60 л. лагерь	100	132,00
	10/0, 4 кВ	№61 ТП	400	199,20
	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 62 халык	250	244,00
	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 63 халык	400	437,00
	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 66 халык	400	513,00
	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 67 Башкарма комитет	160	221,00
0	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 69 Клуб	250	131,50
1	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 70 халык	250	361,00
2	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 72 ПМК-972,пекарня	250	187,00
3	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 74 халык	400	510,00
4	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 75 халык, КББ	100	111,00
5	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 76 халык	400	400,00
6	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 77 җиде үлән, халык	250	318,50
7	10/0, 4 кВ	ТП дисп.78 ЛТЦ-36	400	577,00
8	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 79 авыл җирлегеэнергия	250	279,00
9	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 97 ЛТЦ-36	400	577,00
0	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 98 хуҗалык Ихтыяҗ	160	226,00
1	10/0, 4 кВ	ТП дисп. №114	2х630	33,10
2	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 201 халык	160	-95,00
3	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№202	160	82,00
4	10/0, 4 кВ	Дисп. №402	25	38,00
5	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 403 ТРПИ	100	123,50
6	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 404 халык	160	-152,40
7	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 405 халык	160	-87,00
8	10/0, 4 кВ	Дисп. №406	25	38,00
	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 407	160	153,00

	Көчәнеше, кВ	Электр белән тәэмин итү системасын картада билгеләү	Егәрлек ТП, кВА	2017 елга КТП егәрлекләре резервы, кВА
9		халык		
0	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 415 ЦСО	250	361,00
1	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 519 халык	250	341,00
2	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 521 халык	100	139,00
Иске Әнәле				
	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 493 Ферма	400	577,00
	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№2 Халык	250	252,50
	10/0, 4 кВ	ТП дисп.№ 3 Ферма	250	346,00

РФ Хөкүмәтенең 31.08.06 ел, № 530 карары нигезендә, актив һәм реактив егәрлек куллану нисбәтенең мәгънәләрен исәпләү тәртибе расланган, кулланучыда әлеге косинусның әлеге әһәмиятен саклап калу буенча чаралар күрергә кирәк. Актив һәм реактив егәрлек арасындагы мөнәсәбәтләр аермасы үзгәргән очракта, φ косинусын 0,94 чикләрендә тоту чараларын күздә тотарга.

Эз токлы челтәрләр

Телефонлаштыру

Хәзерге вакытта шәһәр тибындагы бистәдә телефонлаштыру эшләре алып барыла. Апас штп.урнашкан телефон станциясеннән башкарыла. (Таблица 2.7.7.1). АТСны киңәйтү өчен буш мәйданнар булуы бар.

2.7.7.1 Таблица

п/п	Шартлы номеры АТС	Җиһазлар урнаштыру адресы	Коммутация җиһазлары тибы	монтажланган сыешлык	җәлеп ителгән
	2 нче ОПТС	Кама Тамагы штпАпас, Совет ур., 1а	КВАНТ-Е Сокол	1672	1594

Элемтә шкаф системасы буенча турыдан-туры туклану зонасы белән оештырылган. Линия хуҗалыгы-кабель канализациясе системасы. Кабельләр тибы: җепселле-оптик кабельләр; күппппэпз, бер чираттагы КСПП.

Генераль план эшләгән вакытта элемтә челтәрләренең трассировкасы һәм озынлыгы турында мәгълүмат бирелмәде.

Телевидение

Апас штп Апаста 4 программа буенча эшли торган телетапшыру үзәге бар, моннан тыш, «Эфир» телекомпаниясе СТС, ТНТ, НТВ, ТВ3, 7 ТВ, өй һәм Эфир программаларын 1 кВт егәрлеге белән трансляцияли.

Радиофикация

Радиоузел «ТВТ «телерадиокомпаниясе " ААҖ бинасында урнашкан. Радиоузелның куәте 2 кВт. Радиотапшыру җирле – урам, чыбыклы.

Апас муниципаль берәмлеге территориясендә түбәндәге кәрәзле радиотелефон элемтәсенең база станцияләре урнашкан:

- БС-58104 «Татар-Апас» GSM-900/GSM-1800/UMTS-2100 стандартларының «ВымпелКом " ныкы»;

- БС-516 стандарт GSM900/UMTS2100/LTE1800, принадлежащая «Мобиль Телесистемалар»;
-БС-51366 «Татар_апас-Советская» GSM-900/UMTS-2100 стандартларының «ВымпелКом " ныкы»;
-БС-1864 «Апас үзәге» Мегафон «ның GSM-900/DCS-1800/UMTS-2100 стандартындагы " үзәге»;
- БС-481 стандарт GSM 1800/ LTE 1800, принадлежащая «Твоимобиль технологияләре»;
- БС-TT0554 стандарт GSM-1800/UMTS-2100, принадлежащая " Т2 мобиль»;
- БС-TT0553 GSM-1800/UMTS-2100 стандарты, принадлежащая " Т2 Мобайл»;
- БС-TT0552 GSM-1800/UMTS-2100 стандарты, принадлежащая " Т2 Мобайл»;
- БС-326 GSM-1800/LTE-1800 стандарты, ул «Твоимобиль технологияләре"»;
- БС-778 GSM-900/UMTS-2100 стандарты, ул «Мобиль Телесистемалар»ныкы.

Территорияне инженер әзерләү

«Территорияне инженерлык ягыннан әзерләү» бүлегенең максаты-территориянең физик характеристикаларын яхшырту, нәтиҗәле гражданлык һәм сәнәгать төзелеше өчен шартлар тудыру.

Инженер әзерләүнең төп бурычы-район территориясен Начар физик-геологик процессларның, су басу һәм ташкыннар вакытында су басу, грунт суларының дәрәҗәсен күтәрү, грунт утырту һәм хәрәкәт итү һ. б. тискәре йогынтысыннан саклау.

Шулай ук территорияне мелиоратив үзләштерү мәсьәләләре дә карала. Сугару комплексын торгызу һәм алга таба үстерү продукциянең тулаем җитештерүен арттыруга гына түгел, ә гидротехник корылмалар эшенең ышанычлылыгын һәм куркынычсызлыгын тәэмин итәчәк, гидротехник корылмаларның йогынтысы зонасында гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу мөмкинлеген булдырмаячак.

Территориаль планлаштыру документларын (территориаль планлаштыру схемаларын, җирлекләрнең генераль планнарын, территорияләрне планлаштыру проектларын) эшләгәндә куркыныч табигый йогынтыларны исәпкә алу зарурилыгы кешеләрнең тормышына һәм сәламәтлегенә, төзелеш объектларының иминлегенә зыян килү куркынычы белән бәйле булган тискәре йогынтылар нәтиҗәсендә барлыкка килергә мөмкин булган тискәре нәтиҗәләр белән билгеләнә (4.1. п.). СП 115.13330.2016 «куркыныч табигать йогынтыларының геофизикасы»).

Куркыныч табигый йогынтыларны куркыныч табигать процесслары һәм күренешләре барлыкка килү куркынычына дучар булган территорияләрне, шулай ук махсус грунтлар таралу белән территорияләрне хуҗалык белән үзләштергәндә исәпкә алырга кирәк (4.2 п.). СП 115.13330.2016).

Карала торган территориядә куркыныч табигать йогынтыларын алдан бәяләү территориаль планлаштыру Федераль дәүләт мәгълүмат системасында, шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмин итүнең мәгълүмати системаларында, дәүләт картограф-геодезия фондында, табигый тирәлекнең торышы турында дәүләт фондында, шулай ук башка дәүләт һәм дәүләтнеке булмаган фондлар материалларында бирелгән мәгълүматлар нигезендә гамәлгә ашырыла (п. 4.4. СП 115.13330.2016).

Куркыныч табигать процессларының үсеш чикләрен, күренешләрне ачыклау һәм аларның параметрларын билгеләү өчен, хуҗалык үзләштерү өчен планлаштырыла торган территориядә куркыныч табигать йогынтыларының барлыкка килү мөмкинлеген алдан бәяләү нәтиҗәләре буенча ачыкланган инженерлык эзләнүләрен (4.6) башкарырга кирәк. СП 115.13330.2016).

4.7.нигезендә. СП 115.13330.2016 куркыныч табигать йогынтыларын алдан бәяләү нәтиҗәләре инженерлык эзләнүләрен башкаруга бирем төзегәндә башлангыч мәгълүматларга кертелергә һәм проектлаштыруның алдагы стадияләре өчен инженерлык эзләнүләре программасында эш составын һәм күләмнәрен планлаштырганда файдаланылырга тиеш.

Җирлек территориясе өчен табигый шартлар һәм ресурслар турында җентекле тасвирлама «әйләнә-тирә мохитне саклау» бүлегендә (3 нче том) Генераль планда күрсәтелгән.

Муниципаль берәмлек рельефы «әйләнә-тирә мохитне саклау» 1 п. «табигый шартлар һәм ресурслар» бүлеге нигезендә, көньяк-көнбатыштан төньяк-көнчыгышка таба, Улема елгасы

ягына таба гомуми тайпылышлы табигый юл белән барлыкка килде. Рельефның абсолют билгеләре 83 м дан (муниципаль берәмлекнең төньяк-көнчыгыш чиге, Табарка елгасы үзәне) 147 м га кадәр (көньяк-көнбатыш чите) төрлечә.

Өслекнең максималь күләме муниципаль берәмлекнең төньяк-көнбатыш өлешендә күзәтелә һәм 350% тәшкил итә. Иң тигез рельеф көньяк-көнбатыш һәм көньяк-көнчыгыш өлешләрендә билгеләнә. Монда уклоннар 20дән артмый.

Муниципаль берәмлекнең үзәк өлешендә чокырларны кисәләр, шуларның иң эресе буенча (Мирная ур.) инеш ага, монда уклоннар 200гә җитә. Калганнары кар эрегән яки көчле яңгырлар вакытында» ободняются", аларда уклоннар 100гә җитә

Инженер-геологик шартлар буенча муниципаль берәмлекнең аерым территорияләре төзелеш өчен уңайлы. Төзелеш өчен уңайлы булмаган территорияләргә елга үзәннәре участоклары керә, монда эрозия процесслары үсеш алган.

2.8.1 таблицасында җилнең кабатлануы күрсәтелә.

2.8.1 Таблица

Җил һәм Штиль юнәлешләренең кабатлануы (м/с)

ай	С	СВ	В	ЮВ	Ю	ЮЗ	З	СЗ
I	5	4	7	11	32	17	15	9
II	5	5	9	14	27	16	15	9
III	6	5	8	12	29	17	15	8
IV	8	7	11	11	24	16	12	11
V	12	8	7	8	21	15	15	14
VI	11	9	8	9	20	13	16	14
VII	11	9	9	9	18	11	16	17
VIII	12	7	7	8	20	13	17	16
IX	8	6	7	9	22	16	18	14
X	8	4	3	6	29	19	18	13
XI	7	4	6	9	29	18	16	11
XII	5	4	7	10	32	20	14	8
Ел	8	6	7	10	25	16	16	12

Күренгәнчә, 2.8.1 таблицасыннан күренгәнчә, кышкы чорда Көньяк юнәлештәге җилләр өстенлек итә. Бу исә кар көртләренә меридиональ юнәлештәге юллар салынуы турында сөйли.

Җирлек территориясе IV кар районына карый һәм шактый зур күләмдә кар йөкләнеше кичерә, еш кына юлларда кар көртләре күзәтелә.

Атмосфера явым-төшемнәр эрозия күренешенә йогынты ясый. Эрозия үсешенә явым-төшем характеры (кыска вакытлы, озын, кече интенсивлык, интенсив һ.б.) сизелерлек йогынты ясый. Эрозиянең үсеше кыска вакытлы яки озак вакытлы яңгыр явуы вакытында барлыкка килә

(п. 6.9 СП 425.1325800 2018). Эрозия процессы үсешенә шулай ук язгы карның озынлыгы да тәэсир итә (п.6.10 СП 425.1325800 2018).

Еллык явым-төшем күләме уртача 483,9 мм, 2.8.2 таблица.

2.8.2 Таблица

Уртача айлык һәм еллык явым-төшем саны (мм)

	I	II	V		I	II	III	X		I	II	л
2,5	3,9	6,7	6,3	5,5	6,4	6,0	0,6	2,9	7,6	8,1	7,4	83,9

«Әйләнә-тирә мохитне саклау» бүлеге нигезендә (п2. 8.(4.8. СП 115.13330.2016 каралучы территориядә түбәндәге табигый процесслар һәм күренешләр күзәтелә::

табигый процесслар:

- эрозия процесслары;
- үзенчәлекле грунт;

геологик белешмәләр (СП 116.13330.2012 нигезендә):

- склоновые процесслар;
- сейсмик процесслар;
- карстовые процесслар;
- су басу.

метеорологик күренешләр:

- кар көртләре.

Эрозионные һәм склоновые процесслар. Сулыкларның эрозия эшчәнлеге территориянең су бүлү массивларын бүлүче промоин һәм чокырлар барлыкка китерүдән гыйбарәт. Даими сулыклар (инешләр һәм елгалар), эрозия эшчәнлеге барышында һәм геологик-геоморфологик факторларга карап, еш кына өске грунт массивлары өзелүгә китерә торган яр буйларын юдыралар.

Проектлана торган территория Апасның көньяк-көнбатышында чокыр эрозиясенә дучар була. Биредә Анальпус елгасының үзәнле склоннарында аз гына озынлык юылу күзәтелә. Шулай ук эрозияләр Анальпус елгасына коя торган инешләрнең үзәннәренә дучар була.

Бистәнең төньяк-көнбатыш өлешендә Табарка елгасының сул як яры буенча калкулыкның коелуы күзәтелә. Карала торган территориядә яңгыр сулары канализациясе тулысынча булмау сәбәпле, агынты сулары рельеф буенча, Табарка елгасының су төбендәге су төбендәге йомшак грунтларны юып агып чыга.

Шулай ук элеккеге кирпеч заводы районында калкулыклар коелу да күзәтелә.

Территориянең якынча мәйданы 580м2 тәшкил итә.

Муниципаль берәмлектә овраж-балочное күчерү елга челтәренә туры китерелгән. Эрозия процессларына зыян китерергә мөмкин, шуңа бәйле рәвештә аларның үсеше өчен мониторинг тикшеренүләре үткәрү, эрозиядән саклау буенча чаралар эшләү һәм тормышка ашыру кирәк.

Су басу, су төшү ГОСТ 22.03-95 нигезендә " гадәттән тыш хәлләрдә куркынычсызлык. Табигый гадәттән тыш хәлләр. Терминнар һәм билгеләмәләр, су астында территориянең язгы ташу яки ташу чорында су белән каплануын аңлыйлар. Су басу зонасы-Үзәннең үткәрүчәнлек сәләте белән чагыштырганда, су агымын арттыру нәтиҗәсендә су белән каплана торган территория. Ихтимал, су басу зонасы - су төшү зонасы барлыкка килергә мөмкин булган территория. Су басу – җир асты сулары дәрәҗәсен күтәрү, территорияне нормаль файдалануны, анда урнашкан объектларны төзү һәм эксплуатацияләүне боза.

Су басу процессларына муниципаль берәмлек территориясе буенча уза торган елга үзәненең төп һәм Түбән өлешләре дучар ителә. Биредә җир асты сулары су алып килә торган дүртенче аллювиаль комплекска карый һәм җир асты суларының тирәнлеге 10-15 проценттан артмаган территорияләрдә сезонлы һәм күпьеллык тирбәлеш кичерә.

Территориянең интенсив шәһәр һәм сәнәгать төзелеше территорияне җир асты сулары белән су басу процессының үсешен китерде.

Яхшы агып чыга торган ком һәм фильтрлау-анизатроп балчык грунтларының булуы катламнарның техник-табигый сусызлануының төп сәбәбе булып тора.

Су басуның техноген сәбәпләренә җир асты су бүлү коммуникацияләренең (су һәм җылылык белән тәэмин итү, канализация, яңгыр суларын үткәрә торган коллекторлар һ.б.) калын челтәреннән агып китү, асфальтланган участоклар булган төзелешнең югары тыгызлыгы, бу табигый парлану, табигый дреналарны (чокырларны һәм балкларны) вертикаль планлаштыру вакытында күмү, җир өсте агымын тиешенчә оештырмау керә.

Күренешләр су басу процессы булырга мөмкин җитди нәтиҗәләре өчен күп кенә инженерлык корылмалары.

Татарстан Республикасының язгы ташу чорында су басу (су төшү) зоналарына керә торган торак пунктлары исемлеге нигезендә. ТР МКның 2019 елның 16 февралендәге № 301-р боерыгы белән № 301-р) «Апас штп " МБ территориясеАпас ш.т. п.Апас һәм Иске Әнәле авыллары су басу (су басу) зоналарына эләкми.

РФ Хөкүмәтенең 18.04.2014 ел, № 360 карары белән расланган су басу зоналары чикләрен билгеләү кагыйдәләре буенча су басу зоналары чикләрен билгеләү Федераль су ресурслары агентлыгы тарафыннан җирле үзидарә органнары белән берлектә әзерләнгән Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органы тәкъдимнәре һәм мондый зона чикләре турындагы белешмәләр нигезендә башкарылырга тиеш. Су басу зоналарының чикләре күчемсез милекнең дәүләт кадастрына һәм дәүләт су реестрына кертелергә тиеш.

Хәзерге вакытта җирлектә су басу зоналары чикләре күрсәтелгән Кагыйдәләр белән билгеләнгән тәртиптә билгеләнмәгән. Шуңа бәйле рәвештә су басу зоналарының чикләре генераль планның картографик материалларында чагылдырылмаган.

РФ Икътисадый үсеш министры урынбасары А. В. Цыбульскийда 2017 елның 7 июлендәге 54-АЦ номерлы киңәшмә беркетмәсе нигезендә, күчемсез милек дәүләт кадастрына су басу һәм су басу зоналары чикләре турында белешмәләр керткәндә, генераль планга тиешле үзгәрешләр кертергә кирәк, график материаллар су басу һәм су басу белән бәйле территорияләрне чагылдыручы шартлы билгеләмәләр белән тулыландырылырга тиеш

Карстовые процесслар. Карст тау токымнарының җир асты һәм (яки) өске сулары белән эремә белән бәйле һәм аларда бушлык барлыкка килгән, структураны бозу һәм үзенчәлекләрен үзгәртү белән бәйле геологик процессларның һәм күренешләрнең җыелмасыннан гыйбарәт. Карст процесслары һәм формалар ирекле су алмашу зонасына һәм югары Казан күтәрелешендәге сульфат-карбонат токымнары калынлыгы көндезге өслеккә чыга торган участокларга туры китерелгән.

Муниципаль берәмлек территориясендә Иске Әнәле авылыннан 1000 м көнчыгышка таба тигез булмаган формалар урнаштырылган. Карала торган территория өске карст үсеше зонасында урнашканлыктан, эзләнүләрдә җирлекне җентекләп рекогносцировкалау таләп ителә.

Үзенчәлекле грунтлар. Орган-минераль һәм органик грунтларга Илләр, сапропельләр, торфлар һәм заторфланган грунт (ГОСТ 25100-95) кертергә кирәк.

Торфның төп күренешләре Табарка елгасының һәм аның кушылдыкларының биологик (сазлы) катламнары һәм асылмалы террасалары белән бәйле. Күренешләр, нигездә, Түбән типка карый һәм төрле озынлыктагы (йөз метрга кадәр) һәм кечкенә егәрлеккә (нигездә, 1-3 м) линзо– һәм катламлы тәнләр белән тәкъдим ителә.

Сейсмиклык. Региональ-техник планда «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясе Токмово заводының Көнчыгыш кушылдыгы Казан-Киров прогибы белән кушылган зонага карый.

Техник корылмада ике структур кат аерып чыгарыла: архея яшендәге катлаулы дисциплина һәм нык метаморфизацияләнгән токым комплекслары белән тәкъдим ителгән Түбән – Кристалл фундаменты, төрле составның интрузив берәмлекләре тарафыннан өзелгән, һәм фанероз катламнары белән катлаштырылган югары – явым-төшем чехолы, күпчелек территориядә ярыммоноклиналь ята торган ярымфункцияле.

Көнчыгыш-Европа платформасы территориясен сейсмик районлаштыру (масштабы 1: 2500000) һәм ТР территориясе (1: 500000) карталары норматив документлар сыйфатында расланган.

Карталарның күрсәтелгән комплекты өч дәрәҗәдә сейсмик куркыныч дәрәҗәсен бәяләргә мөмкинлек бирә, объектларны төзегәндә антисейсмик чараларны гамәлгә ашыруны күздә тота һәм 10% (А картасы), 5% (В картасы), 1% (С картасы) карталарда 50 ел дәвамында күрсәтелгән сейсмик интенсивлык зурлыкларын арттыру мөмкинлеген чагылдыра.

14.13330.2014 «СНиП 11-7-81*. Сейсмик районнарда Урта грунт шартлары өчен төзелеш муниципаль берәмлек территориясе сейсмиклыкның 6 баллы зонасына карый (В картасы). Карала торган территориядә төзелеш төзелеш материалларының һәм төзелеш эшләренең сыйфатына карата зур таләпләрне исәпкә алмыйча алып барылырга мөмкин.

Район территориясенә табигый процессларның йогынтысын комплексы бәяләү

Карала торган территориядәге куркыныч процессларны комплексы бәяләү үзләштерү өчен уңайлы җирлекләр бүлеп бирергә һәм территорияне яңа төзелеш өчен үзләштерүнең максатчанлыгын билгеләргә мөмкинлек бирә. Бу максат белән проектлау этабында муниципаль берәмлек дучар булган табигый процессларның катлаулылыгын һәм куркынычлыгын бәяләү башкарыла.

«Табигый шартлар һәм ресурслар» 1 п.1 бүлеге һәм «куркыныч табигать йогынтыларының геофизикасы» 5 СНиП 22-01-95 бүлекчәсе нигезендә, җирлекнең табигый шартлары «гади»буларак бәяләнә.

Табигый шартларның әлеге бәясен алга таба да территорияне үзләштергәндә исәпкә алырга кирәк.

Киләсе этапта табигать процессларының гомумиләштерелгән куркыныч категориясен ачыклау үткәрелә.

Киләсе этапта табигать процессларының гомумиләштерелгән куркыныч категориясен ачыклау үткәрелә.

Куркыныч табигать процессларын куркынычлылык категориясенә туры китереп һәм элементар математик аппаратны куллану өчен тәртипкә салу өчен, чөнки күрсәткечләрне ранжировкалау кулланыла торган критерийларны төгәл үлчәү таләп ителми.

Моның өчен куркынычларның һәр категориясенә тиешле рангны бирәбез: «гадәттән тыш куркыныч процесслар» категориясен «4» рангын, ә «умеренно опасные» категориясен «1» рангын (2.8.2 таблица) үзләштерәбез.

2.8.2 Таблица

Табигый процессның куркыныч категориясе	бик куркыныч (катастрофик)	бик куркыныч	ку ркыныч	уртача куркыныч
Ранг	4	3	2	1

Шулай итеп, СНиП 22-01-95 кушымтасы һәм тәкъдим ителгән ранжирование нигезендә җирлек территориясендә бара торган табигый процессларның куркынычлык категорияләрен чагылдыручы саннар җыелмасы алына (2.8.3 таблица).

2.8.3 нче Таблица

	Куркыныч табигый процесслар				
	Карстов ые процесслар	сейсмикл ык	Су төшү	Эрозия процесс лары	Склон ные процесслар
Р анг	1	1	1	1	1

Табигый процессларның гомумиләштерелгән куркыныч категориясенең санлы әһәмиятен билгеләү өчен урта арифметика әһәмиятен исәпләү методикасын кулланабыз.

Җирлек территориясендә табигый процессларның гомумиләштерелгән куркынычлык категориясенең гомуми зурлыгы «1»гә тигез. Тәкъдим ителгән ранжировка нигезендә, бу Балтач ш. т. б. территориясендә табигый процессларның гомумиләштерелгән куркыныч категориясе "уртача куркыныч" категориясенә туры килә дигән сүз.

Район территориясенә табигый процессларның йогынтысын комплекслы бәяләү үткәргәндә, нәтиҗәле ысул буларак, картографик алым сайланырга мөмкин.

Картографик метод район территориясендә таралышы булган куркыныч табигать процесслары турындагы мәгълүматларны гомумиләштерүгә, системалаштыруга һәм пространство ягыннан локальләштерүгә нигезләнгән һәм соңгыларын визуализацияләүгә юнәлтелгән.

Визуализация нигезендә җирлек территориясенә табигый процессларның йогынтысын чагылдыра торган схеманы булдыру ята. Схемада шулай ук куркыныч табигать процессларының йогынтысын киметүгә юнәлтелгән чаралар үткәрү мөмкинлеген исәпкә алырга кирәк булган җирлек территорияләре дә чагылыш таба.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, проектлауның алдагы стадияләрендә табигать процессларының кеше тормышына йогынтысын бәяләүнең һәм тикшеренүләрнең җентекле дәрәҗәсе кирәк.

Мелиорацияләнә торган җирләрнең торышы

Татарстан Республикасы, илнең 2,4 процентын биләп, Россия Федерациясендә авыл хуҗалыгы продукциясенең 4,5 процентын җитештерә.

XX гасырның 70нче еллар башында ук сугарулы болыннар һәм көтүлекләр булдыруны сайлап, терлек азыгы җитештерүне интенсификацияләүнең һәм азык базасын ныгытуның алдынгы факторларыннан берсе итеп сайлап, республика үз тәҗрибәсендә сугару - авыл хуҗалыгы культураларын җитештерүнең иң нәтиҗәле ысулы, дип инанды.

Вегетация чоры вакытында һәм алар ил агрокомплексына китергән зыян җирләрне мелиорацияләүне торгызу, реконструкцияләү һәм алга таба үстерү - климатның аномаль күренешләренә каршы торуның ышанычлы чарасы.

Республика агросәнәгать комплексының тотрыклы үсешен тәэмин итүнең төп шарты-мелиорацияләнгән җирләрне саклап калу, яңадан торгызу һәм рациональ файдалану.

Шулай итеп, сугару комплексын торгызу һәм алга таба үстерү продукциянең тулаем җитештерүен арттыруга гына ярдәм итмәячәк, шулай ук гидротехник корылмаларның ышанычлылыгын һәм куркынычсызлыгын тәэмин итәчәк, эре гидротехник корылмаларның йогынтысы зонасында гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу мөмкинлеген булдырачак.

Мелиорация комплексын торгызу өчен хуҗалык эчендәге сугару челтәрен, шул исәптән торбаүткәргечләрне, насос станцияләрен, сугару һәм дренаж каналларын капиталь ремонтлау һәм реконструкцияләү, яңа су сиптерү җайланмаларын һәм сугару техникасын сатып алу кирәк.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге территориясендә, Татарстан Республикасы территориясендә аеруча кыйммәтле продуктив авыл хуҗалыгы җирләре исемлеге нигезендә, стационар сугару системалары булган ясалма сугарулы авыл хуҗалыгы җирләре юк, аларны башка максатларда куллану, федераль законнарда билгеләнгән очраклардан тыш, рөхсәт ителми (расланган). ТР МКның 2016 елның 23 декабрендәге боерыгы белән № 3056-р).

Шул ук вакытта «Апас ш. т. п.» муниципаль берәмлеге территориясендә, шул ук исемлек нигезендә, фәнни оешмаларның тәҗрибә-җитештерү бүлекчәләренең һәм югары белем бирү оешмаларының укыту-тәҗрибә бүлекчәләренең авыл хуҗалыгы җирләре урнашкан, алар 16:08:020301:001 кадастр номерлары белән 16: 08: 020301: 001 (60,4 га).), 16:08:020301:0002 (мәйданы 140 га).

«Җирләрне мелиорацияләү турында» 10.01.1996 ел, № 4-ФЗ Федераль законның 30 статьясы нигезендә мелиорацияләнә торган җирләрдә объектлар төзү һәм җирләрне мелиорацияләү өчен билгеләнмәгән башка эшләр башкару мелиорацияләнә торган җирләрдә туфракның су, һава һәм туклыклы режимнарын начарайтырга, шулай ук мелиоратив системаларны, аерым урнашкан гидротехник корылмаларны һәм саклагыч урман утыртмаларын эксплуатацияләүгә комачауламаска тиеш.

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге чигеннән көнбатыш яктан, Табар Черкене авыл җирлеге территориясендә гидротехник корылма (алга таба-ГТС) (Татарстан Республикасы, Апас муниципаль районы, Табар Черкене авылы, Починок – Енай авылы)-Табарка елгасындагы җир плотинасы урнашкан.

Татарстан Республикасында "2013-2022 елларга Татарстан Республикасында авыл хуҗалыгын үстерү һәм авыл хуҗалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарларын җайга салу" дәүләт программасы эшли (утв). 2013 елның 8 апрелендәге ТР МК карары N 235).

Әлеге программа кысаларында "авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрне мелиорацияләүне үстерү"ярдәмче программасы эшли.

Әлеге ярдәмче программаның максатлары булып торалар:

- климат һәм табигый аномалияләр үзгәрү шартларында комплексны мелиорация чаралары белән авыл хуҗалыгы җитештерүенең продуктивлылыгын һәм тотрыклылыгын арттыру һәм туфракның уңдырышлылыгын арттыру ; ;

- мелиорацияләнә торган җирләрнең продукция потенциалын һәм табигый ресурслардан нәтиҗәле файдалануны арттыру.

Әлеге ярдәмче программаның бурычлары булып тора:

- җирләрне сугару һәм киптерү чараларын гамәлгә ашыруны да кертеп, мелиорация фондын (мелиорацияләнә торган җирләрне һәм мелиоратив системаларны) торгызу;

- мелиоратив билгеләнештәге объектларда ташкын суларын аварияләрсез үткәрүне тәэмин итү;

- авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрнең авыл хуҗалыгы әйләнешеннән чыгуын булдырмау;

- авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрнең су белән тәэмин ителешен арттыру; авыл хуҗалыгы җирләренең продуктивлылыгын гарантияле тәэмин итү өчен территорияләрне су басу һәм су басу процессларын булдырмау;;

- сугару системаларының файдалы эшчәнлеге коэффициентын арттыру, су саклау аграр технологияләрен кертү, шулай ук аларны чистарту һәм алга таба утильләштерүне исәпкә алып, терлекчелек агымнарын һәм агынты суларны куллану исәбенә су ресурсларын экономияләүгә ирешү; яңа эш урыннарын саклап калу һәм булдыру юлы белән авыл районнарында социаль шартларны яхшырту.

Әлеге ярдәмче программа кысаларында 2014 елда Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Починок-Енай авылы янында урнашкан (проект куәте 142 га) ГТС капиталь ремонтлау буенча чара уздырылды.

2040 ЕЛГА КАДӘР «АПАС Ш.Т. Б.» МБНЕҢ ҮСЕШ ЮНӘЛЕШЛӘРЕ. ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ НИГЕЗЛӘҮ

Территорияләрне функциональ зоналаштыру һәм аларны куллану параметрлары

«Апас ш.т. п.» МБнең функциональ-планлаштыру структурасын үстерү төп функциональ зоналар булдыруны күздә тота.

» Апас ш. т.п. " МБ генераль планы проектында түбәндәге функциональ зоналарны билгеләү тәкъдим ителде::

Торак зоналар;

Иҗтимагый-эшлекле зоналар;

Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы зоналары;

Авыл хуҗалыгы кулланышындагы зоналар;

Рекреацион билгеләнештәге зоналар;

Махсус билгеләнештәге зоналар;

Акваторияләр зонасы;

Башка зоналар

1. Торак зоналар

«Апас ш.т.п.» МБ торак зоналары составына түбәндәгеләр керә: азкатлы торак йортлар төзү зонасы, индивидуаль торак йортлар төзү зонасы.

Торак зоналарда социаль һәм коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге аерым торган, төзелгән-төзелгән объектларны, сәламәтлек саклау объектларын, мәктәпкәчә, башлангыч гомуми һәм урта белем бирү объектларын, дини биналар, автостоянкалар, гаражлар һәм халыкка хезмәт күрсәтү белән бәйле башка объектларны урнаштыру мөмкин.

Торак зоналарда әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган һәм халыкның уңайлы яшәвенә йогынты ясый торган объектларны урнаштыру рөхсәт ителми.

Азкатлы торак йортлар төзү зонасы

Зона 2 каттан алып 3 катка кадәр торак төзелешенең барлыкка килгән кварталлары белән формалаштырылган.

Әлеге зоналарның режимы барлыкка килгән торак фондын саклауны, яңа территорияләрне тыгызлауны, реконструкцияләүне һәм үзләштерүне күздә тота. Моннан тыш, социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын төзекләндерү, инженер-транспорт инфраструктурасы белән тәэмин итү күздә тотыла.

Шәхси торак йортлар төзү зонасы

Зона урнашкан кварталлар һәм усадьба тибындагы (1-4 кат) шәхси торак төзелешенең яңа планлаштырыла торган территорияләре белән формалаштырылган.

Режим гамәлдәге усадьба торак фондын саклап калуны һәм яңа территорияләрне үзләштерүне, социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын төзүне, инженер-транспорт инфраструктурасы белән тәэмин итүне күздә тота.

2. Иҗтимагый-эшлекле зоналар

Иҗтимагый-эшлекле зоналар составына махсуслаштырылган иҗтимагый төзелеш зонасы, күп функцияле иҗтимагый-эшлекле зона керә.

Иҗтимагый-эшлекле зоналар мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, спорт, сәүдә, җәмәгать туклануы, социаль һәм коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге, эшмәкәрлек эшчәнлеге, административ, фәнни-тикшерену учреждениеләре, дини биналар, автомобиль транспорты стоянкалары, эшлекле, финанс билгеләнешендәге объектлар урнаштыру өчен билгеләнгән.

Сәламәтлек саклау объектларын, мәктәпкәчә белем бирү оешмасын, гомуми белем бирү мәктәбен саклап калу, урнаштыру, башка зоналарны үзгәртеп кору нәтиҗәсендә территорияләрне үзләштерү режимында карала.

3. Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы зоналары

Зона составына керә:

Җитештерү һәм коммуналь-склад зоналары. Җитештерү һәм коммуналь-склад зоналары сәнәгать, коммуналь һәм склад объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән. Гамәлдәге объектларны саклап калу, шулай ук санитар-саклау зоналарын исәпкә алып, буш булган объектларның күп функцияле булуы режим белән күздә тотыла.

Транспорт һәм транспорт инфраструктурасы объектлары. Транспорт инфраструктурасы зонасы транспорт инфраструктурасы объектларын, корылмаларны һәм автомобиль, торбаүткәргеч транспорт коммуникацияләрен урнаштыру өчен билгеләнгән. Гамәлдәге мәйданчыкларны саклап калу, реконструкцияләү һәм модернизацияләү режимында карала.

Инженерлык инфраструктурасы объектлары. Инженерлык инфраструктурасы зонасы инженерлык инфраструктурасы объектларын, элемтә объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән. Гамәлдәге мәйданчыкларны саклап калу, реконструкцияләү һәм модернизацияләү режимында карала.

4. Рекреацион билгеләнештәге зоналар

Рекреацион билгеләнештәге зоналар составына урманнар, сквер, парк, төзекләндерелгән чишмә керә.

Паркны урнаштыру, территориянең функциональ билгеләнешен саклап калу, гамәлдәге объектларны модернизацияләү, реконструкцияләү режимында карала.

5. Авыл хуҗалыгы кулланышындагы зоналар

Авыл хуҗалыгы кулланышындагы зоналар составына авыл хуҗалыгы җирләре зонасы, авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы, авыл хуҗалыгы кулланышындагы башка зоналар керә.

Авыл хуҗалыгы территорияләре авыл хуҗалыгы, бакчачылык һәм дача берләшмәләре ихтыяҗлары өчен бирелгән.

6. Махсус билгеләнештәге зоналар

Махсус билгеләнештәге Зона зиратлар зонасын, махсус билгеләнештәге яшелләндерү зонасын үз эченә ала. Режим белән яңа территорияләрдә Күмү һәм җирләү урыннарын оештыру, Торак төзелешен сәнәгать, коммуналь-склад һәм транспорт объектларының, махсус билгеләнештәге башка территорияләрнең тискәре йогынтысыннан саклау максатыннан санитар-яклау яшелләндерү күздә тотыла.

Акватория зонасы

Зона үз эченә поверхностные су объектларын.

Башка зоналар

Башка зоналар үз эченә бушлыклар, бозылган рельефлы территорияләр, чокырлар, текә ярлар, промоиннар һ. б.

«Апас ш.т.п.» МБ территориясеннән планлаштырылган функциональ файдалану балансы 3.1.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.1.1

Планлаштырылган функциональ файдалану балансы

» Апас ш. т. п. " МБ (исәп-хисап вакыты)

№ п/п	Территориянең исеме	Мәйданы	
		га	%
	"Апас ш. т. п." муниципаль берәмлеге территориясенең гомуми мәйданы, шул исәптән:	3247,88	100
1	Апас ш. т. п., шул исәптән:	656,6746	20,2
1.1	Торак зоналар, шул исәптән:	342,31	10,5
	шәхси торак йортлар төзү зонасы	328,06	10,1
	азкатлы торак йортлар төзү зонасы	14,25	0,4
1.2	Иҗтимагый-эшлекле зоналар, шул исәптән:	50,6	1,5
	махсуслаштырылган иҗтимагый төзелеш зонасы	29,67	0,9
	күпфункцияле иҗтимагый-эшлекле зона	20,93	0,6
1.3	Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары зоналары, шул исәптән:	18,06	0,5
	җитештерү зонасы	0,93	0
	коммуналь-склад зонасы	1,99	0,1
	инженерлык инфраструктурасы зонасы	3,9	0,1
	транспорт инфраструктурасы зонасы	11,24	0,3
1.4	Авыл хуҗалыгы кулланышы зоналары, шул исәптән:	12,46	0,4
	авыл хуҗалыгы җирләре зонасы	0	0
	авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы	6,58	0,2
	авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зоналар	5,88	0,2
1.5	Рекреацион билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	24,963	0,8
	ял зонасы	0,003	0

№ п/п	Территориянең исеме	Мәйданы	
		га	%
	гомуми кулланылыштагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)	24,8	0,8
	башка рекреацион зоналар	0,16	0
1.6	Махсус билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	45,07	1,4
	зиратлар зонасы	9,37	0,3
	махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы	35,68	1,1
	калдыкларны саклау һәм күмү зонасы	0,02	0
1.7	Акватория зонасы	2,31	0,1
1.8	Башка зоналар	160,9016	5,0
2	Иске Әнәле авылы территорияләре, шул исәптән:	90,3033	2,8
2.1	Торак зоналар, шул исәптән:	63,71	2
	шәхси торак йортлар төзү зонасы	63,71	2
2.2	Иҗтимагый-эшлекле зоналар, шул исәптән:	1,29	0
	махсуслаштырылган иҗтимагый төзелеш зонасы	0,73	0
	күпфункцияле иҗтимагый-эшлекле зона	0,56	0
2.3	Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары зоналары, шул исәптән:	2	0,1
	инженерлык инфраструктурасы зонасы	0,37	0
	транспорт инфраструктурасы зонасы	1,63	0,1
2.4	Махсус билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	1,18	0
	махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы	1,18	0
2.5	Рекреацион билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	6,28	0,2
	гомуми кулланылыштагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)	6,28	0,2
2.6	Акватория зонасы	0,38	0
2.7	Башка зоналар	15,4633	0,5
3	Торак пунктлардан читтә, шул исәптән территорияләр:	2500,9021	77,0
3.1	Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары зоналары, шул исәптән:	4,23	0,1
	инженерлык инфраструктурасы зонасы	3,64	0,1
	транспорт инфраструктурасы зонасы	0,59	0
3.2	Авыл хуҗалыгы кулланышы зоналары, шул исәптән	1894,4421	58,3
	авыл хуҗалыгы җирләре зонасы	1876,1721	57,7
	авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү	18,27	0,6

№ п/п	Территориянең исеме	Мәйданы	
		га	%
	зонасы		
3.3	Махсус билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	7,27	0,3
	зиратлар зонасы	5,3	0,2
	махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы	1,93	0,1
	калдыкларны саклау һәм күмү зонасы	0,04	0
3.4	Рекреацион билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	584,73	18
	урманнар зонасы	584,73	18
3.5	Акватория зонасы	2,95	0,1
3.6	Башка зоналар	7,28	0,2

Апас ш. т. п. халык саны фаразлары»

Демографик сәясәтне, шул исәптән халык саны фаразын, республика муниципаль районнарына һәм республика әһәмиятендәге шәһәрләргә карата Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы билгели.

Районда халык саны үзгәрү тенденциясе 2030 елга кадәр Татарстан Республикасының Социаль-икътисадый үсеше стратегиясендә һәм Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына социаль-икътисадый үсеш стратегиясендә күрсәтелгән.

«Апас ш.т. б.» МБнең халык санының гомуми фаразы, 2013-2018 еллар чорында халыкның, төп яшь төркемнәренең, балалар һәм яшүсмерләр санының үзгәрү динамикасы нигезендә, шулай ук югарыда күрсәтелгән стратегияләрне исәпкә алып, «Апас ш. т. б.» муниципаль берәмлеге администрациясе тарафыннан бирелгән ел эчендә туган, килгән һәм киткән балалар саны турында үтәлгән.

Фараз нигезендә, генераль планны тормышка ашыруның беренче чиратында (2025 ел) халык саны 5892 кеше тәшкил итәчәк, исәп – хисап чорына (2040 ел) - 5572 кеше.

Халыкның гомуми саны, шулай ук балалар яшендәге халык саны фаразлары 3.2.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.2.1

Апас ш. т. б. даими халык саны фаразы, кеше

Территориянең исеме	2025					2040				
	Барлыгы	шул исәптән яшьтә дә)				Барлыгы	шул исәптән яшьтә дә)			
		1 га кадәр	-6	-15	6-17		1 га кадәр	-6	-15	6-17
«Апас ш. т. п.»МБ	5892	53	24	75	22	6025	81	84	00	08
«Апас ш.т.п»,	5464	47	85	35	15	5572	75	47	44	5
Иске Әнәле авылы	428	6	9	0		453	6	7	6	3

Икътисадый үсеш

«Апас ш.т.п.» МБнең үсеш юнәлешен билгеләгәндә Татарстан Республикасының, Апас муниципаль районының социаль-икътисади үсеш программалары, региональ һәм федераль тармак программалары исәпкә алынды.

Моннан тыш, Апас муниципаль районының «Апас шәһәр тибындагы поселогы» МБ генераль планын эшләү Татарстан Республикасының 2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Законы белән расланган Татарстан Республикасының 2030 елга кадәр социаль-икътисадый үсеше Стратегиясенә, шулай ук Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына социаль-икътисадый үсеш стратегиясенә (алга таба – Апас МР СЭР стратегиясе) таяна.

Татарстан Республикасының расланган Социаль-икътисадый үсеш стратегиясе кысаларында Апас муниципаль районы «калдыклар белән эш итү системасы»проектын тормышка ашыру территориясе булып тора.

Сәнәгать җитештерүен һәм коммуналь-склад хуҗалыгын үстерү

Җитештерү зоналарын шәһәр төзелеше белән үзгәртеп кору-муниципаль берәмлек тирәлеген яңарту һәм үстерүнең иң мөһим юнәлешләренең берсе. Төп максат-шәһәр төзелеше чаралары комплексын эшләү, аларны тормышка ашыру экологик хәлне яхшыртуны һәм муниципаль берәмлек территорияләреннән рациональ файдалануны тәэмин итәргә тиеш.

Җитештерү территорияләре, эчке ресурсларны рациональ куллануга йөз тотып, сыйфатлы итеп үзгәртеп корылырга һәм сәнәгать мәйданчыкларын куллануның интенсивлыгын арттырырга тиеш.

"Апас ш. т.п.» МБ генераль планы нигезендә, санитар-саклау зоналарын исәпкә алып, җирле әһәмияттәге түбәндәге чараларны үткәрү тәкъдим ителә:

гамәлдә булмаган пилораманы аның территориясендә күп функцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын урнаштыру белән үзгәртеп кору (8 нче квартал);

Апасның төньяк-көнчыгыштан (3.2 нче санлы) гамәлдә булмаган казылык цехы территориясен рекультивацияләү;

күпфункцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын аның территориясендә урнаштыру белән гамәлдә булмаган гомумтар складны үзгәртеп кору (1 квартал));

төзелеш материалларының гамәлдә булмаган складын аның территориясендә күп функцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын урнаштыру белән үзгәртеп кору (7 нче квартал);

гамәлдән чыккан җитештерү-склад базасын аның территориясендә күп функцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын урнаштырып үзгәртеп кору (17 нче квартал);

күпфункцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын аның территориясендә урнаштыру белән гамәлдә булмаган гомумтовар складны үзгәртеп кору (10 нчы квартал);

аның территориясендә күп функцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын урнаштыру белән гамәлдән чыккан тәэмин итү складын үзгәртеп кору (4 нче квартал);

аның территориясендә күп функцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын урнаштыру белән гамәлдә булмаган гомумтовар складын үзгәртеп кору (9 нчы квартал);

аның территориясендә күп функцияле иҗтимагый-эшлекле төзелеш объектын урнаштыру белән гамәлдән чыккан төзелеш-склад базасын үзгәртеп кору (9 нчы квартал);

аның территориясендә мәктәп урнаштырылган гамәлдәге гомумтовар складын үзгәртеп кору.(5 нче квартал)

«Апас ш.т. п.» МБ территориясендә сәнәгать җитештерүе һәм коммуналь-склад хуҗалыгын үстерү буенча чаралар исемлеге 3.3.1.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.3.1.1
«Апас ш. т. п.» МБнең сәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар исемлеге

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026 -2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
	Апас штп, Кызыл Армия ур., 58, экспликация буенча № 1.57, № 8 квартал	гамәлдән чыккан пилорама территориясе	күпфункцияләү	га	0,15	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас ш. т. б., Апас ш. т. п. төньяк-көнчыгышта	гамәлдән чыккан колбаса цехы территориясе	рекультивация	га	0,15	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас штп, Төзелеш ур., 18а йорт, экспликация буенча № 1.57, № 9 квартал	гамәлдән чыккан гомуми гомумтовар склады территориясе	күпфункцияләү	га	1,18	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас штп, Заводская ур., 9д, № 1.57 экспликация буенча, № 1 квартал	гамәлдән чыккан гомуми гомумтовар склады территориясе	күпфункцияләү	га	0,75	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өс тәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026 -2040 еллар)	
	Апас штп, Ленин ур., 47, экспликация буенча № 1.57, № 7 квартал	төзелеш материаллары склады территориясе	күпфункцияләү	га	0,44	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас штп, Кызыл Армия ур., 65б йорт, экспликация буенча № 1.57, № 10 квартал	гамәлдә булмаган гомумтар склад территориясе	күпфункцияләү	га	0,11	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас ш. т. п., һ. Такташ ур., 1, № 1.57 экспликация буенча, № 4	гамәлдәге тәэмин итү склады территориясе	күпфункцияләү	га	1,71	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас штп, Молодежная ур. ,1б йорт, экспликация буенча № 1.57, № 10 квартал	гамәлдән чыккан төзелеш-склад базасы территориясе	күпфункцияләү	га	1,34	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас штп, Төзелеш ур., 52, № 1.65, № 5 квартал	гамәлдә булмаган гомумтар склад территориясе	күпфункцияләү	га	1,36	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

87

Агросәнәгать комплексы үсеше

«Апас ш.т. п.» МБ генераль планы нигезендә, 0,48 га мәйданлы гамәлдәге ат ишегалды территориясен күп функцияле иҗтимагый-эшлекле объектлар өчен үзгәртеп кору күздә тотыла.

Таблица 3.3.2.1

«Апас ш. т. п.» МБнең агросәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар исемлеге

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
	Апас штп, 17 нче квартал	гамәлдән чыккан-ат ишегалды территориясе	күпфункцияләү	га	0,48	-	+	-	«Апас штп» МБ генераль планы

Урман комплексын үстерү

Урман хуҗалыгы өлкәсендәге чараларга урманнарны яңадан торгызу, янгыннардан, пычратудан, пычратудан (шул исәптән радиоактив матдәләрдән) һәм башка тискәре йогынтыдан саклау, шулай ук зарарлы организмнардан саклау, шәһәр һәм торак пунктларның яшел зоналары мәйданнарын саклау һәм үстерү буенча чаралар керә, шулай ук урман фонды һәм урман хуҗалыгы мәнфәгатьләренә кагылышлы башка өлкәләрдәге эшчәнлекнең кайбер чараларын үз эченә ала. Татарстан Республикасының барлык урманнары Россия Федерациясе милке булып торганга күрә, барлык чаралар да федераль әһәмияткә ия һәм федераль дәрәҗәдә контрольдә тотылырга тиеш.

«Апас ш.т.п.» МБ генераль планы белән урман комплексын үстерү буенча чаралар тәкъдим ителми.

Торак инфраструктурасын үстерү

Торак зоналарны оештыру, гамәлдәге торак фондын реконструкцияләү һәм яңа торак төзелеше мәйданчыкларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр эшләү-генераль планның өстенлекле бурычларының берсе. Проект тәкъдимнәре шәһәр төзелеше анализы нәтиҗәләренә таяна: торак фондының техник торышы һәм төзелеш характеристикалары, торак төзелеше динамикасына һәм структурасына, төзелешнең тарихи, архитектура һәм тирә-юнь кыйммәтенә, территориянең экологик торышына, торак төзелешендә заманча шәһәр төзелеше тенденцияләренә.

«Апас ш.т.п.» МБ Генераль планында торак инфраструктурасын үстерү буенча чаралар эшләгәндә «Апас ш. т.п.»МБ Башкарма комитетының тәкъдимнәре исәпкә алынды.

Яңа торак төзелеше Апас штпның хәзерге чиге эчендә планлаштырыла.

Халыкның фаразланган саныннан һәм торак мәйданчыкларын урнаштыру буенча тәкъдимнәрдән чыгып, 2025 елга торак белән тәэмин итү – 32,0 кв. м/кеше, 2040 елга-31,3 кв. м/кеше тәшкил итәчәк.

Таблица 3.4.1

Апас ш. т. б. торак фонды үсеше фаразы»

Күрсәткечләр	2017 ел	2025 ел	2040 ел
Халык саны-мең кеше.)	5779	5 892	6025
Торак белән тәэмин ителеш (кв. м / кеше)	28,5	32,0	31,3
Торакның гомуми мәйданы (мең кв. м.)	164,5	188,5	188,5
Чорда яңа төзелеш (мең кв. м))	-	24,0	0,0

Беренче чиратта, генераль планны гамәлгә ашыру (2025 елга кадәр) торак фондын үстерү буенча түбәндәге чаралар күздә тотыла:

Усадьбалы төзелеш өчен бүлеп бирелгән гомуми мәйданы 11,3 га булган, торак төзелеше 10,6 мең кв. м тәшкил иткән индивидуаль торак йортлар (кварталлар) территорияләрен үзләштерү№№ 1, 7, 14, 19).

Күп фатирлы йортлар өчен бирелгән 0,93 га мәйданда, торак фонды 4,45 мең кв. метр булган күпфатирлы торак йортлар (10 нчы квартал) территориясендә азкатлы торак йортлар төзелешен тәмамлау.

9 кварталда 1,87 га мәйданлы торак төзелешен формалаштыру коммуналь-склад хуҗалыгының гамәлдәге территориясе урынында, әлеге территориядә гомуми мәйданы 9,0 мең кв. м булган күпфатирлы торак йортлар төзү күздә тотыла.

Шулай итеп, Генераль планның гомуми күләме беренче чиратта 24,0 мең кв. метр тәшкил итәчәк, шул исәптән индивидуаль торак – 10,6 мең кв. м, күп фатирлы торак – 13,4 мең кв. м.

Генераль планны тормышка ашыруның исәп-хисап чорына (2026-2040 еллар) торак мәйданчыкларын урнаштыру каралмаган.

Таблица 3.4.2

Генераль планда яңа торак төзелеше мәйданчыклары

Апас ш. т. п. «МБ сату вакыты буенча

квартал №	Төзелеш тибы	Территория мәйданы, га	Участоклар (йортлар саны)	Торакның гомуми мәйданы(фатир), кв. м	Искәрмә
I чират (2025 елга кадәр))					
1	Усадьба	8,40	84	8400	Усадьбага бүлеп бирелгән урында
7	Усадьба	0,53	5	500	Усадьбага бүлеп бирелгән урында
9	Күпфатирлы	1,87		8954	Буш булган складлар урынында
10	Күпфатирлы	0,93	1	4453	Күп фатирлы йорт өчен бүлеп бирелгән урында
14	Усадьба	0,10	1	100	Усадьбага бүлеп бирелгән урында
19	Усадьба	2,32	16	1600	Усадьбага бүлеп бирелгән урында
Барлыгы		14,15		24006	

Таблица 3.4.3

Апас ш. т.п. " МБдә торак фонды хәрәкәте (мең кв. м)

Күрсәткеч	2025 елга кадәрге чор өчен	2026-2040 еллар чорында
Этап башына гомуми мәйдан-барлыгы, шул исәптән:	164,5	188,5
- усадьба*	134,9	145,5
- күп фатирлы	29,6	43,0
Яңа төзелеш-барлыгы, шул исәптән:	24,0	0
- усадьба төзелешенә бүлеп бирелгән урында, шул исәптән:	10,6	0
- усадьба	10,6	0
- күп фатирлы	0	0
-күп фатирлы йорт өчен бүлеп	4,4	0

Күрсәткеч	2025 елга кадәрге чор өчен	2026-2040 еллар чорында
бирелгән урында, шул исәптән:		
- усадьба	0	0
- күп фатирлы	4,4	0
- буш булган складлар урынында, шул исәптән:	9	0
- күп фатирлы	9	0
Авария хәлендәге торак фондыннан күчерү	0	0
Этап ахырына торакның гомуми мәйданы-барлыгы, шул исәптән:	188,5	188,5
- усадьба	145,5	145,5
- күп фатирлы	43	43,0

* блоклы төзелешне исәпкә алып

Кварталлар буенча гамәлдәге һәм проектлана торган торак төзелешенең характеристикасы, шулай ук торак инфраструктурасын үстерү буенча планлаштырылган чаралар исемлеге 3.4.4-3.4.6 таблицаларында китерелә.

Таблица 3.4.4

Апас ш. т. п. " муниципаль берәмлегендә кварталлар буенча гамәлдәге һәм проектлана торган торак төзелешенең характеристикасы»

№ квартал, мкр	Төзелеш тибы	Катлылык	01.01.2018 ел			2025			2040		
			Территория, га	Торак фонды мәйданы (кв. м)	алык саны-(кеше.)	Территория, га	Торак фонды мәйданы (кв. м)	алык саны-(кеше.)	Территория, га	Торак фонды мәйданы (кв. м)	алык саны-(кеше.)
1	усадьба		2,11	989,74	5	10,51	9389,74	91	10,51	9389,74	97
2	усадьба		24,76	11614,18	09	24,76	11614,18	60	24,76	11614,18	67
3	усадьба		8,07	3785,40	33	8,07	3785,4	17	8,07	3785,40	20
4	усадьба		19,09	8954,55	15	19,09	8954,55	78	19,09	8954,55	83
	күпфатирлы	2	0,07	1296,2	6	0,07	1296,2	0	0,07	1296,20	1
5	усадьба		17,97	8429,19	97	17,97	8429,19	61	17,97	8429,19	66
	күпфатирлы	2	0,13	2471,80	7	0,13	2471,8	7	0,13	2471,80	8
6	усадьба		6,85	3213,13	13	6,85	3213,13	00	6,85	3213,13	02
7	усадьба		19,44	9118,72	21	19,97	9618,72	98	19,97	9618,72	04
	күпфатирлы	2	0,05	981,60	5	0,05	981,6	0	0,05	981,60	1
8	усадьба		20,85	9780,11	44	20,85	9780,11	03	20,85	9780,11	09
9	усадьба		10,15	4761,06	68	10,15	4761,06	48	10,15	4761,06	51
	күпфатирлы	2-3	0,48	12318,77	34	2,35	21272,33	59	2,35	21272,33	72

№ квартал, мкр	Төзелеш тибы	Катлылык	01.01.2018 ел			2025			2040		
			Территория, га	Торак фонды мәйданы (кв. м)	алык саны- (кеше.)	Территория, га	Торак фонды мәйданы (кв. м)	алык саны- (кеше.)	Территория, га	Торак фонды мәйданы (кв. м)	алык саны- (кеше.)
10	усадьба		6,61	3100,55	09	6,61	3100,55	6	6,61	3100,55	8
	күпфатирлы	2-3	0,53	10674,13	76	1,46	15126,97	69	1,46	15126,97	78
12	усадьба		12,64	5929,05	09	12,64	5929,05	84	12,64	5929,05	87
13	усадьба		9,14	4287,30	51	9,14	4287,3	33	9,14	4287,30	36
14	усадьба		19,82	9296,97	27	19,92	9396,97	91	19,92	9396,97	97
	күпфатирлы	2	0,04	714,2	5	0,04	714,2	2	0,04	714,20	3
15	усадьба		12,37	5802,40	04	12,37	5802,4	80	12,37	5802,40	83
16	усадьба		21,67	10164,75	58	21,67	10164,75	15	21,67	10164,75	21
17	усадьба		11,39	5342,71	88	11,39	5342,71	66	11,39	5342,71	69
	күпфатирлы	2	0,06	1110,20	9	0,06	1110,2	4	0,06	1110,20	5
18	усадьба		18,19	8532,39	00	18,19	8532,39	64	18,19	8532,39	70
19	усадьба		20,21	9479,91	34	22,53	11079,91	44	22,53	11079,91	51
20	усадьба		0,23	107,89		0,23	107,89		0,23	107,89	
Апас ш. т.п. буенча, шул исәптән:			262,92	152256,9	360	277,07	176263,3	463	277	176263,3	572

№ квартал, мкр	Төзелеш тибы	Катлылык	01.01.2018 ел			2025			2040		
			Терр итория, га	То рак фонды мәйданы (кв. м)	алык саны- (кеше.)	Терр итория, га	Т орак фонды мәйданы (кв. м)	алык саны- (кеше.)	Терр итория, га	Т орак фонды мәйданы (кв. м)	алык саны- (кеше.)
усадьба			261, 56	12 2 690,00	318	273	1 33290,0	132	273	1 33290,0	214
күпфатирлы			1,36	29 566,9	042	4,16	4 2973,3	331	4,16	4 2973,3	358
Иске Әнәле авылы	усадьба		46,0 9	12 200,00	19	46,0 9	1 2 200,00	28	46,0 9	1 2 200,00	53
Иске Әнәле авылы буенча, шул исәптән:			46,0 9	12 200,00	19	46,0 9	1 2 200,00	28	46,0 9	1 2 200,00	53
усадьба			46,0 9	12 200,00	19	46,0 9	1 2 200,00	28	46	1 2 200	53
Апас ш. т.п. буенча, шул исәптән:			309, 01	16 4 456,90	779	323	1 88 463	891	323	1 88 463	025
усадьба			307, 65	13 4 890,00	737	319	1 45 490	560	319	1 45 490	667
күпфатирлы			1,36	29 566,9	042	4,16	4 2973,3	331	4,16	4 2973,3	358

Таблица 3.4.5

Апас ш. т. п. торак инфраструктурасы үсеше»

Төзелеш төре	2018 елның 1 гыйнварына торакның гомуми мәйданы (мең кв. м)	Беренче чират (2025 елга кадәр)		Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
		Торакның гомуми мәйданы (мең кв. м.)	Чорда яңа торак төзелеше (мең кв. м))	Торакның гомуми мәйданы (мең кв. м.)	Чорда яңа торак төзелеше (мең кв. м))
"Апас ш. т.п. «МБ, шул исәптән:	164,5	188,5	24,0	188,5	0
- усадьба төзелеше*	134,9	145,5	10,6	145,5	0
- күпфатирлы төзелеш	29,6	43	13,4	43	0
Апас штп, шул исәптән:	152,3	176,3	24,0	176,3	0
- усадьба төзелеше*	122,7	133,3	10,6	133,3	0
- күпфатирлы төзелеш	29,6	43	13,4	43	0
Иске Әнәле авылы, шул исәптән:	12,2	12,2	0,0	12,2	0
- усадьба төзелеше*	12,2	12,2	0,0	12,2	0
- күпфатирлы төзелеш	0	0	0,0	0	0

* блоклы төзелешне исәпкә алып, гамәлдәге нигезләмәдә

Таблица 3.4.6

«Апас ш. т. п.» муниципаль берәмлегендә торак инфраструктурасын үстерү буенча чаралар исемлеге

п/п	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
	«Апас ш.т.п»,	торак фонды	яңа төзелеш	мең кв. м.	-	24,0	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

Халыкка хезмәт күрсәтү системасын үстерү

Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары системасын үстерү

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге генераль планының төп максатларыннан берсе- халыкка хезмәт күрсәтү объектларына булган ихтыяҗны канәгатьләндерү, фаразланган характеристикаларны һәм социаль нормаларны исәпкә алып, шулай ук барлык халык өчен хезмәт күрсәтү объектларының һәркем өчен мөмкин булуын тәэмин итү.

Җирлекнең социаль инфраструктурасын үстерү буенча чаралар эшләгәндә түбәндәге чаралар исәпкә алынды:

Татарстан Республикасы һәм Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемалары (алга таба – Татарстан Республикасы һәм Апас МР җирле үзидарә органнары);

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына социаль-икътисадый үсеш стратегиясе (алга таба-Апас МР Сэт стратегиясе).

Район дәрәҗәсендәге объектларның (хастаханәләр, ашыгыч медицина ярдәме станцияләре, Үзәк китапханәләр, балаларга өстәмә белем бирү оешмалары, бассейннар) яңа төзелешенә ихтыяҗны исәпләү өчен Апас муниципаль районы халкына тулаем исәп-хисап ясарга кирәк. Апас МР СЭР стратегиясендә тәкъдим ителгән халык саны фаразына караганда, 2025 елга районда – 20,0 мең кеше, 2030 елга 20,1 мең кеше яшәячәк. Халыкның үсеш темпын саклап калып, генераль планның исәп-хисап чорына (2040 ел) районда 20,6 мең кеше яшәячәк дип фаразларга була.

2025 һәм 2040 елларда мәктәп яшендәге балалар саны 3052 һәм 4048 кеше тәшкил итәчәк.

Гамәлдәге нормативлар нигезендә социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларының кирәкле егәрлекләрен исәпләү 3.5.1.1 таблицасында күрсәтелгән.

2040 елга социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары белән тәэмин итү, хезмәт күрсәтү объектларын төзү буенча чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, 3.5.1.2 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.5.1.1
Социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларының кирәкле егәрлеген исәпләү
«Апас ш. т. п.»МБ

корылма	Үлчәү берәмлеге	Кагыйдә	Башлангыч елга гамәлдәге нигезләмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)			Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)			Искәрмә
				Саклана торган	Норамативлар буенча ихтыяҗ	Кирәкле яңа төзелеш	Саклана торган	Норамативлар буенча ихтыяҗ	Кирәкле яңа төзелеш	
мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урын	1-6 яшьлек балалар 85%	280	280	275	0	280	411	131	
гомуми белем бирү оешмалары	урын	7-17 яшьлек балаларның 100% ы (күрше җирлекләрдән балаларны алып кайтуны исәпкә алып)	775	775	775	0	775	886	111	
балаларга өстәмә белем бирүне оештыру*	урын	Бөтен район мәктәпләреннән 120 %	2796	2796	3662	866	3662	4858	1196	
хастаханәләр*	больничная койка	Барлыгы 1000 кешегә 13,47 койка	94	94	269	175	269	277	8	
ашыгыч медицина ярдәме станцияләре*	автомобиль	1000 кешегә исәпләнгән 1 автомобиль	4	4	2	0	4	2	0	
амбулат	сме	1000	446,2	446,2	106,	0	446,2	109,	0	

корылма	Үлчәү берәмлеге	Кагыйдә	Башлангыч елга гамәлдәге нигезләмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)			Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)			Искәрмә
				Саклана торган	Нормативлар буенча ихтыяҗ	Кирәкле яңа төзелеш	Саклана торган	Нормативлар буенча ихтыяҗ	Кирәкле яңа төзелеш	
ор-поликлиника оешмалары	нага бару	кешегә сменага 18,15 килү			94			35		
даруханәләр	объект	1 объект 10 мең кешегә исәпләнгән	5	5	1	0	5	1	0	
гомуми кулланылыштагы спортзаллар	кв. м идән	1000 кешегә 350 кв. м.	1288	1288	2062	774	2062	2109	47	
яссы корылмалар	кв.м.	1949,4 кв. м. 1000 кешегә	12603	5325	11485,9	6160,9	11485,9	11745,1	259,2	Тузган спорт үзәген сүтү
бассейннар*	кв. м су көзгесе	1000 кешегә 75 кв. м.	348,2	348,2	1500	1151,8	1500	1545	45	
Клублар, мәдәният йортлары	урын	70 урын-1000 кеше	500	500	412	0	500	422	0	
китапханә*	мең данә	Шәһәрдә 1000 кешегә 6 мең данә, авыл җирлекләрендә 1000 кешегә	63,7	63,7	42,4	0	63,7	43,4	0	

корылма	Үлчәү берәмлеге	Кагыйдә	Башлангыч елга гамәлдәге нигезләмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)			Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)			Искәрмә
				Саклана торган	Нормативлар буенча ихтыяҗ	Киракле яңа төзелеш	Саклана торган	Нормативлар буенча ихтыяҗ	Киракле яңа төзелеш	
		өстәмә 0,5 мең данә өстәмә 0,5 мең данә								
кибет	сәүдә мәйданы кв. м	280 кв. м. 1000 кешегә	6067,54	6067,54	1650	0	6067,54	1687	0	
туклану предприятиеләре	урын	1000 кешегә 40 урын	324	324	236	0	324	241	0	
көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	эш урыны	1000 кешегә 9 эш урыны	13	13	53	40	53	54	1	
торак-эксплуатация оешмалары	объект	1 объект-20 мең кешегә кадәр микрорайон	2	2	1	0	2	1	0	
мунча	урын	5 урын-1000 кеше	0	0	29	29	29	30	1	
химчистка	сменага әйберләрнең кг	1000 кешегә 11,4 кг.	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	67,2	-	мәгълүматлар юк	68,7	-	
кер юу	сме	Бер	0	0	707	7	707	723	1	

корылма	Үлчәү берәмлеге	Кагыйдә	Башлангыч елга гамәлдәге нигезләмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)			Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)			Искәрмә
				Саклана торган	Нормативлар буенча ихтыяҗ	Киләчәктә чишелешне тәкъдим итү	Саклана торган	Нормативлар буенча ихтыяҗ	Киләчәктә чишелешне тәкъдим итү	
	нага киемсалым	сменага 120 кг.				07			6	
кунакханә	урын	6 урын-1000 кеше	11	11	35	24	35	36	1	
элемтә бүлекләре	объект	9-25 мең кешегә исәпләнгән.	1	1	1	0	1	1	0	
банклар бүлекләре	объект	1 операция кассасы 10-30 мең кешегә исәпләнгән	2	2	1	0	2	1	0	
җәмәгать тәртибен саклау пункты	1 полиция хезмәткәре	1 участковый-2,8-3 мең кеше	2	2	2	0	2	2	0	
район (шәһәр) судлары	эш урыны	1 судья-30 мең кеше.	1	1	1	0	1	1	0	
юридик консультацияләр	эш урыны	1 юрист-адвокат-10 мең кешегә	1	1	1	0	1	1	0	
нотариаль конторалар	эш урыны	1 нотариус-30 мең кеше.	1	1	1	0	1	1	0	

корылма	Үлчәү берәмлеге	Кагыйдә	Башлангыч елга гамәлдәге нигезләмә	Беренче чират (2025 елга кадәр)			Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)			Искәрмә
				Саклана торган	Нормативлар буенча ихтыяҗ	Киртәкленә тəзелеш	Саклана торган	Нормативлар буенча ихтыяҗ	Киртәкленә тəзелеш	
җәмәгать бәдрәфләре	әсбап	1 прибор 1000 кешегә	0	0	6	6	6	6	0	

* Хастаханәләр, ашыгыч медицина ярдәме станцияләре, бассейннар, балаларга өстәмә белем бирү оешмалары, үзәк китапханәләрнең район дәрәҗәсендә хезмәт күрсәтү дәрәҗәсе бар. Әлеге объектларга ихтыяҗ район халкыннан исәпләнә

Таблица 3.5.1.2

Социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары белән тәэмин итү хезмәт күрсәтү объектларын төзү буенча чараларны тормышка ашыруны исәпкә алып, %

корылма	Үлчәү берәмлеге	2040 елга нормативлар буенча ихтыяж	Хәзерге хәле	2040 елга саклана торган гамәл	2040 елга тәкъдим ителә торган яңа төзелеш	Хезмәт күрсәтү объектларын төзү буенча чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, 2040 елга кадәр тәэмин итү), %
мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урын	411	280	280	135	101,01
гомуми белем бирү оешмалары	урын	886	775	775	216	111,91
балаларга өстәмә белем бирү оешмалары	урын	4858	2796	2796	2062	100,0
хастаханәләр	больничная койка	277	94	94	183	100,02
ашыгыч медицина ярдәме станцияләре	автомобиль	2	4	4	0	200,02
амбулатор-поликлиника оешмалары	сменага бару	109,35	446,2	446,2	0	408,03
даруханәләр	объект	1	5	5	0	500,03
гомуми кулланылыштагы спортзаллар	кв. мидән	2109	1288	1288	1044	110,64
яссы корылмалар	кв.м.	11745,1	12603	5325	8400	116,94
бассейннар	кв. м су көзгесе	1545	348,2	348,2	225	37,12
Клублар, мәдәният йортлары	урын	422	500	500	0	118,53
китапханә	мең данә	43,4	63,7	63,7	0	146,83
кибет	сәүдә	1687	6067,54	6067,54	0	359,73

корылма	Үлчәү берәмлеге	2040 елга нормативлар буенча ихтыяҗ	Хәзерге хәле	2040 елга саклана торган гамәл	2040 елга тәкъдим ителә торган яңа төзелеш	Хезмәт күрсәтү объектларын төзү буенча чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, 2040 елга кадәр тәэмин итү), %
	мәйданы кв. м					
туклану предприятиеләре	урын	241	324	324	0	134,43
көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	эш урыны	54	13	13	41	100,0
торак-эксплуатация оешмалары	объект	1	2	2	0	200,03
мунча	урын	30	0	0	0	-5
химчистка	сменага әйберләрнең кг	68,7	мәгълүматлар юк	мәгълүматлар юк	0	-5
кер юу	сменага кием-салым	723	0	0	0	-5
кунакханә	урын	36	11	11	25	100,0
элемтә бүлекләре	объект	1	1	1	0	100,0
банклар бүлекләре	объект	1	2	2	0	200,0
җәмәгать тәртибен саклау пункты	1 полиция хезмәткәре	2	2	2	0	100,0
район (шәһәр) судлары	эш урыны	1	1	1	0	100,0
юридик консультацияләр	эш урыны	1	1	1	0	100,0
нотариаль конторалар	эш урыны	1	1	1	0	100,0
җәмәгать	әсбап	6	0	0	6	100,0

корылма	Үлчәү берәмлеге	2040 елга нормативлар буенча ихтыяҗ	Хәзерге хәле	2040 елга саклана торган гамәл	2040 елга тәкъдим ителә торган яңа төзелеш	Хезмәт күрсәтү объектларын төзү буенча чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, 2040 елга кадәр тәэмин итү), %
бәдрәфләре						

Тәэмин ителеш күрсәткече 100% тан артык проектлана торган объектларны урнаштырганда типлаштырылган проектларны куллануга, шулай ук әлеге объектларга хезмәт күрсәтү радиусын исәпкә алып бәйле;

Хастаханәләр, ашыгыч медицина ярдәме станцияләре һәм бассейннар район хезмәт күрсәтү дәрәҗәсенә ия һәм районның административ үзәгендә урнашкан. Әлеге объектларның яңа төзелешенә ихтыяҗ тулаем район халкыннан исәпләнә. 2040 елга кадәр Генераль планны тормышка ашыру чорында өстәмә егәрлеккә 1,0 мең кв. метр күләмендә су көзгесен урнаштыру мөмкинлеге булмау сәбәпле, бассейннар белән тәэмин ителеш 100% тан да кимрәк, киләчәктә норматив күрсәткечкә ирешү мөмкин;

Тәэмин ителеш күрсәткече 100% тан артык, объектларның гамәлдәге егәрлеге исәп-хисап чорына ихтыяҗдан артып китә;

Тәэмин ителеш күрсәткече 100% тан артык төзелеш тәмамлануга бәйле, ул әлеге генераль планны эшләүгә кадәр башланган иде;

Мунча һәм кер юу урыны төзү буенча чаралар үткәрүнең максатка ярашсызлыгына бәйле рәвештә, әлеге чаралар генераль план тарафыннан 2040 елга исәп-хисап норматив ихтыяҗын күрсәтеп тәкъдим ителми;

Химик чистарту буенча мәгълүматлар булмау сәбәпле, 2040 елга норматив ихтыяҗның гына исәп-хисап ясалды, тәэмин ителеш дәрәҗәсен бәяләү мөмкин түгел;

«Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлегендә хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү буенча чаралар исемлеге 3.5.1.5 таблицасында күрсәтелгән.

Мәгариф оешмалары

Хәзерге вакытта Иске Әнәле авылында «башлангыч мәктәп - балалар бакчасы» комплексы төзелә, анда 15 урын бар, балалар бакчасында 15 урын.

Әлеге чараны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, исәп-хисап нигезендә, Апас ш.т. б. мәктәпкәчә белем бирү оешмаларының яңа төзелешенә ихтыяҗ 116 урын тәшкил итәчәк, исәп-хисап буенча гомуми белем бирү оешмаларының яңа төзелешенә ихтыяҗ 96 урын тәшкил итәчәк.

Белем бирү объектларын урнаштырганда аларның җәяүлеләр өчен мөмкин булган радиусы исәпкә алынды, ул торак төзелешендә артмаска тиеш:

шәһәрләрдә мәктәпкәчә белем бирү оешмалары өчен 300 м дан артык түгел, ә азкатлы йортлар төзелеше районнарында 500 м дан артык түгел;

шәһәрләрдә гомуми белем бирү оешмалары 500 м дан артык түгел, азкатлы торак төзелеше районнарында 750 м дан артык түгел.

Шулай итеп, «Апас ш. т. б. » МБ генераль планы белән җәяүлеләр өчен исәпләнгән ихтыяҗ һәм радиустан чыгып, түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

80 урынлы балалар бакчасы төзелеше (типлаштырылган проект буенча) 9 кварталда;

5 нче кварталда 50 урынлы балалар бакчасы төзелеше (типик проект буенча);

5 кварталда 216 урынга исәпләнгән гомуми белем бирү мәктәбе төзелеше.

Генераль план кысаларында үткәрелгән исәп-хисап нигезендә, 2040 елга Апас муниципаль районында Балаларга өстәмә белем алу белән 4858 укучы шөгыльләнергә тиеш. Апаста өстәмә белем бирү оешмалары челтәрен (мәгариф оешмалары каршындагы балалар иҗаты түгәрәкләрен дә кертеп), шулай ук районның эре торак пунктларында да киңәйтергә кирәк.

Апас МР СЭР стратегиясе белән балалар-яшүсмерләр спорт мәктәпләре һәм спорт корылмалары каршындагы инвалидлар белән эшләү буенча спорт төрләре буенча бүлек булдыру тәкъдим ителә.

Медицина оешмалары һәм социаль хезмәт күрсәтү объектлары

Хәзерге вакытта район үзәк хастаханәсенең стационарын һәм сырхауханәсен капиталь ремонтлау эшләре төгәлләнеп килә.

Исәп-хисап нигезендә 2025 елга Апас муниципаль районында больничный оешмаларының яңа төзелешенә ихтыяҗ 175 койка тәшкил итәчәк, 2040 елга – өстәмә 8 койка.

«Апас ш.т. п.» МБ генераль планы белән, беренче чиратта, үзәк район хастаханәсенең йогышлы авырулар корпусын сүтү һәм аның урынында 183 койка егәрлеге булган корпус төзү тәкъдим ителә.

Халыкка социаль хезмәт күрсәтү системасын үстерү буенча чаралар каралмаган.

Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре

Исәп-хисап чорына «Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлегендә мәдәни-ял учреждениеләрен һәм һәркем өчен мөмкин булган китапханәләрне яңа төзүгә ихтыяҗ юк.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге администрациясе биргән мәгълүматларга караганда, үзәк китапханәгә капиталь ремонт ясау, шулай ук музей экспонатларының һәм коллекцияләренең сакланышын тәэмин итү максатларында 100 кв. метр мәйданлы фондларны саклау өчен музей бинасын киңәйтү зарур.

Физик культура һәм спорт объектлары

Спорт заллары

Хәзерге вакытта Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 26 декабрендәге 3597-р номерлы боерыгы белән расланган «спорт объектларын төзү» программасы нигезендә (алга таба – РКМ № 3597-р) Апас штп аның составында 720 кв. м куәтле спорт заллары булган спорт комплексы төзелеше тәмамлана.

Моннан тыш, Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы нигезендә, Иске Әнәле авылында спорт залы булган "башлангыч мәктәп-балалар бакчасы" комплексы төзелеше тәмамлана.

Әлеге чараларны тормышка ашыруны исәпкә алып, «Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлегендә яңа спорт залларына ихтыяҗ беренче чиратта исәп-хисап вакыты да юк.

Генераль план нигезендә, беренче чиратта, 162 кв. м мәйданлы спорт залы булган гомуми белем бирү мәктәбен төзү тәкъдим ителә.

Яссы корылмалар

Хәзерге вакытта Апас штпда 8400 кв. м егәрлекле стадион төзелеше бара.

Беренче чиратта, «Апас ш. т. п.» МБ генераль планын 7278 кв. м мәйданлы спорт үзәген сүтү тәкъдим ителә.

Әлеге чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, яссылык корылмаларын яңа төзүгә ихтыяҗ булмаячак.

Йөзү бассейннары

Хәзерге вакытта, ТР 3597-р номерлы РКМ нигезендә, Апас штпда 225 кв. м куәтле йөзү бассейны төзелеше тәмамлана.

«Апас ш.т. п.» МБ генераль планын тормышка ашыруның исәп – хисап чорына Апас муниципаль районында йөзү бассейннарының норматив күрсәткечләренә ирешү, югары исәп-хисап ихтыяҗларына бәйле рәвештә мөмкин түгел-1,5 мең кв. м дан артык су көзгесе.

«Апас ш.т. п.» МБ генераль планы белән Апас ш. т. п. 10 кварталда социаль инфраструктура объектлары өчен проект территориясе тәкъдим ителә (№1.43 экспликация буенча).

Апаста «балалар һәм яшүсмерләр спорт мәктәбе»МБУ каршындагы ярышларда катнашучыларны урнаштыру өчен кунакханә төзү тәкъдим ителә.

Сәүдә, җәмәгать туклануы, көнкүреш һәм торак-коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре

2040 елга «Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлегендә сәүдә, туклану предприятиеләрен һәм торак-эксплуатация оешмаларын яңа төзүгә ихтыяҗ юк. Яңа көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренә ихтыяҗ 40 һәм 1 эш урыны булачак, беренче чиратта-исәп-хисап вакыты.

Генераль план нигезендә гомуми егәрлеге 41 эш урыны булган көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләрен төзү тәкъдим ителә.

Функциональ зоналаштыру нигезендә, «Апас ш.т.п.» МБ генераль планы нигезендә, гомуми мәйданы 6,73 га булган күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары өчен территорияләр урнаштыру тәкъдим ителә (к. табл.3.5.1.3).

Таблица 3.5.1.3

Проектлана торган күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары

п/п	квартал №	Объект	Мәй даны, га
	1	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,75
	1	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	1,74
	4	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	1,71
	5	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,26
	5	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,01
	5	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,03
	7	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,16
	7	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,04
	7	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,44
0	7	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,12
1	8	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,15
	8	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,16

п/п	квартал №	Объект	Мәйданы, га
2			
3	8	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,01
4	8	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,16
5	9	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,13
6	10	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,11
7	10	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,01
8	10	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,01
9	13	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,03
0	13	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,11
1	14	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,08
2	14	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,01
3	14	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,01
4	17	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,003
5	20	күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары	0,49
Барлыгы			6,73

Генераль планның исәп-хисап чорына яңа мунчага ихтыяҗ 30 урын тәшкил итәчәк. Халык кирәк булганда, мунчада эшләп булмаган объект бинасында Мунча оештыру мөмкин. Химчистка куәте турында мәгълүматлар булмау сәбәпле, әлеге объектларның яңа төзелешенә ихтыяҗны бәяләү мөмкин түгел. 2040 елга кер юу бүлмәсен яңа төзүгә ихтыяҗ сменага 723 килограмм тәшкил итәчәк. Кирәк булганда, әлеге объект күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары территорияләрендә урнашырга мөмкин (к. табл. 3.5.1.3).

2040 елга «Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегендә яңа кунакханәләр төзү ихтыяҗы 25 урын тәшкил итәчәк. Кунакханәләр күп функцияле иҗтимагый төзелеш объектлары территорияләрендә урнашырга мөмкин.

Кредит-финанс оешмалары һәм элемтә бүлекләре

Гамәлдәге кредит-финанс оешмалары һәм элемтә бүлекләре муниципаль берәмлек халкының фаразланган ихтыяҗларын тулысынча канәгатьләндерә.

Полиция

Полиция биналарын яңа төзү һәм участок полиция хезмәткәрләре санын арттыру ихтыяҗы беренче чиратта исәп-хисап чорында юк. «Апас ш.т.п.» МБ генераль планы буенча хокук саклау объектлары буенча чаралар тәкъдим ителми.

Дини объектлар

«Апас ш.т. п.» МБ генераль планы белән мәдәни объектлар буенча чаралар тәкъдим ителми.

Идарә оешмалары һәм учреждениеләре

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 27 ноябрендәге 3057-р номерлы карары (алга таба – 3057-р номерлы Татарстан Республикасы РКМ) белән расланган «2018 елда Татарстан Республикасы муниципаль районнарында авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәләре биналарын капиталь ремонтлау» программасы нигезендә авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәсе бинасына капиталь ремонт ясау планлаштырыла.

«Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлегенең генераль планы белән иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге зоналарны (№ 1.16 экспликация буенча) Апас ш. т. б. – 2,01 га, иске Енәле авылында 0,43 га (к. 3.5.1.4 таблица) урнаштыру тәкъдим ителә.

Таблица 3.5.1.4

Иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге проектлана торган объектлар

п/п	квартал №	Объект	Мәйданы, га
	Апас штп, 13	иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объект	0,07
	Апас штп, 20	иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объект	0,85
	Апас штп, 20	иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объект	0,38
	Апас штп, 20	иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объект	0,71
	Иске Әнәле авылы	иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объект	0,1
	Иске Әнәле авылы	иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объект	0,33
	Барлыгы		2,44

Җәмәгать бәдрәфләре

Беренче чиратта җәмәгать уракларына ихтыяҗ 6 приборны тәшкил итә.

Иҗтимагый җыештыру эшләре торак пунктларда киләсе урыннарда урнашырга тиеш:

а) мәйданнарда, транспорт магистральләрендә, зур җәяүлеләр хәрәкәте булган урамнарда;

б) вокзал янындагы мәйданнарда, барлык тимер юл станцияләрендә, диңгез һәм елга пристаньларында, автостанцияләрдә һәм аэровокзалларда;

в) шәһәр читендәге һәм шәһәр эчендәге паркларда, зур бульварларда, хезмәт ияләренең күпләп ял итү урыннарында (парклар, урман массивлары һ. б.));

г) сәүдә үзәкләре, Колхоз базарлары территориясендә;

д) стадионнарда, пляжларда, су спорт корылмалары урыннарында һәм мондый төрдәге башка объектларда;

е) автострадларда, күргәзмәләрдә, ачык кинотеатрларда һ. б.

«Апас ш.т. б.» муниципаль берәмлегендә хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү буенча чараларның йомгаклау исемлеге 3.5.1.5 таблицасында тәкъдим ителде.

Таблица 3.5.1.5

Апас ш. т. п. муниципаль берәмлегендә хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү буенча чаралар исемлеге»

<table>
<tr><th rowspan="2">п/п</th><th rowspan="2">Урнашкан урыны</th><th rowspan="2">Объектның атамасы</th><th rowspan="2">Чараның төре</th><th rowspan="2">Үлчәү берәмлеге</th><th colspan="2">Егәрлеге</th><th colspan="2">Гамәлгә ашыру вакыты</th><th rowspan="2">Чара чыганагы</th></tr>
<tr><th>Гамәлдәге</th><th>Өстәмә (яңа)</th><th>Беренче чират (2025 елга кадәр)</th><th>Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)</th></tr>
<tr><td colspan="10">ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР</td></tr>
<tr><td colspan="10">Мәгариф оешмалары</td></tr>
<tr><td></td><td>Апас штп, 5, 1.66 экспликация буенча</td><td>балалар бакчасы</td><td>яңа төзелеш</td><td>урын</td><td>-</td><td>50</td><td>+</td><td>-</td><td>«Апас штп » МБ генераль планы</td></tr>
<tr><td></td><td>Апас штп, 9, 1.69 квартал экспликация буенча</td><td>балалар бакчасы</td><td>яңа төзелеш</td><td></td><td></td><td>80</td><td>+</td><td></td><td>«Апас штп » МБ генераль планы</td></tr>
<tr><td></td><td>Апас штп, 5 нче квартал, 1.65 экспликация буенча</td><td>гомуми белем бирү мәктәбе</td><td>яңа төзелеш</td><td>урын</td><td>-</td><td>216</td><td>+</td><td>-</td><td>«Апас штп » МБ генераль планы</td></tr>
<tr><td></td><td>Иске Әнәле авылы, 2.5 экспликация буенча</td><td>башлангыч мәктәп-балалар бакчасы " комплексы»</td><td>төзелешне тәмамлау</td><td>урын</td><td>-</td><td>15/15</td><td>+</td><td>-</td><td>Апас МР СТП</td></tr>
<tr><td rowspan="2"></td><td rowspan="2">Апас штп, Иске Әнәле авылы</td><td rowspan="2">мәгариф оешмаларында балалар иҗаты түгәрәкләре</td><td rowspan="2">оештыру чаралары</td><td rowspan="2">урын</td><td>-</td><td>866</td><td>+</td><td>-</td><td rowspan="2">«Апас штп » МБ генераль планы</td></tr>
<tr><td>-</td><td>1196</td><td>-</td><td>+</td></tr>
<tr><td colspan="10">Медицина оешмалары</td></tr>
</table>

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
	Апас штп, Кызыл Армия ур., 93	"Апас үзәк район хастаханәсе" ГАУЗ йогышлы авырулар корпусы»	җимерү	объект	1	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
		"Апас үзәк район хастаханәсе" ГАУЗ корпусы»	яңа төзелеш	койка	-	183	+	-	
	Апас штп, Кызыл Армия ур., 93	"Апас үзәк район хастаханәсе" ГАУЗ сырхауханәсе»	капиталь ремонтны тәмамлау	сменага бару	421	-	+	-	РКХ № 3219-р от 09.12.2017 ел.
	Апас штп, Кызыл Армия ур., 93	"Апас үзәк район хастаханәсе «ГАУЗ стационары»	капиталь ремонтны тәмамлау	койка	91	-			Апас МР СТП
Мәдәнният һәм сәнгать учреждениеләре									
	Апас штп, Совет ур., 1	Апас районы «Үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» МБУ	капиталь ремонт	мең данә	63,7	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас	Апас	100 кв.	объек	1	-	+	-	«Апас

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
	штп, Кызыл Армия ур., 97	туган якны өйрәнү музее " МБМУ	метр мәйданлы фондларны саклау өчен бина киңәйтелгән	т					штп » МБ генераль планы
Физик культура һәм спорт объектлары									
	Апас ш. т. б. Кызыл Армия ур., 65	спорт үзәге	җимерү	кв. м мәйдан идән	7278	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас штп, 5 нче квартал, 1.65 экспликация буенча	гомуми белем бирү мәктәбе составындагы спорт залы	яңа төзелеш	кв. м мәйдан идән	-	162	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас штп, 10 нчы квартал, 1.42 эксплиция буенча	йөзү бассейны	төзелешне тәмамлау	кв. м су көзгесе	-	225	+	-	РКХ № 3597-р от 26.12.2017
	Апас штп, 11, 1.42 экспликация буенча	төзеләторган спорт комплексы составындагы спорт заллары	төзелешне тәмамлау	кв. м мәйдан идән	-	720	+	-	РКХ № 3597-р от 26.12.2017
	Апас штп,	стадион	төзелешне тәмамлау	кв.м.	-	8400	+	-	Апас МР СТП

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
	экспликация буенча 20, 1.67 квартал								
	Иске Әнәле авылы, 2.5 экспликация буенча	башлангыч мәктәп-балалар бакчасы " төзелә торган комплексы составындагы спорт залы»	төзелешне тәмамлау	кв.м.	-	162	+	-	Апас МР СТП
	«Апас ш.т.п»,	балалар һәм яшүсмерләр спорт мәктәбе каршындагы кунакханә»	яңа төзелеш	урын		32			Апас муниципаль районы Башкарма комитетының 2813/И № 14.11.2019 хаты
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре									
	«Апас ш.т.п»,	көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	яңа төзелеш	эш урыны	13	40	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
						1	-	+	
Торак-коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре									
	«Апас ш.т.п»,	кунакханә	яңа төзелеш	урыннар	-	25	+	-	«Апас штп » МБ

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
									генераль планы
Идарә оешмалары һәм учреждениеләре									
	Апас штп, Гагарин ур., 11	Татарстан Республикасы Авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Апас муниципаль районы авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәсе	капиталь ремонт	объект	1	-	+	-	РКХ № 3057-р, 27.11.2017 ел.
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Җәмәгать бәдрәфләре									
	«Апас ш.т.п»,	җәмәгать бәдрәфләре	яңа төзелеш	әсбап	-	6	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

Коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары (зиратлар) системасын үстерү)

«Апас ш.т.п.» МБ генераль планы белән Апас һәм Иске Әнәле авылларында зиратларның бер өлешен ябу тәкъдим ителә (к. табл.3.5.2.1). Әлеге чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, зиратларның мәйданы 13,75 га тәшкил итәчәк. Хәзерге вакытта тулыланмаган территориянең мәйданы 2,96 га тәшкил итә. «Апас ш.т.п.» муниципаль берәмлеге халкының исәп-хисап чорына ихтыяҗы 1,45 га тәшкил итәчәк, шулай итеп, 2040 га «Апас ш. т. б.» муниципаль берәмлеге зиратларының өстәмә территорияләренә ихтыяҗ юк.

Моннан тыш, Генераль план нигезендә, зиратлардагы җирләрне территориянең функциональ кулланылышына яраклаштыру, атап әйткәндә, зираттагы җир кишәрлеген «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радио, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр» яки «торак пункт җирләре» билгеләү күздә тотыла. «Ритуаль эшчәнлек».

Таблица 3.5.2.1

Апас ш. т. п. коммуналь хезмәт күрсәтү объектларын үстерү буенча чаралар исемлеге»

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	лчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә (яңа)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
	«Апас ш.т.п»,	Зират	0,66 га мәйданлы зиратны ябу*	а	9,37	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
	Иске Әнәле авылы	Зират	0,26 га мәйданлы зиратны ябу*	а	5,30	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

* зиратларның ябык өлешен тотыру буенча мәгълүматлар юк.

Рекреацион территорияләрне үстерү. Җирле халыкның ял итү урыннарын оештыру

Татарстан Республикасында туризм эшчәнлегенең эчке һәм читтән килү туризмына юнәлтелүен исәпкә алып, Апас районы район, республика һәм күрше төбәкләр өчен туристик-рекреацион хезмәтләр күрсәтүче туристлык-рекреация системасын формалаштыру өчен, шулай ук бюджетның керем өлешен арттыру, инвестицияләр агымын арттыру, эш урыннарын арттыру, халыкның сәламәтлеген яхшырту, мәдәни-тарихи һәм табигый потенциалны саклау һәм рациональ файдалану хисабына районның социаль-икътисади үсешенә сизелерлек өлеш кертә ала.

Кыска сроклы перспективада конкурентлыкка сәләтле туристлык тармагын формалаштыруны тәэмин итү өчен кирәк:

- туристларның территориядә булу вакытын туристик сезонның дәвамлылыгын ел әйләнәсенә кадәр арттыру, туристларның тору озынлыгын арттыру (3тән алып 12 көнгә кадәр) исәбенә арттыру;);

-туристик-рекреацион потенциалны бәяләү һәм аларга ихтыяҗ белән билгеләнгән өстенлекле туризм төрләрен үстерү;

-туристлык-рекреацион эшчәнлекне нәтиҗәле һәм перспективалы алып бару урыннары буларак, Туризм үзәкләрен булдыру һәм үстерү;

- туристик-рекреацион эшчәнлекне интенсив алып бару һәм туристлык эшчәнлеген үстерү урыннары буларак туристик-рекреацион зоналар булдыру (транспорт, кунакханә һәм ресторан бизнесы, сәүдә, иминиятләштерү һ.б.).

Төбәктә туризмны торгызу процессының шәһәр төзелеше аспекты туризмның матди базасын үстерү мәсьәләләрендә, аерым алганда туристик-рекреацион зоналар һәм подзоналар, үзәкләр һәм үзәкләр, туристлык-рекреация объектлары һәм алар арасында элемтәләр системасын формалаштыру мәсьәләләрендә чагыла. Теге яки бу зона үзәкләрендә яки үзәкләрендә урнашкан туристлык-рекреация объектлары бер зона чикләрендә дә, алар арасында да, Туристлык-рекреация элемтәләренең бердәм системасын формалаштырып, туристик маршрутлар белән бәйле. Зоналар составына шулай ук якын-тирә территорияләр дә кертелә, алар туристларга күрсәтелә торган хезмәтләр диапазонын һәм зона территориясендә булу вакытын киңәйтә. Әлеге зоналарны формалаштыру гамәлдәге туристик күрсәтү һәм сервис объектларын торгызу һәм үстерү, яңа объектлар, аерым алганда, теге яки бу туризм төрен үстерү максатларында, хезмәт күрсәтү өлкәсендә төзү белән бәйле.

Татарстан Республикасының көньяк-көнбатышында республиканың Куйбышев сусаклагычы базасында һәм Идел алды һәм Кама аръягы ярларында урнашкан, җәлеп итә торган торак пунктлар һәм Ландшафтлы территорияләр базасында, федераль әһәмияттәге Тәтеш-Болгар туристик-рекреацион зонасын оештыру тәкъдим ителә. Бу зонада туристик-рекреацион эшчәнлекнең өстенлекле юнәлешләре буларак мәдәни-танып-белү, күңел ачу, Экология һәм авыл туризмы билгеләнгән. Шулай итеп, Апас районында туристик-рекреацион эшчәнлекне үстерүгә федераль әһәмияттәге туристик-рекреацион зонадан югарырак булган Тәтеш, Кама Тамагы районнарының һәм янәшәдәге Буа районының туристик-рекреацион системаларының үсеш перспективалары йогынты ясарга мөмкин. Буа районының территориаль планлаштыру схемасы проекты нигезендә, Апас районы белән чиктәш җирдә, мәдәни-танып-белү, экскурсия, Экскурсия-дини, дәвалау-сәламәтләндерү, экологик, рекреацион туризм һәм кыска вакытлы ял итү перспективалары белән, җирле әһәмияттәге Буа туристик-рекреацион зонасын оештыру тәкъдим ителә. Карала торган районнар территориясе буенча уза торган Зөя елгасы базасындагы табигый-ландшафтлы комплексның бердәмлеге әлеге территорияне муниципальара дәрәҗәдә интеграцияләнгән туристик-рекреацион үзләштерү өчен шартлар тудыра.

Туристлык-рекреация эшчәнлегенең төрле төрләрен активлаштыру һәм үстерү, туристлык хезмәтләре спектрын киңәйтү һәм туристлыкның яңа юнәлешләрен үстерү максатларында, Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасына туры килгән туристларны җәлеп итү максатыннан ял көне мәдәни-танып-белү, экскурсия, этнография, балалар, рекреацион, авыл туризмы һәм туризмны үстерү (кыска вакытлы ял) тәкъдим ителә. Туристик-рекреация эшчәнлегендә санап үтелгән юнәлешләрне тормышка

ашыру музей учреждениеләре, Мәдәни мирас объектлары (Дәүләт территориясендә ачыкланган һәм саклануда булган), мәдәни-танып-белү, дини, спорт-сәламәтләндерү, рекреация объектлары, балалар ялы, халык сәнгате кәсепләренең көнкүреш объектлары, халык гореф-гадәтләре һәм көнкүреше, аеруча саклана торган табигать территорияләре, урман ландшафтлары, Зөя елгасы, Улема һәм коену урыннары булган башка су объектлары, тарихи, дини һәм ял итү чишмәләре, шулай ук туристлык-танып-белү (мәдәни-туристлык комплексы) (этнографик комплекс), маҗаралы (Балык тоту йорты), рекреацион (кыска вакытлы ял итү) туризм, Пляж территорияләре белән ял итү зоналары һәм районда хезмәт күрсәтү объектлары челтәре (туклану объектлары, кунакханә тибындагы объектлар, мәгълүмат үзәкләре, прокат пунктлары һ.б.) киңәйтелгән.

Туристларны күрсәтү һәм алардан файдалану өчен җәлеп итә торган объектларның урнашу урыннары, төп транспорт-туристик агымнар, кызыклы ландшафтның төрле нокталары һ.б. туристлык һәм хезмәт күрсәтү объектлары челтәрен перспективалы урнаштыруның төп факторлары булып тора. Туристларга районның сөйкемлелеген формалаштыру өчен, төзекләндерү, реконструкцияләү, реставрацияләү, туристик объектлар төзү буенча чаралар комплексын башкарудан тыш, хезмәт күрсәтү өлкәсенең сыйфатын күтәрү һәм әлеге объектлар челтәрен киңәйтү өчен шартлар тудырырга кирәк. Әлеге объектларның милли стильләшүе район колоритын ассызыклый, туктап калучы туристларның игътибарын аеруча җәлеп итәчәк. Туризмның этнографик юнәлешен үстерү, шул исәптән хезмәт күрсәтү өлкәсендә дә, милли гореф-гадәтләрне саклаган җирле халыкны районның, республиканың һәм тулаем илнең күпмилләтле мәдәниятен популярлаштыру өчен җәлеп итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы нигезендә Җирле әһәмияттәге Апас туристлык-рекреацион зонасын - районның үзәк өлешендә Апас ш.т. б. базасында һәм 15 км радиуста урнашкан кайбер авыл торак пунктларын формалаштыру өчен алшартлары булган җирле әһәмияттәге полифункцияле зонаны Формалаштыру һәм оештыру тәкъдим ителә. Әлеге зонаның күп функцияле булуы һәм туристлык-рекреация эшчәнлеген үстерүнең санап кителгән перспективалары музей учреждениеләре, Мәдәни мирас объектлары (дәүләт карамагында булган архитектура һәм тарих һәйкәлләрен), дини, спорт-сәламәтләндерү, рекреация объектлары, халык күпләп ял итә торган зоналар (чишмәләр, ял итү зоналары, мәдәни-массакүләм чаралар уздыру урыннары), Апас шәһәр тибындагы поселогында (ресторан, кафе) хезмәт күрсәтүче объектлар челтәре, шулай ук халык сәнгать һөнәрчелеге, һөнәрчелеге, һөнәрчелеге, гореф-гадәтләре һәм көнкүреше торгызылуга, фольклор ансамбльләр һ.б. бәйле.

Әлеге зонадагы (маршрут-терәк үзәге) һәм Апас районының туристик-рекреацион системасы үзәге булып Апас шәһәр тибындагы поселогы, Шәмбалыкчы, Төбәк-Черкене авыллары, шулай ук маршрут-транзит нокталары сыйфатында Ябалак, Биеш, Югары Ындырчы, Ишеево авыллары чыгыш ясый ала.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы һәм Апас ш. т. б. Генераль планы нигезендә, туристлык тармагын торгызу һәм үстерү өчен шартлар тудыру һәм туристик-рекреацион эшчәнлек үзәген формалаштыру максатларында, Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы һәм Апас ш. т. п. Генераль планы тәкъдим ителә:

мәдәни-танып-белү, экскурсия туризмын үстерү өчен, Апас ш. т. б. һәм якын-тирә торак пунктларда мәдәни мирас объектларын һәм мәдәни объектларны реставрацияләү;

этнографик һәм вакыйгалар туризмын үстерү өчен, Апас шәһәр тибындагы поселогы һәм якын-тирә территорияләрдә халык күпләп ял итү һәм мәдәни-массакүләм чаралар (парклар, мәдәни-массакүләм чаралар мәйданчыклары, ял урыннары) оештыру белән бергә, район халкының мәдәниятен, көнкүрешен, фольклорын, гореф-гадәтләрен торгызу процессларын активлаштыру;,

туристик-рекреацион хезмәтләр спектрын төрлеләндерү өчен Апас ш. т. б. һәм якын-тирә территорияләрдә бассейнлы физкультура-сәламәтләндерү комплексы, күпфункцияле зал, Апас ш. т. б. Стадион төзү хисабына спорт-сәламәтләндерү һәм спорт объектлары челтәрен киңәйтү;

хезмәт күрсәтү өлкәсендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын арттыру, шул исәптән Апас шәһәр тибындагы бистәсендә туристик мәгълүмат үзәге булган кунакханә төзү исәбенә дә.

Җирле халыкның ялга булган ихтыяҗын канәгатьләндерү өчен җиһазландырылган пляжларның булуы тагын бер шарт булып тора. СНиП Нигезендә 2.07.01-89* «Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү«, ГОСТ 17.1.5.02-80 " табигатьне саклау. Гидросфера. Су объектларын рекреацияләү зоналарына гигиеник таләпләр» дигән темага һәм башка белешмә мәгълүматка караганда, җирле халык өчен гомуми файдаланудагы пляжларның кирәкле территорияләрен исәп-хисап ясалган (3.6.1 таблицасын карагыз).

Таблица 3.6.1

Җирле халык өчен пляж территориясе өчен кирәкле мәйданнар

«Апас ш. т. п.» МБ 2040 елга

Территориянең исеме	Пляжларны бер үк вакытта йөкләү коэффициенты	Халык саны, кеше	Пляж территориясе нормасы, м2/кеше	Кирәкле күләме пляж территориясе, га
Апас ш. т. п., Апас ш. т. б.)	0,2	6025	8	0,96

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән җирле әһәмияттәге су объектларын рекреацияләү зоналары проектларын эшләү һәм оештыру буенча чаралар үткәрү тәкъдим ителә.

Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы буенча республиканың Идел алды өлешендә «Татарстан – Шәһәрләр иле» (Идел алды шәһәрләре буенча) төбәк туристик маршрутын оештыру тәкъдим ителә. Бу-Идел алды (Тәтеш, Буа, Зөя) кечкенә шәһәрләрен үз эченә алган тарихи урыннар буенча маршрут. Апас районы чикләрендә әлеге маршрут районның көнчыгыш өлешендә «Казан-Буа-Ульяновск» Р-241 федераль әһәмияттәге автомобиль юлы буйлап узачак.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән җирле (район) әһәмияттәге түбәндәге туристик-рекреация маршрутларын оештыру тәкъдим ителә:

«Апас ягы» җирле әһәмияттәге мәдәни-танып-белү маршрутын районның тарихи урыннары буйлап оештырырга тәкъдим ителә. Әлеге маршрут тәкъдим ителгән туристлык-рекреация зоналарын һәм Апас туристлык-рекреация системасының локаль үзәген түбәндәге юнәлештә тормышка ашырырга мөмкинлек бирәчәк: Апас ш.т. б. (Апас туган якны өйрәнү музее, Кадыйр Латыйпов йорты, Бөек Ватан сугышында Җиңүнең 65 еллыгы уңаеннан мемориаль комплекс, «хатын-кыз» һәйкәле, мәчет) – Чүри-Барыш авылы (Бөек Ватан сугышына багышланган «окопы» Монументы) – Төбәк-Черкене авылы (агач эшкәртү һәм «Шурум-Пуш» чуаш халык ансамбле эшләү урыны), этнографик «чуваш авылы» комплексы) – Апас ш. т. б. (агачны нәфис эшкәртү, кул туку урыны һәм фольклор коллективларның эшләве) - Биеш авылы (Советлар Союзы Герое д. и. Горбуновка һәйкәл, «Рябинушка» рус ансамбле эшләү урыны, Рус этнографик авылы) – Каратун станциясе т. п. (г. Харис кабере) - Шәмбалыкчы авылы (Ф. Насретдинов музее) - Урта Балтай авылы - Бакырчы авылы (Шәүкәт Галиев музее, «Курора» чишмәсе (м. х. Гайнуллин Туган йорт) - Кызыл Тау авылы (М. х. Гайнуллин Туган йорт) - галим М. х. Гайнуллинның бюсты, «Токэ Тавы чишмәсе» чишмәсе) - Тутай авылы (С. Садыйкова музее, с. М. Әхтәмов һәйкәле, «су Кизләү өсте» чишмәсе) - Дәвеш авылы («местечко Дәвеш» мәдәни-туристлык комплексы) - Апас ш. т. б.

Тәкъдим ителә торган маршрут районның тарихи мирасын, һөнәр һәм гореф-гадәтләрен, Апас районы халыкларының диннәрен, тарихи урыннарны, халык кәсепләрен өйрәнү һәм торгызу, мәдәни мирас объектларын реставрацияләү, этнографик комплекслар һәм авыллар төзү һәм оештыру, шулай ук районның тарихи-этнографик өлешен популярлаштыру юлы белән сакларга ярдәм итәчәк.

Җирле әһәмияттәге «Тау иле» мәдәни-ландшафт маршрутын барлыкка килгән геологик-морфологик яки тарихи табигатькә ия булган районның тарихи объектлары һәм урыннары, аеруча саклаулы табигать территорияләре, рекреация объектлары һәм территорияләре катнашында оештырырга тәкъдим ителә. Тәкъдим ителгән туристик маршрут түбәндәге юнәлештә тормышка ашырылырга мөмкин: Апас ш.т. б. (Апас туган якны өйрәнү музее) – Биеш авылы (Рус этнографик авылы, төбәк әһәмиятендәге «Зөя елгасы» табигать һәйкәле) – Каратун - Дәвеш тимер юл станциясе т. п. («Девичь гору» («Местечко дешево») мәдәни-туристик комплексы, Апас «Свияга» балалар сәламәтләндерү лагере) – Чүри-Барыш һәм Чүри-Бураш авыл җирлеге («Гран-Тау» Төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәле)-Чүри - Бураш урман – деньясы («Иске Йомралы авыл җирлеге (кыска вакытлы ял итү һәм пляж белән массакүләм ял итү зонасы)-Төбәк – Черкене авылы (»чуаш авылы " этнографик комплексы, Рыболов йорты) - Апас ш. т. б. Туристлык маршрутында табигый һәм мәдәни-танып-белү ягыннан ярашу бүгенге көндә туристларны җәлеп итә торган һәм туристик-рекреация эшчәнлегендә өстенлекле юнәлеш булып тора. Тәкъдим ителә торган маршрут легендаларны эзләү һәм популярлаштыру, районның табигый ландшафтларын саклау процессларын активлаштырырга, туристик күрсәтү һәм хезмәт күрсәтү инфраструктурасы объектларының торышын яхшыртуга ярдәм итәчәк.

Татарстан Республикасы һәм Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемалары чараларын исәпкә алып тәкъдим ителгән чаралар 3.6.2 таблицасында күрсәтелгән.

«Апас ш.т. п.» МБ Генераль планында рекреацион территорияләрне үстерү шулай ук яшел үсентеләр системасын оештыру һәм гамәлдәге чишмәләрне, җирле халыкның ял итү зоналары һәм килүчеләрнең ял итү мәйданчыклары буларак, төзекләндерү чараларын күздә тота.

Яшел үсентеләр системасын оештыру буенча кешеләр ялы өчен уңайлы шартлар булдыру, авыл торак пунктының йөзен яхшырту өчен кирәкле чаралар комплексы ике төп этапны күздә тота: гомуми кулланылыштагы яшелләндерүне оештыру һәм чикләнгән кулланыштагы яшелләндерүне оештыру.

Гомуми файдаланудагы яшел үсентеләрне оештыру буенча чаралар-административ һәм иҗтимагый биналар янында скверлар булдыру, көндәлек хезмәт күрсәтү үзәкләре булдыру, төп урамда бульвар урнаштыру, урамнарны яшелләндерү, чәчәк түтәлләре һәм газоннар урнаштыру.

Чикләнгән кулланылышта булган яшел үсентеләрне оештыру буенча чаралар-мәгариф һәм тәрбия объектлары территорияләрен һәм башка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары территорияләрен яшелләндерү (үсентеләр урнаштыру, җиләк-җимеш һәм декоратив агачлар, куаклар утырту, чәчәкләр урнаштыру).

Шәһәр төзелеше проектлаштыру буенча региональ нормативларга туры китереп, күпфатирлы торак зонадагы (квартал) яшелләндерелгән территориянең мәйданы (гомуми белем бирү һәм мәктәпкәчә белем бирү оешмаларының участокларын исәпкә алмыйча) квартал территориясенең кимендә 25% ын тәшкил итәргә тиеш. Гомуми белем бирү оешмалары территорияләрен яшелләндерүне аларның территориясенең кимендә 50 % ын күздә тота. Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары территорияләрен яшелләндерү, төзелештән азат булган территориянең кимендә 50% ын тәшкил итәргә тиеш.

Таблица 3.6.2

Апас ш. т.п. «муниципаль берәмлегендә туристик-рекреация системасын үстерү буенча чаралар»

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә кую вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2021-2035 еллар)	
Региональ әһәмияттәге чаралар									
	«Апас ш. т. п.»	"Татарстан – Шәһәрләр иле» (Идел алды шәһәрләре буенча)	маршруты оештыру	-	-	-	+	+	Татарстан Республикасы ТПС
Җирле (район) әһәмияттәге чаралар									
	«Апас ш. т. п.»	Апас туристик-рекреацион зонасы проекты	оештыру чарасы (эшләү)	-	-	-	+		Апас МР СТП
	«Апас ш. т. п.»	су объектларында (рәсми пляжларда) рекреация зоналарын оештыру проектлары)	оештыру чарасы (эшләү)	-	-	-	+	+	Апас МР СТП
	«Апас ш.т.п»,	кунакханә базасында туристик мәгълүмат үзәге	оештыру чарасы	-	-	-	+	+	Апас муниципаль районы
	«Апас ш. т. п.»	«Апас ягы» мәдәни-танып-	маршруты оештыру	объект	-	1	+	+	Апас МР СТП

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә кую вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2021-2035 еллар)	
		белү маршруты							
	«Апас ш. т. п.»	«Тау иле» мәдәни-ландшафт маршруты	маршрутны оештыру	объект	-	1	+	+	Апас МР СТП
Җирле (җирлек) әһәмияттәге чаралар									
	«Апас ш.т.п»,	парк	төзекләндерү	объект	1	-	+	-	Апас МР СТП
	Апас штп, Иске Әнәле авылы	Гомуми кулланылыштагы яшелләндерү	Яшел үсентеләр системасын оештыру	-	-	-	+	+	«Апас штп » МБ генераль планы
	«Апас ш. т. п.»МБ	Су объектлары	Иҗтимагый рекреацион зоналар булдыру белән яр буйларын һәм якын-тирә территорияне төзекләндерү	-	-	-	+	+	«Апас штп » МБ генераль планы

Апас ш. т. п. муниципаль берәмлегенең транспорт инфраструктурасын үстерү»

Транспорт инфраструктурасы шәһәр җирлеге территорияләрен уңайлы итү, халыкның хәрәкәтчәнлеге һәм пассажирлар һәм йөк ташу күләмнәренең фаразлана торган үсеше шартларында шәһәр эчендәге, шәһәр яны һәм тышкы транспорт элемтәләренең иминлеге һәм ышанычлылыгы тәэмин итәргә тиеш.

Халыкның көнкүреш һәм җитештерү ихтыяҗлары өчен транспорт хезмәтләренә булган ихтыяҗларын икътисади яктан нәтиҗәле һәм куркынычсызлыкның тиешле дәрәҗәсе белән канәгатьләндерү, кыска һәм озак вакытка исәпләнгән перспективада.

Татарстан Республикасы территориясенең транспорт каркасы йогынтысында Апас муниципаль районының планировка структурасы формалаша һәм, нәтиҗәдә, «Апас шәһәр тибындагы поселогы»муниципаль берәмлеге территориясенең планлаштыру структурасы формалаша.

Автомобиль юлларын үстерү

Федераль, региональ һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү юнәлешләре Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасында һәм Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы проектында билгеләнгән. «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең генераль планы белән югарыда күрсәтелгән документларда билгеләнгән барлык чаралар да исәпкә алынды.

Муниципаль берәмлекнең перспектив транспорт каркасы федераль, региональ һәм җирле автомобиль юлларыннан формалашачак.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы чаралары, «Апас шәһәр тибындагы поселогы " муниципаль берәмлегендә Генераль план белән «Казан-Буа-Ульяновск» федераль автомобиль юлының 6,6 км озынлыктагы участогын реконструкцияләү каралган.

Ул «Казан-Ульяновск» –Апас-«Олан-Каратун»һәм»Олан-Каратун» төбәк автомобиль юллары буйлап «Апас-Азбаба»муниципаль маршруты буенча башкарылачак.

Маршрутның озынлыгы 36 км.

Әлеге маршрутның элемтәсе булып түбәндәге торак пунктлар торачак: Апас ш. т. п. (соңгы тукталыш пункты), п. Зөя, Югары Ындырчы, Үтәмеш, Сатмыш, Карамасар, Югары Аккуҗа, Азбаба авыллары (ахыргы тукталыш пункты).

Таблица 3.7.1

«Апас ш. т. п.» муниципаль берәмлегенең транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү буенча чаралар исемлеге

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Төр чаралар	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә кую вакыты		Чыганак чаралар
					Гамәлдәге	Яңа (кушымта)	Беренче чират (2017-2025 еллар.)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
Федераль әһәмияттәге чаралар									
Автомобиль юллары									
	«Апас ш. т. п.»МБ	"Казан-Буа-Ульяновск автомобиль юлы участогы»	Реконструкция	км	6,6	-		+	Апас муниципаль районы башкарма комитеты, «Апас ш. т. п.» МБ Генераль планы

Урам-юл челтәрен һәм поселок транспортын үстерү

«Апас ш.т.п.» МБ Генераль планы проектында урамнар челтәре саклана. Апас ш.т. п. торак пунктында торак төзелеше өчен мәйданчыклар урнаштыру белән бәйле рәвештә, проектлана торган территорияләрдә урам челтәре торак районнарның үзара да, халыкның хезмәт һәм мәдәни-көнкүреш тыгызлыгы булган урыннар белән дә, шулай ук хәзерге вакытта барлыкка килгән урамнар һәм юллар системасын исәпкә алып, уңайлы җәяүлеләр һәм транспорт элемтәсен оештыру таләпләреннән чыгып эшләнгән.

Транспорт инфраструктурасы картасы нигезендә Генераль план нигезендә магистраль һәм җирле әһәмияттәге урамнар һәм юллар бүлеп бирелә. СНиП нигезендә 2.07.01-89* табл. 9 классификация урамнар һәм юл категорияләре буенча тәкъдим ителгән:

Магистраль урамнар (төп поселок урамнары). Бистәнең магистраль урамнары буенча поселок эчендәге төп транспорт агымнарын үткәрү тәэмин ителә.

а) Апас ш. т. п. киң юнәлештәге поселокларның төп урамнары:
- Ленин ур., 1040 М);
- Октябрь ур., 140 м);
- Кызыл Армия урамы (250 м участок);
-Мелиораторлар - Шоссейная ур. - 2040 м);

б) Апас ш. т. п. территориаль юнәлештәге төп поселок урамнары:
- М.Җәлил ур., 1485 м);
- Октябрь ур., 330 м);
- Рим Абзалов урамы (1225 м).

Апас ш. т. б. магистраль урамнарның һәм юлларның (төп урамнарның) гомуми озынлыгы 6510 м тәшкил итә.

Иске Әнәле авылындагы төп урамның гомуми озынлыгы 712 м тәшкил итә.

Урам челтәренең гомуми озынлыгы 46,91 км һәм Апас бистәсе территорияләренең мәйданы 6,57 кв. км генплан буенча урам челтәренең тыгызлыгы 7,14 км/кв. км тәшкил итә.

Иске Әнәле авылы территорияләренең гомуми озынлыгы 6,06 км булганда, генплан буенча 0,90 кв. км урам челтәренең тыгызлыгы 6,73 км/кв. км тәшкил итә.

Хәзерге вакытта Апас район үзәгендә поселок эчендәге пассажир транспорты юк. Бу торак төзелешендә чагыштырмача аз ара һәм халыкның аз булуы белән аңлатыла.

Апас ш. т. п. шәхси җиңел автомобильләрнең гомуми саны 3.7.2 таблицасында китерелә

Таблица 3.7.2

п/п	Күрсәткечләр	2017 ел.	2025 ел.	2040 ел.
	Халык саны 1000 кешегә исәпләнгән автомобильләр саны	- *	312,9**	512,9**

*Мәгълүмат бирелмәгән

** Күрсәткечләр шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары «нигезендә кабул ителде»

Генераль планны тормышка ашыруның исәп-хисап чорына (2040 ел) автомобильләрнең дәрәҗәсе якынча 1000 кешегә 512,9 җиңел автомобиль, ә беренче чиратта (2025 ел) 1000 кешегә 312,9 җиңел автомобиль тәшкил итәчәк.

Проект нигезендә шәхси файдаланудагы автотранспорт чараларын урнаштыру өчен гаражлар урнаштыру күздә тотыла. Шул ук вакытта усадьбада яшәүче халык өчен шәхси

файдалану машиналары аерым урнашкан гаражларда, йорт яны участокларында, машиналарның гомуми саныннан - 77%, беренче чиратта 76% - исәп-хисап чорына саклана дип кабул ителә. Калган шәхси файдаланудагы машиналар гаражларда беренче чиратта 23% исәбеннән һәм җәяүлеләр йөри алырлык 800 метрны исәпкә алып, исәп-хисап чорына 24% исәбеннән саклана.

Беренче чиратта, төзелешнең фаразланган гаражлар урынына ачык автостоянкалар урнаштыру күздә тотыла.

Генераль планны тормышка ашыруның исәп-хисап чорына ябык типтагы парковкаларны төзү, шулай ук сәүдә үзәкләрен проектлаганда һәм төзегәндә җир асты һәм цоколь катларында автомобильләр кую урыннарын карарга кирәк.

Автомобильләрне һәм инвалидларга караган башка мототранспорт чараларын саклау өчен тукталышларны җәяүлеләр өчен мөмкин булган радиуста торак йортларга керүдән 50 м дан да артмаска тиеш.

Автозаправка станцияләре (АЗС))

Яңа АЗСлар һәм АГЗСЛАР төзү кирәклеге юк.

Техник хезмәт күрсәтү станцияләре (йөз)

СТО урнаштыру тәкъдим ителми.

Территорияне инженерлык ягыннан әзерләү буенча чаралар

Корылмалар төзү һәм инженерлык яклау чараларын гамәлгә ашыру таләп ителә торган куркыныч процесслар йогынтысына дучар ителгән якланучы территорияләр чикләрен рекогносцировка тикшеренүләре материаллары буенча билгеләргә һәм алдагы инженерлык эзләнүләре вакытында төгәлләштерергә кирәк (4.6. СП 115.13330.2016).

Яңа төзелә һәм реконструкцияләнә торган территорияләрне үзләштерү эшләрен бары тик аларны куркыныч процесслардан саклау буенча беренчел чараларны үтәгәннән соң гына башларга кирәк. Корылмаларны һәм инженерлык яклавы чараларын файдалануга тапшыру һәм яклана торган объектларны төзү бер-берсенә бәйле булырга һәм авариясез эшләрне алып баруны, шулай ук экстремаль шартларда инженерлык саклау корылмаларыннан функциональ файдалануны гарантияләргә тиеш (СП 116.13330.2012).

Инженерлык әзерләү буенча чаралар составы үзләштерелә торган территориянең (рельеф, грунт шартлары, су басу дәрәҗәсе, сазлыкка, үзләштерелә торган территориядә куркыныч табигать процесслары булуга бәйле рәвештә билгеләнә. Кайбер очракларда инженерлык әзерлеге буенча чаралар архитектура-планлаштыру структурасын һәм торак урыннарның пространство композициясен билгели.

Территорияне эрозия процессларыннан инженерлык ягыннан яклау чаралары

Территорияләрне эрозия процессларыннан инженерлык ягыннан яклау "территорияләрне эрозия процессларыннан инженерлык ягыннан яклау" 425.1325800.2018 СП нигезендә тиешле чараларны үтәүне һәм инженерлык корылмаларын төзүне үз эченә ала. Проектлау кагыйдәләре».

Территорияне инженерлык ягыннан яклау чаралары һәм конструкцияләр эрозия процессларыннан эрозия һәм туганлык процессларының барлыкка килүеннән һәм үсешеннән, табигый шартларны, йөкләнешне һәм йогынтыларны, эксплуатацияләү үзенчәлекләрен, җирле төзелеш материалларын, экологик таләпләрне исәпкә алып, яклауны тәэмин итәргә тиеш (4.1.2 п.). СП 425.1325800 2018).

7.1.1 п.нигезендә. СП 425.1325800.2018 авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге территорияләр өчен эрозия процессларыннан инженерлык ягыннан яклау чараларына шулай ук агрокультур чаралар (авыл хуҗалыгы культураларын чиратлаштыру (чәчү әйләнеше), тиешле эшкәртү методларын куллану һ.б. лар) кертергә кирәк.

Территорияне су басудан (су басудан) инженерлык ягыннан яклау чаралары)

Татарстан Республикасының язгы ташу чорында су басу (су төшү) зоналарына керә торган торак пунктлары исемлеге нигезендә. ТР МКның 2019 елның 16 февралендәге № 301-р боерыгы белән № 301-р) «Апас ш.» муниципаль берәмлеге территориясе язгы ташу чорында су басу (су басу) зоналарына эләкми.

Су басу, су төшү зоналарының генераль планын эшләү вакытына тиешле тәртиптә билгеләнмәгән (күчемсез милекнең дәүләт кадастрына аларның чикләре турында белешмәләр кертелмәгән). Су басу, су басу зоналары чикләрен билгеләгәндә (күчемсез милекнең дәүләт кадастрына аларның чикләре турында белешмәләр кертелгән) генераль планга тиешле үзгәрешләр кертергә кирәк (Россия Федерациясе Икътисадый үсеш министры урынбасары А. В. Кудрин киңәшмә беркетмәсенә). № 54-АЦ).

Территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык яклавын проектлаганда, территорияләрне су басудан һәм су басудан саклауны, аларның функциональ кулланылышы һәм табигый мохитне саклау таләпләренә бәйле рәвештә, су басу һәм су басу тискәре йогынтыларын бетерүне тәэмин итә торган чаралар комплексын эшләү зарур. Су басудан инженерлык яклавы системасы аерым участокларның һәм объектларның барлык локаль системаларын берләштерә торган территориаль бердәм булырга тиеш. Шул ук вакытта ул шәһәр төзелешен планлаштыруның генераль планнары һәм территориаль комплекслы схемалары белән бәйле булырга тиеш (п.4.1. СП104. 13330. 2016).

Территорияләрне инженерлык яклавының төп чаралары буларак территория өслеген җимерү, ясалма күтәрү, үзәнне тәртипкә салу корылмалары һәм өске агымны көйләү һәм

чыгару корылмалары, системалы дренаж системалары, локаль дренажлар һәм башка саклау корылмалары (4.9 СП 104.13330.2016 "территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык яклавы". СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.06.15-85 (утв. РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының 2016 елның 16 декабрендәге боерыгы белән № 964/пр).

Инженерлык яклавының өстәмә чаралары сыйфатында табигый системаларның табигый үзлекләрен кулланырга кирәк. Соңгысына су бүлүче һәм борынгыларны чистарту юлы белән гидрография челтәренең дренерлау ролен күтәрүне, агролесехник чаралар һ.б. (4.10 СП 104.13330.2016 "территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык яклавы") (4.10 СП 104.13330.2016) кертергә кирәк. СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.06.15-85 (утв. РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының 2016 елның 16 декабрендәге боерыгы белән № 964/пр).

Территорияне су басудан, су басудан саклау чаралары "СНиП 22-02-2003" 116.13330.2012 п. 10 һәм 11 П. таләпләрен исәпкә алып эшләнергә тиеш. Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык ягыннан яклау. Төп нигезләмәләр "һәм СП 104.13330.2016" территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык ягыннан яклау". СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.06.15-85 (утв. РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының 2016 елның 16 декабрендәге боерыгы белән N 964/пр)

Су басудан һәм су басудан инженерлык яклавы буенча чаралар составына җир асты һәм өслек сулары режимына, су агучы коммуникацияләрдәге чыгымнарга (агуга) һәм баганаларга, биналарның һәм корылмаларның нигезләренә деформация ясауга, шулай ук инженерлык саклау корылмаларының эшен күзәтүгә мониторинг кертелергә тиеш. Мониторингның озынлыгы гидрогеологик режимның тотрыклылануына, корылмаларның нигезләре утырмаларының интенсивлыгына һәм аларның хезмәт итү вакытына бәйле.(10.1 СП 104.13330.2016 "территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык ягыннан яклау". СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.06.15-85 (утв. РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының 2016 елның 16 декабрендәге боерыгы белән N 964/пр)

Гидрогеологик исәп-хисап нәтиҗәләре буенча тиешле районлаштыру һәм генераль планга төзәтмәләр кертергә кирәк (п. 10.2.4 СП 116.13330.2012).

Территорияне карсто-суффозия процессларыннан инженерлык ягыннан яклау чаралары

Картка каршы чаралар һәм корылмалар төрләрен СП 116.13330.2012 "СНиП 22-02-2003 кагыйдәләре җыелмасының 8 пункты нигезендә сайларга кирәк. Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык ягыннан яклау. Төп нигезләмәләр". СНиП 22-02-2003 актуальләштерелгән редакциясе,шулай ук карст мониторингы күрсәткечләре.

Биналарны һәм корылмаларны инженерлык ягыннан яклау өчен карстан түбәндәге чаралар кулланыла :8.1.2 с 116.13330.2012):

- планлаштыру эшләре (п. 8.3.2 СП 116.13330.2012;
- су саклау һәм фильтрларга каршы тору (П. 8.133330.2012);
- техник (нигезләрне ныгыту) (116.13330.2012);
- конструктив (п. 8.3.5 СП 116.13330.2012);
- технологик (п. 8.3.6 СП 116.13330.2012);
- эксплуатацион (8.3.7 п.) СП 116.13330.2012).

Коррупциягә каршы конкрет чараларны, СНиП 22.13330.2011 № СНиП 2.02.01-83 "СНиП 2.02.01-83" СНиП 2.02.2011-83 " СНиП. Биналар һәм корылмаларга нигезләр"дигән темага түгәрәк өстәл узды. Уникаль биналарны һәм корылмаларны каршы яклау чараларын билгеләү өчен махсус техник шартлар (СТУ) эшләнергә тиеш.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, карст-суффозион процесслардан саклау буенча планлаштырылган чаралар территорияне планлаштыру буенча документацияне эшләү стадиясендә, тиешле тикшеренүләр үткәргәннән соң кулланылырга тиеш.

А һәм В типларында карстоиминлек өчен өстенлекле булып торучы карстага каршы планлаштыру чаралары (8.2.2 СП 116.13330.2012 п.) ябылган территорияләрне рациональ

файдалануны һәм картларга каршы яклауга чыгымнарны оптимальләштерүне тәэмин итәргә тиеш. Чаралар әлеге районның үсеш перспективасын һәм картларга каршы яклауның карст үсеше шартларына йогынтысын исәпкә алырга тиеш. Карстка каршы планлаштырылган чараларны куллану турындагы карар шәһәр төзелеше документларын эшләү стадиясендә кабул ителергә тиеш (п.8.3.2.1. СП 116.13330.2012).

Коррупциягә каршы планлаштыру чаралары составына керә:

- функциональ зоналарны махсус урнаштыру, магистраль урамнарны һәм челтәрләрне планировка структурасын эшләгәндә, карстокуркынычлы участокларны карап чыгу һәм аларга яшел утыртмалар урнаштыру мөмкин булган кадәр мөмкин булган максималь дәрәҗәдә мөмкин булган урыннарда трассировкалау . ;

-биналарның һәм корылмаларның, кагыйдә буларак, тотрыклылыгы I-II категорияләренең тотрыклылыгы участокларыннан читтә урнашуы (А кушымтасы 116.13330.2012), шулай ук упкын барлыкка килүнең азрак интенсивлыгы (ешлыгы) булган, әмма аларның диаметрлары 20 м дан артык булган участоклардан читтә (А категориясе).

Махсус грунтлардан инженерлык яклавы чаралары

Органик һәм органик грунтлар яткан урыннарда корылманың нигезе сыйфатында грунт катламын юдыру өчен теләсә кайсы эрелекнең супеси һәм комлары кулланылырга мөмкин. Тузанлы ком яки супесейларның юдырыла торган катламын берләштерү өчен башлангыч юдыру яки аз үткәрүчән табигый нигезгә салу кирәк, ул органик һәм органик грунтлар, дренлаучы катлам, мәсәлән, урта эре комнан ясалган.

Югарыда аталган чаралар үткәргәндә грунтларның органик һәм органик үзлекләре булган территорияләрне үзләштерү мөмкин.

Инженер-геологик эзләнүләр вакытында орган-минераль һәм органик грунтларны үстерү районнарында төзү өчен, орган-минераль һәм органик грунтларның үзенчәлекләрен, аларны ятуның аерым шартларын һәм табигый хәлне бозмыйча, үрнәкләрне сайлап алу кыенлыкларын исәпкә алып, массивта грунтларны тикшерүнең (геофизик, зондировкалау) кыр методларына өстенлек бирергә кирәк. Грунтларда органик матдәләр микъдарын тикшерүгә, минераль төбенең профилен һәм аның сындыручы грунтларның үзенчәлекләрен билгеләүгә аерым игътибар бирергә кирәк.

Автомобиль юлларын кышкы карап тоту буенча чаралар

Муниципаль берәмлек территориясендә кар көртләреннән саклау чараларын региональ юл участокларында карарга тәкъдим ителә.

"Автомобиль юлларын кардан саклау һәм чистарту буенча методик рекомендацияләр" 218.5.01-2008 ОД нигезендә, автомобиль юлларын кышкы карап тоту буенча барлык чаралар системасы, башкарылган эшләрнең максималь җиңеләюе һәм арзанаюы вакытында автотранспорт хәрәкәте өчен нормаль шартлар тәэмин итү өчен төзелә. Әлеге бурычларны үтәү өчен:

- даими яки вакытлыча кар саклау чараларын урнаштыру юлы белән кар көртләре барлыкка килүне булдырмау буенча саклагыч чаралар;

- профилактик чаралар, аларның максаты-юл катламында үткән транспорттан кышкы тайгаклык барлыкка килүгә юл куймау;

- юлда кар һәм боз муниципаль берәмлекләрен бетерү һәм аларның автомобиль хәрәкәтенә йогынтысын киметү буенча чаралар;

- тәүлекнең караңгы вакытында юлларны яктырту.

Чаралар системасы төп факторларны исәпкә алып оештырылырга тиеш:

1) буран режимы, кар катламы биеклеге, җир өслеге элементлары, табигый фактор (юл уза торган җир рельефы, үсемлекләр һ.б.).

2) юлларны трассацияләгәндә төп кар саклау чаралары булып тора:

- трассаны аз булган урыннар буенча сузу;

- трассада төп буран җилләрен исәпкә алу.

3) юлның кар белән бәйсезлеге шактый дәрәҗәдә план элементларының дөрес кушылуына һәм җир рельефы белән озын профильле элементларның дөрес кушылуына һәм шул ук вакытта төп буран җилләре юнәлешен исәпкә алуга бәйле. Җир полотносының төрле характердагы һәм трассаның урнашу дәрәҗәсе бертөрле түгел.

Юл шартлары тиз йөрешле машиналар кулланырга мөмкинлек бирә торган барлык юлларда да кар чистарту чаралары нигезендә патрульле чистарту тәкъдим ителде.

Патрульле кар чистарту ялгыз яки ялгыз-щетка автомобильләре отряды тарафыннан башкарыла. Юл участогына хезмәт күрсәтү өчен беркетелгән кар чистарткычлар буенча бөтен буран яки кар яву вакытында патрульлек ителә.

Шәһәр һәм торак пунктлар чатында ясалма корылмалар (эстакад, күпер, юлүткәргечләр) аша үтүче юл участокларыннан чистартыла торган кар-боз катламнары кар кабул итү пунктларына чыгарылырга тиеш.

Кар кабул итү пунктлары саны һәм аларның урнашу урыннары шартларыннан чыгып билгеләнә:

автомобиль юлыннан кар чыгару эшләренең оперативлыгын тәэмин итү;

- кар чыгарганда транспорт чыгымнарын минимальләштерү ; ;
- юлдан чыгарылырга тиешле кар күләме ; ;
- аларга транспортка тоткарлыксыз керү тәэмин ителеше.

Кар кабул итү пунктлары шәһәр канализациясе системасына тоташтырылган "коры" кар чүплекләре һәм кар эретү шахталары рәвешендә була.

"Коры" кар өю урыннары торак пунктның су саклау зоналарында урнашырга тиеш түгел.

Юлларны кар көртләреннән саклауның теге яки бу ысулын сайлау явым-төшемнең интенсивлыгына, трассаның шартларына һәм әһәмиятенә, районның матди иминлегенә бәйле.

Хәзерге куркыныч районнарда төзелеш шартлары

Биналарның һәм корылмаларның сейсмик каршы торышы тиешле конструктив карарлар белән тәэмин ителергә тиеш.

Сейсмик районнарда проектлаганда, инженер-геологик эзләнүләр материалларына өстәп, төзелеш мәйданчыгын сейсмик микрорайонлаштыру мәгълүматларын кулланырга кирәк.

Сейсмик йогынтыларны исәпкә алып нигезләрне проектлау СП 20.13330 һәм СП 14.13330 таләпләренә туры китереп билгеләнә торган йөкләнешләрнең аерым ярашуы сәләте буенча исәп-хисап нигезендә башкарылырга тиеш.

14.13330.2014 «СНиП 11-7-81*. Сейсмик районнарда Урта грунт шартлары өчен төзелеш муниципаль берәмлек территориясе сейсмиклыкның 6 баллы зонасына карый (В картасы). Карала торган территориядә төзелеш төзелеш материалларының һәм төзелеш эшләренең сыйфатына карата зур таләпләрне исәпкә алмыйча алып барылырга мөмкин.

Мелиорация системаларын үстерү чаралары

«Җирләрне мелиорацияләү турында» 10.01.1996 ел, № 4-ФЗ Федераль законның 30 статьясы нигезендә мелиорацияләнә торган җирләрдә объектлар төзү һәм җирләрне мелиорацияләү өчен билгеләнмәгән башка эшләр башкару мелиорацияләнә торган җирләрдә туфракның су, һава һәм туклыклы режимнарын начарайтырга, шулай ук мелиоратив системаларны, аерым урнашкан гидротехник корылмаларны һәм саклагыч урман утыртмаларын эксплуатацияләүгә комачауламаска тиеш.

Татарстан Республикасында "2013-2022 елларга Татарстан Республикасында авыл хуҗалыгын үстерү һәм авыл хуҗалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарларын җайга салу" дәүләт программасы эшли (утв). 2013 елның 8 апрелендәге ТР МК карары N 235).

Әлеге программа кысаларында "авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрне мелиорацияләүне үстерү"ярдәмче программасы эшли.

«Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлеге территориясендә, әлеге ярдәмче программа кысаларында, мелиорация системаларын үстерү буенча чаралар каралмаган.

Өске агымны оештыру буенча чаралар

Хәзерге вакытта Апас ш.т.п. территориясендә яңгыр суларын чыгаруны тәэмин итә торган су агымнары үсеш алган челтәре юк.

Поселок территориясеннән яңгыр һәм тар агынтысын бүлеп бирү максатларында, генераль план белән, рельефны һәм кулланыла торган территорияне исәпкә алып, бөтен территория буенча оештырылган өслек агымы схемасы тәкъдим ителә.

Район үзәге территориясендә, нигездә, шәхси төзелеш өстенлек итә, күп фатирлы йортлар, иҗтимагый-эшлекле һәм сәнәгать мәйданнары азрак территорияләрне били.

Проект нигезендә район үзәге территориясеннән ачык сулар белән өслек суындыруны оештыру күздә тотыла.

Ачык каналлар көне буенча минималь озынайту 0,005 кабул ителә. Төзелеш урыннарында каналларны декоратив рәшәткәләр белән ябарга киңәш ителә.

Урамнар киселешендәге һәм кварталларга керү юлларына чыгу күперләре куела, су үткәрү торбалары сузыла.

Сәнәгать предприятиеләрендә берничә чистарту корылмалары урнаштыру күздә тотыла.

Ябык су системасы аша өске суларны җыю һәм чыгаруны тәэмин итүче бассейннарның төп коллекторлары мелиораторлар, Кызыл Армия һәм Ленин урамнары буенча билгеләнгән, анда үзлектән агучы яңгыр канализацияләре челтәре уза.

Проектлана торган ачык су челтәренең гомуми озынлыгы исәп – хисап чорына-35277 м, ябык-8238 м тәшкил итә.

Якынча исәпләүләр өчен яңгыр суларының чыгымы түбәндәге формула буенча билгеләнгән :СН 496-77):

QМәсьәлә = qуд F K2, кайда:

qуд-яңгыр суларының чагыштырма чыгымы, л/с 1 га;

F-стока мәйданы, га;

K2-коллекторның уртача баш тартуына бәйле рәвештә чагыштырма чыгымның үзгәрүен исәпкә алучы коэффициент.

Q = 1,02 x 950 x 0,95 = 921 л/с

Территориянең табигый читлеген файдаланып, район үзәге территориясеннән барлыкка килә торган Q = 921 л/сек күләмендә яңгыр сулары чыгымнары белән исәпләнгән яңгыр суларын агызу бассейннарның төп коллекторларына, ә алар арасыннан Табарка елгасына һәм рельефның түбәнәйтелгән урыннарына чыгарыла.

Территориянең табигый читлеген файдаланып, Табарка елгасына юынты сулар чыгаруны резервуар-отстойниклар аша башкарырга киңәш ителә.

Сулыкларны саклауга карата зур таләпләр куелу сәбәпле, әлеге проект тарафыннан, селитет территорияләре өчен еллык агымның 70% ыннан да ким булмаган күләмдә өслек суын чистарту схемасы тәкъдим ителә. (СНиП 2.04.03-85. Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар.)

Яңгыр агымы вакытында үлчәнгән матдәләрнең концентрациясен үзгәртү үзгәрә. Агымдагы елның беренче минутларында үлчәнгән матдәләрнең концентрациясе яңгыр азагына караганда 10-20 тапкыр артыграк булуы ачыкланды.

Проект белән водостокларның Тамак участокларында су суларының иң пычранган беренче порцияләрен рәшәткә һәм нефть продуктлары җыю өчен җайланмалар белән җиһазландырылган резервуар – отстойникларда чистарту күздә тотыла. Резервуар-отстойник алдында беренче, аеруча пычратылган, резервуарны чистартуга беренче, аеруча пычранган юынты су порцияләрен, ә аннан соң шартлы рәвештә Чиста, су кабул итү җайланмасына агып төшә торган өлешне җибәрә торган кое – делитель оештырыла. Резервуар-отстойникка яңгыр суының беренче порцияләре керү туктатыла, ул чакта бассейнның иң ерак өлешләрендә яңгыр башында яуган су исәп-хисап створына агыла, ягъни агымның максималь чыгымына ирешкәндә.

Һәр резервуар – отстойникның сыйдырышлыгы якынча 2000-4000 м3 чикләрендә төрлечә.

Wд , м3-1г чистарту корылмаларына килә торган яңгыр суларының уртача еллык күләме формула буенча билгеләнгән (СН 496-77):

ВД= 2,5 Нж К3, кайда:

Нж – уртача еллык яңгыр явым-төшемнәр саны, мм;

К3-чистарту корылмаларына җибәрелә торган яңгыр сулары күләмен исәпкә алучы коэффициент.

Wд= 1 гектардан 2,5 x 317 x 0,75 = 595 м3

Wт, м3-1г чистарту корылмасына килә торган кар суларның уртача еллык саны формула буенча билгеләнә:

Wт= 8 НЕλ К4, кайда:

НЕλ - язгы ташкынның уртача катламы, мм;

К4-чистарту корылмасына җибәрелә торган кар суларның күләмен исәпкә алучы коэффициент.

Wт = 8x149x0, 3 = 360 м3 белән 1га

М3-1г суының еллык уртача саны түбәндәге формула буенча билгеләнә::

Wм = 1,2 W / м, кайда:

W/м - елга 1м2 юл һәм тротуарларга су сибү һәм юу өчен тотылган су саны. Якынлашып килүче исәпләүләр өчен юынты сулар күләме елына 200 м3 белән 1 елга кадәр кабул ителә.

Wм = 1, 2x200= 240 м3, 1га

$\sum$ =Wд + Wт +Wм

$\sum$ =843,75 м3 + 276 м3 + 240 м3 =1359,75 м3

$$\frac{\sum \text{ x F}}{365} = V$$

F-территориянең мәйданы, га (=950 га)

Якынча, яңгырлар яуган чорда барлыкка килә торган өслек агынтысының аеруча пычранган өлешен Кабул Итү, кар катламы эрү һәм юл катламнарын юу нәтиҗәсендә, юынты су күләме санда билгеләнә.:

$$\frac{1195 \text{ x } 950}{365}$$ Тәүлегенә 3110 м3

15 данә күләмендә резервуар-отстойниклар билгеләнә. Проектлауның алдагы стадияләрендә водостокларның Тамак участокларындагы резервуар-отстойникларның урнашуы һәм сыешлыгы анықланырга тиеш.

Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге торак пунктларының чикләрен билгеләү буенча чаралар»

Россия Федерациясе Җир кодексының 84 статьясындагы 1 өлешенең 1 пункты нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү яки үзгәртү тиешле муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан торак пунктлар чикләрен чагылдыра торган шәһәр округының, җирлекнең генераль планын раслау яисә үзгәртү булып тора.

«Җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында» 21.12.2004 ел, № 172-ФЗ Федераль законның 8 статьясындагы 1 өлеше нигезендә (алга таба – торак пунктларның чикләрен билгеләү яки үзгәртү, шулай ук җир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләренә кертү йә торак пунктлар чикләренә кертү яисә мондый җирләр составындагы җирләрне башка категориягә күчерү яисә мондый җирләр составындагы җирләрне башка категориягә күчерү.

Шулай итеп, дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең 2010 елның 16 июнендәге 14-4692-Г номерлы хаты нигезендә, әгәр муниципаль берәмлекнең генераль планын раслау процедурасы бозылмаган булса, генераль планны раслау турындагы акт Җир һәм җир кишәрлекләрен күчерү турындагы акт булып тора.

Апас муниципаль район Советының 30.12.2013 ел, № 29 карары белән расланган Апас шәһәр тибындагы Апас бистәсенең генераль планы нигезендә, чикләр кабул ителде. Иске Әнәле торак пункты өчен гамәлдәге чикләр буларак, кадастр кварталларының чикләрен исәпкә алып, «торак пунктлар җирләре» категориясендәге җир кишәрлекләре чикләре буенча үткәрелгән чикләр кабул ителде.

Торак пунктларның чикләрен билгеләгәндә торак пунктның һәм тулаем җирлекнең социаль, рекреацион, җитештерү һәм транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү өчен кирәкле социаль-икътисади шартлар исәпкә алынды.

Апас ш. т. п. чикләрендә җирләрнең гомуми мәйданы 788,9405 га, иске Енәле авылы 96,517 га тәшкил итә.

Апас ш. т. п. тәкъдим ителә торган чик кысаларында җирләрнең гомуми мәйданы 656,6746 га, иске Енәле авылы 90,3033 га тәшкил итәчәк.

Җир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләренә кертү яки төшереп калдыру турындагы карарлар «Апас ш.т.п.»МБ генераль планының планлаштырылган карарлары нигезендә башкарылды.

Җир кишәрлекләре һәм аларның өлешләре, шулай ук кадастр исәбенә куелмаган, торак пунктлар чикләренә кертү һәм »Апас ш.т. п» муниципаль берәмлеге торак пунктлары чикләреннән чыгару өчен тәкъдим ителә торган җирләр исемлеге 3.9.1 таблицасында күрсәтелгән.

Торак пунктлар чикләренә кертелүче һәм төшереп калдырыла торган җирләрне категорияләр буенча һәм кадастр исәбенә кую буенча йомгаклау бүленеше 3.9.2 таблицасында бар.

«Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлеге торак пунктларының чикләрен билгеләү буенча чаралар исемлеге 3.9.3 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.9.1

Чиккә кертелә торган һәм торак пунктлар территориясе чикләреннән чыгарыла торган җирләр Исемлеге

п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырыла торган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
«Апас ш.т.п»,							
КЕРТЕЛӘ ТОРГАН ҖИР КИШӘРЛЕКЛӘРЕ							
	16:08:020103:22	Торак пункт җирләре	Сәнәгать объектларын урнаштыру өчен	4007	251	Торак пунктлар җирләре	Транспорт
	16:08:020127:11	Торак пункт җирләре	Шәхси торак төзелеше өчен	211527	7469	Торак пунктлар җирләре	запас
	16:08:020106:158	Торак пункт җирләре	Торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	18685	252	Торак пунктлар җирләре	Гомуми файдаланудагы җир кишәрлекләре (территорияләр)
	16:08:020103	-	-	-	1617	Торак пунктлар җирләре	Гомуми файдаланудагы җир кишәрлекләре (территорияләр)
	16:08:020106	-	-	-	10936	Торак пунктлар җирләре	Гомуми файдаланудагы җир кишәрлекләре (территорияләр)
	16:08:020107	-	-	-	12907	Торак пунктлар җирләре	Гомуми файдаланудагы җир кишәрлекләре (территорияләр)
	16:08:020301	-	-	-	14	Торак пунктлар җирләре	Гомуми файдаланудагы җир кишәрлекләре (территорияләр)

п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырыла торган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
Апас ш. т.п кертулүче территоряләр				234219	33446		
ТӨШЕРЕП КАЛДЫРЫЛА ТОРГАН ҖИР КИШӘРЛЕКЛӘРЕ							
	16:08:020301:19	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	-	64	64	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү
	16:08:020301:20	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге	-	10	10	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү

п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырылаторган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
		җирләр					
	16:08:020301:21	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	-	10	10	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү
	16:08:020301:34	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Автомобиль транспорты һәм юл хуҗалыгы объектларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен	167	167	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Транспорт

п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырыла торган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
	16:08:020301:13	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	-	10	10	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү
	16:08:020301:14	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	-	10	10	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү
	16:08:020	Сәнәгать,	-	10	10	Сәнәгать,	Коммуналь

п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырылаторган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
	301:15	энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр				энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	хезмәт күрсәтү
	16:08:020301:17	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	-	10	10	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Коммуналь хезмәт күрсәтү
	16:08:020301:18	Сәнәгать, энергетика, транспорт,	-	10	10	Сәнәгать, энергетика, транспорт,	Коммуналь хезмәт күрсәтү

п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырылаторган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
		элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр				элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	
0	16:08:020301:2	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Сәнәгать объектларын урнаштыру өчен	1401497	520801	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
1	16:08:020301:25	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы җитештерүе өчен	45104	4326	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
2	16:08:020301:27	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы җитештерүе өчен	3389	2590	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
3	16:08:020401:19	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы җитештерүе өчен	275951	3480	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
	16:08:020	Авыл	Авыл	8618	1875	Авыл	Авыл

п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырыла торган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
4	401:34	хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	хуҗалыгы җитештерүе өчен			хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	хуҗалыгы кулланышы
5	16:08:020401:50	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы җитештерүе өчен	9484	5957	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
6	16:08:020401:11	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы җитештерүе өчен	1459060	814523	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
7	16:08:020301	-	-		2252	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
Апас ш. т. п. буенча нәтиҗәләр				3203404	1356105		
Иске Әнәле авылы							
ТӨШЕРЕП КАЛДЫРЫЛА ТОРГАН ҖИР КИШӘРЛЕКЛӘРЕ							
	16:08:020201:198	Авыл хуҗалыгы җитештерүе өчен	Торак пункт җирләре	9432	9432	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	Авыл хуҗалыгы кулланышы
	16:08:000000:780	Торак пункт җирләре	Зиратларны урнаштыру өчен	43707	43707	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре,	Ритуаль эшчәнлек

п/п	Җир кишәрлегенең кадастр номеры/ Кадастр кварталы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану*	Кадастр буенча барлык җир кишәрлегенең мәйданы, кв. м.	Кертелгән/ төшереп калдырыла торган җирләрнең мәйданы, кв. м	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
						космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	
	16:08:020201	-	-		8998	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	запас
Иске Әнәле авылыннан ТӨШЕРЕП КАЛДЫРЫЛА ТОРГАН ҖИР КИШӘРЛЕКЛӘРЕ				53139	62137		

* дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе (Росреестр идарәсе) мәгълүматлары буенча

** РФ Икътисадый үсеш министрлыгының «җир кишәрлекләрен рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында " 2014 елның 1 сентябрендәге 540 номерлы боерыгы нигезендә»

Таблица 3.9.3

Торак пунктларның чикләрен билгеләү буенча тәкъдимнәр

Торак пункт	Торак пунктлар территорияләренең гамәлдәге чикләрендә җирләр	Торак пунктларның гамәлдәге чикләрен төшереп калдыруга тәкъдим ителә торган җирләр				Торак пунктларның проект чикләренә кертү өчен тәкъдим ителгән җирләр		Торак пунктларның проект чикләрен формалаштыру			
		Кадастр исәбенә куелган торак пункт җирләре	Кадастр исәбенә куелган авыл хуҗалыгы җирләре	Кадастр исәбенә куелган сәнәгать җирләре	Кадастр исәбенә куелмаган җирләр	Кадастр исәбенә куелган торак пункт җирләре	Кадастр исәбенә куелмаган җирләр	Торак пунктларның проект чикләре чикләрендә җирләр	Торак пунктлар территорияләренең гамәлдәге чикләрендә җирләр	Торак пунктларның гамәлдәге чикләрен төшереп калдыруга тәкъдим ителә торган җирләр	Торак пунктларны җирләргә күчерүне таләп итүче җирләр
«Апас ш.т.п»,	788,9405	0	135,355	0,0301	0,2252	0,7972	2,5474	656,6746	788,9405	135,611	3,3446
Иске Әнәле авылы	96,517	4,3707	0,9432	0	0,8998	0	0	90,3033	96,517	6,2137	0
Барлыгы	885,4575	4,	1	0	1,125	0	2	7	8	1	3

143

		3707	36,298	,0301		,7972	,5474	46,9779	85,4575	41,824	,3446

Таблица 3.9.4
Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге торак пунктларының чикләрен билгеләү буенча чаралар исемлеге»

п/п	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
	«Апас ш.т.п»,	торак пункт территориясе	читләргә кертү	га	-	3,3446	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
	«Апас ш.т.п»,	торак пункт территориясе	чиктән чыгару	га	135,611	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы
	Иске Әнәле авылы	торак пункт территориясе	чиктән чыгару	га	6,2137	-	+	-	«Апас штп » МБ генераль планы

Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары

3.1 су белән тәэмин итү

Су исәпләү чыгымнары

Гомуми су куллану торак һәм җәмәгать биналарында хуҗалык-эчәргә яраклы суга, тышкы янгыннарга, урамнарга һәм яшел үсентеләргә су сибүгә киткән чыгымнарны үз эченә ала.

Халыкның хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗларына исәпләнгән Су чыгымнары бер кешегә су куллану нормаларыннан чыгып, биналарның (санитар-техник җиһазларның) төзеклеге дәрәҗәсенә һәм су кулллануның тәүлеклеклек һәм сәгать тигезсезлеге коэффициентына карап исәпләнә. Суны аерым куллану җәмәгать биналарында хуҗалык-эчә торган һәм көнкүреш кирәк-яракларына киткән чыгымнарны үз эченә ала.

Су кулллануның чагыштырма нормалары 3.10.1.1 таблицада күрсәтелгән.

Таблица 3.10.1.1

п/п	Торак йортларны төзекләндерү дәрәҗәсе	$q_{ж}$, л/тәүлек
	Эчке су, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителгән биналар	250
	Шулай ук җирле су җылыткычлар белән дә	190
	Ваннасыз да	140
	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бәйле йортлар	40

Тышкы янгын сүндерү өчен су чыгымы нормасы һәм торак пунктта бер үк вакытта янгыннарның саны халык санына һәм төзелешнең катлы булуына бәйле рәвештә 31.13330.2012 СП нигезендә кабул ителгән.

Урамнарга һәм яшел үсентеләргә су сибү нормасы 30.13330.2012 СП нигезендә кабул ителгән һәм 1 кешегә 70 л/тәүлек тәшкил итәчәк.

Генераль планны гамәлгә ашыруның барлык срокларына исәп-хисап нәтиҗәләре 3.10.1.2 таблицасында күрсәтелгән.

2016 елда эчәр су бирү һәм сату буенча гомуми баланс 3.10.1.3 таблицасында тәкъдим ителгән.

Су кулланының исәп-хисап күләме
Таблица 3.10.1.2

пп	Авыл җирлекләре һәм торак пунктлар исеме	Коммуналь сектор Халык саны Уртача тәүлеклекчыгым м3/тәүлек					Q max м3/тәүлек	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м3/тәүлектә	Су сибү, м3/тәүлек	Янгын сүндерү, м3/тәүлек	Барлыгы, м3/тәүлектә
		(1)	(2)	(3)	(4)	Q ср, м3/тәүлек					
	Генераль планны тормышка ашыруның беренче чираты (2025 ел)										
	«Апас ш.т.п»,	-	1 042 198,0	4 422 619,1	-	5 464 817,1	980,5	81,7	382,5	216,0	1660,7
	Иске Әнәле авылы	-	-	428 59,9	-	428 59,9	71,9	6,0	30,0	54,0	161,9
	Генераль планны тормышка ашыруның исәп-хисап вакыты (2010 ел)										
	«Апас ш.т.п»,	-	1 042 198,0	4 530 634,2	-	5 572 832,2	998,6	83,2	390,0	216,0	1687,9
	Иске Әнәле авылы	-	-	453 63,4	-	453 63,4	76,1	6,3	31,7	54,0	168,2

Таблица 3.10.1.3

№ п/п	корылма	Үлчәү берәмлеге	2016
1.	Су әзерләү		
1.1	Су белән тәэмин итү чыганакларыннан су күләме:	мең куб. метр	349,61
1.1.1	поверхностных чыганаклардан	мең куб. метр	-
1.1.2	җир асты чыганакларыннан	мең куб. метр	349,61
1.2	Челтәргә бирелгән эчә торган су күләме	мең куб. метр	
2.	Эчәргә яраклы суны ташу		
2.1	Челтәргә кергән су күләме:	мең куб. метр	349,61
2.1.1	үз чыганаклардан	мең куб. метр	349,61
2.1.2	башка операторлардан	мең куб. метр	-
2.2	Су югалту	мең куб. метр	5,0
2.3	Куллану өчен үз ихтыяҗларын	мең куб. метр	1,5
2.4	Челтәрдән җибәрелгән су күләме:	мең куб. метр	343,11
3.	Эчәргә яраклы су җибәрү	мең куб. метр	343,11
3.1	Абонентларга җибәрелгән су күләме:	мең куб. метр	573,742
3.1.1	Салкын су белән тәэмин итү ихтыяҗларына (исәпкә алу приборлары буенча)	мең куб. метр	96,13
3.1.2	норматив буенча	мең куб. метр	246,98
3.1.3	Кайнар су әзерләү өчен (исәпләү приборлары буенча)	мең куб. метр	-
3.2	Исәпләү приборлары күрсәткечләре буенча җибәрелгән су өлеше	%	28
3.3	Кулланучылар категорияләре буенча	мең куб. метр	
3.3.1	Халык	мең куб. метр	302,64
3.3.2	Бюджет кулланучыларына	мең куб. метр	25,58
3.3.3	Башка кулланучыларга	мең куб. метр	14,89
4.	Халык тарафыннан суны аерым куллану	аена куб. м.	3,81
5.	1 кешегә җибәрелгән су күләме	л/тәүлек	125

Ихтыяҗ

31.13330.2012 СП нигезендә, биналарның проектлаштырыла торган катлары белән, максималь хуҗалык-эчәргә яраклы су белән тәэмин итү челтәрендәге минималь иркле эчемлекләр тигез кабул ителә:

бер катлы төзелеш өчен-10м;

ике катлы төзелеш өчен-14м;

өч катлы төзелеш өчен-18м һ. б.

алдагы катларга 4әр мм өстәргә кирәк.

Проект карары

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең су алу җайланмаларының билгеләнгән гомуми җитештерүчәнлеге 2291,00 м3/тәүлек тәшкил итә. Апас штпда күтәрелә торган суның уртача тәүлеклек уртача күләме. 2014 елда Апас 957,85 м3/тәүлек тәшкил иткән. Югарыда бәян ителгәннәрдән чыгып, гамәлдәге су алу корылмалары үзләренең җитештерү куәтләренең якынча 41,81% ында эшли дигән нәтиҗә ясарга мөмкин. Апас штп су белән тәэмин итү системасының җитештерү куәтләренә кытлык. Апас юк. Резерв 58,19% тәшкил итә.

Генераль план нигезендә «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү челтәрләрен үстерү, яңа кулланучыларны үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларына тоташтыру, шулай ук су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасына ярашлы рәвештә чаралар комплексын үткәрү һәм су белән тәэмин итү буенча кирәкле хезмәтләрнең сыйфатын тәэмин итү тәкъдим ителә»:

Киләчәктә суның сыйфаты һәм су әзерләү корылмаларын төзү проблемаларын булдырмау өчен гидравлик исәп-хисап ясау һәм бистәне су әзерләү станциясеннән акрынлап тәэмин итүгә күчү белән магистраль сүүткәргечләрне салу яки реконструкцияләү планын төзү тәкъдим ителә. Булган скважиналар гадәттән тыш хәлләр очрагына резервта булачак.

Апас штп халкын тәэмин итү өчен бердәм су алу җайланмасы төзелеше Апас эчәргә яраклы су белән тиешле сыйфатта һәм тиешле күләмдә тәэмин ителә. Проект документларын эшләү, шулай ук су алу җайланмасын төзү чорында 6 артезиан скважинасы бораулау һәм 50м3 күләмендә 4 су башнясы урнаштыру планлаштырылган. Артезиан скважиналарының урнашуы артезиан скважиналарын бораулауга проект документациясен эшләгәндә гидрогеологик нигезләнүләр нигезендә билгеләнә.

Урнаштыру электромагнитных колец булдырмау өчен закупорки торбалар. Электромагнит боҗраларның эш итү принцибы суны шомартуга һәм анда булган электромагнит кырлар кушылуга нигезләнә, шуннан соң магнитланган өлешләр үзара тәэсир итә алмый (этеп китә) һәм үсемлекләр барлыкка килми.

Киров, М.Җәлил, С. Садыйкова, Совет, төзелеш, кыр башняларын яңаларына алыштыру, 50 м3 күләмендә, санитар-яклау зонасы белән.

19380 м озынлыкта тузган хәлдәге су белән тәэмин итү челтәрләрен алыштыру.

«2014-2020 елларга Татарстан Республикасы халкын сыйфатлы торак һәм торак-коммуналь хуҗалык хезмәтләре белән тәэмин итү» дәүләт программасы нигезендә су белән тәэмин итү челтәрләрен капиталь ремонтлау (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2014 елның 30 апрелендәге Карары) N 289 «).

Салкын су белән тәэмин итү объектларында технологик җиһазларны алыштыру, аның югары энергия сыйдырышлылыгы аркасында.

Артезиан скважиналарыннан суның сыйфатын норматив таләпләргә җиткерү өчен, суны чистартуның нәтиҗәлерәк ысулларын, шул исәптән заманча фильтрлау материалларын, эчә торган суны тирәнтен чистартуның мембран методын, аеруча нәтиҗәле һәм экономияле реагентларны, суны зарарсызландыру һәм аның эпидемиологик куркынычсызлыгын тәэмин итү өчен яңа методларны һәм чараларны кулланып, су чистарту станцияләрен төзү норматив таләпләргә җиткерү өчен кирәк. Су әзерләү чыгымнарын киметү өчен, эчәргә яраклы аерым су үткәргече белән торак биналарда фильтрлау җиһазларын урнаштыру киңәш ителә;

Торак төзелеше, территорияләрне су белән тәэмин итү өчен яңа җир кишәрлекләре бүлеп бирү белән бәйле рәвештә, су белән тәэмин итү челтәрләрен 15639 км озынлыктагы гамәлдәге су белән тәэмин итү челтәрләренә тоташтырырга тәкъдим ителә.

Сүүткәргеч челтәрләренең диаметрлары, янгын чыгымын исәпкә алып һәм божра сүүткәргеч челтәренең теләсә кайсы участогы авариясе очрагына, су кулланучылардан максималь сәгать су алу сәгатенә ихтыяҗ булган буш басымнар белән тәэмин итү исәбеннән кабул ителә.

Сүүткәргеч хуҗалыгы объектлары биналарын реконструкцияләү һәм капиталь ремонтлау.

Энергияне саклау һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыруга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру.

Аварияләр, яшерен агулар нәтиҗәсендә су челтәреннән югалтуларны киметүгә юнәлдерелгән чаралар һ. б.

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең су белән тәэмин итү челтәрләре һәм корылмалары схемасы М1:10 000(5 бит) график материалында тәкъдим ителгән.

Әйләнә-тирәлекне саклау буенча чаралар

Җир асты чыганагының беренче поясы һәм су белән тәэмин итү мәйданчыгы территориясендә " су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар».

3.1.2 Канализация

Су исәпләү чыгымнары

Торак пунктларның канализация системасын проектлаганда торак һәм җәмәгать биналарыннан көнкүреш суларын исәпләп чыгару буенча уртача тәүлеклек чагыштырмача чагыштырмача чагыштырмача чагыштырмача су куллануны, территорияләргә су сибүгә һәм Яшел утыртмаларга су тотуны исәпкә алмыйча гына кабул итәргә кирәк.

Су бүлүнең аерым нормалары 3.10.2.1 таблицасында тәкъдим ителгән.

Су бүлүнең аерым нормалары

Таблица 3.10.2.1

п/п	Торак йортларны төзекләндерү дәрәҗәсе	$q_ж$, л/тәүлек
	Эчке су, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителгән биналар	250
	Шулай ук җирле су җылыткычлар белән дә	190
	Ваннасыз да	140
	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бәйле йортлар	25

2016 ел өчен үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системасына юынты суларның гомуми балансы 3.10.2.2 таблицасында тәкъдим ителгән.

Генераль планны гамәлгә ашыруның барлык срокларына исәп-хисап нәтиҗәләре 3.10.2.3 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.10.2.

№ п/п	корылма	Үлчәү берәмлеге	2016 ел.
1.	Агынты суларны кабул итү	мең куб. метр	55,10
1.1	Абонентларда кабул ителгән (кулланучыларга сату)	мең куб. метр	55,10
1.2	Предприятиенең технологик ихтыяҗлары	мең куб. метр	-
1.3	Предприятиенең хуҗалык ихтыяҗлары	мең куб. метр	-
1.4	Оешкан булмаган агынты сулар кушылдыгы	мең куб. метр	-
2.	Абонентлар категорияләре буенча җыентык суларны кабул итү	мең куб. метр	55,10
	Халык	мең куб. метр	32,3
	Бюджет кулланучылары	мең куб. метр	13,9
	Башка	мең куб. метр	9,0
3.	Чистарту корылмаларына кергән юынты су күләме	мең куб. метр	55,10
3.1.	Чистартылган су күләме	мең куб. метр	55,10
3.2.	Норматив һәм лимитлар чикләрендә юынты суларны агызу	мең куб. метр	55,1
4	1 кешегә бүлеп бирелгән су күләме	аена	3,23

.		куб. м.	

Таблица 3.10.2.3
Халык тарафыннан исәп-хисап су бүлү

пп	Авыл җирлекләре һәм торак пунктлар исеме	Коммуналь сектор Халык саны Уртача тәүлеклекчыгым м3/тәүлек					Q max м3/тәүлек	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м3/тәүлектә	Барлыгы, м3/тәүлектә
		(1)	(2)	(3)	(4)	Q ср, м3/тәүлек			
	Генераль планны тормышка ашыруның беренче чираты (2025 ел)								
	«Апас ш.т.п»,	-	1042 198,0	4422 619,1	-	5464 817,1	980,5	40,9	1021,4
	Иске Әнәле авылы	-	-	428 59,9	-	428 59,9	71,9	3,0	74,9
	Генераль планны тормышка ашыруның исәп-хисап вакыты (2010 ел)								
	«Апас ш.т.п»,	-	1042 198,0	4530 634,2	-	5572 832,2	998,6	41,6	1040,2
	Иске Әнәле авылы	-	-	453 63,4	-	453 63,4	76,1	3,2	79,3

Проект карары

Халык саны арту һәм яңа иҗтимагый учреждениеләрне төзү белән бәйле рәвештә, агынты су чыгымнары артачак. Генераль план нигезендә «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу челтәрләрен үстерү, яңа кулланучыларны үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларына тоташтыру, шулай ук су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасына ярашлы рәвештә чаралар комплексын үткәрү белән су бүлү буенча кирәкле хезмәтләрнең сыйфатын тәэмин итү тәкъдим ителә.»:

Җыелган суларны күпфатирлы торак йортлардан, кунакханәләрдән, Завод урамындагы эчке сүүткәргеч белән җиһазландырылган башка биналардан бүлеп бирү өчен 40м3/тәүлеклек җитештерүчәнлектәге канализация насос станциясен төзү. Төзелеш урамындагы проектлаштырыла торган челтәргә тоташтыруны кое-сүндерү җайланмасы аша башкарырга тәкъдим ителә.

8,0 км тузган хәлдәге су бүлү челтәрләрен алыштыру;

Үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системасы булмаган аерым территорияләрдән агынты суларны агызу өчен челтәрләр һәм корылмалар төзү:

- үзлектән 2,5 км,
- терәк 3,2 км.

Канализация трассасын салу, диаметрларны исәпләү һәм территорияне проектлаштыруның геологик, геоморфологик һәм гидрогеологик шартларын исәпкә алып, проектлауның алдагы стадияләрендә төгәлләнергә тиеш

Югары энергия сыйдырышлылыгы аркасында су бүлү объектларында технологик җиһазларны алыштыру;

Канализация чистарту корылмаларында лаборатория булдыру, шулай ук аны аккредитацияләү;

Канализация чистарту корылмаларында исәпләү приборларын урнаштыру;

Канализация хуҗалыгы объектлары биналарын реконструкцияләү һәм капиталь ремонтлау;

Энергияне саклау һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыруга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру;

Үзәкләштерелгән канализация челтәрләре булмаган гамәлдәге төзелеш территориясендә автоном канализация системасын урнаштыру;

№ 1, 19, 21 кв. территориясендә йорт яны җир кишәрлекләре белән яшәүче халык өчен автоном канализация системасын урнаштыру, төзелешнең тыгызлыгы, юынты суларны чистартуның үзкыйммәте зур, рельеф катлаулылыгы аркасында. Җыелган суларны канализация чистарту корылмаларына чыгару тәкъдим ителә.

Өслек агымын оештыру чаралары «территориянең инженерлык әзерлеге чаралары " бүлегендә җентекләп каралды.

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең су бүлү челтәрләре һәм корылмалары схемасы М1:10 000(5 бит) график материалында тәкъдим ителгән.

3.1.3 территорияне санитар чистарту

«Җитештерү һәм куллану калдыклары турында» 24.06.1998 ел, № 89-ФЗ Федераль законның яңа редакциясе нигезендә каты көнкүреш калдыклары белән эш итү эшчәнлеге региональ операторлар һәм ККК белән эш итү буенча операторлар тарафыннан башкарылырга тиеш.

Юридик затка региональ оператор статусы бирелә һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимиятенең вәкаләтле органы тарафыннан үткәрелә торган конкурс нигезендә аның эшчәнлеге зонасы билгеләнә.

Региональ оператор эшчәнлеге региональ программа һәм территориаль система белән билгеләнгән эшчәнлек зонасында калдыклар белән эш итүнең территориаль схемасы нигезендә тормышка ашырыла.

Калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схемага ярашлы рәвештә Татарстан Республикасы территориясендә региональ операторның «Көнчыгыш» һәм «Көнбатыш»эшчәнлегенең 2 зонасы бүлеп бирелә. "Апас штп" муниципаль берәмлеге Апас муниципаль районы кебек үк, төбәк операторы эшчәнлегенең «Көнбатыш» зонасына керә.

3.10.3.1 барлыкка килә торган каты коммуналь калдыклар саны

3.10.3.1 таблицасында м.о. «Апас штп территориясендә барлыкка килә торган исәп-хисап саны буенча белешмәләр бирелгән. Апас» - беренче чиратта-территорияне үстерүнең исәп-хисап вакыты.

Елына 1 кешегә калдыклар җыю нормалары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Каты коммуналь калдыклар җыелу нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары нигезендә кабул ителә:

- каты коммуналь калдыклар - елына 10,27 т-шәхси торак йортлар, 0,205 т – күпфатирлы йортлар;

- зур габаритлы калдыклар-елына 10,079 т-шәхси торак йортлар, 0,071 т – күп фатирлы йортлар.

Таблица 3.10.3.1

Каты көнкүреш калдыкларының саны турында исәп-хисап мәгълүматлары

Муниципаль берәмлек исеме	Каты коммуналь калдыклар саны, тонна / елга					
	Халык саны	ККК	КГО	Халык саны	Нәтиҗә юр. зат	Барлыгы
Беренче чират						
Барлыгы муниципаль берәмлек буенча	5892	1 533,32	480,37	2013,68	193,28	2206,96
Апас пгт Апас штп	5464	1 408.18	443.75	1851.94	185.19	2037.13
Иске Әнәле авылы	428	125.13	36.61	161,75	8,08	169.83
Исәпләү вакыты						
Барлыгы муниципаль	6025	1 681.60	526.72	2208.32	211.65	2419.97
Апас пгт Апас штп	5572	1 539.60	485.17	2024.77	202.47	2227.25
Иске Әнәле авылы	453	141.99	41.55	183,55	9,17	192.72

3.10.3.2 каты коммуналь калдыклар җыелу урыннары

Муниципаль берәмлек территориясен каты коммуналь калдыклардан чистарту махсус җиһазландырылган контейнер мәйданчыкларында урнашкан контейнерларга гына түгел, ә чүп-чардан арындыру юлы белән тәкъдим ителә.

Зур габаритлы калдыклар өчен контейнер мәйданчыклары һәм махсус мәйданчыклар урнашу урыннарын кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы (Татарстан) Буа, Чүпрәле, Тәтеш, Апас, Буа районнары (Буа Түбән Кама ш.т. б.) муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты вәкилләре белән килештерергә тәкъдим ителә. Апас муниципаль районы

Санитар законнар таләпләрен үтәү максатыннан, контейнерлар урнаштыру өчен мәйданчыклар торак йортлардан, балалар учреждениеләреннән, спорт мәйданчыкларыннан һәм халыкның ял итү урыннарыннан 20 метрдан да ким булмаган, әмма 100 метрдан да артмаган ераклыктан ераграк торырга тиеш. Мәйданчыкларның

күләме контейнерлар санын урнаштыруга исәпләнгән булырга тиеш,ләкин 5 данәдән дә артык түгел (п. 2.2.3. СанПиН 42-128-4690-88).

Шәхси йортлар территориясендә контейнер мәйданчыклары һәм контейнерлар урнаштыру урыннары йорт хуҗалары үзләре тарафыннан билгеләнергә тиеш, аерма 8-10 метрга кадәр киметелергә мөмкин (п. 2.2.3). СанПиН 42-128-4690-88).

ККК чыгару өчен керү юллары булган урыннарда контейнер мәйданчыклары булдыру тәкъдим ителә. Чүп контейнерларыннан гына чыгару вакыты елның җылы вакытында көненә 1 тапкыр һәм ике-өч көнгә – салкын вакытта 1 тапкыр булырга тиеш.

Зур габаритлы калдыкларны җыю һәм саклау өчен каты өслекле махсус мәйданчыклар һәм калдыклар өелүгә комачаулаучы киртәләр белән җиһазландырылырга тиеш. Каты коммуналь калдыкларны һәм зур габаритлы калдыкларны җыю өчен мәйданчыкларның уртак урнашуы тәкъдим ителә.

Мәйданчык су үткәрә торган өслекле, стандарт тимер-бетон эшләнмәләрдән һәм башка материаллардан 1600 мм биеклектәге койма белән куак утыртмалары мәйданчыгы тирәсенә утыртылган булырга тиеш («Татарстан Республикасы торак урыннары территорияләрен санитар чистарту буенча норматив-техник документларны раслау турында " 1999 елның 22 сентябрендәге 302 номерлы Татарстан Республикасы төзелеш һәм торак - коммуналь хуҗалык министрлыгы боерыгы).

Контейнерлар куелган урыннар һәм подъездлар яктыртылырга тиеш. Санкцияләнмәгән урыннарга калдыкларны чыгару катгый тыела.

Муниципаль берәмлек территориясендә урнаштырылырга тиешле контейнерлар саны түбәндәге формула буенча билгеләнә::

Бкон= (Пгод*т * К1/(365*V) * 1,05,

биредә:

ПЕл - " м3 " территориясендә ГК еллык җыелма;

т-периодичность чагылыш табарга тиеш калдыклар, тәүлек.;

К1-калдыкларның тигезсезлеге коэффициенты (1,25);

V-контейнерның сыйдырышлыгы, м3 (1,1 м3).

Контейнерлар санын исәплəгәндә ремонт һәм резервта булган контейнерлар саны коэффициентын исәпкә алырга кирәк (1,05).

3.10.3.2 таблицасында муниципаль берәмлек территориясе өчен, беренче чиратта, исәп-хисап вакыты өчен кирәкле санда контейнерлар китерелгән.

Таблица 3.10.3.2

Торак төзелеше өчен контейнерлар саны

корылма	Беренче чират	Исәпләү вакыты
	Контейнерлар, шт саны	Контейнерлар, шт саны
Барлыгы муниципаль берәмлек буенча	113	125
Апас пгт Апас штп	104	116
Иске Әнәле авылы	9	9

Каты көнкүреш калдыкларын җыю региональ оператор тарафыннан калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема, шул исәптән Татарстан Республикасы КБО белән, һәм калдыклар белән эш итү өлкәсендә региональ программа нигезендә тәэмин ителә, һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган каты көнкүреш калдыклары белән эш итү кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла. Контейнер мәйданчыкларын урнаштыру урыннары, торак территорияләрдә ККК җыю, вакытлыча саклау буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып, территорияне санитар чистарту схемасы белән төгәлләштерелә («территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарны җыештыру» белешмәсе (Мәскәү, 1990 ел).

Муниципаль берәмлек территориясендә чыгарыла торган утиль чимал күләмен арттыру максатыннан каты көнкүреш калдыкларын аерым җыюны башкарырга кирәк.

Моның өчен торак фондта урнашкан контейнер мәйданчыкларында икенчел куллану калдыкларын җыю өчен маркировкаланган контейнерлар урнаштыру тәкъдим ителә.

Аерым җыю вакытында каты көнкүреш калдыкларын утильләштерелергә тиешле морфологик компонентлар бүлеп бирелә, аларның исемлеге вәкаләтле орган тарафыннан билгеләнә. Каты көнкүреш калдыкларын аерым җыю гадиләштерелгән дуаль схема буенча, ягъни ике төр контейнерларга (утиль һәм утиль булмаган морфологик компонентлар өчен) башкарылырга мөмкин. Бу очракта аерым җыюның гадиләштерелгән (дуаль) схемасын гамәлгә ашырганда каты көнкүреш калдыкларының утильләштерү (органик (азык) калдыкларыннан тыш) тиешле коры морфологик компонентлары гына сары төс индикациясе булган бер контейнерда урнаштырыла. Утильләштерелергә тиеш булмаган каты көнкүреш калдыкларының морфологик компонентлары соры төс индикациясе булган контейнерда урнаштырыла.

Аерым җыю гына гадиләштерелгән схема буенча ия сизелерлек өстенлекләр алдында аерым җыю буенча морфологическим компонентлар:

- калдыкларны чыгаруга азрак транспорт чыгымнары;
- тупланган савытларның саны азрак.

Куркыныч ККК (яктырту җайланмалары, терекөмешле батарея һәм аккумуляторлар булган электр лампалары (автомобильләреннән тыш), куллану үзлекләрен югалткан терекөмешле градусниклар) оранжлы төс белән маркировкаланган махсус билгеләнгән контейнерларга, шулай ук әйләнә-тирә мохиткә зыян китерүне һәм зыян китерүне булдырмаска тиеш.

Шулай ук «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыкларны җыю (шул исәптән аларны аерым җыю) тәртибен раслау турында» Министрлар Кабинетының 2017 елның 25 мартындагы 181 номерлы карары нигезендә куркыныч калдыкларны җыю региональ оператор оештырган мобиль кабул итү пунктларын кулланып гамәлгә ашырыла.

Урамнарны, мәйданнарны, скверларны һәм башка җәмәгать урыннарын чүп-чардан арындыру өчен 30 литрдан да ким булмаган чүп савытларын куярга киңәш итәбез. Күп фатирлы йортлар подъездлары, административ һәм иҗтимагый биналар, сәүдә объектлары һәм хезмәт күрсәтү өлкәсе тирәләре бер данәдән дә ким булмаска тиеш. Чүплекләр арасындагы ераклык, территорияне куллануның интенсивлыгына карап, коммуналь хуҗалык органнары тарафыннан билгеләнә, ләкин 40 метрдан да артык түгел, җанланган һәм 100 метрдан да аз кешеләргә. Шәһәр транспорты тукталган урыннарда чүплекләр урнаштыру мәҗбүри. Чүплекләрне чистарту аларны тулыландыруга карап системалы рәвештә башкарылырга тиеш. Чүплекләрне чисталыкта тоту өчен үзләренә беркетелгән территорияләрне җыештыручы оешмалар, предприятиеләр һәм учреждениеләр җаваплы.

Аерым территорияле объектларда (базарлар, парклар, пляжлар, дәвалау-профилактика учреждениеләре) санитар җайланмалар төзү, санитар-эпидемиология станциясе белән килешмичә генә калдыклар җыю, автотранспорт юу, бу максатлар өчен билгеләнмәгән урыннарда савытларны саклау тыела.

3.10.3.3 каты коммуналь калдыклар белән эш итү объектларын урнаштыру

Калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема нигезендә, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү (утв). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 26 сентябрендәге 683 номерлы карары белән каты коммуналь калдыкларны ташуны Кама Тамагы каты көнкүреш калдыклары полигоны территориясендә төзелешкә тәкъдим ителә торган чүп-чар төяү станциясе аша башкарырга тәкъдим ителә. Апас) - проектлана торган муниципальара каты көнкүреш калдыклары полигоны. Югары Ослан муниципаль районы территориясендә яңа муниципальара полигон төзү каралган.

Югары Ослан муниципаль районында гына муниципальара полигонны файдалануга тапшырганчы, муниципаль берәмлек территориясеннән каты коммуналь калдыклар пгт полигонына чыгарылачак. Апас муниципаль районы Чүри-Бураш авыл җирлеге территориясендә урнашкан.

Моннан тыш, территориаль схема нигезендә, муниципаль берәмлек территориясендә утиль чималны (икенчел матди ресурсларны) кабул итү буенча бер стационар пунктны урнаштыру зарур. "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» табл. 10.4. шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативларын раслау (раслау) 2013 елның 27 декабрендәге ТР МК карары белән N 1071) табл. Шулай ук икенчел чималны җыю, саклау, транспортлау һәм беренчел эшкәртү буенча санитар кагыйдәләр (утв). 1982 елның 22 гыйнварында СССРның Баш дәүләт санитария табибы. Халыктан куркыныч калдыклар һәм икенчел чималның аерым кабул итү пунктлары торак һәм җәмәгать биналарыннан кимендә 20 м һәм дәвалау-профилактика, балалар мәктәпкәчә оешмалары һәм мәктәпләр биналарыннан кимендә 50 м ераклыкта урнаштырырга кирәк.

Базарлар территориясендә халыктан калдыкларны кабул итү пунктларын җиһазлау санитар-эпидемиология хезмәте учреждениеләре белән килештереп башкарыла.

3.10.3.4 калдыкларны, шул исәптән каты көнкүреш калдыкларын чыгару өчен махсус техника берәмлегенең кирәкле санын исәпләү

Җыючы һәм транспорт чүп ташучылар санын исәпләү өчен «каты көнкүреш 1калдыклары»белешмәсендә бәян ителгән методика кулланылды. ГКК МПСГА, ә аннары мпсдан утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру урыннарына чүп ташучылар саны формула буенча билгеләнде:

М = Пгод / (365 • Псут • Кисп)

биредә:

Пгод _ ел дәвамында транспорт һәм чүп-чар җыючы м3 кулланып чыгарылырга тиешле коммуналь калдыклар саны;

Псут-бер җыючы яки транспорт чүп ташучы, м3 нең тәүлеклеклек җитештерүчәнлеге;

Кисп-куллану коэффициенты (0,7-0,8 кабул ителә).

«Апас ш.т. п.» муниципаль берәмлеге территориясендә генә барлыкка килә торган еллык күләме 1 чиратка 26286,58 м3/ел, исәп – хисап чорына-28508,89 м3/ел тәшкил итә.

Чүп ташучы машиналарның тәүлеклеклек җитештерүчәнлеген формула буенча билгеләделәр:

Псут = Р х Е,

биредә:

Р-һәр чүп ташучы тарафыннан тәүлек буена рейслар саны;

Е-Һәр транспорт яки чүп-чар җыючы транспортта бер рейска ташыла торган калдыклар саны-м3;

Һәр чүп ташучы рейсларның санын формула буенча билгелиләр:

Р = [т - (НПЗ + Т0)] / (Тпг + Траз + 2трб),

биредә:

Т-Сменаның озынлыгы-сәгать (12 сәгать кабул ителә));2

тПЗ-гаражда әзерлек-йомгаклау операцияләренә тотылучы вакыт-сәгать (0,5 сәгать кабул ителә));

Т0-нульле узышларга (гараждан эш урынына кадәр һәм кирегә кадәр) тотылучы вакыт (0,5 сәгать кабул ителә);

---

1 Каты көнкүреш калдыклары (җыю, транспорт һәм зарарсызландыру). Белешмәлек. Авторлар: Систер в. г., Мирный А.Н., Скворцов л. с., Абрамов Н. Ф., Никосов Х. Н. Мәскәү, 2001 ел.

2 ККК белән эш итү өлкәсендәге операторлар мәгълүматларына караганда, чүп ташучы эш көненең озынлыгы уртача – 1,5 смена (яки 12 сәгать) тәшкил итә.

Моннан тыш, йөк төягенең озынлыгы, кичүне дә кертеп, сәгатькә туры килә (0,33 с кабул ителә);

Траз-бушату дәвамлылыгы, кичүне һәм кичүне дә кертеп, сәгать, сәгать (0,33 с кабул ителә);

Трпб-йөк төяү урыннарыннан бушату һәм кире кайту урынына кадәр йөгерүгә тотылучы вакыт (Апас муниципаль районы өчен 1 - нче номер).

«Апас штп " муниципаль берәмлеге өчен махсус техника берәмлеген, ККК (логистика схемаларын) транспортлауның ераклык күрсәткечләрен исәпләүнең югарыда аталган формуласы нигезендә. Апаста 1 чүп ташучы кирәк. Югары Ослан муниципаль районында муниципальара полигон төзелеше тәмамланганнан соң, чүп-чарны МПСТАН алып ТКОга кадәр ташу өчен 1 транспорт чүп-чар ташы кирәк булачак.

3.10.3.5 терлекчелек калдыклары

"Апас штп" муниципаль берәмлегенең генераль планында агросәнәгать комплексын үстерү каралмаган.

Муниципаль берәмлек территориясендә терлекчелек предприятиеләре урнашу сәбәпле, терлекчелек калдыкларын утильләштерү мәсьәләсен хәл итү өлешендә, генераль план белән хәл итүнең ике варианты тәкъдим ителә:

Ябык типтагы тирес саклагычларны компостлаштыру (файдалану (лагун) һәм басуларга тирес (помета) сыйфатында ашлама кертү (терлекчелек калдыкларын зарарсызландыру, дегельминтацияләү чараларын үткәргәннән соң). Лагуннарны фермалар балансында булган җирләрдә урнаштырырга киңәш ителә.

Тиреснең вакытлыча тупланган урыннары табигать саклау һәм санитар-эпидемиологик законнар таләпләренә туры китереп җиһазландырылырга тиеш.

тизәк (пиролиз, Биогаз) эшкәртү җайланмаларын куллану.

3.10.3.6 урам сметасын бетерү

«Җитештерү һәм куллану калдыклары турында» 24.06.1998 ел, №89-ФЗ Россия Федерациясе Законы, шулай ук торак урыннар территорияләрен карап тоту буенча санитар кагыйдәләр (СанПиН 42-128-4690-88) нигезендә, ш.т. б. муниципаль берәмлеге территориясе (СанПиН 42-128-4690-88). Анда калдыкларны җыю, җыю, бетерү, зарарсызландыру һәм территорияне җыештыру буенча эшләр комплексын хәл итү юнәлешләре чагылдырылачак, шулай ук урып-җыю техникасының кирәкле саны билгеләнәчәк.

Шәһәр һәм авыл территорияләрен механикалаштырып җыештыру-район торак-коммуналь оешмаларының мөһим һәм катлаулы бурычларыннан берсе. Җәй көне юлларны һәм һаваның җир асты катламнарын мөмкин кадәр чистартуны тәэмин итүче эшләр башкарыла. Кыш көне иң авыр эшләр башкарыла: яңа өлгергән һәм тыгызланган карны бетерү, бозлавыкка каршы көрәш, кар-боз муниципаль берәмлекләрен булдырмау.

Юл өслегендә даими рәвештә атмосферадан төшеп торган тузан кисәкләре; юллар һәм покрышкалар; ташлана торган насып материаллар; чүп-чар (тәмәке тарту, тышлыклар һ. б.); кышкы чорда кулланыла торган яфраклар, ком һ. б. урам сметы барлыкка килә.

Урамнарны һәм скверларны чистарту буенча түбәндәге эшләр башкару тәкъдим ителә:

1. Махсус урып-җыю машиналары ярдәмендә камилләштерелгән магистраль урамнарының машиналар йөрү өлешенә су сибү һәм су сибү.
2. Паркларда һәм скверларда тротуарларны һәм юлларны юу.
3. Паркларда һәм скверларда тротуарларга, юлларга су сибү.

Ерактан урам сметасын полигонга изоляцияләү катламы өчен генә илтү тәкъдим ителә.

3.10.3.7 урамнарны кардан чистарту

Муниципаль берәмлек территориясендә кар чүплекләре юк, кар һәм бозны чыгару һәм вакытлыча урнаштыру урыннары муниципаль берәмлек администрациясе белән килештерелә. Бүгенге көндә урамнардан кар каты көнкүреш калдыклары полигонына

чыгарыла. Кар өю өчен махсус мәйданчыклар оештыру санитар-эпидемиологик һәм табигать саклау законнары таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлау буенча республика нормативларын раслау турында» 2013 ел, 27 декабрь, 1071 нче карары нигезендә торак пунктлар территориясеннән кар-боз катламнарын, шул исәптән юллардан, ясалма корылмалардан пычрак карны җыю, саклау һәм утильләштерү өчен махсус корылмаларны - кар кабул итү пунктларын күздә тотарга кирәк.

Кар кабул итү пунктлары канализация системасына тоташтырылган «коры» кар чүплекләре һәм кар эретү шахталары рәвешендә булырга мөмкин. Кар кабул итү пунктларын проектлауны автомобиль юлларын кардан саклау һәм чистарту буенча методик рекомендацияләр нигезендә, ОДМ 218.5.01-2008 тармак юл документының методик документына, авыл территорияләреннән, предприятиеләр мәйданчыкларыннан өске агымнарны җыю, бүлеп бирү һәм чистарту системаларын исәпләү һәм аны 28.12.2005 елда расланган «су белән тәэмин итү, канализация, гидротехник корылмалар һәм инженерлык гидрогеологиясенең фәнни-тикшеренү һәм конструкторлык-технологик институты» федераль дәүләт унитар предприятиесе («НИИ водо» ФДУП) тарафыннан расланган су объектларына чыгару шартларын билгеләү буенча тәкъдимнәр, шулай ук әйләнә-тирә мохитне саклау.

Кар кабул итү пунктлары саны һәм аларның урнашу урыннары шартларыннан чыгып билгеләнә:

кар чыгару эшләренең оперативлыгын тәэмин итү;

кар чыгарганда транспорт чыгымнарын минимальләштерү;

чыгарылырга тиешле кар күләме;

канализация коллекторларының һәм чистарту корылмаларының үткәрүчәнлек сәләте;

транспорт белән тәэмин итү.

Су объектларының су саклау зоналарында, боз катламы өслегендә һәм су объектының су җыю территориясендә, шулай ук җир асты инженерлык челтәрләре өстендә «коры» кар өемнәре урнаштыру рөхсәт ителми. Кар кабул итү пунктларыннан алып торак төзелешенә кадәр санитар-сак зонасы күләмен кимендә 100 метр кабул итәргә кирәк.

«Коры» кар чүплеге өчен бүлеп бирелгән кишәрлеккә ия булырга тиеш: каты катлам, рельефка кар суларның әләгүенә юл куймый торган бөтен периметр буенча тышлык; су җыю лотоклары һәм калын суны локаль чистарту корылмаларына ташу системасы; бөтен периметр буенча койма; контроль-үткәрү пункты. Кар суларын канализациягә ташлау локаль чистарту корылмаларында алдан чистартылганнан соң норматив күрсәткечләргә кадәр башкарылырга тиеш.

Җәй көне кар өю территориясен автотранспортны туктату (парковка) оештыру өчен яки башка максатларда куллану рөхсәт ителә.

Җылылык белән тәэмин итү

Коммуналь-көнкүреш һәм административ-көнкүреш секторының җылылык йөкләнмәләрен исәпләү

Җылылык нагрузкаларын исәпләү өчен беренчел күрсәткечләр 7.4 пунктны исәпкә алып кабул ителде. СП 124.13330.2012 " җылылык челтәрләре»:

То= минус 320С – җылылык проектлау өчен тышкы һаваның исәп-хисап температурасы;

Твн=200С-җылытыла торган биналарның эчке һава температурасы уртача;

Тср= минус 4,30 С – уртача тәүлеклек һава температурасы 100 100С һәм аннан да кимрәк булган чорда (ягып җылыту чоры) тышкы һаваның уртача температурасы.

Татарстан Республикасы территориясендә ягып җылыту чоры 229 тәүлек тәшкил итә (СП 131.13330.2012 «Төзелеш климатологиясе»мәгълүматлары).

Торак һәм иҗтимагый-административ төзелештәге җылылык, вентиляция һәм кайнар су белән тәэмин итү ихтыяҗларына исәп-хисап чыгымнары нигезендә билгеләнгән:

генераль план һәм торак фондны, халык һәм территорияләрне бүлү күрсәткечләре белән;

СП 124.13330.2012 " җылылык челтәрләре».

Торак-коммуналь объектларның җылылык нагрузкалары, бинаның катларына һәм корылманың формулалар буенча елына бәйле рәвештә, эреләнгән күрсәткечләр буенча билгеләнгән:

а) торак һәм иҗтимагый биналарны җылылык белән тәэмин итүгә максималь сәгать чыгымы, ТРда

$Q_{o\max} = q_o \times A \times (1 + k_1)$,

анда q_o-1 м2гә җылылык һәм вентиляция өчен җылылыкның максималь чыгымының эреләнгән күрсәткечегомуми мәйданы, Вт/м2. «Төрле q_o катлы торак биналарны җылытуга чыгымнарның чагыштырма күрсәткечләрен исәпләүне нигезләү»маддәсеннән гыйбарәт.

1. Усадьба төзелеше 1-2 эт. (шәхси) –

q0=206,6 Вт/м2-1995 елга кадәр төзелеш (сущ. эш)

q0=89,0 Вт/м2-2000 елдан соң.

2. Күпфатирлы 1-2 эт.

q0=151,2 Вт/м2-1995 елга кадәр төзелеш (сущ. эш)

q0=74,0 Вт/м2-2000 елдан соң.

3. Секция (кирпеч) төзелеше 2-5 эт.

q0=90,8 Вт/м2-1995 елга кадәр төзелеш (сущ. эш)

q0=65,8 Вт/м2-2000 елдан соң.

2015 елдан соң төзелеш эшләре:

1-3 катлы бер фатирлы аерым бүлгечләр: q0=76 Вт/м2

A - гомуми мәйданы, м2;

k_1 - җәмәгать биналарын җылылык белән тәэмин итү чыгымнары өлешен исәпкә алучы коэффициент, мәгълүматлар булмаганда, 0,25 тигез кабул итәргә кирәк;

б) җәмәгать биналарын җилләтүгә җылылык тотуның максималь чыгымы, Вт

$Q_{v\max} = k_1 \times k_2 \times q_o \times A$,

җәмәгать k_2 биналарын җилләтүгә җылылык чыгымының өлешен исәпкә алучы коэффициент кайда - коэффициент; мәгълүматлар булмаганда: 1985 елга кадәр төзелгән җәмәгать биналары өчен - 0,4, 1985 елдан соң-0,6;

k_1 - җәмәгать биналарын җылылык белән тәэмин итү чыгымнары өлешен исәпкә алучы коэффициент, мәгълүматлар булмаганда, 0,25 тигез кабул итәргә кирәк;

A - гомуми мәйданы, м2;

q_o - бинаны җылытуга һәм вентиляцияләүгә җылылыкның максималь чыгымының 1 м2гә арттырылган күрсәткече гомуми мәйданы, Вт/м2.

в) торак һәм иҗтимагый биналарны кайнар су белән тәэмин итүгә җылылыкның уртача чыгымы, Вт

$Q_{hm} = q_n \times m$,

кайда q_n - кайнар су белән тәэмин итүгә җылылыкның уртача чыгымының уртача күрсәткече, бер кешегә Вт/сәг, 41-04-2000 СП буенча кабул ителә;

m - кеше саны;

г) торак һәм иҗтимагый биналарны кайнар су белән тәэмин итүгә җылылыкның максималь чыгымы, Вт

$Q_{h\max} = 2{,}4 \times Q_{hm}$,

иҗтимагый-эшлекле биналар Qобщ= Qот+ Qвент+ Qг.в..

Күп фатирлы торак йортлар өчен Qгом =Qот+ Qг.в.

Торак-коммуналь һәм иҗтимагый объектлар буенча җылылык йөкләнеше таблицаларга кертелгән.

Проектлана торган торак секторында җылылык һәм вентиляция өчен җылылык өчен сәгать чыгымнары, (МВт)

Таблица 3.10.4.1

№ квартал	Төзелеш төре	Җылылык йөкләнмәләре, МВт			
		Qот.	Qвент..	Qг.в.	Qобщ
Беренче чират (2025 елга кадәр).)					
1	Усадьба	0,6384	0,0958	0,0616	0,7957
7	Усадьба	0,0228	0,0034	0,0022	0,0284
9	Күпфатирлы	0,8806	0,1321	0,0849	1,0976
10	Күпфатирлы	0,3384	0,0508	0,0326	0,4218
14	Усадьба	0,0076	0,0011	0,0007	0,0095
19	Усадьба	0,1216	0,0182	0,0117	0,1516
21	Усадьба	0,5746	0,0862	0,0554	0,7162
Барлыгы:		2,5840	0,3876	0,2492	3,2208
Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)					
21	Усадьба	0,6156	0,0923	0,0583	0,7663
Барлыгы:		0,6156	0,0923	0,0583	0,7663
БАРЛЫГЫ		3,1996	0,4799	0,3075	3,9871

Проектлана торган иҗтимагый-эшлекле объектларга һәм социаль-мәдәни-көнкүреш учреждениеләренә (МВт)

Таблица № 3.10.4.2

квартал №	Төзелеш төре	Җылылык йөкләнмәләре, МВт			
		Qот.	Qвент..	Qг.в.	Qобщ
Беренче чират (2025 елга кадәр).)					
5	120 урынлык балалар бакчасы	0,19	0,028	0,008	0,227
5	216 урынга гомуми белем мәктәбе	0,159	0,024	0,018	0,201

Апас штп, Кызыл Армия ур., 93	«Апас үзәк район хастаханәсе " ДАССУ корпусы 183 койкага	0 ,608	0 ,091	0 ,014	0, 714
«Апас ш.т.п»,	25 урынга исәпләнгән кунакханә	0 ,0380	0 ,0057	0 ,0097	0, 0534
«Апас ш.т.п»,	балалар һәм яшүсмерләр спорт мәктәбе каршындагы кунакханә»	0 ,0304	0 ,0046	0 ,0076	0, 0425
Барлыгы:		1 ,0254	0 ,1533	0 ,0573	1, 2379

Апас ш. т. п. «муниципаль берәмлегендә кварталлар буенча гамәлдәге һәм проектлана торган торак төзелешенең җылылык йөкләнеше»
Таблица № 3.10.4.3

квартал, мкр	Төзелеш тибы	01.01.2018 ел				Беренче чиратта (2025 елга кадәр)				Исәп-хисап вакыты (2040 елга кадәр)			
		Q от.	Q вент..	Q г.в.	Q общ	Q от.	Q вент..	Q г.в.	Q общ	Q от.	Q вент..	Q г.в.	Q общ
1	усадьба	0,0881	0,0132	0,0086	0,1099	0,7136	0,1070	0,0689	0,8896	0,7136	0,1070	0,0677	0,8883
2	усадьба	1,0337	0,1550	0,1010	1,2897	0,8827	0,1324	0,0852	1,1003	0,8827	0,1324	0,0837	1,0988
3	усадьба	0,3369	0,0505	0,0329	0,4203	0,2877	0,0432	0,0277	0,3585	0,2877	0,0432	0,0272	0,3580
4	усадьба	0,7970	0,1195	0,0778	0,9943	0,6805	0,1021	0,0657	0,8483	0,6805	0,1021	0,0645	0,8471
	күпфатирлы	0,0959	0,0144	0,0114	0,1217	0,0817	0,0122	0,0094	0,1033	0,0817	0,0122	0,0094	0,1033
5	усадьба	0,7502	0,1125	0,0734	0,9361	0,6406	0,0961	0,0618	0,7985	0,6406	0,0961	0,0608	0,7975
	күпфатирлы	0,1829	0,0274	0,0215	0,2318	0,1557	0,0234	0,0180	0,1971	0,1557	0,0234	0,0178	0,1969
6	усадьба	0,2860	0,0429	0,0279	0,3568	0,2442	0,0366	0,0235	0,3043	0,2442	0,0366	0,0232	0,3040
7	усадьба	0,8116	0,1217	0,0793	1,0126	0,7158	0,1074	0,0689	0,8921	0,7158	0,1074	0,0679	0,8911
	күпфатирлы	0,0726	0,0109	0,0086	0,0922	0,0618	0,0093	0,0072	0,0783	0,0618	0,0093	0,0072	0,0783
8	усадьба	0,8704	0,1306	0,0850	1,0860	0,7433	0,1115	0,0716	0,9264	0,7433	0,1115	0,0704	0,9252
9	усадьба	0,4237	0,0636	0,0415	0,5288	0,3618	0,0543	0,0348	0,4509	0,3618	0,0543	0,0343	0,4504
	күпфатирл	0	0,	0	1	1	0	0	1	1,	0,	0	1

квартал, мкр	Төзелеш тибы	01.01.2018 ел				Беренче чиратта (2025 елга кадәр)				Исәп-хисап вакыты (2040 елга кадәр)			
		Q от.	Q вент..	Q г.в.	Q общ	Q от.	Q вент..	Q г.в.	Q общ	Q от.	Q вент..	Q г.в.	Q общ
	ы	,9116	1367	,1072	,1555	,5061	,2259	,1751	,9071	5061	2259	,1722	,9041
0	усадьба	0,2759	0,0414	0,0269	0,3443	0,2356	0,0353	0,0227	0,2937	0,2356	0,0353	0,0222	0,2932
	күпфатирлы	0,7899	0,1185	0,0929	1,0012	0,9530	0,1429	0,1109	1,2069	0,9530	0,1429	0,1089	1,2049
2	усадьба	0,5277	0,0792	0,0516	0,6585	0,4506	0,0676	0,0435	0,5617	0,4506	0,0676	0,0427	0,5609
3	усадьба	0,3816	0,0572	0,0373	0,4761	0,3258	0,0489	0,0314	0,4061	0,3258	0,0489	0,0309	0,4056
4	усадьба	0,8274	0,1241	0,0808	1,0323	0,7142	0,1071	0,0689	0,8902	0,7142	0,1071	0,0677	0,8890
	күпфатирлы	0,0529	0,0079	0,0062	0,0670	0,0450	0,0067	0,0052	0,0569	0,0450	0,0067	0,0052	0,0569
5	усадьба	0,5164	0,0775	0,0504	0,6443	0,4410	0,0661	0,0425	0,5496	0,4410	0,0661	0,0417	0,5489
6	усадьба	0,9047	0,1357	0,0884	1,1288	0,7725	0,1159	0,0746	0,9630	0,7725	0,1159	0,0731	0,9615
7	усадьба	0,4755	0,0713	0,0464	0,5933	0,4060	0,0609	0,0393	0,5062	0,4060	0,0609	0,0385	0,5055
	күпфатирлы	0,0822	0,0123	0,0096	0,1041	0,0699	0,0105	0,0082	0,0886	0,0699	0,0105	0,0079	0,0883
8	усадьба	0,7594	0,1139	0,0741	0,9474	0,6485	0,0973	0,0625	0,8082	0,6485	0,0973	0,0615	0,8072
9	усадьба	0,8437	0,1266	0,0825	1,0528	0,8421	0,1263	0,0823	1,0506	0,8421	0,1263	0,0798	1,0482
0	усадьба	0,0096	0,0014	0,0007	0,0118	0,0082	0,0012	0,0007	0,0102	0,0082	0,0012	0,0007	0,0102

квартал, мкр	Төзелеш тибы	01.01.2018 ел				Беренче чиратта (2025 елга кадәр)				Исәп-хисап вакыты (2040 елга кадәр)			
		Q от.	Q вент..	Q г.в.	Q общ	Q от.	Q вент..	Q г.в.	Q общ	Q от.	Q вент..	Q г.в.	Q общ
1	усадьба	-	-	-	-	0,5746	0,0862	0,0553	0,7161	1,1902	0,1785	0,1131	1,4818
Апас ш. т.п. буенча, шул исәптән:		13,1074	1,9661	1,3239	16,397	13,562	2,0344	1,3657	16,962	14,178	2,1267	1,4002	17,7052
усадьба		10,9194	1,6379	1,0665	13,623	10,689	1,6034	1,0317	13,324	11,3050	1,6958	1,0717	14,0725
күпфатирлы		2,1880	0,3282	0,2574	2,7735	2,8732	0,4310	0,3339	3,6381	2,8732	0,4310	0,3285	3,6327
Иске Әнәле авылы	усадьба	1,0858	0,1629	0,1035	1,3522	0,9272	0,1391	0,0897	1,1559	0,9272	0,1391	0,0879	1,1542
Иске Әнәле авылы буенча, шул исәптән:		1,0858	0,1629	0,1035	1,3522	0,9272	0,1391	0,0897	1,1559	0,9272	0,1391	0,0879	1,1542
усадьба		1,0858	0,1629	0,1035	1,3522	0,9272	0,1391	0,0897	1,1559	0,9272	0,1391	0,0879	1,1542
Апас ш. т.п. буенча, шул исәптән:		14,1932	2,1290	1,4274	17,749	14,489	2,1735	1,4553	18,118	15,1054	2,2658	1,4882	18,8594
усадьба		12,0052	1,8008	1,1700	14,976	11,616	1,7425	1,1214	14,48	12,2322	1,8348	1,1597	15,2267
күпфатирлы		2,188	0,3282	0,2574	2,7735	2,8732	0,431	0,3339	3,6381	2,8732	0,431	0,3285	3,6327

Апас ш. т.п. проектлана торган торак-коммуналь сектор һәм проектлана торган иҗтимагый төзелеш өчен җылылык йөкләнеше буенча исәп-хисап нигезендә, үсеш вакыты буенча җылылыкка ихтыяҗ булачак:

Беренче чиратта, генераль планны тормышка ашыру (2025 ел)):

- усадьба төзелеше-14,48 МВт/ 12,45 Гкал/сәгать,
- күпфатирлы төзелеш-3,638 МВт/ 3,127 Гкал/сәгать,
- җәмәгать төзелеше-1,238 МВт/ 1,06 Гкал/сәгать.

Генераль планны гамәлгә ашыруның беренче чиратына гомуми җылылык йөкләнеше 19,383 МВт/ 16,66 Гкал/сәгать тәшкил итәчәк.

Генераль планны тормышка ашыруның исәп-хисап чорына(2040 ел)):

- усадьба төзелеше-0,76 МВт/ 0,66 Гкал/сәгать,

Генераль планны гамәлгә ашыруның исәп-хисап чорына гомуми җылылык йөкләнеше-0,76 МВт/ 8,868 Гкал/сәг.

Апас штп. җәмәгать биналарының һәм күп фатирлы йортларның ОВ һәм ГВСНА җылылык өчен исәп-хисап чыгымнары «җылылык челтәрләре»124.13330.2012 СП нигезендә исәпләнгән.

Проект тәкъдиме.

Беренче чиратта (2018-2025 еллар) төзелеш тәкъдим ителә:

1 нче блок-модульле котельный (5 нче квартал) таләп ителә торган җылылык егәрлеге 120 урынга исәпләнгән балалар бакчасы өчен: Q=0,242 МВт/ 0,21 Гкал/сәг (резервны исәпкә алып, 10%).

2 нче блок-модульле котельный (5 нче квартал)таләп ителә торган җылылык егәрлеге булган 216 урынга исәпләнгән гомуми белем бирү мәктәбе өчен: Q=0,22 МВт/ 0,19 Гкал/сәг (резервны исәпкә алып, 10%).

3 нче блок-модульле котельный (Апас ш. т.б., Кызылармия ур., 93): «Апас үзәк район хастаханәсе» ДАСУ корпусы өчен кирәкле җылылык егәрлеге 183 койка: Q=0,785 МВт/ 0,675 Гкал/сәг (резервны 10% ка исәпкә алып). Йә җылылык челтәрләрен гамәлдәге 2 нче котельныйга тоташтыру мөмкинлеген карарга тәкъдим ителә.

4 нче блок-модульле котельный өчен: таләп ителә торган җылылык егәрлеге 25 урынга исәпләнгән кунакханә өчен: Q=0,058 МВт/ 0,05 Гкал/сәг (резервны 10% ка исәпкә алып).

5 нче блок-модульле котельный: таләп ителә торган җылылык егәрлеге 32 урынга исәпләнгән балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе кунакханәсе өчен: Q=0,046 МВт/ 0,04 Гкал/сәг (резервны 10% ка исәпкә алып).

Шулай итеп, Апас ш.т. б. территориясендә 5 блок-модульле котельный (БМК) төзү тәкъдим ителә.

Проектлана торган индивидуаль торак йортларны (1, 7, 19, 21 нче кварталлар) һәм күп фатирлы йортларны (10 һәм 9 нчы кварталлар) җылылык белән тәэмин итү индивидуаль ике контурлы яки бер контурлы газ казаннарыннан децентрализацияләнгән рәвештә тәкъдим ителә.

«Апас ш.т. п.» МБ генераль планын эшләгәндә Иске Әнәле авылын җылылык белән тәэмин итүнең гамәлдәге системасы турында мәгълүмат бирелмәгәнлектән, генераль план белән индивидуаль җылылык чыганакларыннан да, шулай ук проект иҗтимагый-эшлекле төзелешләрдән дә җылылык белән тәэмин итүне гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне кулланудан баш тартуга, иң яхшы технологияләр принципларына күчү һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Барлык гамәлдәге һәм проектлана торган җылылык чыганаклары өчен төп ягулык төре булып табигый газ тора.

Җылылык челтәрләре өчен торбалар 10704-91*ГОСТ 10704-91 корыч электр белән эретеп ябыштыру җайланмаларын кабул итәргә тәкъдим ителә.

Җылылык челтәрләрен сузуны тормышка ашыру тәкъдим ителә:

- җир өсте-түбән һәм югары Терәкләрдә, ППУДА торбалар-оцинкованной тышчасында изоляция;

– җир асты-үтеп булмаган т / б каналларында яки каналсыз, ППУДА торбалар полиэтилен тышчада изоляциялнә.

Газ белән тәэмин итү

Планлаштырылган карарлар нигезендә халыкны (хуҗалык – көнкүреш һәм коммуналь ихтыяҗларны) газ белән тәэмин итүне күздә тотарга кирәк.

Халыкның хуҗалык-көнкүреш һәм коммуналь-көнкүреш ихтыяҗларына газ чыгымнары, төзекләндерү дәрәҗәсенә карап, 1 кешегә м3/елга газ куллануның эреләнгән күрсәткечләре буенча билгеләнгән.:

- газ җылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә-елына 300 м3.

Газның еллык чыгымы түбәндәге формула буенча билгеләнә::

Qгод=N·K, м3/год

кайда: N - халык проектлана торган;

К-эреләндерелгән газ күрсәткече, 1 кешегә м3/ел (300 - төзекләндерү дәрәҗәсенә карап)

Газның сәгатьлек чыгымы түбәндәге формула буенча билгеләнә::

Qчас= Qгод·1/к,

кайда: к-сәгать максимумы коэффициенты (табл. 2,3,4 СП 42-101-2003);

Qгод –еллык газ чыгымы, м3/ел

Усадьба төзелешенең җирле җылылык генераторларыннан җылылык өчен газ чыгымнары «җылылык белән тәэмин итү»бүлегендә китерелгән җылылык нагрузкалары нигезендә билгеләнгән.

Беренче чиратта (2025 ел) һәм исәп-хисап чорына (2040 ел) халыкның коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары өчен газга ихтыяҗы түбәндәге таблицаларда күрсәтелгән:

Авыл җирлеге халкының коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары өчен газга ихтыяҗы

Таблица 3.10.5.1

п/п	Авыл җирлекләре исемнәре	Еллык газ чыгымы, мең нм3/елга		
		Башлангыч ел	I-нче чират (2025 ел)	Исәп-хисап вакыты (2040 ел)
	«Апас ш. т. п.»МБ	1271,38	1296,24	1325,5
	«Апас ш.т.п»,	1179,2	1202,08	1225,84
	Иске Әнәле авылы	92,18	94,16	95,7

Халыкның коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары өчен (яңа төзелеш объектлары өчен) газның еллык һәм максималь-сәгать чыгымнары)

Таблица 3.10.5.2

№ квартал	Төзелеш төре	Газ чыгымы	
		Еллык газ чыгымы, м3/ел	Сәгатьлек газ чыгымы, м3/сәгать
Беренче чират (2025 елга кадәр)			
1	Усадьба	74777,4	41,5
7	Усадьба	2670,6	1,5
9	Күпфатирлы	103148,4	57,3
10	Күпфатирлы	39640,9	22,0
14	Усадьба	890,2	0,5
19	Усадьба	14243,3	7,9
Барлыгы:		235370,8	130,7

Проектлана торган административ һәм иҗтимагый хезмәт күрсәтү объектларына газ кирәк. Апас штп

Таблица №3.10.5.3

№ кв.	Объектның атамасы	Беренче чират 2025 ел.	
		Сәгать ихтыяҗы, м3/сәгать	Еллык ихтыяҗ, мең м3/елга
5	120 урынлык балалар бакчасы	27,45	150,75
5	216 урынга гомуми белем мәктәбе	24,37	133,83
Апас штп, Кызыл Армия ур., 93	«Апас үзәк район хастаханәсе " ДАССУ корпусы 183 койкага	86,23	473,4
«Апас ш.т.п»,	25 урынга исәпләнгән кунакханә	14,78	81,17
Барлыгы:		152,85	839,16

Апас ш. т.п " муниципаль берәмлегендә кварталлар буенча гамәлдәге һәм проектлаштырыла торган торак төзелешенең газ чыгымы»

Таблица № 3.10.5.4

№ квартал , мкр	Төзелеш тибы	Бер елга м3 газ куллану күрсәткече 1 кешегә	01.01.2018 ел			2025			2040		
			Еллык чыгым газ, м3/ел	Сәгать чыгымы газ, м3/сәгать	Халык саны-(кеше.)	Еллык чыгым газ, м3/ел	Сәгать чыгымы газ, м3/сәгать	Халык саны-(кеше.)	Еллык чыгым газ, м3/ел	Сәгать чыгымы газ, м3/сәгать	Халык саны-(кеше.)
1	усадьба	300	10500,0	5,8	35	83700,0	46,5	279	82200,0	45,7	274
2	усадьба	300	122700,0	68,2	409	103500,0	57,5	345	101700,0	56,5	339
3	усадьба	300	39900,0	22,2	133	33600,0	18,7	112	33000,0	18,3	110
4	усадьба	300	94500,0	52,5	315	79800,0	44,3	266	78300,0	43,5	261
	күпфатирлы	300	13800,0	7,7	46	11400,0	6,3	38	11400,0	6,3	38
5	усадьба	300	89100,0	49,5	297	75000,0	41,7	250	73800,0	41,0	246
	күпфатирлы	300	26100,0	14,5	87	21900,0	12,2	73	21600,0	12,0	72
6	усадьба	300	33900,0	18,8	113	28500,0	15,8	95	28200,0	15,7	94
7	усадьба	300	96300,0	53,5	321	83700,0	46,5	279	82500,0	45,8	275
	күпфатирлы	300	10500,0	5,8	35	8700,0	4,8	29	8700,0	4,8	29
8	усадьба	300	103200,0	57,3	344	87000,0	48,3	290	85500,0	47,5	285
9	усадьба	300	50400,0	28,0	168	42300,0	23,5	141	41700,0	23,2	139
	күпфат	300	1302	7	43	21	11	70	209	11	69

№ квартал , мкр	Төзелеш тибы	Берелга м3 газ куллану күрсәткече 1 кешегә	01.01.2018 ел			2025			2040		
			Еллык чыгым газ, м3/ел	Сәгать чыгымы газ, м3/сәгать	Халык саны-(кеше.)	Еллык чыгым газ, м3/ел	Сәгать чыгымы газ, м3/сәгать	Халык саны-(кеше.)	Еллык чыгым газ, м3/ел	Сәгать чыгымы газ, м3/сәгать	Халык саны-(кеше.)
	ирлы		00,0	2,3	4	2700,0	8,2	9	100,0	6,2	7
10	усадьба	300	32700,0	18,2	109	27600,0	15,3	92	27000,0	15,0	90
	күпфатирлы	300	112800,0	62,7	376	134700,0	74,8	449	132300,0	73,5	441
12	усадьба	300	62700,0	34,8	209	52800,0	29,3	176	51900,0	28,8	173
13	усадьба	300	45300,0	25,2	151	38100,0	21,2	127	37500,0	20,8	125
14	усадьба	300	98100,0	54,5	327	83700,0	46,5	279	82200,0	45,7	274
	күпфатирлы	300	7500,0	4,2	25	6300,0	3,5	21	6300,0	3,5	21
15	усадьба	300	61200,0	34,0	204	51600,0	28,7	172	50700,0	28,2	169
16	усадьба	300	107400,0	59,7	358	90600,0	50,3	302	88800,0	49,3	296
17	усадьба	300	56400,0	31,3	188	47700,0	26,5	159	46800,0	26,0	156
	күпфатирлы	300	11700,0	6,5	39	9900,0	5,5	33	9600,0	5,3	32
18	усадьба	300	90000,0	50,0	300	75900,0	42,2	253	74700,0	41,5	249
19	усадьба	300	100200,0	55,7	334	99900,0	55,5	333	96900,0	53,8	323
20	усадьба	300	900,0	0,5	3	900,0	0,5	3	900,0	0,5	3

№ квартал, мкр	Төзелеш тибы	Берелгә м3 газ куллану күрсәткече 1 кешегә	01.01.2018 ел			2025			2040		
			Еллык чыгым газ, м3/ел	Сәгать чыгымы газ, м3/сәгать	Халык саны-(кеше.)	Еллык чыгым газ, м3/ел	Сәгать чыгымы газ, м3/сәгать	Халык саны-(кеше.)	Еллык чыгым газ, м3/ел	Сәгать чыгымы газ, м3/сәгать	Халык саны-(кеше.)
Апас ш. т.п. буенча, шул исәптән:					5360			5529			5669
усадьба			1295400	719,7	4318	1185900	658,8	3953	1164300	646,8	3881
күпфатирлы			312600	173,7	1042	405600	225,3	1352	399000	221,6	1330
Иске Әнәле авылы	125700	69,8	419	108900	60,5	363	106800	59,3	356	59,3	356
Иске Әнәле авылы буенча, шул исәптән:			125700	69,8	419	108900	60,5	363	106800	59,3	356
усадьба			125700	69,8	419	108900	60,5	363	106800	59,3	356
Апас ш. т.п. буенча, шул исәптән:			1733700	963,2	5779	1700400	944,6	5668	1670100	927,7	5567
усадьба			1421100	789,5	4737	1294800	719,3	4316	1271100	706,1	4237
күпфатирлы			312600	173,7	1042	405600	225,3	1352	399000	221,6	1330

Проект тарафыннан газ белән тәэмин итүче объектларны газ белән тәэмин итүче гамәлдәге газүткәргеч системасын максималь рәвештә куллану күздә тотыла.

Газ белән тәэмин итү системасына кергән төрле басымнарның газ үткәргечләре арасында элемтә газ регулятор пункты (ГРП), шкаф тибындагы газ регулятор пунктлары (ШРП) аша тормышка ашырыла.

1 нче кварталның проектлана торган усадьба торак корылмаларының түбән басымлы (Р=0,03 кгс/см2) газлаштыруны гамәлдәге Ягодная урамындагы ГРПШТАН күздә тотарга кирәк.

7 нче кварталда усадьба төзелешенең түбән басымы белән газ белән тәэмин итү гамәлдәге Ленин урамында урнашкан ГРПШНЫ гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

9 нчы һәм 10 нчы кварталдагы проектлана торган күп фатирлы (азкатлы) торак йортларны газлаштыру өчен, Яшьләр/ Шоссейная урамында ГРПШ һәм түбән басымлы газ белән тәэмин итү челтәрләрен (Р=0,03 кгс/см2) төзү тәкъдим ителә.

14 һәм 19 нчы кварталларда проектлана торган йорт төзелешенең түбән басымы белән газ белән тәэмин итү гамәлдәге газ белән тәэмин итү челтәрләрен гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

Җәмәгать биналары өчен, беренче чиратта, «җылылык белән тәэмин итү» бүлеге тарафыннан, БМК (блок-модуль котельныйлары) төзү тәкъдим ителә. БМКГА түбән басымлы газүткәргечләр салу тәкъдим ителә. Пар казаннары өчен табигый газ ягулык булып тора.

Түбән басымлы проектлана торган газүткәргечләрне ПЭ 80 полиэтилен трубаларыннан 50838-2009 ГОСТ Р 50838-2009 ГОСТ Р буенча башкарырга тәкъдим ителә.

Башка җир асты коммуникацияләре белән чишелешне исәпкә алып, җир асты газ үткәргечләренә нигез салуның уртача тирәнлеге 1,6 м тәшкил итә .

Автомобиль юлларын газүткәргечләр белән кисешкән вакытта, аларны футлярларда авыш-юнәлдерелгән бораулау ысулы белән башкарырга тәкъдим ителә.

РФ Дәүләт техник күзәтчелегенең «газ бүлү һәм газ куллану системалары иминлеге кагыйдәләре» таләпләре нигезендә, 2003 елда корыч газүткәргечләр өчен техник диагностика файдалануга тапшырылганнан соң 40 ел үткәннән соң үткәрелергә тиеш.

Газ үткәргечләрнең техник торышы һәм аларны алга таба эксплуатацияләү ресурсын билгеләү буенча мәгълүматлар булмау сәбәпле, техник карарларда гамәлдәге газүткәргечләрне максималь рәвештә саклау һәм куллану күздә тотыла.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 9 декабрендәге карары нигезендә № 912 «2017 елга Татарстан Республикасының Газлаштыру программасын раслау турында « № 912» Иске Әнәле авылында "Газпром трансгаз Казан" ҖЧҖ газ бүлү челтәрләре буенча газ транспортлау хезмәте күрсәтүгә тарифларга махсус өстәмәләрне кулланудан алынган акчалар хисабына финанслана торган, түбән басымлы газүткәргечләрне-Ø160, L=0,176 км; Ø110, L=0,196 км.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне кулланудан баш тартуга, иң яхшы технологияләр принципларына күчү һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Электр белән тәэмин итү

Коммуналь-көнкүреш секторының электр йөкләнмәләрен исәпләү

«Апас ш. т. п.» муниципаль берәмлегенең коммуналь-көнкүреш секторы (КБС) Генераль планы буенча электр нагрузкалары ике срок эчендә билгеләнде:

– беренче чират-2020 ел.;

- исәп-хисап вакыты-2035 ел.

Хуҗалык-көнкүреш һәм коммуналь ихтыяҗлар өчен электр йөкләмәләрен исәпләү бер кешегә электр кулланунның эреләнгән нормалары буенча, 34.20.185-94 РД

нигезендә башкарылган. 1999) "шәһәр электр челтәрләрен проектлау буенча Инструкция".

Коммуналь-көнкүреш секторының еллык электр куллану 34.20.185-94 РД нигезендә исәпләнгән, 2.4.4 таблица. «Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясе чыгымының һәм электр йөкләнешен максимум куллану сәгатьләренең еллык санының эреләнгән күрсәткечләре". Бер елга электр энергиясенең чагыштырма чыгымы 2,170 мең кВт / сәг тәшкил итә. Китерелгән зурайтылган күрсәткечләр торак һәм иҗтимагый биналар, коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, транспорт хезмәте күрсәтү объектлары, тышкы яктылык белән электр куллануны күздә тота. Бу мәгълүматлар торак биналарда кондиционирлау, электр җылыту һәм электронагрев куллануны исәпкә алмый. Электр нагрузкасы максимумын куллану сәгатьләренең еллык саны 10 (6) кВ шиннарына китерелгән.

Коммуналь-көнкүреш секторының исәп-хисап егәрлеге 34.20.185-94 табл нигезендә исәпләнә. 2.4.3»чагыштырма исәп-хисап коммуналь-көнкүреш йөкләнешенең эреләнгән күрсәткечләре".

Р. = 15,0 Вт/м2, 1-2 катлы төзелеш өчен (усадьба төзелеше);

Р. = 15,8 Вт/м2, 3-5 катлы төзелеш өчен (секцион төзелеш));

Р. = 16,3 Вт/м2, 5 һәм аннан да күбрәк катлы төзелеш өчен (секцион төзелеш));

Еллык электр куллану, исәп-хисап куәте, коммуналь-көнкүреш секторының (кВА) исәп-хисап трансформатор куәте 3.10.6.1 таблицасында китерелгән.

Административ-көнкүреш секторының электр йөкләнмәләрен исәпләү

Административ-көнкүреш секторының исәп-хисап электр нагрузкалары әлеге биналарны электр белән куллану проектлары буенча кабул ителде. Җәмәгать биналарының исәп-хисап егәрлеге 34.20.185-94 РД нигезендә исәпләнә, 24 нче таблица. "Җәмәгать биналарының чагыштырма исәп-хисап электр нагрузкалары». Предприятиеләрнең электр йөкләнмәләрен исәпләү әлеге предприятиеләрнең электр белән тәэмин итү проектлары яки әлеге проект белән исәпкә алынмаган тиешле аналоглар буенча башкарыла.

Төзелеш этаплары буенча гамәлдәге һәм проектлана торган административ-көнкүреш секторының электр йөкләнмәләрен исәпләү 3.8.6.2 таблицасында китерелгән.

Таблицада 3.8.6.3. генераль планның исәп-хисап чоры этаплары буенча электр йөкләнешләренең җыелма күрсәткечләре тәкъдим ителгән.

Таблица 3.10.6.1

Еллык электр куллану, исәп-хисап егәрлеге,

коммуналь-көнкүреш секторының исәп - хисап трансформатор егәрлеге

квартал №	Төзелеш төре	Хәзерге хәле			2025 елга нигезләмә			20240 елга нигезләмә		
		Еллык электр куллану мең кВт*сәгать/ел	Исәп-хисап куәте, кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы егәрлек), кВА	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать/ел	Исәп-хисап куәте, кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы егәрлек), кВА	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать/ел	Исәп-хисап куәте, кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы егәрлек), кВА
1	усадьба	60,76	13,78	14,66	484,34	109,81	116,82	475,66	107,85	114,73
2	усадьба	710,02	160,98	171,26	598,92	135,79	144,46	588,50	133,43	141,95
3	усадьба	230,89	52,35	55,69	194,43	44,08	46,90	190,96	43,30	46,06
4	усадьба	546,84	123,98	131,90	461,78	104,70	111,38	453,10	102,73	109,29
	күпфатирлы	79,86	18,11	19,26	65,97	14,96	15,91	65,97	14,96	15,91
5	усадьба	515,59	116,90	124,36	434,00	98,40	104,68	427,06	96,83	103,01
	күпфатирлы	151,03	34,24	36,43	126,73	28,73	30,57	124,99	28,34	30,15
6	усадьба	196,17	44,48	47,32	164,92	37,39	39,78	163,18	37,00	39,36
7	усадьба	557,26	126,35	134,41	484,34	109,81	116,82	477,40	108,24	115,15
	күпфатирлы	60,76	13,78	14,66	50,34	11,41	12,14	50,34	11,41	12,14
8	усадьба	597,18	135,40	144,04	503,44	114,14	121,43	494,76	112,18	119,34

квартал №	Төзелеш төре	Хәзерге хәле			2025 елга нигезләмә			20240 елга нигезләмә		
		Еллык электр куллану мең кВт*сәгать/ел	Исәп-хисап куәте, кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы егәрлек), кВА	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать/ел	Исәп-хисап куәте, кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы егәрлек), кВА	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать/ел	Исәп-хисап куәте, кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы егәрлек), кВА
9	усадьба	291,65	66,12	70,35	244,78	55,50	59,04	241,30	54,71	58,20
	күпфатирлы	753,42	170,82	181,73	1230,82	279,06	296,87	1209,99	274,34	291,85
10	усадьба	189,22	42,90	45,64	159,71	36,21	38,52	156,24	35,42	37,69
	күпфатирлы	652,74	147,99	157,44	779,46	176,73	188,01	765,58	173,58	184,66
12	усадьба	362,82	82,26	87,51	305,54	69,27	73,70	300,33	68,09	72,44
13	усадьба	262,14	59,43	63,23	220,47	49,99	53,18	217,00	49,20	52,34
14	усадьба	567,67	128,71	136,92	484,34	109,81	116,82	475,66	107,85	114,73
	күпфатирлы	43,40	9,84	10,47	36,46	8,27	8,79	36,46	8,27	8,79
15	усадьба	354,14	80,29	85,42	298,59	67,70	72,02	293,38	66,52	70,76
16	усадьба	621,49	140,91	149,90	524,27	118,87	126,45	513,86	116,51	123,94
17	усадьба	326,37	74,00	78,72	276,02	62,58	66,58	270,82	61,40	65,32
	күпфатирлы	67,70	15,35	16,33	57,29	12,99	13,82	55,55	12,60	13,40

квартал №	Төзелеш төре	Хәзерге хәле			2025 елга нигезләмә			20240 елга нигезләмә		
		Еллык электр куллану мең кВт*сәгать/ел	Исәп-хисап куәте, кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы егәрлек), кВА	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать/ел	Исәп-хисап куәте, кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы егәрлек), кВА	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать/ел	Исәп-хисап куәте, кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы егәрлек), кВА
18	усадьба	520,80	118,08	125,62	439,21	99,58	105,94	432,26	98,01	104,26
19	усадьба	579,82	131,46	139,85	578,09	131,07	139,43	560,73	127,13	135,25
20	усадьба	5,21	1,18	1,26	5,21	1,18	1,26	5,21	1,18	1,26
21	усадьба	0,00	0,00	0,00	388,86	88,17	93,79	795,09	180,27	191,78
Апас штп буенча нәтиҗә:		9304,96	2109,70	2244,36	9209,48	2088,04	2221,33	9046,29	2051,05	2181,96

Таблица 3.10.6.2

Төзелеш этаплары буенча гамәлдәге һәм проектлана торган административ-көнкүреш секторының электр йөкләнмәләрен исәпләү

№ квартал	Объектның атамасы	Исәп-хисап вакыты (2040 ел.)		
		Еллык электр куллану меӊ кВт*сәгать/ел	Исәп-хисап куәте, кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы егәрлек), кВА
5	Балалар бакчасы	99,60	23,0	62,47
9	Балалар бакчасы	159,36	36,8	39,14
5	гомуми белем бирү мәктәбе	253,35	57,45	61,12
10	йөзү бассейны	57,02	12,93	132,98
11	спорт комплексы	359,72	81,57	127,23
20	стадион	2128,05	482,55	79,79
Иске Әнәле авылы	башлангыч мәктәп-балалар бакчасы " комплексы»	32,37	7,34	79,79
Апас штп буенча нәтиҗә:		3089,47	700,56	543,38

Таблица 3.10.6.3

Сводная таблица

генераль планның исәп-хисап чоры этаплары буенча электр йөкләмәләре

Төзелеш төре	Хәзерге хәле			2025 елга нигезләмә			20240 елга нигезләмә		
	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать/ел	Исәп-хисап куәте, кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы егәрлек), кВА	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать/ел	Исәп-хисап куәте, кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы егәрлек), кВА	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать/ел	Исәп-хисап куәте, кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы егәрлек), кВА
Коммуналь-көнкүреш секторы	9304,96	2109,70	2244,36	9209,48	2088,04	2221,33	9046,29	2051,05	2181,96
Административ-көнкүреш секторы	-	-	-	-	-	-	3089,47	700,56	543,38
Апас штп буенча нәтиҗә:»	9304,96	2109,70	2244,36	9209,48	2088,04	2221,33	12135,76	2751,61	2725,34

.

Проект тәкъдимнәре

Хәзерге вакытта, исәп-хисап срокларына кадәр, электр энергиясен куллану үсеше фаразлана.

Чөнки шәһәр тибындагы поселокларда.Апаста яңа төзелеш проекты белән каралган:

- 8400 кв. м. гомуми мәйданы 8400 кв. м. булган усадьба төзелешен (1 нче квартал) электр белән тәэмин итү өчен,гомуми трансформатор егәрлеге 4087,26 кв. м булган 10/0, 4 кВ комплектлы трансформатор подстанцияләрен төзү, 0,4 һәм 10 кВ. лы электр тапшыру линияләрен сузу тәкъдим ителә.;

- усадьба төзүне (19 нчы квартал) гомуми мәйданы 1600 кв. м. булган 19 нчы квартал) электр белән тәэмин итү өчен,гомуми трансформатор егәрлеге 275,31 кв. булган 10/0, 4 кВ комплект трансформатор подстанцияләрен (БКТП) төзү, 0,4 һәм 10 кВ көчәнешле электр тапшыру линияләрен сузу тәкъдим ителә.;

- гомуми трансформатор егәрлеге 98,28 кв. булган 5 нче кварталның проектлана торган объектларын электр белән тәэмин итү 0,4 кВ. линияләре белән тормышка ашырырга тәкъдим ителә, аларны гамәлдәге КТП-76, КТП-77, КТП-78, аларны саклап калырга тәкъдим ителә. ;

- утар төзүне (7 нче квартал) гомуми мәйданы 300 кв. м. булган торак белән тәэмин итү, шулай ук гомуми трансформатор егәрлеге 331,2 кв. м булган иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектларны электр белән тәэмин итү, аларны гамәлдәге КТП резервыннан саклап, 0,4 кВ. м линиясе белән тормышка ашыру тәкъдим ителә.;

- гомуми мәйданы 11587 кв. м. булган күп фатирлы йортларны (9 нчы квартал) электр белән тәэмин итү, шулай ук 980,26 кв. м булган иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектларны, аларны гамәлдәге КТП-72 һәм КТП-61 кв. м булган резервлардан саклап, 0,4 кВ линиясе белән тормышка ашыру тәкъдим ителә.;

- гомуми мәйданы 4453 кв. м. булган күп фатирлы йортларны (10 нчы квартал), шулай ук гомуми трансформатор егәрлеге 221,34 кв. м булган иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектларны электр белән тәэмин итү 0,4 кВ. м линиясе белән башкарыла, аларны гамәлдәге КТП-70 резервыннан саклап калырга тәкъдим ителә.;

-гомуми мәйданы 100 кв. м. булган гомуми трансформатор егәрлеге 14,04 кв. м. булган усадьба төзелешен (14 нче квартал) электр белән тәэмин итү 0,4 кВ. м линиясе белән тормышка ашырырга тәкъдим ителә, аларны гамәлдәге КТП-62 резервыннан саклап калырга тәкъдим ителә.;

- гомуми трансформатор егәрлеге 7,34 кв булган Иске Әнәле авылында проектлана торган иҗтимагый билгеләнештәге объектларны электр белән тәэмин итү, аларны гамәлдәге КТП-2дән саклап, 0,4 кВ линиясе белән башкару тәкъдим ителә.;

- КЛ, ВЛ 0,4; 10 кВ һәм ТП; КТП челтәрләрен тузган очракта реконструкцияләүне күздә тотарга.

Проект тарафыннан электр энергиясен экономияләү, электр энергиясен резервлау буенча кайбер чаралар күздә тотыла:

- заманча энергоэффектив җиһазлар куллану ; ;

- энергетика җайланмаларының нәтиҗәлелеген арттыруга ярдәм итә торган камилләштерелгән энергия саклау технологияләрен куллану;;

- кабель линияләренең санын һәм санын рациональ сайлау исәбенә электр белән тәэмин итү системасында электр энергиясен югалтуларны киметү;;

- контроль һәм исәпкә алуның нәтиҗәлелеген арттырырга мөмкинлек бирә торган электр энергиясе чыгымын исәпкә алуның электрон приборларын урнаштыру;

- 10 кВ һәм 0,4 кВ туклыклы кабель линияләрен резервлау;

- түбәнәйтелгән трансформаторларны резервлау;

- эшче һәм резерв электроприемникларын ашату төрле электр секцияләреннән бүлеп бирү җайланмаларыннан тора.

Эз токлы челтәрләр

Телефонлаштыру

Гомуми файдаланудагы телефон челтәрен үстерү әлеге элемтә төренә булган заявкаларны канәгатьләндерүнең 100% шартыннан алып барылырга тиеш

Телефонны АТС территориясендә гамәлдә булган атслардан гамәлгә ашыру планлаштырыла. Телефон элемтәсен үстерү заманча цифрлы җиһазлар базасында булган телефон челтәрен реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә юнәлдереләчәк.

Проект белән тәкъдим ителә:

- заманча цифрлы технологияләр кулланып АТС төзелеше;

- заманча цифрлы технологияләр кулланып АТСларны модернизацияләү. АТС аналог җиһазларын оптик-җепселле линия корылмаларыннан файдаланып цифрлы станциягә күчерү;

-оптик-җепселле элемтә, кәрәзле элемтә, IP-телефон, Internet челтәрен үстерү.

- линияле элемтә корылмалары төзү;

- элемтә чаралары өлкәсендә иң яңа технологик казанышларны гамәлгә кертү, шул исәптән спутник элемтәсе һәм цифрлы телерадиотапшырулар.

Торак һәм иҗтимагый төзелеш объектларына кадәр кабель телефон канализациясе төзүне «Таттелеком»ААҖ көче белән тормышка ашырырга тәкъдим ителә. Кабель канализациясен төзү карала берсе асбоцемент торбалар белән урнаштыру карау җайланмалары.

Муниципаль берәмлектә колачлау зонасын киңәйтү өчен GSM стандартының өстәмә база станцияләрен урнаштыру тәкъдим ителә.

Апас муниципаль районы өчен гаилә коэффициенты – 2,9 кеше. Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре ихтыяҗлары өчен исәп-хисаплылык коэффициенты 1,25 тәшкил итә.

Яңа төзелә торган территориядә телефон йөкләнешен бүлү 3.10.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 3.10.7.1

	Телефоннар саны	Телефоннар саны-2025 ел.	Телефоннар саны-2040.
Проектлана торган торак төзелешенә телефон йөкләнеше	1275	2183	2183
Телефон көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренә йөкләнеш	319	547	547
Телефоннарның гомуми саны	1594	2730	2730

Телевидение

Телетапшырулар үсеше перспективасы-Россия Федерациясендә телерадиотапшырулар үсеше концепциясе нигезендә цифрлы телерадиотапшыруларга аналоглы сигналдан күчү.

Татарстан Республикасында цифрлы эфир-кабель телевидениесенең региональ челтәре булдырылды. Транспорт челтәре сыйфатында «ВолгаТелеком»ААҖнең зона җепсел-оптика челтәре кулланыла.

Цифрлы телевидение челтәре тапшырыла торган программалар саны буенча да (10нан да ким түгел), сурәтне, тавышны, ТВ-сигналларны кабул итү сыйфаты буенча да аналог челтәрләре алдында өстенлекләргә ия. Бу бер дициметрлы антеннага кимендә 10 программа кабул итәргә, аналогик тапшыргычлар белән чагыштырганда азрак егәрлектәге тапшыргычларны кулланырга, шулай ук телетапшырулар челтәрләрен компьютер челтәрләре белән тоташтыру мөмкинлеген тәэмин итә.

Цифрлы телевидение белән беррәттән, муниципаль берәмлек халкы да аналог телевидениесен кабул итү мөмкинлегенә ия.

Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары
3.10.8.1 су белән тәэмин итү
Су белән тәэмин итү буенча чаралар исемлеге

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәплəү вакыты (2026-2040 еллар)	
	ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР							
	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су алу	Яңа төзелеш	м3/тәүлек	1 800,0	+	+	«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Артезиан скважиналары	Яңа төзелеш	шт	6	+		«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су башнясы	Яңа төзелеш	шт	4	+		«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су башнясы	Капиталь ремонт	шт	6	+		«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су белән тәэмин итү челтәрләре	Капиталь ремонт	км	19,38	+		«Апас штп » МБ генераль планы

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Е гәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су белән тәэмин итү челтәрләре	Капиталь ремонт	км	-	+		"2014-2020 елларга Татарстан Республикасы халкын сыйфатлы торак һәм торак-коммуналь хуҗалык хезмәтләре белән тәэмин итү" дәүләт программасы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2014 елның 30 апрелендәге N 289 Карары")
	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су белән тәэмин итү челтәрләре	Яңа төзелеш	км	15,64	+		«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су кулләнуны исәпкә алу узеллары	Оештыру	шт	-	+		«Апас штп » МБ генераль планы

3.10.8.2. Канализация

Канализация буенча чаралар исемлеге

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәпләү вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Канализация насос станциясе	Яңа төзелеш	шт	1	+	+	«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су бүлү челтәрләре	Капиталь ремонт	км	8,0	+		«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су бүлү челтәрләре	Яңа төзелеш	км	6,0	+	+	«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Канализация насос станциясе	Капиталь ремонт	шт	1	+		«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Автоном канализация системасы	Яңа төзелеш	шт	-	+	+	«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас ш. т. п. муниципаль берәмлеге	Су исәпләү узеллары	Оештыру	шт	-	+		«Апас штп » МБ генераль планы

3.10.8.3. Территорияне санитар чистарту

Санитар чистарту буенча чаралар исемлеге

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
	Муниципаль берәмлек территориясен	планлы-даими санитар чистарту	Оештыру	шт.	1	+	+	Апас штп " МБ генераль планы
	Муниципаль берәмлек территориясен	Контейнерлар	Яңа төзелеш	Контейнерлар, шт	113	+		Апас штп " МБ генераль планы
	Муниципаль берәмлек территориясен	Контейнерлар	Яңа төзелеш	Контейнерлар, шт	125		+	Апас штп " МБ генераль планы
	Муниципаль берәмлек территориясен	Утиль чималны кабул итүнең стационар пункты	Яңа төзелеш	Утиль чималны кабул итүнең стационар пункты, шт	1	+		Татарстан Республикасында калдыклар белән, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема

3.10.8.4 җылылык белән тәэмин итү

Җылылык белән тәэмин итү буенча чаралар исемлеге

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
	Апас штп, 5 нче квартал	120 урынга исәпләнгән балалар бакчасы өчен 1 нче блок-модульле котельный	Яңа төзелеш	шт.	1	+		«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас штп, 5 нче квартал	216 урынлык гомуми белем бирү мәктәбе өчен 2-нче номерлы блок-модульле котельный	Яңа төзелеш	шт.	1	+		«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас штп, Кызыл Армия ур., 93	«Апас үзәк район хастаханәсе»ГАУЗ корпусы өчен 3 нче блок-модуль котельные 183 койкага исәпләнгән	Яңа төзелеш	шт.	1	+		«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас штп территориясе	25 урынлык кунакханә өчен 4-нче номерлы блок-модульле котельный	Яңа төзелеш	шт.	1	+		«Апас штп » МБ генераль планы

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
	Апас штп территориясе	балалар һәм яшүсмерләр спорт мәктәбенең 32 урынга исәпләнгән кунакханә өчен 5-нче номерлы блок-модульле котельный	Яңа төзелеш	шт.	1	+		«Апас штп» МБ генераль планы

3.10.8.5 газ белән тәэмин итү

Газ белән тәэмин итү буенча чаралар исемлеге

1.10.5 Таблица

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
	«Апас ш.т.п»,	Газ белән тәэмин итү челтәрләре	Төзелеш	км	-	+	+	Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ
	Иске Әнәле авылы	Тимер юл аркылы чыгу урыны: 160, L=0,176 км; Д 110, L=0,196 км	Реконструкция	км	-	+		«2017 елга Татарстан Республикасын газлаштыру программасы " (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 9 декабрендәге N 912 карары)

3.10.8.6. Электр белән тәэмин итү

Электр белән тәэмин итү буенча чаралар исемлеге

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Е гәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
	Апас ш. т.п. территориясе	10 (6)/0,4 кВ көчәнешле комплект трансформатор подстанциясе(КТП)	Яңа төзелеш	кВА	4 362,57	+	+	Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ
	Апас ш. т.п. территориясе	10(6)/0,4 кВ көчәнеш трансформатор подстанциясе (КТП, БКТП))	Реконструкция	шт.	-	+	+	Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ
	Апас ш. т.п. территориясе	10(6) кв. электр тапшыру линияләре 0,4 кВ.	Яңа төзелеш	км	-	+	+	Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ
	Апас ш. т.п. территориясе	10(6) кв. электр тапшыру линияләре 0,4 кВ.	Реконструкция	км	-	+	+	Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ

3.10.8.7. Эз токлы челтәрләр
аз токлы челтәрләр буенча чаралар исемлеге

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Е гәрлек	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
						Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәплəү вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (ҖИРЛЕК) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
	Апас ш. т.п. территориясе	Җепселле-оптик элемтә линияләре (ВОЛС)	Яңа төзелеш	км	-	+	+	Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ
	Апас ш. т.п. территориясе	Автоматик телефон станциясе (АТС)	Яңа төзелеш	-	-	+		Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ
	Апас ш. т.п. территориясе	Телефоны	Оештыру	Проектлаштырыла торган торак төзелешенә телефоннар саны	1 139	+		Татарстан Республикасы «Апас ш. т. п.»МБ

3.11.Гражданнар оборонасы чаралары исемлеге. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар

Территорияне үстерү проектларын эшләгәндә Гражданнар оборонасы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү чаралары исемлеге – гадәттән тыш хәлләрне кисәтүгә, халыкны, территорияләрне саклауга һәм матди зыянны техноген һәм табигый характердагы гадәттән тыш хәлләр йогынтысыннан, хәрби гамәлләр алып барганда яки бу гамәлләр нәтиҗәсендә барлыкка килгән куркынычлардан, шулай ук диверсияләр һәм террорлык актларында барлыкка килгән куркынычлардан саклауга юнәлтелгән инженер - техник чараларны гамәлгә ашыру буенча карарлар.

Инженер-техник чаралар буенча проект карарларының тасвирламасы һәм нигезләнүе ике төркемгә бүленә:

гражданнар оборонасының инженер-техник чаралары буенча карарлар;

техноген һәм табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча инженер-техник чаралар буенча карарлар.

Инженер-техник чаралар алдан ук үткәрелә һәм аварияләр, һәлакәтләр һәм табигый бәла-казалар нәтиҗәләрен тулысынча бетерүгә кадәр куркыныч барлыкка килү белән арта бара.

«Гражданнар оборонасы буенча чаралар, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеге» бүлеге Гражданнар оборонасы һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә норматив документлар, шулай ук Татарстан Республикасы Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы тарафыннан бирелгән беренчел мәгълүматлар һәм 2018 елның 29 маендагы 196 номерлы таләпләр нигезендә эшләнгән (к.кушымта), алга таба – башлангыч мәгълүматлар.

3.11.1. Гражданнар оборонасы буенча чаралар исемлеге

Территорияне гражданнар оборонасы буенча төркемгә кертү нигезләмәсе

Башлангыч мәгълүматлар һәм таләпләр нигезендә проектлана торган территория Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә керми.

Объектларны Гражданнар оборонасы категориясенә кертү. Сугыш вакытында эшне дәвам итүче объектлар исемлеге, шәһәр читендәге зонага күчүче объектлар исемлеге.

Гражданнар оборонасы категориясенә кертелгән оешмалар территориясендә башлангыч мәгълүматлар юк.

Шәһәр читендәге зонага күчүче объектлар турында мәгълүмат беренчел мәгълүматлар күрсәтелмәгән.

«Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар " СП 165.1325800.2014 каралган ихтимал куркыныч зоналары чикләрен билгеләү»

Башлангыч мәгълүматлар нигезендә, проектлана торган территория мөмкин булган химик зарарлану зоналарына, мөмкин булган җимерекләр, радиоактив зарарлану һәм катастрофик су басу мөмкин булган зоналарга керми.

Гражданнар оборонасы буенча хәбәр итү

Безнең илдә халыкка хәбәр итүнең шундый тәртибе урнаштырылган: башта, теләсә нинди куркыныч характерында, электр сиреналары кертелә.». Бу тавышны (сигнал) ишетеп, кешеләр куркынычның характеры һәм масштабы турында мәгълүмати хәбәрләрне тыңларга, шулай ук барлыкка килгән шартларда үз - үзеңне тотуның иң рациональ ысулының киңәшләрен (үз-үзеңне тоту алгоритмы) тыңлар өчен булган мәгълүматны кабул итү чараларын-радиоточкаларны, радиоприемникларны һәм телевизорларны кертергә тиеш.

Апас муниципаль районының хәбәр итү системасы (алга таба – хәбәр итү системасы) муниципаль берәмлек территориясендә булган көчләрнең, элемтә һәм хәбәр итү чараларының, тапшырулар челтәрләренең, каналларның һәм элемтә линияләренең, төрле билгеләнештәге элемтә челтәрләренең һәм ведомствога караган ведомстволарның оештыру-техник

берләшүеннән гыйбарәт, хәбәр итү сигналларын һәм парольләрен үз вакытында җиткерүне, шулай ук хәбәр итү системасы абонентларына хәбәр итү сигналларын үз эченә ала һәм үз эченә ала.:

районның дежур-диспетчерлык хезмәте (бердәм дежур-диспетчерлык хезмәте) (алга таба-ЕДДС);

җирле үзидарә органнарының, территориаль органнар бүлекчәләренең һәм хәбәр итү органнарының һәм оешмаларның (алга таба – дежур хезмәтләр) дежур хезмәтләре (вазыйфаи затлар), аларга тәүлек буе хәбәр итү сигналларын кабул итү һәм аларны күрсәтелгән органнар җитәкчеләренә җиткерү йөкләнгән, аларның нинди ведомствога карамавына карамастан, хәбәр итүнең техник чаралары линияләр (каналлар) белән тоташтырылган.

Хәзерге вакытта "Апас штп"муниципаль берәмлеге территориясендә Генераль план эшләү вакыты.Апас районында Хәбәр итү системалары юк.

Халыкны инженерлык яклавы торышы һәм иң күп эшләүче сменаның торышы

Халыкны заманча зарарлану чараларыннан саклауның төп ысулларының берсе-эвакуация белән беррәттән, аны саклау корылмаларында каплау.

Апас штп территориясендә Апас районында 9 саклау корылмасы урнашкан. Саклау корылмаларының якынча урнашуы график материалларда күрсәтелгән. Саклау корылмаларының характеристикасы таралу чикләнгән мәгълүмат булып тора.

Планлаштыру проектын эшләү вакытында халыкны хәрби вакытта эвакуацияләүне тәэмин итү вакытында булган инженер-техник чаралар буенча төп күрсәткечләр

Беренчел мәгълүматлар нигезендә, шәһәр читендәге зонада, беренче чиратта, исәп-хисап чорына күчерелүче, эвакуацияләнә торган халык саны Апас муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә карала.

Җыелма-эвакуация (кабул итү-эвакуация) пунктларын урнаштыру Апас муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә күздә тотыла.

Апас Штп территориясендә 1 нче кабул итү-эвакуация пункты (ПЭП): урта гомуми белем бирү мәктәбе, Кызыл Армия ур., 65

ПЭП җәелдерү урыннары график материалларда күрсәтелгән.

Гражданнар оборонасы буенча проект чаралары

Проект нигезендә түбәндәге гражданнар оборонасы чараларын үткәрү күздә тотыла:

1. Территория мөмкин булган химик зарарлану зоналарына, радиоактив зарарлану, мөмкин булган җимереклекләр һәм катастрофик су басу мөмкин булган зоналарга керми, шуңа бәйле рәвештә әлеге процесслар буенча махсус чаралар әзерләү һәм үткәрү таләп ителми.

2. Саклау корылмаларын төзү беренчел мәгълүматлар һәм таләпләр нигезендә таләп ителми.

Кирәк булганда, бу максатлар өчен яраклаштырыла торган подвал, цоколь һәм беренче катларда җәмәгать биналары (балалар мәктәпкәчә учреждениеләре, гомуми белем бирү мәктәбе, спорт комплексы, медицина хезмәте күрсәтү объектлары һ.б.), 4.1. п. нигезендә ябылышлар оештыру мөмкин. СП 88.13330.2014.

4. Гражданнар оборонасы буенча эвакуация чараларын ТР Апас муниципаль районы гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә башкарырга кирәк.

5. 10 нчы СП 165.1325800.2014 ("Гражданнар оборонасының инженерлык-техник чаралары" СНиП 2.01.51-90 Актуальләштерелгән редакциясе) территориядә каралмаган.

6. РФ Президентының «Гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы турында яисә килеп чыгу турында халыкка экстрен хәбәр итүнең комплекслы системасын булдыру турында»13.11.2012 ел, № 1522 Указы нигезендә, сүздә көчле җайланмалар урнаштыруны күздә тотарга.

Моның өчен, шулай ук башлангыч мәгълүматлар нигезендә, шәһәр тибындагы Аксубай бистәсе «муниципаль берәмлеге территориясендә.Апас районы юл хәрәкәте иминлеге дәүләт

инспекциясе (РСУ-300 тибындагы), Апас районы ЕДДС ка тоташтырылган, 1 км. га кадәр өслек радиусын урнаштыру күздә тотыла. Шулай ук гамәлдәге потенциаль куркыныч объектларда локаль система (алга таба – ЛСО), 2,5 км радиусы, барлыгы 2 берәмлек ЛСО) оештыру тәкъдим ителә.

РСУ, ЛСОНЫҢ якынча урнашуы график материалларда, РСУ, ЛСОНЫҢ төгәл урнашуы аерым проект белән билгеләнгән.

Гадәттән тыш хәл турында халыкка хәбәр итү өчен телетапшырулар каналлары: «Татарстан», «Эфир», «Татарстан-Яңа Гасыр», территориядә тапшырулар бирүче радиостанцияләр җәлеп ителергә мөмкин.

Хәбәр итү системалары алдан, тыныч вакытта булдырылырга тиеш.

7. Электр энергиясе белән үзәкләштерелгән тәэмин итүне туктату шартларында су белән тәэмин итүче куркынычсыз зонада су белән тәэмин итү объектларының радиоактив пычранудан һәм (яки) химик зарарланудан сакланган барлык проект җитештерүчәнлеге халыкның, шул исәптән эвакуацияләнгән, шулай ук барлык милек рәвешләрендәге предприятиеләрдәге, крестьян (фермер) һәм шәхси ярдәмче хуҗалыклардагы авыл хуҗалыгы хайваннарының һәм кош-кортның эчәргә яраклы судагы ихтыяҗларын канәгатьләндерү өчен җитәрлек булырга тиеш (халык өчен - бер кешегә тәүлегенә 25 литр исәбеннән; авыл хуҗалыгы хайваннары һәм кошлары өчен - Россия Федерациясе Авыл хуҗалыгы министрлыгы билгели торган нормалар буенча (5. 23 пункт). СП 165.1325800.2014).

Шулай итеп, халыкны су белән тәэмин итү өчен шәһәр тибындагы Аксубай бистәсе.Апас муниципаль районы:

Таблица 3.11.1.2

	Башлангыч Ел (2018 ел))		Беренче чират (2025 ел.)		Исәп-хисап вакыты (2040 ел.)	
	Халык саны, кеше	Тәүлек запасы, м3	Халык саны, кеше	Тәүлек запасы, м3	Халык саны, кеше	Тәүлек запасы, м3
Апас штп. МБ»	5779	144,5	5892	147,3	6025	150,6
Апас штп	5360	134	5464	136,6	5572	139,3
Иске Әнәле авылы	419	10,5	428	10,7	453	11,3

Искәрмә: 1.Исәп-хисап эвакуацияләнә торган халыкны, килгән хезмәткәрләр (төзүчеләр) санын исәпкә алмыйча башкарылган.

2. Халык саны, беренче чиратта, исәп-хисап чорына даими халык һәм икенче торак төзи торган халык керә

Эчәргә яраклы су белән тәэмин итү системасының тотрыклылыгын арттыру өчен, аерым чор шартларында да, зур масштаблы гадәттән тыш хәлләр вакытында да, проект тарафыннан, «инженерлык инфраструктурасы» бүлеге нигезендә, булган скважиналарны ремонтлау, су башняларын ремонтлау, су югалтуларын киметүгә юнәлтелгән чаралар үткәрү – торбаларны алыштыру, су челтәрен каплау тәкъдим ителә.

Эчәргә яраклы суны күчмә резервуарларда (автоцистерналарда) китерүне күздә тотарга кирәк. Күчмә тарага һәр су бирү пункты 1,5 км радиуста торак пункт территориясенә хезмәт күрсәтергә тиеш.

8. «СНиП 2.01.51-90 «ГО буенча «СНиП 165.13258004»нигезендә, тотрыклы электр белән тәэмин итү чараларын алдан карарга кирәк.

35-110 (220)кВ көчәнеше булган электр тапшыргычларының бүлү линияләре, аерым чыганакларның зыян күрүен исәпкә алып, электр белән тәэмин итү чыганакларына тоташтырылырга һәм төрле трассалар буенча узарга тиеш (165.1325800.2014).

Энергия системаларының электр челтәрләре схемасы энергия системасын эшләүче өлешләргә (блокларга) автомат рәвештә бүлү мөмкинлеген күздә тотарга тиеш (165.1325800.2014 ел).

Күчмә электростанцияләрне һәм подстанцияләрне куллану мөмкинлеген карарга кирәк (165.1325800.2014).

9. Чөнки җирлек территориясе Гражданнар оборонасы төркемнәренә керми, газ белән тәэмин итү һәм җылылык белән тәэмин итү буенча махсус чаралар таләп ителми.

3.11.2. Табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеге

Табигый характердагы гадәттән тыш хәл - билгеле бер территориядә яки акваториядә табигый бәла-казалар нәтиҗәсендә килеп туган хәл, ул кеше корбаннарына, кешеләрнең сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китерә яки китерә ала, матди югалтулар һәм кешеләрнең тормыш-көнкүреше шартларын бозу. Табигый гадәттән тыш хәлләр чыганакның характеры һәм масштабы буенча аерыла.

Гадәттән тыш хәлләрдә халыкның куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча төп чараларга түбәндәгеләр керә: гадәттән тыш хәлләр нәтиҗәләрен фаразлау һәм бәяләү; мондый хәлләр килеп чыгу ихтималын булдырмауга яки киметүгә, шулай ук аларның нәтиҗәләрен киметүгә юнәлтелгән чаралар эшләү. Моннан тыш, халыкны гадәттән тыш хәлләрдә эшләргә өйрәтү һәм аны саклауның нәтиҗәле ысулларын эшләү бик мөһим.

Гадәттән тыш хәлләрне һәм аларның нәтиҗәләрен бетерү буенча эшләр башкару өчен җәлеп ителергә мөмкин:

янгын бүлекләре;

штаттагы һәм штаттан тыш авария-коткару оешмалары;

сәламәтлек саклау оешмаларының персоналы;

башка учреждениеләрнең персоналы һәм техникасы.

Халыкны һәм матди чараларны ташу (эвакуацияләү) өчен район предприятиеләре һәм оешмаларының автомобиль техникасы кулланылырга мөмкин.

Инженерлык, авария-коткару һәм торгызу эшләрен башкару өчен шулай ук район предприятиеләре һәм оешмаларының инженер техникасы да җәлеп ителергә мөмкин.

Халыкны һәм җирлек территорияләрен саклау эшендә табигый һәм техноген характердагы куркыныч күренешләрдән һәм процесслардан саклау өчен тиешле саклау корылмаларын төзүне һәм эксплуатацияләүне күздә тоткан инженер-техник чаралар үткәрү югары нәтиҗәлелеккә ия.

Гадәттән тыш хәлләрнең мөмкин булган чыганаклары исемлеге

табигый характердагы

Генераль планда карала куркыныч процесслар, алар ия урын территориясендә:

метеорологик (көчле җил, шул исәптән шквал, яңгыр, шул исәптән көчле яңгыр, яшен разрядлары; зур градус; бик көчле кар, көчле буран; кар көртләре; бозлавык-туңнар,көчле суык, экстремаль югары, түбән температуралар һ. б.);

табигый процесслар:

- эрозия процесслары;

- үзенчәлекле грунт;

геологик:

- склоновые процесслар;

- карстовые процесслар;

- сейсмик процесслар;

- су басу.

табигать янгыннары.

Куркыныч табигый процессларның һәм күренешләрнең характеристикасы, территориянең су басу (су басу)

Проектлаганда, аеруча, төзелеш объектларына һәм кешеләр тормышына тискәре йогынты ясый торган табигый һәм техноген факторлар йогынтысында барлыкка килгән куркыныч геологик һәм инженер-геологик процессларны һәм күренешләрне бәяләүгә игътибар белән якын килергә кирәк.

Куркыныч табигать күренешләре һәм процесслар, җирлек территориясендә урын алган куркыныч табигать процессларыннан саклау чаралары, 2.8 пунктында җентекләп каралды. 3.8. генераль пландагы нигезләү материалларының аңлатма язуы.

СП 115.13330.2016 "куркыныч табигать йогынтыларының геофизикасы"кагыйдәләре җыелмасы 4.6 п. нигезендә. Куркыныч табигать процессларының, күренешләрнең үсеш чикләрен ачыклау һәм аларның параметрларын билгеләү максатларында, хуҗалык үзләштерү өчен планлаштырыла торган территориядә куркыныч табигать йогынтыларының барлыкка килү мөмкинлеген алдан бәяләү нәтиҗәләре буенча, инженерлык эзләнүләрен башкарырга кирәк.

4.7 нигезендә СП 115.13330.2016 "куркыныч табигать йогынтыларының геофизикасы". СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 22-01-95 куркыныч табигый йогынтыларны алдан бәяләү нәтиҗәләре фонд материаллары һәм башка мәгълүматлар нигезендә алынган нәтиҗәләр инженерлык эзләнүләрен башкаруга биремнәрне төзегәндә башлангыч мәгълүматларга кертелергә һәм инженерлык эзләнүләре программасында эш составын һәм күләмнәрен планлаштырганда файдаланылырга тиеш.

Татарстан Республикасының язгы ташу чорында су басу (су төшү) зоналарына керә торган торак пунктлары исемлеге нигезендә. ТР МКның 2019 елның 16 февралендәге № 301-р боерыгы белән № 301-р) «Апас штп " МБ территориясеАпас ш.т. п.Апас һәм Иске Әнәле авыллары су басу (су басу) зоналарына эләкми.

РФ Хөкүмәтенең 18.04.2014 ел, № 360 карары белән расланган су басу зоналары чикләрен билгеләү кагыйдәләре буенча су басу зоналары чикләрен билгеләү Федераль су ресурслары агентлыгы тарафыннан җирле үзидарә органнары белән берлектә әзерләнгән Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органы тәкъдимнәре һәм мондый зона чикләре турындагы белешмәләр нигезендә башкарылырга тиеш. Су басу зоналарының чикләре күчемсез милекнең дәүләт кадастрына һәм дәүләт су реестрына кертелергә тиеш.

Хәзерге вакытта җирлектә су басу зоналары чикләре күрсәтелгән Кагыйдәләр белән билгеләнгән тәртиптә билгеләнмәгән. Шуңа бәйле рәвештә су басу зоналарының чикләре генераль планның картографик материалларында чагылдырылмаган.

РФ Икътисади үсеш министры урынбасары А.В. Цыбульскийда 2017 елның 7 июлендәге 54-АЦ номерлы киңәшмә беркетмәсе нигезендә, күчемсез милек дәүләт кадастрына су басу һәм су басу зоналары чикләре турында белешмәләр керткәндә, генераль планга тиешле үзгәрешләр кертергә кирәк, график материаллар су басу һәм су басу белән бәйле территорияләрне чагылдыручы шартлы билгеләмәләр белән тулыландырылырга тиеш.

Начар метеорологик күренешләрнең куркыныч комплекслары

Карала торган территориядә иң куркыныч климат күренешләре-көчле салкыннар, яшен разрядлары, интенсивлыгы 30 мм/сәг һәм аннан да күбрәк булган яңгырлар; 24 сәгатьтән 20 мм артып киткән кар явулар; 30 м/с тизлек белән шторм җилләре.

Давыл һәм көчле җилләр ел саен, май-август айларында була. Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 8.07.04 ел, № 329 боерыгы нигезендә, әлеге күренешне гадәттән тыш хәлгә кертү критерие җил тизлеге (өзеклекләрне дә кертеп) 25 м/с һәм аннан да күбрәк санала.

Авыл җирлеге территориясендә барлыкка килергә мөмкин булган куркыныч метеорологик күренешләр (ОЯ) Исемлеге 3.11.2.1 таблицасында

Таблица 3.11.2.1

КК исеме	Куркыныч күренешнең характеристикасы һәм критерийлары яки билгеләүе

КК исеме	Куркыныч күренешнең характеристикасы һәм критерийлары яки билгеләүе
Көчле җил	Җил тизлеккә ирешкәндә, көчәйгәндә, 25 м/с, яки уртача тизлек 20 м/с дан ким булмаганда
Җил-давыл(ураган)	Җил тизлеге 33 м/с һәм аннан да күбрәк булганда
өермәле җил	Кыска вакытлы (берничә минут эчендә, әмма кимендә 1 минут) җилне 25 м/с һәм аннан да күбрәк көчәйүе
Смерч	Көчле азмасштаблы өермә багана яки воронка рәвешендә , болыттан җир өслегенә юнәлдерелгән
Көчле яңгыр	Явым-төшемнәр саны 30 мм дан да ким булмаган вакыт эчендә көчле яңгыр явуы көтелә
Бик көчле яңгыр ,кар белән бик көчле яңгыр, бик көчле юеш кар, яңгыр белән бик көчле кар)	Явым-төшемнәр күләме кимендә 50 мм булган, явым-төшемнәр шактый сирәк яисә катнаш явым-төшемнәр (яңгыр, яңгыр, кар белән яңгыр, юеш кар) вакыт эчендә 12 сәг тән дә артмый.
Көчле кар	Явым-төшем 20 мм да ким булмаган вакыт эчендә явым-төшемнәр (кар, яңгырлы кар) 12 сәгатьтән дә артмаска тиеш.
Көчле яңгыр	Кыска тәнәфесле (1 сәгатьтән дә артык түгел) явым-төшемнәр саны 10 мм да ким булмаган вакыт аралыгында 12 сәгатьтән дә ким булмаган, ләкин 48 сәгатьтән дә ким булмаган яңгыр, ягъни 2 тәүлектән артык вакыт аралыгында 120 мм.
Эре боз	20 мм һәм аннан да күбрәк диаметрлы боз
Көчле буран	Карны (уртача тизлеге 15 м/с дан ким булмаган) һәм күз күреме 500 м / с дан да ким булмаган, озынлыгы 12 С. дан да ким булмаган метеорологик ераклык белән (еш кына болытлардан кар явуы белән) күчерү
Көчле тузан өермәсе	Тузанны (комны) көчле (уртача тизлеге 15 м/с дан ким булмаска тиеш) җил һәм метеорологик озынлыгы 500 м дан да ким булмаска тиеш.
Көчле томан (көчле караңгылык)	Суның вак өлешләре (тузан, яну продуктлары) туплану хисабына һаваның көчле буталчыклыгы, шул ук вакытта метеорологик ераклыкның әһәмияте кимендә 50 м, озынлыгы 12 с.

КК исеме	Куркыныч күренешнең характеристикасы һәм критерийлары яки билгеләүе
Көчле бозлавык-туңдырма	Бозлау станогы чыбыкларында катлам диаметры: бозлавык, диаметры 20 мм дан да ким түгел; диаметры 35 мм дан да ким булмаган юеш (туңдыручы) кар катламнары яисә юеш кар катламнары; туң диаметры кимендә 50 мм
Көчле суык	Декабрьдән февраль аена кадәр минималь һава температурасы 40 гр.га җитә. ноябрь аенда - 32 гр. март аенда - 34 гр. суык яки түбәнрәк
Аномаль-салкын һава торышы	5 көн рәттән уртача тәүлеклек температураның әһәмияте дә 9 гр. га кимрәк. минималь һава температурасы 30 гр. га җитә. суык яки түбәнрәк
Көчле эсселек	Июнь-август айларында һаваның максималь температурасы 37 гр. га җитә. җылылык югарырак, май аенда-34 гр. җылылык яки югарырак
Аномаль-эссе һава торышы	Апрельдән сентябрьгә кадәр 5 көн һәм аннан да күбрәк вакыт эчендә һава температурасы климатик нормадан 9 °С һәм аннан да күбрәк
Гадәттән тыш янгын куркынычы	Янгын куркынычы күрсәткече 5 класска карый (Нестеров формуласы буенча 1000°)

Начар метеорологик күренешләр вакытында кешеләр өчен куркыныч юл һәм күпер катламнары, Корылмалар, һава линияләре һәм элемтә линияләре җимерелү, җир өсте труба үткәргечләре, шулай ук кешеләрне зур тизлек белән очучы җимерелгән Корылмалар ватылу, пыяла ватылу.

Ураганнар, бураннар барлыкка килүнең төп билгеләре: җил тизлеген көчәйтү һәм атмосфера басымы кинәт төшү, яңгырлы яңгырлар һәм суның штормлы куылуы, грунт тузанының көчле коелуы.

җил йогынтысы:

җимерелгән биналарның конструкцияләре коелган агачлар, ауган терәкләр, электр тапшыру линияләрен өзү;

элемтә узелларын электр белән тәэмин итү туктатылу сәбәпле, тотрыклы элемтәне бозу;

түбәгә, торак, җитештерү һәм административ биналарның пыялаларына зыян китерү;

түбән басымлы газүткәргечләрне җимерү, торак микрорайоннарны һәм сәнәгать предприятиеләрен газ белән тәэмин итүне туктату;

урамнарда һәм юллардагы өемнәр аркасында транспорт хәрәкәтенең кыенлыгы;

давыллы җил вакытында биналарның җимерелүе һәм ЛЭП чыбыкларын бәрү массакүләм янгыннарның тиз таралуына ярдәм итә ала.

Метеорологик характердагы куркыныч күренешләрнең нәтиҗәләрен йомшарту өчен киңәш ителә:

барлыкка килү куркынычы турында халыкка хәбәр итү;

электр челтәрләрен ябу, электр челтәрләренең ялгануын булдырмас өчен, кулланучыларны катгыйландыру;

газ белән тәэмин итүне туктатып тору, газ агып чыкмасын өчен һәм, нәтиҗә буларак, янгын яки шартлау ихтималы булган очракта, газ белән тәэмин итүне туктату;

биналарның һәм корылмаларның көчәюе, капиталь корылмаларда, подвалларда һәм яшеренер урыннарында халыкны каплау, витриналарны, тәрәзәләрне тышкы яктан яклау;

язгы ташуга каршы чаралар үткәрү.

Экстремаль түбән булып санала шундый тискәре күрсәткечләре температура һава, алар тискәре йогынты ясый торган шартлар тормыш һәм эшчәнлек. Экстремаль түбәнгә минималь температура -30 °дан түбәнрәк.

Экстремаль түбән температураларның куркынычы һаваның халыкка һәм хуҗалыкка тәэсиреннән килгән зыянга бәйле. Бу зыянның күләме гадәттән тыш хәлләр куркынычы дәрәҗәсен характерлый һәм минималь температура дәрәҗәсенә, аларның йогынтысының дәвамлылыгына, халыкның тыгызлыгына, челтәрләрнең һәм торак-коммуналь хуҗалык объектларының тузганлыгына бәйле. Бигрәк тә куркыныч хәлләр булдырыла башлагач, аномаль түбән температура сочетаются белән көчле җил. Мондый чорда торак-коммуналь өлкәдә, транспортта гадәттән тыш хәлләр ихтималы сизелерлек арта, халык арасында зыян күрүчеләр саны арта.

Экстремаль түбән температура белән бәйле гадәттән тыш хәлләрдән социаль һәм икътисади зыян күләмен киметү торак-коммуналь хуҗалык объектларының, юл хезмәтләренең кышкы шартларына сыйфатлы әзерлек шартларында, тормыш белән тәэмин итү системаларының нормаль эшләвен тәэмин итүче башка ведомстволарның, шулай ук салкыннарның көчәюе һәм аларның дәвамлылыгы турында үз вакытында фаразлау хисабына мөмкин. Бу экстремаль түбән температуралардан зыян күрергә, саклану һәм каршы тору чараларын күрергә, ә гадәттән тыш хәлләр министрлыгы хезмәтләренә кирәкле көчләрнең һәм чараларның мөмкин булган гадәттән тыш хәлләрнең нәтиҗәләрен бетерүгә әзерлеген тәэмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Һава температурасының экстремаль түбән булуы куркынычы янаганда кирәк:

биналарны җылылык белән тәэмин итү, җылылык районнарын бүлеп бирү, резервлау (салкын резервтагы котельныйлар) һәм, кирәк булганда, җылылык белән тәэмин итүнең резерв чыганакларын тоташтыру;

вакытлы кар саклау юлларын хәбәрләр буран, нәтиҗәсендә зур кар ташыган җилләр;

кышкы чорда селитет территорияләрен, аларның микроклиматын яхшырту өчен, планировка методлары белән яки яшел үсентеләр утырту ярдәмендә һ. б. лар каралган.

Экстремаль югары булып санала, шундый уңай температура температурасын, алар тудыра неблагоприятные һәм катлаулы шартлар өчен тормыш һәм эшчәнлек.

Экстремаль югары максималь температураны 30 °С. га кадәр чагыштырырга туры килә.

Экстремаль югары температураларның куркынычы җир өсте катламының җылы җылытылуыннан халык һәм хуҗалыкка зыян килү белән билгеләнә. Бу зыянның күләме гадәттән тыш хәлләр куркынычы дәрәҗәсен характерлый һәм максималь температура дәрәҗәсенә, эссе чорның дәвамлылыгына һәм халыкның тыгызлыгына бәйле. Бигрәк тә куркыныч булып тора вәзгыять, кайчан аномаль югары температура елның җылы сезонында саклана берничә көн эчендә һәм сочетаются белән түбән чагыштырмача һава дымлылыгын. Мондый чорларда халык арасында зыян күрүчеләр саны, катлаулы җитештерү-технологик процессларда өзеклекләр саны, аграр сектордагы корылык шартларыннан югалтулар, шулай ук янгын куркынычы кискен арта.

Экстремаль югары температура аркасында килеп чыккан гадәттән тыш хәлләрдән социаль һәм икътисади зыянны киметүнең төп ысулы-эссе һаваның интенсивлыгы һәм дәвамлылыгы турында фаразны тәэмин итү, һәм эссе һава вакытында кайбер кагыйдәләрне үтәү. Бу табигый бәла-казадан зыян күрүчеләргә, шулай ук гадәттән тыш хәлләр министрлыгының тиешле хезмәтләренә кирәкле саклану һәм каршы тору чараларын күрергә мөмкинлек бирәчәк.

Халыкка куркыныч метеорологик күренешләр вакытында үз-үзеңне тоту турында хәбәр итүне алдан ук күздә тотарга кирәк.

Автомобиль юлларын кышкы карап тоту буенча чаралар автотранспорт хәрәкәте өчен максималь рәвештә җиңеләйтелгән һәм башкарылган эшләрнең арзанайган вакытта нормаль шартлар тәэмин итүгә китерелә:

даими яки вакытлыча кар саклау чараларын урнаштыру юлы белән кар көртләре барлыкка килүне булдырмау буенча саклагыч чаралар;

максаты-юл катламында үтә торган транспорттан бозлануга юл куймау;

юлларда кар һәм боз муниципаль берәмлекләрен бетерү һәм аларның автомобиль хәрәкәтенә йогынтысын киметү буенча чаралар;

тәүлекнең караңгы вакытында юлларны яктырту.

Юлларны кар көртләреннән саклау даими яки вакытлыча кар саклау ярдәмендә башкарыла. Даими кар саклауга кар саклагыч урман полосалары һәм даими коймалар керә, вакытлыча - кардан саклый торган щитлар, кар траншеялары, валлар һ. б.

Табигать янгыннары

Кама Тамагы штп. муниципаль берәмлеге чикләрендәге урман фонды җирләреАпас районы 555,07 га мәйдан били, бу муниципаль берәмлекнең барлык мәйданының 17,1% ын гына тәшкил итә.

Апас штп территориясендә Апас урманчылыгының» Буа урманчылыгы »ДКУ урманнары урнашкан.

Урман фондыннан тыш, муниципаль берәмлек территориясендә урман фондына кермәгән, гомуми мәйданы 32,5 га булган урман җирләре һәм урман утыртмалары урнашкан.

Ш.т. п. урман утыртмаларыТатарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгының 2017 елның 24 июлендәге боерыгы нигезендә, III класслы янгын куркынычы үсентеләренә керә» "2030 елга кадәр Татарстан Республикасы урман хуҗалыгын үстерү стратегиясен раслау турында"гы 547-осн номерлы федераль закон).

Янгынның төп сәбәбе-янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәмәү (кеше факторы), шулай ук яшен разрядлары. Урман янгыннары килеп чыгу ихтималы корылыклы чорда урманнарда коры-сары булу аркасында арта. Моннан тыш, җирлек урманнарында янгын куркынычы артканлыктан, автомобиль юллары һәм электр линияләре челтәре барлыкка килә.

Апас штп. МБ районында» урман янгыннары куркынычы янаган торак пунктларга карамаска " (утв. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2019 елның 13 мартындагы карары белән N 180).

Җирлекләрне төзелеше катгый рәвештә “Янгынга каршы көрәш системалары 4.14 нче пунктка ярашлы рәвештә 4.130.2013 гамәлгә ашырылырга тиеш. Саклау объектларында янгын таралуны чикләү. Күләмле-планлаштыру һәм конструктив карарларга карата таләпләр», Шәһәр җирлекләрендәге төзелеш чикләреннән урман утыртмаларына кадәр янгынга каршы ераклык 50 метрдан да ким булмаска тиеш.

Халык өчен табигать янгыннары куркынычы-көчле төтенләнү ихтималы, шул ук вакытта автомобиль транспорты хәрәкәте бозылу, экологик хәлнең начараюы һәм, нәтиҗә буларак, кешеләрнең сәламәтлеге торышы.

Табигый янгыннарның кешеләргә, аларның милкенә, предприятиеләрне юк итүгә турыдан-туры йогынты ясавы мөмкин түгел.

Урман янгыннарын сүндерү эшләренә җитәкчелек итүне оештыру, урман янгыннары нәтиҗәсендә барлыкка килгән урманнардагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү; урман янгыннарын сүндерү буенча эшләрне башкарганда ведомствоара бәйләнешне оештыру максатларында РФ табигый байлыклар һәм экология министрлыгының "урман янгыннарын сүндерү кагыйдәләрен раслау турында"8 июль, 2014 ел, №313 боерыгы чыгарылды.

Торак пункт территориясенә табигый янгыннарның таралуын булдырмау буенча чаралар:

табигать территорияләре һәм торак пункт территорияләре арасында янгынга каршы аермаларны һәм минераллаштырылган полосаларны төзекләндерү (янгын куркынычсызлыгы чаралары "22.07.2008 ел, № 123-ФЗ Федераль законның 1, 19, 38 статьялары," янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент " Федераль законның 63 статьясы нигезендә үтәлергә тиеш")

янгын куркынычы булган объектлар тирәсендәге минераллаштырылган полосаларны төзекләндерү.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2012 елның 25 апрелендәге 390 номерлы "Янгынга каршы режим турында" карары белән расланган Россия Федерациясендә Янгынга каршы режим кагыйдәләре, шулай ук Россия Федерациясе Хөкүмәтенең "Урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен раслау турында" 2017 елның 30 июнендәге 417 номерлы карары белән расланган урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләре нигезендә, кар катламы җыелган көннән алып, тотрыклы көзге яңгырлы һава торышы яисә кар катламы барлыкка килгәнгә кадәр физик, юридик затлар, шулай ук урман янындагы территориядән файдаланучы һәм (яки) эш итүче чит ил гражданнары һәм урманнан кимендә 10 метр киңлектәге полосада үлән үләннәреннән, чүп-чардан һәм башка ягулык материалларыннан, урманнан кимендә 0,5 метр киңлектәге янгынга каршы минеральләштерелгән полосадан яисә башка янгынга каршы барьердан аерыла. Төрле корылмалар һәм ярдәмче корылмалар төзү өчен, шулай ук янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны, ягулык материалларын, чүп-чарны, агач, төзелеш һәм башка ягулык материалларын туплау өчен куллану тыела

Урманнарда янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чаралары

Табигать территорияләрендә янгынга каршы профилактика янгыннар барлыкка килүне кисәтүгә, аларның таралуын чикләүгә юнәлтелгән чаралар комплексын уздыруны, янгыннарга каршы уңышлы көрәш һәм урманнарның янгын тотрыклылыгын тәэмин итә торган оештыру-техник һәм башка чараларны үткәрүне күздә тота.

Табигать янгыннары барлыкка килүне кисәтү пропаганда һәм агитация, халыкның табигый территорияләренә йөрешен җайга салу, янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәүне контрольдә тоту, янгын чыгу ихтималын киметә торган оештыру-техник чаралар ярдәмендә гамәлгә ашырыла.

Янгыннарның таралуын чикләү агачларның составын җайга салу, аларны чүп-чардан чистарту, янгынга каршы барьерлар системасын, юллар һәм сулыклар челтәрен булдыруны үз эченә алган территорияләрне янгынга каршы тәртипкә китерү, шулай ук территорияләрне яндыруны контрольдә тоту хисабына үсентеләрнең (табигый һәм ясалма чыгыш) янгынга каршы торучанлыгын арттырудан гыйбарәт.

Табигать территорияләренең янгын тотрыклылыгын арттыра торган оештыру-техник һәм башка чаралар җирле халыкны җирлектә янгыннарны кисәтү, ачыклау, сүндерү эшләренә; янгынга каршы объектларны төзүгә һәм ремонтлауга; хакимият органнары, арендаторлар белән эшләүгә һ.б. әзерләүдән гыйбарәт.

Урман янгыннарын сүндерү буенча эшләр белән җитәкчелек итүне оештыру урман янгынынынын сүндерү планы нигезендә башкарыла (РФ Экология һәм табигый байлыклар министрлыгының 8.07.2014 № 313 боерыгы). "Урман янгыннарын сүндерү кагыйдәләрен раслау турында").

3.11.3. Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеге

Техноген характердагы гадәттән тыш хәл – объектта авария барлыкка килү нәтиҗәсендә, билгеле бер территориядә кешеләрнең тормыш һәм эшчәнлегенең нормаль шартлары бозыла, аларның гомере һәм сәламәтлегенә куркыныч туа, халык мөлкәтенә, халык хуҗалыгына һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян килә. Алар барлыкка килү урыны һәм гадәттән тыш хәл чыганагының төп зарарлаучы факторларының характеры буенча техноген характердагы

гадәттән тыш хәлләрне аералар. Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр Техносфера объектларында шартлаулар, янгыннар, җимереклекләр, химик һәм радиоактив матдәләр, җимереклекләр, убылулар, ишелүләр, барлыкка килә.

Гадәттән тыш хәлләрдә халыкның куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча төп чараларга түбәндәгеләр керә: гадәттән тыш хәлләр нәтиҗәләрен фаразлау һәм бәяләү; мондый хәлләр килеп чыгу ихтималын булдырмауга яки киметүгә, шулай ук аларның нәтиҗәләрен киметүгә юнәлтелгән чаралар эшләү. Моннан тыш, халыкны гадәттән тыш хәлләрдә эшләргә өйрәтү һәм аны саклауның нәтиҗәле ысулларын эшләү бик мөһим.

Гадәттән тыш хәлләрне һәм аларның нәтиҗәләрен бетерү буенча эшләр башкару өчен җәлеп ителергә мөмкин:

янгын бүлекләре;

штаттагы һәм штаттан тыш авария-коткару оешмалары;

сәламәтлек саклау оешмаларының персоналы;

башка учреждениеләрнең персоналы һәм техникасы.

Халыкны һәм матди чараларны ташу (эвакуацияләү) өчен район предприятиеләре һәм оешмаларының автомобиль техникасы кулланылырга мөмкин.

Инженерлык, авария-коткару һәм торгызу эшләрен башкару өчен шулай ук район предприятиеләре һәм оешмаларының инженер техникасы да җәлеп ителергә мөмкин.

Халыкны һәм җирлек территорияләрен саклау эшендә табигый һәм техноген характердагы куркыныч күренешләрдән һәм процесслардан саклау өчен тиешле саклау корылмаларын төзүне һәм эксплуатацияләүне күздә тоткан инженер-техник чаралар үткәрү югары нәтиҗәлелеккә ия.

Потенциаль куркыныч объектлар исемлеге

Башлангыч мәгълүматлар һәм таләпләр нигезендә аварияләр шәһәр тибындагы бистәдә гадәттән тыш хәлләр зонасына китерергә мөмкин булган потенциаль куркыныч объектлар. Апас:

- «Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ, Апас, Константиновка ЛПУМГ, 10 м газ бүлү станциясе, 423710, Татарстан Республикасы, Апас районы, ш.т. б. Апас, АГРС)

- «ИКМЭК» ҖЧҖ (Рапс, үлчәү, он, шикәр комы күләме бүлекчәсе(422350, Татарстан Республикасы, Апас районы, ш.т. б.) Апас, Кызыл Армия ур., 33).

Аварияләрдә куркыныч булган зоналар башлангыч мәгълүматлар буенча күрсәтелмәгән.

«ИКМЭК» ҖЧҖ генераль планын эшләү вакытында бетерелгән, аны алыштыру өчен "КАЙНАР ИКМЭК" ҖЧҖ, шул ук адрес буенча һәм шул ук эшчәнлек төре белән.

Потенциаль куркыныч объектларда гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар

Гадәттән тыш хәлләрне кисәтү потенциаль куркыныч объектларда һәм тормыш тәэмин итү объектларында гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча 2003 елның 28 февралендәге РФ Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының Боерыгы белән расланган таләпләр нигезендә башкарылырга тиеш. № 105).

Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрнең башка чыганаклары

Нефть-газ тармагы объектларында гадәттән тыш хәлләрнең куркынычы һәм куркынычы монда, барыннан да элек, Янгын куркынычы булган матдәләр табыла, кулланыла, эшкәртелә, саклана яки транспортлана; еш кына тузган җиһазлар кулланыла яки аны эксплуатацияләү нормалары һәм кагыйдәләре бозыла.

Муниципаль берәмлекнең көнчыгыш өлешендә «Апас АГРСЫНА бүлеп бирелгән» һәм «Тәтеш АГРСЫНА бүлеп бирелгән» магистраль газүткәргечләре, «Тәтеш штп " муниципаль берәмлеге территориясендә уза. Апас» агрофирмасы урнашкан.

«Апас штп» муниципаль берәмлегенең тормыш-көнкүрешен тәэмин итү объектларында гадәттән тыш хәлләр булырга мөмкин. Апас муниципаль районы

"Апас штп" муниципаль берәмлеге территориясе буенча махсус икътисади зонасында газүткәргечләрнең берничә тармагы уза, ГРП, трансформатор подстанцияләре, электр подстанцияләре, җылылык энергиясе чыганаклары, су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу системасының баш корылмалары, җылылык, канализация челтәрләре һәм суүткәргечләр урнашкан.

Инженерлык инфраструктурасының гамәлдәге объектлары һәм аны үстерү буенча чаралар турында мәгълүмат әлеге генераль планның «инженерлык инфраструктурасы " бүлегендә (п. 2.7. 3.10. нигезләү буенча материалларның аңлатма язуы).

«Инженерлык инфраструктурасы» бүлеге нигезендә, Апас штп. Апас районы ГРС башкарыла. Эре сәнәгать һәм авыл хуҗалыгы предприятиеләренә газ бирү югары һәм урта басымлы газүткәргечләр буенча башкарыла. Халыкка газ бирү түбән басымлы бүлү челтәрләре буенча башкарыла. Газ басымын югары һәм уртадан түбәнгә кадәр киметү өчен газ регулятор пунктлары (стационар, блок һәм шкафлар) каралган.

Югары басымлы табигый газ Казан-Горький магистраль газүткәргеченнән газүткәргеч буенча газ бүлү станциясенә (җитештерүчәнлеге 25 мең м3/сәг) килә.

Апас ш.т. п. да газ бүлүнең гамәлдәге системасы өч баскычлы, өч басымлы – югары, урта һәм түбән басымлы кулланучыларга газ белән тәэмин итеп саклана.

Газ басымын уртача Р Р 6кгс/см2 дан 3кгс/см2 га кадәр киметү газ регулятор пунктында (ГРП-2) гамәлгә ашырыла.

Аннары урта басымлы газүткәргечләр белән Кама Тамагы штп буенча бүленә. Апас, ГРП, торак-коммуналь секторның ШРП, сәнәгать предприятиеләре төркеменә керә.

Генераль план проекты нигезендә, территорияне үзләштерүне исәпкә алып, газ белән тәэмин итү системасын үстерү күздә тотыла.

Югары һәм урта басымлы газ белән тәэмин итү челтәрләре «куркыныч җитештерү объектларының сәнәгать куркынычсызлыгы турында «Федераль законга үзгәрешләр кертү хакында» 170-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә куркыныч җитештерү объектларына керә.

Газ бүлү системалары объектларында авария сәбәпләре:

җир асты газ үткәргечләренең механик зыяннары;

җир өсте газүткәргечләренә механик зыян китерү;

тышкы газ үткәргечләрнең коррозиягә каршы зыян күрүе;

эретеп ябыштыру ялганышлары өзелү;

табигать күренешләре нәтиҗәсендә газ үткәргечләргә зыян китерү;

ГРПдан соң кан басымын арттыру;

башка сәбәпләр.

Газ үткәргечләрне сүткәндәге аварияләр түбәндәге процесслар һәм вакыйгалар белән бергә алып барыла: газ беткән арматура (арматура ябылуга импульс-продуктның басымы кимү); арматура белән тәмамланган арматура ябылу; арматура белән тәмамланган торбаүткәргеч участогыннан газ чыгу.

Торбаүткәргечләрнең куркыныч җитештерү факторлары булып тора:

җимерү торбаүткәргеч яки аның элементларын, сопровождающееся разлетом металл һәм грунт;

янгын продукт каршындагы разрушении торбаүткәргеч, ачык ут һәм термическое йогынты янгын;

шартлау газ һава катнашмасы;

биналарның, корылмаларның, җайланмаларның җимерелүе һәм җимерелүе;

кислородның түбән концентрациясе;

төтен;

продукциянең токсиклыгы.

Статистика күрсәткәнчә, аварияләрнең якынча 80% янгын белән озатыла. Очкыннар газ өлешләренең металл һәм грунтның каты өлешләре белән үзара хезмәттәшлеге нәтиҗәсендә барлыкка килә. Гадәти яну ялкынның үз-үзен көйрәтүе хисабына, рельеф буенча һәм урманда таралуы аркасында шартлауга трансформалашырга мөмкин.

ГРП һәм ГРУ аварияләрендә, бинага газ агу шартлау һәм янгын куркынычы булган катнашма барлыкка килүгә китерә. Моннан тыш, бинаны газ белән тәэмин итмичә, газны факел рәвештә ялкынландырырга мөмкин. ГРПДА технологик процессны бозу аркасында түбән басымлы газүткәргечтә басым күтәрелү очраклары билгеле, бу куллану чыганакларында, шул исәптән торак йортларда яки котельныйларда, биналарның газ белән тәэмин ителүенә, ә кабызу чыганаклары булган очракта-газ катнашмасын ялкынландыруга яки шартлатуга китерә.

Котельный биналарында, газ торбаүткәргечләрендә авария (проект аварияләре) килеп чыгуның төп сәбәпләре булырга мөмкин:

Персоналның хаталы гамәлләре, аларга кертергә мөмкин:

- куркынычсызлык техникасы кагыйдәләрен, технологик регламентны, вазыйфаи инструкцияләр таләпләрен бозу;

- хезмәт күрсәтүче персоналның мораль-психологик хәле.

Приборларның баш тартуы, җиһазлардагы җитешсезлекләр:

- җиһазларның техник торышы канәгатьләнмәслек, физик тузу, металл арыганлыгы, коррозия, эретеп ябыштыру никахы, регламентны бозу нәтиҗәсендә җиһазларга механик зыян китерү.;

- электр челтәрләренең төзек булмавы;

- газ торбаүткәргечләренең төзек булмавы;

- яшен саклау торышы канәгатьләнмәслек, электр энергиясе бирүне туктату.

Барлыкка килүнең тышкы сәбәпләренә (запроект аварияләре) китерергә мөмкин:

- авиация һәлакәте нәтиҗәсендә очу аппаратының төшү;

- давыл нәтиҗәсендә объект җимерелү;

- тышкы йогынтыдан яну нәтиҗәсендә ГВ һәм башка янгын куркынычы булган компонентлар булган бина эчендә янгын;

- объект бинасына һәм корылмасына яшен сугу;

- җир тетрәү нәтиҗәсендә корылмаларның җимерелүе;

- диверсия, шул исәптән ВВ зарядларын өзү.

Иң югары нәтиҗәләргә китергән аварияләрнең сәбәбе булырга мөмкин:

– котельныйга керү юлында газ үткәргечнең линия өлешендә аерма, газ тишелешеннән газ үтү, ут кабул итү чыганагы булганда мгновенное ялкынлану, Факель яну;

– котельныйга керү юлында газ үткәргечнең линия өлешендә аерма, газ тишелешеннән чыгу, шартлау куркынычы булган катнашма болыты барлыкка килү (ГВС болыты), газ-һава катнашмасы шартлау;

- кабызу чыганагы булганда котельныйда газ үткәндә газ һава катнашмасын шартлау;

Мөмкин сәбәпләре иң вероятного сценарий авария булырга мөмкин:

газүткәргечне (бөтенлеген бозу) пар казаннары керүендә табигый газ таралып, алга таба таралып, газ үткәргечен сүтү еш була.;

- котельныйга керү юлында газ үткәргечен герметизацияләү (бөтенлеген бозу), газ тишекләреннән чыгу, кабызу чыганагы булганда моменталь ялкынлану, Факель яну.

Бүлү (шул исәптән Поселокара) газүткәргечләрдәге аварияләрнең төп сәбәпләре түбәндәгеләрдән гыйбарәт булырга мөмкин: завод никахы торбалар, тройник, газ краннары, муфт, вставка, салу һәм башка детальләр; төзү-монтаж эшләре, нигездә, авария хәлендәге тоташмалар; стресс коррозия-юнәлешле ярыклар, иң куркыныч дефектлар.

Газ челтәрләрен һәм корылмаларын эксплуатацияләү тәҗрибәсе күрсәткәнчә, системаның аерым элементларына зыян килгән очракта, агып чыга торган газ җиңел ялкынланырга мөмкин, шуннан соң аның интенсив януы башлана.

Гади шартларда, газ үткәргечләрдә корыч торбалар кисешкән урыннар, чуен торбалары сынган, арматураның төзек булмавы, конденсаторлар, гидрозатворлар, контроль торбалар, резьб, фланц һәм сальник кушылмаларда җитешсезлекләр һ. б. гадәти шартларда аеруча киң таралган зыяннар булып тора.

Җиңелү учагында җимерелгән торак йортларда һәм сәнәгать предприятиеләренең газлаштырылган биналарында челтәрләрнең бозылуыннан һәм өзелүеннән аеруча куркыныч көтәргә кирәк. Бу котылгысыз рәвештә МАССАКҮЛӘМ янгыннарга китерәчәк.

Газ челтәрләрендә авария хәлендәге эшләр, нигездә, кешеләр яши торган биналарның газсызлыгын булдырмау һәм бетерү, шулай ук газ агып чыккан урыннарда Ялкын учакларын бетерү белән бәйле.

Газ барлыкка килүнең төп сәбәбе-бинаның подвалы буенча уза торган газ кертү яки линияләргә зыян китерү.

Газның коллекторларга (җылылык, кабель, катнаш) эләгүе аеруча куркыныч, алар буенча газ биналарның подвалларына үтеп керергә мөмкин.

Күп кенә очракларда зыян күргән урыннардан чыккан газ ялкынланырга мөмкин. Факелның зурлыгы газ басымына һәм тишекнең күләменә бәйле.

1.Басымы түбән-зур кыенлыклар тудырмый. Газ чыгу урынын балчык белән томалый, ялкынга юеш брезент яки песи ыргыта, җир, ком сибә.

2. Уртача басымы-газ уза катламы су һәм янарга мөмкин һавада.

Ялкынны инерт газы агымын, Компрессордан яки янгын насосыннан сыекландырылган суны сүндерергә кирәк. Газ чыгу урынына бер яки берничә шланг белән җибәрелә торган 300-600 кп басымлы Компрессордан сыгылган һаваның агымын 60 кпка кадәр басым ясаган вакытта бәреп төшерергә була.

«Инженерлык инфраструктурасы» бүлеге нигезендә Кама Тамагы штп.Апас районы территориясендә иң югары көчәнеш-110 кВ, бүлү челтәре кабельле һәм һава башкаруындагы 10 кВ көчәнештә башкарылган. ТП, КТП,СТП һәм БКТП 10/0, 4 кВ «Апас»кв 10 кв ПС 110/35/10 кВ Р-10 секцияләреннән торган линияләр буенча туклана. «Апас» подстанциясеннән торак секторның трансформатор подстанцияләре, хуҗалык-көнкүреш һәм коммуналь ихтыяҗлар өчен һәм Апас шәһәре муниципаль берәмлегенең гамәлдәге сәнәгать предприятиеләре туклана. Апас ш.т. п. муниципаль берәмлегендә электр белән тәэмин итүнең ышанычлылыгын тәэмин итү таләпләре буенча, нигездә, электр белән тәэмин итүнең 3 һәм 2 категорияле кулланучыларга карыйлар. Генераль план проекты нигезендә, территорияне үзләштерүне исәпкә алып, электр белән тәэмин итү системасын үстерү күздә тотыла.

Электр белән тәэмин итү системасы объектларында гадәттән тыш хәлләр булырга мөмкин.

Электр белән тәэмин итү системаларында гадәттән тыш хәлләр куркынычын арттыралар: җиһазларның хезмәт итү вакыты (тузу); җиһазлардагы җитештерү җитешсезлекләре булу; кеше факторы (хезмәт күрсәтүче һәм ремонт персоналын эксплуатацияләү нормалары һәм кагыйдәләрен бозу); климат шартлары (көчле һәм шквалчы җил, юеш кар рәвешендәге интенсив явым-төшемнәр). Җир өслегенә эленгән электр тапшыруларының (ЛЭП) һава линияләре һәм көч кабельләре кулланыла торган җир асты (су асты) ЛЭПлары аерыла.

Һава ЛЭП артык экономияле, аларны җиңелрәк ремонтларга, әмма алар түгел, защищены нче тышкы йогынтысы, мәсәлән, нче төшү агачлар линиягә, ударов молния һәм урлау проводов. Еш кына проводларда коелган карның артык булуы яки бозлану терәкләрнең егылуына китерә. Кабельные линияләр, бигрәк тә коллекторные, күпкә яхшырак якланган нче тышкы йогынты.

Һава электр тапшыру линияләрендәге техноген гадәттән тыш хәлләр чыганаклары-техник җайланмаларның җимерелүенә (җимерелүенә) һәм терәк конструкцияләренең төп элементларының җимерелүенә (җимерелүенә) бәйле мөмкин булган аварияләр. Аварияләрнең эчке сәбәпләре (төзелеш-монтаж эшләренең никахы, линияне эксплуатацияләү кагыйдәләрен бозу), шулай ук тышкы сәбәпләр аркасында килеп чыгарга мөмкин. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганакларының, шул исәптән террорчылык актларының йогынтысы тышкы сәбәпләр булырга мөмкин.

Техник җайланмаларның җимерелүенә (җимерелүенә), шулай ук һава линиясе терәкләре конструкцияләренең төп элементларының җимерелүенә (җимерелүенә) бәйле аварияләрдә төп зарарлаучы факторлар-җайланмалар, Корылмалар конструкцияләренең механик йогынтысы. Шулай ук электр токының йогынтысы да зарарландыручы факторлар булып торачак.

Кешеләр һәм техниканың механик зарарлану куркынычы булган куркыныч зоналарның чикләре булырга мөмкин булган зона булачак. Техник җиһазның яки корылманың бөтенлеге сакланган очракта (мәсәлән, ВЛ терәге), өемнәр таралу мөмкин булган зоналарның зурлыгы корылмаларның үлчәмнәренә тигез булачак.

Электр чыбыклары өзелгәндә һәм алар җиргә егылганда, зарарланган электр җайланмасын сүндереп торучы, саклау системаларыннан баш тарту очраклары булырга мөмкин. Җирдә калган үткәргеч тирәсендә токны сугару зонасы барлыкка килә. Бу үткәргеч төшү зонасында җир өслегендә электр потенциалы барлыкка килүгә китерә. Кеше, егылу зонасында аның аяклары төрле электр потенциалларына эләгергә мөмкин, аларның төрлелеге «адым киеренкелеге» дип атала һәм кешенең гәүдәсе аша «аяк-аяк»чылбыры буенча электр тогы агачак.

Һава линияләрендә һәлакәтләр булган очракта, мөмкин булган гадәттән тыш хәлләр чыганакларының зарарлаучы факторларының гамәлдә булу зоналары локаль характерда. Электр үткәрүнең һава линияләренә якын территориядәге халык саныннан мөмкин булган аварияләрдә кешеләрнең җәрәхәтләнүе мөмкин түгел.

ВЛ трассалары линия узу районында алып барыла торган хуҗалык эшчәнлеге характерын исәпкә алып проектлана, шулай ук сак зонасы булдырыла һәм һава электр тапшыру линияләре янында хуҗалык эшчәнлеге чикләнә. ВЛ янгын куркынычсызлыгы янмый торган конструкцияләрне куллану, кыска ялганыш токларын автоматик рәвештә өзү, терәкләрне җирләү, төрле фаза үткәргечләре арасындагы араны тыгызлау буенча куркынычсызлыкны саклау белән тәэмин ителә.

«Инженерлык инфраструктурасы» бүлеге нигезендә, Кама Тамагы штп.МБ су белән тәэмин итү структурасы Апас» күргәзмәсе түбәндәге төп элементлардан тора: – җир асты суларын су алу (артезиан скважиналары) – Чиста су резервуарлары, суэтем башнялары, су челтәрләре - кулланучылар. Биналарның санитар-техник приборларыннан көнкүреш суларын көнкүреш канализациясенең тышкы челтәрләренә чыгару, үзлектән чыгару буенча алып барыла. Түбәнәйтелгән урыннарда рельефның төрлечә булуы сәбәпле, көнкүреш юынты суларын чистарту корылмаларына агып төшкән төп канализация коллекторына күчерү белән насос станцияләре (КНС) каралган. Генераль план проекты белән, территорияне үзләштерүне исәпкә алып, су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу системасын үстерү күздә тотыла.

Җир асты су суыргыч коммуникацияләрендә авария булганда, биналарның подвал өлешләрен су басу аеруча еш була. Шул ук вакытта биналарның һәм корылмаларның, юлларның конструктив өлешләрен, электр чыбыкларын зарарлаганда – кыска ялганыш, кешеләрнең электр токы белән җиңелүе, төрле дәрәҗәдәге тән җәрәхәтләре алу мөмкин.

«Инженерлык инфраструктурасы» бүлеге нигезендә Кама Тамагы штп. Апас, иҗтимагый-эшлекле төзелеш, төзелгән яки төзелгән автоном котельныйдан көнкүреш казаны белән җылылык белән тәэмин ителә. Иске Әнәле авылында җылылык белән тәэмин итү системасы буенча мәгълүмат бирелмәде. Барлык үзәкләштерелгән җылылык чыганаклары, шулай ук усадьба төзелеше өчен, ягулыкның төп төре булып табигый газ карала. Апас штп Апаста «Апас коммуналь челтәрләре " ААҖ балансында булган 3 автоном котельный бар»

Проект белән җылылык белән тәэмин итүне гамәлгә ашырырга тәкъдим ителә:

- җәмәгать төзелеше: җылылык-аерым торучы 4 блок-модульле котельныйдан (БМК).
- усадьба һәм күп фатирлы йортлар - җылылык генераторларыннан, кайнар су белән тәэмин итүдән, газ су җылыткычларыннан яки ике контурлы казаннардан. Төп ягулык итеп табигый газ кабул ителде.

Җылылык трассалары, котельныйлар һәрвакытта да сәләтле выдержать көчле салкыннар яки кискен үзгәрешләр температура режимын. Күп кенә заманча котельныйлар үз эшчәнлеген табигый газда башкара, шуңа күрә газүткәргечләрдәге аварияләрдә җылылык бирү эшчәнлеге автомат рәвештә бозыла.

Җылылык трассалары һәм котельныйлар шулай ук җиһазларның тузуына дучар ителә, бу авария хәленең бер өлеше булып тора. Алар еш кына көзге-кышкы чорда бара, аларда йөкләнеш арта. Котельныйларның кышкы вакытта баш тартуы кешеләрнең үз фатирларында яшәү мөмкин түгел, бу эвакуация чараларын оештыруга китерә

Зур коммуналь аварияләрнең төп нәтиҗәсе булып, алар тормыш эшчәнлегенең барлык тармакларына да кагылалар. Транспорт коллапсы янына китерәләр, коммуникацион челтәрләрне сафтан чыгаралар, санитар-эпидемиологик хәлне начарайта, биналарның су басуына китерә.

Транспортта гадәттән тыш хәлләр, юл-транспорт һәлакәтләре килеп чыгарга мөмкин.

Җирлекнең урам-юл челтәре характеристикасы 2.6 бүлегендә күрсәтелгән. » Транспорт-коммуникация инфраструктурасы " генераль планны нигезләү буенча материалларны аңлатма язуы.

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең тышкы транспорт элемтәләре хәзерге вакытта автомобиль транспорты белән гамәлгә ашырыла.

Автомобиль транспортында аварияләр проблемасы, юл-транспорт инфраструктурасының Куркынычсыз юл хәрәкәте ихтыяҗларына туры килмәве, юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү системасының җитәрлек дәрәҗәдә эшләмәве һәм юл хәрәкәтендә катнашучыларның бик түбән дисциплинасы аркасында, аеруча кискенләшә.

Автомобиль транспорты өчен шактый зур һәлакәт: бәрелешләр, бәрелешләр, бәрелешләр, ыргыту, янгыннар, текә катламнардан егылу, сулыкларга төшү һ. б.

Автомобиль транспортында һәлакәтләр, нигездә, (75%), машина йөртүчеләр тарафыннан юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозу аркасында килеп чыга. Начар юллар (нигездә тайгак), кар көртләре, машиналарның (тормоз, руль идарәсе, көпчәкләре һәм шиннар) төзек булмау, яктырту, машина кую урыннары булмау бик еш аварияләргә китерә. Күперләр, кичүләр, юл чатлары, транспорт магистральләре белән инженерлык коммуникацияләре, нефть үткәргечләр, газүткәргечләр белән кисешкән урыннарда аварияләр аеруча ихтимал.

Транспорттагы гадәттән тыш хәлләр транспорт системаларыннан баш тарту сәбәпләре аркасында, операторлар һәм персоналның хаталары аркасында, транспорт инфраструктурасы төзек булмау аркасында, шулай ук табигый йогынтылар аркасында килеп чыгарга мөмкин. Транспорттагы авария хәлләре барлыкка килү транспорт чаралары тукталышына, башка объектларда гадәттән тыш хәлләр барлыкка килүгә, ремонт-торгызу эшләре, шул исәптән капиталь эшләр башкару зарурлыгына китерергә мөмкин.

Транспорт пассажирлар өчен генә түгел, транспорт магистральләре зоналарында яшәүче халык өчен дә куркыныч тудыра, шулай ук транспортта кеше тормышына һәм сәламәтлегенә, әйләнә-тирә табигать мохитенең пычрануына, янгын чыгуга куркыныч тудыручы җиңел ялкынсынучы, шартлаткыч һ.б. матдәләр ташый.

Авыл җирлеге территориясе буенча куркыныч йөкләр транспортында куркыныч йөкләр ташу, шул исәптән куркыныч йөкләр ташыган вакытта автомобиль транспортында һәлакәтләрне дә кертеп булмый.

Мондый аварияләр цистерна җимерелү яки бетерү очракларында, әйләнә-тирә мохитне пычратучы зарарлы матдәләр белән куркыныч йөк ташучы транспорт чарасын йөртүчеләрнең гомерен куркыныч астына куеп, әйләнә-тирә мохитне пычратучы гадәттән тыш хәлләргә китерә. Заманча автомобильләрдә ешрак 30 м3 куркыныч йөк сыйдыручы цистерна кулланыла.

Зарарлану зоналары Радиусы кайбер, аеруча еш ташыла торган куркыныч матдәләр өчен китерелгән 3.11.3.1 таблицасында.

Таблица 3.11.3.1.

<table>
<tr><td rowspan="2">Матдә төре</td><td colspan="2">АХОВ</td><td colspan="2">Шартлаткыч матдәләр</td></tr>
<tr><td>Зарарлану зонасы радиусы,</td><td>Зарарлану зонасы мәйданы,</td><td>Заралану зонасы радиусы, м</td><td>Заралану зонасы мәйданы, м²</td></tr>
</table>

	км	км^2	а гып чыгу	я ныл китү	а гып чыгу	я ныл китү
Аммиак	0,8	0,25	-	-	-	-
Хлор	1,6	1,00	-	-	-	-
Бензин	-	-	1 0	4 0	3 20	5 000
Диз. ягулык	-	-	4 5	1 40	6 400	6 1600

Шулай ук торак һәм иҗтимагый секторларда янгын чыгу да мөмкин. Биналардагы һәм корылмалардагы янгыннар биналар януның контрольсез процессы булып тора, ул матди зыян, гражданнар тормышына һәм сәламәтлегенә, җәмгыять һәм дәүләт мәнфәгатьләренә зыян китерә. Россиядә иң күп янгыннар торак секторда була.

Янгыннарның куркынычы ешрак кеше факторы, җиһазларның төзек булмавы һәм тузуы, производствода технологияне бозу, шул исәптән җиңел ялкынсынучы, янучы һәм шартлаткыч матдәләр кулланганда бәйле.

Террористик актлар үткәрү мөмкин. Транспорт чаралары, транспорт объектлары, потенциаль куркыныч сәнәгать объектлары, гидротехник корылмалар, су белән тәэмин итү системалары, кешеләр күпләп җыела торган урыннар - җәмәгать, сәүдә һәм торак биналары, спорт корылмалары, концерт һәм күргәзмә заллары, азык-төлек һәм ит-сөт продуктлары җитештерү предприятиеләре, элемтә, идарә итү системалары һ. б. террорчылык актлары объектлары булырга мөмкин.

Янгын-шартлау куркынычы булган объектларга автозаправка станцияләрен (АЗС, АГЗС) кертергә мөмкин.

Автозаправкаларда авария хәлләрендә кешеләр һәм матди кыйммәтләр аеруча куркыныч тудыра: шартлау һәм «утлы шар» факторлары: автомобильне ягулык тарату колонкасы янында яндыру, автомобиль бензобагы шартлау, ягулык тарату колонкасы яну, бензин ташу һәм нефть продуктларын саклау.

3.11.3.2 таблицасында автозаправкаларда авария хәлләрен үстерүнең мөмкин булган гипотетик сценарийлары тәкъдим ителде. Моннан тыш, таблицада автозаправкаларда авария сценарийларын гамәлгә ашырганда янгын объектыннан куркынычсыз ара күрсәтелде. Автозаправкаларда нефть продуктларын агызуның мөмкин булган мәйданнары, ягулык салу чыганакларына һәм территориядә урнашуына бәйле рәвештә, билгеләнгән. Нефть продуктларын "ирекле агызу" начар һава шартларында – аварияле атланмай лотокларын һәм коеларны бозлатканда мөмкин (ГОСТ 12.3.047-98).

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге чигеннән көнбатыш яктан, Табар Черкене авыл җирлеге территориясендә гидротехник корылма (алга таба-ГТС) (Татарстан Республикасы, Апас муниципаль районы, Табар Черкене авылы, Починок – Енай авылы)- Табарка елгасындагы җир плотинасы урнашкан.

ГТС булып потенциаль куркыныч һәм таләп даими контроль ягыннан тиешле оешмалар. ГТС җимерелү яки җимерелү нәтиҗәсендә, контрольсез су ташлана, шуның нәтиҗәсендә кешеләр, хайваннар һәм күпсанлы җимерекләр белән бәйле гадәттән тыш хәл килеп чыга - бу гидродинамик авария дип атала.

Транспортта мөмкин булган гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар

Транспортта гадәттән тыш хәлләрне кисәтү транспорт юлларының, чараларның һәм инфраструктураның торышын, транспортлау шартларын регламентлый торган кагыйдәләр һәм нормаларны үтәүгә, хәрәкәтнең барлык катнашучылары тарафыннан юл хәрәкәте кагыйдәләрен үтәүгә вакытында диагностикага ирешелә.

Транспортта мөмкин булган гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар булып тора:

транспорт чараларының торышын вакытында диагностикалау;

транспортлау шартларын регламентлаучы кагыйдәләр һәм нормаларны үтәү.

Транспорт инфраструктурасы объектларының һәм транспорт чараларының законсыз тыкшыну актларыннан сакланышын тәэмин итү буенча чаралар эшләү зарур.

Законсыз тыкшыну акты астында хокукка каршы гамәлләр (гамәл кылмау), шул исәптән транспорт комплексының куркынычсыз эшчәнлегенә янаучы, кешеләрнең тормышына һәм сәламәтлегенә зыян китерүгә, матди зыян китерүгә яисә мондый нәтиҗәләргә китерүгә китергән террорлык акты аңлана.

Юл-транспорт һәлакәтләренең нәтиҗәләрен бетерү буенча чаралар, ашыгыч хезмәтләрнең үзара хезмәттәшлеге, РФ субъектларында юл-транспорт һәлакәтләре нәтиҗәсендә зыян күргән затларны коткару өлкәсендә Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының территориаль органнары эшчәнлеген оештыру буенча җитәкчелек юл-транспорт һәлакәтләренең нәтиҗәләрен бетерүдә катнашучы ашыгыч хезмәтләрнең үзара хезмәттәшлеге дәрәҗәсен күтәрү буенча Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының территориаль органнарына методик рекомендацияләр (утв) нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Россия ГТХМ 17 март 2015 ел. N 2-4-87-19-18).

.

Таблица 3.11.3.2
АЗСларда агу сценарийларын гамәлгә ашырганда янгын объектыннан куркынычсыз ераклык

Сценарийлар	Куркыныч матдә төре,	Куркыныч матдәләр массасы, тонна	сибелү мәйданы, м2	Куркынычсыз ара, м	
				Брезент киемендә кеше өчен куркынычсыз	Башка тискәре нәтиҗәләрен озак вакыт дәвамында
1. Автоцистернаның авария хәлендәге разгерметизациясе	Бензин ДТ	163	32	8,9 8,15	14,8 13,2
2. АЗК территориясендә автоцистернаны авария хәлендәге размерметизацияләү, АЗК буенча һәм аның янәшәсендәге территориягә су сибү ("ирекле разлив")»)	Бензин ДТ	16	320	24,7 22,5	40 35
3. Транспорт чарасы заправкасында инцидентлар	Бензин ДТ	0,002	0,04	0,39 0,37	0,77 0,7
4. ТРКда авария-нефть продуктлары агу	Бензин ДТ	0,005	0,1	0,75 0,7	1,4 1,25
5. Бу хәл-нефть продуктлары белән канистраны ыргыту	Бензин ДТ	0,020	0,4	1,23 1,15	2,25 2,05
6. Транспорт чарасы авариясе - зыян күргән җиңел автомобиль бакыннан ягулык агу	Бензин ДТ	0,055	1,1	2 1,85	3,6 3,2
7. "Автоцистерна-резервуар» су төбе клапаны белән АЦ каршындагы тоташтыргыч торбаүткәргечләрне аеру	Бензин ДТ	0,89 га кадәр	17,8	6,9 6,3	11,6 10,3
8. Транспорт чарасы авариясе - зыян күргән йөк машинасының бакыннан ягулыкны агызу	Бензин ДТ	0,4	8	4,9 4,2	8,3 7,3

3РФ Хөкүмәтенең 2002 елның 15 апрелендәге 240 номерлы карары нигезендә, таркалган нефть продуктларының максималь мөмкин булган күләме автоцистерналарга – 100% күләмендә кабул ителә

Автозаправкаларда һәм автогаззаправкаларда аварияләрне кисәтү һәм бетерү буенча чаралар

Автомобильләргә ягулык салу станцияләренең һәм ягулык-майлау материалларының куркынычсыз эшләве өчен кирәк:

янгын куркынычсызлыгы нормаларын һәм кагыйдәләрен төгәл үтәү;

АГЗС һәм АЗСларны, билгеләнгән нормалар нигезендә, беренчел янгын сүндерү чаралары белән тәэмин итү;

мәгълүматны исәптән төшерү датчиклары тарафыннан җиһазларны контрольдә тотуның заманча системасын куллану;

экологик нормаларны үтәү.

Автомобильләргә ягулык салу станцияләрендә һәм АЗСларда аварияләрне бетерү өчен түбәндәге чараларны үтәү зарур:

гадәттән тыш хәлләр зонасын комплекслы тикшерү;

технологик җиһазларны һәм коммуналь-энергетика челтәрләрен өзү;

гадәттән тыш хәлләр зонасына формалаштыру;

гадәттән тыш хәлләр зонасын ныгыту һәм хәрәкәт маршрутының юнәлеше;

янгынны бетерү һәм локальләштерү;

гадәттән тыш хәлләр зонасында эзләү эшләре;

гадәттән тыш хәлләр зонасында коткару эшләре;

зыян күрүчеләрне юк итү;

медицина сортировкалау һәм беренче медицина ярдәме күрсәтү;

Матди тәэмин итү;

беренчел тормыш белән тәэмин итү;

зыян күргән персоналны һәм халыкны эвакуацияләү;

АСДНР чараларын транспорт белән тәэмин итү;

формированиеләрне чыгару..

Торба үткәргеч транспортында гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар

Магистраль торбаүткәргечләрдә мөмкин булган аварияләрне кисәтү чаралары буларак, магистраль торбаүткәргечләр узу өчен табигый һәм техноген шартларның мөмкин булган үзгәрешләрен өйрәнүне, бәяләүне һәм фаразлауны тәэмин итү буенча шәһәр төзелеше кодексының 47 статьясындагы 4.1 пунктын үтәү зарур.

"Апас штп" муниципаль берәмлеге территориясе буенча Апасның «Апас АГРСЫНА магистраль газүткәргече» һәм «Тәтеш АГРСЫНА бүлеп бирелгән».

Магистраль торбаүткәргечләр өчен минималь рөхсәт ителгән ара зоналары булдырыла. Минималь аралар авария хәлләрендә шартлау куркынычы дәрәҗәсе исәпкә алына һәм җирлекләрнең төренә, биналарның тибына, объектларның торба үткәргечләрнең диаметрын исәпкә алып билгеләнүенә карап дифференциацияләнгән һәм «СНиП 2.05.06-85 " СНиП 36.13330.2012 СП нигезендә билгеләнә. Магистраль торбаүткәргечләр»

Мәсәлән, магистраль һәм промысел торбаүткәргечләренең минималь-рөхсәт ителгән аралары зоналары, класс һәм үткәргечләрнең диаметрына карап, 75 тән 350 гә кадәр. "Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлегендә магистраль газүткәргечләрнең минималь рөхсәт ителгән арасы 100 м тәшкил итә.

Торбаүткәргечкә зыян китерү мөмкинлеген булдырмас өчен (аларны теләсә кайсы төрдә салганда) сак зоналары билгеләнә. Торбаүткәргечтән сак зонасы күләме магистраль торбаүткәргечләрнесаклау кагыйдәләре белән билгеләнә. Россия Дәүләт техник күзәтчелек идарәсенең 22.04.1992 ел, № 9) карары нигезендә, торбаүткәргечләрнең сак зонасы 25 м күләмендә билгеләнә. Торбаүткәргечләрнең сак зоналарына керә торган җир кишәрлекләре җирдән файдаланучылардан алынмый һәм югарыда күрсәтелгән документларны мәҗбүри рәвештә үтәп, авыл хуҗалыгы һәм башка эшләр башкару өчен файдаланыла. Торбаүткәргечләрнең саклау зоналары территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар статусында кадастр исәбенә куелган

Карала торган территория буенча уза торган торбаүткәргечләрне проектның картографик материалларында күрсәтелгән трассировкалау якынча булып тора һәм проектлаштыруның алдагы стадияләрендә аныкланырга тиеш.

Әлеге муниципаль берәмлек территориясе буенча узучы магистраль газүткәргечтә азык-төлек шәмнәре урнаштырылган. СП 36.13330.2012 нигезендә, шәмнәрдән биналар һәм корылмаларның фундаментларына кадәр Минималь ераклык 300 м тәшкил итә.

Шулай ук «Апас» муниципаль берәмлегенең төньяк өлешендә дә минималь-рөхсәт ителгән ара зоналарын үтәү таләп ителә. 36.13330.2012 СП нигезендә әлеге агросәнәгать комплексының минималь рөхсәт ителгән арасы 150 м тәшкил итә.

Магистраль торбаүткәргечтәге авария вакытында мөмкин булган куркыныч зоналары график материалларда күрсәтелгән.

Магистраль газүткәргеч янында халыкны яклау берничә юнәлеш буенча алып барылырга тиеш:

авария барлыкка килү ихтималын киметү. Бу фактор технологик җиһазларның ышанычлылыгы һәм аның ресурсын контрольдә тоту һәм саклау мөмкинлеге белән билгеләнә.

әйләнә-тирә мохиттәге аварияләрдән физик кырларның таралу масштабларын киметү. Бу максатта авария булган очракта торбаүткәргечнең төзек булмаган өлешен автомат рәвештә сүтәргә мөмкинлек бирүче махсус задвижкалар урнаштырыла. Шулай ук торбаүткәргеч янында ялкынның мөмкин булган чыганакларын бетерү буенча таләпләрне дә үтәргә кирәк.

зарарлану масштабларының кимүе (беренче чиратта сүз кешеләрнең, ягъни техник персоналның һәм халыкның зарарлануы турында бара). Торак пунктлар магистраль газүткәргечләрдән рөхсәт ителгән минималь ара (МДР) зонасыннан читтә урнашырга тиеш.

халыкны һәм персоналны торбаүткәргечтәге авария булган очракта хәрәкәтләргә, мөмкин булган зарарлану зонасына ашыгыч эвакуация үткәрү һәм зыян күрүчеләргә медицина ярдәме күрсәтү осталыгына өйрәтү.

Тормыш тәэмин итү объектларында гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар

Коммуналь-энергетика объектларында һәм челтәрләрдә барлыкка килә торган аварияләр шәһәр халкы һәм объектлары эшчәнлегенә йогынты ясый ала.

Аварияләр һәм мөмкин булган нәтиҗәләр планында түбәндәге объектлар аеруча куркыныч тудыра:

трансформатор электр подстанцияләре;

газ бүлү станцияләре һәм пунктлар;

инженерлык челтәрләре (газ, җылылык, электр, канализация һәм суүткәргечләр);

чистарту корылмалары.

"Апас штп" муниципаль берәмлеге территориясе буенча махсус икътисади зонасында газүткәргечләрнең берничә тармагы уза, ГРП, трансформатор подстанцияләре, электр подстанцияләре, җылылык энергиясе чыганаклары, су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу системасының баш корылмалары, җылылык, канализация челтәрләре һәм суүткәргечләр урнашкан.

62.13330.2011 СП нигезендә. - СНиП 42-01-2002. Карала торган территория буенча уза торган югары басымлы газ үткәргечләрдән» газ бүлү системалары биналарның һәм корылмаларның фундаментларына кадәр минималь ара билгеләнә. "СНиП 42-01-2002. Газ бүлү системалары " 10 м тәшкил итә.

Газ бүлү челтәрләрен (утв) саклау кагыйдәләренең 7 пункты нигезендә. муниципаль берәмлек территориясе аша уза торган газ бүлү челтәрләре турында " 20.11.2000 ел, № 878 РФ Хөкүмәте карары нигезендә, 2 м. күләмендә сак зоналары билгеләнә.

Газ бүлү челтәрләренең сак зоналарында торак-гражданлык һәм җитештерү объектларын төзү тыела. Җир кишәрлеге өслеген бозу һәм 0,3 м артык тирәнлектә туфрак эшкәртү башкарыла торган хуҗалык эшчәнлеге газ бүлү челтәрләренең эксплуатацион оешмасы язмача рөхсәте нигезендә гамәлгә ашырыла.

һавада газ Булу һәм аның агып чыгу билгеләнә:

ис буенча (матдә кертелә – орант, ул газга үзенчәлекле ис бирә);

газ үткәргечләрнең аеруча җаваплы һәм кыен булган участокларында контроль торбалар);

тышкы билгеләр буенча (һавада һәм туфракта газ артык булса, үсемлек саргая, суда куыклар барлыкка килә, урта басымлы газүткәргечләрдән чыккан газның шиплануын ишетергә була, кышкы вакытта кар эри;

контроль скважиналар бораулау (скважина торбаүткәргечнең озайтылган озынлыгына карата, торбаның стенасыннан 15-20 см ераклыкта узуы; скважиналар агып төшкән урыннарда салына, ә алар турында мәгълүматлар юк икән, һәр 2 см.;

ПГФ2М1 тибындагы газ-Индикаторлары (газ-2, ГТ-2 тибындагы газоанализаторлары, нм-4 мех ресираторлары (һавада газлар яки табигый газ парлары, углерод оксиды, аммиак, нефть продуктлары булуын күрсәтә), һавада газ катнашмасы белән билгеләнгән индикатор матдәнең төсле реакциясенә нигезләнгән (Бер анализ үткәрү өчен кирәкле вакыт 2-10 минут тәшкил итә).

Агу урыннарын эзләп табу өчен барлык корылмалар һәм җайланмалар (челтәр коелары, задвижкалар, контроль торбалар, конденсаторлар, пропарниклар һ.б.) булган газүткәргеч трассасы планы булырга тиеш. Планда шулай ук барлык коммуникацияләр һәм су үткәрү, канализация, телефон, кабель линияләре, коллекторлар, газүткәргечтән 50 м ераклыкта подвал һәм ярымподвал биналары да ясалырга тиеш.

Бинада газ тапканда, барыннан да элек, кран белән бинаның газ челтәрен сүндерәләр. Газлы бинада эшләү куркыныч, шуңа күрә алдан ук һавадагы газ концентрациясен табигый яки ясалма вентиляция юлы белән киметергә кирәк. Соңгы очракта, шуны истә тотарга кирәк, дип вентиляторы эшли отсос, шуңа күрә алар булырга тиеш взрывообезопасном үтәү.

СНиП 2.07.01-89. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» трансформатор подстанцияләреннән торак йортлар һәм җәмәгать биналары тәрәзәләренә кадәр минималь ара 10 м. күләмендә билгеләнә.

Электр тапшыру линияләренә зыян китерү мөмкинлеген булдырмас өчен, сак зоналары билгеләнә. Һава электр тапшыру линияләренең һәм подстанцияләрнең сак зоналары күләмнәре электр челтәре хуҗалыгы объектларының сак зоналарын һәм мондый зоналар (утв) чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен файдалануның аерым шартларын билгеләү кагыйдәләре белән билгеләнә. (2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы РФ Хөкүмәте карары). Муниципаль берәмлек территориясе буенча узучы ЛЭП саклау зоналары 10-20 м тәшкил итә. Электр станцияләренең сак зонасы 10-20 м тәшкил итә. Карала торган территория буенча уза торган электр тапшыру линияләренең сак зоналары территориядән файдалануның аерым шартлары булган зоналар статусында кадастр исәбенә куелган.

"Апас штп" МБ генераль планы Апас районында 10 кВ көчәнешле һава ЛЭПЛАРЫ узу каралган, алардан 10 м күләмендә сак зоналарын билгеләү таләп ителә.

СНиП 2.07.01-89. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» җылылык, канализация челтәрләреннән һәм сусүткәргечләрдән минималь аралар 3-5 мм тәшкил итә.

Территориядә элемтә линияләре уза, алардан Россия Федерациясе элемтә линияләрен һәм корылмаларын саклау кагыйдәләренең 4 пункты (утв) нигезендә. РФ Хөкүмәтенең 09.06.1995 ел, № 578 карары белән, һәр якка 2 м күләмендә сак зоналары билгеләнә.

Коммуналь җылылык челтәрләрен (утв) саклауның типик кагыйдәләренең 4 пункты нигезендә. РФ Төзелеш министрлыгының 1992 елның 17 августындагы 197 номерлы боерыгы нигезендә, җылылык челтәрләрен салу трассалары буенда һәр якка 3 метрдан да ким булмаган җир участоклары рәвешендә сак зонасы билгеләнә.

Җылылык челтәрләренең саклау зоналары чикләрендә, әлеге челтәрләр карамагында булган предприятиеләр һәм оешмаларның язма ризалыгыннан башка, түбәндәге эшләр башкару тыела: төзелеш, капиталь ремонт, реконструкция яки теләсә нинди биналарны һәм корылмаларны сүтү, җир эшләре, грунт планлаштыру, агач һәм куаклар утырту, монументаль

клумбалар урнаштыру, төяү-бушату эшләре башкару, шулай ук грунт һәм юл катламнарын вату белән бәйле эшләр башкару, җылылык челтәрләре аша чыгу һәм чыгу юлларын төзү.

Җылылык челтәрләренең сак зоналарында җылылык челтәрләренең нормаль эшендә җитешсезлекләргә, аларның зыяннарына, бәхетсезлек очракларына яки ремонтка комачаулаучы гамәлләр кылу рөхсәт ителми.

Тормыш тәэмин итү объектларында аварияләрне кисәтү буенча төп чаралар:

тузган челтәрләрнең торышын һәм үз вакытында алыштырылуын контрольдә тоту;

яклау нче блуждающих токлар, бу киметә тизлеге коррозионных процессларны җир асты челтәрләрендә),

газ белән тәэмин итү системаларының төен нокталарында басымнан (импульстан) эшләүче сүндергеч җайланмаларны урнаштыру, шулай ук тупик газүткәргечләр арасында юеш урнаштыру һ. б. махсус чаралар, әлеге объектлар өчен эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан гамәлдәге нормативларга туры китереп эшләнә торган махсус чаралар;

трансформатор электр подстанцияләрен, газ бүлү станцияләрен һәм тереклек тәэмин итү системасының башка объектларын физик яклау;

икътисад объектларының тотрыклы эшләвен тәэмин итү буенча эшне оештыру;

инженерлык челтәрләрен һәм корылмаларын камилләштерү;

су белән тәэмин итү чыганакларын резервлау һәм башка махсус чаралар.

Гидродинамик аварияләрне кисәтү буенча чаралар.

Төп куркынычсызлык факторы булып хуҗаларның һәм эксплуатацияләүче оешмаларның нормаларны үтәү һәм ГТСНЫҢ техник төзеклеген саклау өчен җаваплылыгы тора. Күзәтчелек органнары, ГТСларны техник чаралар белән тәэмин итүне, аларның торышын даими мониторинглау өчен техник чаралар белән тәэмин итүне һәм хезмәткәрләрнең кирәкле квалификациясен тәэмин итүне дә кертеп, куркынычсызлык чараларының үтәлешен контрольдә тота. Күзәтчелек ГТС тормышының барлык стадияләрендә: проектлау стадиясеннән алып ГТСНЫ бетерү стадиясенә кадәр башкарыла. Профилактик чаралар, мәсәлән, су басуга каршы чаралар һәм гидротехник корылмаларда аварияләрне булдырмау максатларында территориаль башкарма хакимият органнары, Россия ГТХМ һәм күзәтчелек органнары хезмәттәшлеге мөһим роль уйный.

ГТСНЫ куркынычсыз эксплуатацияләү, шулай ук аварияләрне кисәтү һәм бетерү эшләре өчен ГТС милекчесе яки эксплуатацияләүче оешма җавап бирә. ГТС куркынычсызлыгы декларациясе-гидротехник корылманың куркынычсызлык критерийларына туры килүе турындагы төп документ. Хуҗалык итүче субъект ГТС куркынычсызлыгы рөхсәт ителгән дәрәҗәдән түбәнрәк булган гамәлләр (гамәл кылмау) өчен җавап тота.

Татарстан Республикасында Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 8 апрелендәге 235 номерлы карары белән «2013-2021 елларга Татарстан Республикасында авыл хуҗалыгын үстерү һәм авыл хуҗалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарларын җайга салу»дәүләт программасы расланды. Әлеге программа кысаларында 2013-2021 елларга «авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрне мелиорацияләүне үстерү» ярдәмче программасы гамәлгә ашырыла.

Әлеге ярдәмче программа кысаларында 2014 елда Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Починок-Енаево авылы янында ГТС капиталь ремонтланды.

Гидродинамик аварияләр вакытында халыкны яклау һәм куркынычсызлык оештыру, инженер-техник һәм башка чаралар комплексы белән тәэмин ителә, шул исәптән торак пунктларга карата плотина урнаштыру урынын дөрес сайлау; тишекнең ихтимал дулкыны булган урыннарда торак йортлар һәм икътисад объектларын төзүне чикләү; торак пунктларны һәм авыл хуҗалыгы җирләрен җимерү; ышанычлы дренаж системалары булдыру; ярларны ныгыту эшләрен үткәрү; биналарда һәм корылмаларда гидроизоляция һәм махсус ныгытмалар урнаштыру; түбән вольтлы урманнар (тирәкләр, ольха һәм каеннар)), сәләтле киметергә тизлеге прорыва.

Ясалма плотиналар өзелү куркынычы булган очракта түбәндәге чаралар күрелә: су агымын җайга салу; язгы ташу чорында сусаклагычтан су агызу; суны үз вакытында җибәрү. Табигый сусаклагычны өзү куркынычы булса, плотиналар стеналарын ныгыту буенча чаралар күрелә.

Инженер җиһазларының тотрыклылыгы. Инженерлык системалары эшчәнлегенең тотрыклылыгын тәэмин итү чаралары

Инженерлык системалары эшчәнлегенең тотрыклылыгын арттыру өчен түбәндәге чараларны гамәлгә ашыру кирәк:

1. Җирлекнең инженерлык системалары белән идарә итү системаларының ышанычлылыгын тәэмин итү буенча эшләр башкару;

2. Инженерлык системалары эшенең ышанычлылыгын арттыру буенча эшләр башкару;

3. Җирлекнең инженерлык системалары объектларында (янгыннар, шартлаулар, электр тогы белән зарарлану h. б.) зарарлану факторларының барлыкка килү мөмкинлеген бетерү яисә чикләү буенча эшләр башкаруы);

4. Инженерлык системаларының авария эш режимына күчерүгә әзерлеге;

5. Җирлекнең инженерлык системаларын торгызуга әзерлеге;

6. Акрынлап заманча куркынычсыз технологик чишелешләргә күчү һәм бөтен җирдә контроль һәм инженерлык системалары белән идарә итү системаларын гамәлгә кертүе.

Билгеле бер вакыт үткәннән соң яки нинди дә булса үзгәрешләргә бәйле рәвештә, инженерлык системалары функцияләренең тотрыклылыгын арттыру буенча чаралар үткәрүне күздә тотарга кирәк.

Инженерлык системалары функцияләренең тотрыклылыгын арттыру буенча инженер-техник чаралар исәбенә керә:

тузган коммуналь-энергетика челтәрләрен алыштыру юлы белән, гадәттән тыш хәл барлыкка килү чыганагы буларак, инженер системаларының авариясез эшләвен тәэмин итү;

торак пунктларны ике бәйсез чыганактан электр энергиясе белән тәэмин итү яки төрле юнәлешләрдән ике электр челтәрен кертү;

10 һәм 6 кВ электр бүлү челтәрләрен төзү;

трансформатор подстанцияләрен яклауны тәэмин итү-өстәмә кирпеч яки тимер-бетон диварлар, козыреклар урнаштыру, грунт белән убылуы h. б.;

канәгатьләнмәслек хәлдә булган трансформатор подстанцияләрен реконструкцияләү

"ялангач үткәргеч» не электр челтәрләренең изоляцияләнгән үткәргечләренә алыштыру, кирәк булганда, һава электр тапшыру линияләрен кабельләргә күчерү;

күчмә электростанцияләр энергосистемасына тоташтыру һәм сатып алу;

Ике (яки аннан күбрәк) бәйсез чыганаклардан су бирүне тәэмин итү җир асты чыганакларына өстенлек бирергә кирәк;

заманча технологияләр нигезендә су белән тәэмин итү системасын төзү һәм реконструкцияләү;

су алу корылмаларында катгый режимлы зоналарның тоташ коймаларын оештыру;

су белән тәэмин итү челтәрләрен закольцть итү

эчәр су белән тәэмин ителгән су челтәрләрен һәм резервуарларны грунт белән тирәнәйтү;

артезиан скважиналарын герметизацияләү;

резерв су белән тәэмин итү;

заманча технологияләр нигезендә су бүлү системасын төзү һәм реконструкцияләү;

агынты суларны аварияле чыгару урыннарын оештыру

ике бәйсез чыганактан газ бирүне тәэмин итү;

заманча технологияләр нигезендә газ челтәрләрен төзү һәм реконструкцияләү;

газ челтәрләрен тирәнәйтү;

газ челтәрләрен закольцевания белән тәэмин итү;

газ челтәрләрендә басым төшүдән эшли торган автоматик җайланмалар урнаштыру, шулай ук дистанцион идарә белән тыгыз арматура урнаштыру

җылылык трассаларын котельныйлардан тоташтыру юлы белән җылылык белән тәэмин итүнең тотрыклы системасын булдыру яисә җылылык белән тәэмин итүнең индивидуаль системаларын куллану.

Бу чараларның барысы да җирлекнең инженерлык инфраструктурасын яисә аның аерым участокларын реконструкцияләгәндә яисә яңа төзегәндә үтәлергә тиеш.

Зур масштаблы гадәттән тыш хәлләр шартларында су белән тәэмин итү системасы эшчәнлегенең тотрыклылыгын тәэмин итү чаралары

Су белән тәэмин итү системасының характеристикасы 2.7.1 пунктында нигезләү буенча материалларның аңлатма язмасында күрсәтелгән.

Ш.т. п. территориясендә үзәкләштерелгән су белән тәэмин итүне туктатып тору турындаАпас» да 1,5 км. га кадәр хезмәт күрсәтү радиусы булган су тарату автомобильләре (цистерн) урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Күчмә чаралар ярдәмендә гадәттән тыш хәлләр булган очракта халыкка бирелергә тиешле эчәргә яраклы суның минималь күләме исәп-хисаптан чыгып билгеләнә (1.1.2 п.). ВК4-90):

- Тәүлегенә бер кешегә 31 литр.

Шулай итеп, халыкны су белән тәэмин итү өчен планлаштыру проекты кирәк булачак:

Таблица 3.11.3.3

	Башлангыч Ел (2018 ел))		Беренче чират (2025 ел.)		Исәп-хисап вакыты (2040 ел.)	
	Халык саны, кеше	Тәүлек запасы, м3	Халык саны, кеше	Тәүлек запасы, м3	Халык саны, кеше	Тәүлек запасы, м3
Апас штп. МБ»	5779	179,2	5892	182,7	6025	186,8
Апас штп	5360	166,2	5464	169,4	5572	172,7
Иске Әнәле авылы	419	13,0	428	13,3	453	14,1

Искәрмә: 1.Исәп-хисап эвакуацияләнә торган халыкны, килгән хезмәткәрләр (төзүчеләр) санын исәпкә алмыйча башкарылган.

2. Халык саны, беренче чиратта, исәп-хисап чорына даими халык һәм икенче торак төзи торган халык керә

Гадәттән тыш хәлләр шартларында аерым Сәнәгать һәм коммуналь предприятиеләрнең су белән тәэмин итү күләмнәрен киметергә мөмкин, шуның белән бергә, зарарланган чыганактан суны махсус чистарту режимнары буенча эшләүче корылмаларга йөкләнешне киметү өчен.

Су белән тәэмин итү системасын үстерү буенча проект тәкъдимнәре 3.10.1. п. да тәкъдим ителде. нигезләү буенча материалларның аңлатма язуы.

Терроризм актлары барлыкка килү куркынычы булган чаралар

Хәзерге шартларда, кризислы хәлләр барлыкка килүнең төп факторларының берсе буларак, терроризм каралырга мөмкин.

Терроризм-катлаулы, күп планлы күренеш, ул социаль табигатькә һәм, кагыйдә буларак, сәяси юнәлешкә ия. Ул социаль каршылыклар белән барлыкка килгән һәм аларның кискенләшүе нәтиҗәсендә көчәю тенденциясен күрсәтә.

Террорчылык актларын башкару өчен түбәндәге чаралар кулланылырга мөмкин: шартлаткыч һәм ягулык матдәләре, атом-төш зарядлары, радиоактив матдәләр, агулаучы матдәләр, биологик агентлар, электромагнит импульс нурланышлары.

Шул ук вакытта транспорт чаралары, транспорт объектлары, потенциаль куркыныч сәнәгать объектлары, гидротехник корылмалар, су белән тәэмин итү системалары, кешеләр күпләп җыела торган урыннар - җәмәгать, сәүдә һәм торак биналары, спорт корылмалары, концерт һәм күргәзмә заллары, азык-төлек һәм ит-сөт продуктлары җитештерү предприятиеләре, элемтә, идарә итү системалары һ. б. террорчылык актлары объектлары булырга мөмкин.

Террорчылык актларында халыкны яклау

Террорлык актларында халыкны яклау буенча дәүләт ГОЧС идарәсе органнарының төп бурычлары булып тора:

терроризм белән бәйле куркынычларны даими анализлау һәм фаразлау, террорчылык эшчәнлеге китереп чыгара торган гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча нәтиҗәле чаралар күрү;

потенциаль куркыныч объектларны һәм халыкны терроризмнан саклау буенча оештыру һәм инженер-техник чаралар комплексын гамәлгә ашыру;

террорлык актлары нәтиҗәләрен локальләштерүгә һәм бетерүгә көч һәм чараларны әзерләү.

Террористик актлар үткәрелгәндә авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр буенча чаралар

Террорчылык актлары нәтиҗәләрен бетерү барышында зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтү, зарар китерүче факторларның йогынтысын йомшарту мәсьәләләренә аерым игътибар бирелергә тиеш. Бу шартларда авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрнең төп төрләре булып түбәндәгеләр торалар :

гадәттән тыш хәл зонасын тикшерү (биналар, территорияләр, көч һәм чаралар күрсәтү маршрутлары, гадәттән тыш хәл зонасы чикләрен билгеләү).

гадәттән тыш хәл зонасына авария-коткару хезмәтләре, авария-коткару оешмалары көчләрен һәм чараларын кертү;

авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр үткәрү;

зыян күрүчеләрне һәм матди ядкәрләрне эвакуацияләү;

хәбәр итү, идарә итү һәм элемтә оештыру;

җәмәгать тәртибен тәэмин итү;

зыян күрүчеләрнең туганнары белән эш;

ишелүләрне чистарту, җирнлекне чистарту, территорияне рекультивацияләү (кирәк булганда).

Тулаем алганда, террорчылык актларының зур масштаблы нәтиҗәләре вакытында авария-коткару эшләрен оештыру эре табигый һәм техноген гадәттән тыш хәлләрне бетергәндә мондый эшләрне оештыруга охшаш.

Террористик куркыныч дәрәҗәләрен билгеләү тәртибе һәм шәхес, җәмгыять һәм дәүләт иминлеген тәэмин итү чаралары Россия Федерациясе Президенты тарафыннан билгеләнә.

Террорчылык актлары белән бәйле гадәттән тыш хәлләрне булдырмау буенча халык белән ашырыла торган чаралар

Террорлык актлары белән бәйле гадәттән тыш хәлләрне булдырмауга һәм халыкны аларны бетерү буенча бурычларны хәл итүгә җәлеп итүгә юнәлдерелгән халык белән чаралар үткәрү зарур.

Бу чаралар халыкның үз торак йортларын саклауда катнашуын активлаштыруга, торак-эксплуатация предприятиеләре, милициянең терәк пунктлары җитәкчелегендә постлар, терәк пунктлар, Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм бәла-казалар нәтиҗәләрен бетерү министрлыгының Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм бәла-каза нәтиҗәләрен бетерү буенча идарә органнары каршындагы вакытлы оператив штаблар эшен оештыруга юнәлдерелгән. Хокук саклау органнары белән тыгыз хезмәттәшлектә алар торак сектордагы биналарның һәм корылмаларның, җылылык, электр, су белән тәэмин итү системаларының торышын контрольдә тотарга, шартлаткыч янгын куркынычы булган предметларны һәм объектларның (юллар һәм транспорт коммуникацияләре янында) ачыкларга, торак булмаган биналарның торышын контрольдә тотарга, контрольдә тотыла торган территориядә гадәттән тыш хәлләр янаганда һәм барлыкка килгәндә җәмәгать тәртибен сакларга, экстремаль ситуациядә ярдәм күрсәтү кирәк булган чикләнгән кешеләрнең исәбен алып барырга тиеш.

3.11.4. Биологик-социаль характердагы гадәттән тыш хәлнең мөмкин булган чыганаклары исемлеге

Апас районы территориясендә биологик-социаль гадәттән тыш хәлләр буларак карала:

авыл хуҗалыгы хайваннарының аеруча кискен йогышлы авырулары, шул исәптән:

- котыру, Чыганаклар: кыргый йорткыч(төлкеләр);
- себер язвасы, Чыганаклар: авыру хайваннар, билгесез Себер җирләре
- лептоспироз, дуңгыз чумасы, кош гриппы;

Кешеләрнең йогышлы авырулар санының барлыкка килү куркынычы:

- бөер синдромлы геморрагик бизгәк (ГЛПС), Чыганаклар: тычкан, кыр тычканнары, вак йомырка), туляремия чыганаклары: кимерүчеләр һәм куяннар;
- иксодлы талпан боррелиозы (Лайма авыруы), Чыганаклар: тычкан кимерүчеләр (тычканнар, кыр тычканнары, вак хомячкалар);
- түләмә (Anthrax), Чыганаклар: с/х хайваннар (мөгезле эре терлек, МРС, атлар, дөяләр, дуңгызлар), Себер җәрәхәте белән авыручылар.

Биологик куркыныч объектлар (үләт базлары, Беккари чокырлары һ.б.), шулай ук йогышлы авыруларның табигый учаклары биологик-социаль характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганаклары булырга мөмкин.

«Апас РДВБ» ДБУ мәгълүматлары һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.04.2012 ел, № 620-р күрсәтмәсе буенча «шәһәр тибындагы Аксубай поселогы " муниципаль берәмлеге территориясендә Апас районында 2 биотермик чокыр һәм 1 себерязвасы үләт базы урнашкан. Шулай ук муниципаль берәмлек территориясен 1 биотермик чокыр һәм 1 Себер якланган үләт базы өлешчә каплый.

СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 үләт базлары 1 класслы, санитар-саклау зоналары күләме 1000 метр булган объектлар булып тора.

Сибер түләмәсе үләт базы территориясен һәм аның санитар-саклау зонасын куллану режимы биологик калдыкларны (утв) җыю, утильләштерү һәм юк итүнең ветеринария-санитария кагыйдәләре белән билгеләнә. Россия Федерациясенең баш дәүләт ветеринария инспекторы 4.12.1995 ел, № 13-7-2/469). Себер яраланган үләт базларының санитар-яклау зоналарын куллану режимы «Себер җәрәхәтен профилактикалау» (утв) СП 3.1.7.2629-10 белән регламентлана. Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 13.05.2010 ел, № 56 карары).

Үләт базларының санитар-яклау зоналарының йогынтысы проблемасын хәл итүнең берничә варианты булырга мөмкин:

1. үләт базларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен киметү буенча чаралар үткәрү;
2. үләт базларының сани-тар-саклау зоналарында урнашкан авыл территорияләренең үзгәрүе.

3.11.5. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр мониторингы челтәрләрен колачлау пунктлары һәм зоналары

Гидрометеорологик характердагы вакыйгаларга Мониторинг һәм фараз «Татарстан Республикасы Гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохитне күзәтү идарәсе " ДКУ тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Апас Штп территориясендә ДКУ объектлары Юк " Татарстан Республикасы Гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохитне күзәтү идарәсе»,

Геологик процессларга Мониторинг ТР ЭТБМ һәм «ТР Геоцентр " ДУП тарафыннан башкарыла.

Социаль-гигиена мониторингын һәм фаразлауны Россия Сәламәтлек саклау һәм социаль үсеш министрлыгының территориаль санитар-эпидемиологик күзәтчелек органнары гамәлгә ашыра.

Техноген объектларның торышы һәм аварияләр фаразын республиканың профильле министрлыклары һәм Ростехнадзорның ТР буенча идарәсе, шулай ук Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары составында күзәтчелек органнары, предприятиеләрдә һәм оешмаларда - предприятиеләрнең һәм оешмаларның сәнәгать куркынычсызлыгы буенча бүлекчәләре башкара.

3.11.6. Гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү буенча чаралар

Гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү, көндәлек идарә органнарына, РСЧС көчләре һәм чараларына һәм халыкка гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү сигналларын һәм тиешле мәгълүмат җиткерү.

Апас муниципаль районының хәбәр итү системасы (алга таба – хәбәр итү системасы) муниципаль берәмлек территориясендә булган көчләрнең, элемтә һәм хәбәр итү чараларының, тапшырулар челтәрләренең, каналларның һәм элемтә линияләренең, төрле билгеләнештәге элемтә челтәрләренең һәм ведомствога караган ведомстволарның оештыру-техник берләшүеннән гыйбарәт, хәбәр итү сигналларын һәм парольләрен үз вакытында җиткерүне, шулай ук хәбәр итү системасы абонентларына хәбәр итү сигналларын үз эченә ала һәм үз эченә ала.:

- районның дежур-диспетчерлык хезмәте (бердәм дежур-диспетчерлык хезмәте) (алга таба-ЕДДС);

- җирле үзидарә органнарының, территориаль органнар бүлекчәләренең һәм хәбәр итү органнарының һәм оешмаларның (алга таба – дежур хезмәтләр) дежур хезмәтләре (вазыйфаи затлар), аларга тәүлек буе хәбәр итү сигналларын кабул итү һәм аларны күрсәтелгән органнар җитәкчеләренә җиткерү йөкләнгән, аларның нинди ведомствога карамыйча, хәбәр итүнең техник чаралары линияләр (каналлар) белән тоташтырылган.

Хәзерге вакытта "Апас штп"муниципаль берәмлеге территориясендә Генераль план эшләү вакыты.Апас районында Хәбәр итү системалары юк.

Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм бәла-казалар нәтиҗәләрен бетерү министрлыгының идарә органнарына хәбәр итү идарәнең өлкән органы (үзәкләштерелгән хәбәр итү системасы һәм оператив элемтә чаралары буенча) идарә органнарын билгеләнгән оператив хәлгә китерүне тәэмин итә торган яисә расланган гамәлләр планы нигезендә оештыру чараларын үткәрүне күздә тоткан алдан билгеләнгән сигналларны (командалар) тапшыру нигезендә гамәлгә ашырыла. Мондый бурычларны хәл итү өчен хәрби командование органнары белән тыгыз хезмәттәшлек оештырыла. Гражданнар оборонасы эшләре һәм гадәттән тыш хәлләр министрлыгының Гражданнар оборонасы эшләре буенча идарә органнарының вазыйфаи затларына хәбәр итү эш урынына яки алдан билгеләнгән пунктка килергә кирәклеге турында мәгълүматны оператив җиткерү максатыннан үзәкләштерелгән хәбәр итү системасы кысаларында гамәлгә ашырыла. Моның өчен алдан ук «җыю игълан ителгән»дигән сигнал кулланыла.

"Ашыгыч» хезмәтләр, төрле ведомстволар җитәкчеләренә, икътисад объектлары һәм оешмалар җитәкчеләренә хәбәр итү гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы турында,

гадәттән тыш хәлләр масштабларын киметү буенча кирәкле гамәлләр, үз персоналларын яклау буенча чаралар күрү максатыннан, аларга тиз арада мәгълүмат җиткерүгә юнәлтелгән һәм, нигездә, җирле элемтә челтәрләре буенча гамәлгә ашырыла. «Ашыгыч» хезмәтләрнең дежур-диспетчерлык пунктлары, потенциаль куркыныч икътисад объектлары белән күпчелек очракта ГХМ муниципаль органнарының оператив хезмәтләреннән турыдан-туры элемтә оештырыла. Халыкка хәбәр итү үзәкләштерелгән хәбәр итү системаларын эшкә җигү нигезендә башкарыла. Гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы турында халыкка хәбәр итүнең гомуми сигналы булып " Игътибар!мәгълүмат, ул аннан соң өстәмә аңлатма бирә торган мәгълүмат тапшыру челтәрләре аша тулыландырыла. Хәбәр итү өчен үзәкләштерелгән хәбәр итү системасы булдырыла (СЦО).

Халыкка гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү өчен телевидениенең түбәндәге каналлары җәлеп ителергә мөмкин: «Татарстан», «Эфир», «Татарстан-Яңа Гасыр».

Фаразланучы һәм килеп чыккан гадәттән тыш хәлләр һәм янгыннар турында халыкка мәгълүмат бирү һәм оештыру системасы 3.11.6.1 рәсемендә, Россия Федерациясе Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 29.06.2006 ел, №386 боерыгы нигезендә тәкъдим ителгән.

Рәсем 3.11.6.1 фаразланган һәм барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләр һәм янгыннар турында халыкка мәгълүмат бирүне оештыру схемасы.

Рәсемгә алынган кыскартулар: ОД-оператив дежурный; РВ-радиотапшырулар; ТВ-телевидение; ПВ-чыбыклы тапшырулар; УГГ - урам тавыш бирүчеләр; Кризислы хәлләрдә идарә итү ЦУКС-үзәге; УИСО - мәгълүмат һәм җәмәгатьчелек белән элемтә идарәсе; ОИССО-мәгълүмат, пропаганда һәм җәмәгатьчелек белән элемтә бүлекләре.

Гадәттән тыш хәл килеп чыгу куркынычы янаганда хәбәр итү системасын РФ Президентының 13.11.2012 елдан № 1522 «Гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы турында яисә килеп чыгу турында халыкка экстрен хәбәр итүнең комплекслы системасын булдыру турында» гы Указы нигезендә (район ЕДДС белән тоташтырылган сөйләм системаларын урнаштыру кирәк) күздә тотарга кирәк.

Халыкка һәм территориягә хәбәр итү өчен проект тарафыннан тәкъдим итело:

-хәбәр итү системасының 3 яңа объектын (РСУ-300 тибындагы РСУ-300 тибындагы), Апас районы ЕДДС ка тоташтырылган, 1 чакрымга кадәр өслек радиусын оештыру (урнаштыру);;

- Россия Федерациясенең "Халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тәэмин итү" дәүләт программасы нигезендә, 2,5 км радиуслы, гамәлдәге потенциаль куркыныч объектларда хәбәр итүнең 2 локаль системасын (ЛСО) оештыру (утв). Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2014 елның 15 апрелендәге Карары белән N 300).

Яңа сирәк җайланмаларны урнаштырганда торак пункт территориясен тулысынча каплатуны күздә тотарга кирәк. РСУның төгәл урынын аерым проект белән билгеләргә кирәк.

РСУ, ЛСОНЫҢ якынча урнашуы график материалларда, РСУ, ЛСОНЫҢ төгәл урнашуы аерым проект белән билгеләнгән.

Муниципаль берәмлекләрнең техник җайланмаларын аудио -, аудиовизуаль һәм башка хәбәрләрне кабул итү, эшкәртү һәм тапшыруны гамәлгә ашыручы техник җайланмаларны гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы турында яисә килеп чыгу турында, мондый хәлләрдә үз-үзеңне тоту кагыйдәләре һәм халыкны саклау ысуллары белән бәйләү мөмкинлеген күздә тотырга кирәк.

Потенциаль куркыныч объектның ЛСО төзүнең якынча схемасы 3.11.6.2 рәсемендә сурәтләнгән.

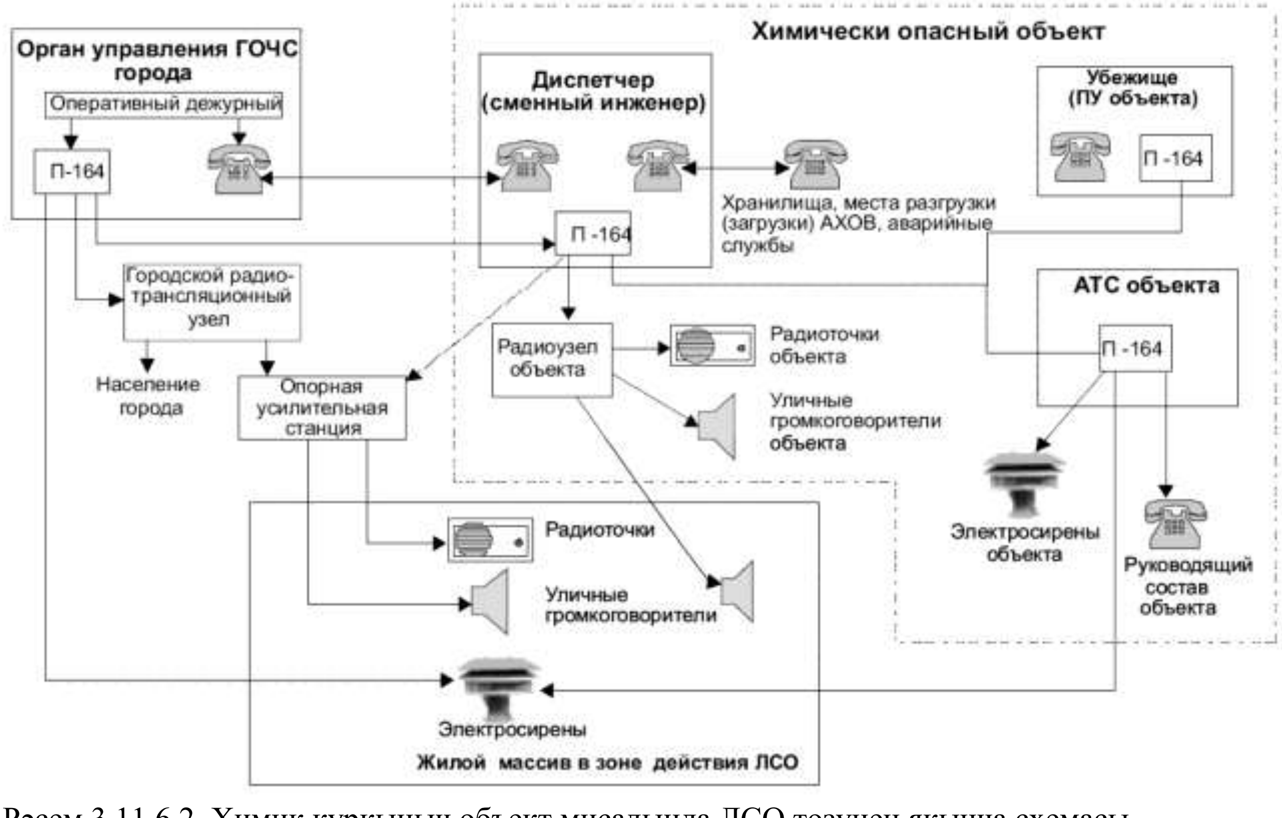

Рәсем 3.11.6.2. Химик куркыныч объект мисалында ЛСО төзүнең якынча схемасы

Заманча мәгълүмати технологияләр, электрон һәм басма МАССАКҮЛӘМ мәгълүмат чараларын халыкка гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы яки килеп чыгу куркынычы, мондый хәлләрдә үз-үзеңне тоту кагыйдәләре һәм саклану ысуллары турында үз вакытында һәм гарантияле хәбәр итү өчен кулланырга кирәк.

Хәбәр итү системасын беренчел актив чараларга кертергә мөмкин, аларны активлаштырганда халыкны турыдан-туры яклау бурычы хәл ителә. Нәкъ менә вакытында хәбәр итү һәм куркынычның чын характеры турында мәгълүмат бирү мөмкин булган югалтуларны кискен киметергә мөмкинлек бирә, берәүләре теләсә кайсы характердагы гадәттән тыш хәлгә караганда тискәре нәтиҗәләргә китерә алган паник имеш-мимешләр барлыкка килүгә комачаулый.

Халыкка хәбәр итү һәм мәгълүмат бирү чаралары сыйфатында куллануны оештыру максатка ярашлы:

кәрәзле элемтә челтәрләре;

кычкырып сөйләүче аппаратура;

гадәттән тыш хәлләр турында ашыгыч хәбәрләрне тапшыру программасына автоматик рәвештә күчереп куелган транспорт чараларында автомагнитол;

шартлы сигналлар һәм кыска мәгълүмат хәбәрләрен тапшыруны тәэмин итә торган автоном туклану белән югары куәтле тавыш нурланышлары;

телерадиотапшырулар челтәре (цифрлы тапшыруларга күчүне исәпкә алып);

ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының рәсми сайтында ашыгыч мәгълүмат урнаштыру юлы белән, шулай ук республиканың Төп Интернет-ресурсларының яңалыклар һәм эзләү порталларында Интернет челтәренә хәбәр итү;

мобиль мәгълүмат чаралары;

кычкырып сөйләшүче элемтә белән оператив хезмәтләр автомобильләре ;

каты тавыш-элемтәсе модуле куелган пилотсыз очу аппаратлары.

Тикшерүләр күрсәткәнчә, көн дәвамында хәрәкәт итүче кешеләрнең даими агымы халыкның күп өлешен тәшкил итә, ягъни көн дәвамында күпчелек кешеләр үзләренең фатирлы стационар мәгълүмат кабул итү чараларыннан (телефон, радио, телевизор, компьютер, радиоточка) өзелгән. Шул ук вакытта кәрәзле элемтә челтәрен үстерү шәһәрдә һәм шәһәр читендә урнашкан урыннарга карамастан, халыкка массакүләм хәбәр итү бурычын хәл итү мөмкинлеге турында сөйләргә мөмкинлек бирә.

Кәрәзле телефон - универсаль элемтә һәм цифрлы мәгълүмат алмашу, радио һәм телевидение сигналларын кабул итү, Интернетка чыгу чарасы. Боларның барысы да кәрәзле телефонны төрле характердагы гадәттән тыш хәлләрдә ил халкының күпчелегенә хәбәр итүнең һәм хәбәр итүнең төп чараларыннан берсе буларак карарга мөмкинлек бирә.

Барлык заманча автомагнитолларның RDS (Radio Data System) махсус режимы бар - яки мәгълүмат тапшыру системасы, аның буенча радиотапшырулар станцияләре мәгълүмати хәбәрләр тапшыра. RDS режимын Россиянең күпчелек радиостанцияләре кулланалар.

Моннан тыш, РФ Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы Татарстанда халыкка ЧС - Cell Broadcast (Широковещательная передача) турында хәбәр итү системасын кертү буенча сынау зонасын кертергә планлаштыра, ул билгеле бер географик өлкәдә кәрәзле телефонга кичекмәстән илтеп җиткерү өчен билгеләнгән.

Татарстан Республикасында бердәм коткару хезмәтенең «112»номеры эшли.

Магистраль торбаүткәргечләрдә авария булган очракта халыкка хәбәр итүне оештыру бик катлаулы проблема булып тора, чөнки бөтен ягулык ташу маршруты буенча хәбәр итү системасын төзү мөмкин түгел. Торбаүткәргечләр су һәм автомобиль юлларын кисү аркасында да куркыныч.

Торбаүткәргечкә хезмәт күрсәтүче персонал, торбаүткәргечкә якын булган торак пунктлар, торбаүткәргеч трассасы янында очраклы рәвештә калган кешеләр беренче чиратта хәбәр ителергә тиеш. Калган торак пунктларга хәбәр итү өчен торбаүткәргечнең дежур диспетчерыннан алынган мәгълүмат буенча җирле территориаль хәбәр итү системасы эшкә җәлеп ителергә тиеш.

Хезмәт күрсәтүче персоналга хәбәр итү өчен хезмәт һәм технологик элемтә оештыру өчен продукт үткәргече трассасы буйлап салынган чыбыклы яки радиорелей элемтә линияләре кулланыла. Диспетчерларга ашыгыч хәбәр итү өчен трассадан хезмәт күрсәтүче персоналның радиоэлемтә чаралары кулланыла. Авария турында беренчел мәгълүмат продукт үткәргеченең нормаль эш режимын күзәтеп торучы автоматика чаралары буенча дежур диспетчерга килә, ә аннары бу хәлнең төгәл урыны һәм масштабы турында төгәл мәгълүмат линияле хезмәт күрсәтүче персоналдан килә.

Продукт үткәргече мисалында хәбәр итү системасын төзү варианты 3.11.6.3 рәсемдә тәкъдим ителде

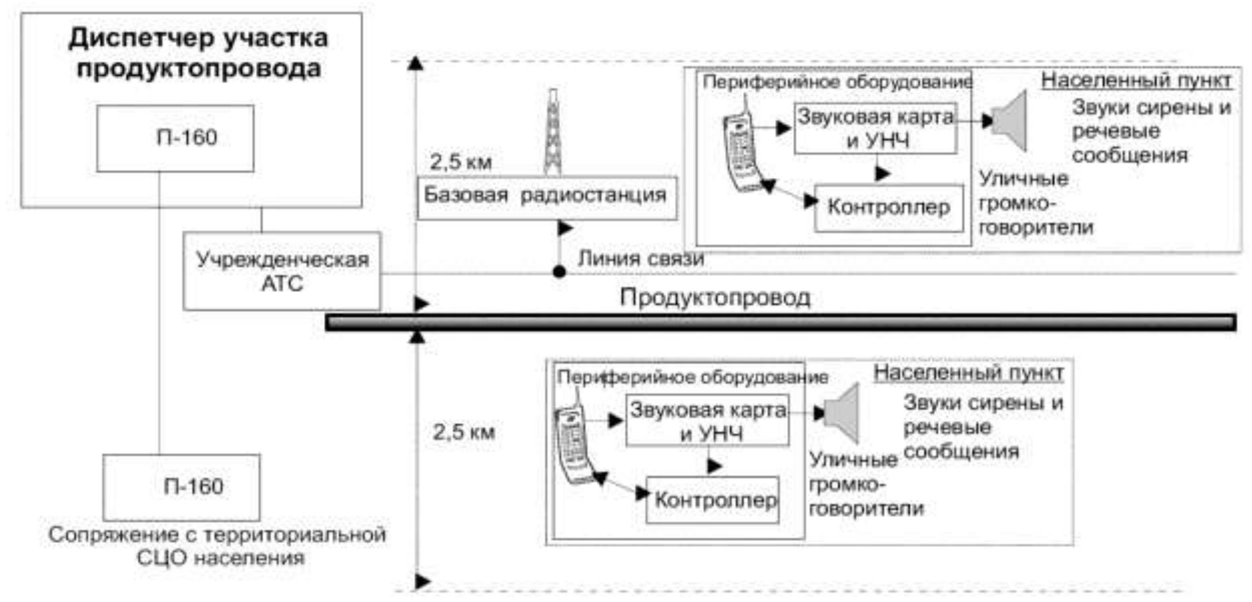

Рәсем 3.11.6.3. Продукт үткәргечтә хәбәр итү системасын төзү схемасы

3.11.7. Коткару формированиеләре

Гадәттән тыш хәлләрне һәм аларның нәтиҗәләрен бетерү буенча эшләр башкару өчен җәлеп ителергә мөмкин:

янгын сүндерү бүлекләре;
- штаттан тыш һәм штаттан тыш авария-коткару формированиеләре;
- сәламәтлек саклау оешмаларының персоналы;
- башка учреждениеләрнең персоналы һәм техникасы.

Халыкны һәм матди чараларны ташу (эвакуацияләү) өчен район предприятиеләре һәм оешмаларының автомобиль техникасы кулланылырга мөмкин.

Инженерлык, авария-коткару һәм торгызу эшләрен башкару өчен шулай ук республика составына керүче республика предприятиеләре һәм оешмалары, муниципаль берәмлекләр инженер техникасы җәлеп ителергә мөмкин.

Татарстан Республикасында 2005 елның 29 декабрендәге ТР Законы кабул ителде. "Татарстан Республикасы һәлакәттән коткару хезмәтләре һәм һәлакәттән коткару формированиеләре турында" 134-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Әлеге Законның җайга салу предметы булып Татарстан Республикасы һәлакәттән коткару хезмәтләрен һәм һәлакәттән коткару формированиеләрен булдыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми оештыру-хокукый һәм икътисадый нигезләрен, бу өлкәдә республика дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары, шулай ук предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, крестьян (фермер) хуҗалыклары, башка юридик затлар, аларның оештыру-хокукый рәвешләренә һәм милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, җәмәгать берләшмәләре, вазыйфаи затлар һәм гражданнар арасында үзара хезмәттәшлек тәртибен; Татарстан Республикасы коткаручыларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне бетерүдә катнашучы башка гражданнарны һәм аларның гаилә әгъзаларын билгеләү тора.

Апас районы 1 нче Зональ эзләү-коткару отрядының җаваплылык зонасына керә.

Гадәттән тыш хәлләрне ликвидацияләү көчләре даими әзерлек көчләреннән һәм чараларыннан (штат объект формированиеләре һәм оешмаларның һәм учреждениеләрнең махсус бүлекчәләре), Гражданнар оборонасы оешмаларының, хәрби частьләрнең бүлекчәләреннән тора.

Көч һәм чаралар төркеме беренче, икенче эшелон һәм көчтән тора.

Беренче эшелонга даими әзерлек көчләре һәм чаралары, әзерлек вакыты 30 минутка кадәр кирәк.

Икенче эшелонга Татарстан Республикасы Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы бүлекчәләренең, Эчке эшләр идарәсе, хәрби бүлекчәләрнең көчләре һәм чаралары керә. Әзерлек вакыты 24 сәгатькә кадәр.

Гадәттән тыш хәлләрне бетерү көчләрен гамәлдәге юллар буенча кертү күздә тотыла.

Территориаль штаттан тыш авария-коткару формированиеләре Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 2014 елның 18 декабрендәге 701 номерлы боерыгы белән расланган «Гражданнар оборонасы буенча чараларны үтәүне тәэмин итү буенча штаттан тыш формированиеләрне төзүнең типик тәртибен раслау турында» РФ Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 18.12.2014 №701 боерыгы нигезендә булдырыла.

Гадәттән тыш хәлләрне ликвидацияләү буенча көчләр һәм чаралар группасы «Кама Тамагы штп " МБнең гадәттән тыш хәлләр комиссиясе карары белән төзелә Апас муниципаль районы Төркемнең составы һәм саны һәр конкрет очракта билгеләнә һәм гадәттән тыш хәлнең характерына һәм масштабына бәйле.

Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан коткару формированиеләре исемлеге нигезендә «Апас ш. т. б. " муниципаль берәмлегендә янгын-коткару бүлеге, 3.11.7.1 таблица урнашкан

Таблица 3.11.7.1.

пп	Авария-коткару формированиесенең исеме	Адресы	Гам әлгә куючылар	Саны. составы: барлыгы/коткаручылар
	106 ПСЧ ФГКУ " 8 ОФПС Татарстан Республикасы буенча"	Татарстан Республикасы, Апас муниципаль районы, Апас ш. т. п., Ленин ур., 59 б	РФ ГХМ	38/34

3.11.8. Шәхси яклау

Башлангыч мәгълүматлар нигезендә проектлана торган территория мөмкин булган химик зарарлану зонасына керми, радиоактив зарарлану мөмкин.

Шуңа күрә халыкны шәхси саклану чаралары белән тәэмин итү зарурлыгы юк.

3.11.9. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдә халыкны эвакуацияләүне оештыру чаралары

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, гадәттән тыш хәлләр шартларында да, хәрби вакыт шартларында да эвакуация чараларын оештыру нигездә охшаш.

Башлангыч мәгълүматлар һәм таләпләр нигезендә җирлек территориясе мөмкин булган химик зарарлану, радиоактив зарарлану, мөмкин булган җимереклекләр һәм катастрофик су басу зоналарына эләкми.

Территория язгы ташу чорында мөмкин булган су басу (су басу) зоналарына эләкми.

Шул ук вакытта шәһәр тибындагы бистәдә Апас» куркыныч табигать процесслары һәм күренешләр зоналары ачыкланды, территориядә потенциаль куркыныч объектлар урнашкан, территория магистраль газүткәргечләрдәге аварияләрдә куркыныч булган зоналарга эләгә, территориядә югары һәм урта басымлы газ белән тәэмин итү челтәрләре урнашкан, алар «куркыныч җитештерү объектларының сәнәгать куркынычсызлыгы турында «Федераль законга үзгәрешләр кертү хакында» №170-ФЗ Федераль закон нигезендә куркыныч җитештерү объектларына керә.,

Шулай итеп, "Апас штп" МБ территориясендә алдан кисәтү һәм ашыгыч ярдәм күрсәтүне күздә тотарга 4кирәк, чөнки бу ысул саклану өчен бердәнбер кулай ысул булып тора.

Эвакуация һәм аны үткәрү вакыты гадәттән тыш хәлләр масштабларына, куркыныч зонада калган халык санына, Транспорт һәм башка җирле шартларга бәйле.

Эвакуацияне үткәрү вариантларын сайлау куркынычның таралу масштабларына һәм характерына, аны тормышка ашыру фаразының дөреслегенә, шулай ук зарарланучы йогынтылар зонасында урнашкан җитештерү объектларын хуҗалык кулланылышы перспективаларына бәйле рәвештә билгеләнә.

Эвакуацияне үткәрүгә карар кабул итү өчен нигез булып кешеләрнең тормышына һәм сәламәтлегенә куркыныч янау булу тора, ул һәр төр куркыныч критерий буенча алдан билгеләнгән критерийлар буенча бәяләнә.

Эвакуация, кагыйдә буларак, территориаль-җитештерү принцибы буенча үткәрелә.

Билгеле бер очракларда эвакуация территориаль принцип буенча, ягъни эвакуация игълан ителгән вакытка халыкның урнашу урыннарыннан турыдан-туры эвакуацияләнә.

Эвакуация ысуллары һәм аны үткәрү вакыты гадәттән тыш хәл масштабларына, куркыныч зонада калган халык санына, транспортка һәм башка җирле шартларга бәйле.

Куркынычсыз районнарда эвакуацияләнгән халык, вәзгыятькә карап, аерым карар кабул иткәнче тора.

Халыкны эвакуацияләүне планлаштыру, оештыру һәм үткәрү турыдан-туры эвакуация органнарына, ГХМ идарәсе органнарына йөкләнә.

Кисәтү эвакуациясе СЭП һәм ПЭП җәелдерү белән башкарыла, аларның урыны мөмкин булган куркыныч зонасы күләменнән чыгып билгеләнә.

Гадәттән тыш хәл вакытында зыян күргән кешеләрне коткару өчен медицина яклау чаралары үткәрелә. Гадәттән тыш хәл килеп чыккан очракта, яралыларны кабул итү өчен койка фонды булган медицина учреждениеләрен куллану каралган.

3.11.10. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча чаралар

ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы мәгълүматларына караганда, җирлек территориясендә янгын саклау бүлекчәләре урнашкан, 3.1.1.1 таблица.

Таблица 3.11.1

Янгын сагы бүлекчәсенең исеме, ведомствога карауы	Урын Дислокация	Тибы янгын сүндерү техникасы исәптә/резервта
Федераль янгынга каршы хезмәт		
106 ПЧ ФГКУ "Татарстан Республикасы буенча 8 ФПС отряды"»	Апас пгт Апас, Ленин ур., 59 б	АЦ-8,0-70 (КАМАЗ -3118) - 1 берәмлек АЦ-8-40 (Камаз 6511162) - 1ед./ АЦ-40 (Урал 5557) - 1 берәмлек. .

4 Кисәтү (алдан алдан) – потенциаль куркыныч объектларда запроект авариясе яки һәлакәт нәтиҗәләре булган табигый бәла-казалар килеп чыгуның югары ихтималы турында дөрес мәгълүмат алганда халыкны гадәттән тыш хәлләр зоналарыннан эвакуацияләү.

Гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан яки халыкның нормаль яшәешен тәэмин итү кагыйдәләрен бозу очрагында халыкны эвакуацияләү. (Гражданнар яклавы: 4 томда Энциклопедия. Т. IV (өченче басма , эшкәртелгән һәм өстәмә); гомуми редакция астында В.А. Пучкова / Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгы. М.: ГЧС фәнни-тикшеренү институты ФДБУ (ФЦ), 2015).

"2014-2024 елларга Татарстан Республикасында халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тәэмин итү "дәүләт программасы кысаларында социаль һәм инженерлык инфраструктурасын үстерү" подпрограммасында Кама Тамагы штпда янгын депосын төзү буенча чара каралган.Апас муниципаль районы Чараны тормышка ашыру 2018-2019 елларга каралган. Чара региональ әһәмияттәге чара булып тора.

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Башкарма комитетының хаты нигезендә (№1600/И 29.06.2009 ел) «шәһәр тибындагы поселогы " муниципаль берәмлеге территориясендә Апас: яңа янгын депосы төзелеше 16:08:020122:470 кадастр номеры белән җир кишәрлегендә карала, урыны график материалларда күрсәтелгән.

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Башкарма комитеты хаты нигезендә (№1693/И 10.07.2009 ел) яңа янгын депосы егәрлеге хәрби исәпләүдә 2 машина һәм резервта 1 машина тәшкил итәчәк.

Гамәлдәге янгын депосы астында җир участогын район эчке эшләр бүлеге һәм ЮХИДИ өчен автостоянка буларак файдалану планлаштырыла.

Янгынга каршы су белән тәэмин итү чыганагы булган сулыкларга һәм янгынны сүндерү өчен файдаланыла торган башка корылмаларга янгын сүндерү автомобильләре өчен мәйданчыклар булган подъездларны, аларны урнаштыру һәм су алу урыннарын, «2014-2020 елларга Татарстан Республикасында халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тәэмин итү»дәүләт программасы нигезендә күздә тотарга кирәк. Мондый мәйданчыкларның күләме, 2012 елның 10 июлендәге Федераль закон нигезендә, 12х12 метрдан да ким булмаска тиеш. № 117-ФЗ номерлы Федераль законның 98 ст. 4 өлешенә кертелгән үзгәрешләр турында.

Шулай ук суүтем башняларын янгын сүндерү техникасы белән сайлап алу өчен җайлаштыру, торак йортларны тышкы янгынга каршы су белән тәэмин итү зарур.

Апас штп. МБ Апас» урман янгыннары куркынычы янаган торак пунктларга карамаска " (утв. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2019 елның 13 мартындагы карары белән N 180).

Биналарда һәм корылмаларда янгыннарны кисәтү өч төп юнәлеш буенча гамәлгә ашырыла: конкрет биналар һәм корылмалар өчен янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен эшләү, эксперт бәяләү һәм тайпылышсыз үтәү; янгынга каршы мониторингның, сигнализациянең, җиһазларны авария хәлендәге сүндерүнең автоматлаштырылган чараларын максималь рәвештә куллану; дәүләт янгынга каршы хезмәт эшчәнлегенең оештыру һәм матди-техник базасын ныгыту.

Мөмкин булган янгынны бетергәндә һәм коткару эшләрен башкарганда янгын сүндерү бүлекчәләренең куркынычсызлыгы конструктив, күләмле-планлаштыру, инженер-техник һәм оештыру чаралары белән тәэмин ителергә тиеш:

функциональ юллар һәм подъездлар белән берләштерелгән янгын чыгу юлларын һәм янгын сүндерү техникасы өчен керү юлларын урнаштыру;

бинаның түбәсенә һәм эчке баскыч күзәнәкләренә янгын сүндерү бүлекчәләре хезмәткәрләрен күтәрүне тәэмин итү;

тышкы һәм эчке янгын сүндерү максатларына су чыгымын исәпләү белән тәэмин итү,

бинаны янгын сүндерү отсекларына бүлү.

2013 елның 4 октябрендә «янгын саклау системасы» № 4.1313.2013 "саклау объектларында янгынның таралуын чикләү күләмле-планлаштыру һәм конструктив карарларга карата таләпләрне".

«Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент» № 123-ФЗ Федераль законның 53 статьясы таләпләренең берсе-«янгын куркынычсызлыгы. Гомуми таләпләр - кешеләрнең үз вакытында һәм тоткарлыксыз эвакуациясен оештыру.

Барлык биналарга керү юллары, автомобиль юллары куелган иде, ә тупик юллар транспорт борылышы өчен мәйданчыкларга ия булды, территория янгын гидрантларының норматив саны белән тәэмин ителде, ә челтәрдә кирәкле басым саклансын иде;

Икътисад объектларында алдан карарга кирәк:

объектларны норматив документация таләпләренә туры китереп, янгынны автоматик рәвештә ачыклау һәм сүндерү системалары белән җиһазлау;

объектлар территориясен җиңел яна торган материаллардан, аз кыйммәтле яна торган корылмалардан (сарайлар, коймалардан чистарту);

биналардан һәм корылмалардан янгынга каршы аермаларны үтәү, янгыннарны сүндерү яки локальләштерү чорында янгын көчләрен һәм чараларын маневрлау өчен шартлар тудыру;

су һәм ясалма сулыклар булган махсус янгынга каршы резервуарлар кору;

конструкцияләрнең ут төрлелеген арттыру, махсус янгынга каршы киртәләр булдыру.

Халыкка янгын куркынычсызлыгы таләпләрен төгәл үтәргә кирәк.

Тиешле территорияләрдә янгынга каршы махсус режим гамәлдә булган чорда Россия Федерациясе норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары һәм янгын куркынычсызлыгы буенча муниципаль хокукый актлар тарафыннан янгын куркынычсызлыгы буенча өстәмә таләпләр билгеләнә, шул исәптән халыкны торак пунктлардан читтә янгыннарны локальләштерү өчен җәлеп итүне, гражданнар тарафыннан урманнарга баруны тыюны, торак пунктларның чикләреннән читтә урман һәм башка янгыннарны торак пунктлар җирләренә таратуга комачаулаучы өстәмә чаралар күрүне (торак пунктлар чикләре буенча янгынга каршы аермаларны арттыру, янгынга каршы минеральлаштырылган полосалар булдыру һәм мондый чаралар) күздә тота.

«Территориянең инженерлык җиһазлары» бүлеге нигезендә, бөтен территориядә су белән тәэмин итүнең берләштерелгән хуҗалык-янгынга каршы системасы проектланды.

Тышкы янгын сүндерү проектлана торган суүткәргеч челтәрдә урнаштырылган янгын гидрантларыннан (һәр 100-150 метр саен) башкарыла. Янгын гидрантларының урнашу урынын билгеләү өчен биналарда янгын гидрантларының күрсәткечләре куела.

Гражданнар оборонасы чаралары, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары исемлеге

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
							1 нче Чират	Исәпләү вакыты	
Региональ әһәмияттәге чара									
	Апас ш. т. п. территориясе»	Янгын депосы	Янгын депосын төзү буенча чара	Яңа төзелеш	берәмлек	1	+	-	"2014-2020 елларга Татарстан Республикасында халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тәэмин итү" дәүләт программасы (утв. 2013 елның 2 ноябрендәге ТР МК N 837 карары)
Җирле әһәмияттәге чара									
	Апас ш. т. п. территориясе»	Сөйләм сирена урнаштыру (РСУ)	Хәбәр итү системасын булдыру,	Оештыру, яңа төзелеш	шт.	3	+	+	«Апас штп » МБ генераль планы

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
							1 нче Чират	Ис әпләү вакыты	
	Апас ш. т. п. территориясе»	Потенциаль куркыныч объектлар	Локаль хәбәр итү системасын булдыру һәм(яки) ярдәм итү	Оештыру, яңа төзелеш	шт.	2	+	+	Россия Федерациясенең дәүләт программасы "Халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тәэмин итү" (РФ Хөкүмәтенең N 300 Карары белән 2014 елның 15 апреле расланган)

п/п	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар атамасы	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Гамәлгә ашыру вакыты		Чара чыганагы
							1нче Чират	Исәпләү вакыты	
	Апас ш. т. п. территориясе»	Янгын пирсы	Янгын пирсы төзелеше	Яңа төзелеш	шт.	2	+	+	2014-2024 елларга Татарстан Республикасында халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләр иминлеген тәэмин итү " дәүләт программасы" (ТР Министрлар Кабинетының 2013 елның 2 ноябрендәге N 837 карары)
	Апас ш. т. п. территориясе»		Куркыныч табигать процессларының күренешләренә Мониторинг	Оештыру					«Апас штп » МБ генераль планы
	Апас ш. т. п. территориясе»		Район территориясен куркыныч табигый процесслардан саклау буенча чаралар эшләү	Оештыру					«Апас штп » МБ генераль планы

ТЕХНИК-ИКЪТИСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР

4.1 нче таблица

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегә территориясеннән файдалану балансы

п/п	Территориянең исеме	Хәзерге хәле		Исәп-хисап вакыты	
		га	%	га	%
	"Апас ш. т. п." муниципаль берәмлеге территориясенең гомуми мәйданы, шул исәптән:	3247,88	100	3247,88	100
	Апас ш. т. п., шул исәптән:	788,941	24,3	656,6746	20,2
.1	Торак зоналар, шул исәптән:	327,44	10,1	342,31	10,5
	шәхси торак йортлар төзү зонасы	314,13	9,7	328,06	10,1
	азкатлы торак йортлар төзү зонасы	13,31	0,4	14,25	0,4
.2	Иҗтимагый-эшлекле зоналар, шул исәптән:	40,25	1,2	50,6	1,5
	махсуслаштырылган иҗтимагый төзелеш зонасы	27,48	0,8	29,67	0,9
	күпфункцияле иҗтимагый-эшлекле зона	12,77	0,4	20,93	0,6
.3	Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары зоналары, шул исәптән:	25,84	0,8	18,06	0,5
	җитештерү зонасы	1,09	0	0,93	0
	коммуналь-склад зонасы	8,86	0,3	1,99	0,1
	инженерлык инфраструктурасы зонасы	3,97	0,1	3,9	0,1
	транспорт инфраструктурасы зонасы	11,92	0,4	11,24	0,3
.4	Авыл хуҗалыгы кулланышы зоналары, шул исәптән:	146,83	4,5	12,46	0,4
	авыл хуҗалыгы җирләре зонасы	133,88	4,1	0	0
	авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы	7,07	0,2	6,58	0,2
	авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге башка зоналар	5,88	0,2	5,88	0,2
.5	Рекреацион билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	24,963	0,8	24,963	0,8
	ял зонасы	0,003	0	0,003	0
	гомуми кулланылыштагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)	24,8	0,8	24,8	0,8

п/п	Территориянең исеме	Хәзерге хәле		Исәп-хисап вакыты	
		га	%	га	%
	башка рекреацион зоналар	0,16	0	0,16	0
.6	Махсус билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	9,37	0,3	45,07	1,4
	зиратлар зонасы	9,37	0,3	9,37	0,3
	махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы	0	0	35,68	1,1
	калдыкларны саклау һәм күмү зонасы	0	0	0,02	0
.7	Акватория зонасы	2,31	0,1	2,31	0,1
.8	Башка зоналар	211,938	6,5	160,9016	5,0
	Иске Әнәле авылы территорияләре, шул исәптән:	96,517	3	90,3033	2,8
.1	Торак зоналар, шул исәптән:	63,71	2	63,71	2
	шәхси торак йортлар төзү зонасы	63,71	2	63,71	2
.2	Иҗтимагый-эшлекле зоналар, шул исәптән:	1,19	0	1,29	0
	махсуслаштырылган иҗтимагый төзелеш зонасы	1,06	0	0,73	0
	күпфункцияле иҗтимагый-эшлекле зона	0,13	0	0,56	0
.3	Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары зоналары, шул исәптән:	2,1	0,1	2	0,1
	инженерлык инфраструктурасы зонасы	0,37	0	0,37	0
	транспорт инфраструктурасы зонасы	1,73	0,1	1,63	0,1
.4	Авыл хуҗалыгы кулланышы зоналары, шул исәптән	0,94	0	0	0
	авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы	0,94	0	0	0
.5	Махсус билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	4,37	0,1	1,18	0
	зиратлар зонасы	4,37	0,1	0	0
	махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы	0	0	1,18	0
.6	Рекреацион билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	6,28	0,2	6,28	0,2
	гомуми кулланылыштагы яшелләндерелгән территорияләр зонасы (урман парклары, парклар, бакчалар,	6,28	0,2	6,28	0,2

п/п	Территориянең исеме	Хәзерге хәле		Исәп-хисап вакыты	
		га	%	га	%
	скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары)				
.7	Акватория зонасы	0,38	0	0,38	0
.8	Башка зоналар	17,547	0,6	15,4633	0,5
	Торак пунктлардан читтә, шул исәптән территорияләр:	2362,422	72,7	2500,9021	77,0
.1	Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары зоналары, шул исәптән:	5,31	0,1	4,23	0,1
	җитештерү зонасы	1,05	0	0	0
	инженерлык инфраструктурасы зонасы	3,64	0,1	3,64	0,1
	транспорт инфраструктурасы зонасы	0,62	0	0,59	0
.2	Авыл хуҗалыгы кулланышы зоналары, шул исәптән	1761,162	54,3	1894,4421	58,3
	авыл хуҗалыгы җирләре зонасы	1743,832	53,8	1876,1721	57,7
	авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы	17,33	0,5	18,27	0,6
.3	Махсус билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	0,99	0	7,27	0,3
	зиратлар зонасы	0,93	0	5,3	0,2
	махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы	0	0	1,93	0,1
	калдыкларны саклау һәм күмү зонасы	0,06	0	0,04	0
.4	Рекреацион билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	584,73	18	584,73	18
	урманнар зонасы	584,73	18	584,73	18
.5	Акватория зонасы	2,95	0,1	2,95	0,1
.6	Башка зоналар	7,28	0,2	7,28	0,2

Искәрмә:

Апас ш. т. п. чигендә авыл хуҗалыгы җирләре зонасындагы җирләрне үзгәртү торак пункт чикләреннән тыш;

гомуми мәйданы 38,79 га булган махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру, җир категориясен үзгәртмичә, зиратлардан һәм үләт базыннан санитар-яклау зонасында күздә тотыла.

4.2 нче таблица
Генераль планның төп техник-икътисадый күрсәткечләре
«Апас ш. т. п.»МБ

п/п	Күрсәткечнең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел (2017 ел)	Беренче чират (2025 ел.)	Исәпләү вакыты (2040 ел)
.	Халык				
	"Апас ш. т. п. «муниципаль берәмлегенең халык саны-барлыгы, шул исәптән:	кешегә	5779	589 2	6025
	«Апас ш.т.п»,	кешегә	5360	546 4	5572
	Иске Әнәле авылы	кешегә	419	428	453
.	Торак фонды				
.1	"Апас ш. т.п. «МБ торак фонды-барлыгы, шул исәптән:	мең кв. м.	164,5	188 ,5	188,5
	- усадьба төзелеше	мең кв. м.	134,9	145 ,5	145,5
	- азкатлы төзелеш	мең кв. м.	29,6	43	43
.2	Чорда яңа торак төзелеше-барлыгы, шул исәптән:	мең кв. м.	-	24, 0	-
	- усадьба төзелеше	мең кв. м.	-	10, 6	-
	- азкатлы төзелеш	мең кв. м.	-	13, 4	-
.3	Торак киму-барлыгы, шул исәптән:	мең кв. м.	-	-	-
	- усадьба төзелеше	мең кв. м.	-	-	-
	- азкатлы төзелеш	мең кв. м.	-	-	-
.4	Халыкның уртача торак белән тәэмин ителеше	кв.м / кешегә	28,5	32, 0	31,3
.	Халыкка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары				
.1	Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары, шул исәптән	урын	280	425	425
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	280	425
	- яңа төзелеш		-	145	-
.2	Гомуми белем бирү оешмалары, шул исәптән	урын	775	100 6	1006
	- гамәлдәге саклана		-	775	1006

п/п	Күрсәткечнең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел (2017 ел)	Беренче чират (2025 ел.)	Исәпләү вакыты (2040 ел)
	торган объектлар				
	- яңа төзелеш		-	231	-
.3	Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру, шул исәптән	укучы	2796	3662	4858
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	2796	3662
	- яңа төзелеш		-	866	1196
.4	Хастаханә оешмалары, шул исәптән	койка	91	274	274
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	91	274
	- яңа төзелеш		-	183	-
.5	Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре, шул исәптән	автомобиль	4	4	4
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	4	4
	- яңа төзелеш		-	-	-
.6	Дәвалау-профилактика медицина оешмалары, шул исәптән	сменага бару	446,2	446,2	446,2
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	446,2	446,2
	- яңа төзелеш		-	-	-
.7	Даруханәләр, шул исәптән	объект	5	5	5
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	5	5
	- яңа төзелеш		-	5	5
.8	Мәдәни-ял учреждениеләре, шул исәптән	урын	500	500	500
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	500	500
	- яңа төзелеш		-	-	-
.9	Ачык китапханәләр, шул исәптән	мең данә	63,7	63,7	63,7
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	63,7	63,7
	- яңа төзелеш		-	-	-
.10	Спорт заллары, шул исәптән	кв. м мәйдан идән	1288	2332	2332
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	1288	2332
	- яңа төзелеш		-	1044	-
.11	Яссы спорт корылмалары, шул исәптән	кв.м.	12603	13725	13725

п/п	Күрсәткечнең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел (2017 ел)	Беренче чират (2025 ел.)	Исәпләү вакыты (2040 ел)
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	5325	13725
	- яңа төзелеш		-	8400	-
.12	Бассейннар, шул исәптән	кв. м су көзгесе	348,2	573,2	573,2
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	348,2	573,2
	- яңа төзелеш		-	225	-
.13	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, шул исәптән	эш урыны	13	53	54
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	13	53
	- яңа төзелеш		-	40	1
.14	Сәүдә предприятиеләре, шул исәптән	сәүдә мәйданы кв. м	6067,5	6067,5	6067,5
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	6067,5	6067,5
	- яңа төзелеш		-	-	-
.15	Җәмәгать туклануы предприятиеләре, шул исәптән	урын	324	324	324
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	324	324
	- яңа төзелеш		-	-	-
.16	Элемтә бүлекләре, шул исәптән	объект	1	1	1
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	1	1
	- яңа төзелеш		-	-	-
.17	Банклар бүлекләре һәм филиаллары, шул исәптән	объект	2	2	2
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	2	2
	- яңа төзелеш		-	-	-
.18	Торак-эксплуатация оешмалары, шул исәптән	объект	2	2	2
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	2	2
	- яңа төзелеш		-	-	-
.19	Хокук тәртибен саклауның иҗтимагый пунктлары, шул исәптән	объект	1	1	1
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	1	1

п/п	Күрсәткечнең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел (2017 ел)	Беренче чират (2025 ел.)	Исәпләү вакыты (2040 ел)
	- яңа төзелеш		-	-	-
.20	Җәмәгать җыештырулары, шул исәптән	әсбап	-	6	6
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	-	6
	- яңа төзелеш		-	6	-
.	Халыкка ритуаль хезмәт күрсәтү				
	Зиратлар мәйданы	га	14,67	14,67	14,67
.	Транспорт инфраструктурасы				
.1	Автомобиль юлларының озынлыгы-барлыгы, шул исәптән:				
.1.1.	Федераль әһәмияттәге	км	6,6	-	-
.1.2	Региональ әһәмияттәге	км	1,4	-	-
.1.3	Җирле әһәмияттәге	км	3,0	-	-
	Торак пунктларның урам-юл челтәре, шул исәптән:				
	Гомумшәһәр әһәмиятендәге магистраль урамнар өзлексез хәрәкәт итә	км	4,0	-	-
	Район әһәмиятендәге магистраль урамнар, төп урамнар	км	3,2	-	-
	Җирле әһәмияттәге урамнар һәм юллар:				
	Торак төзелештә урамнар	км	42,3	14,1	-
	Инженерлык инфраструктурасы				
.1	Су белән тәэмин итү				
	- су куллану	куб. м./тәүлек	1500,0	1822,6	1856,1
.2	Канализация				
	- юынты суларның гомуми күләме (чистартуга))	куб. м./тәүлек	151	1096,3	1119,5
.3	Санитар чистарту				
	- каты көнкүреш калдыклары күләме	т/елга	1948,66	2206,96	2419,97

п/п	Күрсәткечнең атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел (2017 ел)	Беренче чират (2025 ел.)	Исәпләү вакыты (2040 ел)
	- каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар	шт.	110	113	125
.4.	Җылылык белән тәэмин итү				
	- котельныйларның гомуми саны	шт.	3	8	8
.5.	Газ белән тәэмин итү				
	- газның еллык чыгымы	мең нм3 / ел	1271,38	1296,24	1325,5
.6.	Электр белән тәэмин итү				
	- еллык электр куллану	мең кВт.сәг./ел	9304,96	9209,48	12135,76
	- исәп-хисап егәрлеге	кВт	2109,7	2088,04	2751,61
	- трансформатор подстанцияләренең гомуми егәрлеге	кВА	2244,36	2221,33	2725,34
.7.	Эз токлы челтәрләр				
	- телефоннар саны	шт.	1594	2730	2730
	ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘР МИНИСТРЛЫГЫ				
.1	Гражданнар оборонасының саклау корылмалары	шт.	9	-	-
.2	Сөйләм сиренасы урнаштыру	шт.	-	2	3
.3	Локаль хәбәр итү системасы	шт.	-	2	-
.4.	Янгын сүндерү бүлеге (янгын депосы)	шт.	1	1	
.5.	Янгын пирсы	шт.	-	1	2

ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

Норматив-хокукый актлар

Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ.

Россия Федерациясе Җир кодексы (25.10.2001 ел,№136-ФЗ).

2006 елның 3 июнендәге 74-ФЗ номерлы Су кодексы.

2006 елның 4 декабрендәге 200-ФЗ номерлы Урман кодексы.

1994 елның 30 ноябрендәге 51-ФЗ номерлы Граждан кодексы.

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон.

«Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) турында»25.06.2002 ел, №73-ФЗ Федераль закон.

«Җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында " 21.12.2004 ел, №172-ФЗ Федераль закон.

«Дәүләт һәм муниципаль милекне хосусыйлаштыру турында " 21.12.2001 елдагы 178-ФЗ номерлы Федераль закон.

29.07.2017 № 280-ФЗ «дәүләт реестрлары белешмәләрендә каршылыкларны бетерү һәм җир кишәрлегенең билгеле бер категориягә керүен билгеләү максатларында Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында»Федераль закон.

«2019 елга кадәр иҗтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында»2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 18 сентябрендәге 1780-р номерлы күрсәтмәсе «мәктәпкәчә белем бирүнең региональ системасын модернизацияләү чараларын үткәрүгә акчаларны объектлар буенча бүлү".

«Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында»2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.

«Апас муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 8-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы (2008 елның 20 ноябрендәге, 2014 елның 30 декабрендәге үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

«Татарстан Республикасы Җир кодексына үзгәрешләр кертү турында»2011 елның 18 ноябрендәге 90-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.

СНиП 2.07.01-89* «Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

СНиП 2.07.01-89*. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыруның республика нормативлары Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән, 28.07.2015 ел, 09.08.2016 ел) расланган

СанПин 2.4.1.3049-13 «мәктәпкәчә оешмаларда эш режимын булдыруга, карап тотуга һәм оештыруга карата санитар-эпидемиологик таләпләр» 2013 елның 15 маендагы 26 номерлы карары белән 2015 елның 20 июлендәге, 27.08.2015 ел үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән расланган.

СанПин 2.4.2821-10 «гомуми белем бирү учреждениеләрендә укуны оештыру шартларына һәм шартларына санитар-эпидемиологик таләпләр» (утв. 2010 елның 29 декабрендәге 189 номерлы карары (29.05.2011 ел, 25.12.2013 ел, 24.11.2015 ел) үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән расланган.

2.4.4.3172-14 « балаларга өстәмә белем бирү мәгариф оешмаларының эш режимын булдыруга, карап тотуга һәм оештыруга карата санитар-эпидемиологик таләпләр» 2014 елның 4 июлендәге 41 номерлы карары белән расланган.

СанПиН 2.1.3.2630-10"медицина эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмаларга карата санитар-эпидемиологик таләпләр» 18.05.2010 ел, №58 карары белән үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән расланган(04.03.2016 ел, 10.06.2016 ел).

СНиП 42-01-2002 «газ бүлү системалары».

СП 42-101-2003 «металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр».

СНиП 3.05.02-88 «газ белән тәэмин итү» (чыгарылу 1995 ел..

СНиП 23-01-99 "Төзелеш климатологиясе".

СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 " предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясе» (утв. РФ Баш дәүләт санитар табибының 2007 елның 25 сентябрендәге карары белән (2008 елның 10 апрелендәге, 2009 елның 6 октябрендәге, 2010 елның 9 сентябрендәге, 2014 елның 25 апрелендәге үзгәрешләр белән).

ГОСТ 153-39. 3-051-2003 төп нигезләмәләре. Биналарның газ бүлү челтәрләре һәм газ җиһазлары

№ 12-529-03 «газ бүлү һәм газ куллану системалары иминлеге кагыйдәләре».

СНиП 2.04.02-84 «Су Белән Тәэмин Итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар».

СНиП 2.04.01-85 биналарның эчке суүткәргече һәм канализациясе».

СНиП 2.04.03-85 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар».

Шәһәр һәм авыл җирлекләрен су белән тәэмин итү һәм канализация буенча кулланма (СНиП 2.07.01-89).

СНиП 41-02-2003 "җылылык челтәрләре".

РД 34.20.185-94 «шәһәр электр челтәрләрен проектлау буенча Инструкция».

153-34.48.519-2002 «электр тапшыру линияләрендә 0.4-35 кВ көчәнешләре буенча җепселле-оптик элемтә линияләрен проектлау, төзү һәм эксплуатацияләү кагыйдәләре " 153-34.48. 519-2002.

Шәһәр һәм бистә электр челтәрләрен проектлау буенча кулланма (ВСН 97-83).

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының "Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның җирле нормативлары.

Федераль программалар

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2019 елның 13 февралендәге 207-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2025 елга кадәрге чорга Россия Федерациясенең пространство үсеше стратегиясе

Россия Федерациясе Президентының 2017 елның 13 маендагы 208 номерлы Указы белән расланган 2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясенең икътисадый куркынычсызлыгы стратегиясе.

Федераль транспорт (тимер юл, һава, диңгез, эчке су транспорты) һәм федераль әһәмияттәге автомобиль юллары (утв) өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы РФ Хөкүмәтенең 2013 елның 19 мартындагы 384-р номерлы күрсәтмәсе (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Федераль транспорт өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы (торбаүткәргеч транспорт өлешендә) (утв. РФ Хөкүмәтенең 2018 елның 22 мартындагы 2915-р номерлы күрсәтмәсе (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Югары белем бирү өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы (раслау) РФ Хөкүмәтенең 2013 елның 26 февралендәге 2915-р номерлы күрсәтмәсе (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Сәламәтлек саклау өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы (утв. РФ Хөкүмәтенең 2012 елның 28 декабрендәге 2607-р номерлы күрсәтмәсе (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Энергетика өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы (утв. РФ Хөкүмәтенең 2016 елның 1 августындагы 1634-р номерлы күрсәтмәсе (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Республика программалары

«Татарстан Республикасының 2030 елга кадәр социаль-икътисадый үсеше стратегиясен раслау турында»2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.

«2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планын раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2015 елның 25 сентябрендәге 707 номерлы карары

«2020 елга кадәр һәм 2030 елга кадәрге чорга кластерлы якын килү нигезендә Татарстан Республикасының җитештерү көчләрен үстерү һәм урнаштыру» программасы (22.10.2008 ел, № 763 ТР Министрлар кабинеты карары белән расланган).

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 21 сентябрендәге 2521-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары биналарына капиталь ремонт ясауга Татарстан Республикасы бюджетыннан җибәрелә торган акчаны бүлү (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә)

2019 елда Татарстан Республикасы торак пунктларында төзелергә, капиталь ремонтланырга һәм реконструкцияләнергә тиешле халыкны эчәргә яраклы су белән тәэмин итү объектлары исемлеге расланган.Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 25 декабрендәге 3626-р номерлы күрсәтмәсе белән

2019 елда төзелергә тиешле 140тан 390 башка кадәр егәрлекле сыер абзарлары исемлеге Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 26 декабрендәге 3632-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган;

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 17 декабрендәге 3459-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2019 елда капиталь ремонт үткәрелергә тиешле Татарстан Республикасы муниципаль архивларының биналары Исемлеге

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 1 декабрендәге 3218-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2019 елга Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре башкарма комитетлары (Советлары) биналарын (урыннарын) төзү һәм капиталь ремонтлау чараларын гамәлгә ашыру өчен акча бүлү

2019 елда капиталь ремонт һәм матди базаны ныгытырга тиешле Татарстан Республикасы яшүсмерләр клубларының биналары (урыннары) исемлеге, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 13 ноябрендәге 2968-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 16 ноябрендәге 2985-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2019 елда капиталь ремонтланырга тиешле Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының Баш ветеринария идарәсе һәм Татарстан Республикасы муниципаль районнарының ведомство буйсынуындагы учреждениеләре биналары Исемлеге

2019 елда капиталь ремонт һәм матди базаны ныгыту өчен Татарстан Республикасы яшьләр үзәкләре биналары (биналары) исемлеге, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 20 ноябрендәге 3022-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 1 ноябрендәге 2892-р номерлы боерыгы белән расланган Татарстан Республикасының 2019 елда Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән капиталь ремонтланырга тиешле социаль хезмәт күрсәтү һәм социаль яклау учреждениеләре исемлеге

2019 елда модульле технология буенча төзелешкә планлаштырылган фельдшер-акушерлык пунктлары исемлеге расланды.Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 29 октябрендәге 2823-р номерлы күрсәтмәсе белән

2019 елда Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең торак пунктларында төзелергә тиешле күп функцияле үзәкләр (авыл клублары) исемлеге расланды. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 29 декабрендәге 3708-р номерлы күрсәтмәсе белән

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 29 декабрендәге 3709-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2019 елда Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең торак пунктларында капиталь ремонт үткәрелергә тиешле мәдәни билгеләнештәге объектлар исемлеге

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 10 декабрендәге 3337-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2019 елда Татарстан Республикасы торак пунктларында мебель, инвентарь һәм җиһазлы универсаль спорт мәйданчыклары һәм блоклы модульле чаңгы базалары Исемлеге

2019 елда капиталь ремонт үткәрелергә тиешле 100 башка исәпләнгән сыер абзарлары исемлеге, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 10 декабрендәге 3365-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган.

2019 елда капиталь ремонт үткәрелергә тиешле 200 баш сыер абзарлары исемлеге, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 10 декабрендәге 365-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган.

2019 елда төзелергә тиешле 1 мең тонна һәм аннан күбрәк егәрлекле силос-сенаж траншеялары исемлеге Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 1 декабрендәге 3222-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган.

2019 елда капиталь ремонтланырга тиешле ындыр табагы хуҗалыклары исемлеге, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 3 декабрендәге 3224-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган.

Муниципаль программалар

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына социаль-икътисадый үсеш стратегиясе.

Апас муниципаль районы шәһәр тибындагы поселогы башкарма комитеты тарафыннан 2015 елның 5 ноябрендә расланган» 2016-2020 елларга бистә территориясен төзекләндерү".

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы «Апас шәһәр җирлеге» муниципаль берәмлегенең 2018 елның 4 июлендәге 140 номерлы транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы.

Башка әдәбият

Татарстан Республикасы тарих һәм мәдәният һәйкәлләре җыентыгы. - Т. I.- административ районнар. – Казан: "Мастер Лайн» басмасы, 1999. – 460 с.

Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең торак пунктларында гамәлдәге мәдәният һәм сәнгать объектлары исемлеге, Татарстан Республикасы мәдәни мирас объектлары исемлеге һәм ачыкланган объектлар исемлеге, Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы тарафыннан 2014 елның 12 апреленнән бирелгән Татарстан Республикасы мәдәни мирас объекты билгеләре булган объектлар исемлеге.

Татарстан Республикасында күчемсез тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне өйрәнү, саклау, реставрацияләү һәм куллану: мәгълүмат җыентыгы. Вып. 2-3. Тарих һәм мәдәният һәйкәлләре. Тарихи-мәдәни территорияләр. Тарихи шәһәрләр. – Казан: "Карпол", 2001. – 335 с.

Фонд материаллары

Апас муниципаль районы администрациясе һәм аның составына керүче» Апас ш.т. б. " муниципаль берәмлеге тарафыннан бирелгән анкеталар.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.02.2011 ел, № 134 карары (Министрлар Кабинетының 15.12.2018 ел, № 1145 карары редакциясендә) белән расланган Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы.

Апас муниципаль район Советының 2014 елның 7 ноябрендә кабул ителгән 227 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы;

Апас муниципаль район Советының 30.12.2013 ел, № 29 карары белән расланган Апас ш. т. п. генераль планы

ТР Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгы
Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык Министрлыгы
Татарстан Республикасының дәүләт унитар предприятиесе
Баш территориаль проект-тикшерү,
фәнни-җитештерү фирмасы
ТАТИНВЕСТГРАЖДАНПРОЕКТ

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ
ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ

3 Том

Әйләнә-тирә мохитне саклау

Аңлатма

Казан шәһәре 2020 ел.

Эчтәлеге

КЕРЕШ 6
1. АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ "АПАС ШӘҺӘР ТИБЫНДАГЫ ПОСЕЛОГЫ" МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ БУЕНЧА ФЕДЕРАЛЬ, РЕГИОНАЛЬ ҺӘМ ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ 8
1.1. Гомуми оештыру чаралары 8
1.2. Сәнәгать җитештерүен һәм коммуналь-склад хуҗалыгын үстерү буенча чаралар 8
1.3. Агросәнәгать комплексын үстерү чаралары 12
1.4. Урман комплексын үстерү буенча чаралар 14
1.5. Торак инфраструктурасын үстерү буенча чаралар 14
1.6. Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары системасын үстерү буенча чаралар 16
1.6.1. Мәгариф системасын үстерү буенча чаралар 16
1.6.2. Сәламәтлек саклау системасын үстерү буенча чаралар 16
1.6.3. Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре системасын үстерү буенча чаралар 17
1.6.4. Физик культура һәм спорт объектлары системасын үстерү чаралары 17
1.6.5. Сәүдә, җәмәгать туклануы, көнкүреш һәм торак-коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары системасын үстерү чаралары 17
1.6.6. Кредит-финанс оешмалары һәм элемтә бүлекләре системасын үстерү чаралары 18
1.6.7. Җәмәгать тәртибен саклауны үстерү чаралары 18
1.6.8. Дини объектларны үстерү буенча чаралар 19
1.6.9. Административ-эшлекле билгеләнештәге объектлар системасын үстерү буенча чаралар 19
1.6.10. Җәмәгать җыештыру урыннарын урнаштыру буенча чаралар 19
1.7. Коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары (зиратлар) системасын үстерү).. 25
1.8. Туристик-рекреацион территорияләрне үстерү буенча чаралар. Җирле халыкның ял итү урыннарын оештыру 27
1.9. «Апас шәһәр тибындагы поселогы » муниципаль берәмлегенең транспорт инфраструктурасын үстерү чаралары 30
1.10.«Апас шәһәр тибындагы поселогы» " муниципаль берәмлегенең торак пунктларының чикләрен билгеләү буенча чаралар 34
1.11.Экологик хәлне оптимальләштерү чаралары 45
1.12.Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары 48
1.12.1 су белән тәэмин итү 48
1.12.2. Канализация 50
1.12.3. Территорияне санитар чистарту 51
1.12.4. Җылылык белән тәэмин итү 52
1.12.5. Газ белән тәэмин итү 54
1.12.6. Электр белән тәэмин итү 55

1.12.7. Эз токлы челтәрләр 56
1.13.Территорияне инженер әзерләү чаралары 57
1.14.Гражданнар оборонасы чаралары, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары исемлеге........ 58
2. 1. ТЕРРИТОРИЯНЕ ЗАМАНЧА КУЛЛАНУ 248
3. 2. ТАБИГЫЙ ШАРТЛАР ҺӘМ РЕСУРСЛАР........ 249
3.1. 2.1. Рельеф һәм геоморфология........ 249
2.2. Геологик төзелеш 249
3.2. 2.3. Тектоника һәм сейсмиклык........ 249
3.3. 2.4. Файдалы казылмалар 250
3.4. 2.5. Гидрогеологик шартлар........ 250
3.5. 2.6. Өслек сулары 252
3.6. 2.7. Климат характеристикасы........ 252
3.7. 2.8. Территорияне инженер-геологик бәяләү........ 254
3.8. 2.9. Ландшафтлар, туфрак покры, үсемлекләр, хайваннар дөньясы 255
4. 3. ӘЙЛӘНӘ-ТИРӘ МОХИТ ТОРЫШЫН БӘЯЛӘҮ 258
4.1. 3.1. Атмосфера һавасының торышы 258
4.2. 3.2. Су ресурсларының торышы........ 259
4.3. 3.3. Туфрак катламының һәм җир ресурсларының торышы........ 261
4.4. 3.4. Җитештерү һәм куллану калдыклары........ 262
4.5. 3.5. Физик йогынты факторлары 265
4.6. 3.6. Яшел утыртмаларның торышы........ 266
4.7. 3.7. Аеруча саклана торган табигый территорияләр 267
4.8. 3.8 халык сәламәтлегенең медик-демографик күрсәткечләре........ 267
5. 4. МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАР 275
5.1. 4.1. Санитар-яклау зоналары 275
5.2. 4.2. Минималь рөхсәт ителгән зона арасы һәм торбаүткәргеч транспортның сак зоналары 280
5.3. 4.3. Инженерлык инфраструктурасы объектларыннан һәм челтәрләреннән минималь ераклык........ 283
5.4. 4.4. Газ бүлү челтәрләренең сак зоналары 284
5.5. 4.5. Электр тапшыру линияләренең һәм подстанцияләрнең сак зоналары 284
5.6. 4.6. Өске су объектларының сак зоналары........ 285
5.7. 4.7. Эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналары 288
5.8. 4.8. Урман фонды җирләре 291
5.9. 4.9. Аеруча саклана торган табигый территорияләр 292
5.10.4.10. Табигать чикләүләре зоналары........ 294
5.11.4.11. Файдалы казылма ятмаларының тау бүлекләре 296
5. ӘЙЛӘНӘ-ТИРӘЛЕКНЕ САКЛАУ БУЕНЧА ЧАРАЛАР 298
5.12.5.1. Территорияне файдалануның махсус шартлары булган объектларны һәм зоналарны урнаштыруны оптимальләштерү чаралары 299
5.13.5.2. Атмосфера һавасын саклау буенча чаралар 304
5.14.5.3. Җир өсте һәм җир асты суларын саклау чаралары 305

5.15.5.4. Җир фондын саклау һәм территорияне инженерлык яклау чаралары307
5.16.5.5. Калдыклар белән эш итү системасын үстерү чаралары 307
5.17.5.6. Физик факторлардан саклау буенча чаралар 309
5.18.5.7. Табигый-экологик каркас системасын формалаштыру 309
5.19.5.8. Хайваннар дөньясын саклау чаралары 310
5.20.5.9. Аеруча саклана торган табигый территорияләрне саклау буенча чаралар 311
5.21.5.10. Халыкның медик-экологик иминлеген тәэмин итү......................... 311
Файдаланылган әдәбият исемлеге.. 312
5.22.1нче кушымта 314

2. 1. Территорияне заманча куллану

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының үзәк өлешендә урнашкан. Муниципаль берәмлек составына Апас ш.т. п. һәм Иске Әнәле авылы керә. Апас шәһәр тибындагы поселогы-Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының административ үзәге.

Муниципаль берәмлекнең гомуми мәйданы 3248,03 га тәшкил итә, шул исәптән торак пунктларның мәйданы 883,81 га, шулардан: Апас ш. т. б. - 787,29 га, Иске Әнәле авылы-96,52 га. 2018 елның 1 гыйнварына муниципаль берәмлек халкы 5779 кеше тәшкил итте, шул исәптән Апас ш. т. б. – 5360 кеше, Иске Еналы авылы-419 кеше.

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең Татарстан Республикасының башка районнары һәм Россия Федерациясе төбәкләре белән төп тышкы элемтәсе «Казан - Буа - Ульяновск», «Апас - Тәтеш» һәм «Казан - Ульяновск "- Апас - " Олан - Каратун "автомобиль юллары аша гамәлгә ашырыла.

Муниципаль берәмлек территориясендә төзелеш тармагы (ЖБИ, тимерчелек, пилорама), азык - төлек җитештерү («Кайнар икмэк» ҖЧҖ), Авыл хуҗалыгы җитештерүе объектлары (ат фермасы, теплица хуҗалыгы), энергия һәм газ белән тәэмин итү предприятиеләре («Челтәр компаниясе» АҖ филиалы Буа электр челтәрләре, «Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ) һ. б. эшчәнлек алып баралар.

Инфраструктура объектлары идарә, мәгариф, сәламәтлек саклау, торак-коммуналь хуҗалык, сәүдә, мәдәният һәм спорт предприятиеләре һәм учреждениеләрен үз эченә ала.

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясеннән файдалануның аерым шартлары булган зоналар-җитештерү һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары, торбаүткәргеч транспортның минималь рөхсәт ителгән ара зоналары һәм саклау зоналары, электр тапшыру линияләренең сак зоналары, өске су объектларының сак зоналары; эчә торган су чыганакларын санитар саклау зоналары, аеруча саклаулы табигать территорияләре һ. б. Эрозия, Карст процесслары зоналары, су астында торган участоклар һәм сазланган территорияләр табигый экологик чикләүләр булып тора.

3. 2. Табигый шартлар һәм ресурслар

3.1. 2.1. Рельеф һәм геоморфология

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясе Идел буе геоморфология районында, Идел буе калкулыгы чикләрендә урнашкан, аның рельефы Зөя елгасы бассейнында чокыр-балка челтәре белән бүленгән эрозия-денудация өслеге, Табарка елгасының исемле территориясендә (икенче тәртиптә Зөя елгасының уң кушылдыгы) урнашкан.

Муниципаль берәмлек рельефы көньяк-көнбатыштан төньяк-көнчыгышка таба, Улема елгасы ягына таба гомуми уклонлы табигый юл белән барлыкка килә. Рельефның абсолют билгеләре 83 м дан (муниципаль берәмлекнең төньяк-көнчыгыш чиге, Табарка елгасы үзәне) 147 м га кадәр (көньяк-көнбатыш чите) төрлечә.

Өслекнең максималь күләме муниципаль берәмлекнең төньяк-көнбатыш өлешендә күзәтелә һәм $^{350\%}$ тәшкил итә. Иң тигез рельеф көньяк-көнбатыш һәм көньяк-көнчыгыш өлешләрендә билгеләнә. Монда уклоннар 20дән артмый·

Муниципаль берәмлекнең үзәк өлешендә чокырларны кисәләр, шуларның иң эресе буенча (Мирная ур.) инеш ага, монда уклоннар 200гә җит^{э}. Калганнары кар эрегән яки көчле яңгырлар явып торган чорда» обращаются", аларда уклоннар 100гә җит^{э}.

2.2. Геологик төзелеш

Карала торган территориянең тирәнлегенә, проектлау һәм төзү шартларына, шулай ук инженерлык корылмаларын эксплуатацияләүгә йогынты ясый торган геологик төзелешендә Пермь, неоген булмаган һәм дүртенчел утырмалары катнаша.

Пермь системасы 360 М куәтле югары бүлек утырмалары белән тәкъдим ителгән. Югары бүлек Казан һәм татар ярусларын үз эченә ала.

Казан ярусы гомуми егәрлеге 105 м. га кадәр булган түбән һәм югары подъярус катламнары белән тәкъдим ителгән. Түбән Казан подъярусы утырмалары, нигездә, карбонат токымнары – известняклар, балчык, мергельләр, доломитлар, гипслар белән урнашкан.

Татар ярусы Уржум сериясе (түбән подъярус), Котельническая һәм Нократ сериясе (югары подъярус) белән тәкъдим ителгән. Ярус катламнарын Идел буе калкулыгының су бүлү һәм приводораздель өлешләре тәшкил итә. Литологик состав буенча катламнар бик пестры, өстәвенә, чуар буялган балчык күпчелекне тәшкил итә. Шулай ук татар ярусы катламнарында мергельләр, тонкослой известняклар, доломитлар, комлыклар да киң таралган, алар төзелеш материалы буларак хезмәт итә ала.

Неоген системасы күбесенчә аллювиаль катламнардан (балчык һәм алеврит катламнары булган комлардан торган полиоцен яшендәге токымнарны үз эченә ала.

Төп вакыт (палео-Зөя) ТР Идел алды территориясендә субмеридиаль юнәлешкә ия. Утырмаларның куәте 100 м. га җитә.

Дүртенче катламнар елга террасларын формалаштыра һәм су бүлү склоннарында һәм водоразделокларда хәзерге заман үзәннәре белән бәйләнгән урыннарда таратыла. Пермь, Юрий һәм вак катламнары ачыла торган елга юына торган текә Үзән катламнары искәрмә булып тора. Явым-төшемнең куәте зур чикләрдә үзгәрә: беренче ун сантиметрдан алып 20-35 метрга кадәр. Дүртенчел комплекслар күбесенчә аллювиаль, элювиаль-делювиаль һәм элювиаль генезисның континенталь катламнары белән тәкъдим ителгән.

3.2. 2.3. Тектоника һәм сейсмиклык

Региональ-техник планда «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясе Токмово заводының Көнчыгыш кушылдыгы Казан-Киров прогибы белән кушылган зонага карый.

Техник корылмада ике структур кат аерып чыгарыла: архея яшендәге катлаулы дисциплина һәм нык метаморфизацияләнгән токым комплекслары белән тәкъдим ителгән

Түбән – Кристалл фундаменты, төрле составның интрузив берәмлекләре тарафыннан өзелгән, һәм фанероз катламнары белән катлаштырылган югары – явым-төшем чехолы, күпчелек территориядә ярыммоноклиналь ята торган ярымфункцияле.

Көнчыгыш-Европа платформасы территориясен сейсмик районлаштыру (масштабы 1: 2500000) һәм ТР территориясе (1: 500000) карталары норматив документлар сыйфатында расланган.

Карталарның күрсәтелгән комплекты өч дәрәҗәдә сейсмик куркыныч дәрәҗәсен бәяләргә мөмкинлек бирә, объектларны төзегәндә антисейсмик чараларны гамәлгә ашыруны күздә тота һәм 10% (А картасы), 5% (В картасы), 1% (С картасы) карталарда 50 ел дәвамында күрсәтелгән сейсмик интенсивлык зурлыкларын арттыру мөмкинлеген чагылдыра.

14.13330.2014 «СНиП 11-7-81*. Сейсмик районнарда Урта грунт шартлары өчен төзелеш муниципаль берәмлек территориясе сейсмиклыкның 6 баллы зонасына карый (В картасы). Карала торган территориядә төзелеш төзелеш материалларының һәм төзелеш эшләренең сыйфатына карата зур таләпләрне исәпкә алмыйча алып барылырга мөмкин.

3.3. 2.4. Файдалы казылмалар

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясе өлешчә Апас җир асты байлыклары участогы чикләрендә урнашкан. Разведка зонасының җир асты байлыкларыннан файдаланучысы - «Татнефть» ГАҖ (лицензия № ТАТ 052259 НР, лицензиянең гамәлдә булу срогы-01.06.20031 ел). Башка файдалы казылма ятмалары юк.

3.4. 2.5. Гидрогеологик шартлар

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясе гидрогеологик яктан Идел-Сура артезиан бассейнының төньяк өлешендә урнашкан. Гидростратиграфик өлешләү, Урта Идел сериясенең җыелма легендасы нигезендә, Россиянең 1:200 000 масштабындагы Дәүләт гидрогеологик картасы битләренең геологик-структур үзенчәлекләрен исәпкә алып, үткәрелде. Төче һәм аз салымлы җир асты суларының таралу чикләрендә түбәндәге гидростратиграфия бүлекчәләре бүлеп бирелгән:

- локально водоносный котельнический терригенный комплексы (P2kt);
- су йөртү локаль хәлсез уржум терриген комплексы (P2ur);
- Казан сульфат-карбонат комплексы (P2kz).

Локально водоносный котельнический терригенный комплексы (P2kt)

Комплекс бистә, юрпал свитасы катламнарын берләштерә һәм югары су бүлү киңлекләрендә үсеш ала. Нигездә, өслектән беренче булып, Уржум ярусының токымнарында Комлы, алевролит, балчык, Комлы катламнары гомуми куәтнең 5-8% ын, алевролитлар – 5 %, балчык-60-70 %, мергели, известняклар һәм доломитлар 20-28% ын тәшкил итә. Гомуми егәрлек 70-80 м га җитә.

Известнякларга, мергельләргә, алевролитларга, комлыкларга, ярыкланган балчыкларның төрле өлешләрен биләүче балчыкларга туры китерелгән җир асты сулары теге яки бу дәрәҗәдә гидравлик бәйләнештә һәм бердәм су системасы барлыкка килә. Иң водоносны һәм пространственно выдержаны токымлы югары карбонатной пачки.

Су кертү комплексының түбәсен ябу тирәнлеге 20дән 100 м га кадәр. Туклану атмосфера явым-төшемнәрен инфильтацияләү хисабына башкарыла, җирле гидрографик челтәргә яки чишмә агымы белән елга үзәннәре бортында һәм балок һәм чокырларның эрозион авышлыкларында бушатыла.

Утыру шартлары һәм гидравлик су үзенчәлекләре буенча комплекс сусыз грунтларга карый яки аз гына җирле басымга ия (20 м га кадәр).

Комплексның су белән тәэмин итүчәнлеге түбән: скважиналарның чагыштырма дебиты 0,007 дән 0,08 л/с га кадәр төрлечә.

Комплексның суны минерализацияләү дәрәҗәсе буенча, нигездә, төче, гидрокарбонат, төрле катион составы. Мохит нейтраль һәм көчсез, pH зурлыгы 6,7 тән 8,5 кә кадәр. Коеларда минеральләшү күләме 0,4 тән 1,1 г га кадәр тәшкил итә.

Җир асты суларын куллану, нигездә, чишмәләрне һәм коеларны каптажлау юлы белән башкарыла. Су кертү комплексы шактый Җир асты сулары запасына ия түгел һәм үзәкләштерелгән хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итү өчен файдаланылмый.

Водоносный локально слабодоносный уржумский терригенный комплексы (P2ur)

Пермь системасы Түбән Татар подъярусының Уржум сериясенең өске подсериясенә туры китерелгән. Яр буе-континенталь федерацияләр берәмлекләре тарафыннан тәкъдим ителгән, алар планда һәм киселештә токымнарның югары үзгәрүчәнлеге белән характерлана. Бу трещинатые известняки, песчаники, алевролиты, балчык белән прослой мергель. Комплексның сулары ярык-пластлы, терәк-хәрәкәтсез.

Комплексның кисүе ритмлы төзелеш белән характерлана. Ритм нигезендә тигез булмаган балчык һәм төрле егәрлекләр (0,5 тән 2,3 м га кадәр, сирәк 5,0 м га кадәр) комлы була. Кисем буенча өскә таба алар балчык-алевролит токымнары белән алмашына, анда мергель, известняк катламнары, кайчагында ком катламнары бар. Шул ук вакытта югары өлешендә карбонат токымнарының роле зур әһәмияткә ия. Аларның куәте 5,5 тән 15,4 м га кадәр.

Су сыйдыручы токымнарның литик составының төрлелеге һәм яту шартларының үзенчәлеге комплексның мәйданы буенча да, киселешендә дә төрле су белән тәэмин итүчәнлегенә бәйле. Су сыйдыручы токымнарның иң яхшы фильтрацион үзенчәлекләре булган участоклар, нигездә, елга үзәннәре һәм аларның склоннары участокларына туры китерелгән, планда ярыклылык зоналары һәм блок структураларының җөй зоналары белән туры килә.

Комплексның химик составын үзгәртү һәм җир асты суларын минерализацияләү характеры яту шартлары, су сыйдыручы токымнарның литоло-рәсми составы һәм территориянең структур-тектоник үзенчәлекләре белән бәйле. Гидро-карбонат, сирәгрәк хлорид-гидрокарбонат сулары составы, минерализация 0,4-0,8 г/л булган катионнар буенча катнаш, ким дигәндә, 1,0 г/л дан артык. Суның катылыгы, нигездә, 5-7 ммоль / л.

Комплексның җир асты сулары хуҗалык-эчәргә яраклы су белән тәэмин итү өчен киң кулланыла.

Казан сулфат-карбонат комплексы (P2kz)

Комплексның катламнары бөтен җирдә таратылган. Аның дүртенче уку йортларына чыгу юлы елга үзәннәре эрозия авыруларын кисүгә һәм аларның склоннары нигезләренә туры китерелгән. Казан утырмаларының гомуми куәте 53,3 тән 88,4 м га кадәр үзгәрә. Аларның составында бар җирдә дә известьташлар роле зур; доломитлар, мергельләр, гипслар үз кул астында тотыла.

Известняклар һәм доломитлар урта, калын туклыклы, тигезсез Балчыклы, ярыкланган, кавернозлы. Алар арасында горизонталь катламлы мергельләрнең күчеш төрләре билгеләп үтелә.

Су сыйдыручы токым булып известняклар һәм урта, калын плитәле, тигезсез Балчыклы, ярыкланган, кавернозлы доломитлар тора. Гипслар аерым җимерелгән катламнарны таратучы җирле суүткәргеч булып хезмәт итә. Шул ук вакытта бертуктаусыз киеренке участокларда балчык, гипсларның нык төрләре карбонат токымнары кебек үк вакланган һәм ул чакта алар су үткәрүчән була. Боларның барысы да Казан катламнарын бердәм, әмма тигез булмаган су катылыгы дип санарга нигез бирә, скважиналарның чагыштырма дебитлары 0,003 тән 1,2 л/с га кадәр төрлечә, кайчагында 5,0-8,0 гә кадәр житә.

Җир асты суларының химик составы һәм минерализациясе дәрәҗәсе аларның яту үзенчәлекләрен һәм су сыйдыручы токымнарның литофаль составы үзенчәлеген чагылдыра. Комплексның өске катламнарында, иң яхшы су алмашу шартлары белән характерлана торган

аерым участокларда, гидрокарбонат - сульфат, магний-кальциев, кальций-натриевлар, минерализацияле 0,4-1,8 г/л булган төче, аз солонатлы сулар формалаша. Территориянең күпчелек өлешендә суны минерализацияләү тотрыклы диярлек (0,8-2,2 г / л). Казан катламнарында суның катгыйлыгы дәрәҗәсе буенча уртача катгыйдан алып көчле катгыйга кадәр үзгәрә, гомуми катгыйлыгы 5,5 тән 13,8 кә кадәр, сирәгрәк-26,4 кә кадәр-50,3 мм/Л. Катгыйлыкның артуы гомуми минерализациянең һәрвакытта да синхрон үсүенә бәйле түгел. РН концентрациясе буенча (6,4-8,4) су нейтраль, щелочным.

3.5. 2.6. Өслек сулары

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең гидрографик челтәре Табарка елгасы (Улема елгасы кушылдыгы) һәм аның кушылдыклары белән тәкъдим ителә.

Табарка елгасы Югары Идел бассейны округына, Идел елга бассейнына кадәр Куйбышев сусаклагычына карый.

Табарканың озынлыгы-23 км, су җыю мәйданы-82,9 км^2. Муниципаль берәмлек чикләрендә елга озынлыгы 7,7 км тәшкил итә.

Туклану чыганаклары буенча елга, нигездә, кар азыгы һәм язгы вакытта иң күп агынты булган (Татарстан Республикасы Җир атласы, 2005) суларга керә.

Су режимы төре буенча югары язгы ташу суы булган сулыкларга карый, ул чакта су дәрәҗәсе 4-6 метрга күтәрелә, ә суның иң зур чыгымы 90-120 м3/сек. Язгы ташуларның озынлыгы 26-28 көн тәшкил итә. Бу чорда еллык бурычның 60 % тан артыграгы уза.

Муниципаль берәмлекнең гидрография челтәре рекреацион һәм авыл хуҗалыгы максатларында кулланыла торган буаларны тулыландыра.

3.6. 2.7. Климат характеристикасы

131.13330.2012 СП нигезендә муниципаль берәмлек территориясе IIВ климатик районында урнашкан, ул уртача континенталь климат белән салкын кыш һәм җылы җәй белән характерлана.

Карала торган территориянең климатик характеристикасы якындагы «Зур Кайбыч»метеорология станциясендә китерелә.

Климат ягыннан район чагыштырмача җылы һәм яхшы дымлы, уртача еллык явым-төшем күләме 400-500 мм тәшкил итә. Төп климатик факторлар булып кояш җылылыгы режимы һәм асылмалы өслек характеры тора.

Айлар буенча уртача еллык һава температурасы +4,3 С.тәшкил итә.(таблица 2.7.1).

2.7.1 нче Таблица

Уртача айлык һәм еллык һава температурасы, °С

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ел
-10,7	-11,0	-4,6	5,5	13,4	18	19,7	17,4	11,5	4,7	-3,3	-8,9	4,3

Иң җылы ай-июль, аның уртача температурасы +19,7 С. июльнең уртача айлык максималь температурасы + 25,8 с. гыйнвар-иң салкын ай, уртача температура -10,7 С.җылылык чорының иң салкын өлеше-16,5 °С. Уңай айлык уртача температуралар белән чор апрель аеннан октябрь аена кадәр (җиде ай); уртача айлык тискәре температура белән чор – ноябрьдән март аена кадәр (биш ай) дәвам итә. А коэффициенты, атмосфераның температура стратификациясенә бәйле рәвештә, 160 тәшкил итә.

Муниципаль берәмлек территориясе җитәрлек дәрәҗәдә дымлылык зонасында урнашкан. Еллык явым-төшем күләме уртача 483,9 мм тәшкил итә (2.7.2 таблица).

2.7.2 Таблица

Уртача айлык һәм еллык явым-төшем саны, мм

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ел

32,5	23,9	26,7	26,3	35,5	56,4	56,0	50,6	52,9	47,6	38,1	37,4	483,9

Явым-төшем елның җылы чорында (апрель-октябрь) өстенлек итә, аларда елына явым-төшемнең 65% ы туры килә. Салкын чорда 35% явым-төшем көтелә. Бирелгән мәгълүматлардан күренгәнчә, еллык явым-төшемнәр барышында бер максимум (июньдә 56,4 мм) һәм бер минимум (февраль аенда 23,9 мм) күзәтелә.

Барико-циркуляция процессларының сезонлы үзгәрешләре җил режимын үзгәртүгә китерә. Җил һәм Штиль юнәлешләренең кабатлануы турында белешмәләр ел дәвамында 2.7.3 таблицасында һәм 2.7.1 рәсемендә бирелгән.

2.7.3 нче Таблица

Җил һәм Штиль юнәлешләренең кабатлануы (м/с)

ай	С	СВ	В	ЮВ	Ю	ЮЗ	З	СЗ	штиль
I	5	4	7	11	32	17	15	9	6
II	5	5	9	14	27	16	15	9	7
III	6	5	8	12	29	17	15	8	6
IV	8	7	11	11	24	16	12	11	4
V	12	8	7	8	21	15	15	14	4
VI	11	9	8	9	20	13	16	14	5
VII	11	9	9	9	18	11	16	17	8
VIII	12	7	7	8	20	13	17	16	6
IX	8	6	7	9	22	16	18	14	3
X	8	4	3	6	29	19	18	13	2
XI	7	4	6	9	29	18	16	11	3
XII	5	4	7	10	32	20	14	8	5
Ел	8	6	7	10	25	16	16	12	5

Муниципаль берәмлек территориясендә ел дәвамында көньяк-көнбатыш, көнбатыш һәм Көньяк юнәлештәге (рәсем 2.7.1) җилләре идарә итә.

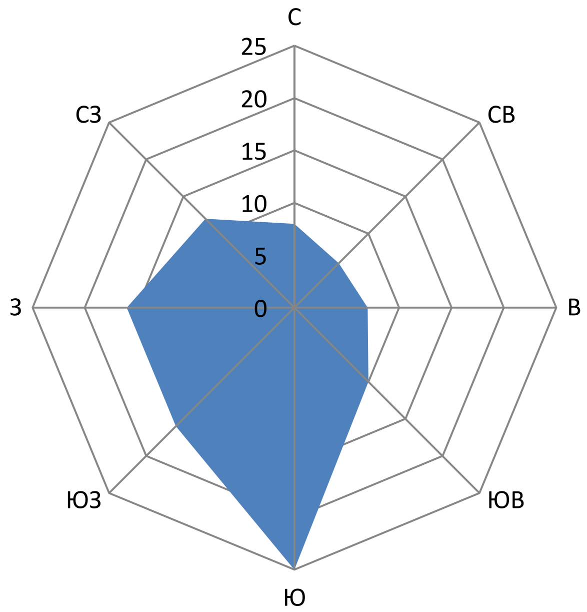

Рәсем 2.7.1 җилләрнең кабатлануы юнәлешләре буенча (%)

3.7. 2.8. Территорияне инженер-геологик бәяләү

Проектлаганда бигрәк тә табигый һәм техноген факторлар йогынтысында барлыкка килгән һәм төзелеш объектларына һәм кешеләр тормышына тискәре йогынты ясый торган физик-геологик һәм инженер-геологик процессларны һәм күренешләрне бәяләүгә игътибар белән якын килергә кирәк.

Инженер-геологик шартлар буенча муниципаль берәмлекнең аерым территорияләре төзелеш өчен уңайлы. Төзелеш өчен уңайлы булмаган территорияләргә елга үзәннәре участоклары керә, монда эрозия процесслары үсеш алган.

Эрозия, Карст процесслары һәм су басу территорияне үстерүнең табигый чикләүләре булып тора.

Эрозион процесслар. Сулыкларның эрозия эшчәнлеге территориянең су бүлү массивларын бүлүче промоин һәм чокырлар барлыкка китерүдән гыйбарәт. Даими сулыклар (инешләр һәм елгалар), эрозия эшчәнлеге барышында һәм геологик-геоморфологик факторларга карап, еш кына өске грунт массивлары өзелүгә китерә торган яр буйларын юдыралар.

Муниципаль берәмлектә овраж-балочное күчерү елга челтәренә туры китерелгән. Эрозия процессларына зыян китерергә мөмкин, шуңа бәйле рәвештә аларның үсеше өчен мониторинг тикшеренүләре үткәрү, эрозиядән саклау буенча чаралар эшләү һәм тормышка ашыру кирәк.

Су басу. Су басу астында җир асты суларының дәрәҗәсен күтәрү процессы берникадәр критик хәлдән югарырак, шулай ук территориянең инженер-геологик шартларын начарайтуга китерә торган «верховодка» һәм техноген су горизонтын формалаштыру аңлана.

Су басу процессларына муниципаль берәмлек территориясе буенча уза торган елга үзәненең төп һәм Түбән өлешләре дучар ителә. Биредә җир асты сулары су алып килә торган дүртенче аллювиаль комплекска карый һәм җир асты суларының тирәнлеге 10-15 проценттан артмаган территорияләрдә сезонлы һәм күпьеллык тирбәлеш кичерә.

РФ Хөкүмәтенең 18.04.2014 ел, № 360 карары белән расланган су басу зоналары чикләрен билгеләү кагыйдәләре буенча су басу зоналары чикләрен билгеләү Федераль су ресурслары агентлыгы тарафыннан җирле үзидарә органнары белән берлектә әзерләнгән Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органы тәкъдимнәре һәм мондый зона чикләре турындагы белешмәләр нигезендә башкарылырга тиеш. Су басу зоналарының чикләре күчемсез милекнең дәүләт кадастрына һәм дәүләт су реестрына кертелергә тиеш.

Хәзерге вакытта «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегендә су басу зоналары чикләре күрсәтелгән Кагыйдәләрдә билгеләнгән тәртиптә билгеләнмәгән. Шуңа бәйле рәвештә су басу зоналарының чикләре генераль планның картографик материалларында чагылдырылмаган.

Карстовые процесслар. Карст тау токымнарының җир асты һәм (яки) өске сулары белән эремә белән бәйле һәм аларда бушлык барлыкка килгән, структураны бозу һәм үзенчәлекләрен үзгәртү белән бәйле геологик процессларның һәм күренешләрнең җыелмасыннан гыйбарәт. Карст процесслары һәм формалар ирекле су алмашу зонасына һәм югары Казан күтәрелешендәге сульфат-карбонат токымнары калынлыгы көндезге өслеккә чыга торган участокларга туры китерелгән.

Муниципаль берәмлек территориясендә Иске Әнәле авылыннан 1000 м көнчыгышка таба тигез булмаган формалар урнаштырылган. Карала торган территория өске карст үсеше зонасында урнашканлыктан, эзләнүләрдә җирлекне җентекләп рекогносцировкалау таләп ителә.

Үзенчәлекле грунтлар тарату. Орган-минераль һәм органик грунтларга Илләр, сапропельләр, торфлар һәм заторфланган грунт (ГОСТ 25100-95) кертергә кирәк.

Торфның төп күренешләре Табарка елгасының һәм аның кушылдыкларының биологик (сазлы) катламнары һәм асылмалы террасалары белән бәйле. Күренешләр, нигездә, Түбән

типка карый һәм төрле озынлыктагы (йөз метрга кадәр) һәм кечкенә егәрлеккә (нигездә, 1-3 м) линзо– һәм катламлы тәнләр белән тәкъдим ителә.

Инженер-геологик эзләнүләр вакытында орган-минераль һәм органик грунтларны үстерү районнарында төзү өчен, орган-минераль һәм органик грунтларның үзенчәлекләрен, аларны ятуның аерым шартларын һәм табигый хәлне бозмыйча, үрнәкләрне сайлап алу кыенлыкларын исәпкә алып, массивта грунтларны тикшерүнең (геофизик, зондировкалау) кыр методларына өстенлек бирергә кирәк. Грунтларда органик матдәләр микъдарын тикшерүгә, минераль төбенең профилен һәм аның грунтларын саклаучы үзенчәлекләрен билгеләүгә аерым игътибар бирергә кирәк.

3.8. 2.9. Ландшафтлар, туфрак покры, үсемлекләр, хайваннар дөньясы

Ландшафтлар. «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясе Идел-Кубна калкулыгы районына карый.

Бу морфологической структурасында, доминируют слабовозвышенные һәм низменные ландшафтлар, хас преобладание кече уклоннар.

2.9.1 таблицасында әлеге районның ландшафт дифференциациясе ягыннан мөһим сандагы күрсәткечләре бар.

2.9.1 Таблица

Ландшафтлы район характеристикаларының уртача әһәмияте

Күрсәткечләр	Идел-Кубна Ландшафт районы
Уртача абсолют биеклек (м)	130
Биологик актив температура суммасы (0С)	2213
Гидротермик коэффициент	1,7
Кар катламының максималь биеклеге (см)	37
Табигый экосистемаларның беренчел продуктлылыгы (т/га)	9,9
Корылык радиацион индексы	1,1
Еллык суммар радиация (мДж/м2)	3750
Еллык явым-төшем суммасы (мм)	615
Чокырның калынлыгы (км/км2)	0,339
Урнашу урыны (км2)	5,7
Уртача авышлылык(мин)	106
гумус составы	5,4

Карала торган территориядә функциональ караулар буенча бүлеп бирелә:

- *ландшафтның сәнәгать-селитит функциональ тибы, ул муниципаль* берәмлекнең торак пунктлары территориясен үз эченә ала;
- *авыл хуҗалыгы ландшафтының авыл хуҗалыгы төре, анда авыл* хуҗалыгы территорияләре, сөрүлекләр, көтүлекләр, печән чабу белән шөгыльләнүче җирләр бар);
- *яшелләндерелгән территорияләр,* акваторияләр һәм су объектлары янындагы участоклар белән тәкъдим ителгән рекреацион ландшафт төре.

Туфрак өсте. Муниципаль берәмлек территориясе, табигый-авыл хуҗалыгы зоналарына туры китереп, киң күләмле урманнарның соры урман туфраклары зонасында урнашкан.

Туфрак катламы соры урман, кара-соры урман туфраклары һәм акланган кара туфракларның төрлелеге белән характерлана.

Елга үзәнендәге Пойменные туфраклар аллювиальным дерновым насыщенным карбонатным типом.

Соры урман туфраклары 26-33 см егәрлекле ГУМУС горизонтына ия. Сөргән вакытта сөрүлек катламы соры төскә, комковато-порошлы структурага ия. гумус күләме 3 тән 5% кадәр . Аларда шактый күләмдә тулай азот, әмма үсемлекләр өчен калий һәм фосфор формалары җитәрлек дәрәҗәдә тәэмин ителмәгән. Соры урман туфраклары делювиаль суглинкаларда һәм балчыкларда формалаша.

Кара-соры урман туфраклары гумуслырак, туклыклы матдәләрнең шактый микъдары, соры урман туфраклары арасында физик үзенчәлекләр һәм, гомумән, кара туфракка якын булуы белән характерлана.

Акбурланган кара туфраклар кара төскә буялган һәм гумуслы горизонтның зуррак егәрлеге белән ныкрак ашлык структурасы белән аерылып тора. Гумусның эчтәлеге, нигездә, 7дән 8% ка кадәр, аз аксыл һәм нейтраль тирәлекнең реакциясе. Алар елга үзәненең түбән катламнары буенча да тигез дәрәҗәдә урнашкан.

Үсемлекләр. Муниципаль берәмлек территориясе киң күләмле урманнар зонасында урнашкан. Үсемлекләрнең төп өлеше имән һәм юкә-имән агачлары, вяз, төрле үлән һәм злак-төрле үсемлекләр катнашында киң яфраклы урманнар белән тәкъдим ителә.

Хәзерге вакытта карала торган территориянең зур өлеше антропоген-үзгәртелгән (ачылган, төзелгән), төп үсемлекчелек, нигездә, авыл хуҗалыгы культуралары һәм икенчел вак яфраклы урманнар белән алмаштырылган.

Барлык печәнлек һәм көтүлекләрнең төп мәйданы-злак-төрле үләндәге болыннар. Көткәндә төрле көтүлек производстволары барлыкка килә: урта һәм көчле типчаклы ксерофит - төрле үләнле-типчаклы ксерофит-типчаклы рудераль, Меңъеллык-типчаклы һәм Тулы группировкалар. Су асты участоклары өчен казлар сыгылган, төрле үлән-кыяклы болыннарның Меңъеллык модификацияләре хас.

Урман массивлары муниципаль берәмлекнең көньяк-көнбатыш өлешендә генә таратыла.

Аеруча саклаулы табигать территориясе – региональ әһәмияттәге «Маршалл хохлаткасы яшәү урыны»табигать һәйкәле аеруча бай биотөрлелек белән тасвирлана. Табигать һәйкәленә Татарстан өчен генә түгел, ә Урта Идел буе өчен дә сирәк үсемлекләр – Татарстан Республикасының Кызыл китабына кертелгән Маршалл хохлаткасы аеруча зур әһәмият бирә. Бу төр экологиягә, аның туфрак катламы торышына, кырмыска кырмыскалар (үсемлекләр орлыкларын тарата) сакланышына, аңа тиешле төрләр булуга бәйле рәвештә, бу төр урманнардан файдаланганда махсус саклауга мохтаҗ.

Табигать һәйкәле территориясендә агач ярусы асылмалы каен, гади усак, сабакчалы имән, йөрәкле юкә, ялангач һәм гладкий кебек төрләр белән барлыкка килгән. Куак ярусын формалаштыруда гади булган балан, гөлҗимеш, гади керпечек, гади кура җиләге, сабакчалы Каенлык, үткен яфраклы клен, гади миләш катнаша.

Тамырлы үсемлекләре Исемлеге 55 төр тәшкил итә. Биредә Меңъеллык гадәти, Төньяк көрәшчесе, адокс мускуслы, Европа казылыгы, ландыш майский, Европа купальнигы, Петр кресты-яхшы сакланган урман массивларының Индикаторлары.

Хайваннар дөньясы. Фаунаның антропоген үзгәргән территорияләрендә, нигездә, тояклы, кимерүчеләр, бөҗәкләр, куллы канатлар, төрле кошлар бар. Туфракның табигый уңдырышлылыгын саклауда туфракның (умырткасызлар да, умырткасызлар да) әһәмияте зур. Фауна составына шулай ук синантроп төрләр дә керә: кара стриж, кара карга, йорт чыпчыгы, саескан, галка, соры карга,Күгәрчен, шулай ук йортлаштырылган төрләр – Мәчеләр, Этләр.

Региональ әһәмияттәге табигать һәйкәле «Маршалл хохлаткасы яшәү урыны»территориясе биологик төрлелек белән аерылып тора. Табигать һәйкәле территориясендә Орнитофауна, нигездә, урман комплексы вәкилләреннән тора. ТР Кызыл китабына кертелгән төрләрнең берсе-Урал, Яшел тукран, сизоворонка, орел-карлик, ушастая

сова, горлица, каберлек, клинтух, кобчик, подорлик зур, филин, серая неясыть. ТР Кызыл китабына кертелгән амфибияләр арасында өч төр - Ишкәкле тритон, Кызыл жерланкасы, соры бака теркәлгән. Рептилияләрдән веретеница ломкая, медянка обыкновенная, гадюка обыкновенная теркәлгән. Урман территорияләренә туры китерелгән төрләр дә очрый: гадәти тритон, гади сарымсак, үткен корд һәм үлән бакасы. Рептилияләр арасында гади, прыткая һәм терелә торган әрҗәләр яши. Шулай ук ТР Кызыл китабына кертелгән умырткасызларның 4 төре: Сабан туе, бакча, Аю, авыл кызыл тасмасы, кура җиләге бар.

4. 3. Әйләнә-тирә мохит торышын бәяләү

4.1. 3.1. Атмосфера һавасының торышы

Атмосфера һавасы-әйләнә-тирәлекнең төп тормыш өчен мөһим элементларының берсе. Аңа эләккән катнашмалар күчерелә, чәчелә, юыла. Ахыр чиктә, туфрак, растительность, поверхностные һәм җир асты сулары ала күп нәрсә, нәрсә әләгә һава мохитенә. Атмосфера пычрануы исә хуҗалык эшчәнлеге барышында төрле матдәләр чыгару нәтиҗәсендә килеп чыга.

Атмосфера һавасы, азот, кислород, углекислый газ кебек мөһим компонентлардан тыш, төрле микъдарда һәм башка бик күп матдәләрдә була. Беренчесе атмосфера һавасының табигый өлешенә карый, икенчеләре аны пычрата.

Стационар чыганаклардан һәм автотранспорттан килгән пычраткыч матдәләр зур концентрацияләрдә халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынты ясарга сәләтле.

Атмосфераны пычратуның төп факторларының берсе-антропоген йогынты, аның нәтиҗәсендә төрле пычраткыч матдәләр чыгарыла.

Каралучы территориядә атмосфера һавасы пычрануның төп чыганаклары булып тора:

– төзелеш тармагы предприятиеләре (ЖБИ, тимерче, пилорама);
– азык-төлек җитештерү («Кайнар икмэк " ҖЧҖ»);
– авыл хуҗалыгы җитештерүе объектлары (ат фермасы, теплица хуҗалыгы);
– транспорт инфраструктурасы объектлары («Апас АТП» ҖЧҖ автобус паркы, АЗС, автосервис, автомойкалар);
– коммуналь-склад объектлары һ. б.

Җитештерү объектлары Апас штп территориясендә урнашкан. Апас, аерым сәнәгать зоналарыннан тыш, торак төзелешенә якын урнашкан.

Апас штпда урнашкан ЖБИ предприятиесе төзелеш тармагының төп объекты булып тора. Апас, шулай ук бу территориядә тимерче урнашкан. Тимер-бетон эшләнмәләр җитештерү цехлары күп санда тузан, кремний диоксиды, углерод диоксиды аерып тора. Металл конструкцияләр җитештергәндә, шулай ук эретеп ябыштырганда металл һәм аларның окалиннары, эретеп ябыштыру аэрозолейлары, углерод диоксиды, марганец, азот окислары рәвешендәге зарарлы ингредиентлар комплексы бүлеп бирелә. СанПиН санитар классификациясе нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 ЖБИ чыгару предприятиесе якынча 300 м. булган III класслы куркынычлык объектларына карый. Пилорама-куркынычлыкның IV класслы объекты, атмосферага агач тузаны чыгару чыганагы булып тора.

Муниципаль берәмлек территориясендә, Иске Әнәле авылы янында ат фермасы урнашкан. Күрсәтелгән ферманың якынча санитар-яклау зонасы санитар кагыйдәләр һәм нормалар буенча 300 метр тәшкил итә. Терлекчелек объектлары белән бәйле төп проблема-тирес һәм тирес тирес тиресеннән шактый күләмдә тирес туплау һәм белем алу. Органик азотлы кушылмалар урнаштырганда аммиак барлыкка килә, күкертле органик аксым матдәләре черегәндә күкертле водород бүлеп бирелә. Ферментатив процесслар ташлау альдегидлар, спирт, катлаулы эфирлар, май кислоталары барлыкка килү белән бергә алып барыла. Начар исләр аксым матдәләренең пептон кебек кушылмалары черүенә бәйле. Моннан тыш, терлекчелек предприятиеләре атмосфера һавасын пычратучы микроорганизмнар (Мироненко, Никитин, 1980) булып тора.

Азык-төлек сәнәгате «Кайнар икмэк»ҖЧҖ предприятиесе тарафыннан тәкъдим ителгән. Атмосфера һавасын пычратучы төп матдәләр булып, азык-төлек сәнәгате объектларыннан углерод оксиды, органик кислоталар, углеводородлар, күкерт диоксиды, очучы органик кушылмалар тора.

СанПиН таләпләрен бозу 2.2.1/2.1.1.1200-03 карап тикшерелгән предприятиеләрнең санитар-яклау зоналары шәһәр тибындагы бистәнең торак төзелешенә йогынты ясый. Апас һәм Иске Әнәле авыллары.

Муниципаль берәмлек чикләрендәге объектлардан тыш, шулай ук чиктә урнашкан атмосфера пычрану чыганакларын да исәпкә алырга кирәк. Апас Ш.т. п. " МБнең төньяк-көнбатыш өлешендә торак төзелеше күргәзмәсе Табар Черкене авыл җирлегендә урнашкан кирпеч заводының санитар-яклау зонасында үткәрелә. Күрсәтелгән заводның санитар-яклау зонасы күләме, санитар кагыйдәләр нигезендә, 300 м тәшкил итә.

Автотранспорт чараларын кулланганда ягулык яну продуктларының атмосфера һавасына йогынтысын аерым билгеләп үтәргә кирәк. «Казан - Буа - Ульяновск», «Апас - Тәтеш» һәм «Казан - Ульяновск "- Апас - " Олан - Каратун "автомобиль юлларында, шулай ук" Апас АТПсы» ҖЧҖнең автобус паркы (ремонт базасыннан башка), АЗС, автосервис һәм автомастерскаялар буенча автотранспорт хәрәкәте әлеге төр пычрату чыганагы булып тора. Күчмә чыганаклардан атмосферага керүче пычратучы матдәләр: 1,3-бутадиен, формальдегид, бензол, канцероген йогынтыга ия, шулай ук азот акролеин һәм диоксиды. СанПиН таләпләрен бозу 2.2.1/2.1.1.1200-03 күрсәтелгән объектларның санитар-яклау зонасында муниципаль берәмлекнең торак төзелеше күрсәтелә.

Атмосфера һавасын пычратуның потенциаль чыганагы булып карала торган территория буенча уза торган магистраль торбалар, шулай ук аларга хезмәт күрсәтү объектлары тора. Режимлы эксплуатацияләгәндә атмосферага табигый газ чыгару юк, әмма аварияләрдә һава бассейнына пычраткыч матдәләр агарга мөмкин.

Апас РЭГСы предприятиеләре өчен «Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ, «Татнефть-АЗС Центр» ҖЧҖ, «Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ, «Таттелеком» ҖАҖ Апас РЭСы, «Сетевая компания» АҖ филиалы Буа электр челтәрләре предприятиеләре өчен санитар-саклау зоналары проектлары эшләнде.

Шуны да билгеләп үтәргә кирәк, «Челтәр компаниясе» АҖ филиалы Буа электр челтәрләренең, шулай ук Апас РУЭСы тарафыннан расланган санитар-яклау зонасының исәп-хисап зонасы проекты, торак төзелешенең санитар-яклау зонасында урнашуына бәйле рәвештә, санитар таләпләрне бозып эшләнгән.

Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор идарәсенең Буа, Чүпрәле, Тәтеш, Апас районнарында территориаль бүлегеннән алынган мәгълүматларга караганда, 2017 ел эчендә сәнәгать предприятиеләре йогынтысы зонасында атмосфера һавасы пробалары буенча 4 анализ үткәрелгән. Тикшеренулер вакытында ПДКНЫП артуы ачыкланмаган, бу, күбесенчә, предприятиелернеп куркынычсызлыгы югары классына бейле.

Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы материаллары нигезендә, муниципаль берәмлек территориясе атмосфераны пычратуның уртача потенциалы өлкәсенә керә (2,4-2,7). Бу биредә пычраткыч матдәләр туплау өчен дә, таралу өчен дә тигез шартлар тудырыла дигән сүз.

4.2. 3.2. Су ресурсларының торышы

Су белән тәэмин итү чыганакларының кыскача характеристикасы

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең торак пунктларын су белән тәэмин итү су кулланучыдан ерак түгел урнашкан җир асты су алу җайланмаларыннан файдалануга нигезләнгән.

Су артезиан скважиналарыннан чыгарыла торган җир асты сулары белән тәэмин ителә. 13 артезиан скважинасы эксплуатацияләнә, шулай ук халыкны эчә торган су белән тәэмин итү өчен Иске Әнәле авылы чишмәсе файдаланыла. Хәзерге вакытта үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы муниципаль берәмлекнең торак пунктлары территориясенең зур өлешен үз эченә ала. «ЖилКомСервис»ҖЧҖ муниципаль берәмлек халкын су белән тәэмин итүче оешма булып тора.

Артезиан скважиналарыннан чыгарыла торган су бүлү челтәренә алдан әзерлексез бирелә. Ел саен барлык скважиналардан эчә торган суның сыйфатына анализ ясала.

Скважиналар Казан сульфат-карбонат комплексының су ташучы катламнарын каплыйлар. Химик состав буенча сульфат-гидрокарбонат магниево-кальций, гомуми

катгыйлыгы 7,8-17,5 ммоль/л һәм минерализация 0,8-1,7 г/л. Рөхсәт ителгән концентрациянең артуы түбәндәге күрсәткечләр буенча күзәтелә: катгыйлык, сульфатлар, магний.

Муниципаль берәмлек территориясендә сигез су алу скважинасы өчен санитар саклау зоналары проектлары эшләнгән. Эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары күләмнәре турында белешмәләр 4.8 бүлегендә урнаштырылган.

Тәкъдим ителгән проектлар нигезендә, муниципаль берәмлек өчен Казан сульфат-карбонат сериясенең җир асты сулары белән тәэмин ителгән һәм гидравлик элемтә булмау белән тәэмин ителгән.

Муниципаль берәмлек территориясендә эчә торган су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналарының беренче поясы режимы үтәлми, чөнки беренче пояста торак, иҗтимагый-эшлекле төзелеш территорияләре күрсәтелә. Эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналарының икенче һәм өченче поясы чикләрендә потенциаль куркыныч объектлар юк.

Муниципаль берәмлекнең эчәргә яраклы су белән тәэмин итүнең калган чыганаклары өчен Генераль план белән санитар саклауның I поясы чикләре билгеләнгән, ул 50 м тәшкил итә. Аларны яклау максатларында, СанПин 2.1.2.1110-02 таләпләренә туры китереп, санитар саклау зоналарын булдыру кирәк.

Шулай ук шуны да билгеләп үтәргә кирәк, эчәргә яраклы су белән тәэмин итү өчен 4 су алу скважинасы һәм 1 ат фермасы ихтыяҗлары өчен 1 скважина Себер сазланган үләт базының санитар-яклау зонасында урнашкан. Бер үк вакытта ике су алу скважинасы биотермик чокырларның һәм ат фермаларының санитар-саклау зоналарында урнашкан.

Муниципаль берәмлек территориясендә өске сулар бары тик авыл хуҗалыгы, производство белән тәэмин итү, хуҗалык-көнкүреш ихтыяҗлары өчен генә кулланыла.

Өслек суларының торышы

Су объектларында суның сыйфаты атмосфера явым-төшемнәре, предприятиеләрнең чистартылмаган агынты сулары, торак пунктлар территориясеннән, авыл хуҗалыгы җирләреннән өске агымнары, шулай ук туфрак эрозияләре белән килә торган пычрату йогынтысында формалаша.

Өске су объектларының, барыннан да элек, елгаларның гидрологик режимын бозу факторларының берсе-аларның бассейннарын антропоген трансформация. Территорияне техноген үзләштерү, торак пунктларның үсеше су объектларына пычраткыч матдәләр керүнең артуына китерә. Предприятиеләрдә яңгыр канализациясе һәм сәнәгать агынтыларының локаль чистарту корылмалары булмау, җирле рельефка яңгыр һәм кар суларын үзгәртеп оештырылмаган китерү, КНСТАН елгаларга аварияле рәвештә ташлану водотоккаларның пычрануын көчәйтә.

Шулай ук агросәнәгать комплексы объектлары, авыл хуҗалыгы предприятиеләре тарафыннан туфракны эшкәртү буенча эрозиягә каршы агротехник чаралар үтәлмәү, су объектлары янындагы җирләрне сөрү, минераль ашламалар һәм пестицидлар кертү дә елгаларны пычратуга китерә. Язгы ташу һәм язгы ташу вакытында туфрак, тирес массасы, ягулык-майлау материаллары, нефть продуктлары юыла, бу елгаларның санитар торышын начарайта.

Өслек сулары торышына тискәре йогынты автомобиль юлларыннан агып төшүгә бәйле булырга мөмкин. Яңгыр суларын чистарту булмау нефть продуктларының тишелеп чыгуына һәм аннан соң өске суларны гына түгел, ә җир асты суларын пычратуга китерә.

Муниципаль берәмлектә өске су саклау өлкәсендәге төп проблема булып су саклау зоналары режимнарын үтәмәү тора. РФ Су кодексы таләпләрен бозып, өске су объектларының су саклау зоналарында муниципаль берәмлекнең канализацияләнмәгән торак төзелеше, 2 зират, теплица хуҗалыгы, «Газпром трансгаз Казан»ҖЧҖ ЛЭС промбазасы урнаштырылган.

Өске су объектларының яр буе полосаларын төзү турында аерым әйтергә кирәк. Россия Федерациясе Җир кодексы таләпләрен бозып, өслек су объектларының яр буе полосаларында муниципаль берәмлекнең төзелгән территорияләре урнашкан.

Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор идарәсенең Буа, Чүпрәле, Тәтеш, Апас районнарындагы территориаль бүлеге тарафыннан «пгт " муниципаль берәмлегендә икенче категорияле сулыклардан пробаларны тикшерү нәтиҗәләре турында белешмәләр бирелде. Апас районында 2017 ел өчен халыкны рекреацион судан файдалану өчен билгеләнгән» Белешмәләр 3.2.1 таблицасында урнаштырылган.

Таблица 3.2.1

Халыкның судан файдалану урыннарында 2017 елда сулыкларның торышы икенче категорияле сулыклар өчен

Сулыкларның торышы характеристикасы	Саны
Даими көпшәләр саны	4
Санитар-химик күрсәткечләр буенча тикшерелгән пробалар саны	2
Алар арасында, тиешле гигиена нормаларына туры килми	0
Микробиологик күрсәткечләр буенча тикшерелгән пробалар саны	92
Алар арасында, тиешле гигиена нормаларына туры килми	3
Кеше өчен куркыныч булган гельминтларга тикшерелгән пробалар саны	5
Алар арасында, тиешле гигиена нормаларына туры килми	0

2017 елда бирелгән мәгълүматларга караганда, санитар-химик күрсәткечләр буенча тикшерелгән пробалар, шулай ук гигиена нормаларына туры килми торган гельминтларга пробалар ачыкланмады. Микробиологик күрсәткечләр буенча тикшерелгән 92 пробаның 3се генә гигиена нормативларына туры килми, бу шулай ук муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан икенче категорияле сулыкларның канәгатьләнерлек хәлдә булуын күрсәтә.

Чистарту корылмалары эше. Муниципаль берәмлек территориясендә биологик чистарту корылмаларының гамәлдәге 1 сәнәгать мәйданчыгы урнашкан. Чистарту корылмаларының җитештерүчәнлеге тәүлегенә 300 м3 / тәүлек тәшкил итә.

Чистарту корылмалары төзелгән булмаса, регион климат үзенчәлекләре. Чистарту корылмалары сыешлыкларында агынтыларның озак булуы кышкы чорда агынтылар температурасының кимүенә китерә, бу биологик процессларның тулысынча диярлек туктатылуына һәм, нәтиҗәдә, чистартуның сыйфатын киметүгә китерә.

4.3. 3.3. Туфрак катламының һәм җир ресурсларының торышы

Туфрак катламы һәм җир ресурслары торышының төп проблемасы эрозия процесслары булып тора (тулырак карагыз 2.8 бүлек.). Алар белән бергәттән җирләрнең торышына башка факторлар да зарарлы йогынты ясый: җирләрне техноген пычрату, пестицидлар,

радионуклидлар, агынты сулар, җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычрату, торбалар салганда җир эшләре барышында җимереклек.

Эрозия туфрак катламы структурасына сизелерлек пестрота кертә һәм туфракның уңдырышлылыгын киметә. Эродацияләнгән туфракта ашламаларның нәтиҗәлелеге кими, аларны эшкәртүгә чыгымнар арта. Туфракларның экологик торышына агулы химикатлар һәм минераль ашламалар куллану йогынты ясый, ә бу җитештерелә торган авыл хуҗалыгы продукциясенең сыйфатына һәм экологик яктан чиста булуына йогынты ясый.

Торак пунктлар территорияләрендә туфракның төп пычрану чыганаклары- предприятиеләрнең сәнәгать мәйданчыклары, коммуналь-склад объектлары, торак төзелеше.

Туфракта авыр металларны һәм аларның тозларын булуы мөһим әһәмияткә ия, аларның чыганаклары агулы химикатлар, автотранспорттан ташлаулар булырга мөмкин. «Казан - Буа - Ульяновск», «Апас - Тәтеш» һәм «Казан - Ульяновск "- Апас - " Олан - Каратун "автомобиль юллары янындагы туфрак техноген йөкләнешне киметә.

Автотранспорт двигательләре эшендә аэрозоль һәм тузан кисәкләреннән торган «шартлы каты» ташлаулар барлыкка килә. Иң күп санда кургаш һәм корым кушылмалары барлыкка килә. Кургашның гомуми санының 20% ка якыны газ белән аэрозоль рәвешендә тарала, 80% ы каты кисәкләр һәм су эри торган кушылмалар рәвешендә төшә, сөрүлек катламының тирәнлегендә яки атмосфера явым-төшемнәре фильтрациясе тирәнлегендә туфракта туплана. Туфракта кургаш кушылмаларының туплану куркынычы аның үсемлекләренә югары дәрәҗәдә керү һәм аның хайваннарда, кошларда һәм кешеләрдә азык-төлек чылбыры звенолары буенча күчүе белән бәйле.

Роспотребнадзорның Татарстан Республикасы буенча идарәсенең Буа, Чүпрәле, Тәтеш, Апас районнарындагы территориаль бүлеге мәгълүматлары буенча 2017 елда авыр металл булуга туфрак пробасына 2 анализ үткәрелгән, шул исәптән 1 үсемлекчелек продукциясе җитештерү урыннарында һәм 1 сәнәгать предприятиеләре йогынтысы зонасында. Пробаларның күрсәтелгән анализлары ПДКДАН артып китүне ачыкламаган.

Туфрак вертикаль планлаштыру, вакытлыча керү юллары кору, ярдәмче биналар төзү, инженерлык коммуникацияләре сузу вакытында җимерелә. "Җирләрне саклау максатларында җир кишәрлекләре милекчеләре, җирдән файдаланучылар, җир хуҗалары һәм җир кишәрлекләрен арендалаучылар «...бозылган җирләрне рекультивацияләү, туфракның уңдырышлылыгын торгызу, ...туфракның уңдырышлылыгын саклау һәм җирләрне бозу белән бәйле эшләр башкарганда аларны файдалану»буенча чаралар үткәрергә тиеш.

4.4. 3.4. Җитештерү һәм куллану калдыклары

Шактый күләмдә калдыклар җыелу, аларны вакытында һәм тиешенчә утильләштермәгән очракта, халыкның яшәү урыннарының санитар-экологик торышын шактый начарайта. Калдыкларны күмүнең һәм туплауның, калдыкларны вакытлыча урнаштыру урыннарының канәгатьләнмәслек сыйфаты зарарлы, ә кайчагында барлыкка килгән экосистемаларга тискәре йогынты ясый.

Җитештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү мәсьәләсе муниципаль берәмлекнең әйләнә – тирә мохит торышы мәсьәләләреннән иң күзгә күренеп тора (чүп-чар һ.б. калдыклар бөтен җирдә күренә), иң массалы йогынты (калдыклар белән эш итүдә барлык муниципаль берәмлек-барлык учреждениеләр, оешмалар, халык җәлеп ителгән) һәм массалык күп булу аркасында, табигать саклау законнарын бозучыларны ачыклау өлешендә контрольдә тотылмый.

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегендә предприятиеләр һәм торак сектор теге яки бу дәрәҗәдә сәнәгать, коммуналь, терлекчелек һәм башка төр калдыклар барлыкка килү чыганагы булып торалар.

Сәнәгать калдыклары. Сәнәгать калдыклары барлыкка килү чыганагы булып сәнәгать предприятиеләре тора. Сәнәгать калдыклары арасында 3-5 класс куркынычлык калдыклары алда бара.

5нче класслы сәнәгать калдыклары арасында территориядән сметалар, полимер материаллар һәм тукымалар калдыклары, агач тузаны, һава фильтрлары, лампаларны эшкәртүдән пыяла, төсле металл ватыклары, макулатура, стружкалар, пычкылар, агач калдыклары, тузган автомобиль покрышкалары һәм камералары, шиннар очрый.

3-нче сыйныф калдыкларыннан еш кына тармак, мотор майлары һәм индустриаль, нефть продуктлары белән пычранган фильтрлар очрый.

Муниципаль берәмлек территориясендә сәнәгать калдыкларын туплау урыннары юк. Барлыкка килгән сәнәгать калдыклары каты көнкүреш калдыклары полигонына урнаштырыла.

Терлекчелек калдыклары. Әлеге төр калдыкларның барлыкка килү чыганагы булып муниципаль берәмлекнең ат фермасы һәм шәхси хуҗалыклары тора.

Тирес шәхси хуҗалыклар территорияләрендә вакытлыча бортлана, аннары органик ашлама буларак кулланыла. Ат фермасыннан барлыкка килгән терлекчелек калдыклары якын-тирә территорияләрдә саклана. Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, калдыкларны вакытлыча урнаштыру урыннары чүпләнмәгән һәм бу төр калдыкның куркынычсыз саклануын тәэмин итми.

Коммуналь калдыклар. Бүгенге көндә муниципаль берәмлек территориясеннән каты коммуналь һәм зур габаритлы калдыклар Чүри-Бураш авыл җирлеге территориясендә урнашкан каты көнкүреш калдыклары полигонына чыгарыла. Полигон 2000 елда файдалануга тапшырылган. Полигонның гомуми мәйданы-4,2 га, Тулы проект егәрлеге-109,1 мең куб. м. Полигонда үлчәү контроле бар һәм сортировкалау башкарыла. Әлеге полигон калдыкларны урнаштыру объектларының дәүләт реестрына кертелгән, № 16-0110 лицензия.

Биологик калдыклар. Биологик калдыкларны күмү урыннары-үләт базлары һәм зиратлар.

«Апас РДВБ» ДБУ һәм ТР Министрлар Кабинетының 21.04.2012 ел, № 620-р күрсәтмәсе буенча муниципаль берәмлек территориясендә 2 биотермик чокыр һәм 1 себерязвасы үләт базы урнашкан. Шулай ук муниципаль берәмлек территориясен Табар Черкене һәм Чүри-Бураш авыл җирлекләре территориясендә урнашкан биотермик чокырның һәм Себер якларындагы үләт базының санитар-саклау зонасы өлешчә яба.

"Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан биотермик чокырлар һәм Себер яраланган үләт базы капиталь төзелеш объектлары буларак кадастр исәбенә куелган (3.4.1 таблица).

Таблица 3.4.1

"Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан үләт базлары Исемлеге»

№ п/п	Үләт базының төре	Урнашкан урыны	Капиталь төзелеш объектының кадастр номеры
1	34 нче биотермик чокыр	Апас ш. т. п. дан 0,4 км көнчыгышка таба	16:08:020402:155
2	41 нче биотермик чокыр	Апас ш. т. п. дан 0,4 км көнчыгышка таба	16:08:020402:154
3	Себерязвасы 2 нче номерлы үләт базы	Иске Әнәле т. п. дан 0,5 км төньякка таба	16:08:000000:608

СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 биологик калдыкларны җыю, утильләштерү һәм юк итү буенча ветеринария-санитария кагыйдәләрен раслау турында 1995 елның 04 декабрендә Россия Федерациясенең баш дәүләт ветеринария инспекторы тарафыннан үләт базларының санитар-яклау зоналары күләме 1000 м тәшкил итә (I класслы куркыныч). Шул ук вакытта Себер яраланган үләт базлары аеруча куркыныч объектлар булып санала, чөнки туфракны Себер җәрәхәте белән зарарлау чыганагы, әйләнә - тирә мохит объектларында

тотрыклы һәм исән калу вакыты озак булган, кайбер күрсәткечләр буенча-100 елдан артык. 3.1.7.2629-10 СП нигезендә, Себер яраланган хайваннар каберлекләренең санитар-саклау зоналарында, җирне тартып алу һәм алу белән бәйле теләсә нинди объектларны урнаштыру һәм эшләр башкару тыела. Биотермик чокырларның санитар-яклау зоналарында, ветеринария-санитария кагыйдәләре нигезендә, торак йортлар, иҗтимагый объектлар, терлекчелек фермалары урнаштыру рөхсәт ителми.

13 нче санитар-яклау зонасында торак төзелеше, эре мөгезле терлек фермасы, эчәр су белән тәэмин итү чыганаклары, иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектлар, инженерлык, транспорт инфраструктурасы, коммуналь-склад объектлары, биотермик чокырларның санитар-яклау зонасында торак төзелеше, эчә торган су чыганаклары, эре мөгезле терлекләр фермалары урнашкан.

Үләт базларының санитар-яклау зоналарының йогынтысы проблемасын хәл итүнең берничә варианты булырга мөмкин:

1. үләт базларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен киметү буенча чаралар үткәрү;
2. зыянсыз үләт базларын бетерү;
3. үләт базларының санитар-яклау зоналарында урнашкан авыл территорияләренең үзгәрүе.

Үләт базларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен кыскарту Россия Федерациясенең Баш дәүләт санитар табибы яисә аның урынбасары карары буенча мөмкин. Роспотребнадзорның Татарстан Республикасы буенча идарәсенең үләт базларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен киметү буенча төп таләпләре булып тора:

- югары тимер-бетон каркас белән туфрак учагын ябуны тәэмин итү;
- Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор Идарәсе белән килештереп, скважиналарда грунт сулары агымыннан түбәнрәк туфракка һәм суга лаборатор контроль оештыру.

Татарстан Республикасының Баш дәүләт ветеринария инспекторы мәгълүматларына караганда, саркофагны җиһазлаганда өслекнең калынлыгы 0,4 м дан да ким булмаска тиеш; үләт базы периметр буенча кимендә 2,5 м биеклектәге койма белән коймаланырга тиеш; койма яисә бетон саркофагтан 30 м радиуста 1 метр биеклектәге җир валы рәвешендә өстәмә саклагыч зона булдырырга кирәк.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 6 маендагы 263 номерлы *карары белән Татарстан Республикасы территориясендә* файдаланылмый торган үләт базларын (биотермик чокырларны) бетерү тәртибе расланды.

Күрсәтелгән Тәртип, биологик калдыкларны санкциясез күмүгә юл куймау, хайваннарның йогышлы чирләре таралуны булдырмау, зооантропоноз авырулары белән кешеләр авыруларын кисәтү һәм әйләнә-тирә мохитне пычратудан саклау максатларында, тирә-юньгә зыян китерми торган үләт базларын бетерү буенча чаралар үткәрүнең эзлеклелеген билгели.

Файдаланылмый торган үләт базларын бетерү буенча чаралар түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- файдаланылмый торган үләт базларын ветеринария-санитария тикшерүе;
- бетерелергә тиешле файдаланылмый торган үләт базларының (биотермик чокырларның) реестрын формалаштыру;
- файдаланылмый торган үләт базларын бетерү.

Үткәрелгән тикшерү нигезендә үләт базы юкка чыгарылырга тиешле файдаланылмый торган үләт базлары (биотермик чокырлар) реестрына кертелә.

Файдаланылмый торган үләт базларын бетерү юлы белән башкарыла:

- бетерелә торган терлек үләт базының гомуммацияләнгән калдыгын Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан расланган үләт базлары исемлегенә кертелгән башка үләт базына күчерү һәм яңадан җирләү;

– җир дәрәҗәсеннән югарырак урнашкан конструкцияләрне дезинфекцияләү һәм демонтажлау (төрле материалларны каты коммуналь калдыклар полигоннарына чыгару, янгын куркынычсызлыгы чараларын үтәгән урында агач конструкцияләрне яндыру юлы белән);
– үләт базларын һәм траншеяларны туфракның өске катламын тигезләү, беркетү, профилактик дезинфекцияләү белән җирләү.

Россия Федерациясе Авыл хуҗалыгы министрлыгының 2002 елның 15 июлендәге 13-5-2/0525 номерлы боерыгы белән расланган дәүләт ветеринария күзәтчелеге объектларын дезинфекцияләү һәм дезинфекцияләү кагыйдәләре нигезендә дезинфекция үткәрелә.

Чаралар үткәрү нәтиҗәләре буенча ветеринария идарәсе тарафыннан үләт базын бетерү акты рәсмиләштерелә, ТР Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы үләт базын кадастр исәбеннән төшерү процедурасын үткәрүне тәэмин итә. Юкка чыгарылган үләт - базлары (биотермик чокырлар) территориясен алга таба файдалану Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Зират. Муниципаль берәмлек территориясендә 2 зират урнашкан. СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 Апас ш. т. б. зиратының санитар-саклау зонасы – 100 м, ә Иске Әнәле зираты-50 м тәшкил итә. РФ су кодексын бозып, ике зират та Табарка елгасының һәм аның кушылдыгы су саклау зонасында, шулай ук зиратларның санитар-яклау зонасында торак йортлар урнашкан.

4.5. 3.5. Физик йогынты факторлары

Радиацион хәл. «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясендәге радиацион хәл радиация фонына өлеш кертә торган табигый (табигый) һәм ясалма радиация чыганаклары йогынтысында формалаша һәм, нигездә, имин дип бәяләнә. Гомуми еллык дозага табигый һәм техноген-үзгәртелгән радиация фонының өлеше, уртача алганда, 60 % тәшкил итә, һавада радонның һәм корылмаларның булуы, табигый радионуклидлар (ЕРН) туфракларда һәм төзелеш материалларында гамма-нурланышы һ. б. белән бәйле.

80 мБк/м^{2}с артык тыгызлыгы булган участок бинасын төзү өчен бүлеп биргәндә, биналар проектында радоннан саклау системасы каралырга тиеш. Радон агымының грунт өслегеннән 80 мБк/м^{2}с артык тыгызлыгы булганда радон яклау чаралары кирәклеге Роспотребнадзор органнары белән килешенеп һәр аерым очракта билгеләнә.

Җитештерү радиация контроле гамәлдәге нормативларга туры килү-килмәүне тикшерү максаты белән торак йортларны һәм социаль-көнкүреш билгеләнешендәге биналарны төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау һәм эксплуатацияләүнең барлык стадияләрендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Норматив күрсәткечләр арткан очракта, мөмкин булган сәбәпләргә анализ ясалырга тиеш.

Электромагнит факторлар. Муниципаль берәмлек территориясендә электр магнит нурланышы чыганаклары-элемтә линияләре, электр тапшыру линияләре, трансформатор подстанцияләре, шулай ук «Таттелеком»ГАҖ Электр элемтәсенең зона узелы.

«Челтәр компаниясе " АҖ филиалы Апас РЭСы трансформатор подстанциясе өчен электромагнит тәэсиренең билгеләнгән норматив таләпләргә туры килүен раслаучы санитар-яклау зонасы проекты эшләнде. Алга таба калган подстанцияләр өчен электромагнит йогынты дәрәҗәсенең билгеләнгән норматив таләпләргә туры килүен раслый торган санитар-саклау зоналары проектларын эшләү таләп ителә.

Муниципаль берәмлек территориясендә 10-110 кВ көчәнешле электр тапшыру линияләре уза, алар халыкның яшәү шартларына турыдан-туры тискәре йогынты ясамый.

Карала торган территориядә күп санлы кәрәзле элемтә база станцияләре урнашкан, алар электромагнит нурланыш чыганагы булып тора.

База станцияләренең күпчелеге өчен кәрәзле радиотелефон элемтәсенең база станциясен төзү, техник реконструкцияләү һәм урнаштыру проектлары эшләнгән ("санитар-саклау зоналарын һәм тапшыручы радиотехник объект төзелешен чикләү зоналарын исәпләү" бүлеге). Проектлар Роспотребнадзорның ТР буенча идарәсенең уңай санитария-эпидемиология бәяләмәләрен алды. Әлеге проектлар нигезендә, база элемтә станцияләреннән санитар-саклау зонасы билгеләнми.

Шулай ук муниципаль берәмлек территориясендә алдынгы радиотехник объект (ПРТО) – Апас РТПСЫ урнашкан. ТР, Апас районы, Апас ш.т.п чите, РТРС «РТПЦ Татарстан "филиалы радиомачтасында антенналар куеп, РТРС" РТПЦ РТП "филиалы Апас РТПС-Апасның санитар - яклау зоналарын һәм төзелешне чикләү зоналарын урнаштыру һәм исәпләү материаллары"проекты эшләнде. Проект Роспотребнадзорның ТР буенча идарәсенең уңай санитар-эпидемиологик бәяләмәсен алды. Апас РТПСЫННАН санитар-яклау зонасы проекты нигезендә, радиомачтада урнашкан барлык тапшыру җиһазларының суммар нурланышын исәпкә алып, төзелешне чикләү зонасы күләме билгеләнмәгән:

- 0-360° азимут буенча җир дәрәҗәсеннән 20 м биеклектә 0-70 м ераклыкта урнашкан;
- азимут буенча 0-360° биеклектә-70тән 90 м га кадәр арада җир дәрәҗәсеннән 30 м га кадәр.;
- азимут буенча 179° биеклектә 0-170 м ераклыкта җир дәрәҗәсеннән 3,5 м биеклектә.

Акустик факторлар. Тавыш-әйләнә-тирә мохитне пычратучыларның берсе. Җитештерү һәм башка объектларның санитар-саклау зоналары күләмнәрен киметү проектларын эшләгәндә башкарылган натураль үлчәүләр һәм исәп-хисап күрсәткәнчә, исәп-хисап һәм билгеләнгән санитар-яклау зоналары чигендә предприятиеләрдән тавыш дәрәҗәсе билгеләнгән норматив күрсәткечләргә туры килә. 2.2.4/2.1.8.562-96 к Башка объектларның потенциаль тавыш йогынтысы зоналары аларның СанПин санитар классификациясе буенча билгеләнгән санитар-яклау зоналары белән билгеләнә 2.2.1/2.1.1.1200-03 к

Муниципаль берәмлектәге автотранспорт агымы «Казан - Буа - Ульяновск», «Апас - Тәтеш» һәм «Казан - Ульяновск "- Апас - " Олан - Каратун "автомобиль юллары буенча гамәлгә ашырыла.

Шулай ук тавыш йогынтысы чыганагы булып «Апас» АГРОСЫ тора, санитар-яклау зонасы СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 тигез 300 м. Хәзерге вакытта әлеге зонада халыкның бакчачылык-бакча участоклары урнашкан.

4.6. 3.6. Яшел утыртмаларның торышы

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясендә гигиена шартлары тудыруда яшел үсентеләр катнаша. Алар табигый биосфера процессларының барышын хуплыйлар, климатны җайга салу йогынтысын күрсәтәләр, әйләнә-тирә мохиткә антропоген йогынтыны киметәләр, хуҗалык эшчәнлеге, халыкның яшәү һәм ял итү шартларын яхшырталар.

Хәзерге вакытта карала торган территориянең яшел утыртмалары системасы формалаштырылмаган. Муниципаль берәмлекне яшелләндерү урманнар, болыннар, саклагыч урман полосалары, куаклар үсемлекләре һ. б. белән тәкъдим ителгән. Апас ш.т.п. территориясендә гомуми кулланылыштагы яшелләндерү объектлары бистәнең үзәк өлешендә урнашкан парк тәкъдим ителгән. Иске Әнәле авылы территориясендә гомуми кулланылыштагы яшелләндерү юк.

Яшелләндерелгән территорияләр мәйданы турында белешмәләр генераль планны раслау буенча материалларның «техник-икътисадый күрсәткечләр» бүлегендә китерелгән.

Хәзерге вакытта Яшел фондның сыйфатлы торышы тиешле дәрәҗәдә түгел. Яшелләндерүдә зур булмаган ассортимент кулланыла, ул тора, берсе-ягулык һәм член.

Моннан тыш, яшел үсентеләр, нигездә, карт агачлар белән тәкъдим ителгән һәм яңартуны таләп итә. Бөтен җирдә аларның механик йогынтыларына (төзелеш, коммуникацияләр салу, электр линияләре астында агачларны технологик кисү һ.б.) зыян китерү, шулай ук аларның тормыш сәләтен йомшартуга китерүче корткычлар һәм авырулар белән зарарлану очраклары билгеләнә.

Карала торган территориядә яшелләндерүнең төп проблемаларының берсе-агачлар һәм куакларның Начар үсүе. Моның сәбәпләре-төзелеш вакытында табигый туфрак катламының җиңелүе һәм өлешчә алыштырылуы, шулай ук яшелләндерү материалын утырту технологиясен һәм срокларын бозу, агачларны тиешенчә карау.

Торак пунктлар эчендә гомуми кулланылыштагы яшелләндерүнең җитәрлек булмавы яки булмавы сәбәпле, тирә-юнь Яшел массивларга ял итүчеләр күп чыга (аларның саны гөмбәләр һәм җиләкләр җыю чорында шактый арта). Җайга салынмый торган антропоген йөкләнеш агач-куак үсемлекләренең торышына тискәре йогынты ясый: территория этептәнә, урман өлешчә юкка чыгарыла һәм чүпләнә.

4.7. 3.7. Аеруча саклана торган табигый территорияләр

Маршалл хохлаткасының яшәү урыны-региональ әһәмияттәге табигать һәйкәле, ул Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Апас муниципаль районының табигать объектларын региональ әһәмияттәге табигать ядкәрләре дип игълан итү турында»2013 елның 20 декабрендәге 1017 номерлы карары белән расланган.

Аеруча саклана торган табигый территория «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлегенең көньяк-көнбатыш өлешендә, «Буа урманчылыгы»ДКУ урманчылыгының Төбәк Черкене участогы урманчылыгының 28-31 һәм 33-34 кварталлары чикләрендә урнашкан. Киң яфраклы агач токымнары булган, барлык яктан да сөрүлек җирләре белән уратылган урман массивыннан гыйбарәт.

Табигать һәйкәле мәйданы-793,5 га, шулардан муниципаль берәмлек чикләрендә-109,5 га. ЗОУИТНЫҢ кадастр номеры-16.08.2.188.

Табигать һәйкәле флорасы һәм фаунасының биотөрлелеге турында тулырак характеристика» Маршалл хохлаткасы яшәү урыны " бүлегендә тәкъдим ителә.

4.8. 3.8 халык сәламәтлегенең медик-демографик күрсәткечләре

Территориянең санитар-эпидемиологик иминлегенең иң мөһим күрсәткече булып халыкның сәламәтлеге тора. Аны формалаштыру процессына әйләнә-тирәлекнең техноген пычрану дәрәҗәсен һәм территорияне архитектур-планлаштыру оешмасының рациональлеген чагылдыра торган биологик, социаль-икътисади, антропоген, табигый-климат, медик-санитар факторлар тәэсир итә.

Хәер, кайбер тикшеренүчеләр фикеренчә, әйләнә – тирә мохит факторларының сәламәтлек күрсәткечләрен формалаштыруга йогынтысы өлеше 20-25% тан артмый (башка мәгълүматлар буенча-40 % (курорт, 1999), ул иҗтимагый сәламәтлек өчен бик зур әһәмияткә ия.

Атмосфера һәм туфрак пычрану дәрәҗәсенә "организмның" отклики " экологик яктан бәйле авыруларның ешлыгын арттыруда чагылыш табуы ачыкланды:

- иммунологик реактивлык;
- аллергик характердагы сулыш алу органнарының кискен авырулары;
- функциональ һәм физиологик күрсәткечләр нормасыннан тайпылышлар: физик үсеш, анемия, үпкәләрнең вентиляция функциясен киметү һ. б.;
- хроник авыруларның үсеше;
- тумыштан килгән аномалияләр, яңалыклар, кан авыруларының ешлыгын арттыру (Куролап, 1999).

Муниципаль берәмлек халкы әйләнә-тирә мохитнең төрле тискәре факторлары булган зонада яши, бу исә сәламәтлек дәрәҗәсен, ягъни төрле яшь төркемендәге халык организмының җавап реакциясен күрсәтә.

Моннан тыш, халыкның сәламәтлеге күрсәткечләре медицина хезмәте күрсәтүнең дәрәҗәсенә һәм сыйфатына бәйле, моны сәламәтлек саклау, табиблар һәм урта медицина койкалары белән тәэмин ителешенә, аларның мәшгульлегенә һ. б. чыгымнар буенча бәяләргә мөмкин. Халыкка медицина хезмәте күрсәтүнең дәрәҗәсе һәм сыйфаты турында белешмәләр 3.8.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.8.1

Апас шәһәр тибындагы поселогы " муниципаль берәмлегенең халыкка медицина хезмәте күрсәтү дәрәҗәсе һәм сыйфаты»

№	Күрсәткеч характеристикасы	2013	2014	2015	2016	2017
10000 кешегә табиблар һәм урта медицина хезмәткәрләре белән тәэмин итү						
1	табиб	5,67	6,19	5,89	5,48	6,37
2	урта медицина хезмәткәрләре	21,66	22,30	21,39	20,26	20,64
3	10000 кешегә хастаханә койкалары белән тәэмин итү	13,75	12,39	–	–	10,24
4	10000 кешегә амбулатор-поликлиника учреждениеләре (сменага бару) белән тәэмин итү	92,86	95,60	90,98	89,71	90,64
5	уртача эш белән тәэмин итү койка елда	326,1	322,0	316,9	326,2	345,8
6	уртача булу авыруның бу койке	9,2	8,9	8,3	9,2	8,9
7	койка әйләнеше	35,5	36,2	38,3	35,6	40,9
8	халык саны 1 койкага	72,6	80,6	89,92	91,19	97,6

3.8.1 таблицасыннан шуны әйтергә була:Муниципаль берәмлек халкына медицина хезмәте күрсәтүнең сыйфаты һәм дәрәҗәсе начарлана яки элеккеге дәрәҗәдә кала.

Әйләнә-тирә мохитне пычратуның төрле чыганаклары булуга бәйле рәвештә, карала торган территориянең атмосфера һавасында төрле пычраткыч матдәләр, шул исәптән I һәм II класслы куркыныч матдәләр булырга мөмкин. Шуңа бәйле рәвештә, халык арасында санитар-демографик күрсәткечләрнең начараюы (1 дәрәҗә), йогышлы һәм соматик авыруларның ешлыгын арттыру (2 дәрәҗә), халыкның аеруча сизгер төркемнәрендә организмның аерым функцияләре һәм системаларының үзгәрүе (аларга балалар, яшүсмерләр, өлкән кешеләр, авырлы хатын-кызлар (3 дәрәҗә), саклану-адаптация мөмкинлекләренең, иммун статусының үзгәрүе, гомостазны бозу һәм организмның тереклек өчен мөһим булган микро - һәм макроэлементларның, шулай ук пычраткыч матдәләрнең гомуми каршылыгын кимету (5 дәрәҗә) кебек үзгәрешләр булырга мөмкин. I һәм II дәрәҗәләрдә аз гына гына булса да алга китеш табылса да, III-IV-V дәрәҗәләрдә тикшеренүләр үткәрү зарурлыгы юк, чөнки алар мәҗбүри тәртиптә катнаша. Шуңа күрә «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге халкы арасында Сәламәтлек халәтендә гомуми бәя алу өчен I һәм II дәрәҗәләрдә тикшеренүләр уздырылды.

Муниципаль берәмлекнең санитар-демографик күрсәткечләре 3.8.2 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.8.2

Апас шәһәр тибындагы поселогы " муниципаль берәмлеге халкының медик-демографик параметрлары»

№	Күрсәткечләр	2013	2014	2015	2016	2017
1	1000 кешегә туучылар саны.	12,89	13,45	11,62	9,80	8,72
2	Гомуми үлүчеләр саны	48	42	55	32	45

3	Сабыйлар үлеме	0	0	0	0	0
4	Табигый үсеш	4,65	6,55	2,35	4,48	1,17
5	Халык барлыгы	5815	5648	5935	6019	5957

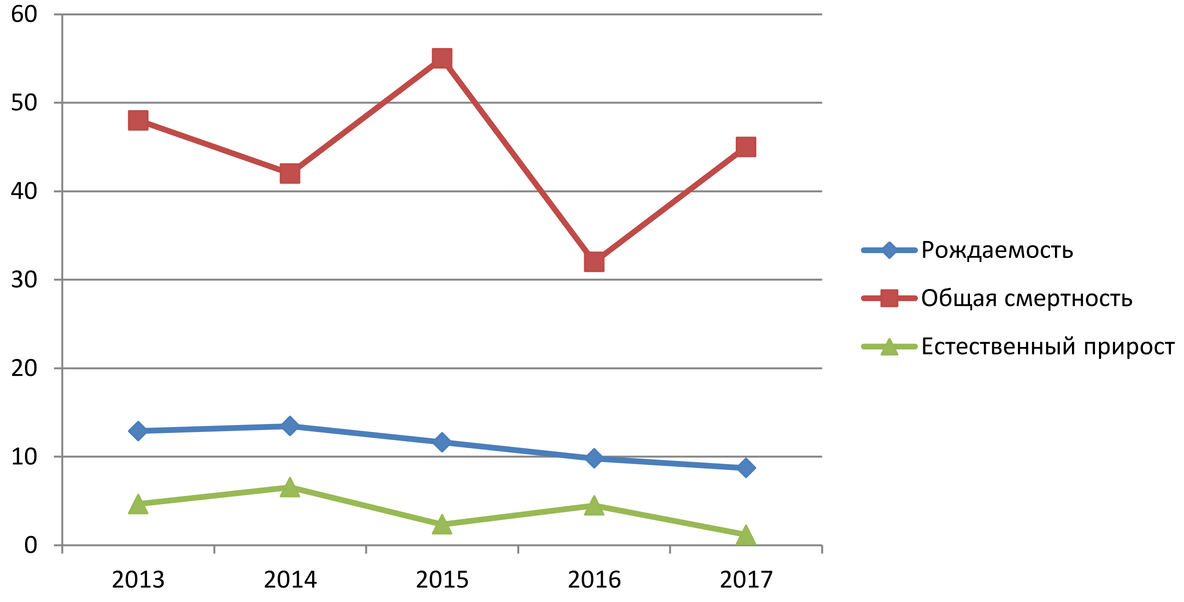

рәсем. 3.8.1. "Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлегенең медик-демографик күрсәткечләре динамикасы»

3.8.2 нче таблицадан һәм 3.8.1 нче рәсемдә күренгәнчә, туучылар һәм табигый үсеш буенча медицина-демографик күрсәткечләр 2013-2017 еллардан якынча бер дәрәҗәдә тора, әмма 2015 елда табигый үсешнең бераз кимүе теркәлгән. Гомуми үлем-китем күрсәткеченә аерым игътибар бирергә кирәк, ул вакыт узу белән кискен үзгәрә.

Билгеле булганча, әйләнә-тирә мохитнең тискәре факторларының йогынтысы балалар организмына аеруча сизгер тәэсир итә. Шуның белән бәйле рәвештә балаларның гомуми авыруының ешлыгын өйрәнү аеруча зур кызыксыну уята. Статистика нәтиҗәләре 3.8.3 һәм 3.8.4 таблицаларында китерелгән.

Таблица 3.8.3

Апас шәһәр тибындагы поселогы " муниципаль берәмлегенең балалар халкының медик-демографик күрсәткечләре»

№	Балалар төркеме	2013	2014	2015	2016	2017
1	1 яшькә кадәр балалар	75	76	69	59	52
2	1 яшьтән 14 яшькә кадәр балалар	847	852	864	984	910
3	15-17 яшьлек яшүсмерләр	122	180	163	145	174

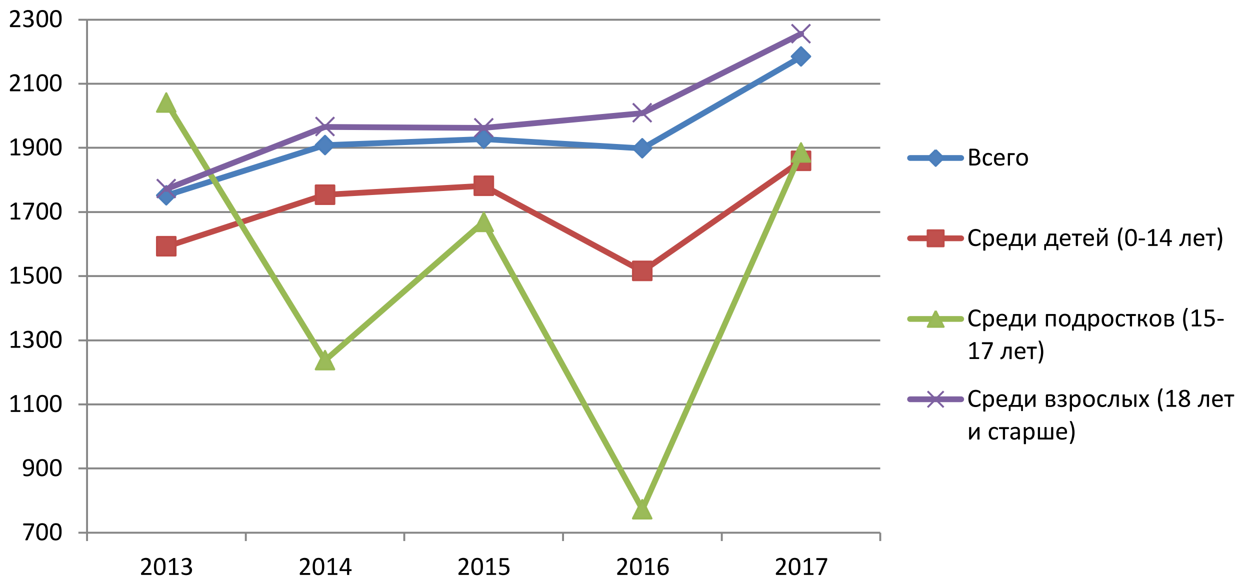

рәсем. 3.8.2. Апас шәһәр тибындагы поселогы " муниципаль берәмлегенең авырулар динамикасы»

Шуны да билгеләп үтәргә кирәк, олы яшьтәге халыкның гомуми авыруы күрсәткечләре карала торган территориядә балалар һәм яшүсмерләр арасында авырулар санының күрсәткечләреннән артып китә. Гомумән алганда, барлык күрсәткечләр дә авырулар саны арту белән характерлана торган вакыт узу белән гомуми тенденциягә ия. Әмма 2016 елда авырулар санының кимүен һәм 2017 елда кискен үсешне билгеләп үтәргә кирәк. Моның сәбәбе - күп факторлар.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, балалар (0-14 яшь) кан, сулыш органнары, иммун механизмы, йогышлы авырулар белән башкаларга караганда ешрак дәваланалар. Яшүсмерләр (15-17 яшь) күбесенчә психик чирләргә, нерв системасы авыруларына, күз авыруларына дучар булалар. Өлкәннәр (18 яшь һәм өлкәнрәк) кан әйләнеше системасы, сөяк-мускул системасы, тоташтыргыч тукыма, ашкайнату системасы авыруларына башкаларга караганда ешрак дучар ителә. Шулай ук 2011-2015 еллар чорында халыкның барлык төркемнәрендә яңалыклар барлыкка килү тенденциясе барлыкка килә (3.8.4 таблица).

Таблица 3.8.4

Апас шәһәр тибындагы поселогы «муниципаль берәмлегенең медик-демографик күрсәткечләре»

	Барлыгы					Шул исәптән														
						Балалар арасында (0-14 яшь)					Яшүсмерләр арасында (15-17 яшь)					Өлкәннәр арасында (18 яшь һәм өлкәнрәк)				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Барлыгы авырулар теркәлде	1751,3	1908,2	1927,7	1897,9	2183,9	1592,0	1753,5	1781,2	1515,2	1859,3	2040,9	1236,8	1668,7	772,4	1885,0	1771,7	1965,5	1962,1	2008,3	2255,2
шул исәптән:																				
Кайбер йогышлы һәм паразитар авырулар	17,7	16,4	14,6	14,6	17,4	17,7	5,8	23,1	20,3	39,5	16,3	11,1	0	34,4	0	17,7	18,6	13,6	12,8	13,9
Кискен эчәк инфекцияләре	1,5	1,5	3,5	1,3	2,0	5,9	5,8	23,1	7,1	13,1	0	0	0	6,8	0	0,8	0,8	0,2	0	0
Яңа шеш	43,8	43,2	41,4	47,6	54,0	5,9	1,1	1,1	4,0	6,5	8,1	0	0	0	0	51,3	52,6	49,9	57,8	64,8
Кан, кан тамырлары органнары авырулары һәм иммун механизмын җәлеп итә торган аерым хокук бозулар	23,0	26,2	25,4	25,2	29,3	49,5	51,6	50,9	40,6	49,4	0	66,6	49,0	82,7	68,9	18,9	19,9	20,1	20,4	24,2
Эндокрин системасы авырулары, туклану бозылу һәм матдәләр алмашын	53,4	57,1	62,1	67,9	122,7	18,8	19,9	19,6	51,8	52,7	98,3	72,2	220,8	34,4	281,6	58,3	66,0	64,3	67,2	130,1

бозу																				
психик тайпылышлар һәм үз-үзеңне тоту тайпылышлары	27,1	27,7	26,4	23,9	39,2	9,4	14,0	13,8	11,1	13,1	57,3	11,1	6,1	0	17,2	29,5	30,9	29,3	26,7	44,9
нерв системасы авырулары	96,1	96,1	90,6	92,2	93,3	95,6	96,2	98,3	107,7	87,9	237,7	66,6	18,4	62,0	40,2	92,6	97,2	91,6	89,9	96,2
күз авырулары һәм аның придаточного Аппараты	68,7	78,7	77,3	67,9	83,5	69,6	73,9	98,3	60,9	103,2	147,5	150,0	282,2	20,6	235,6	66,6	76,9	66,8	69,5	74,4
колак һәм сосцевид үсем авырулары	34,9	49,3	48,3	42,9	52,7	55,4	61,0	64,8	36,5	56,0	16,3	44,4	73,6	68,9	80,4	31,7	47,4	44,6	42,7	51,0
кан әйләнеше системасы авырулары	313,3	349,1	364,4	372,6	377,8	17,7	29,3	15,0	15,2	17,5	40,9	111,1	122,6	137,9	126,4	371,8	417,4	433,9	451,5	454,1
сулыш органнары авырулары	430,0	478,7	477,1	463,0	530,6	853,6	946,0	938,6	775,4	932,9	745,9	138,8	208,5	186,2	224,1	348,1	405,7	404,8	408,3	466,4
ашкайнату органнары авырулары	106,7	106,2	110,5	108,0	141,6	112,1	99,7	94,9	96,5	127,4	229,5	83,3	165,6	48,2	149,4	102,7	108,3	111,4	110,2	144,0
тире һәм тире астындагы клетчаткалар авырулары	51,4	50,9	52,4	58,9	65,4	62,5	62,2	68,2	40,6	69,2	122,9	22,2	61,3	75,8	68,9	47,6	50,0	49,3	62,1	64,6
сөяк-мускул системасы һәм соединительной тукыма авырулары	261,3	274,9	265,2	259,1	296,9	17,7	51,6	49,7	31,5	42,8	131,1	111,1	128,8	144,8	132,1	307,2	322,5	307,6	308,3	350,2
сидек системасы авырулары	116,0	120,2	154,8	151,0	168,3	44,8	45,7	49,7	25,4	35,1	65,5	66,6	73,6	6,8	143,6	129,7	136,2	176,2	180,5	194,1

тумыштан килгән аномалияләр (үсеш кимчелекләре), деформация һәм хромосом бозу	11,8	0	0	8,4	9,9	18,8	0	0	51,8	63,7	0	0	0	0	0	10,9	0	0	0	0
Симптомнары, билгеләре һәм отклонения нче нормасын, ачыкланган каршындагы клиник һәм лаборатор тикшеренүләр, түгел классифицированные башка рубриках	19,7	0,01	0	1,6	0	60,2	0	0	0	0	16,3	50,0	0	68,9	0	12,7	13,4	0	0	0
Травмалар, агуланулар һәм кайбер башка нәтиҗәләре йогынты тышкы сәбәпләр	70,6	97,0	99,4	92,5	82,5	69,6	196,0	195,6	127,0	137,3	106,5	233,3	257,6	296,5	316,0	69,9	73,4	77,2	79,5	61,0
Актив туберкулез	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Нигездә җенси юл белән бирелә торган авырулар белән авыручылар саны арта. гөмбә, тире авырулары һәм сарымсак белән	2,4	29,1	2,3	1,6	1,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,8	3,4	2,8	2,0	2,0
Наркомания белән	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

авыручылар саны																				
Алкоголизм һәм алкоголь синдромы белән авыручылар саны	5,5	5,6	3,8	1,1	5,2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6,6	6,9	4,6	1,4	6,3

5. 4. Махсус шартлары булган зоналар

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 1 статьясы нигезендә, территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарга Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын саклау зоналары, су саклау зоналары, эчәргә яраклы су чыганакларын саклау зоналары, саклана торган объектлар зоналары, Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган башка зоналар керә.

"Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлеге территориясендә территорияне махсус куллану шартлары булган түбәндәге зоналар бүлеп бирелгән:

- җитештерү һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары;
- магистраль һәм промысел торбаүткәргечләренең сак зоналары һәм минималь рөхсәт ителгән ара зоналары;
- ликвидацияләнгән нефть скважиналарыннан төзелешкә кадәр минималь ара;
- инженерлык объектларыннан һәм корылмалардан минималь ераклык;
- газ бүлү челтәрләренең сак зоналары;
- ЛЭП саклау зоналары;
- өске су объектларының сак зоналары;
- эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналары;
- аеруча саклана торган табигый территорияләр;
- табигать чикләүләре зоналары;
- урман фонды җирләре;
- аеруча саклана торган табигый территорияләр;
- файдалы казылма ятмаларының тау өемнәре.

5.1. 4.1. Санитар-яклау зоналары

Санитар-саклау зоналары-махсус куллану режимлы территорияләр, аларның күләме атмосфера һавасына пычратуның гигиена нормативлары белән билгеләнгән күрсәткечләргә кадәр, ә I һәм II класслы куркынычлылык предприятиеләре өчен – гигиена нормативлары белән билгеләнгән кыйммәтләргә кадәр, шулай ук халык сәламәтлеге өчен кулай риск күләменә кадәр киметүне тәэмин итә.

Предприятиеләрнең санитар классификациясенә бәйле рәвештә, санитар-саклау зоналары күләменә карата таләпләр СанПиН билгели 2.2.1/2.1.1.1200-03 "предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясе".

Классификация нигезендә предприятие һәм объектлар 5 сыйныфның берсенә керә, алар түбәндәге санитар-саклау зоналарының күләме белән билгеләнә:

- I класслы объектлар өчен-1000 м;
- II класслы объектлар өчен-500 м;
- III класслы объектлар өчен-300 м;
- IV класслы объектлар өчен-100 м;
- V класслы объектлар өчен-50 м.

Санитар-саклау зонасы предприятиеләрне киңәйтү өчен резерв территория түгел. Җитештерү күләмен вакытлыча кыскарту, максималь проект яки фактта ирешелгән егәрлек өчен, кабул ителгән санитар-саклау зонасы күләмен яңадан карауга нигез булып тормый.

СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 автомобиль юлларыннан, котельныйлардан санитар аермалар һәр конкрет очракта атмосфера һавасының пычрануын һәм физик факторларның (тавыш, вибрация, электромагнит кырлар һ.б.) таралуын исәпләү нигезендә билгеләнә. Муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан автомобиль юллары, шулай ук котельныйлар өчен күрсәтелгән исәп-хисап ясалмаган.

Муниципаль берәмлектә һәм аның янәшәсендәге территорияләрдә урнашкан җитештерү һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары күләмнәре турында белешмәләр 4.1.1 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 4.1.1

Апас шәһәр тибындагы поселогы " муниципаль берәмлегендә объектларның санитар-яклау зоналары күләмнәре турында белешмәләр»

№ экспликация	Объект	СЗЗ	Нигез	Искәрмә
VI	"Газпром трансгаз Казан" ҖЧҖ КЛПУМГ ЛЭС промбазасы»	Төньяктан, төньяк-көнчыгыштан, төньяктан-көнбатыш-100м, көнчыгыштан, көнбатыш чиге буйлап көньяк-көнчыгыштан сәнәгать мәйданчыклары, Көнчыгыш – 12м, көньяктан – 14м, көньяк - көнбатыштан-16м	"Газпром трансгаз Казан" ҖЧҖнең Константинов магистраль газүткәргечләр линия-җитештерү идарәсе (КЛПУМГ) Апас линия-эксплуатация хезмәте өчен санитар-яклау зонасы чикләрен билгеләү " проекты"» Татарстан Республикасы буенча баш дәүләт санитар табибының 41 нче санитар-саклау зонасы чикләрен билгеләү буенча Карары (2015 елның 9 апреленнән 11/9539 нчы хат) Санитар-эпидемиологик нәтиҗә (14.04.2015 ел, № 16.11.000)Т. 000683. 04.15	Билгеләнгән СЗ
1.34	"Таттелеком «ГАҖ Апас РУЭСы»	10	"Таттелеком" ААҖ Апас РУЭСы санитар-яклау зонасы чикләрен билгеләү (раслау) буенча материаллар «проекты"» ТР буенча Баш дәүләт санитар табибының (урынбасарының) санитар-саклау зонасы чикләрен билгеләү буенча карары 08.04.2010 ел, №16.11.000 санитар-эпидемиологик нәтиҗә.Т. 000666. 04.10	Билгеләнгән СЗ
–	Челтәр компаниясе " АҖ филиалы Буа электр челтәрләре Апас РЭСы»	10	"Сетевая компания" АҖ филиалы Буа электр челтәрләренең Апас РЭСы 50 Гц ешлыгы булган трансформатор подстанциясенең санитар-яклау зонасы чикләрен билгеләү (раслау) буенча материаллар «проекты"»	Билгеләнгән СЗ

			ТР буенча баш дәүләт санитар табибының (урынбасары) 11/3035 номерлы санитар-саклау зонасы чикләрен билгеләү буенча карары (05.02.2011 ел, №12/202 хат)) 29.10.2009 ел, №16.11.00 санитар-эпидемиологик нәтиҗә.Т. 002092.10. 09	
VII	"Газпром трансгаз Казан" ҖЧҖ «Буа газы " ЭПУ Апас РЭГСы»	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.12 кл. 4, пп.5	Якынча СЗ
		Сәнәгать мәйданчыгы чиге буйлап	"Газпром трансгаз Казан" ҖЧҖ "Буа газы" ЭПУ Апас РЭГСы сәнәгать мәйданчыгы өчен исәп-хисап санитар-яклау зонасы күләмен нигезләү проекты"» "Татарстан Республикасында (Татарстан) гигиена һәм эпидемиология үзәге" ФБССОның (Татарстан) 23.01.2015 ел, № 75612 эксперт бәяләмәсе Санитар-эпидемиологик нәтиҗә (11.02.2015 ел, № 16.11.000)Т. 00171. 02. 15	Исәп-хисап СЗ
–	"Татнефть-АЗС Центр" ҖЧҖ»	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.12 кл. 4, пп.5	Якынча СЗ
		Сәнәгать мәйданчыгы чиге буйлап	«Татнефть "ААҖнең 186 нчы АЗС өчен, Татарстан Республикасы, Апас районы өчен, Иске Әнәледән чыгу юлында," Казан-Ульяновск "автомобиль юлының 111 нче чакрымында санитар-яклау зонасын (СЗЗ) нигезләү проекты каралды"» "Татарстан Республикасында (Татарстан) гигиена һәм эпидемиология үзәге" ФБССОның эксперт бәяләмәсе (26.08.2013 ел, № 63883) 2013 елның 26 сентябрендәге санитар-эпидемиологик нәтиҗә (16.11.2000)Т. 001173.09. 13	Исәп-хисап СЗ
–	Биотермик чокырлар	1000	Биологик калдыкларны җыю, утильләштерү һәм юк итү буенча ветеринария-санитария кагыйдәләре (РФ баш дәүләт ветеринария инспекторы 04.12.1995 ел. расланган СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.12, 1	2 берәмлек

			кл. 1, пп. 3	
–	Себирязвалы үләт базы	1000	СП 3.1.7.2629-10 " Себер түләнмәсе профилактикасы» (Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 2010 елның 13 маендагы 56 номерлы карары) СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.12, 1 кл. 1, пп. 3	
III	Тимерче	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03(7.1.4, кл.3, пп.10	
3.1	Атчылык	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1.11, 3 кл. 3, пп.2	
–	"Газпром трансгаз Казан" җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятенең АГРС»	300	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1.1., 3 кл., пп.28	
–	Биологик чистарту корылмалары	200	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1.13 п., табл.7.1.2	300 $м^3$/тәүлек
–	"Апас АТП" ҖЧҖ автобус паркы»	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1.12 кл.4 пп.11	15 автобус, ремонт базасыннан башка
I	«Кайнар икмәк пекарнясы» ҖЧҖ	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1. 8., 4 кл., пп.13	
V	Энергосервис " ҖЧҖ промбазасы»	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1. 12, 4 кл., пп.2	
II	Пилорама	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1.5., 4 кл., пп.2	
X	Сарык тиреләрен җыю һәм сату мәйданчыгы	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1. 7., 4 кл., пп.2	
1.58	Автомобиль йөртергә өйрәтү өчен автодромнар	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03	2 берәмлек
1.61	Теплица хуҗалыгы	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.11, кл. 4, пп.1	
–	"Татнефтепродукт " АЗС»	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.12 кл. 4, пп.5	
–	Зират	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1.12.п., 4 кл., пп.15	
–	Җәмәгать транспортының туктаусыз-борылу мәйданчыгы	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1. 12, 5 кл., пп.2	
–	Авыл зираты	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1.12, 5, пп.3	
1.48	Базар	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1.12, 5, пп.6	5 берәмлек

–	Автомобильләргә техник хезмәт күрсәтү станцияләре	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1.12, 5, пп.5	4 берәмлек
–	Автоюгыч	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1.12, 5, пп.9	
VIII	Җиһаз склады	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1. 12, 5 кл., пп.1	
IX	Җиһаз җыю цехы	50	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1. 5., 5 кл., пп.5	
–	Автостоянка	35	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1.12.7.1.1	
1.59	Гаражлар	25-50	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1.12.7.1.1	
–	Канализация-насос станциясе	15	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1.13 п., табл.7.1.2	20м^3
1.67	Футбол стадионы	100	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1. 12, 4 кл., пп. 8	20м^3
Урнаштыру өчен тәкъдим ителә торган объектларны санитар-яклау зоналары				
–	Канализация-насос станциясе	15	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7.1.13 п., табл.7.1.2	40 м^3

Санитар-саклау зоналары территорияләрен куллану регламентлары 4.1.2 таблицасында күрсәтелгән.

Санитар-яклау зоналарын билгеләү тәртибе һәм алардан файдалану режимы РФ Хөкүмәтенең 2018 елның 3 мартындагы 222 номерлы карары белән расланган санитар-саклау зоналарын билгеләү һәм санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен файдалану кагыйдәләре белән билгеләнгән.

Таблица 4.1.2

Санитар-саклау зоналарын куллану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән кулланыны җайга салучы норматив документлар
Санитар-яклау зонасы	Санитар-саклау зонасы чикләрендә җир кишәрлекләрен максатта файдалану рөхсәт ителми: а) торак төзелешләрен, мәгариф һәм медицина билгеләнешендәге объектларны, ачык типтагы спорт корылмаларын, балаларның ялын һәм аларны савыктыруны оештыру оешмаларын, рекреацион билгеләнештәге зоналарны, дача хуҗалыгын һәм бакчачылык алып бару өчен урнаштыру;; б) дару чараларын, сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары объектларын, азык-төлек чималының һәм азык-төлек продукциясенең күпләп сату складларын, эчә торган суны әзерләү һәм саклау өчен суүткәргеч корылмалар комплексларын, азык-төлек продукциясе сыйфатында алга таба файдалану өчен билгеләнгән җир кишәрлекләрен урнаштыру, әгәр аларга карата санитар-саклау зонасы билгеләнгән объектның химик, физик һәм (яки) биологик йогынтысы булса, мондый чараларның,	Санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен куллану һәм санитар-саклау зоналарын билгеләү кагыйдәләре (утв. РФ Хөкүмәтенең 2018 елның 3 мартындагы 222 номерлы карары белән)

	чимал, су һәм продукциянең сыйфатын һәм куркынычсызлыгын бозуга китерәчәк.	

Үләт базлары. «Апас РДВБ» ДБУ һәм Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.04.2012 ел, № 620-р күрсәтмәсе буенча «Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясендә 2 биотермик чокыр һәм 1 себерязвасы үләт базы урнашкан. Шулай ук муниципаль берәмлек территориясен 1 биотермик чокыр һәм 1 Себер якланган үләт базы өлешчә каплый.

СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 үләт базлары 1 класслы, санитар-саклау зоналары күләме 1000 метр булган объектлар булып тора.

Сибер түләмәсе үләт базы территориясен һәм аның санитар-саклау зонасын куллану режимы биологик калдыкларны (утв) җыю, утильләштерү һәм юк итүнең ветеринария-санитария кагыйдәләре белән билгеләнә. Россия Федерациясенең баш дәүләт ветеринария инспекторы 4.12.1995 ел, № 13-7-2/469). Себер яраланган үләт базларының санитар-яклау зоналарын куллану режимы «Себер җәрәхәтен профилактикалау» (утв) СП 3.1.7.2629-10 белән регламентлана. Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 13.05.2010 ел, № 56 карары белән (4.1.3 таблица).

Таблица 4.1.3

Үләт базларының санитар-яклау зоналарын куллану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Себирязвалы үләт базы	Санитар-саклау зоналарында нинди дә булса хуҗалык эшчәнлеге үткәрү тыела (шул исәптән торак, җәмәгать, сәнәгать яки авыл хуҗалыгы биналары һәм корылмалары төзү, көтүлекләр, сөрүлекләр, бакчалар, су чәчүлекләр оештыру, грунтны тартып алу һәм күчерү белән бәйле эшләр башкару).	СП 3.1.7.2629-10 " Себер түләнмәсе профилактикасы» (Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 2010 елның 13 маендагы 56 номерлы карары белән расланган
Биотермик чокыр	Биотермик чокырдан **1000 м ераклыкта торак,** җәмәгать биналары, терлекчелек фермалары (комплекслар) урнаштыру тыела); Үләт базларыннан 200 м якынрак мал-туар һәм көтүлекләр урнаштырырга **ярамый**; Автомобиль, тимер юллар, аларның категориясенә карап, үләт базларына 50-300 м якын килергә тиеш түгел.	Биологик калдыкларны җыю, утильләштерү һәм юк итү буенча ветеринария-санитария кагыйдәләре (РФ баш дәүләт ветеринария инспекторы 04.12.1995 ел. расланган

Зират. Муниципаль берәмлек территориясендә 2 зират урнашкан. 2.1.2882-11 СанПиН нигезендә, зиратларның санитар-яклау зоналары, җирләү өчен билгеләнгән биналар һәм корылмалар территорияләрендә, дини һәм йола объектларыннан тыш, әлеге объектларга хезмәт күрсәтү белән бәйле булмаган биналар һәм корылмалар төзү рөхсәт ителми.

Автомобиль юллары. СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 автомобиль юлларыннан санитар аермалар билгеләнә, аларның зурлыгы һәр конкрет очракта атмосфера һавасы пычрануын һәм физик факторлар (тавыш, вибрация, электромагнит кырлар һ.б.) таралуны исәпләү нигезендә билгеләнә.

5.2. 4.2. Минималь рөхсәт ителгән зона арасы һәм торбаүткәргеч транспортның сак зоналары

Муниципаль берәмлек территориясе буенча магистраль газүткәргечләр тармаклары уза,

алар өчен минималь рөхсәт ителгән ара зоналарын үтәү таләп ителә. Минималь ара аварияле хәлләрдә шартлау куркынычы дәрәҗәсе исәпкә алына һәм торак пунктның төренә, биналарның тибына, объектларның торба үткәргечләрнең диаметрын исәпкә алып билгеләнүенә карап дифференциацияләнгән. Минималь рөхсәт ителгән ара зоналарының зурлыгы 36.13330.2012 «СНиП 2.05.06-85 " СП нигезендә билгеләнә. Магистраль торбаүткәргечләр».

Мәсәлән, магистраль һәм промысел торбаүткәргечләренең минималь-рөхсәт ителгән аралары зоналары, класс һәм үткәргечләрнең диаметрына карап, 75 тән 350 гә кадәр. "Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлегендә магистраль газүткәргечләрнең минималь рөхсәт ителгән арасы 100 м тәшкил итә.

Торбаүткәргечкә зыян китерү мөмкинлеген булдырмас өчен (аларны теләсә кайсы төрдә салганда) сак зоналары билгеләнә. Торбаүткәргечтән сак зонасы күләме магистраль торбаүткәргечләрнесаклау кагыйдәләре белән билгеләнә. Россия Дәүләт техник күзәтчелек идарәсенең 22.04.1992 ел, № 9) карары нигезендә, торбаүткәргечләрнең сак зонасы 25 м күләмендә билгеләнә. Торбаүткәргечләрнең сак зоналарына керә торган җир кишәрлекләре җирдән файдаланучылардан алынмый һәм югарыда күрсәтелгән документларны мәҗбүри рәвештә үтәп, авыл хуҗалыгы һәм башка эшләр башкару өчен файдаланыла. Торбаүткәргечләрнең саклау зоналары территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар статусында кадастр исәбенә куелган

Карала торган территория буенча уза торган торбаүткәргечләрне проектның картографик материалларында күрсәтелгән трассировкалау якынча булып тора һәм проектлаштыруның алдагы стадияләрендә анықланырга тиеш.

Магистраль торбаүткәргечләрнең сак зоналарыннан һәм минималь рөхсәт ителгән ара зоналарыннан файдалану режимы 3.2.1 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 3.2.1

Магистраль торбаүткәргечләрнең сак зоналары һәм минималь рөхсәт ителгән ара зоналарыннан файдалану регламентлары

№ п/п	Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
1	Минималь рөхсәт ителгән зона арасы	**Урнаштыру рөхсәт ителми:** – шәһәр һәм башка торак пунктлар; – бакча йортлары булган күмәк бакчалар; – аерым Сәнәгать һәм авыл хуҗалыгы предприятиеләре; – кошчылык фабрикалары, теплица комбинатлары һәм хуҗалыклар; – сөт заводлары; – файдалы казылмаларны эшкәртү карьерлары; – гаражлар һәм автомобильләр өчен ачык стоянкалар; – кешеләр күпләп җыела торган аерым биналар (мәктәпләр, хастаханәләр, балалар бакчалары, вокзал һ. б.); – тимер юл станцияләре; аэропортлар; елга портлары һәм пристаньлар; гидро-, электростанцияләр; I-IV класслы елга транспорты гидротехник корылмалары; – чистарту корылмалары һәм су үткәргеч насос станцияләре; – саклау күләме 1000 $м^3$ дан артык булган җиңел ялкынсынучы һәм янучы	СП 36.13330.2012 «СНиП 2.05.06-85*. Магистраль торбаүткәргечләр». СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.05.06-85*;

№ п/п	Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
		Сыеклыклар һәм газ складлары; автозаправка станцияләре һ. б.	
2	Торбаүткәргечләрнең сак зоналары	**Магистраль торбаүткәргечләрнең сак зоналарында** тыела: – чүплекләр оештыру; – тирәнәйтү һәм җиртөбен зурайтулар; – сак зоналарын коймалау яки киртәләү. **Магистраль торбаүткәргечләр саклау** зоналарында торбаүткәргеч транспорт предприятиеләре белән килешмичә генә тыела: – теләсә нинди биналар һәм корылмалар корырга; – агачлар һәм куаклар утыртырга, салам һәм салам салырга, Коноваловка урнаштырырга, терлек тотарга, балык промыселы участоклары бүлеп бирергә, балык, су хайваннары һәм үсемлекләр чыгарырга, су җәю, колка ясау һәм боз әзерләү; – торбаүткәргечләр трассасы аша юллар һәм кичүләр кору; – мелиоратив җир эшләре башкару, сугару һәм киптерү системалары төзү; – скважиналар төзү, шурфлар ясау һәм грунт пробаларын алу (туфрак үрнәкләреннән тыш) белән бәйле геологик-төшерү,геологик разведка, эзләү, геодезия һәм башка эзләнү эшләре башкару. **Магистраль газүткәргечләрнең сак зоналарында тыела:** – чүплекләр оештыру; – Материалларны, шул исәптән ягулык-майлау материалларын туплау, теләсә нинди материалларның саклагычларын урнаштыру; – бәрү-импульслы җайланмалар һәм ярдәмче механизмнар кулланып эшләр башкару, йөкләр ташлау; – рекреацион эшчәнлек алып бару, учак ягу һәм ут чыганакларын урнаштыру; – сак зоналарын коймалау һәм киртәләү; – газүткәргеч объектларына карамаган нинди дә булса биналар, корылмалар, корылмалар урнаштыру; – су объектларының төбен һәм ярларын үзгәртү белән бәйле тирәнәйтү һәм башка эшләр башкару, магистраль	Магистраль торбаүткәргечләрне саклау кагыйдәләре (РФ Россия Дәүләт техник күзәтчелек идарәсенең 22.04.1992 ел, №9 карары белән расланган), Торбаүткәргечләрнең саклау зоналарында җирләрдән файдалану тәртибе Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 20.08.2007 ел, № 395 карары белән расланган) Магистраль газүткәргечләрне саклау кагыйдәләре (РФ Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 8 сентябрендәге 1083 номерлы карары белән расланган)

№ п/п	Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
		газүткәргеч объектына техник хезмәт күрсәтү өчен кирәкле эшләрдән тыш. **Магистраль газүткәргечләрнең сак зоналарында магистраль газүткәргечнең милекчесе белән килешмичә генә** тыела**:** – тау, шартлату, төзелеш, монтаж, мелиорация эшләре, шул исәптән җирләрне су басу белән бәйле эшләр башкару; – агач һәм куаклар утырту һәм кисү; – төяү-бушату эшләре алып барырга, терлекләрне су белән тәэмин итәргә, колка һәм боз әзерләргә; – 0,3 метрдан артык тирәнлектә җир эшләре, грунтны планлаштыру; – елгаларда һәм елгаларда буа ясау; – терлек азыгы, ашлама, печән, салам эскертләргә, кыр станнары һәм терлекләр өчен куакларга куярга; – туристик тукталышлар урнаштыру; – гаражлар, машина кую урыннары һәм транспорт чараларын кую урыннары урнаштыру; – магистраль газүткәргечләр аша чыгу юлларын төзү; – инженерлык коммуникацияләре сузарга; – скважиналар бораулау һәм шурфлар урнаштыру белән бәйле инженерлык эзләнүләре үткәрергә; – урнаштыру причаллар өчен суднолар һәм пляжлар; – сак зонасы территориясендә урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларында эшләр башкару; – авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләргә караган җирләрне вакытлыча су басу белән бәйле эшләр башкару.	

Әлеге муниципаль берәмлек территориясе буенча узучы магистраль газүткәргечтә азык-төлек шәмнәре урнаштырылган. СП 36.13330.2012 нигезендә, шәмнәрдән биналар һәм корылмаларның фундаментларына кадәр Минималь ераклык 300 м тәшкил итә.

Шулай ук «Апас» муниципаль берәмлегенең төньяк өлешендә дә минималь-рөхсәт ителгән ара зоналарын үтәү таләп ителә. 36.13330.2012 СП нигезендә әлеге агросәнәгать комплексының минималь рөхсәт ителгән арасы 150 м тәшкил итә.

5.3. 4.3. Инженерлык инфраструктурасы объектларыннан һәм челтәрләреннән минималь ераклык

Муниципаль берәмлек территориясендә газ бүлү челтәрләренең берничә тармагы уза, шулай ук газ җайга салу пунктлары урнашкан.

62.13330.2011 СП нигезендә. - СНиП 42-01-2002. Карала торган территория буенча уза торган югары басымлы газ үткәргечләрдән» газ бүлү системалары биналарның һәм корылмаларның фундаментларына кадәр минималь ара билгеләнә. "СНиП 42-01-2002. Газ бүлү системалары " 10 м тәшкил итә.

5.4. 4.4. Газ бүлү челтәрләренең сак зоналары

Газ бүлү челтәрләрен (утв) саклау кагыйдәләренең 7 пункты нигезендә. муниципаль берәмлек территориясе аша уза торган газ бүлү челтәрләре турында " 20.11.2000 ел, № 878 РФ Хөкүмәте карары нигезендә, 2 м. күләмендә сак зоналары билгеләнә.

Газ бүлү челтәрләренең сак зоналарында торак-гражданлык һәм җитештерү объектларын төзү тыела. Җир кишәрлеге өслеген бозу һәм 0,3 м артык тирәнлектә туфрак эшкәртү башкарыла торган хуҗалык эшчәнлеге газ бүлү челтәрләренең эксплуатацион оешмасы язмача рөхсәте нигезендә гамәлгә ашырыла.

5.5. 4.5. Электр тапшыру линияләренең һәм подстанцияләрнең сак зоналары

Электр тапшыру линияләренә зыян китерү мөмкинлеген булдырмас өчен, сак зоналары билгеләнә. Һава электр тапшыру линияләренең һәм подстанцияләрнең сак зоналары күләмнәре электр челтәре хуҗалыгы объектларының сак зоналарын һәм мондый зоналар (утв) чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен файдалануның аерым шартларын билгеләү кагыйдәләре белән билгеләнә. (2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы РФ Хөкүмәте карары). Муниципаль берәмлек территориясе буенча узучы ЛЭП саклау зоналары 10-20 м тәшкил итә. Электр станцияләренең сак зонасы 10-20 м тәшкил итә. Карала торган территория буенча уза торган электр тапшыру линияләренең сак зоналары территориядән файдалануның аерым шартлары булган зоналар статусында кадастр исәбенә куелган.

Таблица 4.5.1

Электр тапшыру линияләрен һәм подстанцияләрне саклау зоналарын куллану режимы

Зона исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив кәгазь
ЛЭП һәм подстанцияләрнең сак зоналары	Сак зоналарында электр челтәре хуҗалыгы объектларының, шул исәптән электр челтәре хуҗалыгы объектларының куркынычсыз эшен боза торган теләсә нинди гамәлләр кылу **тыела**: – балалар һәм спорт мәйданчыклары, стадионнар, базарлар, сәүдә нокталары, кыр станнары, терлек өчен куаклар, гаражлар һәм барлык төр машиналар һәм механизмнар стоянкалары урнаштыру, теләсә нинди, шул исәптән ягулык-майлау материаллары, чүплекләр саклау урыннарын урнаштыру, билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителгән кешеләрне күпләп туплау белән бәйле теләсә нинди чаралар үткәрү.; – теләсә нинди объектларны һәм предметларны (материалларны) урнаштырырга, шулай ук электр челтәре хуҗалыгы объектларына керүгә комачаулык итә торган теләсә нинди эшләр башкарырга һәм корылмалар төзергә; – сугу механизмнары белән эшләү һ. б. Юридик һәм физик затларга **челтәр оешмаларын килештерү** турында язма карардан башка саклау	Электр челтәре хуҗалыгы объектларының сак зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен файдалануның аерым шартларын билгеләү кагыйдәләре (утв). РФ Хөкүмәтенең 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары)

	зоналары чикләрендә тыела: – биналар һәм корылмаларны төзү, капиталь ремонтлау, реконструкцияләү яки сүтү; – бакча, бакча һәм дача җир участоклары, бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача коммерцияле булмаган берләшмәләре объектлары, торак төзелеше объектлары, шул исәптән индивидуаль (1 кВ. га кадәр көчәнешле ЛЭП өчен) урнаштыру); – тау, шартлаткыч, мелиоратив эшләр, шул исәптән җирләрне вакытлыча су басу белән бәйле; – агач һәм куаклар утырту һәм кисү; – 0,3 метр тирәнлектә җир эшләре (0,45 метр тирәнлектә сөрелә торган җирләрдә), шулай ук грунт планлаштыру (җир асты кабель линияләренең сак зоналарында электр тапшыру)	

"Апас шәһәр җирлеге поселогы" муниципаль берәмлегенең генераль планы белән 10 кВ көчәнештәге һава ЛЭПЛАРЫ узу каралган, алардан 10 м күләмендә сак зоналарын билгеләү таләп ителә. ЛЭПНЫҢ төгәл трассировкасы булмау сәбәпле, аларның сак зоналары чикләре картада махсус шартлар булган зоналар (проект тәкъдиме)чагылыш тапмаган һәм проектлаштыруның алдагы стадияләрендә исәпкә алынырга тиеш.

5.6. 4.6. Өске су объектларының сак зоналары

Россия Федерациясе Су кодексының 65 статьясы нигезендә, Су саклау зоналары елгаларның, инешләрнең, күлләрнең, сусаклагычларның яр буе линиясенә янәшә торган һәм күрсәтелгән су объектларының пычрануын, чүпләнүен, куылуын, аларның суларын юкка чыгаруын булдырмау, шулай ук су биологик ресурсларын һәм хайваннар һәм үсемлекләр дөньясының башка объектларын саклау максатларында хуҗалык һәм башка эшчәнлек алып баруның махсус режимы билгеләнә торган территорияләр булып тора. Су саклау зоналары чикләрендә Яр буе саклау полосалары билгеләнә, алар территорияләрендә хуҗалык һәм башка төр эшчәнлеккә өстәмә чикләүләр кертелә.

Елгаларның, инешләрнең, күлләрнең, сусаклагычларның һәм аларның яр буе саклау полосаларының су саклау зоналары киңлеге тиешле яр линиясеннән билгеләнә.

Елгаларның һәм инешләрнең су саклау зоналарының киңлеге аларның чишмәләреннән елга яки инешләрнең озынлыгы белән билгеләнә:

– 10 км га кадәр-50 м күләмендә;
– 10нан 50 км - 100 м күләмендә;
– 50 км һәм аннан күбрәк - 200 м.

Елганың чишмә башына кадәр 10 км озынлыкта су саклау зонасы яр буе саклау полосасына туры килә. Елганың, инешнең чишмә башына су саклау зонасы радиусы 50 м күләмендә билгеләнә.

Яр буе саклау полосасының киңлеге су объектының ярдан читкә китүенә бәйле рәвештә билгеләнә ≈∧⌈ 30 ⌈ °киредән качу өчен яки 0, 40 м ° ⌊⌋⌊∧⁄↓ өчен 3 һәм 50 м читләшүдән° качу өчен. Елганың чишмә башыннан алып Чишмә тамагына кадәр ун километрдан да ким озынлыкта су саклау зонасы яр буе саклау полосасына туры килә.

Гомуми кулланылыштагы су объектының яр буе линиясе буенда яр буе полосасы билгеләнә. Гомуми кулланылыштагы су объектларының яр буе полосасының киңлеге 20 м тәшкил итә, каналларның яр буе полосасыннан, шулай ук елгаларның һәм инешләрнең озынлыгы Чишмәдән алып тамагына кадәр ун километрдан да артмаган (5 м).

Шулай итеп, Табарка елгасының су саклау зонасының киңлеге 100 м тәшкил итә, аның кушылдыклары, шулай ук буалар – 50 м. Барлык су объектларының яр буе саклау полосасы 50 м га тигез. Табарка елгасының яр буе полосалары, шулай ук буалар 20 м, Табарка елгасының кушылдыгы 5 м тәшкил итә.

Су саклау зоналарын, яр буе саклау һәм өслек су объектларының яр буе полосаларын куллану регламентлары 4.6.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 4.6.1

Су саклау зоналарын, яр буйларын куллану регламентлары саклау һәм яр буе полосалары өслек су объектларының

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Норматив кәгазь
Су саклау зонасы	Су саклау зоналары чикләрендә **тыела:** – туфракның уңдырышлылыгын җайга салу максатларында агынты суларны куллану; – зиратларны, үләт базларын, җитештерү һәм куллану калдыкларын күмү урыннарын, химик, шартлаткыч, агулы, агулы һәм агулы матдәләр, радиоактив калдыкларны күмү пунктларын урнаштыру; – зарарлы организмнар белән көрәшү буенча авиация чараларын гамәлгә ашыру; – транспорт чараларының (махсус транспорт чараларыннан тыш) хәрәкәте һәм туктавы, аларның юллар буйлап йөрүләреннән һәм юлларда һәм махсус җиһазландырылган урыннарда тукталудан тыш; – ягулык салу станцияләрен, ягулык-майлау материаллары складларын төзү һәм реконструкцияләү (ягулык салу станцияләре, ягулык-майлау материаллары складлары портлар, эчке су юллары, шул исәптән аз сыешлы суднолар кую өчен базалар (корылмалар), Федераль куркынычсызлык хезмәте органнары объектлары территорияләрендә урнашкан очраклардан тыш), транспорт чараларын техник карау һәм ремонтлау өчен файдаланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләре, транспорт чараларын юу өчен файдаланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләре, транспорт чараларын юу; – пестицидлар һәм агрохимикатларның махсуслаштырылган саклагычларын урнаштыру, пестицидлар һәм агрохимикатлар куллану; – агынты, шул исәптән дренаж, су агызу; – гомумтаралган файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару (гомумтаралган файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару, файдалы казылмаларның башка төрләрен разведкалау һәм чыгару белән шөгыльләнүче җир асты байлыкларыннан файдаланучылар тарафыннан, расланган техник проект нигезендә, "җир асты байлыклары турында" 1992 елның 21 февралендәге 2395-I номерлы Россия Федерациясе Законының 19.1 статьясы нигезендә бирелгән җир асты байлыклары турындагы РФ законнары нигезендә бирелгән чикләрдә гамәлгә ашырыла торган очраклардан тыш). **Су саклау** зоналары чикләрендә су объектларын пычратудан, чүплектән, кудырудан һәм ташландык суларны чистартудан	РФ Су кодексы

	саклауны тәэмин итүче, су законнары һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар нигезендә, су объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү, файдалануга тапшыру, хуҗалык һәм башка объектларны эксплуатацияләүгә кертү рөхсәт ителә. Су объектын су пычранудан, чүпләнүдән, куудан һәм ташландык хәлдә калдыклардан саклауны тәэмин итүче корылманың тибын сайлап алу әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар нигезендә пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнар ташлауның рөхсәт ителгән нормативларын үтәү зарурилыгын исәпкә алып гамәлгә ашырыла. Су объектларын пычратудан, чүплектән, куудан һәм су бетүдән саклауны тәэмин итә торган корылмалар астында аңлашыла: 1) үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системалары (канализация), үзәкләштерелгән яңгыр суларын агызу системалары; 2) җыентык суларны үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системаларына бүлеп бирү (агызу) өчен Корылмалар һәм системалар (шул исәптән яңгыр, тары, инфильтрация, су сиптерү һәм дренаж суларын кабул итү өчен билгеләнгән), әгәр алар шундый суларны кабул итү өчен билгеләнсә,; 3) юынты суларны чистарту өчен (шул исәптән яңгыр, кар, инфильтрация, су сиптерү һәм дренаж суларын чистарту өчен локаль чистарту корылмалары, аларны әйләнә-тирә мохитне саклау һәм Су кодексы таләпләре нигезендә билгеләнгән нормативлардан чыгып чистартуны тәэмин итә.; 4) җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю өчен корылмалар, шулай ук агынты суларны (шул исәптән яңгыр, кар, инфильтрация, су сиптерү һәм дренаж суларын) бүлеп бирү (ташлау) өчен Корылмалар һәм системалар, су үткәрү материалларыннан әзерләнгән приемниклар. 5) су объектларын һәм алар янәшәсендәге территорияләрне нефть һәм нефть продуктларын агызудан һәм әйләнә-тирәлеккә башка тискәре йогынтыдан саклауны тәэмин итә торган корылмалар Су саклау зоналары чикләрендә урнашкан һәм агынты суларны чистарту корылмалары белән җиһазландырылмаган бакча җир участоклары территорияләренә карата, аларны әлеге системаларга тоташтырганчы һәм (яки) әлеге системаларга тоташтырганчы, әйләнә-тирәлеккә пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнар килүне булдырмый торган су үткәрә торган материаллардан ясалган приемникларны куллану рөхсәт ителә.	
Прибрежная защитная юл	Яр буе саклау полосалары чикләрендә су саклау зоналары өчен билгеләнгән чикләүләр белән беррәттән тыела: – җирләрне сөрү; – юдырыла торган грунтлар өемнәре урнаштыру; – авыл хуҗалыгы хайваннарын коткару һәм алар өчен җәйге лагерьлар, ванн оештыру. Урыннарда су саклау зоналары чикләрен һәм яр буе саклау полосалары чикләрен махсус мәгълүмати билгеләр белән беркетү җир законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.	РФ Су кодексы
Яр	Һәр гражданин гомуми файдаланудагы су объектларының яр	Су кодексы

юл	буе полосасыннан, шул исәптән һәвәскәр һәм спорт балыкчылыгы һәм йөзү чараларын җәлеп итү өчен, файдаланырга (механик транспорт чараларын кулланмыйча) хокуклы. Яр буе полосасы чикләрендә җир кишәрлекләрен хосусыйлаштыру тыела.	РФ Җир кодексы

5.7. 4.7. Эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналары

Санитар саклау зоналарында режим булдыру һәм тәэмин итүнең төп максаты булып су белән тәэмин итү чыганакларын һәм сусүткәргеч корылмаларны, шулай ук алар урнашкан территорияләрне санитар саклау тора (СанПиН 2.1.4.1110-02»су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суны саклау зоналарын").

Санитар саклау зоналары өч пояс составында оештырыла:

Беренче пояс (катгый режим) су алу җайланмаларының, барлык сусүткәргеч корылмаларының һәм су үткәрү каналының урнашкан территориясен үз эченә ала. Аның максаты-су алу һәм су алу корылмаларының урынын очраклы яки аңлы рәвештә пычратудан һәм зарарланудан саклау.

Икенче һәм өченче пояс (чикләүләр поясы) су белән тәэмин итү чыганакларының пычрануын кисәтү өчен билгеләнгән территорияне үз эченә ала.

Өч поясның һәркайсында махсус режим билгеләнә һәм суның сыйфаты начараюны кисәтүгә юнәлдерелгән чаралар комплексы билгеләнә.

Муниципаль берәмлекнең эчә торган су белән тәэмин итүнең 8 чыганагы өчен санитар саклау зоналарының 6 проекты эшләнгән. Эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары күләмнәре турында белешмәләр 4.7.1 таблицасында тәкъдим ителде.

Таблица 4.7.1

Эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары күләмнәре турында белешмәләр

Проектның исеме	Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор идарәсенең санитар-эпидемиологик бәяләмәсе номеры	Нигезләү:	Эчә торган су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары күләмнәре, м			
			№ скваҗиналар	I пояс	II пояс	III пояс
Татарстан Республикасы, Апас районы, Апас ш. т. п. көньяк-көнбатыштан көньяк-көнбатышта урнашкан "ЖИЛКОМСЕРВИС" ҖЧҖ халкын эчә торган һәм хуҗалык-көнкүреш су белән тәэмин итү өчен 2 нче су алу скважинасы	16.11.11.000.Т. 000292. 02. 16, 20.02.2016	Азнакай районы һәм Азнакай шәһәре "Татарстан Республикасында (Татарстан) гигиена һәм эпидемиология үзәге" ФБССОның 2016 елның 19 гыйнварындагы 113 номерлы эксперт бәяләмәсе	2	30-50	126	892

өчен санитар саклау зоналарын оештыру проекты						
Татарстан Республикасы, Апас районы, Апас ш. т. п., Апас ш. т. П., М. Җәлил ур., 4,5 нче "ЖилКомСервис" ҖЧҖнең су җыю скважиналары өчен № 4,5 нче су җыю скважиналары өчен санитар саклау зонасын оештыру проекты	16.11.11.000.Т. 00777.05. 16, 10.05.2016	"Татарстан Республикасында (Татарстан) гигиена һәм эпидемиология үзәге" федераль бюджет сәламәтлек саклау учреждениесенең Азнакай районы һәм Азнакай шәһәренең 2016 елның 14 апрелендәге 2141 номерлы эксперт бәяләмәсе	4	30	97	683
			5	30	92	652
Татарстан Республикасы, Апас районы, Апас ш. т. п., с. Садыкова ур., 8,9 нче "ЖилКомСервис" ҖЧҖнең 8,9 нче су җыю скважиналары өчен санитар саклау зонасын оештыру проекты	16.11.11.000.Т. 001090.06.16, 20.06.2016	"Татарстан Республикасында (Татарстан) гигиена һәм эпидемиология үзәге" федераль бюджет сәламәтлек саклау учреждениесенең Азнакай районы һәм Азнакай шәһәренең 2016 елның 2 июнендәге 3548 номерлы эксперт бәяләмәсе	8	30	119	841
			9	30	101	714
Татарстан Республикасы, Апас районы, Иске Әнәле т. п. көньяк-көнбатыш читендә урнашкан "ЖИЛКОМСЕРВИС" ҖЧҖ халкын эчә торган һәм хуҗалык-көнкүреш су белән тәэмин итү өчен 10-нчы номерлы су алу скважинасы өчен санитар саклау зоналарын оештыру проекты	16.11.11.000.Т. 000293. 02. 16, 20.02.2016	Азнакай районы һәм Азнакай шәһәренең "Татарстан Республикасында (Татарстан) гигиена һәм эпидемиология үзәге" ФБССОның 2016 елның 20 гыйнварындагы 143 номерлы эксперт бәяләмәсе	10	30	151	1066
Татарстан Республикасы, Апас районы, Апас ш. т. п., Калимуллин ур., Төзелеш ур., 11 нче	16.11.11.000.Т. 000860. 05. 16, 19.05.2016	"Татарстан Республикасында (Татарстан) гигиена һәм эпидемиология үзәге" федераль	11	30	109	768

"ЖилКомСервис" ҖЧҖнең су алу скважинасы өчен санитар сак зонасы (ЗСО) оештыру проекты		бюджет сәламәтлек саклау учреждениесенең Азнакай районы һәм Азнакай шәһәренең 2016 елның 14 апрелендәге 2167 номерлы эксперт бәяләмәсе				
Татарстан Республикасы, Апас районы, Апас ш. т. п. Көньяк чите, Полевая ур., 12 нче "ЖилКомСервис" ҖЧҖнең су алу скважинасы өчен санитар саклау зонасын (ЗСО) оештыру проекты	16.11.11.000.Т. 000776.05. 16, 10.05.2016	"Татарстан Республикасында (Татарстан) гигиена һәм эпидемиология үзәге" федераль бюджет сәламәтлек саклау учреждениесенең Азнакай районы һәм Азнакай шәһәренең 2016 елның 14 апрелендәге 2169 номерлы эксперт бәяләмәсе	12	30	161	1142

Эчәргә яраклы су белән тәэмин итүнең калган чыганаклары өчен санитар саклау зоналарының I поясы күләме 2.1.4.1110-02 СанПиН нигезендә 50 м күләмендә кабул ителде. Су белән тәэмин итүнең әлеге чыганаклары өчен икенче һәм өченче пояс чикләренең исәп-хисапларын үткәрергә кирәк. Санитар саклау зоналары территорияләрен куллану регламентлары 4.7.2 таблицасында чагылдырылган.

Таблица 4.7.2

Чыганакларны санитар саклау зонасыннан файдалану регламентлары эчәргә яраклы су белән тәэмин итү

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Норматив кәгазь
Җир асты су алу җайланмасын санитар саклау зонасы	**I пояс чикләрендә тыела:** – югары вольтлы агачлар утырту, төзелешнең барлык төрләре, су үткәргеч корылмаларын эксплуатацияләүгә, реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә турыдан-туры катнашы булмаган, шул исәптән төрле билгеләнештәге торбаүткәргечләр салу, торак һәм хуҗалык-көнкүреш биналарын урнаштыру, кешеләр яшәү, агу химикатлары һәм ашламалар куллану. – биналар канализация белән җиһазландырылырга тиеш, якындагы көнкүреш яки җитештерү канализациясе системасына яки II пояс территориясендә санитар режимны исәпкә алып, санитар саклау зонасының I поястан читтә урнашкан чистарту корылмаларының җирле станцияләренә. **Санитар саклау зонасының 2 һәм 3 поясы чикләрендә тыела*:** – файдаланылган суларны җир асты горизонтларына күчерү һәм каты калдыкларны җир асты катламнарына	СанПиН 2.1.4.1110-02 «Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары»

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Норматив кәгазь
	күчерү, җир асты байлыкларын эшкәртү; – ягулык-майлау материаллары, агу химикатлары һәм минераль ашламалар складларын, промстокларны, шлам саклагычларны һ. б. урнаштыру Җир асты суларының химик пычрану куркынычы тудыра. Санитар саклау зонасының 3нче поясы чикләрендә мондый объектларны урнаштыру, геологик контроль органнары бәяләмәсен исәпкә алып бирелгән Роспотребнадзор органнарының санитар-эпидемиологик бәяләмәсе булганда, су горизонтын пычратудан саклау буенча махсус чараларны үтәгәндә генә рөхсәт ителә. Шулай ук II пояс чикләрендә тыела: – зиратларны, үләт базларын, ассенизация кырлары, фильтрация кырлары, тирес саклау урыннары, силос траншеялары, терлекчелек һәм кошчылык предприятиеләре һәм башка объектларны урнаштыру, Җир асты суларының микроб пычрану куркынычы тудыра торган башка объектларны урнаштыру; – ашламалар һәм агулы химикатлар куллану; – төп кулланылыштагы урман кисү.	

* Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор идарәсенең хаты нигезендә исх. № 11/8006 от 20.04.2016 п. 3.2.2.2.2 СанПиН 2.1.4.1110-02 яңа төзелешне Роспотребнадзор органнары белән килештерү зарурлыгы турында кулланылырга тиеш түгел.

5.8. 4.8. Урман фонды җирләре

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан урманнар эксплуатация категориясенә керә.

Эксплуатациягә югары сыйфатлы агач һәм башка урман ресурсларын, аларны эшкәртү продуктларын тотрыклы, максималь нәтиҗәле алу, урманнарның файдалы функцияләрен саклау максатларында үзләштерелергә тиешле урманнар керә.

Таблица 4.8.1

Урман фонды урманнарын куллану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Эксплуатацион урманнар		
Эксплуатацион урманнар	Эксплуатация **урманнарында** рөхсәт ителә: – агач әзерләү; – терлек азыгы әзерләү; – агач урман ресурсларын әзерләү һәм җыю; – азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәре җыю; – аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру; – авыл хуҗалыгын алып бару; – фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру; – рекреацион эшчәнлекне тормышка ашыру;	Россия Федерациясе Урман кодексы

	– урман плантацияләрен булдыру һәм аларны эксплуатацияләү; – урман җиләк-җимеш, җиләк, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре үстерү; – урман үсемлекләре (үсентеләр, үсентеләр) утырту материалын үстерү); – җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү эшләрен башкару; – сусаклагычларны һәм башка ясалма су объектларын, шулай ук гидротехник корылмаларны, диңгез портларын, диңгез терминалларын, елга портларын, причалларны төзү һәм эксплуатацияләү; – линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү; – агач һәм башка урман ресурсларын эшкәртү; – дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру; – бу урманнар урнашкан җирләрнең максатчан билгеләнеше нигезендә эшчәнлекнең башка төрләре.	

5.9. 4.9. Аеруча саклана торган табигый территорияләр

Муниципаль берәмлек территориясендә «Маршалл хохлаткасы яшәү урыны» региональ әһәмияттәге табигать һәйкәле урнашкан, аның чикләре территориядән файдалану буенча махсус шартлары булган зоналар статусында кадастр исәбенә куелган.

«Маршалл хохлаткасы яшәү урыны"," Петр угол"," Зөя Старица "төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәлләрен аерым саклау режимнары һәм чикләрен раслау турында"Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2014 елның 22 апрелендәге 266 номерлы карары белән билгеләнгән.

Таблица 4.9.1

«Маршалл хохлаткасы яшәү урыны " региональ әһәмияттәге табигать һәйкәлен аерым саклау режимы»

АСТТ исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Кулланышны җайга салучы норматив документлар
«Маршалл хохлаткасы яшәү урыны»	1. «Маршалл хохлаткасының яшәү урыны» региональ әһәмияттәге табигать һәйкәле чикләрендә аның сакланышын бозуга китерә торган төрле эшчәнлек тыела.: – махсус саклана торган табигать территорияләрен саклау һәм куллану өлкәсендә региональ дәүләт күзәтчелеген, электр тапшыру линияләрен, шулай ук аварияләр, табигый бәла-казалар һәм башка шартларга хезмәт күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру өчен махсус техникадан тыш, гомуми файдаланудагы юллардан читтә механик транспорт чаралары узу һәм туктау урыннары; – Татарстан Республикасының Кызыл китабына кертелгән сирәк һәм юкка чыга торган үсемлекләр һәм гөмбәләр, хайваннар дөньясы объектларын торгызу һәм оялау урыннарында, гадәттән тыш хәл булган	"Маршалл хохлаткасы яшәү урыны", "Петр угол", "Старица Свияга" төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәлләрен махсус саклау режимнарын һәм чикләрен раслау турында " 2014 елның 22 апрелендәге 266 номерлы ТР МК

	аварияләр, табигый бәла-казалар һәм башка хәлләрдән тыш, кисүләрне үткәрү; – 1 апрельдән 31 июльгә кадәр, гадәттән тыш хәл булган аварияләрдән, табигый бәла-казалардан һәм башка хәлләрдән тыш, агач-куак үсемлекләре үсеменнән элемтә яки электр тапшыру линияләре астында агач-куак үсемлекләреннән агач-куакларны чистарту; – Кыргый декоратив үсемлекләр җыю ; – кырмыскалар, оялар, оялар һәм хайваннарның башка яшәү урыннарын юк итү; – файдалы казылма ятмаларын эшкәртү, җир асты байлыкларыннан файдалану белән бәйле башка эшләрне башкару; – хуҗалык, сәнәгать һәм коммуналь объектлар төзелеше; – юллар, торбаүткәргечләр, электр линияләре һәм башка линия объектлары төзелеше; – туфракта агрохимик тикшерүләр үткәрелмәгән; – дару үләннәре әзерләү һәм җыю (гражданнар әзерләүдән һәм үз ихтыяҗлары өчен дару үләннәре җыюдан тыш)); – Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгы рөхсәтеннән башка зоологик, ботаник һәм минералогик коллекцияләр, шулай ук палеонтология объектлары җыю; – шлагбаумнарны, аншлагларны, стендларны һәм башка мәгълүмати билгеләрне һәм күрсәткечләрне, шулай ук экологик сукмакларны һәм ял итү урыннарын юк итү яки зарарлау;; – чүплекләрне һәм көнкүреш калдыкларын оештыру; – рекреацион эшчәнлекне гамәлгә ашыру (шул исәптән ял итү урыннарын оештыру һәм учаклар үрчетү) моның өчен махсус каралган урыннардан читтә; – бу территориянең экологик кыйммәтен киметүгә китерә торган башка эшчәнлек төрләре. 2. Табигать һәйкәле территориясендә "Маршалл хохлакасының яшәү урыны" түбәндәге эшчәнлек төрләре рөхсәт ителә:: – табигый комплексларны табигый халәттә саклау, торгызу, шулай ук антропоген йогынты нәтиҗәсендә табигый комплексларның һәм аларның компонентларының үзгәрүен булдырмау; – урман хуҗалыгы, урман культуралары, урман саклау, янгынга каршы һәм биотехник чараларны гамәлгә ашыру өчен махсус машиналар һәм механизмнар йөртү һәм туктау урыннары; – региональ дәүләти экологик күзәтчелекне гамәлгә ашырганда Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең вәкаләтле органнары тарафыннан күзәтчелек функцияләрен үтәү; – электр тапшыру линияләренә хезмәт күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру өчен һәм гадәттән тыш	карары"»

	характердагы башка шартларда махсус техниканың йөрү һәм туктау урыны; – урман патологиясе тикшеренүләре нәтиҗәләре нигезендә санитар кисү; – гражданнарның үз ихтыяҗлары өчен үз агачын һәм агач-агач ресурсларын закон нигезендә әзерләү; – Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгы белән шартнамәләр нигезендә фәнни-тикшеренү максатларында, фәнни-тикшеренү учреждениеләре һәм югары белем бирү мәгариф оешмалары тарафыннан зоологик, ботаник һәм минералогик коллекцияләр һәм палеонтология объектлары җыю; – урман фонды җирләрендә вакытлыча корылмалар рәвешендә умарталар һәм умарталар урнаштыру.	

5.10. 4.10. Табигать чикләүләре зоналары

Муниципаль берәмлек территориясендә эрозия, карст процессларына һәм су басуга дучар булган территорияләр бүлеп бирелә.

Эрозия процессларына дучар булган территорияләрне куллану регламентлары СНиП 22-02-2003 СП 116.13330.2012 СП тарафыннан җайга салына. Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык ягыннан яклау. Төп нигезләмәләр», су басу зоналары-Россия Федерациясе Су кодексы – СНиП 2.06.15-85 «территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык ягыннан яклау» (4.10.1).

Таблица 4.10.1

Табигать чикләүләре зоналарын куллану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив документлар
Эрозион процесслар зоналары	Авышлык процессларына дучар булган зоналарда биналарны проектлаганда һәм төзегәндә төзелеш территориясен инженерлык ягыннан яклау каралырга тиеш. Инженерлык яклавын проектлаганда тәэмин итәргә кирәк: – саклана торган территорияләргә, биналарга һәм корылмаларга тискәре йогынты ясауның рөхсәт ителгән дәрәҗәсенә кадәр киметү, бетерү яки киметү мөмкин булган куркыныч процессларны булдырмау; – җирле төзелеш материалларыннан һәм табигый ресурслардан иң тулы файдалану; – эшләрне гамәлдәге геологик процессларның яңа һәм (яки) интенсификациясенә китерми торган ысуллар белән җитештерү; – тыюлык зоналарын, ландшафтларны, тарихи объектларны һәм һәйкәлләрне саклау һ. б.; – инженерлык саклау корылмаларының тиешле архитектура бизәлеше; – әйләнә-тирә мохитне саклау буенча чаралар	СНиП 116.13330.2012 "СНиП 22-02-2003. Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык ягыннан яклау. Төп нигезләмәләр" (раслау. РФ региональ үсеш министрлыгының 2012 елның 30 июнендәге N 274 боерыгы белән)

	белән яраштыру; – саклана торган территорияләрнең һәм объектларның торышын һәм төзелеш һәм эксплуатацияләү чорында инженерлык саклау корылмаларының эшен системалы күзәтү (мониторинг).	
Карст процессларын үстерү зоналары	Карст хасил итүгә дучар булган территорияләрдә биналарны проектлаганда һәм төзегәндә территорияне карст хасил итүдән инженерлык ягыннан яклау каралырга тиеш. Известнякларны җентекләп өйрәнү таләп ителә, ярыклылык зур булган зоналарны ачыклау, аларны контурлау, яту тирәнлеген, ярыкларның характерын билгеләү, шулай ук, югары каверзлык зоналары ачыкланган очракта, известнякларның законсызлыгы ачыкланган очракта, җир асты сулары режимын даими гидрогеохимик күзәтүләр һәм җир өслегендәге явым-төшемнәрне (утырышларны) һәм биналар һәм корылмаларның деформацияләрен геодезик күзәтү кирәк.	СНиП 116.13330.2012 "СНиП 22-02-2003. Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык ягыннан яклау. Төп нигезләмәләр" (раслау. РФ региональ үсеш министрлыгының 2012 елның 30 июнендәге N 274 боерыгы белән)
Су басу зоналары	Су басу, су төшү зоналары чикләрендә тыела: – яңа торак пунктларны урнаштыру һәм капиталь төзелеш объектларын суларның тискәре йогынтысын булдырмау буенча махсус саклау чаралары үткәрмичә төзү; – туфракның уңдырышлылыгын җайга салу максатларында агынты суларны куллану; – зиратларны, үләт базларын, җитештерү һәм куллану калдыкларын, химик, шартлаткыч, агулы, агулы һәм агулы матдәләр, радиоактив калдыкларны саклау һәм күмү урыннарын урнаштыру; – зарарлы организмнар белән көрәшү буенча авиация чараларын гамәлгә ашыру; – якланган территориядә гидрологик һәм гидрогеологик режимнарны бозу; – саклана торган территория чикләрендә хайваннар миграциясенең табигый шартларын бозу; – дамбаларны үстерү өчен саклагыч корылмалар көпшәсеннән түбәнрәк грунтны алу; – авышлыкларны кисү, водотокларның су саклау зонасында җирле материаллар карьерларын эшләү; – яклана торган территориянең һәм янәшәдәге акваториянең рекреацион потенциалын киметүгә алып баручы эшчәнлек; – туфракны, сулыкларны, авыл хуҗалыгы җирләрен һәм рекреация өчен файдаланыла торган территорияләрне, индустриаль	РФ Су кодексы, СП 104.13330.2012-СНиП 2.06.15-85. Территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык яклавы»

	житештерү калдыкларын, нефть продуктлары һәм агу химикатлары белән пычрату.	

5.11. 4.11. Файдалы казылма ятмаларының тау бүлекләре

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясе өлешчә Апас җир асты байлыклары участогы чикләрендә урнашкан. Разведка зонасының җир асты байлыкларыннан файдаланучысы - «Татнефть» ГАҖ (лицензия № ТАТ 052259 НР, лицензиянең гамәлдә булу срогы-01.06.20031 ел).

«Җир асты байлыклары турында» 1992 елның 21 февралендәге 2395-1 номерлы Россия Федерациясе Законының 7 статьясы нигезендә, файдалы казылмалар чыгару, файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган җир асты корылмаларын төзү һәм эксплуатацияләү, махсус саклана торган геологик объектлар төзү, шулай ук минераль чималны разведкалау һәм чыгарганда продукцияне бүлү турындагы килешү нигезендә, кулланучыга тау бүлеп бирү - *җир асты байлыкларының* геометризацияләнгән блогы рәвешендә җир асты байлыклары кишәрлеге бирелә.

Тау бүлеп бирелгән чикләрне билгеләгәндә файдалы казылма ятмаларының пространство контурлары, җир асты корылмаларын төзү һәм эксплуатацияләү участогы торышы, Тау һәм шартлау эшләрен куркынычсыз алып бару чикләре, тау токымнарының зарарлы йогынтысыннан саклау зоналары, тау токымнарының хәрәкәт итү зоналары, табигать объектлары, биналар һәм корылмалар астында саклау целоклары контурлары, карьерларның һәм кисүләрнең бортлары һәм җир асты байлыкларын геологик өйрәнү һәм файдалану процессы белән бәйле рәвештә җир өслегенә һәм җир өслегенә йогынты ясый торган башка факторлар исәпкә алына.

Җир асты байлыкларының аерым участокларыннан файдалану милли иминлекне һәм әйләнә-тирә мохитне саклау максатларында чикләнергә яки тыелырга мөмкин. Торак пунктлар, шәһәр яны зоналары, сәнәгать, транспорт һәм элемтә объектлары территорияләрендә җир асты байлыкларыннан файдалану кешеләр тормышына һәм сәламәтлегенә куркыныч тудыра, хуҗалык объектларына яки әйләнә-тирә мохиткә зыян китерә торган очракларда өлешчә яки тулысынча тыелырга мөмкин. Аеруча саклана торган табигый территорияләрдә җир асты байлыкларыннан файдалану бу территорияләр статусы нигезендә башкарыла («җир асты байлыклары турында " 1992 елның 21 февралендәге 2395-1 номерлы Россия Федерациясе Законының 8 статьясы).

«Җир асты байлыклары турында " 1992 елның 21 февралендәге 2395-1 номерлы Россия Федерациясе Законының 22 статьясы нигезендә җир асты байлыкларыннан файдаланучы үзенә бирелгән тау бүлеп бирелгән чикләрдә файдалы казылма ятмалары мәйданнары төзүне чикләргә хокуклы. Кулланучы җир асты байлыкларыннан файдалану белән бәйле эшләрне куркынычсыз алып бару; җир асты, атмосфера һавасын, җирләрне, урманнарны, су объектларын, биналарны һәм корылмаларны җир асты байлыкларыннан файдалану белән бәйле эшләрнең зарарлы йогынтысыннан саклау шартларын регламентлый торган билгеләнгән тәртиптә расланган стандартларны үтәү, шулай ук җир асты байлыкларыннан файдаланганда бозылган җир участокларын һәм башка табигать объектларын киләчәктә файдалану өчен яраклы хәлгә китерү өчен җавап бирә.

«Җир асты байлыклары турында» 1992 елның 21 февралендәге 2395-1 номерлы Россия Федерациясе Законының 25 статьясы нигезендә файдалы казылма ятмалары мәйданнарын төзү, шулай ук аларның яткан урыннарында җир асты корылмаларын урнаштыру файдалы казылмаларны чыгару мөмкинлеген тәэмин итү яки төзелешнең экономик максатка ярашлы булуын исбатлау шарты белән генә җир асты байлыкларының дәүләт фонды белән идарә итүнең федераль органы яисә аның территориаль органнары һәм дәүләт тау күзәтчелеге органнары рөхсәте белән рөхсәт ителә.

Файдалы казылма ятмалары мәйданнарын үз белдегең белән төзү төзелгән объектларны рекультивацияләү һәм демонтажлау буенча башкарылган чыгымнарны һәм чыгымнарны капламыйча туктатыла.

5. Әйләнә-тирәлекне саклау буенча чаралар

Әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә стратегик максатлар булып экологик хәлне савыктыру һәм халыкның һәм территорияләрнең экологик куркынычсызлыгын тәэмин итү, табигый экосистемаларны саклау һәм торгызу, табигатьтән рациональ һәм тотрыклы файдалануны тәэмин итү тора.

"Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлегенең генераль планы белән территорияне экологик яктан тотрыклы үстерүнең төп юнәлешләре билгеләнде, аларны тормышка ашыру өчен табигать саклау чаралары эшләнгән, үз эченә алган:

- территорияне куллану шартлары булган зоналарны оештыру;
- һава бассейнын саклау;
- су ресурсларын саклау һәм рациональ файдалану;
- җир фондын саклау;
- калдыклар белән эш итү системасын үстерү;
- территориягә техноген йөкләнешне киметү буенча инженер-техник чаралар;
- физик факторлардан яклау;
- территориянең табигый-экологик каркасын формалаштыру;
- Хайваннар дөньясын саклау;
- халыкның медик-экологик иминлеген тәэмин итү.

Генераль план чаралары таләпләр нигезендә эшләнгән:

- Россия Федерациясе шәһәр төзелеше кодексы;
- Россия Федерациясе Җир кодексы;
- Россия Федерациясе Су кодексы;
- Россия Федерациясе Урман кодексының 200-ФЗ от 04.12.2006 ел.;
- Әйләнә-тирәлекне саклау турында " 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон»;
- "Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында" 1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы Федераль закон»;
- Җир кишәрлекләрен бер категориядән икенче категориягә күчерү турында " № 172-ФЗ Федераль закон»;
- Җитештерү һәм куллану калдыклары турында " 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон»;
- СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 " санитар-саклау зоналары (СЗЗ) һәм предприятиеләрне, корылмаларны һәм башка объектларны санитар классификацияләү»;
- СанПиН 2.1.4.1110-02 «су белән тәэмин итү һәм эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары (ЗСО) »;
- СП 2.1.5.1059-01 «җир асты суларын пычратудан саклауга гигиеник таләпләр»;
- Россия Федерациясенең башка норматив-хокукый актлары проектлары

Генераль план чаралары шулай ук Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасының һәм Татарстан Республикасының әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә расланган программаларның тәкъдимнәрен дә исәпкә ала.

Муниципаль берәмлек территориясендә капиталь төзелеш объектларын урнаштыру, проектлау, төзү, реконструкцияләү, кулланышка кертү, эксплуатацияләү, консервацияләү һәм бетерү, җитештерү объектларында иң яхшы үтемле технологияләр кертүне исәпкә алып, әйләнә-тирә мохитне саклау турында «2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль Законның 28.1 статьясы таләпләренә туры китереп, әйләнә-тирә мохит өлкәсендә гамәлдәге законнар нормалары һәм таләпләре нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Муниципаль берәмлек территориясендә Генераль план нигезендә түбәндәге объектларны урнаштыру күздә тотыла:

- Апас ш. т.п. территориясендә яңа торак төзелеше территориясе;

- иҗтимагый-эшлекле, күп функцияле, махсуслаштырылган иҗтимагый төзелеш өчен территорияләр, рекреация зонасы, стационар трибуналардан башка ачык стадион;
- Заводская урамы буенча проект егәрлеге 40 м3 булган канализация-насос станциясе˙

Әйләнә-тирә мохитне һәм аның компонентларын саклау, тәкъдим ителә торган объектларны проектлаганда һәм төзегәндә халыкның уңайлы яшәү шартларын саклау максатларында, йогынты чыганакларының санитар-саклау зоналарын оештыруны да кертеп, табигатьне саклау һәм санитар-гигиена таләпләрен үтәү зарур. Әлеге таләпләрне үтәгәндә, проектлана торган объектлар «Апас шәһәр тибындагы поселогы»муниципаль берәмлеге халкының әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясамаячак. Проектлана торган объектларның санитар-яклау зоналары күләмнәре 4.1.1 таблицасында күрсәтелгән.

Күчемсез милек объектларын, торак төзелеше объектларын проектлау, төзү һәм эксплуатацияләү, территорияләрне төзекләндерү, шул исәптән ресурсларны саклау, калдыкларны аерым җыюны тәэмин итү мәсьәләләрендә «ГОСТ Р 54964-2012» таләпләренә туры килүне бәяләү «критерийларын үтәү зарур. Күчемсез милек объектларына экологик таләпләр».

5.12. 5.1. Территорияне файдалануның махсус шартлары булган объектларны һәм зоналарны урнаштыруны оптимальләштерү чаралары

Муниципаль берәмлекнең генераль планы белән экологик чикләүләрнең гамәлдә булган зоналарында конфликтларны хәл итүгә юнәлдерелгән чаралар (5.1.1 таблица) эшләнде.

Иң зур техноген йөкләнеш кичерә торган мәйданнарны үзгәртеп кору әйләнә-тирә мохит компонентларына йогынтыны киметергә һәм бу Территорияләрне экологик яктан реабилитацияләргә мөмкинлек бирәчәк.

Таблица 5.1.1

Территорияләрне файдалануның махсус шартлары булган объектларны һәм зоналарны урнаштыруны оптимальләштерү чаралары исемлеге

№ экспликация буенча	корылма Атамасы	Күләме СЗЗ (м)	Тәкъдим ителгән вариантлар чара	Искәрмә
III	Тимерче	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмен нормалаштырыла торган объектлар чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү	
3.1	Атчылык	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмен нормалаштырыла торган объектлар чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү	
–	АГРС «ҖЧҖ, «Газпром трансгаз Казан " ҖЧҖ»	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмен нормалаштырыла торган объектлар чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү	

I	«Кайнар икмэк пекарнясы» ҖЧҖ	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмен нормалаштырыла торган объектлар чикләренә кадәр кимету максатларында оптимальләштерү	
II	Пилорама	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмен нормалаштырыла торган объектлар чикләренә кадәр кимету максатларында оптимальләштерү	
X	Сарык тиреләрен җыю һәм сату мәйданчыгы	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмен нормалаштырыла торган объектлар чикләренә кадәр кимету максатларында оптимальләштерү	
V	Энергосервис " ҖЧҖ промбазасы»	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмен нормалаштырыла торган объектлар чикләренә кадәр кимету максатларында оптимальләштерү	
–	"Татнефтепродукт" АЗС»	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмен нормалаштырыла торган объектлар чикләренә кадәр кимету максатларында оптимальләштерү	
–	"Апас АТП" ҖЧҖ автобус паркы»	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмен нормалаштырыла торган объектлар чикләренә кадәр кимету максатларында оптимальләштерү	
IX	Җиһаз җыю цехы	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Объектларны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	
VIII	Җиһаз склады	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Объектларны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	
1.59	Гаражлар	Нормалаштырыла торган объектларның	Объектларны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм	

		чикләренә кадәр	атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	
–	Автомобильләргә техник хезмәт күрсәтү станцияләре	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Объектларны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	5 берәмлек
–	Автоюгыч	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Объектларны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	
–	Автостоянка	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Объектларны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	
–	Җәмәгать транспортының туктаусыз-борылу мәйданчыгы	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Объектларны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	
–	Автомобиль йөртергә өйрәтү өчен автодромнар	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Объектларны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	2 берәмлек
–	Базар	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Объектларны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	5 берәмлек
–	Канализация-насос станциясе	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Объектларны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	
–	Апас зираты	100	Табарка елгасының су саклау зонасында урнашуга бәйле рәвештә зиратның бер өлешен ябу	
–	Иске Әнәле зираты	50	Табарка елгасы кушылдыгының су саклау	

			зонасында урнашу сәбәпле зиратның бер өлешен ябу	
VII	"Газпром трансгаз Казан" ҖЧҖ «Буа газы " ЭПУ Апас РЭГСы»	Сәнәгать мәйданчыгы чиге буйлап	Исәп-хисап санитар-яклау зонасын раслау һәм аны алга таба оештыру	
–	"Татнефть-АЗС Центр" ҖЧҖ АЗС»	Сәнәгать мәйданчыгы чиге буйлап	Исәп-хисап санитар-яклау зонасын раслау һәм аны алга таба оештыру	
1.34	"Таттелеком «ГАҖ Апас РУЭСы»	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Торак төзелеше территорияләре урнашу белән бәйле расланган санитар-яклау зонасы проектына алга таба төзәтмәләр кертү белән оптимальләштерү	
–	Сетевая компания " АҖ филиалы Буа электр челтәрләре Апас РЭСы»	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Торак төзелеше территорияләре урнашу белән бәйле рәвештә исәп-хисап санитар-яклау зонасы проектына киләчәктә төзәтмәләр кертү белән оптимальләштерү	
1.67	Торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасы күләмен киметү максатларында футбол стадионын оптимизацияләү	Нормалаштырыла торган объектларның чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасы күләмен нормалаштырыла торган объектлар чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү	
	Территориядән файдалану буенча махсус шартлары булган зоналарны оештыру			
–	Үләт базлары	1000	Үләт базларының санитар-саклау зоналары режимын оештыру һәм үтәү буенча чаралар үткәрү	
–	Апас ш. т.п. зиратлары, Иске Әнәле авылы	50, 100	Зиратларның санитар-яклау зонасында урнашкан корылмаларны үзгәртеп кору	физик яктан тузган
–	Магистраль торбаүткәргечләр һәм торбаүткәргеч транспорт объектлары	300	Магистраль торбаүткәргечләр һәм торбаүткәргеч транспорт объектларының минималь рөхсәт ителгән аралары зоналарын оештыру һәм үтәү буенча чаралар үткәрү 36.13330.2012 СП тарафыннан билгеләнгән	
–	Су объектларының яр буйлары	5,20	Халыкның су объектына керүен тәэмин итүне	

			оештыру	

Җирләрнең **аерым категориясенә территорияне, ягъни** гамәлдәге торак төзелешен саклау һәм алга таба шәһәр төзелеше үсеше куркыныч чыганагын локальләштерү буенча чараларны гамәлгә ашырганнан соң гына билгеләнгән зоналар бүлеп бирелгән. Бирегә кертелгән:

1) Апас ш. т. п., Иске Әнәле авылы территорияләре, үләт базларының санитар-яклау зоналарында урнашкан ат фермалары;
2) Апас ш. т.п. һәм Иске Әнәле авылы торак төзелеше территориясе, зиратның санитар-саклау зонасында урнашкан бакчалар һәм бакчалар территориясе;
3) Өске су объектларының яр буе полосаларында урнашкан төзелеш;
4) Апас ш.т. п. торак төзелеше һәм зираты торбаүткәргеч транспорт объектларының минималь рөхсәт ителгән ераклыклары зонасында урнашкан.

1. Үләт базларының санитар-яклау зонасында объектлар урнашу сәбәпле, 3 вариант карар тәкъдим ителә:

- биотермик чокырның санитар-яклау зонасы күләмнәрен киметү буенча чаралар үткәрү;
- биотермик чокырны бетерү;
- үләт базларының санитар-яклау зонасында урнашкан объектларның күп функцияле булуы.

Роспотребнадзор хаты нигезендә .0100/4973-06-31 3.05.2006 елдан, үләт базларының санитар-яклау зонасы күләмен киметү буенча карарны РФ Баш дәүләт санитар табибы яисә аның урынбасары инженер-техник чаралар комплексын, туфрак һәм грунт суларын лаборатор тикшеренүләр үткәргәннән һәм санитар-яклау зоналары күләмнәрен киметүне нигезләү буенча проектны эшләгәннән соң кабул итәргә мөмкин.

Зыянсыз үләт базларын бетерү буенча чаралар Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 6 маендагы 263 номерлы карары белән расланган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Зиратларның санитар-яклау зонасында урнашкан бакчалар һәм бакчалар территорияләрендә торак төзелеше физик тузган очракта, аннан соң махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру белән үзгәртеп корырга тәкъдим ителә.

3. Инде күрсәтелгәнчә, муниципаль берәмлек өчен өске су объектларының яр буе полосаларын төзү мәсьәләләре актуаль. Россия Федерациясенең су һәм Җир кодексы нигезендә, мондый территорияләр чикләрендә гражданнарның су объектларына керүен тәэмин итәргә кирәк.

4. Торак төзелеше, бакча-бакча участоклары һәм зиратлар урнашу сәбәпле, торбаүткәргеч транспорт объектларының минималь рөхсәт ителгән арасы зонасы чикләрендә территорияләрне «магистраль торба үткәргечләре» сп 36.13330.2012 таләпләренә туры китереп үткәрү тәкъдим ителә.

Уңайлы әйләнә-тирә мохитне, шулай ук халыкның яшәү шартларын тәэмин итү максатларында гамәлдәге законнар белән расланган территорияләрне куллану шартлары булган зоналарны куллану режимнарын һәм чикләрен билгеләү буенча эшләр башкарырга кирәк.

Табигать саклау чараларын үткәрүгә кадәр "Апас шәһәр тибындагы поселогы" муниципаль берәмлегенең Генераль планы нигезендә, санитар-саклау зоналарында яшәүче халык өчен социаль юнәлешле чаралар үткәрү зарурилыгы карала:

- халыкны ирекле экологик иминиятләштерү;
- социаль-икътисадый һәм торак компенсацияләре;
- экологик юнәлешле авыруларны ачыклау максаты белән халыкны медицина тикшерүе;
- балалар халкын медик-Экологик тернәкләндерү;

– атмосфера пычрануның торышын күзәтү

5.13. 5.2. Атмосфера һавасын саклау буенча чаралар

Архитектура-планлаштыру чаралары үз эченә:

– "яңа төзелеш объектларын, дәүләт юнәлешләрен исәпкә алып, җилләр (көньяк һәм көньяк-көнбатыш юнәлеш), шулай ук экологик һәм санитар-гигиена таләпләрен исәпкә алып, урнаштыру
– тузан, Тузан, газга чыдам агач-куак токымнары (колючая чыршы, ак ак акция, татар майлылыгы, пенсильванский члены, ялтыравыклы кизильник һ.б.) объектларның санитар-яклау зоналары территорияләрен яшелләндерү.

Инженер-техник чаралар күздә тота**:**

– торак төзелеше һәм нормалаштырыла торган башка объектлар чикләренә кадәр аларның санитар-яклау зоналарын киметү максатларында сәнәгать, авыл хуҗалыгы, инженерлык, транспорт һәм башка объектларны оптимизацияләү (таблица 5.1.1.1);
– «Таттелеком» ҖАҖ Апас РУЭСЫН оптимальләштерүне, киләчәктә, анда торак төзелеше территорияләре урнашу белән бәйле рәвештә, расланган санитар-яклау зонасы проектына төзәтмәләр кертү белән;
– «Сетевая компания» АҖ филиалы Буа электр челтәрләренең Апас РЭСЫН оптимальләштерүне, киләчәктә, анда торак төзелеше территорияләре урнашуга бәйле рәвештә, исәп-хисап санитар-яклау зонасы проектына төзәтмәләр кертү белән бергә;
– предприятиеләрдә һава бассейнына пычраткыч матдәләр чыгаруны киметергә мөмкинлек бирә торган иң яхшы заманча инновацион технологияләр кертү;
– бер үк вакытта күкерт оксидлары, азот оксидлары һәм углерод оксидлары чыгаруны киметү буенча чаралар булып торган ягулыкны экономияләү чараларын үткәрү – яндыруның экономик алымнарын гамәлгә кертү; җылылык югалтуларын киметү; ягулык чыгымын исәпкә алу системасын һәм оештыруны яхшырту;
– предприятиеләр территорияләрен тузаннан һәм пычрактан чистарту һәм көн саен су сибү;
– автотранспорт чараларын төтен газларындагы пычраткыч матдәләр микъдарын җайга салучы «Евро-5 " экологик стандартына туры китерү;
– традицион ягулык төрләрен кулланучы автотранспорттан ташлауларны чистарту өчен катализаторлар һәм нейтрализаторлар кертү;
– транспорт системасын оптимизацияләү һәм юл катламының сыйфатын яхшырту (шул исәптән аз табынучы юл катламнарын куллану), транспорт агымының хәрәкәтен оптимальләштерү һәм алга таба атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр чыгаруны киметү максатларында, транспорт системасын оптимизацияләү һәм юл катламының сыйфатын яхшырту (шул исәптән аз табынучы юл катламнарын куллану);
– юл-транспорт һәлакәтләре проектларында каралган начар метеорологик шартлар чорында ташлауларны киметү буенча чараларны үтәү.

Оештыру-административ чаралар үз эченә кертә**:**

– һава бассейнының пычрану стационар һәм күчмә чыганакларына тулы инвентаризация үткәрү;
– исәп-хисап санитар-саклау зоналары булган, алга таба СЗЗ чикләрен раслап, Татарстан Республикасы буенча Баш дәүләт санитария табибы тарафыннан соңгы (расланган) санитар-яклау зоналары проектларын эшләү (5.1.1 таблица);
– V класслы куркыныч объектларын урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне үткәрү (таблица 5.1.1);

- Заводская урамы буенча проект егәрлеге 40 м3 булган канализация-насос станциясен урнаштыру өчен 15 метр күләмендәге санитар-яклау зонасын оештыру;
- атмосфера торышы мониторингы;
- муниципаль берәмлек территориясе буенча уза торган автомобиль юлларының санитар өзелүләрен билгеләү һәм оештыру, исәп-хисап һәм натураль үлчәүләр нигезендә;
- төп чыганаклардан атмосферага пычраткыч матдәләр чыгаруга чикләүләр билгеләү;
- атмосферага пычраткыч матдәләр чыгаруның рөхсәт ителгән чик нормативларын үтәүгә производство контролен тәэмин итү;
- автозаправка станцияләрендә камилләштерелгән җиһазлар, үлчәү приборлары, капламалары экологик һәм янгын куркынычсызлыгы таләпләренә җавап бирә торган савыт-саба һәм резервуарларны куллану; станцияләр һәм ягулык тарату колонкалары резервуарларын бензин парларын тоту, рекуперацияләү системалары белән җиһазлау, аларның санитар-саклау зоналарын оештыру.

Муниципаль берәмлекнең һава бассейнын саклау буенча чаралар үткәрү халыкның яшәү һәм ял итү өчен уңайлы шартлар булдыруга ярдәм итәчәк.

5.14. 5.3. Җир өсте һәм җир асты суларын саклау чаралары

Су объектларын интенсив куллану нәтиҗәсендә суның сыйфаты начараю гына түгел, ә су балансының состав өлешләренең чагыштырмасы, сулыкларның һәм сулыкларның гидрологик режимы да үзгәрә.

Шуңа бәйле рәвештә, Генераль план нигезендә, өслек һәм җир асты суларын саклау буенча инженер-техник һәм оештыру-административ чаралар комплексын үткәрү тәкъдим ителә.

Су ресурсларын саклау һәм рациональ файдалану буенча инженер-техник чаралар үз эченә:

- Россия Федерациясе Су кодексы таләпләренә туры китереп, су объектларын пычратудан, корылудан һәм ташландык суларны агызудан саклауны гарантияли торган төзелә, урнаштырыла, реконструкцияләнә торган барлык объектларны тәэмин итү;
- гамәлдәге һәм төзелә торган барлык объектларны, шул исәптән ИЖС яңа участокларын инженерлык инфраструктурасы белән тәэмин итүнең комплекслы схемасын эшләү. Әлеге схема, шулай ук аны тормышка ашыру чаралары яңа торак төзелеше участокларын үзләштерә башлаганчы үтәлергә тиеш;
- торак пунктларны су белән тәэмин итү объектларын реконструкцияләү һәм модернизацияләү;
- биологик чистарту корылмаларын, егәрлекне 400м^3/тәүлегенә кадәр арттырып, (куркыныч классын арттырмыйча) һәм канализацион насос станциясен реконструкцияләү (егәрлекне арттырмыйча);
- Апас ш. т.п. территориясендә яңа су башнясы төзелеше;
- эчәргә яраклы су белән тәэмин итүнең сыйфатына, шул исәптән технологик алымнарны кулланып, төзәтмәләр кертү;
- су үткәргеч торбаларны ремонтлау һәм алыштыру;
- канализация челтәрләренең тәэмин ителешенең процентын су белән тәэмин итү дәрәҗәсенә җиткерү;
- оештыру поверхностного агынты;
- муниципаль берәмлек торак пунктларын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү һәм канализация белән тәэмин итү (өске су объектларының су саклау зоналарында урнашкан торак төзелешен беренче чиратта канализацияләүне дә кертеп));

- юынты суларны чистарту, явым-төшемнәрне зарарсызландыру һәм утилизацияләүнең заманча методларын һәм алдынгы технологияләрен кертү;
- торак пунктлар территорияләрендә һәм халык күпләп ял итә торган урыннарда елга юлларын чистарту;
- торак пунктта яңгыр канализациясе челтәрләрен төзү һәм реконструкцияләү;
- сәнәгать һәм авыл хуҗалыгы объектларында локаль чистарту корылмалары белән тәэмин итү.

Оештыру-административ чаралар сыйфатында түбәндәге чаралар үткәрү тәкъдим ителә:

- муниципаль берәмлекнең барлык су кулланучыларын инвентаризацияләү;
- Табарка елгасының һәм аның кушылдыгы су саклау зонасында урнашу сәбәпле, Апас ш. т.п. һәм Иске Әнәле авыллары зиратларының бер өлешен ябу;
- муниципаль берәмлек чикләрендә су объектлары булмаган сулыкларны ачыклау, мондый сулыклар биләгән җир кишәрлекләрен формалаштыру, аларны ызанлау, кадастр исәбенә кую һәм дәүләт су реестрына кертү буенча эшләр үткәрү;
- җир асты суларын чыгару максаты белән җир асты байлыкларыннан файдалану хокукына лицензия рәсмиләштерү;
- су объектларын рациональ файдалану, торгызу;
- эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларының икенче һәм өченче поясы чикләрен исәпләү;
- Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану Идарәсе хәбәр итә: 2014 елның 1 августыннан алып 2015 елның 31 июленә кадәр Татарстан Республикасы территориясендә аучылык байлыкларының санын (лимитлар һәм квоталар) киметү буенча әсбаплар әзерләнә.;
- торак пунктлар һәм агросәнәгать комплексы предприятиеләре өчен су белән тәэмин итүне арттыру өчен эчә торган суларның ресурс базасын өйрәнү һәм яңадан торгызу буенча эзләү-бәяләү эшләрен оештыру;
- җир асты сулары запасларын ачыклау буенча геологик эзләнүләр эшләре үткәрү;
- халыкка бирелә торган эчә торган суның сыйфатына өзлексез мониторинг ясауны оештыру, суның сыйфаты гигиена таләпләренә туры килмәүне ачыклаганда скважиналарны тампонтлау;
- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 10.01.2009 ел, №17 карары белән расланган «җирдә су саклау зоналары чикләрен һәм су объектларының яр буе саклау полосалары чикләрен билгеләү Кагыйдәләре» нигезендә, су саклау зоналары һәм яр буе саклау полосалары чикләрен билгеләү;
- су саклау зоналары, өске су объектларының яр буе саклау полосалары чикләрендә һәм эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналарында урнашкан җир участокларын һәм башка күчемсез милек объектларын файдалануның махсус хокукый режимын үтәү;
- су хуҗалыгы системаларының куркынычсыз торышын һәм эксплуатациясен тәэмин итү, юынты суларның су объектларына зарарлы йогынтысын булдырмау;
- Россия Федерациясе Су кодексы нигезендә су объектларын саклау чараларын һәм чараларны гамәлгә ашыру;
- муниципаль берәмлек чикләрендә су объектлары булмаган сулыкларны ачыклау, мондый сулыклар биләгән җир кишәрлекләрен формалаштыру, аларны ызанлау, кадастр исәбенә кую һәм дәүләт су реестрына кертү буенча эшләр башкару.

5.15. 5.4. Җир фондын саклау һәм территорияне инженерлык яклау чаралары

Җир фондын саклау һәм «Апас шәһәр тибындагы поселогы " муниципаль берәмлеге территориясен инженерлык ягыннан яклау өлкәсендә тәкъдим ителә:

– яңгыр, кар сулары һәм җилнең туфракны җимерә торган агынтысын киметүгә юнәлдерелгән эрозиягә каршы чаралар үткәрү;
– торак пунктларда территорияләрне су басудан саклау буенча чаралар үткәрү;
– су басу процессларының таралу ареалларын төгәлләштерү өчен, яклана торган территорияләрдә дренаж системаларын алга таба куллану ареалларын төгәлләштерү өчен, топографик һәм геологик шартларга, төзелешнең характерына һәм тыгызлыгына, су бүлү ягыннан җир асты суларының хәрәкәт итү шартларына һәм табигый яки ясалма агымга бәйле рәвештә, гидрогеологик тикшеренүләр комплексын үткәрү;
– су басудан һәм су басудан кисәтү чаралары үткәрү (өске агымны оештыру, су ташу коммуникацияләрен төзү эшләрен җентекләп башкару, даими һәм аварияле агуларны булдырмау максатыннан аларны дөрес эксплуатацияләү һ. б.);
– өслек агынтысын оештыру ;
– чокырларны төзекләндерү һәм яшелләндерү эшләрен үткәрү;
– тикшерү барышында җир кануннарының бозылуы ачыкланды, аерым алганда:;
– гамәлдәге объектлар территорияләрен рекультивацияләү һәм яшелләндерү;
– җирләрне инвентаризацияләү һәм агрохимик тикшерү;
– игенчелекнең адаптив экологик-ландшафтлы системасын кертү;
– кулланыла торган агрохимикатлар күләмен киметү өчен туфракны эшкәртүнең ресурс саклаучы һәм экологик куркынычсыз технологияләрен гамәлгә кертү;
– үсемлекләрне саклау биологик чараларын куллану;
– туфракның уңдырышлылыгы торышын һәм динамикасын тикшереп тору;
– азкатлы төзелешләрне проектлаганда туфрак катламын пычраткыч химик һәм радиоактив матдәләр булу-булмауга тикшерү, аннан соң дезактивацияләү, реабилитацияләү, шулай ук урманнарны торгызу буенча эшләрне башкару белән консервацияләүгә чыгару зарур.

Оештыру-**административ чаралар буларак,** проектлана торган төзелешнең эш проектларын эшләү стадиясендә, һәр конкрет очракта, мәйданчыкларның геологик-литологик төзелешен төгәлләштерү максатыннан, комплекслы инженерлык эзләнүләрен үткәрергә тәкъдим ителә.

Инженерлык эзләнүләре Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «капиталь төзелеш объектларының проект документларын әзерләү, төзү, реконструкцияләү өчен инженерлык эзләнүләре турында»2006 елның 19 гыйнварындагы 20 номерлы карары таләпләренә туры китереп эшләнергә тиеш.

Инженерлык эзләнүләре нәтиҗәләре предметы булып аларның, шул исәптән экологик таләпләргә туры килүен бәяләү торган дәүләт экспертизасы булырга тиеш.

5.16. 5.5. Калдыклар белән эш итү системасын үстерү чаралары

Муниципаль берәмлек территориясенең **каты коммуналь калдыклар** белән пычрануын киметү максатларында ***оештыру-административ чаралар*** үткәрү тәкъдим ителә:

– Чүри-Бураш авыл җирлегендә чүп-чар төяү станциясе аша барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларны күмү һәм утильләштерү Югары Ослан муниципаль районында муниципальара полигонга (Татарстан Республикасы территориясендә калдыклар белән эш итү өлкәсендәге территориаль схемага туры китереп, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү) туры килә. (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 26 сентябрендәге 683 номерлы карары). Югары Ослан муниципаль районында гына муниципальара полигонны

файдалануга тапшырганчы, авыл җирлеге территориясеннән каты коммуналь калдыклар Чүри-Бураш авыл җирлегендә урнашкан каты көнкүреш калдыклары полигонына чыгарылачак;

– шәхси торак фонды һәм муниципаль берәмлек предприятиеләре территорияләреннән каты коммуналь калдыклар җыю һәм чыгару белән идарә итү һәм оештыру системасын гамәлгә кертү;
– халыктан терекөмешле калдыкларны, шул исәптән энергия саклаучы лампаларны җыю системасын оештыру);
– территорияне планлы-даими санитар чистарту;
– оештыру дифференцированного җыю һәм уеннан чыгару чүп-чар;
– территорияләрне чүп җыю өчен контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм чүп-чар ташулар белән тулысынча тәэмин итү.

Тулаем алганда, әйләнә-тирә мохит торышын оптимальләштерү һәм халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итү чаралары сыйфатында түбәндәге факторларны исәпкә алырга киңәш ителә:

– калдыклар күмү объектлары янәшәсендәге территорияләрдә әйләнә-тирә мохит компонентлары артыннан мониторинг үткәрү зарур;
– әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның саулыгына куркыныч йогынты чыганакларын бетерү өчен рөхсәтсез чүплекләр һәм күмү урыннарына инвентаризация ясарга кирәк.

Терлекчелек калдыклары белән эш итү өлкәсендә тәкъдим ителә:

– терлекчелек калдыкларын басуларга чыгаруга юл куймаска;
– ферманы тиресне утильләштерү өчен Биогаз җайланмалары белән өстәмә тәэмин итү;
– табигать саклау һәм санитар-эпидемиологик законнар таләпләренә туры китереп корылган тирес туплау өчен вакытлыча урыннар булдыру.

Биологик калдыклар белән пычрануны киметү буенча чаралар буларак һәм халыкны хайваннар производствосы инфекциясе таралудан **саклау максатларында түбәндәге оештыру**-административ чаралар тәкъдим ителә::

– биологик калдыкларны утильләштерү өчен мобиль җайланмалар кертү;
– үләт базларын ветеринария-санитария кагыйдәләренә туры китерү;
– Себер терлекләре үләт базының санитар-яклау зоналарын киметү һәм биотермик чокырларны бетерү буенча чаралар үткәрү;
– үләт базларының санитар-яклау зонасында туфракларны һәм грунт суларын лаборатор тикшерүне оештыру;
– төзелеш өчен җир кишәрлекләре бүлеп бирү стадиясендә кисәтү санитар күзәтчелеген гамәлгә ашырганда һәм башка максатларда куркыныч инфекцияләргә туфракны лаборатор тикшерү өчен пробаларны мәҗбүри сайлап алуны күздә тотарга;
– Себер якларындагы терлек үләт базының санитар-яклау зонасында көтүлекләрне файдалануны тыю һәм терлек көтүе максатларында, биотермик чокырлардан 200 м якынрак;
– төзелеш өчен җир кишәрлекләре бүлеп бирүне килештерү буенча бәяләмәләр бирүне тыю һәм туфракны лаборатор тикшерүдән башка куркыныч инфекцияләргә бирү;
– азкатлы төзелешләрне проектлаганда, авыл хуҗалыгы продукциясен үстерү өчен җир кишәрлекләрен куллануны күздә тоткан вакытта, туфрак катламын, анда агулы матдәләр һәм кушылмалар булу, шулай ук аннан соң дезактивация, реабилитация һ. б. булган радиоактивлыкны тикшерү буенча чаралар үткәрергә кирәк. Аеруча пычрану дәрәҗәсе югары булган пычранган җирләрне Яшел фонд объектларын төзеп консервацияләүгә чыгарырга кирәк. Торак төзелешенә һәм мәктәпкәчә һәм

мәктәп учреждениеләрен төзүгә участокларны туфракның экологик куркынычсызлыгы турында бәяләгәндә яки аны рекультивацияләү программасы булганда гына бирергә мөмкин.

Муниципаль берәмлекнең генераль планы нигезендә, физик тузган очракта, торак территорияләрне, шулай ук зиратларның санитар-яклау зонасында урнашкан бакча-бакча участокларын үзгәртеп кору тәкъдим ителә.

5.17. 5.6. Физик факторлардан саклау буенча чаралар

Халыкны физик факторлардан яклау буенча төп чаралар булып тавыш, электромагнит һәм радиация йогынтысыннан саклау чаралары тора.

Торак төзелешен тискәре тавыш йогынтысыннан сакларга мөмкинлек бирүче төп чаралар булып тора:

- акустик экраннар урнаштыру;
- автомобиль юллары буенда яшел үсентеләрнең тавыш саклау полосаларын булдыру;
- торак булмаган биналарны беренче эшелонда куллану;
- тәрәзә звукоизоляциясе;
- **санитар-яклау зонасын нормалаштырыла торган объектларга кадәр кыскартып, АГРСЛАРНЫ оптимизацияләү.**

Норматив таләпләр нигезендә генераль план нигезендә электромагнит нурланыш чыганакларының йогынтысын киметү буенча түбәндәге чаралар каралган:

- гамәлдәге торак төзелеше янында урнашкан электромагнит нурланыш чыганакларын инвентарьлаштыру һәм комплекслы тикшерү;
- электр тапшыру линияләрен саклау зоналарын оештыру һәм үтәү;
- муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан кәрәзле элемтә база станцияләреннән биеклек буенча төзелешне чикләү зоналарының исәп-хисап күрсәткечләрен нурланыш дәрәҗәләрен максималь режимда электромагнит нурланышлар дәрәҗәсенең натураль үлчәүләрен үтәү нигезендә раслау, база станцияләренең санитар законнар таләпләренә туры килүе турында Татарстан Республикасы Баш дәүләт санитар табибының карарын кабул итү максатында, Татарстан Республикасы Баш дәүләт санитар табибының карарын кабул итү максатында, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан кәрәзле элемтә база станцияләреннән;
- кәрәзле элемтә база станцияләреннән төзелешне чикләү зонасын үтәү;
- «Апас»РТПСыннан төзелешне чикләү зонасын үтәү.

Төзелеш һәм инженерлык эшләрен үткәрү технологиясе белән радиоактив материаллар куллану каралмаганга күрә, радиацион хәлне үзгәртү өчен сәбәпләр көтелми.

Торак йортлар һәм әйләнә-тирә мохит сыйфаты нормалаштырыла торган башка объектлар төзү өчен участокларны сайлаганда, инженерлык-экологик эзләнүләр кысаларында күздә тотылган төзелеш территориясендә гамма-фонга бәя бирергә кирәк.

5.18. 5.7. Табигый-экологик каркас системасын формалаштыру

«Апас шәһәр тибындагы поселогы» муниципаль берәмлеге территориясендә табигый-экологик каркас системасын формалаштыру, аны тәшкил итә торган өзлексезлекне тәэмин итү, яшелләндерү объектларының территориаль һәм сыйфатлы үсеше тәкъдим ителә.

Генераль план нигезендә Парк тәкъдим иткән Апас ш.т. п. территориясендә гомуми кулланылыштагы яшелләндерүне оештыру күздә тотыла.

Иске Әнәле авылында гомуми кулланылыштагы яшелләндерү системасын оештыру өчен Генераль план белән торак пункт чикләрендәге яр буйларын төзекләндерү, шулай ук урман-болын поясын оештыру киңәш ителә.

Урман-болын поясы һаваны тузаннан, газ барлыкка китерүче токсикантлардан чистартуга, тавыш дәрәҗәсен киметүгә, эшкәртелгән кырларны химияләштерү чараларының йогынтысын киметүгә ярдәм итә, шулай ук җил режимын, микроклиматны үзгәртүдә, кар суларны җайга салуда һәм чистартуда, өске агымны туфрак горизонтына күчерүдә, территориянең дымлылык режимын үзгәртүдә, сулыкларның эвтрофикациясен булдырмауда, туфрак өслеген механик җимерүдә зур роль уйный.

Урман-болын поясын оештыру авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрнең категориясен башка категорияләренә үзгәртүне таләп итми.

Шулай ук муниципаль берәмлекнең генераль планы нигезендә, гамәлдә булмаган объектлар территорияләрендә үләт базларын, зиратларны санитар-саклау зоналарында махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру тәкъдим ителә. Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру чараларын гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә, авыл хуҗалыгы җирләре мәйданының кимүе көтелми.

СП таләпләрен үтәү максатларында 42.13330.2016 Генераль план белән сөрүлек җирләре белән уратылган торак пунктлар тирәсендә урман-болын поясын оештыру киңәш ителә.

Әлеге чаралар экологик куркынычсызлыкка ирешүгә һәм муниципаль берәмлекнең инвестицион җәлеп итүчәнлеген күтәрүгә ярдәм итәчәк.

Яшелләндерү эшләрен башкарганда әлеге туфрак-климат шартларына иң җайлаштырылган җирле үсентеләрне куллану киңәш ителә. Ылыслы һәм яфраклы токымнардан катнаш үсентеләр булдыру киңәш ителә, алар киң һәм төрле декоратив мөмкинлекләргә ия һәм шул ук вакытта әйләнә-тирә мохитне пычратуга да бирешми.

5.19. 5.8. Хайваннар дөньясын саклау чаралары

Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану Идарәсе хәбәр итә: 2014 елның 1 августыннан алып 2015 елның 31 июленә кадәрге ау чорында аучылык байлыкларының санын (лимитлар һәм квоталар) киметү буенча әсбаплар әзерләнә, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне күздә тота.

Хайваннар дөньясы объектларының һәлак булуын булдырмау өчен, тыела:

- хайваннар дөньясы объектлары һәм аларның яшәү тирәлеге өчен куркыныч булган материалларны, чималны һәм җитештерү калдыкларын яндыру, агулы химикатларны, ашламаларны, химик реагентларны, ягулык-майлау материалларын саклау һәм куллану, хайваннар дөньясы объектларының авыруларын һәм үлүен булдырмауны, аларның яшәү тирәлеге начараюны гарантияли торган чараларсыз, аларны тормышка ашыру;
- хайваннарның массакүләм миграциясе юлларында махсус узышлары булмаган коймалар һәм корылмалар урнаштыру;
- елгаларда яки ермакларда сулыклар урнаштыру яки тоту коралларын урнаштыру, аларның зурлыгы су кушылдыгының өчтән ике өлешеннән артып китә;
- хайваннар үрчү чорында торбаүткәргечләр буйлап элемтә линияләре һәм электр үткәргечләр аша агач-куак үсемлекләре үсүеннән арындыру.

Хайваннар дөньясы объектларының үлүенә китерерлек җитештерү объектлары санитар-саклау зоналары һәм әйләнә-тирә мохитне пычратмый торган чистарту корылмаларына ия булырга тиеш.

Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану Идарәсе хәбәр итә: 2014 елның 1 августыннан алып 2015 елның 31 июленә кадәрге ау чорында аучылык байлыкларының санын (лимитлар һәм квоталар) киметү буенча әсбаплар әзерләнә.

Үсемлекләрне саклауның химик препаратларын һәм башка препаратларны куллану агротехник, биологик һәм башка чараларны гамәлгә ашыру белән ярашырга тиеш.

Юллар төзегәндә җитештерү процессларын башкарганда, шулай ук РФ Хөкүмәтенең 13.08.1996 ел, № 997 карары белән расланган транспорт магистральләрен, труба үткәргечләрен, элемтә линияләрен һәм электр тапшыргычларын эксплуатацияләгәндә, хайваннар дөньясы объектларының үлүен булдырмау буенча «таләпләрне үтәү һәм Татарстан Республикасының Биологик ресурслар буенча Дәүләт комитеты белән юллар төзүнең проект документациясен килештерү зарур. Автомобиль юлларын төзегәндә проектлауның алдагы стадияләрендә, кыргый хайваннарны тоткарлыксыз үтәр өчен, автомобиль юлына аркылы чыгу юлларын булдыру таләп ителә.

5.20. 5.9. Аеруча саклана торган табигый территорияләрне саклау буенча чаралар

Апас ш.т.п. территориясендә аеруча саклана торган табигый территорияләргә тискәре йогынты ясарга мөмкин булган объектларны урнаштыру каралмаган.

Апас ш. т.п. аеруча саклана торган табигый территорияләрне тискәре антропоген йогынтыдан саклау максатларында түбәндәге чаралар үткәрергә кирәк:

- «Маршалл хохлаткасының яшәү урыны " региональ әһәмияттәге табигать һәйкәленең чикләрен һәм режимнарын саклау»;
- «Маршалл хохлаткасы яшәү урыны»региональ әһәмияттәге табигать һәйкәленең биотөрлелеген саклау.

Аеруча саклана торган табигый территорияләр чикләрендә гамәлгә ашырыла торган теләсә нинди эшчәнлек бары тик проект документларына Дәүләти экологик экспертиза уңай бәяләмәсен алганнан соң гына рөхсәт ителә.

5.21. 5.10. Халыкның медик-экологик иминлеген тәэмин итү

Әйләнә-тирәлекне саклау буенча чаралар территориянең һәм халыкның, шул исәптән халыкның санитар-эпидемиологик торышын яхшыртуга юнәлдерелгән:

- объектларның санитар-яклау зоналарын оештыру һәм яшелләндерү,
- хуҗалык-эчәргә яраклы су белән тәэмин итү максатларында кулланыла торган суның сыйфатына контроль;
- әйләнә-тирә мохит торышына экологик мониторинг системасын оештыру;
- муниципаль берәмлек торак пунктлары территорияләренең өске агымын оештыру һәм чистарту;
- тәкъдим ителә торган тавыш - һәм вибросаклау чаралары комплексы, аларны яклау буенча чаралар;
- территорияне планлы-даими санитар чистарту;
- табигый-экологик каркас оештыру.

Файдаланылган әдәбият исемлеге

1. Татарстан Республикасы Җир атласы, 2005 ел.
2. Батырев С. Г. "ТР Административ районнарының географик характеристикасы" /С. Г. Батырев, А. В. Ступишин – Казан: КДУ нәшрияты, 1972 ел.
3. Татарстан Республикасының су объектлары. Гидрологик белешмәлек. - Казан: «Идел-пресс» ПИК, 2006. – 504 с.
4. 2015 елда Татарстан Республикасында табигый ресурсларның торышы һәм әйләнә-тирә мохитне саклау турында Дәүләт доклады: - Казан, 2016 ел.
5. Татарстан Республикасының махсус саклана торган табигый территорияләренең дәүләт реестры. Казан шәһәре, «Идел-Пресс", 2009 ел.;
6. Татарстан АССР климаты. – Казан: КДУ нәшрияты, 1983 ел.
7. Татарстан Республикасы Ландшафтлары. Региональ ландшафтлы-экологик анализ/ / профессор Ермолаева / Ермолаев О.П., Игонин м. е., Бубнов а. ю., Павлова с. в. – Казан: «сүз». – 2007. – 411 с.
8. Татарстан АССРның Почвенная картасы / сост. һәм астында. 1989 елда СССР ГУК «Картография» Киев фәнни-редакция картосоставитель предприятиесе тарафыннан матбугатка языл өчен; С. В. редакциясе Яворский. – 1:600000. - СССР ГКУК Винницкая картография фабрикасы, 1990. – 1 к.: цв. табл.- 84х110 см-2500 данә.

Фонд материаллары

9. Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү) (раслау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 15 августындагы 577 номерлы карары)
10. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы (расланган Апас муниципаль район Советының 2014 елның 7 ноябрендәге 227 номерлы карары белән);
11. Татарстан Республикасында калдыклар белән, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 26 сентябрендәге 683 номерлы карары)

Норматив документлар исемлеге

12. Россия Федерациясе Су кодексы, 03.06.2006 № 74-ФЗ (РФ ФҖ ДД тарафыннан кабул ителде 12.04.2006)
13. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы (29.12.2004 ел, № 190-ФЗ) 22.11.2006)
14. Россия Федерациясе Җир кодексы 25.10.2001 ел, № 136-ФЗ (РФ ФҖ ДД тарафыннан кабул ителде 28.09.2001)
15. Россия Федерациясе Урман кодексы (04.12.2006 ел, № 200-ФЗ) 08.11.2006)
16. "Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 10.01.2002 ел, № 7-ФЗ РФ Федераль законы (РФ ФҖ ДД тарафыннан 20.12.2001)
17. "Аеруча саклаулы табигать территорияләре турында» 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон (15.02.1995)
18. "Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы Федераль закон (12.03.1999 ел)
19. «Хайваннар дөньясы турында» 24.04.1995 ел, № 52-ФЗ Федераль закон (22.03.1995)
20. Биологик калдыкларны җыю, утильләштерү һәм юк итү буенча ветеринария-санитария кагыйдәләре. РФ баш дәүләт ветеринария инспекторы 04.12.1995 ел, № 13-7-2/469
21. СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 " предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-саклау зоналары һәм санитар классификациясе. Яңа редакция» (РФ Баш дәүләт санитар табибының 25.04.2014 № 74 карары белән расланган)
22. СанПин 2.1.4.1110-02 «су белән тәэмин итү һәм эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналары " (утв. Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 2002 елның 14 мартындагы 10 номерлы карары)

23. СП 14.13330.2016 " СНиП II-7-81*к Сейсмик районнарда төзелеш» (утв. РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының 18.02.2014 ел, № 60/пр боерыгы)
24. СП 42.13330.2016 " СНиП 2.07.01-89*. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү». СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.07.01-89* (утв. РФ региональ үсеш министрлыгының 28.12.2010 ел, № 820 боерыгы)
25. СП 36.13330.2012 «СНиП 2.05.06-85*. Магистраль торбаүткәргечләр». СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.05.06-85* (утв. Төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык буенча федераль агентлыкның 25.12.2012 ел, № 108/ГС боерыгы)
26. СНиП 116.13330.2012 " СНиП 22-02-2003. Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык ягыннан яклау. Төп нигезләмәләр». СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 22-02-2003 (утв. РФ региональ үсеш министрлыгының 30.06.2012 ел, № 274 боерыгы)
27. СП 3.1.7.2629-10 " Себер түләнмәсе профилактикасы» (Баш дәүләт санитар табибының 13.05.2010 ел, № 56 карары белән расланган)
28. СНиП 2.06.15-85 "территорияне су басудан һәм су ташудан инженерлык ягыннан яклау" (СССР дәүләт төзелешенең 19.09.1985 ел, № 154 карары белән расланган)
29. «Татарстан Республикасында махсус сакланыла торган табигать территорияләре дәүләт реестрын раслау һәм махсус сакланыла торган табигать территорияләре мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының аерым карарларына үзгәрешләр кертү турында " 2009 елның 24 июлендәге 520 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары»
30. Электр челтәре хуҗалыгы объектларының сак зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен файдалануның аерым шартларын билгеләү кагыйдәләре (утв). РФ Хөкүмәтенең 24.02.2009 ел, № 160 карары)
31. «Маршалл хохлаткасы яшәү урыны"," Петров угол"," Зөя Старица "төбәк әһәмиятендәге табигать һәйкәлләрен махсус саклау режимнарын һәм чикләрен раслау турында"2014 елның 22 апрелендәге 266 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты карары
32. «Апас муниципаль районының табигать объектларын төбәк әһәмиятендәге табигать ядкәрләре дип игълан итү турында " 2013 елның 20 декабрендәге 1017 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары»

5.22. 1нче кушымта

Тормышка ашыруга тәкъдим ителә торган чаралар исемлеге
Апас шәһәр тибындагы поселогы " муниципаль берәмлегендә»

Объектларның исеме	Чараның төре	Төзелеш чираты		Искәрмә
		1нче Чират	исәпләү вакыты	
Торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасы күләмен киметү максатыннан ЖБИ, тимерчыкны оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
Санитар-яклау зонасы күләмен торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан ат фермасын оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
Торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасы күләмен киметү максатыннан «Газпром трансгаз Казан» ЖЧЖ АГРСЫН оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
Санитар-яклау зонасы күләмен торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан «Кайнар икмэк» ЖЧЖ пекарнясын оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
Санитар-яклау зонасы күләмен торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатында пилораманың сарык тиреләрен җыю һәм сату мәйданчыгын оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
Санитар-яклау зонасы күләмен торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан «Энергосервис» ЖЧЖ промбазасын оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
"Татнефтепродукт» ягулык салу станциясен торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасы күләмен киметү максатларында оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
«Апас АТП» ЖЧЖ автобус паркын торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасы күләмен киметү максатыннан оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
Торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасы күләмен киметү максатларында футбол стадионын оптимизацияләү	инженер-техник чара	+		
Табарка елгасының су саклау зонасында урнашу сәбәпле, Апас ш. т. б. зираты территориясен ябу	оештыру чарасы	+		

Табарка елгасы кушылдыгының су саклау зонасында урнашу сәбәпле, Иске Әнәле авылы зираты территориясенең бер өлешен ябу	оештыру чарасы	+		
10 метр күләмендә су башнясын урнаштыруга тәкъдим ителә торган санитар саклау зонасын оештыру	оештыру чарасы	+		
«Газпром трансгаз Казан» җаваплылыгы чикләнгән җәмгыятенең «Буа газы» эксплуатация-җитештерү идарәсе Апас РЭГСЫНЫҢ исәп-хисап санитар-яклау зонасын раслау һәм аннан соң оешма	оештыру чарасы	+		
"Татнефть-АЗС Центр» ҖЧҖ АЗСларының исәп-хисап санитар-яклау зонасын раслау һәм аны алга таба оештыру	оештыру чарасы	+		
«Таттелеком» ҖАҖ Апас РУЭСЫН оптимальләштерү, киләчәктә анда торак төзелеше территорияләре урнашуга бәйле рәвештә, расланган санитар-яклау зонасы проектына төзәтмәләр кертү белән бәйле	оештыру чарасы	+		
Апас РЭСЫН «Челтәр компаниясе» АҖ филиалы Буа электр челтәрләрен оптимальләштерү, анда торак төзелеше территорияләре урнашуга бәйле рәвештә, исәп-хисап санитар-яклау зонасы проектына төзәтмәләр кертү белән бәйле.	оештыру чарасы	+		
Канализация-насос станциясен урнаштыру өчен 15 метр күләмендә санитар-яклау зонасын оештыру	оештыру чарасы	+		
Биотермик чокырлар санитар-яклау зонасын (бетерү) киметү буенча чаралар үткәрү	оештыру чарасы	+		
Себер үләт базының санитар-яклау зонасын киметү буенча чаралар комплексын үткәрү	оештыру чарасы	+		
Яр буе полосалары чикләрендә халыкның су объектларына керүен тәэмин итүне оештыру	оештыру чарасы	+		
Магистраль торбаүткәргечләр һәм торбаүткәргеч транспорт объектларының минималь рөхсәт ителгән аралары зоналарын оештыру һәм үтәү буенча чаралар үткәрү 36.13330.2012 СП тарафыннан билгеләнгән	оештыру чарасы	+		
Зиратларның санитар-яклау	оештыру			фи-зик тузу

зонасында урнашкан торак төзелешен үзгәртеп кору	чарасы			буенча
Яшелләндерү системасын оештыру	яңа төзелеш	+		

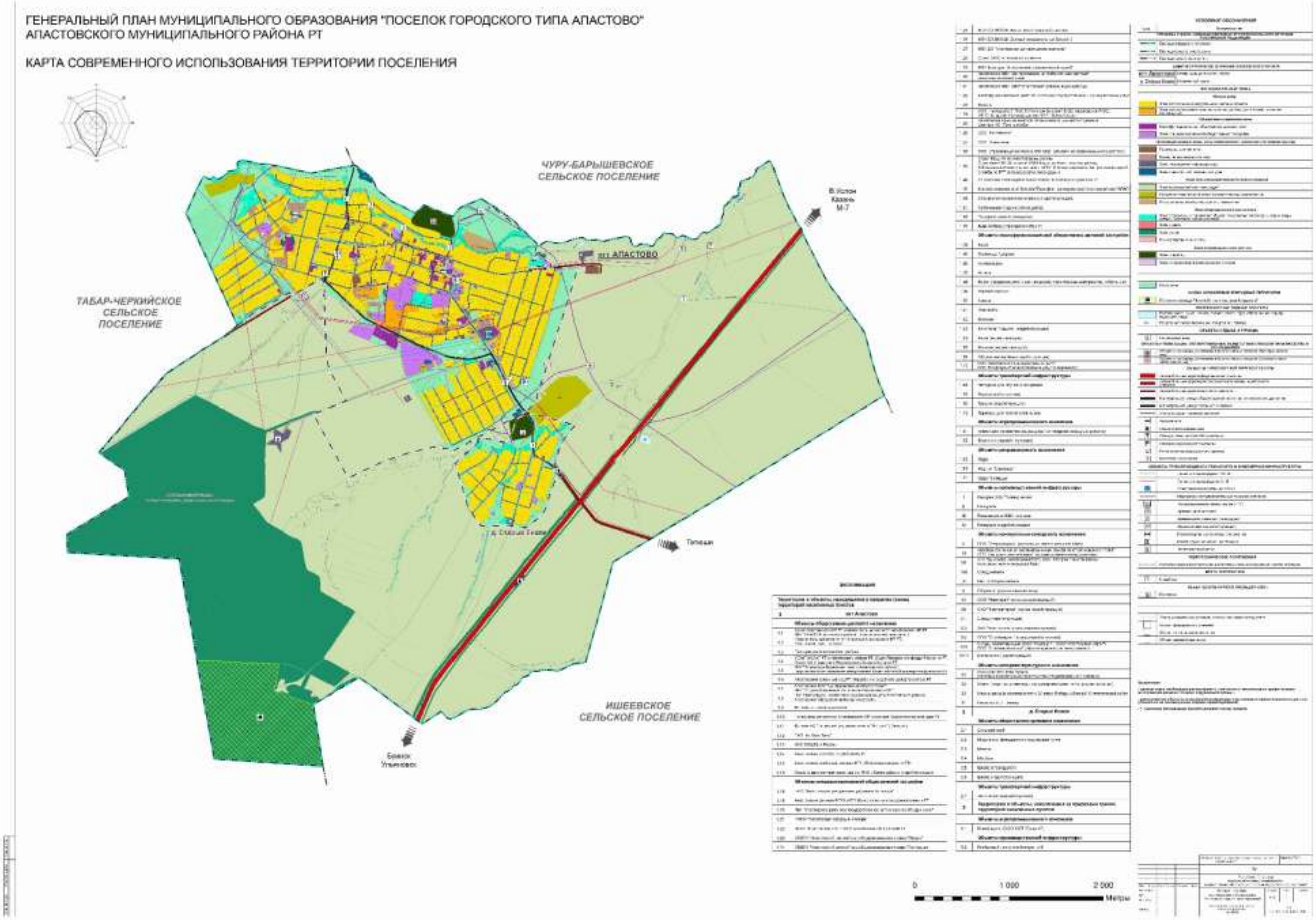
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ПОСЕЛОК ГОРОДСКОГО ТИПА АПАСТОВО"
АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РТ
КАРТА СОВРЕМЕННОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕРРИТОРИИ ПОСЕЛЕНИЯ
ЧУРУ-БАРЫШЕВСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
ТАБАР-ЧЕРКИЙСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
ИШЕЕВСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
пгт АПАСТОВО
В.Услон Казань М-7
Тетюши
Буинск Ульяновск
0
1 000
2 000
Метры

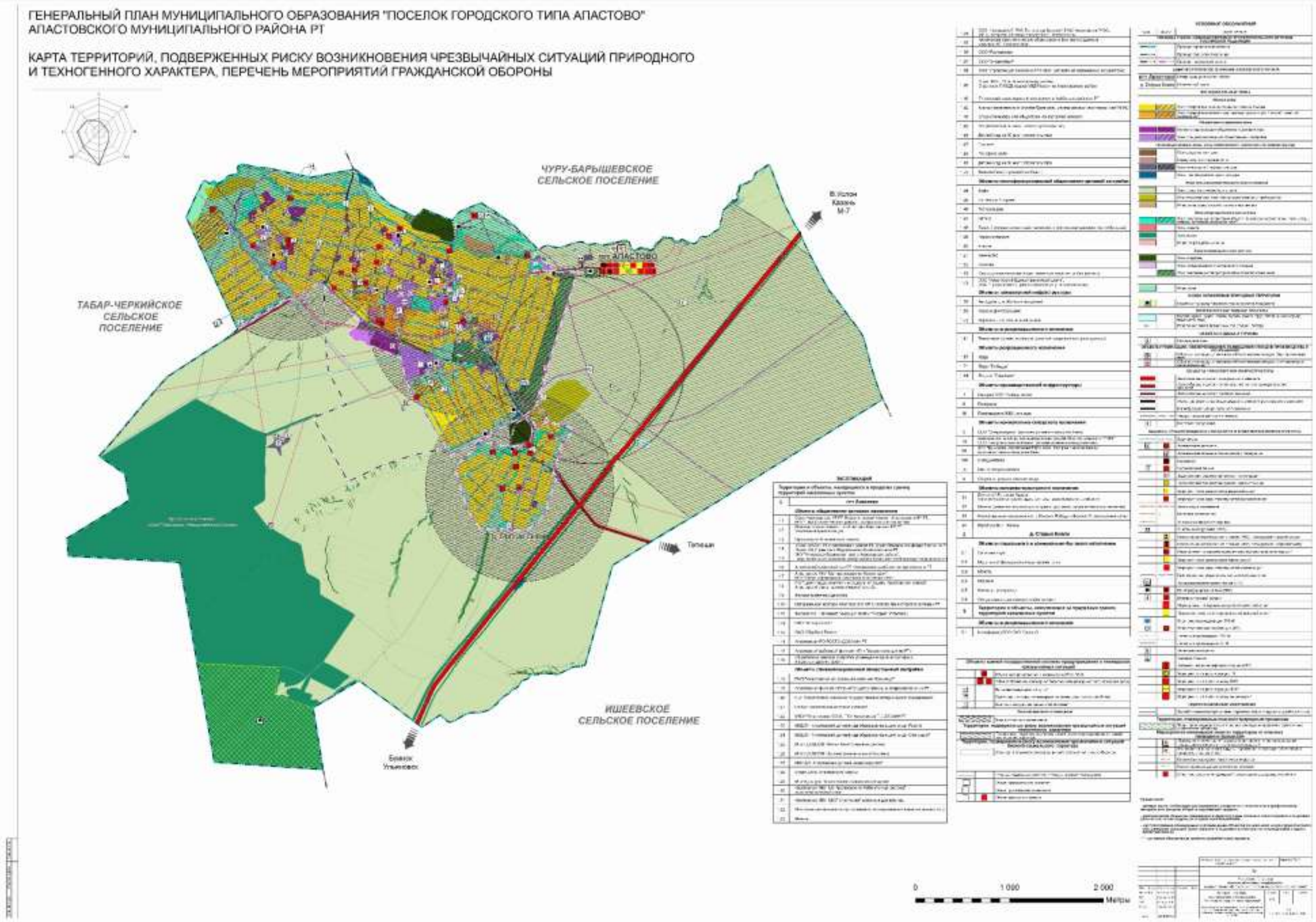

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ПОСЕЛОК ГОРОДСКОГО ТИПА АПАСТОВО"
АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РТ
КАРТА ТЕРРИТОРИЙ, ПОДВЕРЖЕННЫХ РИСКУ ВОЗНИКНОВЕНИЯ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ ПРИРОДНОГО
И ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРА, ПЕРЕЧЕНЬ МЕРОПРИЯТИЙ ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЫ
ЧУРУ-БАРЫШЕВСКОЕ
СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
ТАБАР-ЧЕРКИЙСКОЕ
СЕЛЬСКОЕ
ПОСЕЛЕНИЕ
АПАСТОВО
ИШЕЕВСКОЕ
СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
0
1 000
2 000
Метры

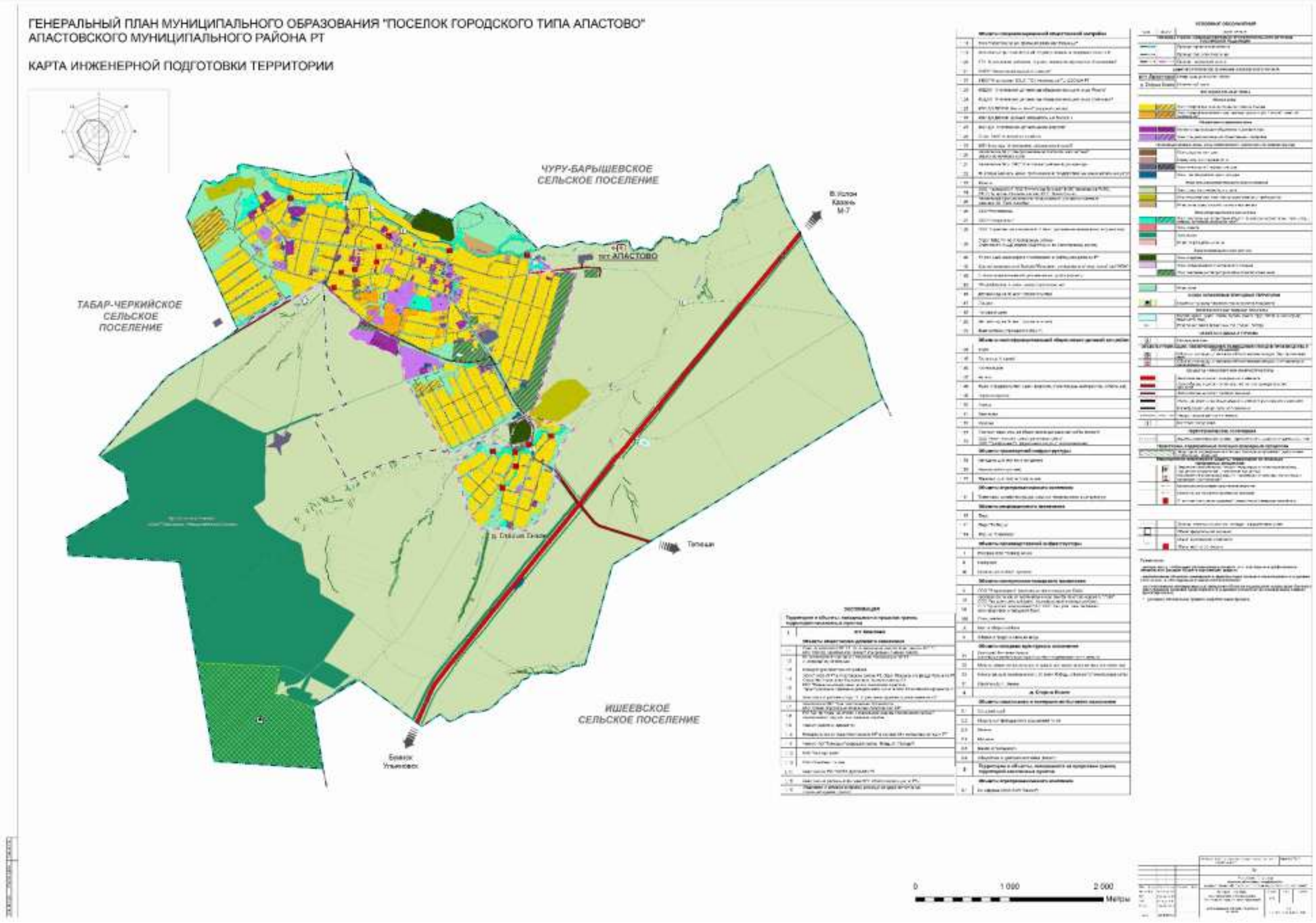
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ПОСЕЛОК ГОРОДСКОГО ТИПА АПАСТОВО"
АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РТ
КАРТА ИНЖЕНЕРНОЙ ПОДГОТОВКИ ТЕРРИТОРИИ
ЧУРУ-БАРЫШЕВСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
ТАБАР-ЧЕРКИЙСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
ИШЕЕВСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
пгт АПАСТОВО
В.Услон Казань М-7
Тетюши
Буинск Ульяновск
0
1 000
2 000
Метры

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ПОСЕЛОК ГОРОДСКОГО ТИПА АПАСТОВО"
АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РТ

КАРТА ЗОН С ОСОБЫМИ УСЛОВИЯМИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕРРИТОРИИ (СУЩЕСТВУЮЩЕЕ ПОЛОЖЕНИЕ)

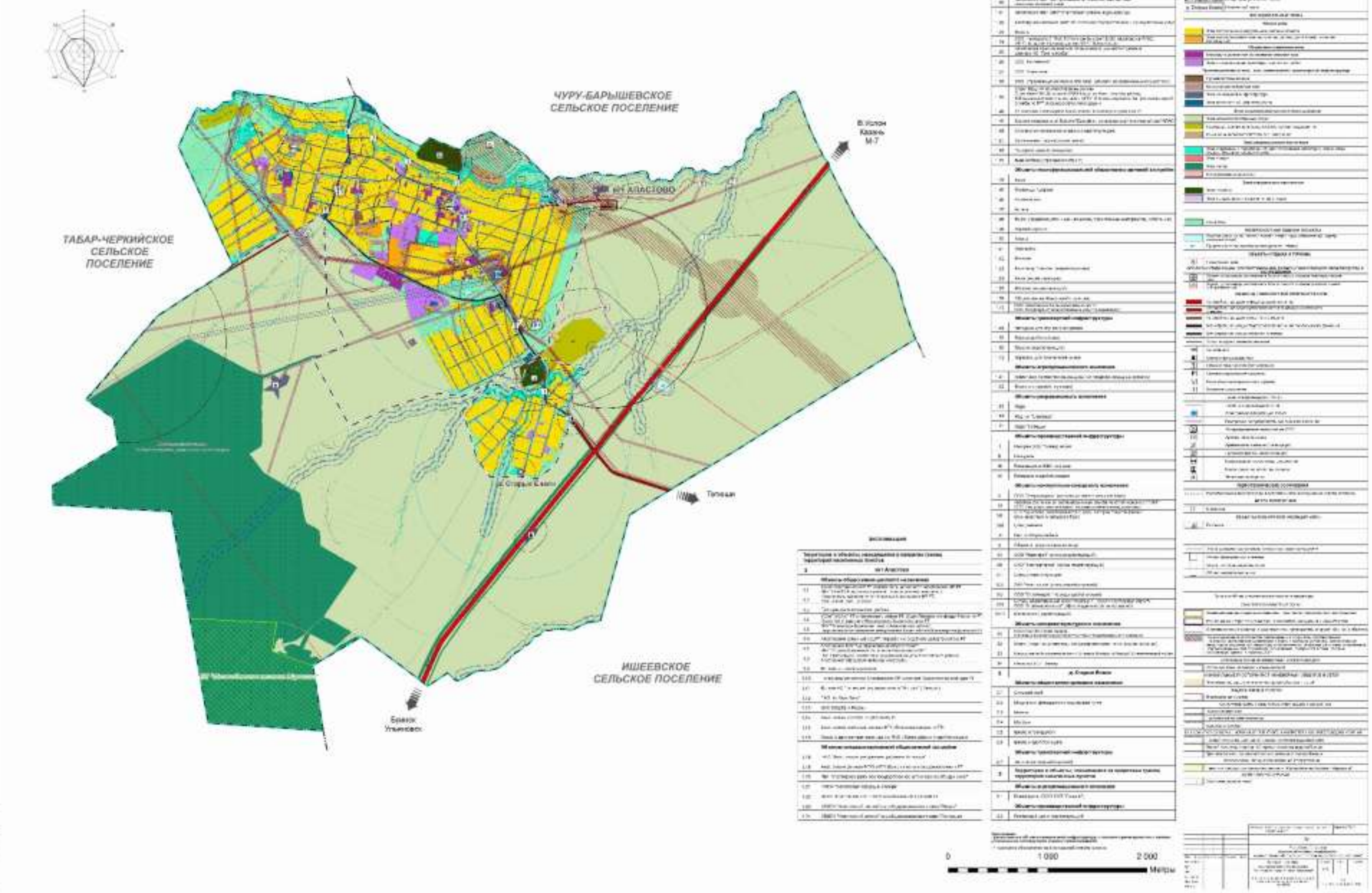

0

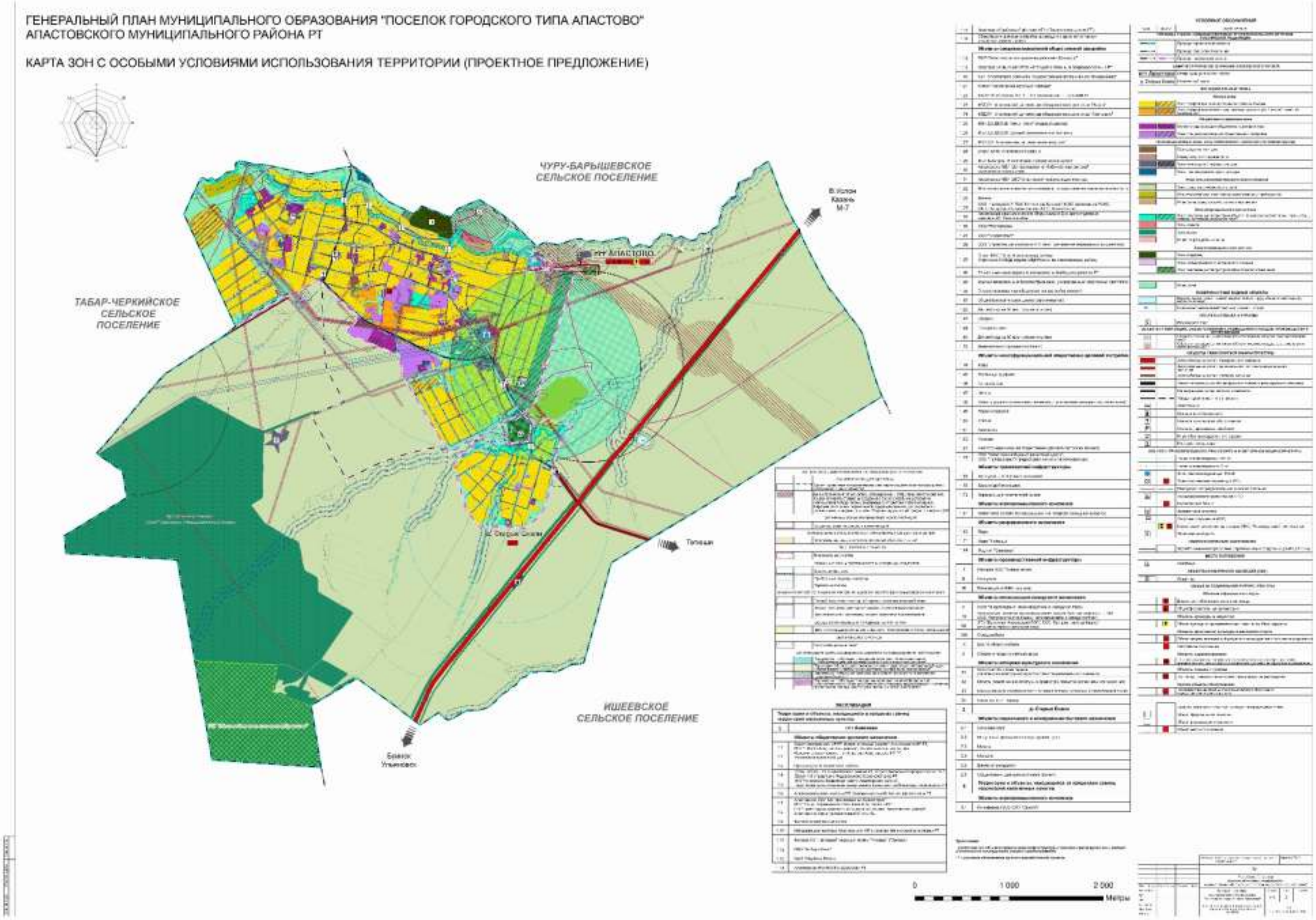
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ПОСЕЛОК ГОРОДСКОГО ТИПА АПАСТОВО"
АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РТ
КАРТА ЗОН С ОСОБЫМИ УСЛОВИЯМИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕРРИТОРИИ (ПРОЕКТНОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ)
ЧУРУ-БАРЫШЕВСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
ТАБАР-ЧЕРКИЙСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
ИШЕЕВСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
ПГТ АПАСТОВО
В.Услон
Казань
М-7
Тетюши
Буинск
Ульяновск
0
1 000
2 000
Метры

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ПОСЕЛОК ГОРОДСКОГО ТИПА АПАСТОВО" АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РТ

КАРТА ФУНКЦИОНАЛЬНЫХ ЗОН ПОСЕЛЕНИЯ

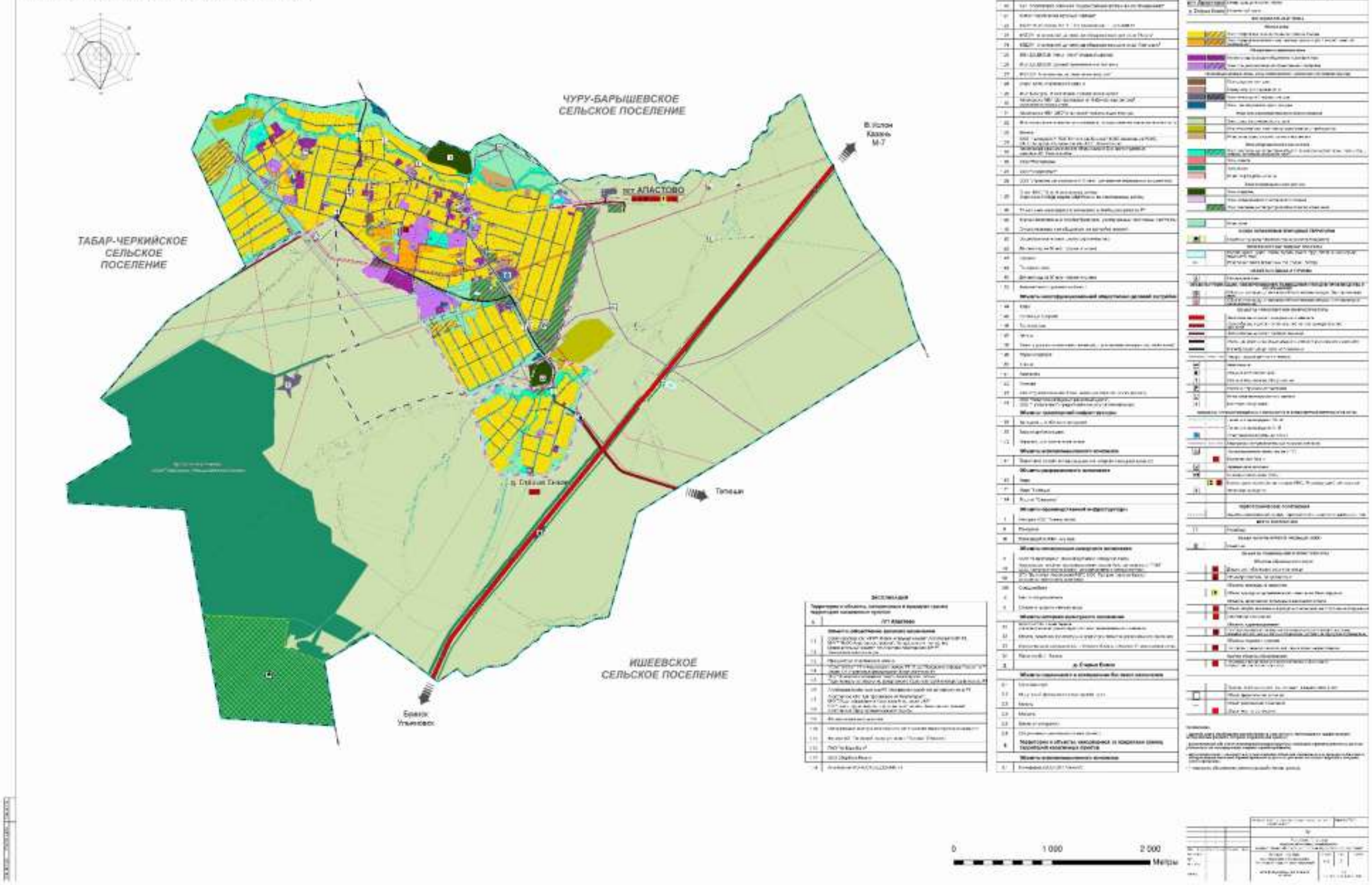

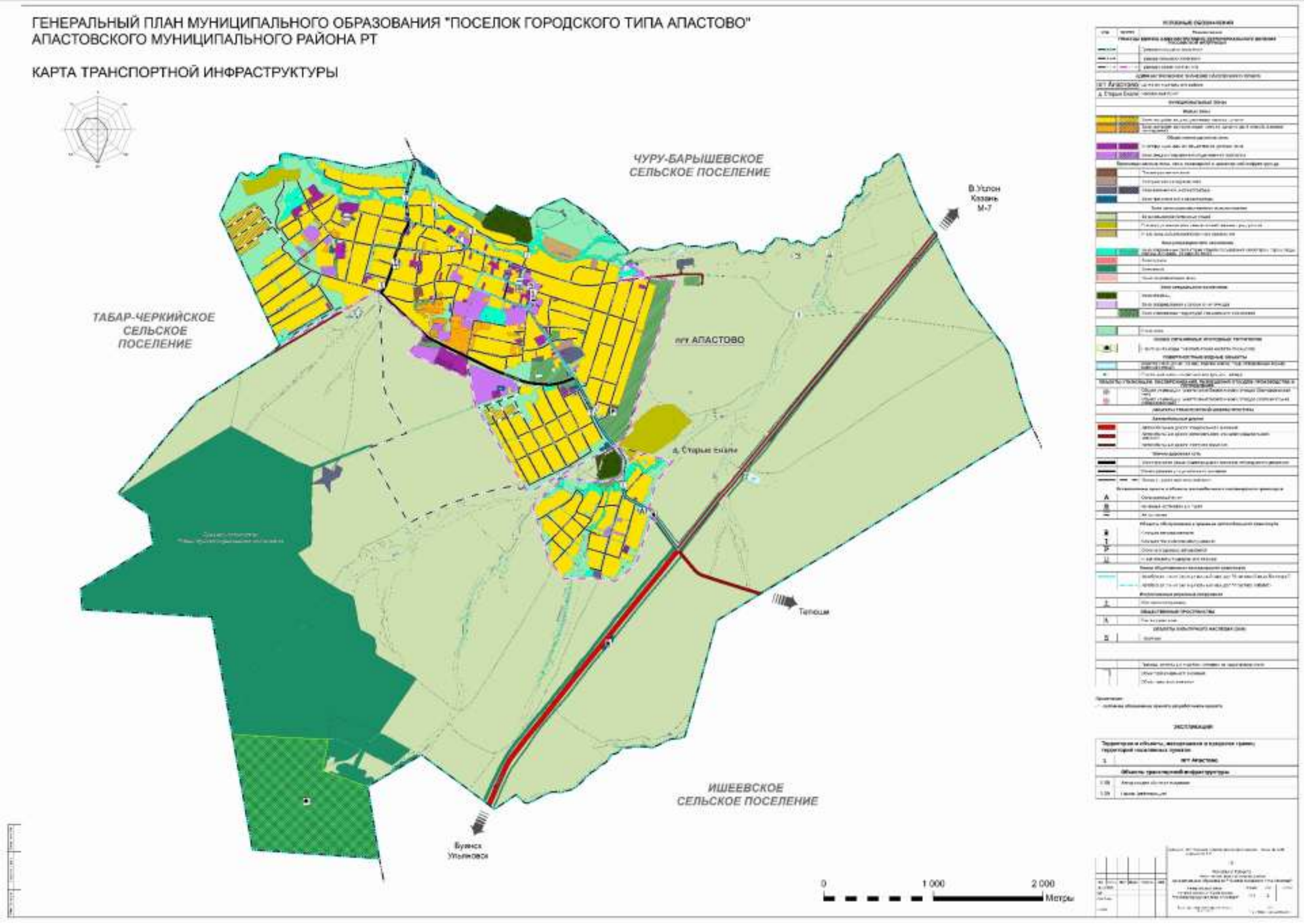
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ПОСЕЛОК ГОРОДСКОГО ТИПА АПАСТОВО"
АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РТ
КАРТА ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ
ЧУРУ-БАРЫШЕВСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
ТАБАР-ЧЕРКИЙСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
пгт АПАСТОВО
д. Старые Енали
В.Услон
Казань
М-7
Тетюши
ИШЕЕВСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
Буинск
Ульяновск
0
1 000
2 000
Метры

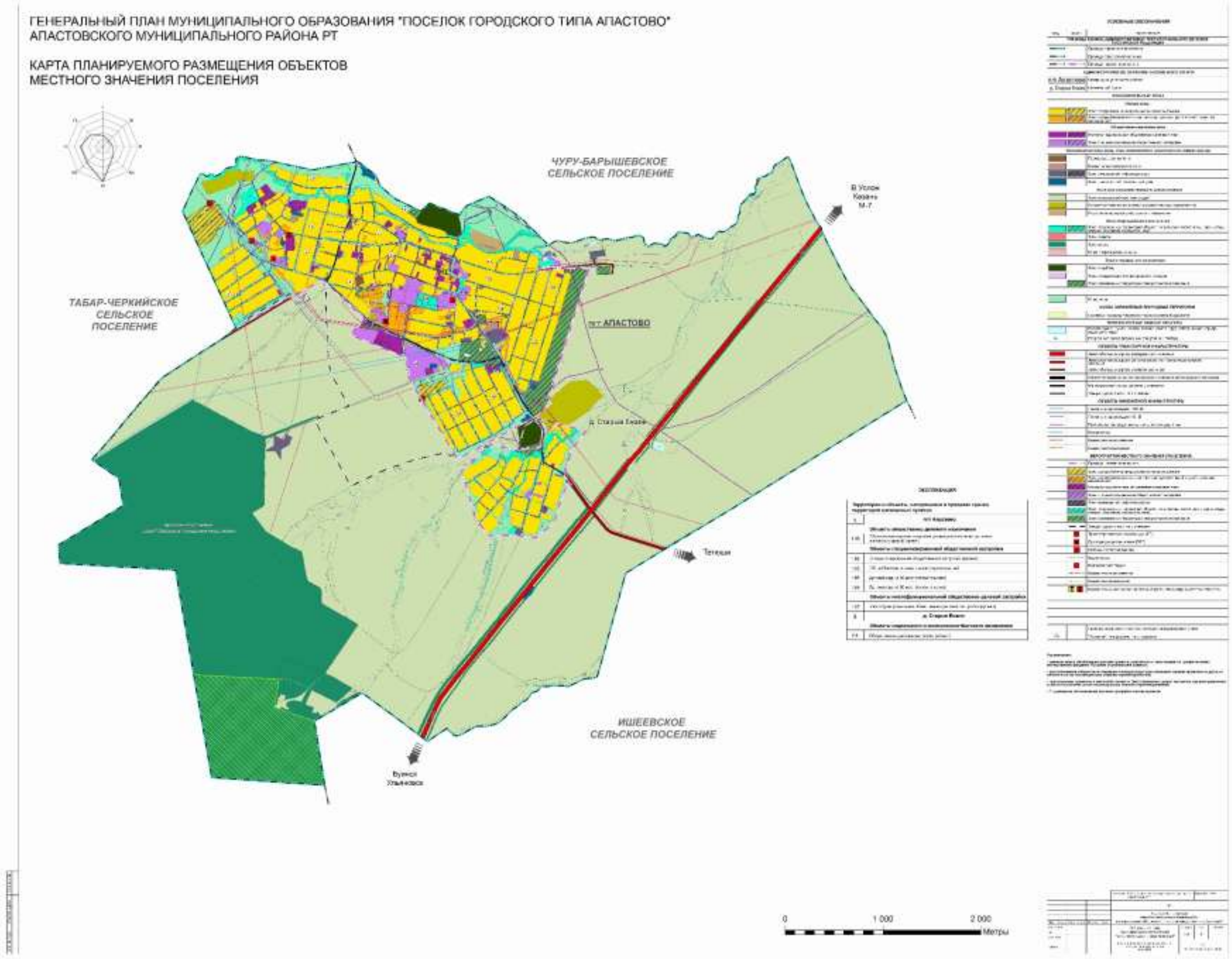
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ПОСЕЛОК ГОРОДСКОГО ТИПА АПАСТОВО"
АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РТ
КАРТА ПЛАНИРУЕМОГО РАЗМЕЩЕНИЯ ОБЪЕКТОВ
МЕСТНОГО ЗНАЧЕНИЯ ПОСЕЛЕНИЯ
ЧУРУ-БАРЫШЕВСКОЕ
СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
ТАБАР-ЧЕРКИЙСКОЕ
СЕЛЬСКОЕ
ПОСЕЛЕНИЕ
пгт АПАСТОВО
ИШЕЕВСКОЕ
СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
Тетюши
Буинск
Ульяновск
0
1 000
2 000
Метры

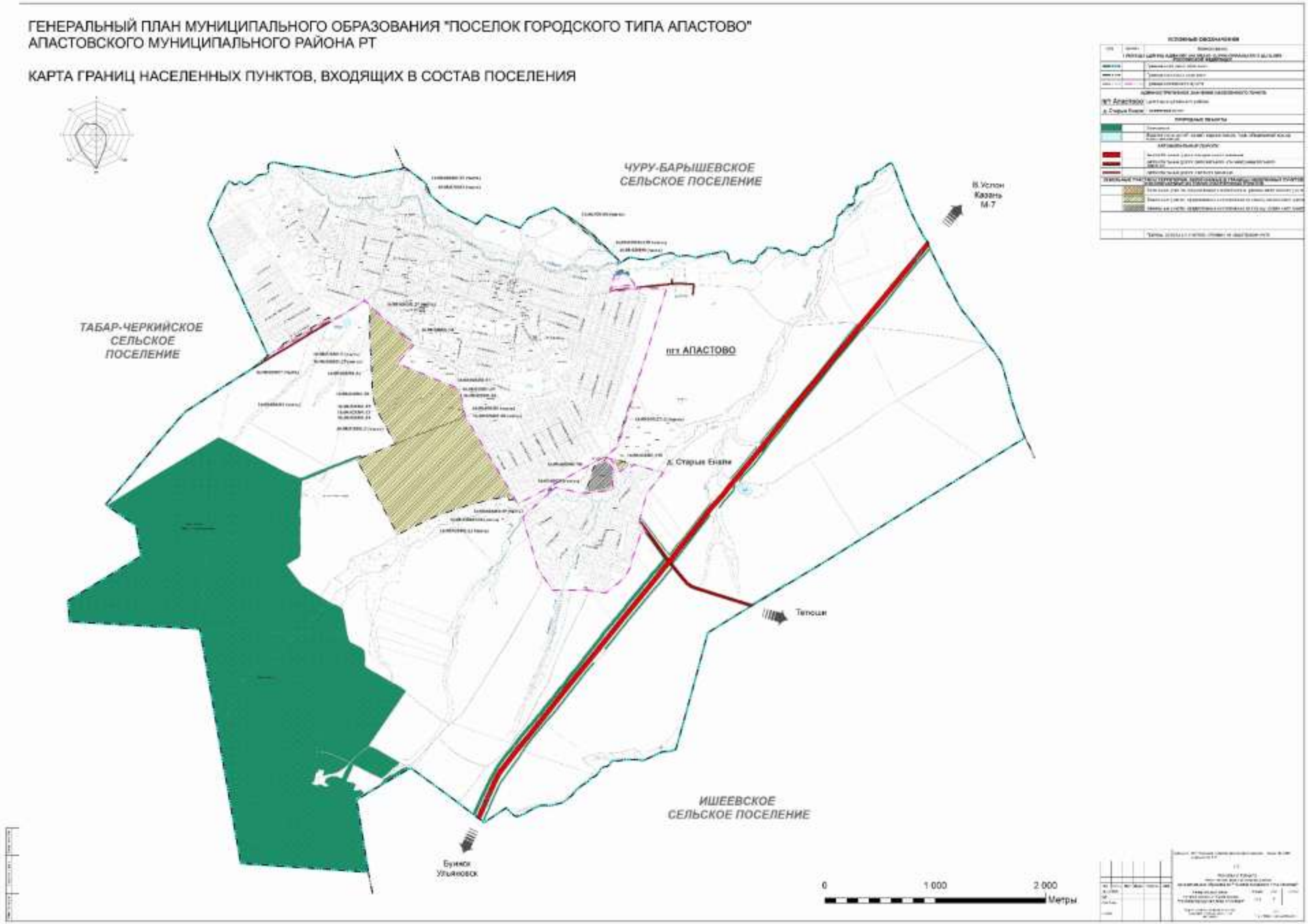
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ "ПОСЕЛОК ГОРОДСКОГО ТИПА АПАСТОВО"
АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РТ
КАРТА ГРАНИЦ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ, ВХОДЯЩИХ В СОСТАВ ПОСЕЛЕНИЯ
ЧУРУ-БАРЫШЕВСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
ТАБАР-ЧЕРКИЙСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
пгт АПАСТОВО
д. Старые Енали
ИШЕЕВСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
В.Услон
Казань
М-7
Тетюши
Буинск
Ульяновск
0
1 000
2 000
Метры